ARISTOTELIS

QUI FEREBANTUR LIBRORUM

FRAGMENTA

COLLEGIT

VALENTINUS ROSE.

LIPSIAE

IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI

MDCCCLXXXVI.

LIPSIAE: TYPIS B. G. TEUBNERI.

Cum iam in eo sit ut quae olim collegi fragmenta Pseudaristotelis peripatetica, eadem voluntati editoris Lipsiensis obtemperans tertiis curis retractata emittam, hoc tantum moneo priores recensiones quibus novi laboris tamquam fundamento usus sum, his notis a me significari:

A. P. = Valentini Rose Aristoteles pseudepigraphus. Lips., Teubn. 1863. (728 pag.) 8^0.

A. F. = Aristotelis qui ferebantur librorum fragmenti. Collegit Valentinus Rose (impressa quidem a. 1867 — vid. not. p. 1584 — sed anno demum 1870 cum ipso Operum Aristotelis vol. V ab Academia Berolinensi edita: p. 1463—1589. 4^0).

cf. De Ar. libr. = Valentini Rose de Aristotelis librorum ordine et auctoritate commentatio. Berol., G. Reimer. 1854. (260 pag.) 8^0.

ceterum ipsius revera *Aristotelis operum praeter Problematica nihil nunc perditum est nisi Politicorum et Poeticorum et Metaphysicorum partes iam ante ipsam grammaticorum Alexandrinorum aetatem pessumdatae. fragmenta autem librorum Aristotelis qui deperditi sint praeter illos, neque extant ulla neque extiterunt* (A. P. p. 4).

Scripsi Berolini die 25. m. Octobris 1885
(relegi Stockholmiae 31. Iul. 1886)

Valentinus Rose.

EX ANDRONICI RHODII INDICE LIBRORUM ARISTOTELIS

(eorum scil. qui huius nomine inscriberentur, praeter pragmaticos A. P. p. 10. 126).

Posidon. ap. Athen. V p. 214[d]: *ἐφιλοσόφει καὶ τὰ περιπατητικὰ* (*Ἀπελλικῶν ὁ Τήιος, πολίτης δὲ Ἀθηναίων γενόμενος*: cf. R. Weil: Mitth. d. d. arch. Inst. VI, 327 sqq.) *καὶ τὴν Ἀριστοτέλους βιβλιοθήκην καὶ ἄλλας συνηγόραζε συχνάς· ἦν γὰρ πολυχρήματος.* — Strabo XIII p. 609: *ἀπέδοντο οἱ ἀπὸ τοῦ γένους Ἀπελλικῶντι τῷ Τηίῳ πολλῶν ἀργυρίων τά τε Ἀριστοτέλους καὶ τὰ τοῦ Θεοφράστου βιβλία· ἦν δὲ ὁ Ἀπελλικῶν φιλόβιβλος . . . εὐθὺς γὰρ μετὰ τὴν Ἀπελλικῶντος τελευτὴν Σύλλας ἦρε τὴν Ἀπελλικῶντος βιβλιοθήκην ὁ τὰς Ἀθήνας ἑλών* (a. 86 ante Chr.), *δεῦρο* (Romam) *δὲ κομισθεῖσαν Τυραννίων τε ὁ γραμματικὸς διεχειρίσατο . . . καὶ βιβλιοπῶλαί τινες.* — Plut. Sulla 26: *ἐξεῖλεν ἑαυτῷ* (*ὁ Σύλλας*) *τὴν Ἀπελλικῶντος τοῦ Τηίου βιβλιοθήκην, ἐν ᾗ τὰ πλεῖστα τῶν Ἀριστοτέλους καὶ Θεοφράστου βιβλίων ἦν . . . λέγεται δὲ κομισθείσης αὐτῆς εἰς Ῥώμην Τυραννίωνα τὸν γραμματικὸν ἐνσκευάσασθαι τὰ πολλὰ καὶ παρ' αὐτοῦ τὸν Ῥόδιον Ἀνδρόνικον εὐπορήσαντα τῶν ἀντιγράφων εἰς μέσον θεῖναι καὶ ἀναγράψαι τοὺς νῦν φερομένους πίνακας.*

Vita Aristot. cod. Marc. 257 f. 277[a] sup.: *καὶ τελευτᾷ ἐκεῖσε διαθήκην ἔγγραφον καταλιπών, ἣ φέρεται παρά τε*

Ἀνδρονίκῳ καὶ Πτολεμαίῳ, μετὰ τοῦ πίνακος τῶν αὐτοῦ συγγραμμάτων.

Elias in Ar. cat. p. 22, 11 Br.: *τῶν Ἀριστοτελικῶν συγγραμμάτων πολλῶν ὄντων, χιλίων τὸν ἀριθμόν, ὥς φησὶ Πτολεμαῖος ὁ φιλάδελφος* (immo *ὁ φιλόσοφος*) *ἀναγραφὴν αὐτῶν ποιησάμενος καὶ τὸν βίον αὐτοῦ καὶ τὴν διάθεσιν* (l. *διαθήκην*). — ib. p. 24, 19: *τῶν Ἀριστοτελικῶν συγγραμμάτων χιλίων ὄντων τὸν ἀριθμόν, ὡς Ἀνδρόνικος παραδίδωσιν.*

Schol. subscr. Theophr. metaph. (p. 323 Br.): *τοῦτο τὸ βιβλίον Ἀνδρόνικος μὲν καὶ Ἕρμιππος* (hic sc. ab Andronico testis allatus) *ἀγνοοῦσιν· οὐδὲ γὰρ μνείαν αὐτοῦ ὅλως πεποίηνται ἐν τῇ ἀναγραφῇ τῶν Θεοφράστου βιβλίων* (cf. schol. ad Theophr. phytic. VII fin.).

Ptolemaei indicem conservarunt Arabes: cuius reliquias a Mauricio Steinschneider latine versas meaque recensione olim editas (a. 1867 A. F. p. 1469—73) arabice postea edidit Aug. Müller (in libro collectaneo: Morgenländische Forschungen. Festschrift H. L. Fleischer gewidmet. Lpz. 1875). eas ipsas nunc non repeto, sed Apellicontis causa et Andronici transscribo haec pauca: s. num. 86 *libri qui inveniebantur* (cf. Müller p. 32) *in bibliotheca viri qui nominatur Ablikun (Apellicon).* — 87 *liber in quo congregavit vir qui nominatur Artamn (Artemon) epistolas VIII sectionibus.* — 90 *et epistolae aliae: invenit eas Andruniks (Andronicus) XX sectionibus.* corrupta sunt quae sequuntur et sic fortasse intelligenda: *et alia scripta (hypomnematica), quorum numerum et initia* (vel *nomina*) *invenies in tractatu quinto libri Andruniks de indice librorum Aristotelis.* titulos graecos in ipso textu arabico positos excerpsi infra sub no. III.

I. DIOGENES LAERTIUS

de vitis et sent. philosophorum V, 21: *συνέγραψε δὲ πάμπλειστα βιβλία, ἅπερ ἀκόλουθον ἡγησάμην ὑπογράψαι διὰ τὴν περὶ πάντας λόγους τἀνδρὸς ἀρετήν·*

Περὶ δικαιοσύνης α̅ β̅ γ̅ δ̅.
περὶ ποιητῶν α̅ β̅ γ̅.
περὶ φιλοσοφίας α̅ β̅ γ̅.
περὶ πολιτικοῦ α̅ β̅.
περὶ ῥητορικῆς ἢ Γρῦλος α.
Νήρινθος α̅.
σοφιστὴς α̅.
Μενέξενος α̅.
ἐρωτικὸς α̅.
συμπόσιον α̅.
περὶ πλούτου α̅.
προτρεπτικὸς α̅.
περὶ ψυχῆς α̅.
περὶ εὐχῆς α̅.
περὶ εὐγενείας α̅.
περὶ ἡδονῆς α̅.
Ἀλέξανδρος ἢ ὑπὲρ ἀποίκων α̅.
περὶ βασιλείας α̅.

Ex cod. Laur. 69, 13 (saec. XIII) = L quem ipse accurate exscripsi anno 1857 (cf. A. P. = Aristoteles pseudepigraphus p. 11 et Ar. ed. Berol. V, 1463), collato a Jo. Bywater (Ar. vita scriptore Laertio. Ox. 1879. 8°.) cum cod. Neapol. 253 (= B) et cod. Vat. bomb. 1302 (= v, qui pro vulgata recentiorum codicum lectione stare potest), de quibus Cobet in Laertii ed. Paris. 1850 p. II.

4 *περὶ* L: om. B v ‖ 5 *γρῦλλος* (sic) L, *γρύλος* B, *γρύλλος* v ‖ *ἢ* om. v ‖ 7 hic tit. inter lineas ad h. l. suppletur a vet. manu L, in quo post *νήρινθος* α̅ statim sequitur (sic) *πλούτου* α̅, licet hoc infra post (8—10) *συμπόσιον* α̅ suo loco repetatur *περὶ πλούτου* α̅ ‖ 9 tit. bis ponitur v ‖ 16 α̅ B v: om. L (in fine versus: *περὶ ἡδονῆς ἀ|λέξανδρος. ἢ ὑπὲρ ἀποίκων* α̅)

περὶ παιδείας α̅.
περὶ τἀγαθοῦ α̅ β̅ γ̅.
τὰ ἐκ τῶν νόμων Πλάτωνος α̅ β̅ γ̅.
τὰ ἐκ τῆς πολιτείας α̅ β̅.
⟨περὶ⟩ οἰκονομίας α̅.
περὶ φιλίας α̅.
περὶ τοῦ πάσχειν ἢ πεπονθέναι α̅.
περὶ ἐπιστημῶν α̅.
περὶ ἐριστικῶν α̅ β̅.
λύσεις ἐριστικαὶ δ̅.
διαιρέσεις σοφιστικαὶ δ̅.
περὶ ἐναντίων α̅.
περὶ εἰδῶν καὶ γενῶν ⟨α̅⟩.
περὶ ἰδίων α̅.
ὑπομνήματα ἐπιχειρηματικὰ γ̅.
προτάσεις περὶ ἀρετῆς α̅ β̅.
ἐνστάσεις α̅.
περὶ τῶν ποσαχῶς λεγομένων ἢ κατὰ πρόσθεσιν α̅.
περὶ παθῶν ⟨ἢ περὶ⟩ ὀργῆς α̅.
ἠθικῶν α̅ β̅ γ̅ δ̅ ε̅.
περὶ στοιχείων α̅ β̅ γ̅.
περὶ ἐπιστήμης α̅.
περὶ ἀρχῆς α̅.
διαιρέσεις ιζ̅.
διαιρετικ⟨ὸν⟩ α̅.

23 *οἰκονομίας* L B (*de dispensatione* Burl.): *οἰκονομικός* v (addidi *περὶ*) ‖ 24 α̅ B (γ̅ Hes.): om. v et in fine versus L (*περὶ φιλίας.* | *περὶ τοῦ π.*) ‖ 27 *ἐριστικῶν* B (L^c): *ἐρωτικῶν* L v ‖ 31 α̅ om. B v et in fine vers. L (*περὶ εἰδῶν καὶ γενῶν.* | *περὶ ἰδίων α̅.* Burl. *de genere et specie et proprio unum*) ‖ 33 *ἐπιχειρηματικά* L (B^c): *-ρητικά* B v ‖ 35 *ἐνστάσεις* L B (Burl.): *ἔνστασις* v ‖ 36 *πρόσθεσιν* B v (*additionem* Burl.): *πρόθεσιν* L ‖ 37 *ἢ περὶ* ipse addidi ‖ 38 ε̅ L B: om. L^c v ‖ 40 *περὶ* L: *ὑπὲρ* B v ‖ 41 *ἀρχῶν* Hes. (*de principiis* lat. A. P. p. 184) ‖ 43 *διαιρετικὸν* ego: *-κῶν* codd.

⟨περὶ⟩ ἐρωτήσεως καὶ ἀποκρίσεως α̅ β̅.
περὶ κινήσεως α̅.
προτάσεις α̅.
προτάσεις ἐριστικαὶ α̅.
συλλογισμοὶ α̅.
προτέρων ἀναλυτικῶν α̅ β̅ γ̅ δ̅ ε̅ ς̅ ζ̅ η̅ ϑ̅.
ἀναλυτικῶν ὑστέρων μεγάλων α̅ β̅.
περὶ προβλημάτων α̅.
μεϑοδικ⟨ῶν⟩ α̅ β̅ γ̅ δ̅ ε̅ ς̅ ζ̅ η̅.
περὶ τοῦ βελτίονος α̅.
περὶ τῆς ἰδέας α̅.
ὅροι πρὸ τῶν τοπικῶν α̅ β̅ γ̅ δ̅ ε̅ ς̅ ζ̅.
συλλογισμῶν α̅ β̅.
συλλογιστικὸν καὶ ὅροι α̅.
περὶ τοῦ αἱρετοῦ καὶ τοῦ συμβεβηκότος α̅.
τὰ πρὸ τῶν τόπων α̅.
τοπικῶν πρὸς τοὺς ὅρους α̅ β̅.
πάϑη α̅.
διαιρετικὸν α̅.
μαϑηματικὸν α̅.
ὁρισμοὶ ι̅γ̅.
ἐπιχειρημάτων α̅ β̅.
περὶ ἡδονῶν α̅.
προτάσεις α̅.
περὶ ἑκουσίου α̅.
περὶ καλοῦ α̅.
ϑέσεις ἐπιχειρηματικαὶ κ̅ε̅.

44 περὶ ipse addidi ‖ 47 ἐξοριστικαὶ L (sed ἐριστικαί L^c) ‖ α̅ L B (Burl.): δ̅ v ‖ 52 μεϑοδικῶν ego: -κὰ codd. ‖ 53. 54. 55 om. L ‖ πρὸ τῶν Froben: πρώτων B, πρῶτον v (πρω των Laur. 69, 28), *de diffinitionibus priorum topicorum* (*primo topicorum* cod. Berol.) Burl. ‖ 57 συλλογιστικὸν B v: -κῶν L ‖ 58. 59 om. L (sed add. L^c) ‖ 66 ἡδονῶν L: ἡδονῆς B v ‖ 70 ἐπιχειρηματικαί L (B^c): -ρητικαὶ B v

θέσεις ἐρωτικαὶ δ̄.
θέσεις φιλικαὶ β̄.
θέσεις περὶ ψυχῆς ᾱ.
⟨θέσεις⟩ πολιτικα⟨ὶ⟩ β̄.
πολιτικῆς ἀκροάσεως ὡς ἡ Θεοφράστου α β̄ γ̄ δ̄ ε̄ ς̄ ζ̄ η̄.
περὶ δικαίων ᾱ β̄.
τεχνῶν συναγωγ⟨ῆς⟩ ᾱ β̄.
τέχνης ῥητορικῆς ᾱ β̄.
τέχνη ᾱ.
ἄλλη⟨ς⟩ τεχνῶν συναγωγῆ⟨ς⟩ ᾱ β̄.
μεθοδικὸν ᾱ.
τέχνης τῆς Θεοδέκτου συναγωγὴ ᾱ.
πραγματείας τέχνης ποιητικῆς ᾱ β̄.
ἐνθυμήματα ῥητορικὰ ᾱ.
περὶ μεγέθους ᾱ.
ἐνθυμημάτων διαιρέσεις ᾱ.
περὶ λέξεως ᾱ β̄.
περὶ συμβουλίας ᾱ.
συναγωγῆς ᾱ β̄.
περὶ φύσεως ᾱ β̄ γ̄.
φυσικὸν ᾱ.
περὶ τῆς Ἀρχυτείου φιλοσοφίας ᾱ β̄ γ̄.
περὶ τῆς Σπευσίππου καὶ Ξενοκράτους ᾱ.
τὰ ἐκ τοῦ Τιμαίου καὶ τῶν Ἀρχυτείων.
πρὸς τὰ Μελίσσου ᾱ.
πρὸς τὰ Ἀλκμαίωνος ᾱ.

71 tit. om. v (non Burl.) ‖ 74 *θέσεις πολιτικαὶ* ego: *πολιτικὰ* codd. ‖ 75 *θ* add. (del. corr.) L ‖ 77 *συναγωγῆς* ego *-γή* codd. ‖ 80 *ἄλλης* etc. ego: *ἄλλη τεχνῶν συναγωγή* L, *ἄλλη τέχνη* B v (Burl.) ‖ 82 *τῶν* L ‖ *συναγωγὴ* L: *-γῆς* B v (*εἰσαγωγῆς* Froben = Burl. *de arte introductoria ad divina*) ‖ 83 *πραγματείας* (Froben): *-τείαι* L (B[c]), *-τεῖαι* B v ‖ 84 *ᾱ* om. v ‖ 89 tit. post 90 in L (ubi *συναγωγή*) ‖ 94 *τοῦ* om. L ‖ 96 *τὰς* L B

πρὸς τοὺς Πυθαγορείους α̅.
πρὸς τὰ Γοργίου α̅.
πρὸς τὰ Ξενο⟨φάνους⟩ α̅.
πρὸς τὰ Ζήνωνος α̅.
περὶ τῶν Πυθαγορείων α̅.
περὶ ζῴων α̅ β̅ γ̅ δ̅ ε̅ ς̅ ζ̅ η̅ ϑ̅.
ἀνατομῶν α̅ β̅ γ̅ δ̅ ε̅ ς̅ ζ̅.
ἐκλογὴ ἀνατομῶν α̅.
ὑπὲρ τῶν συνθέτων ζῴων α̅.
ὑπὲρ τῶν μυθολογουμένων ζῴων α̅.
ὑπὲρ τοῦ μὴ γεννᾶν α̅.
περὶ φυτῶν α̅ β̅.
φυσιογνωμονικὸν α̅.
ἰατρικὰ β̅.
περὶ μονάδος α̅.
σημεῖα χειμώνων α̅.
ἀστρονομικὸν α̅.
ὀπτικὸν α̅.
περὶ κινήσεως α̅.
περὶ μουσικῆς α̅.
μνημονικὸν α̅.
ἀπορημάτων Ὁμηρικῶν. α̅ β̅ γ̅ δ̅ ε̅ ς̅.
ποιητικ⟨ῶν⟩ α̅.
φυσικῶν κατὰ στοιχεῖον λη̅.
ἐπιτεθεαμένων προβλημάτων α̅ β̅.

97. 98. 99. 100 om. L, sed corrector titulos 98—101 suppl. in marg. post περὶ τῶν πυθαγ., quod bis nunc legitur (97 *contra Pythagoricos I* — 101 *de Pyth. I* etiam Burl.) ‖ 99 Ξενοφάνους (Menag. obs. p. 195 cf. A. P. p. 16): ξενοκράτους codd. ‖ 102 η̅ ϑ̅ del. v[c] ‖ 103 η̅ ϑ̅ add. v ‖ 105 tit. om. L (non Burl.) 114 om. (add. corr.) L ‖ 119 ποιητικῶν (sc. ἀπορημάτων) ego: ποιητικὸν (i. e. -κῶν) L (Hes.), ποιητικὰ B v ‖ 120 φυσικῶν (sc. προβλημάτων) B, -κὸν v: φυσικὰ L ‖ κατὰ στοιχεῖον B: κατα-στοιχείων L v

ἐγκυκλίων α̅ β̅.
μηχανικ⟨ῶν⟩ α̅.
προβλήματα ἐκ τῶν Δημοκρίτου β̅.
περὶ τῆς λίθου α̅.
παραβολαὶ α̅.
ἄτακτα ι̅β̅.
ἐξηγημένα κατὰ γένος ι̅δ̅.
δικαιώματα α̅.
Ὀλυμπιονῖκαι α̅.
Πυθιονῖκαι α̅.
⟨περὶ⟩ μουσικῆς α̅.
Πυθικὸς α̅.
Πυθιονικῶν ἔλεγχοι α̅.
νῖκαι Διονυσιακαὶ α̅.
περὶ τραγῳδιῶν α̅.
διδασκαλίαι α̅.
παροιμίαι α̅.
νόμοι συσσιτικοὶ α̅.
νόμων α̅ β̅ γ̅ δ̅.
κατηγορίαι α̅.
περὶ ἑρμηνείας α̅.
πολιτεῖαι πόλεων δυοῖν δεούσαιν ρ̅ξ̅, *⟨κοιναὶ⟩ καὶ ἴδιαι,*

123 *μηχανικῶν* (sc. *προβλ.*) ego: *μηχανικὸν* codd. (Hes.) ‖ 124 β̅ (i. e. problemata duo, non problematum libri duo, ut Hes.) codd., sed (ante corr.) errore ζ Laur. 69, 35 atque ex hoc idem Marc. 394 (*sex* Ambrosii edd., *duo* codd. Ricard. et Lincoln., sicut testatur Bywater) ‖ 125 α̅ (sc. problema singulare, sicut *περὶ τοῦ Νείλου* quod habemus latine) ‖ 128 *ἐξηγημένα* v: *ἐξηγμένα* LB ‖ 131. 132 *Πυθιονῖκαι μουσικῆς* α̅ codd. (quod correxi cum Laur. 69, 28 qui *Πυθιονῖκαι* α̅. *μουσικῆς* α̅) ‖ 137 *διδασκαλιῶν* α̅ L (solus) ‖ 139 *νόμος συστατικός* codd. (*νόμ̊ συστατ̊* L, quod legere potes vel *νόμος* (cum Burl.) vel *νόμοι* (cum Hes.). correxi ego ‖ 141 *κατηγοριῶν* α̅ codd. ‖ 143 *δεούσαιν* v: *δέουσαι* L, *δὲ οὖσαι* B (*δεούσαις* Bᶜ) ‖ *κοιναὶ καὶ ἴδιαι* Bernays: *καὶ ἰδία* codd.

δημοκρατικαί, ὀλιγαρχικαί, τυραννικαί, ἀριστοκρατικαί.

ἐπιστολαὶ πρὸς Φίλιππον. Σηλυβρίων ἐπιστολαί. πρὸς Ἀλέξανδρον ἐπιστολαὶ δ̄. πρὸς Ἀντίπατρον θ̄. πρὸς Μέντορα ᾱ. πρὸς Ἀρίστωνα ᾱ. πρὸς Ὀλυμπιάδα ᾱ. πρὸς Ἡφαιστίωνα ᾱ. πρὸς Θεμισταγόραν ᾱ. πρὸς Φιλόξενον ᾱ. πρὸς Δημόκριτον ᾱ.

145 *ἔπη, ὧν ἀρχή, ἁγνὲ θεῶν πρέσβισθ' ἑκαταβόλε.*

ἐλεγεῖα, ὧν ἀρχή, καλλιτέκνου μητρὸς θύγατερ.

γίνονται αἱ πᾶσαι μυριάδες στίχων τέσσαρες καὶ τεσσαράκοντα πρὸς τοῖς πεντακισχιλίοις καὶ διακοσίοις ἑβδομήκοντα.

II. HESYCHIUS

in onomatologo (cf. de Ar. libris p. 49) s. v.

Ἀριστοτέλης υἱὸς Νικομάχου καὶ Φαιστιάδος, ὁ δὲ Νικό-

143 *τυραννικαί. ἀριστοκρατικαί* L: *καὶ ἀριστ. καὶ τυραννικαί* B v (Burl., cf. Hes.) ‖ 144 sic L ‖ extr. *δημόκριτον ἔπη*... v ‖ 145 *ἀρχή*: *ἀρχαὶ* L ‖ *ἑκαταβόλε* B v: *ἑκατιβόλε* L ‖ 146 *ἐλεγεῖα ὧν* (Laur. 69, 28): *ἐλεγείων* (*ὧν* add. corr.) L, *ἐλεγιαίων* B, *ἐλεγεῖε ὧν* v (= vulgo *ἐλεγεῖαι ὧν*, ut Laur. 69, 35. Marc. 393. 394 etc.)

Ex cod. Ambros. L 93 sup. membr. in 4° s. X/XI, quem olim a Theodoro Waitz (Ar. Org. I p. 4) repertum mihi bibliothecam Ambrosianam iterum visitanti a. 1877 monstravit Antonius Ceriani, Organum Ar. continentem ita quidem ut post Porphyrii isagogen sequatur vita Aristotelis eadem quae duobus apographis ex hoc sc. codice in usum hominum doctorum factis extat in cod. Ambros. R 117 sup., quo (Ambros. 1. 2) ut olim Menagius ita ego usus fueram annis 1857 et 1865 (cf. Arist. pseudepigr. p. 10 et 709, Ar. q. f. libr. fr. coll. in ed. ac. Berol. t. V p. 1466). haec vita ex Hesychii onomatologo descripta fuit, unde partem Suidas. unicum codicem contuli ipse 4. Oct. 1877: accentus, spiritus, puncta plerumque ille (A)

μαχος ἰατρὸς ἦν τοῦ τῶν Ἀσκληπιαδῶν γένους ἀπὸ Νικομάχου τοῦ Μαχάονος, ἐκ Σταγείρων πόλεως τῆς Θρᾴκης, φιλόσοφος μαθητὴς Πλάτωνος, τραυλὸς τὴν φωνήν. καὶ ἀδελφοὺς μὲν ἔσχεν Ἀρίμνηστον καὶ Ἀριμνήστην, θυγατέρα δὲ ἀπὸ Πυθιάδος τῆς θυγατρὸς Ἑρμείου τοῦ εὐνούχου, ὃς καὶ θλιβίας ὢν αὐτὴν ἔσπειρεν. γημαμένη δὲ τρισὶν ἡ Ἀριστοτέλους θυγάτηρ τεκνώσασα προετελεύτησεν Ἀριστοτέλους τοῦ πατρός. εἶχεν δὲ καὶ υἱὸν Νικόμαχον ἐξ Ἑρπυλλίδος παλλακῆς, ἣν μετὰ Πυθιάδα παρὰ Ἑρμείου τοῦ εὐνούχου, ὅστις ἦν ἄρχων Ἀταρνέως, χώρα δὲ αὕτη Τρῳάδος, Εὐβούλου δὲ τοῦ Βιθυνοῦ δοῦλος γεγονώς, ἔλαβεν καὶ αὐτοῦ Ἑρμείου παιδικὰ γενομένου Ἀριστοτέλους. ἦρξεν δὲ ἔτη ιγ̅ τῆς περιπατητικῆς κληθείσης φιλοσοφίας διὰ τὸ ἐν περιπάτῳ ἤτοι κήπῳ διδάξαι ἀναχωρήσαντα τῆς Ἀκαδημίας ἐν ᾗ Πλάτων ἐδίδαξεν. ἐγεννήθη δὲ ἐν τῇ ϙθ̅ ὀλυμπιάδι καὶ ἀπέθανεν ἀκόνιτον πιὼν ἐν Χαλκίδι, διότι ἐκαλεῖτο πρὸς εὐθύνας, ἐπειδὴ ἔγραψεν παιᾶνα εἰς Ἑρμείαν τὸν εὐνοῦχον. οἱ δέ φασιν νόσῳ αὐτὸν τελευτῆσαι βιώσαντα ἔτη ο̅, ὡς δέ τινες ξγ̅. συνέγραψεν βιβλία ἐγγὺς υ̅. διάδοχοι δὲ αὐτοῦ τῆς σχολῆς κατὰ τάξιν ἐγένοντο οἵδε, Θεόφραστος, Στράτων, Πραξιτέλης, Λύκων, Ἀρίστων, Λυκίσκος, Πραξιφάνης, Ἱερώνυμος, Πρύτανις, Φορμίων, Κριτόλαος. τὰ δὲ συγγράμματα αὐτοῦ ταῦτα.

negligit. quae in apographis novitiis (Ambrosianis duobus = a, Patmio) male distinguendo peccata sint nihil iam refert adnotasse. indici apposui numeros librorum Laertianos. inscriptio talis est: Ἀρ. βίος | καὶ συ γράμματα (sic) αὐτοῦ (litt. rubr. maiusc.)

10 τρωιάδος cod. ‖ 17 παιάνα (acc. postea addito) ‖ 20 Πραξιτέλης quod erroneum videtur delendum, ut decem (etsi non satis κατὰ τάξιν) diadochorum ante Andronicum numerus recte expleatur (Ἀνδρόνικος enim ὁ τούτου ἑνδέκατος γενόμενος διάδοχος, ut ait Elias in cat. p. 24, 20 Br.) ‖ 22 post indicem sequuntur versus:

σμικρός, φαλακρός, τραυλὸς ὁ Σταγειρίτης
λάγνος, προγάστωρ, παλλακαῖς συνημμένος.

Περὶ δικαιοσύνης δ̄. 1
περὶ ποιητῶν γ̄. 2
περὶ φιλοσοφίας δ̄. 3
πολιτικὸν ᾱ. 4
περὶ πολιτικῆς ἢ Γρῦλος γ̄. 5
Νήρινθος ᾱ. 6
περὶ πλούτου ᾱ. 11 (7)
σοφιστὴς ᾱ. 7
περὶ εὐχῆς ⟨ᾱ⟩. 14
Μενέξενος ᾱ. 8
περὶ εὐγενείας ᾱ. 15
ἐρωτικὸς ᾱ. 9
περὶ ψυχῆς ᾱ. 13
προτρεπτικὸν ᾱ. 12
περὶ ἡδονῆς ᾱ. 16 (66)
περὶ βασιλείας ᾱ. 18
οἰκονομικὸν ᾱ. 23
περὶ παιδείας ἢ παιδευτικὸν ᾱ. 19
⟨*συμπόσιον*⟩ ᾱ. 10 (48)
περὶ τοῦ ἀγαθοῦ ᾱ. 20
περὶ ἀρχῶν ἢ φύσεως ᾱ. 41

ubi *τραβλὸς* (sic) A (1. 2). quibus oppositos alia manu librarius recentior in margine adscripsit hos *ἀναλφάβητος οὑτοσὶ στιχο|γραφος. ἄνους ἄφρων | ἄγροικος αὐθάδης λάλος.* qui in apographo utroque (1. 2), interiecto quidem spatio, aequabiliter prioribus subscripti sunt.

1 Hesychius exscripsit indicem Laertii, eo fere textu usus quem nunc tenemus (cf. *νήρινθος, νόμος συστατικός* et similia). exhibuit titulos Laertianos omnes praeter eos qui ad unum eundemque redire viderentur, addidit autem ad finem aliunde congestos quos desideravit. numeros Laertianorum apposui Hesychianis, complures titulos a Menagio omissos supplevi ex codice ‖ 5 *γρύλος* A ‖ 8 *σοφιστης* (sic) A (-*τής* a) ‖ 9 ᾱ om. A ‖ 19 *συμπόσιον* ego: *συλλογισμων* (sic) A (-*μῶν* a). cf. infra 161

Ἀλέξανδρος ἢ ὑπὲρ ἀποικιῶν. α̅. 17
τὰ ἐκ τῶν νόμων Πλάτωνος β̅. 21
περὶ φιλίας γ̅. 24
περὶ ἐπιστημῶν α̅. 26 (40)
περὶ τοῦ πάσχειν ἢ πεπονθέναι ⟨α̅⟩. 25
περὶ ἐριστικῶν λόγων β̅. 27
περὶ εἰδῶν α̅. 31 (32)
λύσεις ἐριστικαὶ δ̅. 28
περὶ πάθους ὀργῆς α̅. 37
διαιρέσεις σοφιστικαὶ α̅. 29
περὶ ἐναντίων α̅. 30
ὑπομνημάτων ἐπιχειρη⟨μα⟩τικῶν γ̅. 33
προτάσεις περὶ ἀρετῆς β̅. 34
περὶ στοιχείων γ̅. 39
ἐνστάσεις ⟨α̅⟩. 35
περὶ τῶν ποσαχῶς λεγομένων ἢ τῶν κατὰ πρό⟨σ⟩θεσιν α̅. 36
προτάσεων α̅. 46 (67)
ἠθικῶν κ̅. 38
περὶ κινήσεως α̅. 45
περὶ διαιρέσεων ιζ̅. 42
διαιρετικῶν α̅. 43 (62)
περὶ ἐρωτήσεως καὶ ἀποκρίσεως α̅. 44
προτάσεων ἐριστικῶν α̅. 47
περὶ ἰδέας α̅. 54
ἀναλυτικῶν προτέρων θ̅. 49
ἀναλυτικῶν ὑστέρων β̅. 50
⟨περὶ⟩ προβλημάτων ⟨α̅⟩. 51
μεθοδικὰ ⟨η̅⟩. 52 (81)

22 *ἀποίκων* D L ‖ 26 α̅ om A ‖ 30 *παθῶν* D L ‖ 33 *ἐπιχειρητικῶν* a² cum A: om. a¹ ‖ 34 *προτάσεις. περι αρετης* β̅ A (sine puncto a) ‖ 36 α̅ om. A ‖ 37 ἢ Men.: η̅ A (a) ‖ *προθεσιν* A ‖ 48 *περὶ* et α̅ om. A ‖ 49 η̅ om. A

περὶ τοῦ βελτίονος $\bar{α}$. 53
ὅρων βιβλίον $\bar{α}$. 55
τοπικῶν $\bar{ζ}$. (55)
μαθηματικῶν $\bar{α}$. 63
συλλογισμῶν $\bar{β}$. 56 (48)
συλλογιστικῶν ὅρων $\bar{α}$. 57
περὶ αἱρετοῦ καὶ συμβαίνοντος $\bar{α}$. 58
τὰ πρὸ τῶν τόπων $\bar{α}$. 59
περὶ ἑκουσίων $\bar{α}$. 68
τοπικῶν πρὸς τοὺς ὅρους ⟨$\bar{β}$⟩. 60
πάθη $\bar{α}$. 61
ὁρισμῶν βιβλία $\overline{ιγ}$. 64
ἐπιχειρημάτων $\bar{β}$. 65
περὶ κάλλους $\bar{α}$. 69
περὶ δικαίων $\bar{β}$. 76
θέσεις ἐπιχειρη⟨μα⟩τικαὶ ἐν βιβλίοις $\overline{κε}$. 70
θέσεις ἐρωτικαὶ ἐν βιβλίοις $\bar{δ}$. 71
θέσεις φιλικαὶ ἐν βιβλίοις $\bar{β}$. 72
θέσεις περὶ ψυχῆς ἐν βιβλίῳ $\bar{α}$. 73
θέσεις πολιτικαὶ $\bar{β}$. 74
πολιτικῆς ἀκροάσεως $\bar{η}$. 75
τεχνῶν συναγωγὴν $\bar{α}$. 77 (80. 89)
τέχνης ῥητορικῆς $\bar{γ}$. 78
τέχνης $\bar{α}$. 79
τέχνης τῆς Θεοδέκτου συναγωγὴν ἐν $\bar{γ}$. 82
τέχνης ποιητικῆς $\bar{β}$. 83
ἐνθυμημάτων ῥητορικῶν $\bar{α}$. 84
περὶ μεγέθους ⟨$\bar{α}$⟩. 85
ἐνθυμημάτων διαιρέσεις ⟨$\bar{α}$⟩. 86

59. 60 *τ. π. τ. ὅρους καὶ πάθη* $\bar{α}$ A ‖ 65 *επιχειρητικαι* (ut supra 33) A (a) ‖ 71 (item 74) *συναγωγην* A: *-γή* a ‖ 72 *ῥιτορικης* A ‖ 76 *ῥιτορικων* A ‖ 77. 78 *π. μ. ενθυμηματων καὶ* (ς) *αιρεσεων* (sine $\bar{α}$) A

περὶ λέξεως καθαρᾶς ᾱ. 87
περὶ συμβουλῆς ᾱ. 88
περὶ φύσεως ᾱ. 90
περὶ φυσικῶν ᾱ. 91
περὶ τῆς Ἀρχύτου φιλοσοφίας γ̄. 92
περὶ τῆς Σπευσίππου καὶ Ξενοκράτους ᾱ. 93 (99. 100)
ἐκ τῶν Τιμαίου καὶ Ἀρχύτου ᾱ. 94
πρὸς τὰ Μελίσσου ᾱ. 95
πρὸς τὰ Ἀλκμαίωνος ᾱ. 96
περὶ τῶν Πυθαγορείων ᾱ. 97 (101)
πρὸς τὰ Γοργίου ⟨ᾱ⟩. 98
περὶ τοῦ μὴ γεννᾶν ᾱ. 107
περὶ ζῴων θ̄. 102
περὶ τῶν συνθέτων ζῴων ᾱ. 105
περὶ ἀνατομῶν ζ̄. 103
ἐκλογὴν τούτων ᾱ. 104
περὶ τῶν μυθολογουμένων ζῴων ᾱ. 106
περὶ φυτῶν β̄. 108
φυσιογνωμονικὰ β̄. 109
περὶ ἰατρικῆς β̄. 110
σημασίας χειμώνων ᾱ. 112
περὶ μονάδος ᾱ. 111
ἀστρονομικὸν ᾱ. 113
περὶ κινήσεως ᾱ. 115
ὀπτικὸν ᾱ. 114
περὶ μουσικῆς ᾱ. 116
πέπλον ⟨ᾱ⟩.
ἀπορημάτων Ὁμηρικῶν ϛ̄. 118

84 πευσιππου A (non a) ‖ 87 αλκμεωνος A ‖ 88 πυθαγοριων A ‖ 89 ᾱ om. A ‖ 90 ᾱ: sic A (a) ‖ 91 (ut semper) ζώιων A ‖ 93 ζ̄ A (a): ϛ̄ errore Men. ‖ 94 εκλογην A (-γὴ a) ‖ 99 σημασιας Men.: συμμαχιας A ‖ 105 ᾱ om. A ‖ 106 ϛ̄ A (nota antiquiore): ζ̄ falso a (Men.)

ἀπορημάτων θείων $\bar{\alpha}$.
ποιητικὸν $\bar{\alpha}$. 119
μνημονικὸν $\bar{\alpha}$. 117
φυσικῶν $\overline{\lambda\eta}$ κατὰ στοιχεῖον. 120
μεταφυσικὰ $\bar{\kappa}$.
προβλημάτων ἐπιτεθεαμένων ⟨$\bar{\beta}$⟩. 121
ἐγκυκλίων β. 122
μηχανικὸν $\bar{\alpha}$. 123
κύκλον περὶ ποιητῶν $\bar{\gamma}$.
προβλημάτων Δημοκριτείων $\bar{\beta}$. 124
περὶ τῆς λίθου $\bar{\alpha}$. 125
παραβολῶν $\bar{\alpha}$. 126
⟨ἀ⟩διατάκτων $\overline{\iota\beta}$. 127.
δικαιωμάτων πόλεων $\bar{\alpha}$. 129
ἐξητασμένων κατὰ γένος $\overline{\iota\delta}$. 128
Ὀλυμπιονίκας βιβλίον $\bar{\alpha}$. 130
Πυθιονίκας βιβλίον $\bar{\alpha}$, ἐν ᾧ Μέναιχμον ἐνίκησεν. 131 (134. 133)
περὶ μουσικῆς $\bar{\alpha}$. 132.
ἐλέγχων σοφιστικῶν ἢ περὶ ἐριστικῶν ⟨$\bar{\alpha}$⟩. (134)
νικῶν Διονυσιακῶν ἀστικῶν καὶ ληναίων ⟨$\bar{\alpha}$⟩. 135
προοιμίων $\bar{\alpha}$. 138
περὶ τραγῳδιῶν $\bar{\alpha}$. 136
περὶ διδασκαλιῶν $\bar{\alpha}$. 137
νόμων συστατικῶν $\bar{\alpha}$. 139
νομίμων $\bar{\delta}$. 140
κατηγοριῶν $\bar{\alpha}$. 141

107 | θειων ab in. versus A (fort. pro Ἡσιοδείων) ‖ 110 φ. $\overline{\lambda\eta}$. καταστοιχειον μετα φυ|σικα $\bar{\kappa}$ προβλημάτων . . . A ‖ 112 $\bar{\beta}$ om. A (in fine versus) ‖ 113 εγκυκλιον A (ἐγκύκλιον a) ‖ 116 δημοκριτιων A ‖ 119 διατακτων A ‖ 120 δικαιοματων A ‖ 122 et 123 βιβλ$^{\varsigma}$ A (cum comp., unde βίβλους male a) ‖ 125—26 sine interp. A (et om. $\bar{\alpha}$) usque ad ληναίων. | (quod in fine pag.) ‖ 127 προοιμίων (sic, pro παροιμ.) A

περὶ ἑρμηνείας ⟨ᾱ⟩. 142
προτέρων ἀναλυτικῶν β̄.
135 πολιτείας πόλεων ἰδιωτικῶν καὶ δημοκρατικῶν καὶ ὀλιγαρχικῶν ⟨καὶ⟩ ἀριστοκρατικῶν καὶ τυραννικῶν ρνη̄. 143
συσσιτικῶν προβλημάτων γ̄. (139)
ἐπιστολὰς κ̄. 144
ἔπη ὧν ἀρχή, ἁγνὲ θεῶν πρέσβισθ' ἑκατηβόλε. 145
ἐλεγεῖα ὧν ἀρχή, καλλιτέκνου μητρὸς θύγατερ. 146

140 περὶ τῶν Σόλωνος ἀξόνων ε̄.
περὶ μακαριότητος.
τί δήποτε Ὅμηρος ἐποίησεν τὰς Ἡλίου βοῦς.
ἀπορήματα Ἡσιόδου ἐν ᾱ.
ἀπορήματα Ἀρχιλόχου Εὐριπίδου Χοιρίλου ἐν βιβλίοις γ̄.
145 ἀπορημάτων ποιητικῶν ᾱ.
αἰτίας ποιητικάς.
προβλημάτων Ὁμηρικῶν ῑ.
φυσικῆς ἀκροάσεως ιη̄.
περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς β̄.
150 περὶ μετεώρων δ̄, ἢ μετεωροσκοπικά.
περὶ πλούτου ᾱ.
περὶ ψυχῆς γ̄.
περὶ ῥητορικῆς.
τῆς μετὰ ⟨τὰ⟩ φυσικὰ ῑ.
155 περὶ ζῴων ἱστορίας ῑ.
περὶ ζῴων κινήσεως γ̄.
περὶ ζῴων μορίων γ̄.

133 περι ερμηνειας προτερων A ‖ 135 καὶ (ante ἀρ.) om. A ‖ 138 αγνε θ. πρεσβιστ' εκατηβολε A (ἅγνε θ. πρεσβίς τε κατηβόλε a) ‖ 144 ευριπιδου (sic) A — βιβλς iterum A ‖ 152 ψυχης A (forma antiquiore litt. ψ, unde falso legentes τύχης a) ‖ 153 ῥιτορικης A ‖ 154 μεταφυσικα A

περὶ ζῴων γενέσεως γ̅.
περὶ τῆς τοῦ Νείλου ἀναβάσεως.
160 *περὶ τῆς ἐν τοῖς μαθήμασιν οὐσίας.*
περὶ συσσιτίων ἢ συμποσίων.
περὶ δόξης.
περὶ ἀρετῆς.
περὶ φωνῆς.
165 *περὶ συμβιώσεως ἀνδρὸς καὶ γυναικός.*
νόμους ἀνδρὸς καὶ γαμετῆς.
περὶ ἰατρικῆς ζ̅.
συμμίκτων ζητημάτων οβ̅, ὥς φησιν Εὔκαιρος ὁ ἀκουστὴς αὐτοῦ.
πέπλον· περιέχει δὲ ἱστορίαν σύμμικτον.
170 *περὶ χρόνου.*
περὶ βασιλείας.
περὶ παιδείας.
περὶ ὄψεως β̅.
περὶ ἠθικῶν Νικομαχείων.
175 *ὑποθήκας.*
περὶ Ἀλεξάνδρου η̅.
περὶ ῥήτορος ἢ πολιτικοῦ.
τέχνην ἐγκωμιαστικήν.
⟨περὶ⟩ θαυμασίων ἀκουσμάτων.
180 *ἐγκώμια ἢ ὕμνους.*
⟨περὶ⟩ διαφορᾶς.
ἐρωτικῶν ς̅.
περὶ εὐγενείας α̅.
περὶ ἀνθρώπου φύσεως.

160 *περι τοις* (sic) *εν τοις* A ‖ 168—69 sine interp. A ‖ 174 *ἤθων* a ‖ 176 *η̅* (sic) A (a = Men.): *ἢ* vulgo ‖ 179 *περὶ* addidi (om. A in initio vers.) ‖ 180 *ὕμνους διαφορα. ἐρωτ.* (sic) A (unde *διαφορά* a: interpres Arabs legit *διαφορᾶς*, v. ind. arab. 12 *fari baforas* ante 13 *rutikon.* nisi scr. *διαφοράς*, quales philosophorum appellat Philo de agric. 31 p. 321 M.)

περὶ κόσμου γενέσεως.
νόμιμα Ῥωμαίων.
νομίμων βαρβαρικῶν συναγωγήν.

ψευδεπίγραφα δὲ

ἀνατομὴ ἀνθρώπου.
ἀπολογία ἀσεβείας πρὸς Εὐρυμέδοντα.
γεωργικά.
ἐγκώμιον λόγου.
μαγικόν.
περὶ σωφροσύνης.
Ἀλεξάνδρου ἐγκλησία.
ἐγκώμιον πλούτου.
πρὸς Ἀλέξανδρον.
περὶ μεθόδου.

III. PTOLEMAEI PHILOSOPHI
indicis librorum Aristotelis reliquiae.

In libro de vita et scriptis Aristotelis indicem librorum Aristotelis una cum eius testamento dedisse Ptolemaeum quendam philosophum, hoc et graeco Eliae (Davidis) et arabico constat testimonio. is Andronico recentior fuit, ex cuius libro de Aristotelis vita et philosophia quinto (qui continebat indicem) librorum titulos excerpsit, quorum in uno (86) memoriam servavit bibliothecae Apelliconteae Atticae ab Andronico cum aliis usurpatae (cf. A. P. p. 8). hunc indicem nunc deperditum Arabes tradiderunt coaevi duo saec. XIII, qui cum Ibn Nedimi

187 *συναγωγην* A (ut Patm., *-γή* a) ‖ 188 *ψευδίγραφα* male a (non A, Patm.) ‖ 189 *ἀσεβείας* A (a, Patm.): *εὐσεβείας* Men. ‖ 194 *εκκλησια* A (cum a, Patmio: corr. Men.) ‖ 196—7 sine interp. A (a, Patm.)

opere celeberrimo quod Fihrist inscribitur (editum a. 987) pariter in aliis usi sint quam plurimis, hoc tamen argumentum quod ignoravit Nedimus, ex alio quodam fonte vel potius ex ipso Ptolemaei scripto suis inseruisse reperiuntur. scilicet ex Ibn el-Kifti († 1248) „historia eruditorum" ad litterarum ordinem disposita indicem eum et arabice et latine olim edidit Casiri, eo codice usus qui auctoris nomine careret, ex Casirio (nonnullis quidem titulis errore omissis) collato codice Vindobonensi repetiit iterumque vertit Wenrich. atque eundem in vitis illustrium medicorum exstare apud Ibn Abi Oseibiam († 1269) advertit Steinschneider. cf. A. F. (1867) p. 1469 et supra p. 2. M. Steinschneider, Alfarabi (Mém. de l'ac. d. sc. sér. VII t. XIII) St. Petersb. 1869 p. 186 (Oseibia ed. A. Müller 1884 p. 69).

Constitutio (vel *dispositio*) *scriptorum Aristotelis secundum id quod memoravit vir nominatus Ptolemaeus in libro suo ad Aʿalas* (vel *Aʿtlas* K^m) (Kifti).

Aristotelis sunt scripta nota (vel *famosa*) *quae memoravit Ptolemaeus* (Oseibia).

(Titulos Kifti — rarius Oseibia — ex Ptol. apposuit graecos, quos sic uti litteras corruptas olim explicasse mihi visus sum — collato A. Müllero p. 19—22 — nunc exhibeo solos: ubi graecos ille omisit, uncis inclusi. ceterum numerorum arabicorum nulla est auctoritas.)

1 *Προτρεπτικός* (12).
1[a] *περὶ φιλοσοφίας* $\bar{\gamma}$ (3).
2 *σοφιστής* $\bar{\alpha}$ (7).
3 *περὶ δικαιοσύνης* $\bar{\delta}$ (1).
4 *περὶ παιδείας* $\bar{\delta}$ (K^m $\bar{\gamma}$) (19).

1 scil. *liber in quo exhortatus est ad philosophiam.*

5 περὶ εὐγενείας ε̄ (15).
6 (περὶ ποιητῶν) γ̄ (2).
7 περὶ βασιλείας ς̄ (18).
8 περὶ ἀγαθοῦ ε̄ (20).
9 Ἀρχύτας γ̄ (92).
10 περὶ τῶν ἀτόμων γραμμῶν γ̄.
11 περὶ δικαίων δ̄ (76).
12 περὶ διαφορᾶς (ἐναντίων ? 30) δ̄ (Hes. 181).
13 ἐρωτικῶν γ̄ (9 cf. Hes. 182).
14 περὶ εἰδῶν γ̄ (31).
15 τὰ ἐκ τῆς πολιτείας (Πλάτωνος) β̄ (22).
16 περὶ ἡδονῆς (ι̅ K^m) 16.
17 περὶ κινήσεων η̄ (45. 115).
18 μηχανικῶν προβλημάτων β̄ (123).
19 (ποιητικῶν) . . . (119).
19^a περὶ τῶν Πυθαγορείων β̄ (101).
20 περὶ πνεύματος γ̄.
21 περὶ προβλημάτων γ̄ (51. 120?).
22 περὶ τοῦ Νείλου γ̄ (Hes. 159).
23 περὶ τοῦ φωλεύειν ᾱ.
24 τεχνῶν συναγωγή ᾱ (77).
25 περὶ φιλίας γ̄ (24).
41 περὶ ζῴων ἀνατομῶν ζ̄ (103).
52 διαιρέσεις κ̅ς̅ (42).
53 (Πλάτωνος διαίρεσις) ς̄ (K^b ι̅).
54 (διαιρετικόν?) ς̄ (43. 62).
55 ἐπιχειρήματα λ̅θ̅ (65).
55^b ἐνστάσεις ι̅γ̅ (35).

10 ex indice Theophrasti D. L. 5, 42 (cf. p. 4, 2 Usener in Anal. Th.) ‖ 23 = π. τῶν φωλευόντων Theophrasti A. P. p. 279 (p. 5, 3 Usener) ‖ 26—51 inseruntur libri vulgares logici, ethici, rhetorici, physici, metaphysici, problemata ‖ 53 cf. A. P. p. 679 ‖ 54 (διαιρέσεις ἐνθυμημάτων ?) γ̄ Müll.

55[c] (θέσεις) $\overline{λδ}$ (70).
56 θέσεις ἐρωτικαί $\bar{α}$ (71).
57 θέσεις φυσικαί $\bar{α}$ (72?).
58 θέσεων . . . $\bar{α}$.
59 ὅροι $\overline{ις}$.
60 ὁριστικά $\bar{δ}$.
61 (ὅροι πρὸ τῶν τοπικῶν) $\bar{α}$ (? 55).
62 πρὸς ὅρους τοπικῶν $\bar{γ}$ (60).
63 προτάσεις . . . (? 67).
63[a] θέσεις ἐπιχειρηματικαί $\bar{β}$ (70).
64 πρὸς τοὺς ὁρισμούς $\bar{β}$.
65 προβλήματα $\overline{ξη}$ (al. $\overline{κη}$).
66 προβλημάτων . . .
66[a] προοίμια $\bar{γ}$.
67 προβλήματα ἐγκύκλια $\bar{δ}$ (122).
68 παραγγέλματα $\bar{δ}$.
69 ὑπομνήματα $\bar{β}$.
70 προβλήματα ἰατρικά $\bar{ε}$ (110).
71 περὶ διαίτης $\bar{α}$.
72(—78) γεωργικῶν $\overline{ιε}$ (al. $\bar{ι}$) (Hes. 190).
79 προτάσεις $\overline{λγ}$ (al. $\overline{κγ}$) (46).
80 προτάσεις $\bar{ξ}$ (47).
81 πολιτεῖαι $\overline{ρξα}$ (143).
82 ὑπομνήματα $\overline{ις}$.
82[a] (ὑπομνήματα $\bar{α}$).
83 ἐπιχειρημάτων $\bar{α}$.
84 περὶ τοῦ πρός τι $\bar{ς}$ (al. $\bar{α}$).
85 περὶ χρόνου $\bar{α}$.

57 corr. φιλικαί (72) ‖ 60 Theophr. 5, 50 (p. 12, 11 Usener) ‖ 64 Th. 5, 44 (p. 6, 7 Us.) ‖ 66 Th. 5, 48 (p. 10, 7 Us.) cf. Hes. 127 (Th. p. 7, 3 Us.) ‖ 68 Th. 5, 47 (p. 10, 5 Us.) ‖ 69 Th. 5, 49 (p. 11, 12 Us.) ‖ 72 cf. A. Müller p. 30 ‖ 82 Th. 5, 48 (p. 10, 14 Us.) ‖ 83 cf. ὑπομνήματα ἐπιχειρηματικά s. n. 33

87 *ἐπιστολαί, ἃς ἐν ὀκτὼ βιβλίοις συνήγαγεν Ἀρτέμων τις.*
88 (*ὑπομνήματα* ?)
89 *πολιτεία β̄.*
90 *ἐπιστολαὶ ἄλλαι, αἷς ἐνέτυχεν Ἀνδρόνικος,* [*ἐν βιβλίοις*] *κ̄* (144 cf. Hes. 137).
90ª (*καὶ ἄλλα τινὰ ὑπομνηματικά*).
91 (*ἀπορήματα Ὁμηρικά*) *ι̅* (118).
92 *περὶ ἰατρικῆς* (Hes. 167).

87 haec praemisso titulo: [86] *Libri qui inveniebantur* (cf. A. Müller p. 32) *in bibliotheca Apellicontis* || 90ª de quorum titulis hic omissis additur *numerum et initia* (*nomina* Oseibia) *invenies in tractatu V libri Andronici (Andruniks) de indice librorum Aristotelis.*

I. DIALOGI.

Cic. ep. ad Att. 4, 16: *quoniam in singulis libris utor prooemiis, ut Aristoteles in eis quos* ἐξωτερικοὺς *vocat.* cf. Proclus in Parmen. t. IV p. 54 Cous.: τὸ δὲ παντελῶς ἀλλότρια τὰ προοίμια τῶν ἑπομένων εἶναι, καθάπερ τὰ τῶν Ἡρακλείδου τοῦ Ποντικοῦ καὶ Θεοφράστου διαλόγων, πᾶσαν ἀνιᾷ κρίσεως μετέχουσαν ἀκοήν.

Basil. epist. 135: ὅτι καὶ τῶν ἔξωθεν φιλοσόφων οι τοὺς διαλόγους συγγράψαντες Ἀριστοτέλης τε καὶ Θεόφραστος εὐθὺς αὐτῶν ἥψαντο τῶν πραγμάτων διὰ τὸ συνειδέναι ἑαυτοῖς τῶν Πλατωνικῶν χαρίτων τὴν ἔνδειαν. Πλάτων δὲ τῇ ἐξουσίᾳ τοῦ λόγου ὁμοῦ μὲν τοῖς δόγμασι μάχεται, ὁμοῦ δὲ καὶ παρακωμῳδεῖ τὰ πρόσωπα.

Ammonius proleg. in Ar. categ. (p. 36ᵇ 28 Br.): ἐν δέ γε τοῖς διαλογικοῖς, ἃ πρὸς τοὺς πολλοὺς αὐτῷ γέγραπται, καὶ ὄγκου φροντίζει τινὸς καὶ περιεργίας λέξεων καὶ μεταφορᾶς, καὶ πρὸς τὰ τῶν λεγόντων πρόσωπα σχηματίζει τὸ εἶδος τῆς λέξεως καὶ ἁπλῶς ὅσα λόγου οἶδε καλλωπίζειν ἰδέαν. cf. p. 35ᵇ 39:

Themist. or. 26 p. 385, 28 Dind: καὶ δῆτα αὐτῶν (τῶν τοῦ Ἀρ. λόγων) οἱ μὲν δημωφελεῖς καὶ πρὸς τὸ πλῆθος ἐσκευασμένοι φωτός τέ εἰσιν ἀνάπλεῳ καὶ διαυγεῖς, καὶ τὸ ὠφέλιμον αὐτῶν οὐ παντάπασιν ἀτερπὲς καὶ ἀνήδονον ἀλλ' ἐπικέχυται ἀφροδίτη καὶ χάριτες ἐπανθοῦσι . . . Elias in Ar. cat. p. 26ᵇ 35: ἐν μὲν τοῖς διαλογικοῖς . . . ποικίλος ταῖς μιμήσεσιν Ἀφροδίτης ὄνομα τέμνων (ἐννόμου γέμων Bern.) καὶ χαρίτων ἀνάμεστος. cf. Plut. de aud. poet. 1 et de dicendi *copia* et *suavitate* Ciceronis laudes A. P. p. 23. 53. 718.

Cicero ep. ad Att. 13, 19: *quae autem his temporibus scripsi* Ἀριστοτέλειον *morem habent, in quo sermo ita inducitur ceterorum ut penes ipsum sit principatus.* cf. ep. ad Quintum fr. 3, 5: *Aristotelem denique quae de republica et praestante viro (cive) scribat ipsum loqui.*

Elias in Ar. cat. p. 24[b] 33: *ὁ δὲ Ἀλέξανδρος ἄλλην διαφορὰν λέγει τῶν ἀκροαματικῶν πρὸς τὰ διαλογικά, ὅτι ἐν μὲν τοῖς ἀκροαματικοῖς τὰ δοκοῦντα αὐτῷ λέγει καὶ τὰ ἀληθῆ, ἐν δὲ τοῖς διαλογικοῖς τὰ ἄλλοις δοκοῦντα τὰ ψευδῆ.* — Cic. de fin. 5, 5: *quia duo genera librorum sunt, unum populariter scriptum quod ἐξωτερικὸν appellabant, alterum limatius quod in commentariis reliquerunt . . . non semper idem dicere videntur* (Peripatetici scilicet Aristoteles et Theophrastus).

De dialogis Peripateticorum circa auctoris (Aristotelis) colloquentis personam populariter scriptis atque ad ipsum Aristotelem, qui tamen extraneam hanc rationem consulto abiecerit, postea auctorem translatis vid. de Ar. libr. p. 104 sqq. A. P. p. 25 sq. 56—58. 74. 88. 717.

De ordine titulorum deque indice Andronici a dialogis incipiente vid. de Ar. libr. ord. (1854) p. 47. 106 (Brandis Gesch. d. Gr. u. Röm. Philos. II, 2. 1853 p. 82 sq., I. Bernays Die Dialoge des Ar. Berl. 1863 p. 131 sqq.).

Aristox. el. harm. II in.: *καθάπερ Ἀριστοτέλης ἀεὶ διηγεῖτο τοὺς πλείστους τῶν ἀκουσάντων παρὰ Πλάτωνος τὴν περὶ τἀγαθοῦ ἀκρόασιν παθεῖν. προσιέναι μὲν γὰρ ἕκαστον ὑπολαμβάνοντα λήψεσθαί τι τῶν νομιζομένων τούτων ἀνθρωπίνων ἀγαθῶν οἷον πλοῦτον ὑγίειαν ἰσχὺν τὸ ὅλον εὐδαιμονίαν τινὰ θαυμαστήν. ὅτε δὲ φανείησαν οἱ λόγοι περὶ μαθημάτων καὶ ἀριθμῶν καὶ γεωμετρίας καὶ ἀστρολογίας καὶ τὸ πέρας ὅτι ἀγαθόν ἐστιν ἕν, παντελῶς οἶμαι παράδοξόν τι ἐφαίνετο αὐτοῖς· εἶθ' οἱ μὲν κατεφρόνουν τοῦ πράγματος οἱ δὲ κατεμέμφοντο.*

Dio Chrys. or. 53 p. 634 Emp.: *καὶ δὴ καὶ αὐτὸς Ἀριστοτέλης, ἀφ' οὗ φασι τὴν κριτικήν τε καὶ γραμματικὴν ἀρχὴν λαβεῖν, ἐν πολλοῖς διαλόγοις περὶ τοῦ ποιητοῦ διέξεισι θαυμάζων αὐτὸν ὡς τὸ πολὺ καὶ τιμῶν· ἔτι τε καὶ Ἡρακλείδης ὁ Ποντικός, τούτων δὲ πρότερος Πλάτων πανταχοῦ μέμνηται . . .*

I. ΠΕΡΙ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ.

Priscianus Lydus in praef. quaest. nat. ad Chosroem p. 553 ed. Dübner (post Plotinum Paris. 1855): *ex Platonico enim*

Timaeo . . . assumpta atque confecta sunt et actionibus Aristotelis de physica et de caelo et de generatione et corruptione et meteoron, similiter quoque ex his quae sunt de somno et somniis et ex his quae quasi in dialogis scripta sunt de philosophia et de mundis.

Cf. Io. Bywater: Journ. of phil. VII, 75—87.

1.

Plutarch. adv. Colot. 20: *καὶ τῶν ἐν Δελφοῖς γραμμάτων θειότατον ἐδόκει τὸ γνῶθι σαυτόν, ὃ δὴ καὶ Σωκράτει ἀπορίας καὶ ζητήσεως ταύτης ἀρχὴν ἐνέδωκεν, ὡς Ἀριστοτέλης ἐν τοῖς Πλατωνικοῖς εἴρηκε.*

2.

Diog. Laert. 2, 23: *καὶ Πυθῶδε ἐλθεῖν (τὸν Σωκράτην) Ἀριστοτέλης φησίν· ἀλλὰ καὶ εἰς Ἰσθμόν, ὡς Φαβωρῖνος ἐν τῷ πρώτῳ τῶν ἀπομνημονευμάτων.*

3.

Porphyr. (*ἐκ τοῦ ᾱ περὶ τοῦ γνῶθι σεαυτόν*) apud Stob flor. 21, 26 (Meineke): *τί ποτε ἦν ἄρα καὶ τίνος τὸ ἱερὸν πρόσταγμα τὸ ἐν Πυθοῖ, ὃ γνῶναι ἑαυτὸν τοῖς τοῦ θεοῦ δεησομένοις προσαγορεύει; . . . ἀλλ' εἴτε Φημονόη . . . εἴτε Φανοθέα . . . εἴτε καὶ Βίαντος ἢ Θαλοῦ ἢ Χίλωνος ἦν ἀνάθημα . . . εἴτε Κλεάρχῳ προσεκτέον μᾶλλον τοῦ μὲν Πυθίου φράζοντι εἶναι παράγγελμα, χρησθῆναι δὲ Χίλωνι τὸ ἄριστον ἀνθρώποις μαθεῖν πυνθανομένῳ· εἴτε καὶ πρὸ Χίλωνος ἦν ἔτι ἀνάγραπτον ἐν τῷ ἱδρυθέντι νεῷ μετὰ τὸν πτέρινόν τε καὶ χαλκοῦν, καθάπερ Ἀριστοτέλης ἐν τοῖς περὶ φιλοσοφίας εἴρηκε.*

Clem. Alex. strom. 1, 14, 60 p. 129 Sylb.: *τὸ μὲν οὖν γνῶθι σαυτὸν οἱ μὲν Χίλωνος ὑπειλήφασι, Χαμαιλέων δὲ ἐν τῷ περὶ θεῶν Θαλοῦ, Ἀριστοτέλης δὲ τῆς Πυθίας.*

9 **πλατωνικοῖς**: cf. A. P. p. 33 ‖ 22 **πτέρινον** Cas., vulgo *πέτρινον*

4.

Clem. Alex. strom. 1, 14, 61 p. 129: *πάλιν αὖ Χίλωνι τῷ Λακεδαιμονίῳ ἀναφέρουσι τὸ μηδὲν ἄγαν· Στράτων δὲ . . . Δίδυμος δὲ . . . τὸ δ' ἐγγύα πάρα δ' ἄτα Κλεομένης μὲν ἐν τῷ περὶ Ἡσιόδου . . . οἱ δὲ περὶ* Ἀριστοτέλην *Χίλωνος αὐτὸ νομίζουσι, Δίδυμος δὲ Θαλοῦ φησιν εἶναι τὴν παραίνεσιν.*

5.

Etymolog. M. p. 722, 16 Sylb. s. *σοφιστής: κυρίως ὁ σοφιζόμενος· ὁ δὲ* Ἀριστοτέλης *σοφιστὰς λέγει τοὺς ἑπτὰ σοφούς.*

6.

Diog. L. 1, 8: Ἀριστοτέλης *δ' ἐν πρώτῳ* περὶ φιλοσοφίας *καὶ πρεσβυτέρους εἶναι (τοὺς μάγους) τῶν Αἰγυπτίων· καὶ δύο κατ' αὐτοὺς εἶναι ἀρχάς, ἀγαθὸν δαίμονα καὶ κακὸν δαίμονα, καὶ τῷ μὲν ὄνομα εἶναι Ζεὺς καὶ Ὠρομάσδης, τῷ δὲ Ἅιδης καὶ Ἀρειμάνιος.*

7.

Io. Philopon. ad Ar. de anima (1, 5. 1410^b 28 *ἐν τοῖς Ὀρφικοῖς καλουμένοις ἔπεσι*) f. F 3^a sup.: *λεγομένοις εἶπεν ἐπειδὴ μὴ δοκεῖ Ὀρφέως εἶναι τὰ ἔπη, ὡς καὶ* αὐτὸς *ἐν τοῖς περὶ φιλοσοφίας λέγει· αὐτοῦ μὲν γάρ εἰσι τὰ δόγματα, ταῦτα δέ φησιν Ὀνομάκριτον ἐν ἔπεσι κατατεῖναι.* Cic. de nat. deor. 1, 38: *Orpheum poetam docet* Aristoteles *numquam fuisse et hoc Orphicum carmen Pythagorei ferunt cuiusdam fuisse Cercopis.*

8.

Proclus (*ἐν τῷ λόγῳ ὃν ἐπέγραψεν ἐπίσκεψις τῶν πρὸς τὸν Πλάτωνος Τίμαιον ὑπ' Ἀρ. ἀντειρημένων*) apud Ioann. gramm. de mundi aetern. 2, 2 Ven. 1535 f. B 2: „*καὶ*

19 ed. et codd. vulg. *ὄνομα κρεῖττον ἐνέπεσε* ‖ 22 *Cercopis* Victorius: *cerconis (cerdonis)* codd.

κινδυνεύει μηδὲν οὕτως ὁ ἀνὴρ ἐκεῖνος (ὁ Ἀριστοτέλης) ἀποποιήσασθαι τῶν Πλάτωνος ὡς τὴν τῶν ἰδεῶν ὑπόθεσιν, οὐ μόνον ἐν λογικοῖς . . . ἀλλὰ καὶ ἐν ἠθικοῖς . . . καὶ ἐν φυσικοῖς . . . καὶ ἐν τῇ μετὰ τὰ φυσικὰ πολλῷ πλέον . . . καὶ ἐν τοῖς διαλόγοις σαφέστατα κεκραγὼς μὴ δύνασθαι τῷ δόγματι τούτῳ συμπαθεῖν κἂν τις αὐτὸν οἴηται διὰ φιλονεικίαν ἀντιλέγειν."

Plutarchus adv. Colot. 14: τάς γε μὴν ἰδέας περὶ ὧν ἐγκαλεῖ τῷ Πλάτωνι πανταχοῦ κινῶν ὁ Ἀριστοτέλης καὶ πᾶσαν ἐπάγων ἀπορίαν αὐταῖς ἐν τοῖς ἠθικοῖς ὑπομνήμασιν, ἐν τοῖς <μετὰ τὰ φυσικά, ἐν τοῖς> φυσικοῖς, διὰ τῶν ἐξωτερικῶν διαλόγων, φιλονεικότερον ἐνίοις ἔδοξεν ἢ φιλοσοφώτερον ἔχειν τῷ δόγματι τούτῳ, ὡς προθέμενος τὴν Πλάτωνος ὑπεριδεῖν φιλοσοφίαν· οὕτω μακρὰν ἦν τοῦ ἀκολουθεῖν.

9.

Syrian. in Ar. metaph. (12, 9) p. 922, 6 Usener: ἐπεὶ ὅτι καὶ αὐτὸς (Ar.) ὁμολογεῖ μηδὲν εἰρηκέναι πρὸς τὰς ἐκείνων (Platonicorum ante Xenocratem) ὑποθέσεις μηδ' ὅλως παρακολουθεῖν τοῖς εἰδητικοῖς ἀριθμοῖς, εἴπερ ἕτεροι τῶν μαθηματικῶν εἶεν, μαρτυρεῖ τὰ ἐν τῷ β̄ τῶν περὶ τῆς φιλοσοφίας ἔχοντα τοῦτον τὸν τρόπον „ὥστε εἰ ἄλλος ἀριθμὸς αἱ ἰδέαι, μὴ μαθηματικὸς δέ, οὐδεμίαν περὶ αὐτοῦ σύνεσιν ἔχοιμεν ἄν. τίς γὰρ τῶν γε πλείστων ἡμῶν συνίησιν ἄλλον ἀριθμόν;" ὥστε καὶ νῦν ὡς πρὸς τοὺς πολλοὺς τοὺς οὐκ εἰδότας ἄλλον ἢ τὸν μοναδικὸν ἀριθμὸν πεποίηται τοὺς ἐλέγχους, τῆς δὲ τῶν θείων ἀνδρῶν διανοίας οὐδὲ τὴν ἀρχὴν ἐφήψατο.

10.

Sextus Empir. adv. dogm. 3, 20—22 (p. 395 Bekk.): Ἀριστοτέλης δὲ ἀπὸ δυοῖν ἀρχῶν ἔννοιαν θεῶν ἔλεγε

11 ἐν τοῖς μετὰ τὰ φυσικὰ suppl. Bernays || 13 ἔχειν τῷ δόγματι τούτῳ: ἐκ τῶν δογμάτων τούτων vulgo (f. ἔχεσθαι τῶν δ. τ. aut ἐγκεῖσθαι τῷ δόγματι τ. Reiske) || 22 σύνεσιν Brand.: σύνθεσιν codd.

γεγονέναι ἐν τοῖς ἀνθρώποις, ἀπό τε τῶν περὶ ψυχὴν συμβαινόντων καὶ ἀπὸ τῶν μετεώρων. ἀλλ' ἀπὸ μὲν τῶν περὶ τὴν ψυχὴν συμβαινόντων διὰ τοὺς ἐν τοῖς ὕπνοις γινομένους ταύτης ἐνθουσιασμοὺς καὶ τὰς μαντείας. ὅταν γάρ, φησιν, ἐν τῷ ὑπνοῦν καθ' ἑαυτὴν γένηται ἡ ψυχή, τότε τὴν ἴδιον ἀπολαβοῦσα φύσιν προμαντεύεταί τε καὶ προαγορεύει τὰ μέλλοντα. τοιαύτη δέ ἐστι καὶ ἐν τῷ κατὰ τὸν θάνατον χωρίζεσθαι τῶν σωμάτων. ἀποδέχεται γοῦν καὶ τὸν ποιητὴν Ὅμηρον ὡς τοῦτο παρατηρήσαντα· πεποίηκε γὰρ τὸν μὲν Πάτροκλον ἐν τῷ ἀναιρεῖσθαι προαγορεύοντα περὶ τῆς Ἕκτορος ἀναιρέσεως, τὸν δ' Ἕκτορα περὶ τῆς Ἀχιλλέως τελευτῆς. ἐκ τούτων οὖν, φησίν, ὑπενόησαν οἱ ἄνθρωποι εἶναί τι θεόν, τὸ καθ' ἑαυτὸ ἐοικὸς τῇ ψυχῇ καὶ πάντων ἐπιστημονικώτατον. ἀλλὰ δὴ καὶ ἀπὸ τῶν μετεώρων· θεασάμενοι γὰρ μεθ' ἡμέραν μὲν ἥλιον περιπολοῦντα, νύκτωρ δὲ τὴν εὔτακτον τῶν ἄλλων ἀστέρων κίνησιν, ἐνόμισαν εἶναί τινα θεὸν τὸν τῆς τοιαύτης κινήσεως καὶ εὐταξίας αἴτιον. τοιοῦτος μὲν καὶ ὁ Ἀριστοτέλης.

11.

Sextus adv. dogm. 3, 26—27 p. 396: ἔνιοι δὲ ἐπὶ τὴν ἀπαράβατον καὶ εὔτακτον τῶν οὐρανίων κίνησιν παραγενόμενοι φασὶ τὴν ἀρχὴν ταῖς τῶν θεῶν ἐπινοίαις ἀπὸ ταύτης γεγονέναι πρῶτον· ὥσπερ γὰρ εἴ τις ἐπὶ τῆς Τρωικῆς καθεζόμενος Ἴδης ἑώρα τὴν τῶν Ἑλλήνων στρατείαν μετὰ πολλοῦ κόσμου καὶ τάξεως τοῖς πεδίοις προσιοῦσαν „ἱππῆας μὲν πρῶτα σὺν ἵπποισιν καὶ ὄχεσφιν, πεζοὺς δ' ἐξόπιθεν", πάντως ἂν ὁ τοιοῦτος εἰς ἔννοιαν ἦλθε τοῦ ὅτι ἔστι τις ὁ διατάσσων τὴν τοιαύτην τάξιν καὶ ἐγκελευόμενος τοῖς ὑπ' αὐτὸν κοσμου-

5 γένηται Bekker: γενήσεται codd. et edd. ‖ 23 στρατείαν: cf. Cic. de nat. d. 2, 33, 85 ‖ 26 „καὶ L(ibri) post διατάσσων: transposui cum Wakefieldo" Bekker ‖ 27 ἐγκοσμουμένοις ante Bekk. libri

μένοις στρατιώταις, οἷον Νέστωρ ἢ ἄλλος τις τῶν ἡρώων ὃς ᾔδει „κοσμῆσαι ἵππους τε καὶ ἀνέρας ἀσπιδιώτας“· καὶ ὃν τρόπον ὁ ἔμπειρος νεὼς ἅμα τῷ θεάσασθαι πόρρωθεν ναῦν οὐρίῳ διωκομένην πνεύματι καὶ πᾶσι τοῖς ἱστίοις εὐτρεπιζομένην συνίησιν ὅτι ἔστι τις ὁ κατευθύνων ταύτην καὶ εἰς τοὺς προκειμένους λιμένας καταντῶν, οὕτως οἱ πρῶτον εἰς οὐρανὸν ἀναβλέψαντες καὶ θεασάμενοι ἥλιον μὲν τοὺς ἀπὸ ἀνατολῆς μέχρι δύσεως δρόμους σταδιεύοντα, ἀστέρων δὲ εὐτάκτους τινὰς χορείας, ἐπεζήτουν τὸν δημιουργὸν τῆς περικαλλοῦς ταύτης διακοσμήσεως, οὐκ ἐκ ταὐτομάτου στοχαζόμενοι συμβαίνειν αὐτὴν ἀλλ' ὑπό τινος κρείττονος καὶ ἀφθάρτου φύσεως, ἥτις ἦν θεός.

12.

Cicero de natura deorum 2, 37: *praeclare ergo* ***A r i s t o t e l e s****: si essent, inquit, qui sub terra semper habitavissent bonis et inlustribus domiciliis, quae essent ornata signis atque picturis intructaque rebus iis omnibus quibus abundant ii qui beati putantur, nec tamen exissent unquam supra terram, accepissent autem fama et auditione esse quoddam numen et vim deorum, deinde aliquo tempore patefactis terrae faucibus ex illis abditis sedibus evadere in haec loca quae nos incolimus atque exire potuissent, cum repente terram et maria caelumque vidissent, nubium magnitudinem ventorumque vim cognovissent aspexissentque solem, eiusque cum magnitudinem pulcritudinemque tum etiam efficientiam cognovissent quod is diem efficeret toto caelo luce diffusa, cum autem terras nox opacasset tum caelum totum cernerent astris distinctum et ornatum lunaeque luminum varietatem tum crescentis tum senescentis, eorumque omnium ortus et occasus atque in omni aeternitate ratos inmutabilesque cursus:*

3 **νεὼς**: cf. Cic. de nat. d. 2, 34, 87

quae cum viderent, profecto et esse deos et haec tanta opera deorum esse arbitrarentur. ⟨*atque haec quidem ille...*⟩

Philo (cf. Bywater: Journ. of phil. VII, 83) leg. alleg. 3, 32 p. 107 Mangey: *ἐζήτησαν οἱ πρῶτοι πῶς ἐνοήσαμεν τὸ θεῖον. εἶθ' οἱ δοκοῦντες ἄριστα φιλοσοφεῖν ἔφασαν ὅτι ἀπὸ τοῦ κόσμου καὶ τῶν μερῶν αὐτοῦ καὶ τῶν ἐνυπαρχουσῶν τούτοις δυνάμεων ἀντίληψιν ἐποιησάμεθα τοῦ αἰτίου. ὥσπερ γὰρ εἴ τις ἴδοι δεδημιουργημένην οἰκίαν ἐπιμελῶς προπυλαίοις στοαῖς ἀνδρῶσι γυναικωνίτισι τοῖς ἄλλοις οἰκοδομήμασιν, ἔννοιαν λήψεται τοῦ τεχνίτου, οὐ γὰρ ἄνευ τέχνης καὶ δημιουργοῦ νομιεῖ τὴν οἰκίαν ἀποτελεσθῆναι, τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ἐπὶ πόλεως καὶ νεὼς καὶ παντὸς ἐλάττονος ἢ μείζονος κατασκευάσματος, οὕτω δὴ καὶ εἰσελθών τις ὥσπερ εἰς μεγίστην οἰκίαν ἢ πόλιν τόνδε τὸν κόσμον καὶ θεασάμενος οὐρανὸν ἐν κύκλῳ περιπολοῦντα καὶ πάντα ἐντὸς συνειληφότα, πλάνητας δὲ καὶ ἀπλανεῖς ἀστέρας κατὰ ταὐτὰ καὶ ὡσαύτως κινουμένους ἐμμελῶς τε καὶ ἐναρμονίως καὶ τῷ παντὶ ὠφελίμως, γῆν δὲ τὸν μεσαίτατον χῶρον λαχοῦσαν ὕδατός τε καὶ ἀέρος χύσεις ἐν μεθορίῳ τεταγμένας, ἔτι δὲ ζῷα θνητά τε αὖ καὶ ἀθάνατα καὶ φυτῶν καὶ καρπῶν διαφοράς, λογιεῖται δή που ὅτι ταῦτα οὐκ ἄνευ τέχνης παντελοῦς δεδημιούργηται, ἀλλὰ καὶ ἦν καὶ ἔστιν ὁ τοῦδε τοῦ παντὸς δημιουργὸς ὁ θεός. οἱ δὴ οὕτως ἐπιλογιζόμενοι διὰ σκιᾶς τὸν θεὸν καταλαμβάνουσι, διὰ τῶν ἔργων τὸν τεχνίτην κατανοοῦντες* (cf. Philo de praem. et poenis 7 p. 414 sq. de spec. leg. 1, 34 p. 330 sq. M.).

13.

Synesius calvit. encom. 22 (p. 234 Krab. 1850): *εἰ δὲ καὶ ἡ παροιμία σοφόν· πῶς δ' οὐχὶ σοφὸν περὶ ὧν*

1 *quae cum* codd.: *haec cum* codd. rec. et edd. (*cursus cum viderent* Madvig om. *quae*)

Ἀριστοτέλης φησὶν ὅτι παλαιᾶς εἰσι φιλοσοφίας ἐν ταῖς μεγίσταις ἀνθρώπων φθοραῖς ἀπολομένης ἐγκαταλείμματα περισωθέντα διὰ συντομίαν καὶ δεξιότητα (cf. Ar. metaph. λ, 8).

14.

Seneca quaest. nat. 7, 30, 1 (cf. Plutarch. de tranq. 20): *egregie Aristoteles ait numquam nos verecundiores esse debere quam cum de dis agitur. si intramus templa compositi . . . quanto hoc magis facere debemus, cum de siderībus, de eorum natura, de stellis disputamus, ne quid temere, ne quid imprudenter aut ignorantes adfirmemus aut scientes mentiamur.*

15.

Synesius Dion. 10 p. 271 Krab. (cf. Dio Chrys. or. 12, 33 sq.): *καθάπερ Ἀριστοτέλης ἀξιοῖ τοὺς τελουμένους οὐ μαθεῖν τι δεῖν ἀλλὰ παθεῖν καὶ διατεθῆναι, δηλονότι γενομένους ἐπιτηδείους.*

16.

Simplicius in Ar. de caelo (1, 9. 279, 30: *καὶ γὰρ καθάπερ ἐν τοῖς ἐγκυκλίοις φιλοσοφήμασι περὶ τὰ θεῖα πολλάκις προφαίνεται τοῖς λόγοις ὅτι τὸ θεῖον ἀμετάβλητον ἀναγκαῖον εἶναι πᾶν τὸ πρῶτον καὶ ἀκρότατον· ὃ οὕτως ἔχον μαρτυρεῖ τοῖς εἰρημένοις. οὔτε γὰρ ἄλλο κρεῖττόν ἐστιν ὅ τι κινήσει, ἐκεῖνο γὰρ ἂν εἴη θειότερον, οὔτ' ἔχει φαῦλον οὐθέν, οὔτ' ἐνδεὲς τῶν αὐτοῦ καλῶν οὐδενός ἐστιν*) p. 487, 6 Br. (p. 130, 45 Karsten): *λέγει δὲ περὶ τούτου ἐν τοῖς περὶ φιλοσοφίας. [καθόλου γὰρ ἐν οἷς ἐστί τι βέλτιον, ἐν*

1 *φιλοσοφίας*: al. l. *ἱστορίας* (cod. Marc. ap. Krab.) ‖ 2 *λείψανα* Arist. (met.) p. 1074^b 12 ‖ 16 *ἐγκυκλίοις* (i. e. Platonicis de Ar. l. p. 105) ‖ 22 *περὶ τούτου*: sic *(de hoc)* etiam Guilelmus Brab. ‖ 23 sequentia uncis inclusi, quae non sint Aristotelis sed ex Alexandro Simplicii. cf. A. P. p. 41 sq. ‖ *ἐστὶ τὸ βέλτιον . . . ἐστὶ καὶ τὸ ἄριστον* Karsten (ex cod. Par. 1910), sed *est aliquid melius . . . est aliquid et optimum* Guil.

τούτοις ἐστί τι καὶ ἄριστον. ἐπεὶ οὖν ἐστὶν ἐν τοῖς οὖσιν ἄλλο ἄλλου βέλτιον, ἔστιν ἄρα τι καὶ ἄριστον, ὅπερ εἴη ἂν τὸ θεῖον. εἰ οὖν τὸ μεταβάλλον ἢ ὑπ' ἄλλου μεταβάλλει ἢ ὑφ' ἑαυτοῦ, καὶ εἰ ὑπ' ἄλλου ἢ κρείττονος ἢ χείρονος, εἰ δὲ ὑφ' ἑαυτοῦ ἢ ὡς πρός τι χεῖρον ἢ ὡς καλλίονός τινος ἐφιέμενον, τὸ δὲ θεῖον οὐδὲ κρεῖττόν τι ἔχει ἑαυτοῦ ὑφ' οὗ μεταβληθήσεται, ἐκεῖνο γὰρ ἂν ἦν θειότερον, οὔτε ὑπὸ χείρονος τὸ κρεῖττον πάσχειν θέμις ἐστί· καὶ μέντοι εἰ ὑπὸ χείρονος, φαῦλον ἄν τι προσελάμβανεν, οὐδὲν δὲ ἐν ἐκείνῳ φαῦλον. ἀλλ' οὐδὲ ἑαυτὸ μεταβάλλει ὡς καλλίονός τινος ἐφιέμενον, οὐδὲ γὰρ ἐνδεές ἐστι τῶν αὑτοῦ καλῶν οὐδενός· οὐ μέντοι οὐδὲ πρὸς τὸ χεῖρον, ὅτε μηδὲ ἄνθρωπος ἑκὼν ἑαυτὸν χείρω ποιεῖ, μήτε δὲ ἔχει τι φαῦλον μηδὲν ὅπερ ἂν ἐκ τῆς πρὸς τὸ χεῖρον μεταβολῆς προσέλαβεν. καὶ ταύτην δὲ ἀπὸ τοῦ δευτέρου τῆς Πλάτωνος πολιτείας Ἀριστοτέλης μετέλαβε τὴν ἀπόδειξιν.]

17.

Schol. in Proverbia Salomonis (cod. Paris gr. 174 cf. A. P. p. 185) f. 46ᵃ: *Ἀριστοτέλους· ἡ ἀρχὴ ἢ μία ἢ πολλαί. καὶ εἰ μὲν μία, ἔχομεν τὸ ζητούμενον· εἰ δὲ πολλαί, ἢ τεταγμέναι ἢ ἄτακτοι. ἀλλ' εἰ μὲν ἄτακτοι, ἀτακτότερα τὰ ἐξ αὐτῶν, καὶ οὐκ ἔστι κόσμος ὁ κόσμος ἀλλ' ἀκοσμία, καὶ ἔστι τὸ παρὰ φύσιν τοῦ κατὰ φύσιν μὴ ὄντος. εἰ δὲ τεταγμέναι, ἢ ἐξ ἑαυτῶν ἐτάχθησαν ἢ ὑπὸ ἔξωθεν τινὸς αἰτίας. ἀλλ' εἰ μὲν ὑφ' ἑαυτῶν ἐτάχθησαν, ἔχουσί τι κοινὸν τὸ συνάπτον αὐτὰς κἀκεῖνο ἡ ἀρχή.*

18.

Pseudo-Philo *περὶ ἀφθαρσίας κόσμου* p. 222, 12 Bernays (t. II p. 489 Mangey): *Ἀριστοτέλης δὲ μήποτ'*

8 post *θέμις ἐστί* add. Karsten *ἀμετάβλητον ἄρα ἐστί* (ex not. marg. cod. Par. 1910 saec. XV, cf. Ravaisson Essai sur la mét. I, 67) ‖ 14 *πρὸς* K.: *εἰς* Br.

εὐσεβῶς καὶ ὁσίως ἐνιστάμενος ἀγένητον καὶ ἄφθαρτον ἔφη τὸν κόσμον εἶναι, δεινὴν δὲ ἀθεότητα κατεγίνωσκε τῶν τὰ ἐναντία διεξιόντων, οἳ τῶν χειροκμήτων οὐδὲν ᾠήθησαν διαφέρειν τοσοῦτον ὁρατὸν θεὸν ἥλιον καὶ σελήνην καὶ τὸ ἄλλο τῶν πλανήτων καὶ ἀπλανῶν ὡς ἀληθῶς περιέχοντα πάνθειον· ἔλεγέ τε, ὡς ἔστιν ἀκούειν, κατακερτομῶν ὅτι πάλαι μὲν ἐδεδίει περὶ τῆς οἰκίας μὴ βιαίοις πνεύμασιν ἢ χειμῶσιν ἐξαισίοις ἢ χρόνῳ ἢ ῥᾳθυμίᾳ τῆς ἁρμοττούσης ἐπιμελείας ἀνατραπῇ, νυνὶ δὲ φόβον ἐπικεκρεμάσθαι μείζονα πρὸς τῶν τὸν ἅπαντα κόσμον τῷ λόγῳ καθαιρούντων.

19.

Pseudo-Philo *π. ἀφθ. κόσμου* p. 226 Bern. (491 + 497 M.): *τοὺς δὲ ἀγένητον καὶ ἄφθαρτον κατασκευάζοντας λόγους (τὸν κόσμον) ἕνεκα τῆς πρὸς τὸν ὁρατὸν θεὸν αἰδοῦς προτέρους τακτέον οἰκείαν ἀρχὴν λαβόντας. ἅπασι τοῖς φθορὰν ἐνδεχομένοις αἰτίαι διτταὶ τῆς ἀπωλείας ἡ μὲν ἐντὸς ἡ δὲ ἐκτὸς προυπόκεινται. σίδηρον γοῦν καὶ χαλκὸν καὶ τὰς τοιουτοτρόπους οὐσίας εὕροις ἂν ἀφανιζομένας ἐξ ἑαυτῶν μὲν ὅταν ἑρπηνώδους νοσήματος τρόπον ἰὸς ἐπιδραμὼν διαφάγῃ, πρὸς δὲ τῶν ἐκτὸς ὅταν ἐμπιπραμένης οἰκίας ἢ πόλεως συναναφλεχθεῖσαι τῇ πυρὸς βιαίῳ ῥιπῇ διαλυθῶσιν· ὁμοιοτρόπως δὲ καὶ ζῴοις ἐπιγίνεται τελευτὴ νοσήσασι μὲν ἐξ ἑαυτῶν, ὑπὸ δὲ τῶν ἐκτὸς σφαττομένοις ἢ καταλευομένοις ἢ ἐμπιπραμένοις ἢ θάνατον οὐ καθαρὸν τὸν δι᾽ ἀγχόνης ὑπομένουσιν. εἰ δὲ φθείρεται καὶ κόσμος, ἐξ*

6 *καὶ* ante *κατακ.* vulgo (del. Bernays) ‖ 7 *πνεύμασιν*: *ῥεύμασιν* Bernays ‖ 12 scil. Aristotelis (v. p. 221, 8 *τριτταὶ δόξαι* 1. Aristotelis p. 221, 12. 2. Democr. Epicur. et Stoicor. p. 222, 2 3. Platonis p. 223, 8) ‖ 13 *τὸν ὁρατὸν θεὸν* Bern.: *τὸ ὁρατὸν* codd. ‖ 16 *γοῦν* M (cod. Med.): *οὖν* vulgo. ‖ 18 *καθάπερ ἡ λεγομένη παρὰ τοῖς ἰατροῖς ἑρπηνώδης νόσος . . . διέρπει πάντη* Philo de concup. p. 349 M ‖ 23 *καταλευομένοις* Bern. (Mangey): *καὶ κελευομένοις* M, *καὶ λευομένοις* vulgo ‖ 24 repetit

ἀνάγκης ἤτοι ὑπό τινος τῶν ἐκτὸς ἢ πρός τινος τῶν ἐν αὐτῷ διαφθαρήσεται δυνάμεων. ἀμήχανον δὲ ἑκάτερον. ἐκτὸς μὲν γὰρ οὐδέν ἐστι τοῦ κόσμου, πάντων εἰς τὴν συμπλήρωσιν αὐτοῦ συνερανισθέντων. οὕτως γὰρ εἷς τε ἔσται καὶ ὅλος καὶ ἀγήρως, εἷς μὲν διὰ τὸ ἀπολειφθέντων τινῶν ἕτερον ἂν τῷ νῦν ὄντι γενέσθαι ὅμοιον, ὅλος δὲ ἕνεκα τοῦ σύμπασαν τὴν οὐσίαν εἰς αὐτὸν ἐξανηλῶσθαι, ἀγήρως δὲ καὶ ἄνοσος ἐπειδὴ τὰ νόσοις καὶ γήρᾳ σώματα ἁλωτὰ θερμότησι καὶ ψύξεσι καὶ ταῖς ἄλλαις ἐναντιότησι προσεπιπιπτούσαις ἔξωθεν ἰσχυρῶς ἀνατρέπεται, ὧν οὐδεμία δύναμις ἀποδρᾶσα κυκλοῦται καὶ ἐπιτίθεται, πασῶν, μηδενὸς ἀποστατοῦντος μέρους, ὁλοκλήρων ἐγκατειλημμένων εἴσω. εἰ δ' ἄρα τι ἔστιν ἐκτός, πάντως ἂν εἴη κενὸν ἢ ἀπαθὴς φύσις, ἣν ἀδύνατον παθεῖν τι ἢ δρᾶσαι. καὶ μὴν οὐδὲ ὑπό τινος αἰτίας διαλυθήσεται τῶν ἐντὸς αὐτοῦ. πρῶτον μὲν ἐπειδὴ τοῦ ὅλου τὸ μέρος καὶ μεῖζον ἔσται καὶ κραταιότερον, ὅπερ ἐστὶν ἀτοπώτατον· ὁ γὰρ κόσμος ἀνυπερβλήτῳ κράτει χρώμενος ἄγει τὰ πάντα μέρη πρὸς μηδενὸς αὐτῶν ἀγόμενος. ἔπειτα διότι διττῶν οὐσῶν φθορᾶς αἰτιῶν, τῆς μὲν ἐντὸς τῆς δὲ ἐκτός, ἃ τὴν ἑτέραν οἷά τε ὑπομένειν, δεκτικὰ καὶ τῆς ἑτέρας ἐστὶ πάντως. σημεῖον δέ· βοῦς καὶ ἵππος καὶ ἄνθρωπος καὶ τὰ παραπλήσια ζῷα διότι πέφυκεν ἀναιρεῖσθαι ὑπὸ σιδήρου, καὶ νόσῳ τελευτήσει. χαλεπὸν γὰρ μᾶλλον δὲ ἀδύνατον εὑρεῖν ὃ τὴν ἔξωθεν αἰτίαν πεφυκὸς ὑπομένειν τῆς φθορᾶς ἄδεκτον ἔσται κατὰ τὸ παντελὲς τῆς ἔνδοθεν. ἐπειδὴ τοίνυν ὑπ' οὐδενὸς τῶν ἐκτὸς φθαρησόμενος ἐδείχθη ὁ κόσμος, τῷ μηδὲν ἔξω καταλελεῖφθαι πάντως, οὐδ' ὑπό

Platon. Tim. p. 32 (quem infra ipse citat Ps.-Philo). cf. Critol. perip. infra p. 247, 3 (Ps.-Ocellus c. 11)

11 **πασῶν** Bern. (Mangey): **παθῶν** codd. ‖ 13 **κενὸν, ἢ** (Bern. cum) M, **κενόν, ἢ ἡ** vulgo ‖ 15 **πρῶτον** B. (Mang.): **πρότερον** codd. ‖ 16 cf. p. 260, 1 ‖ 20 **οἷά τε** B. (Mang.): **οἴεται** vulgo ‖ 24 **ὃ τὴν** Bernays: **νοητὴν** M, **ὃ τὴν νοητὴν** vulgo ‖ 25 **τῆς** (alterum) M: **τοῖς** vulgo

τινος τῶν ἐν αὐτῷ, διὰ τὴν προεπιλογισθεῖσαν ἀπόδειξιν καθ' ἣν τὸ ἁλωτὸν τῇ ἑτέρᾳ τῶν αἰτιῶν καὶ τὴν ἑτέραν ἐπεφύκει δέχεσθαι.

20.

Pseudo-Philo ubi supra (p. 229 Bern.): ἑτέρως δέ ἐστι τοιόνδε. πάνθ' ὅσα τῶν συνθέτων φθείρεται, διάλυσιν εἰς τὰ ἐξ ὧν συνετέθη λαμβάνει· διάλυσις δ' οὐδὲν ἦν ἄρα ἢ πρὸς τὰ κατὰ φύσιν ἑκάστων ἐπάνοδος, ὥστε κατὰ τοὐναντίον ἡ σύνθεσις, εἰς τὸ παρὰ φύσιν τὰ συνελθόντα βεβίασται. καὶ δῆτα οὕτως ἔοικεν ἀψευδέστατα ἔχειν. ἄνθρωποι γὰρ ἀπὸ τῶν τεττάρων στοιχείων, ἃ δὴ ὅλα τοῦ παντός ἐστιν οὐρανοῦ, γῆς ⟨ὕδατος⟩ ἀέρος τε καὶ πυρός, βραχέα τὰ μέρη δανεισάμενοι συνεκράθημεν. τὰ δ' ἀνακραθέντα τῆς κατὰ φύσιν θέσεως ἐστέρηται, θερμότητος μὲν τῆς ἀνωφοίτου κάτω ⟨βιασθείσης⟩, τῆς δὲ γεώδους καὶ βάρος ἐχούσης οὐσίας ἐπελαφρισθείσης καὶ τὸν ἄνω τόπον ἀντιλαβούσης, ὃν τὸ γεωδέστατον τῶν ἐν ἡμῖν ἐπέσχηκεν κεφαλή. δεσμῶν δὲ φαυλότατος ὃν ἔσφιγξε βία, βίαιος καὶ ὀλιγοχρόνιος· ῥήγνυται γὰρ θᾶττον ὑπὸ τῶν δεθέντων ἅτε ἀπαυχενιζόντων διὰ πόθον τῆς κατὰ φύσιν κινήσεως, πρὸς ἣν σπεύδοντα μετανίσταται. κατὰ γὰρ τὸν τραγικὸν „χωρεῖ δ' ὀπίσω τὰ μὲν ἐκ γαίας φύντ' ἐς γαῖαν τὰ δ' ἀπ' αἰθερίου βλαστόντα γονῆς εἰς οὐράνιον πόλον ἦλθε πάλιν, θνήσκει δ' οὐδὲν τῶν γιγνομένων, διακρινόμενον δ' ἄλλο πρὸς ἄλλῳ μορφὴν ἰδίαν ἀπέδειξεν". τοῖς μὲν δὴ φθειρομένοις ἅπασι νόμος ἀναγέγραπται καὶ θεσμὸς οὗτος, ὁπότε μὲν ὑφέστηκε τὰ συνεληλυθότα ἐν τῇ κράσει, πρὸ τῆς

8 ἡ: vulgo ἡ ‖ 11 ὕδατος add. Bern. ‖ 12 τῆς κατὰ φύσιν θέσεως M: τῆς κινήσεως vulgo ‖ 13 θερμότητος M: -μότης vulgo ‖ κάτω . . . τῆς δὲ γεώδους Bernays (qui suppl. φερομένης vel βιασθείσης): κάτω δὲ τῆς γεώδους M (cf. de mundo p. 612 M.), ψυχρότης δὲ τῆς κάτω· γεώδους vulgo ‖ 15 ἐπελαφρισθείσης: ut infra Theophr. p. 271, 3. Philo (de provid. ap. Eus.) 7, 187 Lips. cf. Siegfried, Philo (Gloss.) p. 79 ‖ ἐπιλαβούσης M ‖ 18 ἐπαυχενιζόντων M ‖ τῆς Mangey: ὑπὸ τῆς codd. ‖ 20 Eurip. fr. 836 Nauck

κατὰ φύσιν τάξεως ἀταξίας ἀντιμετειληφέναι καὶ πρὸς τοὺς ἐναντίους τόπους μετανίστασθαι, ὡς τρόπον τινὰ ξενιτεύειν δοκεῖν, ὁπότε δὲ διαλύοιτο, πρὸς τὴν οἰκείαν τῆς φύσεως λῆξιν ἀνακάμπτειν. ὁ δὲ κόσμος ἀμέτοχος τῆς ἐν τοῖς λεχθεῖσιν ἀταξίας ἐστίν. ἐπεὶ φέρε θεασώμεθα. φθειρομένου τὰ μέρη νυνὶ μὲν ἀνάγκη τετάχθαι τὴν παρὰ φύσιν ἕκαστα χώραν. τοῦτο δὲ ὑπονοεῖν οὐκ εὐαγές· ἀρίστην γὰρ θέσιν καὶ τάξιν ἐναρμόνιον τὰ τοῦ κόσμου μέρη εἴληχε πάντα, ὡς ἕκαστον καθάπερ πατρίδι φιλοχωροῦν μὴ ζητεῖν εἰς ἀμείνω μεταβολήν. διὰ τοῦτο γῆ μὲν ὁ μεσαίτατος ἀπενεμήθη τόπος, ἐφ᾽ ἣν πάντα τὰ γεώδη κἂν ἀναρρίψῃς καταφέρεται. τὸ δ᾽ ἐστὶ σημεῖον χώρας τῆς κατὰ φύσιν· ἔνθα γὰρ μὴ ὑπὸ βίας ὁτιοῦν ἐνεχθὲν ἵσταται καὶ ἠρεμεῖ, τὸν οἰκεῖον εἴληχε χῶρον. ὕδωρ δὲ ἐπὶ γῆν ἀνακέχυται δεύτερον, ἀὴρ δὲ καὶ πῦρ ἀπὸ τοῦ μέσου πρὸς τὸν ἄνω κεχώρηκεν, ἀὴρ μὲν τὸν μεθόριον ὕδατος καὶ πυρὸς κληρωσάμενος τόπον, πῦρ δὲ τὸν ἀνωτάτω. διὸ κἂν ἀναψάμενος δᾷδα πρὸς γῆν καταφέρῃς, ἡ φλὸξ οὐδὲν ἧττον ἀντιβιάσεται καὶ πρὸς τὴν φυσικὴν τοῦ πυρὸς κίνησιν ἐπικουφίσασα αὑτὴν ἀναδραμεῖται. εἰ δὴ φθορᾶς μὲν αἴτιον ἡ παρὰ φύσιν κατὰ τῶν ἄλλων ἔχει ζῴων, ἐν δὲ τῷ κόσμῳ κατὰ φύσιν ἕκαστα τῶν μερῶν διατέτακται τὰς οἰκείας διακληρωσάμενα χώρας, ἐνδίκως ἂν λέγοιτο ὁ κόσμος ἄφθαρτος.

21.

Pseudo-Philo ubi supra (p. 233 Bern.): ἀποδεικτικώτατός γε μὴν κἀκεῖνος ὁ λόγος ἐστίν, ἐφ᾽ ᾧ μυρίους οἶδα σεμνυνομένους ὡς ἠκριβωμένῳ καὶ πάνυ ἀνεξελέγκτῳ. πυνθάνονται γάρ, τίνος ἕνεκα τὸν κόσμον φθείρει ὁ θεός; ἤτοι γὰρ ὑπὲρ τοῦ μηκέτι κοσμοποιῆσαι, ἢ ὑπὲρ τοῦ ἕτερον κατα-

1 μετειληφέναι vulgo (ἀντιμ. M) || 9 φιλοχωροῦν: cf. (protrept) p. 63, 2. alludit Plut. de gen. Socr. 16 ἔοικε (Λ.) φιλοχωρεῖν οὐδενὸς τῶν καλῶν ἐνδεὴς (cf. fr. 16) γεγονώς || εἰς addidi || 11 τὰ om. M || 20 κατὰ M: κίνησις vulgo

σκευάσαι. τὸ μὲν δὴ πρότερον ἀλλότριον θεοῦ· πρὸς τάξιν γὰρ ἀταξίαν μεταβάλλειν δέον, οὐ πρὸς ἀταξίαν τάξιν· εἶτα δ' ὅτι καὶ μετάνοιαν, πάθος καὶ νόσημα δέξεται ψυχῆς. ἔδει γὰρ μὴ κοσμοποιῆσαι τὸ παράπαν ἢ κρίνοντα πρέπον αὐτῷ τὸ ἔργον χαίρειν τῷ γενομένῳ. τὸ δὲ δεύτερον ἄξιον οὐ βραχείας ἐρεύνης. εἰ γὰρ ἕτερον ἀντὶ τοῦ νῦν ὄντος κατασκευάσει, πάντως ὁ γενόμενος ἢ χείρων ἢ ὅμοιος ἢ κρείττων ἀποτελεσθήσεται, ὧν ἕκαστον ἐπίληπτον. εἰ μὲν γὰρ χείρων ὁ κόσμος, χείρων καὶ ὁ δημιουργός· ἀμώμητα δὲ καὶ ἀνεξέλεγκτα καὶ ἀνεπόρθωτα τὰ τοῦ θεοῦ, ἅτε τελειοτάτῃ τέχνῃ καὶ ἐπιστήμῃ δημιουργηθέντα. „οὐδὲ γὰρ γυνή" φασι „τοσσόνδε νόου ἐπιδεύεται ἐσθλοῦ, ὥστε χέρειον ἑλέσθαι ἀμεινοτέρων." ἐμπρεπὲς δὲ θεῷ τὰ ἄμορφα μορφοῦν καὶ τοῖς αἰσχίστοις περιτιθέναι θαυμαστὰ κάλλη. εἰ δ' ὅμοιος, ματαιοπόνος ὁ τεχνίτης, οὐδὲν κομιδῇ νηπίων παίδων διαφέρων, οἳ πολλάκις παρ' αἰγιαλοῖς ἀθύροντες ψάμμου γεωλόφους ἀνιστᾶσι κἄπειθ' ὑφαιροῦντες ταῖς χερσὶ πάλιν ἐρείπουσι. πολὺ γὰρ ἄμεινον τοῦ κατασκευάζειν ὅμοιον, μηδὲν μήτε ἀφαιροῦντα μήτε προστιθέντα μηδ' αὖ πρὸς τὸ ἄμεινον ἢ χεῖρον μεταβάλλοντα, τὸν ἐξ ἀρχῆς ἅπαξ γενόμενον κατὰ χώραν ἐᾶν. εἰ δὲ κρείττονα δημιουργήσει, γενήσεται τότε κρείττων καὶ ὁ δημιουργός, ὥσθ' ἡνίκα τὸν πρότερον κατεσκεύαζε καὶ τὴν τέχνην καὶ τὴν διάνοιαν ἦν ἀτελέστερος, ὅπερ οὐδὲ θέμις ὑπονοεῖν ἐστιν. ἴσος γὰρ αὐτὸς ἑαυτῷ καὶ ὅμοιος ὁ θεός, μήτε ἄνεσιν πρὸς τὸ χεῖρον μήτ' ἐπίτασιν πρὸς τὸ βέλτιον δεχόμενος . . .

22.

Cicero acad. pr. 2, 38, 119 (Halm): *cum enim tuus iste Stoicus sapiens syllabatim tibi ista dixerit, veniet flumen orationis aureum fundens* ***Aristoteles*** *qui illum desipere*

3 *μετάνοιαν*: cum seqq. cf. Ar. ap. Cic. in fr. seq. *(novo consilio inito)*

dicat: neque enim ortum esse unquam mundum, quod nulla fuerit novo consilio inito tam praeclari operis inceptio, et ita esse eum undique aptum ut nulla vis tantos queat motus mutationemque moliri, nulla senectus diuturnitate temporum existere, ut hic ornatus unquam dilapsus occidat.

23.

Cic. de nat. deor. 2, 15: *cum igitur aliorum animantium ortus in terra sit, aliorum in aqua, in aere aliorum, absurdum esse* ***Aristoteli*** *videtur in ea parte quae sit ad gignenda animantia aptissima, animal gigni nullum putare. sidera autem aetherium locum obtinent. qui quoniam tenuissimus est et semper agitatur et viget, necesse est quod animal in eo gignatur id et sensu acerrimo et mobilitate celerrima esse. quare cum in aethere astra gignantur, consentaneum est in iis sensum inesse et intellegentiam. ex quo efficitur in deorum numero astra esse ducenda.*

24.

Cicero de nat. deor. 2, 16: *nec vero* ***Aristoteles*** *non laudandus in eo quod omnia quae moventur aut natura moveri censuit aut vi aut voluntate, moveri autem solem et lunam et sidera omnia: quae autem natura moverentur, haec aut pondere deorsum aut levitate in sublime ferri, quorum neutrum astris contingeret, propterea quod eorum motus in orbem circumque ferretur. nec vero dici potest vi quadam maiore fieri ut contra naturam astra moveantur. quae enim potest maior esse? restat igitur ut motus astrorum sit voluntarius. quae qui videat, non indocte solum verum etiam impie faciat, si deos esse neget.*

2 *inito* P. Victorius: *initio* codd. ‖ 3 *aptum* ed. Rom. (1471): *apertum* codd. ‖ 5 *existere: efficere* Walker „recte ut videtur“ Halmio ‖ 20 *in* del. Müller

25.

Censorinus de die natali c. 18, 11: *est praeterea annus quem Aristoteles maximum potius quam magnum appellat, quem solis et lunae vagarumque quinque stellarum orbes conficiunt, cum ad idem signum, ubi quondam simul fuerunt, una referuntur.*

Cicero de nat. deor. 2, 20: *maxime vero sunt admirabiles motus earum quinque stellarum quae falso vocantur errantes . . . quarum ex disparibus motionibus magnum annum mathematici nominaverunt, qui tum efficitur cum solis et lunae et quinque errantium ad eandem inter se comparationem confectis omnium spatiis est facta conversio. quae quam longa sit magna quaestio est, esse vero certam et definitam necesse est* (cf. Cic. Hortens. fr. 35 Müll.).

26.

Philodemus περὶ εὐσεβείας (Hercul. vol. coll. alt. t. II, 7 fr. 22, ed. Gomperz 1866 p. 72): παρ' Ἀριστοτέλει δ' ἐν τῶι τρίτωι περὶ φιλοσοφίας . . .

Cicero de nat. deor. 1, 13 (ex persona Epicurei): *Aristotelesque in tertio de philosophia libro multa turbat a magistro suo Platone non dissentiens. modo enim menti tribuit omnem divinitatem, modo mundum ipsum deum dicit esse, modo alium quendam praeficit mundo eique eas partes tribuit ut replicatione quadam mundi motum regat atque tueatur. tum caeli ardorem deum dicit esse, non intellegens caelum mundi esse partem, quem alio loco ipse designarit deum. quo modo autem caeli divinus ille sensus in celeritate tanta conservari potest? ubi deinde illi tot dii, si numeramus etiam caelum deum? cum autem sine corpore idem*

19 *suo* cod. Rehdiger.: *uno* codd. ant., *non* Diels (qui delet *Platonem*) ‖ *non* Manutius: om. codd.

vult esse deum, omni illum sensu privat, etiam prudentia. quo porro modo moveri carens corpore, aut quo modo semper se movens esse quietus et beatus potest?

II. ΠΕΡΙ ΤΑΓΑΘΟΥ.

Simplicius de an. Ven. 1527 f. 6[b] fin.: *περὶ φιλοσοφίας νῦν λέγει τὰ περὶ τοῦ ἀγαθοῦ αὐτῷ ἐκ τῆς Πλάτωνος ἀναγεγραμμένα συνουσίας, ἐν οἷς ἱστορεῖ τάς τε Πυθαγορείους καὶ Πλατωνικὰς περὶ τῶν ὄντων δόξας.*

Io. Philop. de an. Ven. 1535 f. C 1[b]: *τὰ περὶ τἀγαθοῦ ἐπιγραφόμενα περὶ φιλοσοφίας λέγει. ἐν ἐκείνοις δὲ τὰς ἀγράφους συνουσίας τοῦ Πλάτωνος ἱστορεῖ ὁ Ἀριστοτέλης. ἔστι δὲ γνήσιον αὐτοῦ τὸ βιβλίον· ἱστορεῖ οὖν ἐκεῖ τὴν Πλάτωνος καὶ τῶν Πυθαγορείων περὶ τῶν ὄντων καὶ τῶν ἀρχῶν αὐτῶν δόξαν.*

27.

Vita Aristot. Marc. cod. 257 f. 276[b]: *κα⟨ὶ μάλα⟩ δὲ ὁ Ἀριστοτέλης τὸ ἦθ⟨ος μέτριος⟩ γέγονεν, εἰ ἐν μὲν ταῖς κατηγορίαις φησὶ μὴ δεῖν προχείρως ἀποφαίνεσθαι ἀλλὰ πολλάκις ἐπεσκεμμένον, καὶ μὴ⟨ν οὐδὲ διαπορ⟩εῖν μόνον ἄχρηστον εἶναι· καὶ ἐν τοῖς περὶ τοῦ ἀγαθοῦ „δε⟨ῖ μεμν⟩ῆσθαι ἄνθρωπον ὄντα οὐ μόνον τὸν εὐ⟨τυχοῦντα ἀλλ⟩ὰ καὶ τὸν ἀποδεικνύντα".*

Vers. lat. vet. (sec. ed. Ven. et codd. a me collatos): *multum autem Aristoteles moderatus fuit moribus, unde in predicamentis ait „non oportet prompte diffinire sed quidem multociens considerare" et dubitare de singulis non esse inutile. et in hiis que de bono „oportet reminisci hominem existentem non solum bene fortunatum sed et demonstrantem".*

2 *moveri* Heindorf: *mundus moveri* codd., *mundum movere* Ernesti ‖ 13 *καὶ μάλα δὲ ὁ* ego: *καθόλου γὰρ ὁ* Robbe, *κα . . . ὁ* cod. (a me exscriptus a. 1857) ‖ 16 *καὶ μὴ . . . εῖν* cod., suppl. Robbe ex Ar. ‖ 18 *οὐ μόνον εὐδαίμονα* male suppl. Robbe. *τ⟨ὸν⟩ εὐ . . .* ex cod. certum est.

28.

Alexander in Ar. metaph. (1, 6. 987^b 38) p. 42, 22 (Bonitz): *καὶ διὰ τοιαῦτα μέν τινα ἀρχὰς τῶν τε ἀριθμῶν καὶ τῶν ὄντων ἁπάντων ἐτίθετο Πλάτων τό τε ἓν καὶ τὴν δυάδα, ὡς ἐν τοῖς περὶ τἀγαθοῦ Ἀριστοτέλης λέγει.*

Alex. ad metaph. (1, 9. 990^b 17) p. 63, 18: *ἀρχαὶ δέ εἰσι τό τε ἓν καὶ ἡ ἀόριστος δυάς, ὡς πρὸ ὀλίγου τε εἴρηκε καὶ ἱστόρηκεν αὐτὸς ἐν τοῖς περὶ τἀγαθοῦ.*

Simplicius in phys. f. 32^b (p. 334^b 25 Br.): *λέγει δὲ ὁ Ἀλέξανδρος ὅτι κατὰ Πλάτωνα πάντων ἀρχὴ καὶ αὐτῶν τῶν ἰδεῶν τό τε ἕν ἐστι καὶ ἡ ἀόριστος δυάς, ἣν μέγα καὶ μικρὸν ἔλεγεν, ὡς καὶ ἐν τοῖς περὶ τἀγαθοῦ Ἀριστοτέλης μνημονεύει. λάβοι δ' ἄν τις καὶ παρὰ Σπευσίππου καὶ παρὰ Ξενοκράτους καὶ τῶν ἄλλων, οἳ παρεγένοντο ἐν τῇ περὶ τἀγαθοῦ τοῦ Πλάτωνος ἀκροάσει· πάντες γὰρ συνέγραψαν καὶ διεσώσαντο τὴν δόξαν αὐτοῦ καὶ ταύταις αὐτὸν ἀρχαῖς χρῆσθαι λέγουσι.*

Simplic. in phys. f. 104^b (A. P. p. 30): *τὸ μέντοι ἄπειρον καὶ ἐν τοῖς αἰσθητοῖς εἶναί φησι* (phys. 3, 4. 203, 9) *καὶ ἐν ταῖς ἰδέαις. ἀρχὰς γὰρ καὶ τῶν αἰσθητῶν τὸ ἓν καὶ τὴν ἀόριστόν φασι δυάδα λέγειν τὸν Πλάτωνα. τὴν δὲ ἀόριστον δυάδα καὶ ἐν τοῖς νοητοῖς τιθεὶς ἄπειρον εἶναι ἔλεγεν, καὶ τὸ μέγα δὲ καὶ τὸ μικρὸν ἀρχὰς τιθεὶς ἄπειρα εἶναι ἔλεγεν ἐν τοῖς περὶ τἀγαθοῦ λόγοις, οἷς ὁ Ἀριστοτέλης καὶ Ἡρακλείδης καὶ Ἑστιαῖος καὶ ἄλλοι τοῦ Πλάτωνος ἑταῖροι παραγενόμενοι ἀνεγράψαντο τὰ ῥηθέντα αἰνιγματωδῶς ὡς ἐρρήθη. Πορφύριος δὲ διαρθροῦν αὐτὰ ἐπαγγελλόμενος τάδε περὶ αὐτῶν γέγραφεν ἐν τῷ Φιλήβῳ . . . ταῦτα ὁ Πορφύριος εἶπεν αὐτῇ σχεδὸν τῇ λέξει, διαρθροῦν ἐπαγγειλάμενος τὰ ἐν τῇ περὶ τἀγαθοῦ συνουσίᾳ αἰνιγματωδῶς ῥηθέντα. καὶ ἴσως ὅτι σύμφωνα ἦν τοῖς ἐν Φιλήβῳ γεγραμμένοις. καὶ ὁ Ἀλέξανδρος δὲ καὶ αὐτὸς ἐκ τῶν περὶ τἀγαθοῦ λόγων τοῦ Πλάτωνος ὁμολογῶν λέγειν οὓς ἱστόρησαν Ἀριστοτέλης τε καὶ οἱ ἄλλοι τοῦ Πλάτωνος ἑταῖροι, ταδὶ γέγραφεν . . .*

29.

Sextus Emp. adv. math. 3, 57: *ἀλλ' ὅ γε Ἀριστοτέλης . . . φησὶ μὴ ἀδιανόητον εἶναι τὸ ὑπὸ τούτων* (*τῶν γεωμετρῶν*) *λεγόμενον μῆκος ἀπλατές, ἀλλὰ δύνασθαι χωρὶς πάσης περισκελείας εἰς ἔννοιαν ἡμῖν ἐλθεῖν. ἵστησι δὲ τὸν λόγον ἐπί τινος ἐναργεστέρου ὑποδείγματος καὶ σαφοῦς. τὸ γοῦν τοῦ τοίχου μῆκος, φησί, λαμβάνομεν μὴ συνεπιβάλλοντες αὐτοῦ τῷ πλάτει, διόπερ ἐνέσται καὶ τὸ παρὰ τοῖς γεωμέτραις λεγόμενον μῆκος χωρὶς πλάτους τινὸς ἐπινοεῖν.*

Sext. Emp. adv. dogm. 3, 412: *ἀλλ' ὅγε Ἀριστοτέλης οὐκ ἀδιανόητον ἔλεγεν εἶναι τὸ παρὰ τοῖς γεωμέτραις ἀπλατὲς μῆκος· τό γέ τοι τοῦ τοίχου μῆκος λαμβάνομεν χωρὶς τοῦ ἐπιβάλλειν τῷ πλάτει τοῦ τοίχου.*

30.

Alex. in metaph. (1, 6. 988, 11) p. 45, 8: *ζητήσαι δ' ἄν τις πῶς λέγοντος Πλάτωνος καὶ ποιητικὸν αἴτιον ἐν οἷς λέγει „τὸν μὲν οὖν ποιητὴν καὶ πατέρα τοῦ παντὸς εὑρεῖν τε καὶ δεῖξαι ἔργον", ἀλλὰ καὶ τὸ οὗ ἕνεκεν καὶ τέλος δι' ὧν πάλιν λέγει „περὶ τὸν πάντων βασιλέα πάντα ἐστὶ κἀκείνου ἕνεκα πάντα", οὐδετέρου τούτων τῶν αἰτίων ἐμνημόνευσεν ὁ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ δόξῃ τῇ Πλάτωνος; ἢ ὅτι ἐν οἷς περὶ αἰτίων ἔλεγεν οὐδενὸς τούτων ἐμέμνητο, ὡς ἐν τοῖς περὶ τἀγαθοῦ δέδειχεν. ἢ ὅτι τῶν ἐν γενέσει καὶ φθορᾷ οὐ τίθεται ταῦτα αἴτια, ἀλλ' οὐδὲ ἐξειργάσατό τι περὶ αὐτῶν.*

31.

Alex. in met. (3, 2. 1004, 2: *τεθεωρήσθω δ' ἡμῖν ταῦτα ἐν τῇ ἐκλογῇ τῶν ἐναντίων*) p. 206, 19: *ἀναπέμπει δὲ ἡμᾶς περὶ τοῦ γνῶναι ὅτι σχεδὸν πάντα τὰ ἐναντία ὡς εἰς ἀρχὴν ἀνάγεται τό τε ἓν καὶ τὸ πλῆθος εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν ἐναντίων, ὡς ἰδίᾳ περὶ τούτων πραγματευσάμενος. εἴρηκε δὲ περὶ τῆς τοιαύτης ἐκλογῆς καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ περὶ τἀγαθοῦ.*

Alex. in metaph. (3, 2. 1004^b 34: *πάντα δὲ καὶ τἆλλα ἀναγόμενα φαίνεται εἰς τὸ ἓν καὶ πλῆθος· εἰλήφθω γὰρ ἡ ἀναγωγὴ ἡμῖν*) p. 218, 10: *διὰ δὲ τοῦ „εἰλήφθω γὰρ ἡ ἀναγωγὴ ἡμῖν“ ἀναπέμπει πάλιν ἡμᾶς εἰς τὰ ἐν τῷ β̄ περὶ τἀγαθοῦ δεδειγμένα. „φανερὸν οὖν* . . . (1005, 2): *εἰπὼν ὅτι πως τὰ ἐναντία πάντα εἰς τὸ ἓν καὶ πλῆθος ἀνάγεται καὶ τοῦτο δι' ἧς πεποίηται ἀναγωγῆς τῶν ἐναντίων ἐν τῷ β̄ περὶ τἀγαθοῦ εἰς ταῦτα πιστωσάμενος . . . δῆλόν φησι* . . .

III. ΜΑΓΙΚΟΣ
(*Ἀριστοτέλους ἢ Ἀντισθένους*).

32.

Diog. L. 2, 45 (Cobet): *φησὶ δ' Ἀριστοτέλης μάγον τινὰ ἐλθόντα ἐκ Συρίας εἰς Ἀθήνας τά τε ἄλλα καταγνῶναι τοῦ Σωκράτους καὶ δὴ καὶ βίαιον ἔσεσθαι τὴν τελευτὴν αὐτῷ.*

33.

Suidas s. *Ἀντισθένης*: *Ἀθηναῖος . . . οὗτος συνέγραψε τόμους δέκα, πρῶτον μαγικόν· ἀφηγεῖται δὲ περὶ Ζωροάστρου τινὸς μάγου εὑρόντος τὴν σοφίαν. τοῦτο δέ τινες Ἀριστοτέλει, οἱ δὲ Ῥοδίῳ τινὶ ἀνατιθέασιν.*

34.

Plinius n. h. 30, 3 (Sillig): *Eudoxus qui inter sapientiae sectas clarissimam utilissimamque eam (magicam) intellegi voluit, Zoroastren hunc sex milibus annorum ante Platonis mortem fuisse prodidit. sic et Aristoteles.*

35.

Diog. L. 1, 1: *Τὸ τῆς φιλοσοφίας ἔργον ἔνιοί φασιν ἀπὸ βαρβάρων ἄρξαι. γεγενῆσθαι γὰρ παρὰ μὲν Πέρσαις μάγους,*

17 *τῷ Ῥοδίῳ* Bernhardy, *Ῥόδωνι* vulgo (*ῥόδων* cod. A)

παρὰ δὲ Βαβυλωνίοις ἢ Ἀσσυρίοις Χαλδαίους, καὶ γυμνοσοφιστὰς παρ' Ἰνδοῖς, παρά τε Κελτοῖς καὶ Γαλάταις τοὺς καλουμένους δρυΐδας καὶ σεμνοθέους, καθά φησιν Ἀριστοτέλης ἐν τῷ μαγικῷ καὶ Σωτίων ἐν εἰκοστῷ τρίτῳ τῆς διαδοχῆς. Φοίνικά τε γενέσθαι Ὦχον καὶ Θρᾷκα Ζάμολξιν καὶ Λίβυν Ἄτλαντα.

36.

Diog. L. 1, 6—8: *τοὺς δὲ μάγους περί τε θεραπείας θεῶν διατρίβειν καὶ θυσίας καὶ εὐχάς, ὡς αὐτοὺς μόνους ἀκουομένους. ἀποφαίνεσθαί τε περί τε οὐσίας θεῶν καὶ γενέσεως, οὓς καὶ πῦρ εἶναι καὶ γῆν καὶ ὕδωρ· τῶν δὲ ξοάνων καταγινώσκειν καὶ μάλιστα τῶν λεγόντων ἄρρενας εἶναι θεοὺς καὶ θηλείας. περί τε δικαιοσύνης λόγους ποιεῖσθαι, καὶ ἀνόσιον ἡγεῖσθαι πυρὶ θάπτειν καὶ ὅσιον νομίζειν μητρὶ ἢ θυγατρὶ μίγνυσθαι, ὡς ἐν τῷ εἰκοστῷ τρίτῳ φησὶν ὁ Σωτίων· ἀσκεῖν τε μαντικὴν καὶ πρόρρησιν, καὶ θεοὺς αὐτοῖς ἐμφανίζεσθαι λέγοντας. ἀλλὰ καὶ εἰδώλων πλήρη εἶναι τὸν ἀέρα κατ' ἀπόρροιαν ὑπ' ἀναθυμιάσεως εἰσκρινομένων ταῖς ὄψεσι τῶν ὀξυδερκῶν· προκοσμήματά τε καὶ χρυσοφορίας ἀπαγορεύειν. τούτων δὲ ἐσθὴς μὲν λευκή, στιβὰς δὲ εὐνή, καὶ λάχανον τροφὴ τυρός τε καὶ ἄρτος εὐτελής, καὶ κάλαμος ἡ βακτηρία, ᾧ κεντοῦντες, φασί, τοῦ τυροῦ ἀνῃροῦντο καὶ ἀπήσθιον. τὴν δὲ γοητικὴν μαγείαν οὐδ' ἔγνωσαν, φησὶν ὁ Ἀριστοτέλης ἐν τῷ μαγικῷ καὶ Δείνων ἐν τῇ πέμπτῃ τῶν ἱστοριῶν· ὃς καὶ μεθερμηνευόμενόν φησι τὸν Ζωροάστρην ἀστροθύτην εἶναι· φησὶ δὲ τοῦτο καὶ ὁ Ἑρμόδωρος.*

IV. ΕΥΔΗΜΟΣ Η ΠΕΡΙ ΨΥΧΗΣ.

Plutarch. de aud. poet. 1: *ὅτι δὲ τῶν ἐν φιλοσοφίᾳ λεγομένων οἱ σφόδρα νέοι τοῖς μὴ δοκοῦσι φιλοσόφως μηδὲ ἀπὸ σπουδῆς λέγεσθαι χαίρουσι μᾶλλον καὶ παρέχουσιν ὑπηκόους*

22 *μαγείαν* Cobet: vulgo *μαντείαν*

ἑαυτοὺς καὶ χειροήθεις, δῆλόν ἐστιν ἡμῖν· οὐ γὰρ μόνον τὰ Αἰσώπεια μυθάρια καὶ τὰς ποιητικὰς ὑποθέσεις καὶ τὸν Ἄβαριν τοῦ Ἡρακλείδου καὶ τὸν Λύκωνα τὸν Ἀρίστωνος διερχόμενοι ἀλλὰ καὶ τὰ περὶ τῶν ψυχῶν δόγματα μεμιγμένα μυθολογίᾳ μεθ' ἡδονῆς ἐνθουσιῶσι.

37.

Cicero de divinat. 1, 25: *quid? singulari vir ingenio Aristoteles et paene divino ipsene errat an alios vult errare, cum scribit Eudemum Cyprium familiarem suum iter in Macedoniam facientem Pheras venisse, quae erat urbs in Thessalia tum admodum nobilis, ab Alexandro autem tyranno crudeli dominatu tenebatur. in eo igitur oppido ita graviter aegrum Eudemum fuisse ut omnes medici diffiderent. ei visum in quiete egregia facie iuvenem dicere fore ut perbrevi convalesceret paucisque diebus interiturum Alexandrum tyrannum, ipsum autem Eudemum quinquennio post domum esse rediturum. atque ita quidem prima statim scribit Aristoteles consecuta et convaluisse Eudemum et ab uxoris fratribus interfectum tyrannum. quinto autem anno exeunte cum esset spes ex illo somnio in Cyprum illum ex Sicilia esse rediturum, proeliantem eum ad Syracusas occidisse. ex quo ita illud somnium esse interpretatum ut cum animus Eudemi e corpore excesserit, tum domum revertisse videatur.*

Plut. Dion. 22: *συνέπραττον δὲ (τῷ Δίωνι) καὶ τῶν πολιτικῶν πολλοὶ καὶ τῶν φιλοσόφων ὅ τε Κύπριος Εὔδημος, εἰς ὃν Ἀριστοτέλης ἀποθανόντα* (Ol. 106, 4 A. P. p. 59. 56) *τὸν περὶ ψυχῆς διάλογον ἐποίησε, καὶ Τιμωνίδης ὁ Λευκάδιος.*

38.

Themist. de anima (opp. ed. Ven. 1534) f. 90^b (t. II p. 196, 21 Spengel): *καὶ οἱ λόγοι δὲ οὓς ἠρώτησε* (Plato in Phaedone) *περὶ ψυχῆς ἀθανασίας εἰς τὸν νοῦν ἀνάγονται σχεδόν τι οἱ πλεῖστοι καὶ ἐμβριθέστατοι, ὅ τε ἐκ τῆς αὐτο-*

κινησίας· ἐδείχθη γὰρ ὡς αὐτοκίνητος μόνος ὁ νοῦς, εἰ τὴν κίνησιν ἀντὶ τῆς ἐνεργείας νοοίημεν· καὶ ὁ τὰς μαθήσεις ἀναμνήσεις εἶναι λαμβάνων καὶ ὁ τὴν πρὸς τὸν θεὸν ὁμοιότητα. καὶ τῶν ἄλλων δὲ τοὺς ἀξιοπιστοτέρους δοκοῦντας οὐ χαλεπῶς ἄν τις τῷ νῷ προσβιβάσειεν, ὥσπερ γε καὶ τῶν ὑπ' αὐτοῦ Ἀριστοτέλους ἐξειργασμένων ἐν τῷ Εὐδήμῳ. ἐξ ὧν δῆλον ὅτι καὶ Πλάτων τὸν νοῦν ἀθάνατον μόνον ὑπολαμβάνει.

39.

Elias proleg. in Ar. categ. p. 24ᵇ Br.: *κατασκευάζων δὲ τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς κἀν τοῖς ἀκροαματικοῖς δι' ἀναγκαστικῶν λόγων κατασκευάζει, ἐν δὲ τοῖς διαλογικοῖς διὰ πιθανῶν εἰκότως. φησὶ γὰρ ἐν τοῖς περὶ ψυχῆς ἀκροαματικοῖς . . . ἐν δὲ τοῖς διαλογικοῖς φησὶν οὕτως, ὅτι ἡ ψυχὴ ἀθάνατος, ἐπειδὴ αὐτοφυῶς πάντες οἱ ἄνθρωποι καὶ σπένδομεν χοὰς τοῖς κατοιχομένοις καὶ ὄμνυμεν κατ' αὐτῶν, οὐδεὶς δὲ τῷ μηδαμῇ μηδαμῶς ὄντι σπένδει ποτὲ ἢ ὄμνυσι κατ' αὐτοῦ . . . ὁ δὲ Ἀριστοτέλης ἐν τοῖς διαλογικοῖς μάλιστα δοκεῖ κηρύττειν τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς.*

Cf. Porphyr. in Theologia (*Die sogen. Theologie des Ar. a. d. Arab. übers. v. Fr. Dieterici.* Leipz. 1883) l. I p. 8 = Plotin. IV, 7, 15.

40.

Proclus in Plat. Tim V p. 338ᵈ (823 Schn.): *τὴν ψυχὴν τῷ σώματι συνῆψεν ἀμέσως πάντα τὰ περὶ καθόδου ψυχῆς ὑπεκτεμὼν προβλήματα . . . ἀλλ' οὐδὲ τὰ μετὰ τὴν ἔξοδον αὐτῆς ἐν τούτοις παραδώσει . . . ὅτι φήσω τὸ πρέπον διασώζει τῇ τοῦ διαλόγου προθέσει καὶ τῆς περὶ ψυχῆς θεωρίας ὅσον φυσικὸν ἐν τούτοις παραλαμβάνει τὴν πρὸς τὸ σῶμα τῆς ψυχῆς ὁμιλίαν παραδιδούς. ὃ δὴ καὶ Ἀριστοτέλης ζηλώσας ἐν τῇ περὶ ψυχῆς πραγματείᾳ φυσικῶς αὐτὴν μεταχειριζόμενος οὔτε περὶ καθόδου ψυχῆς οὔτε περὶ λήξεων ἐμνημόνευσεν, ἀλλ' ἐν τοῖς διαλόγοις χωρὶς*

ἐπραγματεύσατο περὶ αὐτῶν καὶ τὸν προηγούμενον κατεβάλλετο λόγον.

41.

Proclus in Plat. remp. (diss. XII) apud Maium Spicileg. Rom. t. VIII Rom. 1842 p. 705: λέγει δὲ καὶ ὁ δαιμόνιος Ἀριστοτέλης αἰτίαν δι᾽ ἣν ἐκεῖθεν μὲν ἰοῦσα ἡ ψυχὴ δεῦρο ἐπιλανθάνεται τῶν ἐκεῖ θεαμάτων, ἐντεῦθεν δὲ ἐξιοῦσα μέμνηται ἐκεῖ τῶν ἐνταῦθα παθημάτων. καὶ ἀποδεικτέον τοῦ λόγου· φησὶ γὰρ οὖν καὶ αὐτὸς ἐκ μὲν ὑγείας εἰς νόσον ὁδεύοντας λήθην ἴσχειν τινὰς καὶ αὐτῶν τῶν γραμμάτων ὧν ἐμεμαθήκεισαν, ἐκ νόσου δὲ εἰς ὑγείαν ἰόντα μηδένα πώποτε τοῦτο πάσχειν· ἐοικέναι δὲ τὴν μὲν ἄνευ σώματος ζωὴν ταῖς ψυχαῖς κατὰ φύσιν οὖσαν ⟨ὑγείᾳ, νόσῳ δὲ τὴν ἐν σώματι. ὅθεν⟩ σημαίνει τὰς μὲν ἐκεῖθεν ἰούσας ἐπιλανθάνεσθαι τῶν ἐκεῖ, τὰς δὲ ἐντεῦθεν ἐκεῖσε τῶν ἐνταῦθα διαμνημονεύειν.

42.

Schol. (Olympiodori et al.) in Plat. Phaed. (p. 111) p. 165 (Finckh): ὅτι δὲ δεῖ τι καὶ ὅλον γένος ἀνθρώπων εἶναι οὕτω τρεφόμενον, δηλοῖ καὶ ὁ τῇδε ταῖς ἡλιακαῖς ἀκτῖσι μόναις τρεφόμενος, ὃν ἱστόρησεν Ἀριστοτέλης ἰδὼν αὐτός.

Schol. al. ad eundem locum p. 203: εἰ ἐνταῦθα ἱστόρησεν Ἀριστοτέλης ἄνθρωπον ἄυπνον καὶ μόνῳ τῷ ἡλιοειδεῖ τρεφόμενον ἀέρι, τί χρὴ περὶ τῶν ἐκεῖ οἴεσθαι;

43.

Plutarch. qu. conv. 8, 9, 3: τὴν δὲ Τίμωνος ἐν Κιλικίᾳ τηθὴν Ἀριστοτέλης ἱστόρηκε φωλεύειν τοῦ ἔτους ἑκάστου

9 ὁδεύοντα Maius ‖ 12 ὑγείᾳ . . ὅθεν: codicis lacunam sic fere expleas ‖ 19 Ἀρ. scil. apud. Clearchum in dialogo de somno (Bernays, Theophr. p. 187) ‖ 22 ἄυπνον: ἄπνουν Bernays

δύο μῆνας, μηδενὶ πλὴν μόνῳ τῷ ἀναπνεῖν ὅτι ζῇ διάδηλον οὖσαν.

44.

Plutarch. consolat. ad Apoll. 27 (cf. Cic. Tusc. 1, 48, 114): πολλοῖς γὰρ καὶ σοφοῖς ἀνδράσιν, ὥς φησι Κράντωρ, οὐ νῦν ἀλλὰ πάλαι κέκλαυσται τἀνθρώπινα τιμωρίαν ἡγουμένοις εἶναι τὸν βίον καὶ ἀρχὴν τὸ γενέσθαι ἄνθρωπον συμφορὰν τὴν μεγίστην. τοῦτο δέ φησιν Ἀριστοτέλης καὶ τὸν Σειληνὸν συλληφθέντα τῷ Μίδᾳ ἀποφήνασθαι. βέλτιον δ' αὐτὰς τὰς τοῦ φιλοσόφου λέξεις παραθέσθαι. φησὶ δὴ ἐν τῷ Εὐδήμῳ ἐπιγραφομένῳ ἢ περὶ ψυχῆς ταυτί· „διόπερ, ὦ κράτιστε πάντων καὶ μακαριστότατε, καὶ πρὸς τῷ μακαρίους καὶ εὐδαίμονας εἶναι τοὺς τετελευτηκότας νομίζειν καὶ τὸ ψεύσασθαί τι κατ' αὐτῶν καὶ τὸ βλασφημεῖν οὐχ ὅσιον ἡγούμεθα ὡς κατὰ βελτιόνων καὶ κρειττόνων ἤδη γεγονότων. καὶ ταῦθ' οὕτως ἀρχαῖα καὶ παλαιὰ διατελεῖ νενομισμένα παρ' ἡμῖν, ὥστε τὸ παράπαν οὐδεὶς οἶδεν οὔτε τοῦ χρόνου τὴν ἀρχὴν οὔτε τὸν θέντα πρῶτον, ἀλλὰ τὸν ἄπειρον αἰῶνα τυγχάνει διὰ τέλους οὕτω νενομισμένα. πρὸς δὲ δὴ τούτοις διὰ στόματος ὂν τοῖς ἀνθρώποις ὁρᾷς ὃ ἔκπαλαι περιφέρεται θρυλούμενον. Τί τοῦτ'; ἔφη. Κἀκεῖνος ὑπολαβών· ὡς ἄρα μὴ γίγνεσθαι μέν, ἔφη, ἄριστον πάντων, τὸ δὲ τεθνάναι τοῦ ζῆν ἐστι κρεῖττον. καὶ πολλοῖς οὕτω παρὰ τοῦ δαιμονίου μεμαρτύρηται. τοῦτο μὲν ἐκείνῳ τῷ Μίδᾳ λέγουσι δήπου μετὰ τὴν θήραν ὡς ἔλαβε τὸν Σειληνὸν διερωτῶντι καὶ πυνθανομένῳ τί ποτέ ἐστι τὸ βέλτιστον τοῖς ἀνθρώποις καὶ τί τὸ πάντων αἱρετώτατον, τὸ μὲν πρῶτον οὐδὲν ἐθέλειν εἰπεῖν ἀλλὰ σιωπᾶν ἀρρήκτως· ἐπειδὴ δέ ποτε

10 δὴ Hercher: δὲ vulgo ‖ 14 ἡγούμεθα post βελτιόνων vulgo (transpos. Hercher) ‖ 18 τυγχάνει Hercher: τυγχάνουσι vulgo ‖ 19 ὂν: ἐν vulgo ‖ ἔκπαλαι: ἐκ πολλῶν ἐτῶν παλαιοῦ χρόνου codd. ‖ 21 ἔφη Uster.: ἔφην vulgo (cf. A. P. p. 56) ‖ 25 βέλτιστον Hercher (Meziriac): βέλτιον vulgo ‖ 27 ἀρρήκτως Reiske: ἀρρήτως codd., ἀρράτως Bernays

μόλις πᾶσαν μηχανὴν μηχανώμενος προσηγάγετο φθέγξασθαί τι πρὸς αὐτόν, οὕτως ἀνακαγχάζοντα εἰπεῖν· δαίμονος ἐπιπόνου καὶ τύχης χαλεπῆς ἐφήμερον σπέρμα, τί με βιάζεσθε λέγειν ἃ ὑμῖν ἄρειον μὴ γνῶναι; μετ' ἀγνοίας γὰρ τῶν οἰκείων κακῶν ἀλυπότατος ὁ βίος. ἀνθρώποις δὲ πάμπαν οὐκ ἔστι γενέσθαι τὸ πάντων ἄριστον οὐδὲ μετασχεῖν τῆς τοῦ βελτίστου φύσεως· ἄριστον γὰρ πᾶσι καὶ πάσαις τὸ μὴ γενέσθαι, τὸ μέντοι μετὰ τοῦτο καὶ τὸ πρῶτον τῶν ἀνθρώπῳ ἀνυστῶν τὸ γενομένους ἀποθανεῖν ὡς τάχιστα. δῆλον οὖν ὡς οὔσης κρείττονος τῆς ἐν τῷ τεθνάναι διαγωγῆς ἢ τῆς ἐν τῷ ζῆν, οὕτως ἀπεφήνατο."

45.

Io. Philoponus in Ar. de an. I (c. 4 in.) ed. Ven. 1535 f. E 1ᵃ sup.: *μεμψάμενος δ' Ἀριστοτέλης κοινῶς τοὺς περὶ ψυχῆς ἅπαντας εἰπόντας ὅτι μηδὲν περὶ τοῦ δεξομένου αὐτὴν σώματος διελέχθησαν . . . οἰκείως ἀκόλουθον τούτοις περὶ ψυχῆς δόξαν συνάπτει. εἰς ταὐτὸ γάρ τινες ἀποβλέψαντες ὅτι οὐχ ὡς ἔτυχε τὸ σῶμα ψυχῆς μετέχει, ἀλλὰ δεῖ τοιᾶσδε κράσεως, ὥσπερ καὶ ἡ ἁρμονία οὐχ ὡς ἔτυχε τῶν χορδῶν ἐχουσῶν γίνεται, ἀλλὰ δεῖ τοσῆσδε τάσεως, ἐνόμισαν καὶ τὴν ψυχὴν ἁρμονίαν εἶναι τοῦ σώματος καὶ πρὸς τοὺς διαφόρους τοῦ σώματος ἁρμονίας τὰ διάφορα εἴδη τῶν ψυχῶν εἶναι. ταύτην οὖν ἐκτίθεται τὴν δόξαν καὶ διελέγχει. καὶ τέως μὲν αὐτὴν τὴν δόξαν μόνην ἐν τούτοις ἱστορεῖ, μετ' ὀλίγα δὲ καὶ τοὺς λόγους δι' ὧν εἰς ταύτην ἐκεῖνοι τὴν δόξαν ὑπήχθησαν τίθησιν. ἤδη δὲ καὶ ἐν ἄλλοις πρὸς ταύτην ἀντεῖπεν τὴν δόξαν, λέγω δὴ ἐν τῷ Εὐδήμῳ διαλόγῳ, καὶ πρὸ αὐτοῦ ὁ Πλάτων ἐν τῷ Φαίδωνι πέντε τισὶ κέχρηται*

2 *ἀνακαγχάζοντα* Bernays: *ἀναγκαζόμενος* vulgo ‖ 7 *γὰρ* codd.: *ἄρα* Bernays, cf. Plat. Phaed. 66 ‖ 8 *ἀνθρώπῳ ἀνυστῶν* Hercher (Reiske): *ἄλλων ἀνυστὸν* vulgo ‖ 9 *τὸ* Hercher: *δεύτερον δὲ τὸ* vulgo

ἐπιχειρήμασι πρὸς ταύτην ἐνιστάμενος τὴν δόξαν . . . (f. E 1[b]:) *αὗται μὲν οὖν αἱ πέντε ἐπιχειρήσεις αἱ Πλάτωνος. κέχρηται δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Ἀριστοτέλης, ὡς ἤδη εἶπον, ἐν τῷ Εὐδήμῳ τῷ διαλόγῳ δύο ἐπιχειρήσεσι ταύταις, μιᾷ μὲν οὕτως· τῇ ἁρμονίᾳ, φησίν, ἔστι τι ἐναντίον, ἡ ἀναρμοστία· τῇ δὲ ψυχῇ οὐδὲν ἐναντίον. οὐκ ἄρα ἡ ψυχὴ ἁρμονία ἐστίν. εἴποι δ' ἄν τις πρὸς τοῦτο* (ait Alexander) *ὅτι τῇ ἁρμονίᾳ ἐναντίον οὐκ ἔστι κυρίως ἐναντίον ἀλλὰ στέρησις ἀόριστος· καὶ τῇ ψυχῇ δ' ὡς εἴδει τινὶ οὔσῃ ἔστι τι ἀντικείμενον ἀόριστον, καὶ ὥσπερ ἐκεῖ φαμὲν τὴν τοιάνδε ἁρμονίαν μεταβάλλειν εἰς τὴν ἀναρμοστίαν, οὕτω καὶ τὴν τοιάνδε στέρησιν μεταβάλλειν εἰς ψυχήν. δευτέρᾳ δέ· τῇ ἁρμονίᾳ, φησί, τοῦ σώματος ἐναντίον ἐστὶν ἡ ἀναρμοστία τοῦ σώματος, ἀναρμοστία δὲ τοῦ ἐμψύχου σώματος νόσος καὶ ἀσθένεια καὶ αἶσχος· ὧν τὸ μὲν ἀσυμμετρία τῶν στοιχείων ἡ νόσος, τὸ δὲ τῶν ὁμοιομερῶν ἡ ἀσθένεια, τὸ δὲ τῶν ὀργανικῶν τὸ αἶσχος. εἰ τοίνυν ἡ ἀναρμοστία νόσος καὶ ἀσθένεια καὶ αἶσχος, ἡ ἁρμονία ἄρα ὑγίεια καὶ ἰσχὺς καὶ κάλλος· ψυχὴ δὲ οὐδέν ἐστι τούτων οὔτε ὑγίεια φημὶ οὔτε ἰσχὺς οὔτε κάλλος· ψυχὴν γὰρ εἶχε καὶ ὁ Θερσίτης αἴσχιστος ὤν. οὐκ ἄρα ἐστὶν ἡ ψυχὴ ἁρμονία. καὶ ταῦτα μὲν ἐν ἐκείνοις. ἐνταῦθα δὲ τέσσαρσι κέχρηται ἐπιχειρήσεσιν ἀνασκευαστικαῖς τῆς δόξης ταύτης, ὧν τὸ τρίτον ἐστὶ τὸ εἰρημένον ἐν τῷ Εὐδήμῳ δεύτερον* . . . (f. E 2[a]:) *„ἁρμόζει δὲ μᾶλλον καθ' ὑγιείας λέγειν ἁρμονίαν καὶ ὅλως τῶν σωματικῶν ἀρετῶν ἢ κατὰ ψυχῆς“: τοῦτο τρίτον ἐπιχείρημα· ἐστὶ δὲ τὸ δεύτερον τῶν ἐν τῷ Εὐδήμῳ. ὅτι δὲ ἁρμονία ἡ ὑγίεια ἔδειξεν ἐν ἐκείνοις ἐκ τοῦ ἐναντίου τῆς νόσου. εἴπομεν δὲ ἀνωτέρω τὴν ἀγωγὴν τοῦ συλλογισμοῦ.*

Simplicius f. 14[a] (ed. Ven. Ald. 1527): *ἐν κοινῷ δὲ γινομένους λόγους τοὺς συμμέτρως καὶ τοῖς πολλοῖς ἠρωτη-*

μένους καλεῖ, αἰνιττόμενος μὲν ἴσως καὶ τοὺς ἐν Φαίδωνι, λέγων δὲ καὶ τοὺς ὑπ' αὐτοῦ ἐν τῷ διαλόγῳ τῷ Εὐδήμῳ γραφέντας ἐλεγκτικοὺς τῆς ἁρμονίας.

Themistius de an. f. 70ᵃ (t. II p. 54, 3 Speng.): *καὶ ἄλλη δέ τις δόξα παραδέδοται περὶ ψυχῆς πιθανὴ μὲν οὐδεμιᾶς ἧσσον τῶν λεγομένων, δεδωκυῖα δὲ εὐθύνας καὶ ἐξητασμένη καὶ ἐν τοῖς κοινοῖς λόγοις καὶ ἐν τοῖς ἰδίοις. λέγουσι γάρ τινες αὐτὴν ἁρμονίαν· καὶ γὰρ τὴν ἁρμονίαν κρᾶσιν καὶ σύνθεσιν τῶν ἐναντίων εἶναι καὶ τὸ σῶμα συγκεῖσθαι ἐξ ἐναντίων· τὴν οὖν τἀναντία ταῦτα εἰς σύμφωνίαν ἄγουσαν καὶ ἁρμόζουσαν, θερμὰ λέγω καὶ ψυχρὰ καὶ ὑγρὰ καὶ ξηρὰ καὶ σκληρὰ καὶ μαλακὰ καὶ ὅσαι ἄλλαι ἐναντιώσεις τῶν πρώτων σωμάτων, οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ τὴν ψυχήν, ὥσπερ καὶ ἡ τῶν φθόγγων ἁρμονία τὸ βαρὺ καὶ τὸ ὀξὺ συναρμόζει. πιθανότητα μὲν οὖν ὁ λόγος ἔχει, διελήλεγκται δὲ πολλαχῇ καὶ ὑπ' Ἀριστοτέλους καὶ ὑπὸ Πλάτωνος. καὶ γὰρ ὅτι τὸ μὲν πρῶτον τοῦ σώματος, τουτέστιν ἡ ψυχή, ἁρμονία δὲ ὕστερον· καὶ ὅτι τὸ μὲν ἄρχει καὶ ἐπιστατεῖ τῷ σώματι καὶ μάχεται πολλάκις, ἁρμονία δὲ οὐ μάχεται τοῖς ἡρμοσμένοις· καὶ ὅτι τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ἁρμονία μὲν δέχεται, ψυχὴ δὲ οὔ· καὶ ὡς ἁρμονία μὲν σωζομένη οὐ προσίεται ἀναρμοστίαν, ψυχὴ δὲ κακίαν προσίεται· καὶ ὅτι εἴπερ τοῦ σώματος ἡ ἀναρμοστία νόσος ἐστὶν ἢ αἶσχος ἢ ἀσθένεια, ἡ ἁρμονία τοῦ σώματος κάλλος ἂν εἴη καὶ ὑγίεια καὶ δύναμις ἀλλ' οὐ ψυχή, ταῦτα μὲν ἅπαντα εἴρηται ὑπὸ τῶν φιλοσόφων ἐν ἄλλοις· ἃ δὲ νῦν Ἀριστοτέλης φησί, τοιαῦτά ἐστιν . . . ὅτι μὲν οὖν οἱ λέγοντες ἁρμονίαν τὴν ψυχὴν οὔτε ἐγγὺς ἄγαν οὔτε πόρρω τῆς ἀληθείας βάλλειν ἂν δόξειαν, καὶ ἐκ τῶν νῦν εἰρημένων καὶ ἐκ τῶν ἐν ἄλλοις δῆλόν ἐστιν.*

Olympiod. vel Procli eclog. schol. in Phaedon. p. 142, 1

16 *πολλαχῇ* Spengel: *πολλαχοῦ* ed. Ald.

(ed. Finckh Heilbr. 1847): *Ὅτι ὃ Ἀριστοτέλης ἐν τῷ Εὐδήμῳ οὕτως ἐπιχειρεῖ· τῇ ἁρμονίᾳ ἐναντίον ἐστὶν ἡ ἀναρμοστία, τῇ δὲ ψυχῇ οὐδὲν ἐναντίον· οὐσία γάρ· καὶ τὸ συμπέρασμα δῆλον. ἔτι, εἰ ἀναρμοστία τῶν στοιχείων τοῦ ζῴου νόσος, ἡ ἁρμονία εἴη ἂν ὑγίεια ἀλλ' οὐχὶ ψυχή.* ib. p. 142, 8: *τὸ τρίτον ταὐτὸν τῷ ἐν Εὐδήμῳ δευτέρῳ.*

46.

Simplic. in Ar. de an. I. III f. 62ᵃ inf.: *ὁ μὲν οὖν Πλάτων καὶ ἐπὶ πάντων εἴωθεν ὁμωνύμως τά τε εἴδη καὶ τὰ κατ' αὐτὰ εἰδοποιούμενα προσαγορεύειν. ὁ δὲ Ἀριστοτέλης ὅταν μὲν μεριστὸν τὸ εἰδοποιούμενον ᾖ, φυλάττεται τὴν ὁμωνυμίαν διὰ τὴν πολλὴν τοῦ μεριστοῦ πρὸς τὸ εἶδος ἀμέριστον ὂν ἀπόστασιν· τὴν δὲ λογικὴν ψυχὴν ὡς μὴ μόνον ὁριζομένην ἀλλὰ καὶ ὅρον οὖσαν· μεταξὺ γὰρ ὡς τοῦ ἀμερίστου καὶ μεριστοῦ ἄμφω πως οὖσα, οὕτω καὶ τοῦ ὅρου καὶ τοῦ ὁριζομένου ἀμφότερον ἐμφαίνουσα, τὸ μὲν ὡς ἀνελιττομένη, τὸ δὲ διὰ τὴν ἀεὶ κατὰ ὅρους μετάβασιν καὶ διὰ τὴν τῶν ἀνειλιγμένων πάντων εἰς ἓν συναγωγὴν ὡς παρισουμένη τῷ ὁρίζοντι νῷ. καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἐν τῷ Εὐδήμῳ τῷ περὶ ψυχῆς αὐτῷ γεγραμμένῳ διαλόγῳ εἶδός τι ἀποφαίνεται τὴν ψυχὴν εἶναι, καὶ ἐν τούτοις ἐπαινεῖ τοὺς τῶν εἰδῶν δεκτικὴν λέγοντας τὴν ψυχήν, οὐχ ὅλην ἀλλὰ τὴν νοητικὴν ὡς τῶν ἀληθῶν δευτέρως εἰδῶν γνωστικήν· τῷ γὰρ τῆς ψυχῆς κρείττονι νῷ τὰ ἀληθῆ εἴδη σύστοιχα.*

47.

Plutarchus de musica c. 22: *δεδειγμένου δὲ ὅτι ὁ Πλάτων οὔτ' ἀγνοίᾳ οὔτ' ἀπειρίᾳ τὰ ἄλλα παρῃτήσατο ἀλλ' ὡς οὐ πρέποντα τοιαύτῃ πολιτείᾳ, δείξομεν ἑξῆς ὅτι ἔμπειρος ἁρμονίας ἦν. ἐν γοῦν τῇ ψυχογονίᾳ τῇ ἐν τῷ Τιμαίῳ . . .*

17 ἓν: ὂν ed. ‖ παρισουμένη: -νην ed.

(c. 23:) ὅτι δὲ σεμνὴ ἡ ἁρμονία καὶ θεῖόν τι καὶ μέγα, Ἀριστοτέλης ὁ Πλάτωνος ταυτὶ λέγει „ἡ δὲ ἁρμονία ἐστὶν οὐρανία τὴν φύσιν ἔχουσα θείαν καὶ καλὴν καὶ δαιμονίαν· τετραμερὴς δὲ τῇ δυνάμει πεφυκυῖα δύο μεσότητας ἔχει ἀριθμητικήν τε καὶ ἁρμονικήν, φαίνεταί τε τὰ μέρη αὐτῆς καὶ τὰ μεγέθη καὶ αἱ ὑπεροχαὶ κατ' ἀριθμὸν καὶ ἰσομετρίαν· ἐν γὰρ δυσὶ τετραχόρδοις ῥυθμίζεται τὰ μέρη“. ταῦτα μὲν τὰ ῥητά. συνεστάναι δ' αὐτῆς τὸ σῶμα ἔλεγεν ἐκ μερῶν ἀνομοίων, συμφωνούντων μέντοι πρὸς ἄλληλα. ἀλλὰ μὴν καὶ τὰς μεσότητας αὐτῆς κατὰ τὸν ἀριθμητικὸν λόγον συμφωνεῖν. τὸν γὰρ νέατον πρὸς τὸν ὕπατον ἐκ διπλασίου λόγου ἡρμοσμένον τὴν διὰ πασῶν συμφωνίαν ἀποτελεῖν· ἔχει γάρ, ὡς προείπομεν (c. 22), τὸν νέατον δώδεκα μονάδων, τὸν δ' ὕπατον ἕξ. τὴν δὲ παραμέσην συμφωνοῦσαν πρὸς ὑπάτην καθ' ἡμιόλιον λόγον ἐννέα μονάδων, τῆς δὲ μέσης ὀκτὼ εἶναι μονάδας ἐλέγομεν. συγκεῖσθαι δὲ διὰ τούτων τῆς μουσικῆς τὰ κυριώτατα διαστήματα συμβαίνει, τό τε διὰ τεσσάρων ὅ ἐστι κατὰ τὸν ἐπίτριτον λόγον, καὶ τὸ διὰ πέντε ὅ ἐστι κατὰ τὸν ἡμιόλιον λόγον, καὶ τὸ διὰ πασῶν ὅ ἐστι κατὰ τὸν διπλάσιον. ἀλλὰ γὰρ καὶ τὸν ἐπόγδοον σώζεσθαι, ὅς ἐστι κατὰ τὸν τονιαῖον λόγον. ταῖς αὐταῖς δ' ὑπεροχαῖς ὑπερέχειν καὶ ὑπερέχεσθαι τῆς ἁρμονίας τὰ μέρη ὑπὸ τῶν μερῶν καὶ τὰς μεσότητας ὑπὸ τῶν μεσοτήτων κατά τε τὴν ἐν ἀριθμοῖς ὑπεροχὴν καὶ κατὰ τὴν γεωμετρικὴν δύναμιν συμβαίνει. ἀποφαίνει γοῦν αὐτὰς Ἀριστοτέλης τὰς δυνάμεις ἐχούσας τοιαύτας, τὴν μὲν νεάτην τῆς μέσης τῷ τρίτῳ μέρει τῷ αὐτῆς ὑπερέχουσαν, τὴν δὲ ὑπάτην ὑπὸ τῆς παραμέσης ὑπερεχομένην ὁμοίως, ὡς γίγνεσθαι τὰς ὑπεροχὰς τῶν πρός τι· τοῖς γὰρ αὐτοῖς μέρεσιν ὑπερέχουσι καὶ ὑπερέχονται. τοῖς γοῦν αὐτοῖς λόγοις οἱ ἄκροι τῆς μέσης καὶ παραμέσης ὑπερέχουσι καὶ ὑπερέχονται,

7 μέρη R. Westphal: μέλη codd.

ἐπιτρίτῳ καὶ ἡμιολίῳ. τοιαύτη δὴ ὑπεροχή ἐστιν ἡ ἁρμονική. ἡ δὲ τῆς νεάτης ὑπεροχὴ καὶ τῆς μέσης κατ' ἀριθμητικὸν λόγον ἴσῳ μέρει τὰς ὑπεροχὰς ἐμφαίνουσιν· ὡσαύτως καὶ ἡ παραμέση τῆς ὑπάτης. τῆς γὰρ μέσης ἡ παραμέση κατὰ τὸν ἐπόγδοον λόγον ὑπερέχει, πάλιν ἡ νεάτη τῆς ὑπάτης διπλασία ἐστίν, ἡ δὲ παραμέση τῆς ὑπάτης ἡμιόλιος, ἡ δὲ μέση ἐπίτριτος πρὸς ὑπάτην ἥρμοσται. καὶ τοῖς μὲν μέρεσι καὶ τοῖς πλήθεσι κατ' Ἀριστοτέλην ἡ ἁρμονία οὕτως ἔχουσα πέφυκε. (c. 24:) συνέστηκε δὲ φυσικώτατα ἔκ τε τῆς ἀπείρου καὶ περαινούσης καὶ ἐκ τῆς ἀρτιοπερίσσου φύσεως καὶ αὐτὴ καὶ τὰ μέρη αὐτῆς πάντα. αὐτὴ μὲν γὰρ ὅλη ἀρτία ἐστὶ τετραμερὴς οὖσα τοῖς ὅροις, τὰ δὲ μέρη αὐτῆς καὶ οἱ λόγοι ἄρτιοι καὶ περισσοὶ καὶ ἀρτιοπέρισσοι· τὴν μὲν γὰρ νεάτην ἔχει ἀρτίαν ἐκ δώδεκα μονάδων, τὴν δὲ παραμέσην περισσὴν ἐξ ἐννέα μονάδων, τὴν δὲ μέσην ἀρτίαν ἐξ ὀκτὼ μονάδων, τὴν δ' ὑπάτην ἀρτιοπέρισσον ἐξ μονάδων οὖσαν. οὕτω δὴ πεφυκυῖα αὐτή τε καὶ τὰ μέρη αὐτῆς πρὸς ἄλληλα ταῖς ὑπεροχαῖς τε καὶ τοῖς λόγοις ὅλη τε ὅλῃ καὶ τοῖς μέρεσι συμφωνεῖ. (c. 25:) ἀλλὰ μὴν καὶ αἱ αἰσθήσεις αἱ τοῖς σώμασιν ἐγγιγνόμεναι διὰ τὴν ἁρμονίαν αἱ μὲν οὐράνιαι καὶ θεῖαι οὖσαι, μετὰ θεοῦ τὴν αἴσθησιν παρεχόμεναι τοῖς ἀνθρώπος, ὄψις τε καὶ ἀκοή, μετὰ φωνῆς καὶ φωτὸς τὴν ἁρμονίαν ἐπιφαίνουσι. καὶ αἱ ἄλλαι δ' αὐταῖς ἀκόλουθοι ᾗ αἰσθήσεις καθ' ἁρμονίαν συνεστᾶσι· πάντα γὰρ καὶ αὗται ἐπιτελοῦσιν οὐκ ἄνευ ἁρμονίας, ἐλάττους μὲν ἐκείνων οὖσαι, οὐκ ἄπο δ' ἐκείνων. ἐκεῖναι γὰρ ἅμα θεοῦ παρουσίᾳ παραγιγνόμεναι τοῖς σώμασι κατὰ λογισμὸν ἰσχυράν τε καὶ καλὴν φύσιν ἔχουσι.

9 ἔκ τε τῆς ἀρτίου καὶ περισσοῦ (ἀρτίας καὶ περισσῆς Volkm.) voluit Burettus ‖ 17 δὴ Thurot: δὲ vulgo ‖ 21 καὶ add. Thurot ‖ 22 Ἀριστόξενος . . . τὴν ὅρασιν καὶ τὴν ἀκοὴν λέγων . . . θειοτέρας . . . τῶν αἰσθήσεων ap. Philodem. de mus. p. 54 Kemke (et ad Phil. Gomperz 1885 p. 34). cf. fr. seq. ‖ 23 αἱ om. vulgo (αἱ δ' ἄλλαι Thurot)

φανερὸν οὖν ἐκ τούτων ὅτι τοῖς παλαιοῖς τῶν Ἑλλήνων εἰκότως μάλιστα πάντων ἐμέλησε πεπαιδεῦσθαι μουσικήν . . .

48.

Olympiodor. in Phaedon. p. 22 (Finckh): *καὶ ὁ μὲν Πρόκλος βούλεται τὰ οὐράνια ὄψιν μόνον καὶ ἀκοὴν ἔχειν, καθάπερ καὶ Ἀριστοτέλης· μόνας γὰρ τῶν αἰσθήσεων ἐκείνας ἔχει τὰς πρὸς τὸ εὖ εἶναι συμβαλλομένας, οὐ μὴν τὰς πρὸς τὸ εἶναι, αἱ δὲ ἄλλαι αἰσθήσεις πρὸς τὸ εἶναι συμβάλλονται. καὶ ὁ ποιητὴς δὲ μαρτυρεῖ τούτοις λέγων „ἠέλιος, ὃς πάντ' ἐφορᾷς καὶ πάντ' ἐπακούεις", ὡς ἂν ὄψιν μόνην καὶ ἀκοὴν αὐτῶν ἐχόντων· καὶ ὅτι αὗται μάλιστα αἱ αἰσθήσεις ἐν τῷ ἐνεργεῖν μᾶλλον γινώσκουσιν ἤπερ ἐν τῷ πάσχειν καὶ οἰκειότεραι αὗται αὐτοῖς ὡς ἀναλλοιώτοις. ὁ δέ γε Δαμάσκιος καὶ τὰς ἄλλας αἰσθήσεις βούλεται αὐτὰ ἔχειν.*

V. ΠΕΡΙ ΕΥΧΗΣ.

49.

Simplicius in Ar. II de caelo p. 218, 20 (Karsten): *ὅτι γὰρ ἐννοεῖ τι καὶ ὑπὲρ τὸν νοῦν καὶ τὴν οὐσίαν ὁ Ἀριστοτέλης, δῆλός ἐστι πρὸς τοῖς πέρασι τοῦ περὶ εὐχῆς βιβλίου σαφῶς εἰπὼν ὅτι ὁ θεὸς ἢ νοῦς ἐστιν ἢ ἐπέκεινά τι τοῦ νοῦ.*

---

6 *Ἀρ.*: de hac quaestione inter Platonicos et Peripateticos celebri Steph. in Ar. III de an. f. S 4^{a-b} ‖ 9 *ὁ ποιητής* (ad quem Il. *γ*, 277 Ar. cit. in Schol.) cf. Procl. in Crat. p. 40 Boiss. Schol. in Hes. opp. 9

VI. ΠΡΟΤΡΕΠΤΙΚΟΣ.

Vita Salonini Gallieni c. 2 (Script. hist. Aug. ed. Jordan et Eyssenhardt II p. 88, 6): *nec ignota esse arbitror quae dixit M. Tullius in Hortensio, quem ad exemplum protreptici scripsit.* (. . . *an philosophandum sit, in Hortensio disputatur*. Mart. Cap. 5, 441). cf. Nonius (p. 258 M.) s. *contendere, intendere. M. Tullius in Hortensio: magna etiam animi contentio adhibenda est explicando Aristotelem si legis.*

De Iamblicho in ipsius quoque protreptico dialogos partim peripateticos excerpente (c. 6—12) vid. Jo. Bywater: Iournal of philology II, 55—61 (R. Hirzel: Hermes X, 83—95).

50.

Io. Stob. floril. 95, 21: ἐκ τῶν Τέλητος ἐπιτομῆς.

. . . Ζήνων ἔφη Κράτητα ἀναγινώσκειν ἐν σκυτείῳ καθήμενον τὸν Ἀριστοτέλους προτρεπτικόν, ὃν ἔγραψε πρὸς Θεμίσωνα τὸν Κυπρίων βασιλέα λέγων ὅτι οὐδενὶ πλείω ἀγαθὰ ὑπάρχει πρὸς τὸ φιλοσοφῆσαι· πλοῦτόν τε γὰρ πλεῖστον αὐτὸν ἔχειν ὥστε δαπανᾶν εἰς ταῦτα, ἔτι δὲ δόξαν ὑπάρχειν αὐτῷ. ἀναγινώσκοντος δὲ αὐτοῦ τὸν σκυτέα ἔφη προσέχειν ἅμα ῥάπτοντα καὶ τὸν Κράτητα εἰπεῖν· ἐγώ μοι δοκῶ, ὦ Φιλίσκε, γράψειν πρὸς σὲ προτρεπτικόν· πλείω γὰρ ὁρῶ σοι ὑπάρχοντα πρὸς τὸ φιλοσοφῆσαι ὧν ἔγραψεν Ἀριστοτέλης.

51.

Alex. Aphrod. in Ar. top. (Ven. Ald. 1513) p. 80 (p. 266, 15 Br.): ἔστι δὲ ἐφ' ὧν καὶ πάντα τὰ σημαινόμενα λαμβάνοντας ἔστιν ἐπὶ πάντων αὐτῶν ἀνασκευάζειν τὸ κείμενον· οἷον εἰ λέγοι τις ὅτι μὴ χρὴ φιλοσοφεῖν, ἐπεὶ φιλοσοφεῖν λέγεται καὶ τὸ ζητεῖν αὐτὸ τοῦτο εἴτε χρὴ φιλο-

8 *Aristotelem* (cod. Par. ant. c. ed. Ald.): *Aristotele* vulgo (v. ed. Quicherat p. 287) ‖ 12 ἐπιτομή codd., ut 97, 31 ubi ἐπιτομῇ ed. Tr. (scil. Theodori: A. P. p 70) ‖ 20 γράφειν vulgo, corr. Pflugk ‖ εἰς σὲ vulgo corr. Cobet ‖ 25 λαμβάνοντες edd.

σοφεῖν εἴτε καὶ μή, ὡς εἶπεν αὐτὸς ἐν τῷ προτρεπτικῷ, ἀλλὰ καὶ τὸ τὴν φιλόσοφον θεωρίαν μετιέναι, ἑκάτερον αὐτῶν δείξαντες οἰκεῖον τῷ ἀνθρώπῳ πανταχόθεν ἀναιρήσομεν τὸ τιθέμενον. ἐπὶ μὲν οὖν τούτων κατ' ἄμφω ἐνδέχεται δείκνυσθαι τὸ προκείμενον, ἐπὶ δὲ τῶν πρώτων παραδειγμάτων οὐκ ἐπὶ πάντων ἀλλ' ἢ δι' ἑκατέρου ἢ ἔκ τινων.

Anon. schol. in Arist. I analyt. pr. cod. Par. 2064 f. 263[a] (*περὶ τῶν εἰδῶν πάντων τοῦ συλλογισμοῦ*) . . . *τοιοῦτος δὲ* (*παρασυνημμένος*) *καὶ ὁ Ἀριστοτέλους λόγος ἐν τῷ προτρεπτικῷ· εἴτε φιλοσοφητέον εἴτε μὴ φιλοσοφητέον, φιλοσοφητέον. ἀλλὰ μὴν ἢ φιλοσοφητέον ἢ οὐ φιλοσοφητέον· πάντως ἄρα φιλοσοφητέον.*

Olympiodor. in Alcib. (ed. Creuzer 1821) p. 144: *καὶ Ἀρ. μὲν ἐν τῷ προτρεπτικῷ ἔλεγεν ὅτι εἴτε φ. φ. εἴτε μὴ φ. φ., πάντως δὲ φιλοσοφητέον.*

Elias (proleg. philos. prax. 2) in Porphyr. is. (p. 7, 13 Br: = Cramer A. P. IV, 391): *ἢ καὶ ὡς φησὶν Ἀριστοτέλης ἐν τῷ προτρεπτικῷ ἐπιγεγραμμένῳ, ἐν ᾧ προτρέπει τοὺς νέους πρὸς φιλοσοφίαν. φησὶ γὰρ οὕτως· εἰ μὲν φιλοσοφητέον φιλοσοφητέον καὶ εἰ μὴ φιλοσοφητέον φιλοσοφητέον· πάντως ἄρα φιλοσοφητέον. τουτέστιν εἰ μὲν γὰρ ἔστι, πάντως ὀφείλομεν φιλοσοφεῖν οὔσης αὐτῆς· εἰ δὲ μή ἐστι, καὶ οὕτως ὀφείλομεν ζητεῖν πῶς οὐκ ἔστι φιλοσοφία, ζητοῦντες δὲ φιλοσοφοῦμεν, ἐπειδὴ τὸ ζητεῖν αἰτία τῆς φιλοσοφίας ἐστίν.*

David (proleg. philosoph. prax. 4) in Porphyr. is. (p. 13, 2 Br.): *καὶ ὁ Ἀριστοτέλης δὲ ἔν τινι προτρεπτικῷ αὐτοῦ συγγράμματι, ἐν ᾧ προτρέπεται τοὺς νέους ἐπὶ φιλοσοφίαν, λέγει ὅτι εἴτε μὴ φιλοσοφητέον φιλοσοφητέον, εἴτε φιλοσοφητέον φιλοσοφητέον, πάντως δὲ φιλοσοφητέον. τουτέστιν ὅτι εἴτε λέγει τις μὴ εἶναι φιλοσοφίαν,*

26 ex codd. Paris. vid. A. P. p. 72. ‖ 31 *εἴτε*: *εἰ* Br.

ἀποδείξεσι κέχρηται δι' ὧν ἀναιρεῖ τὴν φιλοσοφίαν, εἰ δὲ ἀποδείξεσι κέχρηται δηλονότι φιλοσοφεῖ· μήτηρ γὰρ τῶν ἀποδείξεων ἡ φιλοσοφία. εἴτε λέγει εἶναι φιλοσοφίαν, πάλιν φιλοσοφεῖ· ἀποδείξεσι γὰρ κέχρηται δι' ὧν δεικνύσιν οὖσαν αὐτήν. πάντως οὖν φιλοσοφεῖ καὶ ὁ ἀναιρῶν αὐτὴν καὶ ὁ μὴ ἀναιρῶν· ἑκάτερος γὰρ αὐτῶν ἀποδείξεσι κέχρηται δι' ὧν πιστοῦται τὰ λεγόμενα· εἰ δὲ ἀποδείξεσι κέχρηται, δηλονότι φιλοσοφεῖ· μήτηρ γὰρ τῶν ἀποδείξεων ἡ φιλοσοφία.

Lactant. inst. div. 3, 16: *Ciceronis Hortensius contra philosophiam disserens circumvenitur arguta conclusione, quod cum diceret philosophandum non esse, nihilo minus philosophari videbatur, quoniam philosophi esset quid in vita faciendum vel non faciendum sit disputare.*

52.

Iamblichus (comm. Pyth. III) de comm. math. disc. c. 26 (p. 216 Vill.): γεγόνασι δέ τινες οἱ μὲν παλαιοὶ οἱ δὲ νέοι, οἵτινες τὴν ἐναντίαν δόξαν περὶ τῶν μαθημάτων ἐξενηνόχασι ψέγοντες αὐτὰ ὡς παντελῶς ἄχρηστα καὶ πρὸς τὸν ἀνθρώπινον βίον οὐδὲν συμβαλλόμενα. ἔνιοι δὲ οὕτως ἐπιχειροῦσιν· εἰ ἀχρεῖον αὐτῶν τὸ τέλος διόπερ αὐτὰ μανθάνειν φασὶ δεῖν οἱ φιλόσοφοι, πολὺ πρότερον ἀνάγκη μάταιον εἶναι τὴν περὶ ταῦτα σπουδήν. περὶ δὲ τοῦ τέλους σχεδὸν ὁμολογοῦσι πάντες οἱ δοκοῦντες περὶ αὐτὴν μάλιστα ἠκριβωκέναι. φασὶ γὰρ οἱ μὲν εἶναι τὴν τῶν ἀδίκων καὶ

16 περὶ τῶν μαθημάτων dixit Iambl. pro περὶ τῆς φιλοσοφίας (cf. infra v. 22) ‖ 17 ψέγοντες: cf. Cic. de fin. 1, 1, 2 *philosophiae . . . vituperatoribus satis responsum est eo libro . . . cum esset accusata et vituperata ab Hortensio* (Hort. fr. 2. 3 Müll.). ‖ 18 ex communi fonte Proclus in Eucl. p. 25, 15 Friedlein: ἤδη δέ τινες τῶν ἀντιλογικῶν ἐπιχειροῦσι καθαιρεῖν τὴν ἀξίαν τῆς ἐπιστήμης ταύτης . . . οἱ δὲ χρησιμωτέρας τὰς τῶν αἰσθητῶν ἐμπειρίας ἀποφαίνονται τῶν ἐν αὐτῇ καθόλου θεωρουμένων (25, 18—26, 9. cf. Xen. comm. 4, 7) . . . ‖ 22 αὐτὴν sc. τὴν φιλοσοφίαν

δικαίων καὶ κακῶν καὶ ἀγαθῶν ἐπιστήμην, ὁμοίαν οὖσαν γεωμετρίᾳ καὶ ταῖς ἄλλαις ταῖς τοιαύταις, οἱ δὲ τὴν περὶ φύσεώς τε καὶ τῆς τοιαύτης ἀληθείας φρόνησιν οἵαν οἵ τε περὶ Ἀναξαγόραν καὶ Παρμενίδην εἰσηγήσαντο. δεῖ δὴ μὴ λεληθέναι τὸν μέλλοντα περὶ τούτων ἐξετάζειν ὅτι πάντα τὰ ἀγαθὰ καὶ τὰ πρὸς τὸν βίον ὠφέλιμα τοῖς ἀνθρώποις ἐν τῷ χρῆσθαι καὶ πράττειν ἐστὶν ἀλλ' οὐκ ἐν τῷ γιγνώσκειν μόνον· οὔτε γὰρ ὑγιαίνομεν τῷ γνωρίζειν τὰ ποιητικὰ τῆς ὑγιείας ἀλλὰ τῷ προσφέρεσθαι τοῖς σώμασιν οὔτε πλουτοῦμεν τῷ γιγνώσκειν πλοῦτον ἀλλὰ τῷ κεκτῆσθαι πολλὴν οὐσίαν, οὐδὲ τὸ πάντων μέγιστον εὖ ζῶμεν τῷ γιγνώσκειν ἄττα τῶν ὄντων ἀλλὰ τῷ πράττειν εὖ· τὸ γὰρ εὐδαιμονεῖν ἀληθῶς τοῦτ' ἔστιν. ὥστε προσήκει καὶ τὴν φιλοσοφίαν εἴπερ ἐστὶν ὠφέλιμος ἤτοι πρᾶξιν εἶναι τῶν ἀγαθῶν ἢ χρήσιμον εἰς τὰς τοιαύτας πράξεις. ὅτι μὲν οὖν οὐκ ἔστιν οὔθ' αὕτη πραγμάτων ἐργασία οὔτ' ἄλλη τῶν προειρημένων ἐπιστημῶν οὐδεμία, φανερόν ἐστι πᾶσιν. ὅτι δ' οὐδ' ἐστὶ χρήσιμος εἰς τὰς πράξεις, ἐκεῖθεν ἄν τις καταμάθοι. μέγιστον γὰρ ἔχομεν παράδειγμα τὰς ὁμοίας ἐπιστήμας αὐτῇ καὶ τὰς ὑποκειμένας δόξας. ὧν γάρ εἰσιν οἱ γεωμέτραι δι' ἀποδείξεως θεωρητικοί, τούτων οὐδενὸς ὁρῶμεν αὐτοὺς ὄντας πρακτικούς, ἀλλὰ καὶ διελεῖν χωρίον καὶ τὰ ἄλλα πάντα πάθη τῶν μεγεθῶν καὶ τῶν τόπων οἱ μὲν γεωδαῖται δύνανται δι' ἐμπειρίαν, οἱ δὲ περὶ τὰ μαθήματα καὶ τοὺς τούτων λόγους ἴσασι μὲν ὡς δεῖ πράττειν, οὐ δύνανται δὲ πράττειν. ὁμοίως δ' ἔχει καὶ περὶ μουσικὴν καὶ τὰς ἄλλας ἐπιστήμας ὅσαις διῄρηται τό τε τῆς γνώσεως καὶ τὸ τῆς ἐμπειρίας χωρίς. οἱ μὲν γὰρ τὰς ἀποδείξεις καὶ τοὺς συλλογισμοὺς διωρισμένοι περὶ συμφωνίας καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων, ὥσπερ οἱ κατὰ φιλοσοφίαν, σκοπεῖν εἰώθασιν, οὐδενὸς δὲ κοινωνοῦσι τῶν ἔργων, ἀλλὰ κἂν τυγχάνωσιν αὐτῶν δυνά-

19 ἐπιστήμας cod. Ciz.: om. Vill.

μενοί τι χειρουργεῖν, ὅταν μάθωσι τὰς ἀποδείξεις ὥσπερ ἐπίτηδες εὐθὺς αὐτὰ χεῖρον ποιοῦσιν. οἱ δὲ τοὺς μὲν λόγους ἀγνοοῦντες, γεγυμνασμένοι δὲ καὶ δοξάζοντες ὀρθῶς ὅλῳ καὶ παντὶ διαφέρουσι πρὸς τὰς χρείας. ὡσαύτως δὲ καὶ περὶ τῶν κατὰ τὴν ἀστρολογίαν, οἷον ἡλίου καὶ σελήνης πέρι καὶ τῶν ἄλλων ἀστέρων, οἱ μὲν τὰς αἰτίας καὶ τοὺς λόγους μεμελετηκότες οὐδὲν τῶν χρησίμων τοῖς ἀνθρώποις ἴσασιν, οἱ δὲ τὰς ὑπὸ τούτων ναυτικὰς καλουμένας ἐπιστήμας ἔχοντες χειμῶνας καὶ πνεύματα καὶ πολλὰ τῶν γιγνομένων δύνανται προλέγειν ἡμῖν. ὥστε πρὸς τὰς πράξεις ἀχρεῖοι παντελῶς ἔσονται αἱ τοιαῦται ἐπιστῆμαι, εἰ δὲ τῶν πράξεων τῶν ὀρθῶν ἀπολείπονται, τῶν μεγίστων ἀγαθῶν ἀπολείπεται ἡ φιλομάθεια.

πρὸς δὴ ταῦτα ἀντιλέγοντες εἶναί τε φαμεν ἐπιστήμας τῶν μαθημάτων καὶ ταύτας δυνατὰς εἰς τὸ μεταλαβεῖν.

Iamblich. (comm. Pyth. II) protr. c. 6 (codd. = ed. c. 7 p. 104 Kiessl.) ὅτι μὲν οὖν τὰς περὶ τῶν δικαίων καὶ τῶν συμφερόντων, ἔτι δὲ περὶ φύσεώς τε καὶ τῆς ἄλλης ἀληθείας ἐπιστήμας δυνατοὶ λαβεῖν ἐσμέν, ῥᾴδιον ἐπιδεῖξαι. ἀεὶ γὰρ γνωριμώτερα τὰ πρότερα τῶν ὑστέρων καὶ τὰ βελτίω τὴν φύσιν τῶν χειρόνων. τῶν γὰρ ὡρισμένων καὶ τεταγμένων ἐπιστήμη μᾶλλόν ἐστιν, ἔτι δὲ τῶν αἰτίων ἢ τῶν ἀποβαινόντων. ἔστι δὲ ὡρισμένα καὶ τεταγμένα τἀγαθὰ τῶν κακῶν μᾶλλον, ὥσπερ ἄνθρωπος ἐπιεικὴς ἀνθρώπου φαύλου· τὴν αὐτὴν γὰρ ἔχειν ἀναγκαῖον αὐτὰ πρὸς ἄλληλα διαφοράν. αἴτιά τε μᾶλλον τὰ πρότερα τῶν ὑστέρων· ἐκείνων γὰρ ἀναιρουμένων ἀναιρεῖται τὰ τὴν οὐσίαν ἐξ ἐκείνων ἔχοντα,

2 cf. Procl. p. 26, 6—9. ‖ 14 cf. Procl. p. 26, 10 πρὸς δὴ τοὺς ταῦτα λέγοντας ἀπαντησόμεθα . . . (29, 12) τοσαῦτα καὶ πρὸς τούτους εἰρήσθω τοὺς τὴν μαθηματικὴν ἀτιμάζοντας ἐπιστήμην (Iambl. 219, 9 διὰ δὴ τούτων οὐ μόνον ψευδεῖς οἱ ἐναντίοι λόγοι πεφήνασιν . . .) ‖ 20 ἀεὶ γὰρ . . . eadem repetit Iambl. etiam in l. III p. 217 ubi supra (post μεταλαβεῖν)

μήκη μὲν ἀριθμῶν, ἐπίπεδα δὲ μηκῶν, στερεὰ δὲ ἐπιπέδων. ὥστε εἴπερ ψυχὴ μὲν σώματος ἄμεινον, ἀρχικώτερον γὰρ τὴν φύσιν ἐστί, περὶ δὲ σῶμα τέχναι καὶ φρονήσεις εἰσὶν ἰατρική τε καὶ γυμναστική, ταύτας γὰρ ἡμεῖς ἐπιστήμας τίθεμεν καὶ κεκτῆσθαί τινας αὐτάς φαμεν, δῆλον ὅτι καὶ περὶ ψυχὴν καὶ τὰς ψυχῆς ἀρετὰς ἔστι τις ἐπιμέλεια καὶ τέχνη καὶ δυνατοὶ λαβεῖν αὐτήν ἐσμεν, εἴπερ γε καὶ τῶν μετ' ἀγνοίας πλείονος καὶ γνῶναι χαλεπωτέρων. ὁμοίως δὲ καὶ τῶν περὶ φύσεως· πολὺ γὰρ πρότερον ἀναγκαῖον τῶν αἰτίων καὶ τῶν στοιχείων εἶναι φρόνησιν ἢ τῶν ὑστέρων, οὐ γὰρ ταῦτα τῶν ἄκρων οὐδ' ἐκ τούτων τὰ πρῶτα πέφυκεν ἀλλ' ἐξ ἐκείνων καὶ δι' ἐκείνων τἆλλα γίγνεται καὶ συνίσταται φανερῶς. εἴτε γὰρ πῦρ εἴτ' ἀὴρ εἴτ' ἀριθμὸς εἴτ' ἄλλαι τινὲς φύσεις αἰτίαι καὶ πρῶται τῶν ἄλλων, ἀδύνατον τῶν ἄλλων τι γιγνώσκειν ἐκείνας ἀγνοοῦντας. πῶς γὰρ ἄν τις ἢ λόγον γνωρίζοι συλλαβὰς ἀγνοῶν ἢ ταύτας ἐπίσταιτο μηδὲν τῶν στοιχείων εἰδώς;

ὅτι μὲν οὖν τῆς ἀληθείας καὶ τῆς περὶ ψυχὴν ἀρετῆς ἔστιν ἐπιστήμη καὶ διότι δυνατοὶ λαβεῖν αὐτάς ἐσμεν, ταῦτα ἡμῖν εἰρήσθω περὶ αὐτῶν. ὅτι δὲ μέγιστόν ἐστι τῶν ἀγαθῶν καὶ πάντων ὠφελιμώτατον τῶν ἄλλων, ἐκ τῶνδε δῆλον. πάντες γὰρ ὁμολογοῦμεν ὅτι δεῖ μὲν τὸν σπουδαιότατον ἄρχειν καὶ τὸν τὴν φύσιν κράτιστον, τὸν δὲ νόμον ἄρχοντα καὶ κύριον εἶναι μόνον· οὗτος δὲ φρόνησίς τις καὶ λόγος ἀπὸ φρονήσεώς ἐστιν. ἔτι δὲ τίς ἡμῖν κανὼν ἢ τίς ὅρος ἀκριβέστερος τῶν ἀγαθῶν πλὴν ὁ φρόνιμος; ὅσα γὰρ ἂν οὗτος ἕλοιτο κατὰ τὴν ἐπιστήμην αἱρούμενος, ταῦτ' ἐστὶν ἀγαθά, καὶ κακὰ δὲ τὰ ἐναντία τούτοις. ἐπεὶ δὲ πάντες αἱροῦνται

1 post *ἐπιπέδων* male hic intrusa leguntur verba *στοιχεῖα δὲ τῶν ὀνομαζομένων συλλαβῶν* ‖ 6 *ψυχῆς* Laur.: *ψυχικὰς* v ‖ 11 cf. Iambl. l. III p. 218, 1 sqq. ‖ 20 cf. Iambl. l. III p. 218, 3—14 (Procl. in Eucl. p. 27, 27 sqq.) ‖ 25 *ὁ σπουδαῖος κανὼν καὶ μέτρον* Ar. p. 1113, 33. cf. (Eud.) p. 1240, 10

μάλιστα τὰ κατὰ τὰς οἰκείας ἕξεις, τὸ μὲν γὰρ δικαίως ζῆν ὁ δίκαιος, τὸ δὲ κατὰ τὴν ἀνδρείαν ὁ τὴν ἀνδρείαν ἔχων, ὁ δὲ σώφρων τὸ σωφρονεῖν, ὁμοίως δῆλον ὅτι καὶ τὸ φρονεῖν ὁ φρόνιμος αἱρήσεται πάντων μάλιστα· τοῦτο γὰρ ἔργον ταύτης τῆς δυνάμεως. ὥστε φανερὸν ὅτι κατὰ τὴν κυριωτάτην κρίσιν κράτιστόν ἐστι τῶν ἀγαθῶν ἡ φρόνησις. οὐ δὴ δεῖ φεύγειν φιλοσοφίαν, εἴπερ ἐστὶν ἡ μὲν φιλοσοφία καθάπερ οἰόμεθα κτῆσίς τε καὶ χρῆσις σοφίας, ἡ δὲ σοφία τῶν μεγίστων ἀγαθῶν, οὐ δὲ δεῖ χρημάτων μὲν ἕνεκα πλεῖν ἐφ' Ἡρακλέους στήλας καὶ πολλάκις κινδυνεύειν, διὰ δὲ φρόνησιν μηδὲν πονεῖν μηδὲ δαπανᾶν. ἦ μὴν ἀνδραποδῶδές γε τοῦ ζῆν ἀλλὰ μὴ τοῦ ζῆν εὖ γλίχεσθαι, καὶ ταῖς τῶν πολλῶν αὐτὸν ἀκολουθεῖν δόξαις ἀλλὰ μὴ τοὺς πολλοὺς ἀξιοῦν ταῖς αὐτοῦ, καὶ τὰ μὲν χρήματα ζητεῖν τῶν δὲ καλῶν μηδεμίαν ἐπιμέλειαν ποιεῖσθαι τὸ παράπαν.

καὶ περὶ μὲν ὠφελείας καὶ μεγέθους τοῦ πράγματος ἱκανῶς ἀποδεδεῖχθαι νομίζω. διότι δὲ πολλῷ ῥᾴστη τῶν ἄλλων ἀγαθῶν ἡ κτῆσις αὐτῆς, ἐκ τῶνδε πεισθείη τις ἄν. τὸ γὰρ μήτε μισθοῦ παρὰ τῶν ἀνθρώπων γινομένου τοῖς φιλοσοφοῦσι, δι' ὃν συντόνως οὕτως ἂν διαπονήσειαν, πολύ τε προεμένους εἰς τὰς ἄλλας τέχνας ὅμως ἐξ ὀλίγου χρόνου θέοντας παρεληλυθέναι ταῖς ἀκριβείαις, σημεῖόν μοι δοκεῖ τῆς περὶ τὴν φιλοσοφίαν

Proclus in Eucl. p. 28, 13 Friedl. δηλοῖ δὲ τὸ δι' ἑαυτὴν εἶναι τοῖς μετιοῦσιν αἱρετὴν (τὴν μαθ. ἐπιστήμην), ὃ καὶ Ἀριστοτέλης πού φησιν, τὸ μηδενὸς μισθοῦ προκειμένου τοῖς ζητοῦσιν ὅμως ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ τοσαύτην ἐπίδοσιν τὴν τῶν μαθημάτων θεωρίαν

4 **πάντως** cod. Par. ‖ 10 **μὲν** Laur.: om. v ‖ 12 cf. **ἀνδράποδον** Eud. p. 1215b34 ‖ **τοῦ ζῆν γλίχεσθαι**: cf. Ar. p. 1278b29 ‖ 14 **ἀξιοῦν ταῖς αὐτοῦ** Par.: **ἀξιοῦντες αὐτοῦ** Laur. etc. ‖ 17 cf. Iambl. l. III p. 218, 14—27 (= Procl. in Eucl. p. 28, 13—22) ‖ 20 **γὰρ μήτε** Laur. (ut Iambl. l. III): **γάρ τε** Par. Ciz. etc.

εἶναι ῥαστώνης. ἔτι δὲ τὸ πάντας φιλοχωρεῖν αὐτῇ καὶ βούλεσθαι σχολάζειν ἀφεμένους τῶν ἄλλων ἁπάντων, οὐ μικρὸν τεκμήριον ὅτι μεθ' ἡδονῆς ἡ προεδρεία γίνεται· πονεῖν γὰρ οὐδεὶς ἐθέλει πολὺν χρόνον. πρὸς δὲ τούτοις ἡ χρῆσις πλεῖστον διαφέρει πάντων· οὐδὲ γὰρ δέ-	λαβεῖν, ἔτι δὲ τὸ πάντας αὐτῇ φιλοχωρεῖν καὶ βούλεσθαι σχολάζειν τῶν ἄλλων ἀφεμένους, ὅσοι καὶ κατὰ μικρὸν ἐφήψαντο τῆς ἀπ' αὐτῆς ὠφελείας, ὥστε οἵ γε καταφρονητικῶς ἔχουσι τῆς τῶν μαθημάτων γεύσεως, ἄγευστοι τυγχάνουσιν ὄντες τῶν ἐν αὐτοῖς ἡδονῶν.

ονται πρὸς τὴν ἐργασίαν ὀργάνων οὐδὲ τόπων, ἀλλ' ὅπῃ τις ἂν θῇ τῆς οἰκουμένης τὴν διάνοιαν ὁμοίως πανταχόθεν ὥσπερ παρούσης ἅπτεται τῆς ἀληθείας.

οὐκοῦν ἀποδέδεικται καὶ ὅτι δυνατὸν καὶ διότι μέγιστον τῶν ἀγαθῶν καὶ κτήσασθαι ῥᾴδιον ἡ φιλοσοφία, ὥστε πάντων ἕνεκα προθύμως αὐτῆς ἀντιλαμβάνεσθαι ἄξιον.

53.

Cicero Tusc. disp. 3, 28, 69: *itaque* ***Aristoteles*** *veteres philosophos accusans qui existimavissent philosophiam suis ingeniis esse perfectam, ait eos aut stultissimos aut gloriosissimos fuisse, sed se videre quod paucis annis magna accessio facta esset, brevi tempore philosophiam plane absolutam fore.*

Iamblichus (comm. Pyth. l. III) p. 218, 27 Vill. (post quae supra adscripsi ad fr. 52 . . . ἀποδέδεικται.): νεώτατον οὖν ὁμολογουμένως ἐστὶ τῶν ἐπιτηδευμάτων ἡ περὶ τὴν ἀλήθειαν ἀκριβολογία. μετὰ γὰρ τὴν φθορὰν καὶ τὸν

2 αὐτῇ scripsi: ἐν αὐτῇ (Procl.) = ἐπ' αὐτῇ (Iambl.) codd. cf. (Ps.-)Philo p. 498 M. ‖ 6 προεδρεία cod. Par. et Mon. (προσεδρία Ciz.): προσεδρεία Iambl. III (cf. ib. p. 214, 14 προεδρίαν) ‖ 14 cf. Iambl. III p. 218, 26 καὶ γὰρ ὅτι δυνατὸν καὶ διότι μέγιστον . . ἀποδέδεικται.

κατακλυσμὸν τὰ περὶ τὴν τροφὴν καὶ τὸ ζῆν πρῶτον ἠναγκάζοντο φιλοσοφεῖν, εὐπορώτεροι δὲ γενομένοι τὰς πρὸς ἡδονὴν ἐξειργάσαντο τέχνας, οἷον μουσικὴν καὶ τὰς τοιαύτας, πλεονάσαντες δὲ τῶν ἀναγκαίων οὕτως ἐπεχείρησαν φιλοσοφεῖν. τοσοῦτον δὲ νῦν προεληλύθασιν ἐκ μικρῶν ἀφορμῶν ἐν ἐλαχίστῳ χρόνῳ ζητοῦντες οἵ τε περὶ τὴν γεωμετρίαν καὶ τοὺς λόγους καὶ τὰς ἄλλας παιδείας, ὅσον οὐδὲν ἕτερον γένος ἐν οὐδεμιᾷ τῶν τεχνῶν. καίτοι καὶ τὰς μὲν ἄλλας πάντες συνεξορμῶσι τιμῶντες κοινῇ καὶ τοὺς μισθοὺς τοῖς ἔχουσι διδόντες, τοὺς δὲ ταῦτα πραγματευομένους οὐ μόνον οὐ προτρέπομεν ἀλλὰ καὶ διακωλύομεν πολλάκις, ἀλλ' ὅμως ἐπιδίδωσι πλεῖον, διότι τῇ φύσει ἐστὶ πρεσβύτατα· τὸ γὰρ τῇ γενέσει ὕστερον οὐσίᾳ καὶ τελειότητι προηγεῖται.

54.

Chalcidius in Tim. c. 208 (ed. Ioh. Wrobel. Lips. 1876 p. 247 cf. Ar. p. 247^b18): . . . *in quo etiam Aristoteles consentit dicens initio pueros etiamnum lactentis aetatis omnes quidem viros putare patres, omnes autem feminas matres, aetatis tamen accessu discernere, et non numquam in discretione falli, saepe etiam falsis captos imaginibus porrigere ad imaginem manus . . . summa dementia est cum quis non solum ignoret, sed id ipsum quod ignoret nesciat propptereaque falsis consentiat imaginibus quaeque vera sunt falsa esse praesumat: ut cum malitiam quidem prodesse, virtutem vero obesse perniciemque adferre arbitrantur . . . hos Aristoteles senes pueros vocat, quod mens eorum a mente puerili minime differat.*

4 cf. Procl. in Eucl. p. 29, 1 *καὶ γὰρ ὅλως παυσάμενοι τῆς περὶ τὰ ἀναγκαῖα φροντίδος οἱ ἄνθρωποι περὶ τὴν ζήτησιν ἐτράποντο τῶν μαθημάτων· πρῶτα μὲν γὰρ τὰ σύντροφα καὶ ὁμοφυῆ τῇ γενέσει περισπούδαστά ἐστι* etc. (= Iambl. III p. 218, 41 sqq.) || 12 *πλεῖστον* cod. Ciz. (et Bodl. sec. Bywater.) || 25 sc. *παιδ(ι)ογέροντας*

55.

Iamblichus (comm. Pyth. II) protrept. c. 8 (p. 126 Kiessling): *οὐ χεῖρον δ' ἔτι καὶ ἀπὸ τῶν κοινῶν ἐννοιῶν ὑπομνῆσαι τὸ προκείμενον, ἀπὸ τῶν ἐναργῶς πᾶσι φαινομένων.*

παντὶ δὴ οὖν τοῦτό γε πρόδηλον ὡς οὐδεὶς ἂν ἕλοιτο ζῆν ἔχων τὴν μεγίστην ἀπ' ἀνθρώπων οὐσίαν καὶ δύναμιν, ἐξεστηκὼς μέντοι τοῦ φρονεῖν καὶ μαινόμενος, οὐδ' εἰ μέλλοι τὰς νεανικωτάτας ἡδονὰς ζώειν χαίρων, ὥσπερ ἔνιοι τῶν παραφρονούντων διάγουσιν. οὐκοῦν ἀφροσύνην, ὡς ἔοικε, μάλιστα πάντες φεύγουσιν. ἐναντίον δὲ φρόνησις ἀφροσύνῃ. τῶν δ' ἐναντίων ἑκάτερον τὸ μὲν φευκτόν ἐστι τὸ δὲ αἱρετόν. ὥσπερ οὖν τὸ κάμνειν φευκτόν, οὕτως αἱρετὸν ἡμῖν τὸ ὑγιαίνειν. φρόνησις οὖν, ὡς ἔοικε, καὶ κατὰ τοῦτον τὸν λόγον φαίνεται τὸ πάντων αἱρετώτατον οὐδ' ἕτερόν τι τῶν συμβαινόντων, ὡς μαρτυροῦσιν αἱ κοιναὶ ἔννοιαι. εἰ γὰρ καὶ πάντα τις ἔχοι, διεφθαρμένος δ' εἴη καὶ νοσῶν τῷ φρονοῦντι, οὐχ αἱρετὸς ὁ βίος. οὐδὲν γὰρ ὄφελος οὐδὲ τῶν ἄλλων ἀγαθῶν. ὥστε πάντες καθ' ὅσον αἰσθάνονται καὶ γεύεσθαι δύνανται τούτου τοῦ πράγματος τοῦ φρονεῖν, οὐδὲν οἴονται τἆλλα εἶναι, καὶ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν οὔτ' ἂν μεθύων οὔτε παιδίον οὐδ' ἂν εἷς ὑπομείνειεν εἶναι διὰ τέλους τὸν βίον. διὰ δὴ τοῦτο καὶ τὸ καθεύδειν ἥδιστον μέν, οὐχ αἱρετὸν δὲ κἂν ὑποθώμεθα πάσας τῷ καθεύδοντι παρούσας τὰς ἡδονάς, διότι τὰ μὲν καθ' ὕπνον φαντάσματα ψευδῆ, τὰ δ' ἐγρηγορόσιν ἀληθῆ. διαφέρει γὰρ οὐδενὶ τῶν ἄλλων τὸ καθεύδειν καὶ τὸ ἐγρηγορέναι πλὴν τῷ τὴν ψυχὴν τότε μὲν πολλάκις ἀληθεύειν, καθεύδοντος δὲ ἀεὶ διεψεῦσθαι· τὸ γὰρ τῶν ἐνυπνίων εἴδωλόν ἐστι καὶ ψεῦδος ἅπαν.

καὶ τὸ φεύγειν δὲ τὸν θάνατον τοὺς πολλοὺς δείκνυσι τὴν φιλομάθειαν τῆς ψυχῆς. φεύγει γὰρ ἃ μὴ γιγνώσκει,

5 *ἀπ'* om. Ciz. ‖ 18 *τοῦ φρονεῖν* post *αἰσθάνονται* vulgo ‖ 20 *οὔτε παιδίον*: cf. Ar. p. 1174, 1. (Eud.) p. 1215b22. 1216, 3

τὸ σκοτῶδες καὶ τὸ μὴ δῆλον, φύσει δὲ διώκει τὸ φανερὸν καὶ τὸ γνωστόν. διὸ καὶ μάλιστα τοὺς αἰτίους ἡμῖν τοῦ τὸν ἥλιον ἰδεῖν καὶ τὸ φῶς αὐτούς φαμεν δεῖν τιμᾶν ὑπερβαλλόντως καὶ σέβεσθαι πατέρα καὶ μητέρα ὡς μεγίστων ἀγαθῶν αἰτίους, αἴτιοι δ' εἰσίν, ὡς ἔοικε, τοῦ φρονῆσαί τι καὶ ἰδεῖν. διὰ τὸ αὐτὸ δὲ τοῦτο καὶ χαίρομεν τοῖς συνήθεσι καὶ πράγμασι καὶ ἀνθρώποις, καὶ φίλους τούτους καλοῦμεν τοὺς γνωρίμους. δηλοῖ οὖν ταῦτα σαφῶς ὅτι τὸ γνωστὸν καὶ τὸ φανερὸν ἀγαπητόν ἐστιν, εἰ δὲ τὸ γνωστόν, δῆλον ὅτι καὶ τὸ γιγνώσκειν ἀναγκαῖον καὶ τὸ φρονεῖν ὁμοίως.

πρὸς δὴ τούτοις, ὥσπερ ἐπὶ τῆς οὐσίας οὐχ ἡ αὐτὴ κτῆσις ἕνεκα τοῦ ζῆν καὶ τοῦ ζῆν εὐδαιμόνως τοῖς ἀνθρώποις, οὕτω καὶ περὶ φρονήσεως οὐ τῆς αὐτῆς οἶμαι δεόμεθα πρός τε τὸ ζῆν μόνον καὶ πρὸς τὸ ζῆν καλῶς. τοῖς μὲν οὖν πολλοῖς πολλὴ συγγνώμη ταῦτα πράττειν· εὔχονται μὲν γὰρ εὐδαιμονεῖν, ἀγαπῶσι δὲ κἂν μόνον δύνωνται ζῆν. ὅστις δ' οἴεται μὴ πάντα τρόπον ὑπομένειν αὐτὸ δεῖν, καταγέλαστον ἤδη τὸ μὴ πάντα πόνον πονεῖν καὶ πᾶσαν σπουδὴν σπουδάζειν ὅπως κτήσηται ταύτην τὴν φρόνησιν ἥτις γνώσεται τὴν ἀλήθειαν.

56.

Plutarch. Pelopid. 3: τῶν γὰρ πολλῶν, ὡς Ἀριστοτέλης φησίν, οἱ μὲν οὐ χρῶνται τῷ πλούτῳ διὰ μικρολογίαν, οἱ δὲ παραχρῶνται δι' ἀσωτίαν, καὶ δουλεύοντες οὗτοι μὲν ἀεὶ ταῖς ἡδοναῖς, ἐκεῖνοι δὲ ταῖς ἀσχολίαις διατελοῦσιν.

Plut. de cupid. divit. 8: Ἀριστοτέλους λέγοντος ὅτι οἱ μὲν οὐ χρῶνται, οἱ δὲ παραχρῶνται, καθάπερ οὐδετέρου

9 τὸ (prius) om. codd. || καὶ τὸ δῆλον add. codd. post φανερόν || καὶ τὸ σαφές (quod in margine repetit al. m. cod. Mon. 392) post γνωστὸν add. codd. || 17 μὴ πάντα τρόπον: cf. supra (μεθύων . . . παιδίον) || 18 πονεῖν: ὑπομένειν (iterum) codd. || 21 hoc fragm. fort. fuerit politici (fr. 79) cum fr. 88—89. cf. locum incertum Philodemi de virt. et vit. IX col. 21 N. (= 15 Ox.) A. P. p. 103. de A. l. p. 107

προσήκοντος· ἀλλ' ἐκείνους μὲν οὐκ ὠφελεῖ τὸ οἰκεῖον οὐδὲ κοσμεῖ, τούτους δὲ καὶ βλάπτει καὶ καταισχύνει.

57.

Io. Stobaeus flor. 3, 54 (Maximus mon. serm. c. ιζ): *νόμιζε δὴ τὴν εὐδαιμονίαν οὐκ ἐν τῷ πολλὰ κεκτῆσθαι γίγνεσθαι, ἀλλ' ἐν τῷ τὴν ψυχὴν εὖ διακεῖσθαι. καὶ γὰρ οὐδὲ τὸ σῶμα οὐ τὸ λαμπρᾷ ἐσθῆτι κεκοσμημένον φαίη τις ἂν εἶναι μακάριον, ἀλλὰ τὸ τὴν ὑγίειαν ἔχον καὶ σπουδαίως διακείμενον, κἂν μηδὲν τῶν προειρημένων αὐτῷ παρῇ· τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ἡ ψυχὴ ἐὰν ᾖ πεπαιδευμένη, τὴν τοιαύτην καὶ τὸν τοιοῦτον ἄνθρωπον εὐδαίμονα προσαγορευτέον ἐστίν, οὐκ ἂν τοῖς ἐκτὸς ᾖ λαμπρῶς κεκοσμημένος αὐτὸς μηδενὸς ἄξιος ὤν. οὐδὲ γὰρ ἵππον κἂν ψέλια χρυσᾶ καὶ σκευὴν ἔχῃ πολυτελῆ αὐτὸς φαῦλος ὤν, τὸν τοιοῦτον ἄξιόν τινος νομίζομεν εἶναι, ἀλλ' ὃς ἂν διακείμενος ᾖ σπουδαίως, τοῦτον μᾶλλον ἐπαινοῦμεν. ὥσπερ γὰρ εἴ τις τῶν οἰκετῶν αὐτοῦ χείρων εἴη, καταγέλαστος ἂν γένοιτο, τὸν αὐτὸν τρόπον οἷς πλείονος ἀξίαν τὴν κτῆσιν εἶναι συμβέβηκε τῆς ἰδίας φύσεως, ἀθλίους τούτους εἶναι δεῖ νομίζειν. καὶ τοῦτο κατ' ἀλήθειαν οὕτως ἔχει· τίκτει γάρ, ὥσπερ φησὶν ἡ παροιμία, κόρος μὲν ὕβριν, ἀπαιδευσία δὲ μετ' ἐξουσίας ἄνοιαν. τοῖς γὰρ διακειμένοις τὰ περὶ τὴν ψυχὴν κακῶς οὔτε πλοῦτος οὔτε ἰσχὺς οὔτε κάλλος τῶν ἀγαθῶν ἐστίν· ἀλλ' ὅσῳ περ ἂν αὗται μᾶλλον αἱ διαθέσεις καθ' ὑπερβολὴν ὑπάρξωσι, τοσούτῳ καὶ πλείω καὶ μείζω τὸν κεκτημένον βλάπτουσι χωρὶς φρονήσεως παραγενόμεναι.*

4 *νομίζομεν δὲ* Max., *νομίζειν δεῖ* La (A. P. p. 608), *νόμιζε* Stob. ‖ 5 *ἀλλ'*: *μᾶλλον δὲ* M. ‖ *τὴν ψυχὴν* Meineke ex corr. cod. A, *τῇ ψυχῇ* vulgo ‖ 6 *οὐ τὸ*: sic Mein. ex cod. A, *αὐτὸ τὸ* vulgo Stob. *καὶ γὰρ τὸ σῶμα οὐ τὸ* M. ‖ 7 *ἂν* add. M. ‖ 8 *παρακειμένων* M. ‖ 9 *καὶ ψυχὴν* M. ‖ 11 *τοῖς*: *τις* M. ‖ 12 *οὐδὲ* Mein.: *οὔτε* vulgo Stob. ‖ *κἂν*: *ἐὰν* M. ‖ 13 *αὐτός* add. Mein. ‖ 18 *νομίζειν*: huc usque Max. (ed. et La)

58.

Augustinus de trinit. 14, 9, 12: *Tullius in Hortensio dialogo disputans, Si nobis, inquit, cum ex hac vita migrassemus, in beatorum insulis inmortale aevum, ut fabulae ferunt, degere liceret, quid opus esset eloquentia, cum iudicia nulla fierent, aut ipsis etiam virtutibus? nec enim fortitudine egeremus nullo proposito aut labore aut periculo, nec iustitia cum esset nihil quod adpeteretur alieni, nec temperantia quae regeret eas quae nullae essent libidines. ne prudentia quidem egeremus nullo delectu proposito bonorum et malorum. una igitur essemus beati cognitione naturae et scientia, qua sola etiam deorum est vita laudanda. ex quo intellegi potest cetera necessitatis esse, unum hoc voluntatis. ita ille tantus orator cum philosophiam praedicaret recolens ea quae a philosophis acceperat et praeclare ac suaviter explicans, in hac tantum vita quam videmus aerumnis et erroribus plenam, omnes quattuor necessarias dixit esse virtutes.*

Iamblichus (comm. Pyth. II) protrept. c. 9 (p. 148 Kiessling): *τὸ δὲ ζητεῖν ἀπὸ πάσης ἐπιστήμης ἕτερόν τι γενέσθαι καὶ δεῖν χρησίμην αὐτὴν εἶναι παντάπασιν ἀγνοοῦντός τινός ἐστιν ὅσον διέστηκεν ἐξ ἀρχῆς τὰ ἀγαθὰ καὶ τὰ ἀναγκαῖα· διαφέρει γὰρ πλεῖστον. τὰ μὲν γὰρ δι' ἕτερον ἀγαπώμενα τῶν πραγμάτων ὧν ἄνευ ζῆν ἀδύνατον, ἀναγκαῖα καὶ συναίτια λεκτέον, ὅσα δὲ δι' αὑτά, κἂν ἀποβαίνῃ μηδὲν ἕτερον, ἀγαθὰ κυρίως. οὐ γὰρ δὴ τόδε μὲν αἱρετὸν διὰ τόδε, τόδε δὲ δι' ἄλλο, τοῦτό τε εἰς ἄπειρον οἴχεται προιόν, ἀλλ' ἵσταταί που. γελοῖον οὖν ἤδη παντελῶς τὸ ζητεῖν ἀπὸ παντὸς ὠφέλειαν ἑτέραν παρ' αὐτὸ τὸ πρᾶγμα καὶ τί οὖν ἡμῖν ὄφελος καὶ τί χρήσιμον ἐρωτᾶν. ὡς ἀλη-*

26 *τε*: *δὲ* cod. Ciz. et Par. || 27 *προιόν* Scal.: *προιέν* cod. Ciz. Par. (Arcer.)

θῶς γάρ, ὥσπερ λέγομεν, εἴ τις ἡμᾶς οἷον εἰς μακάρων νήσους τῇ διανοίᾳ κομίσειεν. ἐκεῖ γὰρ οὐδενὸς χρεία οὐδὲ τῶν ἄλλων τινὸς ὄφελος ἂν γένοιτο, μόνον δὲ καταλείπεται τὸ διανοεῖσθαι καὶ θεωρεῖν, ὅνπερ καὶ νῦν ἐλεύθερόν φαμεν βίον εἶναι. εἰ δὲ ταῦτ' ἐστὶν ἀληθῆ, πῶς οὐκ ἂν αἰσχύνοιτο δικαίως ὅστις ἡμῶν ἐξουσίας γενομένης ἐν μακάρων οἰκῆσαι νήσοις, ἀδύνατος εἴη δι' ἑαυτόν. οὐκοῦν οὐ μεμπτὸς ὁ μισθός ἐστι τῆς ἐπιστήμης τοῖς ἀνθρώποις οὐδὲ μικρὸν τὸ γιγνόμενον ἀπ' αὐτῆς ἀγαθόν. ὥσπερ γὰρ τῆς δικαιοσύνης, ὥς φασιν οἱ σοφοὶ τῶν ποιητῶν, ἐν ᾅδου κομιζόμεθα τὰς δωρεάς, οὕτω τῆς φρονήσεως ἐν μακάρων νήσοις, ὡς ἔοικεν. οὐδὲν οὖν δεινόν, ἂν μὴ φαίνηται χρησίμη οὖσα μηδ' ὠφέλιμος· οὐ γὰρ ὠφέλιμον ἀλλ' ἀγαθὴν αὐτὴν εἶναί φαμεν, οὐδὲ δι' ἕτερον ἀλλὰ δι' ἑαυτὴν αἱρεῖσθαι αὐτὴν προσήκει. ὥσπερ γὰρ εἰς Ὀλυμπίαν αὐτῆς ἕνεκα τῆς θέας ἀποδημοῦμεν, καὶ εἰ μηδὲν μέλλοι πλεῖον ἀπ' αὐτῆς ἔσεσθαι, αὐτὴ γὰρ ἡ θεωρία κρείττων πολλῶν ἐστι χρημάτων, καὶ τὰ Διονύσια δὲ θεωροῦμεν οὐχ ὡς ληψόμενοί τι παρὰ τῶν ὑποκριτῶν ἀλλὰ καὶ προσθέντες, πολλάς τε ἄλλας θέας ἑλοίμεθα ἂν ἀντὶ πολλῶν χρημάτων, οὕτω καὶ τὴν θεωρίαν τοῦ παντὸς προτιμητέον πάντων τῶν δοκούντων εἶναι χρησίμων. οὐ γὰρ δήπου ἐπὶ μὲν ἀνθρώπους τοὺς μὲν μιμουμένους γύναια καὶ δούλους τοὺς δὲ μαχομένους καὶ θέοντας δεῖ πορεύεσθαι μετὰ πολλῆς σπουδῆς ἕνεκα τοῦ θεάσασθαι αὐτούς, τὴν δὲ τῶν ὄντων φύσιν καὶ τὴν ἀλήθειαν οὐκ οἴεσθαι δεῖν θεωρεῖν ἀμισθί.

59.

Iamblich. (comm. Pyth. II) protrept. c. 8 (pergens ubi supra p. 132 Kiessling): *γνοίη δ' ἄν τις αὐτὸ καὶ ἀπὸ*

1 cf. Ar. p. 1334, 31 (1178b7 sqq.) ‖ 15 *εἰς Ὀλ. αὐτῆς ἕνεκα τῆς θέας*: cf. Heraclid. ap. Cic. Tusc. 5, 3, 9 (= Iambl. v. P. 58) ‖ 22 *τοὺς μὲν* om. codd.

τούτων, εἰ θεωρήσειεν ὑπ' αὐγὰς τὸν ἀνθρώπειον βίον. εὑρήσει γὰρ τὰ δοκοῦντα εἶναι μεγάλα τοῖς ἀνθρώποις πάντα ὄντα σκιαγραφίαν. ὅθεν καὶ λέγεται καλῶς τὸ μηδὲν εἶναι τὸν ἄνθρωπον καὶ τὸ μηδὲν εἶναι βέβαιον τῶν ἀνθρωπίνων. ἰσχύς τε γὰρ καὶ μέγεθος καὶ κάλλος γέλως ἐστὶ καὶ οὐδενὸς ἄξια. κάλλος γε παρὰ τὸ μηδὲν ὁρᾶν ἀκριβὲς δοκεῖ εἶναι τοιοῦτον. εἰ γάρ τις ἐδύνατο βλέπειν καθάπερ τὸν Λυγκέα φασίν, ὃς διὰ τῶν τοίχων ἑώρα καὶ τῶν δένδρων, πότ' ἂν ἔδοξεν εἶναί τινα τὴν ὄψιν ἀνεκτὸν ὁρᾶν ἐξ οἵων συνέστηκε κακῶν;

Boethius de consol. phil. 3, 8: *quod si, ut Aristoteles ait, Lyncei oculis homines uterentur, ut eorum visus obstantia penetraret, nonne introspectis visceribus illud Alcibiadis superficie pulcherrimum corpus turpissimum videretur?*

τιμαὶ δὲ καὶ δόξαι τὰ ζηλούμενα μᾶλλον τῶν λοιπῶν ἀδιηγήτου γέμει φλυαρίας. τῷ γὰρ καθορῶντι τῶν ἀιδίων τι ἠλίθιον περὶ ταῦτα σπουδάζειν. τί δ' ἐστὶ μακρὸν ἢ τί πολυχρόνιον τῶν ἀνθρωπίνων; ἀλλὰ διὰ τὴν ἡμετέραν ἀσθένειαν οἶμαι καὶ βίου βραχύτητα καὶ τοῦτο φαίνεται πολύ.

60.

Iamblichus (ubi supra p. 134): *τίς ἂν οὖν εἰς ταῦτα βλέπων οἴοιτο εὐδαίμων εἶναι καὶ μακάριος, οἳ πρῶτον εὐθὺς*

1 sic *ἐπιδείκνυσιν ὁ λόγος ὑπ' αὐγὰς* Iambl. in ep. *π. φρονήσεως* ap. Stob. 3, 55 ‖ 3 *σκιαγρ.* ut ait Pl. Phaed. p. 69 ‖ 6 *γε*: *τε* codd. ‖ *ὁρᾶν* Ciz.: om. Par. (cum ed. pr. Arcerii qui illud dedit in not. p. 49) ‖ 7 *ὀξὺ* post *βλ.* add. Ciz. (om. Par. cum Arc.) ‖ 8 cf. Plotin. p. 545 *οἷος ὁ Λυγκεὺς ἐλέγετο καὶ τὰ εἴσω τῆς γῆς ὁρᾶν* etc. ‖ 9 *ὁρᾶν*: *ὁρῶν* codd. ‖ 11 fort. e Ciceronis Hortensio ‖ 12 *Lyncei* Heitz: *ly(i)ncei* vel *lynceis* codd. Peiperi p. 65 ‖ 13 *obstantia quaeque p.* vulgo (codd. deter.) ‖ 17 *γέμει* Ciz.: om. Par. (?) cum Arc. ‖ *φλυαρίας*: Plat. Phaed. p. 66. cf. Philo de somn. 22 (p. 642 M) *πολλὴν φλυαρίαν αὐτοῦ (τοῦ βίου) καταγνοῦσαι (ψυχαί)* ‖ 20 *πολύ τι. ἐὰν* codd. (corr. Arcer. in not. p. 49) ‖ 22 *οἳ* Ciz. et Par.: *οἷς* Arc.

φύσει συνίσταμεν, καθάπερ φασὶν οἱ τὰς τελετὰς λέγοντες, ὥσπερ ἂν ἐπὶ τιμωρίᾳ πάντες. τοῦτο γὰρ θεῖον οἱ ἀρχαιότεροι λέγουσι τὸ φάναι διδόναι τὴν ψυχὴν τιμωρίαν καὶ ζῆν ἡμᾶς ἐπὶ κολάσει μεγάλων τινῶν ἁμαρτημάτων. πάνυ γὰρ ἡ σύζευξις τοιούτῳ τινὶ ἔοικε πρὸς τὸ σῶμα τῆς ψυχῆς. ὥσπερ γὰρ τοὺς ἐν τῇ Τυρρηνίᾳ φασὶ βασανίζειν πολλάκις τοὺς ἁλισκομένους προσδεσμεύοντας πρὸς ἀντικρὺ τοῖς ζῶσι νεκροὺς ἀντιπροσώπους ἕκαστον πρὸς ἕκαστον μέρος προσαρμόττοντας, οὕτως ἔοικεν ἡ ψυχὴ διατετάσθαι καὶ προσκεκολλῆσθαι πᾶσι τοῖς αἰσθητικοῖς τοῦ σώματος μέλεσιν.

Augustinus contra Iulianum Pelag. 4 (15), 78: *quanto ergo te melius veritatique vicinius de hominum generatione senserunt quos Cicero in extremis partibus Hortensii dialogi velut ipsa rerum evidentia ductus compulsusque commemorat. nam cum multa quae videmus et gemimus de hominum vanitate atque felicitate dixisset, Ex quibus humanae, inquit, vitae erroribus et aerumnis fit ut interdum veteres illi sive vates sive in sacris initiisque tradendis divinae mentis interpretes, qui nos ob aliqua scelera suscepta in vita superiore poenarum luendarum causa natos esse dixerunt, aliquid vidisse videantur verumque sit illud quod est apud Aristotelem, simili nos affectos esse supplicio atque eos qui quondam, cum in praedonum Etruscorum manus incidissent, crudelitate excogitata necabantur, quorum corpora viva cum mortuis, adversa adversis accommodata quam artissime colligabantur: sic nostros animos cum corporibus copulatos ut vivos cum mortuis esse coniunctos.*

6 *Τυρρηνίᾳ* Arc.: *τυραννίᾳ* Ciz., Par. ‖ 23 cf. Valer. Max. 9, 2 ext. 10. Serv. in Aen. 8, 479 (ad Cic. Hort. fr. 95 Müll.) ‖ 25 *artissime* Bernays: *aptissime* vulgo

61.

Iamblichus (ubi supra p. 136): οὐδὲν οὖν θεῖον ἢ μακάριον ὑπάρχει τοῖς ἀνθρώποις πλὴν ἐκεῖνό γε μόνον ἄξιον σπουδῆς ὅσον ἐστὶν ἐν ἡμῖν νοῦ καὶ φρονήσεως. τοῦτο γὰρ μόνον ἔοικεν εἶναι τῶν ἡμετέρων ἀθάνατον καὶ μόνον θεῖον. καὶ παρὰ τὸ τῆς τοιαύτης δυνάμεως δύνασθαι κοινωνεῖν, καίπερ ὢν ὁ βίος ἄθλιος φύσει καὶ χαλεπός, ὅμως οὕτως ᾠκονόμηται χαριέντως ὥστε δοκεῖν πρὸς τὰ ἄλλα θεὸν εἶναι τὸν ἄνθρωπον. ὁ νοῦς γὰρ ἡμῶν ὁ θεός, εἴτε Ἑρμότιμος εἴτε Ἀναξαγόρας εἶπε τοῦτο, καὶ ὅτι ὁ θνητὸς αἰὼν μέρος ἔχει θεοῦ τινός.

Cic. de fin. 2, 13, 40: *primum (semovendas putabo sententias) Aristippi Cyrenaicorumque omnium, quos non est veritum in ea voluptate quae maxime dulcedine sensum moveret, summum bonum ponere contemnentes istam vacuitatem doloris. hi non viderunt, ut ad cursum equum, ad arandum bovem, ad indagandum canem, sic hominem ad duas res, ut ait Aristoteles, ad intellegendum et ad agendum esse natum quasi mortalem deum.*

ἢ φιλοσοφητέον οὖν ἢ χαίρειν εἰποῦσι τῷ ζῆν ἀπιτέον ἐντεῦθεν, ὡς τὰ ἄλλα γε πάντα φλυαρία τις ἔοικεν εἶναι πολλὴ καὶ λῆρος.

Augustinus de trinit. 14, 19, 26: *hanc contemplativam sapientiam . . . Cicero commendans in fine dialogi Hortensii, Quae nobis, inquit, . . . in philosophia viventibus magna spes est aut si hoc quo sentimus et sapimus mortale*

9 sc. Euripidi consentiens (Byw. J. of phil. II, 66) ‖ 16 *ad cursum equum:* cf. Chrysipp. ap. Cic. de n. d. 2, 14 et ap. Porph. de abst. an. 3, 20 ‖ 18 *ad (agendum)* Halm (Ernesti): om. codd. — ad rem cf. Ar. p. 1324, 30 ‖ 20 cf. Iambl. protrept. c. 12 p. 172

et caducum est, iucundum nobis . . . occasum . . . et quasi quietem vitae fore, aut, si ut antiquis philosophis iisque maximis longeque clarissimis placuit, aeternos animos ac divinos habemus, sic existimandum est, quo magis hi fuerint semper in suo cursu id est in ratione et investigandi cupiditate, et quo minus se admiscuerint atque implicuerint hominum vitiis et erroribus, hoc iis faciliorem adscensum et reditum in caelum fore. deinde addens hanc ipsam clausulam repetendoque sermonem finiens, Quapropter, inquit, ut aliquando terminetur oratio, si aut exstingui tranquille volumus, cum in his arcibus vixerimus, aut si ex hac in aliam haud paulo meliorem domum sine mora demigrare, in his studiis nobis omnis opera et cura ponenda est.

VII. ΠΕΡΙ ΠΑΙΔΕΙΑΣ.

62.

Plutarch qu. conviv. 8, 10, 1: *αὐτός τε πολλῶν ἀποριῶν . . . ὑπεπίμπλατο καὶ τοῖς ἑταίροις μετεδίδου, μαρτυρῶν αὐτῷ τῷ Ἀριστοτέλει λέγοντι τὴν πολυμάθειαν πολλὰς ταραχὰς ποιεῖν.*

63.

Diog. Laert. 9, 53: *καὶ πρῶτος (ὁ Πρωταγόρας) τὴν καλουμένην τύλην ἐφ' ἧς τὰ φορτία βαστάζουσιν εὗρεν, ὥς φησιν Ἀριστοτέλης ἐν τῷ περὶ παιδείας· φορμοφόρος γὰρ ἦν, ὡς καὶ Ἐπίκουρός που φησί. καὶ τοῦτον τὸν τρόπον ἤρθη πρὸς Δημόκριτον, ξύλα δεδεκὼς ὀφθείς.*

---

11 *arcibus* (φρουρᾷ Plat.): *artibus* vulgo ‖ 18 ταραχὰς Wytt.: ἀρχὰς codd.

VIII. ΝΗΡΙΝΘΟΣ.

64.

Themistius orat. 33 p. 356 Dind.: *οὗτος ὁ ἀνὴρ μικρὰ ὁμιλήσας τῇ ἐμῇ εἴτε σπουδῇ εἴτε παιγνίᾳ ταὐτὸν μικροῦ ὑπέμεινε πάθος Ἀξιοθέᾳ τῇ φιλοσόφῳ καὶ Ζήνωνι τῷ Κιτιεῖ καὶ τῷ γεωργῷ τῷ Κορινθίῳ. Ἀξιοθέα μὲν γὰρ ἐπιλεξαμένη τι τῶν ξυγγραμμάτων ἃ Πλάτωνι πεποίηται ὑπὲρ πολιτείας, ᾤχετο ἀπιοῦσα Ἀθήναζε ἐξ Ἀρκαδίας καὶ Πλάτωνος ἠκροᾶτο λανθάνουσα ἄχρι πόρρω ὅτι γυνὴ εἴη, ὥσπερ ὁ Ἀχιλλεὺς τοῦ Λυκομήδους· ὁ δὲ γεωργὸς ὁ Κορίνθιος τῷ Γοργίᾳ ξυγγενόμενος, οὐκ αὐτῷ ἐκείνῳ Γοργίᾳ ἀλλὰ τῷ λόγῳ ὃν Πλάτων ἔγραψεν ἐπ' ἐλέγχῳ τοῦ σοφιστοῦ, αὐτίκα ἀφεὶς τὸν ἀγρὸν καὶ τὰς ἀμπέλους Πλάτωνι ὑπέθηκε τὴν ψυχὴν καὶ τὰ ἐκείνου ἐσπείρετο καὶ ἐφυτεύετο. καὶ οὗτός ἐστιν ὃν τιμᾷ ὁ Ἀριστοτέλης τῷ διαλόγῳ τῷ Κορινθίῳ. τὰ δὲ ἀμφὶ Ζήνωνος ἀρίδηλά τε ἐστὶ καὶ ᾀδόμενα ὑπὸ πολλῶν ὅτι αὐτὸν ἡ Σωκράτους ἀπολογία ἐκ Φοινίκης ἤγαγεν εἰς τὴν ποικίλην.*

IX. ΣΟΦΙΣΤΗΣ.

65.

Diog. L. 8, 57: *Ἀριστοτέλης δ' ἐν τῷ σοφιστῇ φησὶ πρῶτον Ἐμπεδοκλέα ῥητορικὴν εὑρεῖν, Ζήνωνα δὲ διαλεκτικήν.*

Diog. L. 9, 25 (de Zenone): *φησὶ δ' Ἀριστοτέλης ἐν τῷ σοφιστῇ εὑρετὴν αὐτὸν γενέσθαι διαλεκτικῆς, ὥσπερ Ἐμπεδοκλέα ῥητορικῆς.*

1 *Νήρινθος*: *Κήρινθος* A. P. p. 73. cf. *Κόρινθος ὁ Σωκρατικὸς* apud Iustin. mart. dial. c. Tryph. in. ‖ 14 *Κόρινθίῳ* (sic) corruptum ‖ 15 cf. D. L. 7, 2 (et supra fr. 50)

Sextus Empir. adv. dogmat. 1, 6 (p. 191 Bekk.): *Ἐμπεδοκλέα μὲν γὰρ ὁ Ἀριστοτέλης φησὶ πρῶτον ῥητορικὴν κεκινηκέναι ... Παρμενίδης δὲ οὐκ ἂν δόξαι τῆς διαλεκτικῆς ἀπείρως ἔχειν, ἐπείπερ πάλιν Ἀριστοτέλης τὸν γνώριμον αὐτοῦ Ζήνωνα διαλεκτικῆς ἀρχηγὸν ὑπείληφεν.*

66.

Diog. L. 8, 63 (de Empedocle): *φησὶ δ' αὐτὸν καὶ Ἀριστοτέλης ἐλεύθερον γεγονέναι καὶ πάσης ἀρχῆς ἀλλότριον, εἴ γε τὴν βασιλείαν αὐτῷ διδομένην παρῃτήσατο, καθάπερ Ξάνθος ἐν τοῖς περὶ αὐτοῦ λέγει, τὴν λιτότητα δηλονότι πλέον ἀγαπήσας.*

67.

Diog. L. 9, 54 (de Protagora): *πρῶτον δὲ τῶν λόγων ἑαυτοῦ ἀνέγνω τὸν περὶ θεῶν ... ἀνέγνω δ' Ἀθήνησιν ἐν τῇ Εὐριπίδου οἰκίᾳ ἢ ὥς τινες ἐν τῇ Μεγακλείδου, ἄλλοι δ' ἐν Λυκείῳ, μαθητοῦ τὴν φωνὴν αὐτῷ χρήσαντος Ἀρχαγόρου τοῦ Θεοδότου. κατηγόρησε δ' αὐτοῦ Πυθόδωρος Πολυζήλου, εἷς τῶν τετρακοσίων· Ἀριστοτέλης δ' Εὔαθλόν φησιν.*

X. ΠΕΡΙ ΡΗΤΟΡΙΚΗΣ Η ΓΡΥΛΟΣ.

68.

Diog. Laert. 2, 55: *φησὶ δὲ Ἀριστοτέλης ὅτι ἐγκώμια καὶ ἐπιτάφιον Γρύλου μυρίοι ὅσοι συνέγραψαν, τὸ μέρος καὶ τῷ πατρὶ χαριζόμενοι.*

69.

Quintilian. inst. or. 2, 17: *transeamus igitur ad eam quaestionem quae sequitur, an rhetorice ars sit. quod quidem ... ex iis qui praecepta dicendi tradiderunt nemo dubitavit ... sed cum his philosophi et Stoici et Peripatetici*

plerique consentiunt . . . (4) *equidem illos qui contra disputarunt non tam sensisse quod dicerent quam exercere ingenia materiae difficultate credo voluisse . . .* (5) *quidam naturalem esse rhetoricen volunt . . .* (7) *nihil quod ex arte fiat ante artem fuisse . . .* (11) *non esse artis id quod faciat qui non didicerit, dicere autem homines et qui non didicerint . . .* (14) *Aristoteles ut solet quaerendi gratia quaedam subtilitatis suae argumenta excogitavit in Grylo. sed idem et de arte rhetorica tres libros scripsit et in eorum primo non artem solum eam fatetur, sed ei particulam civilitatis sicut dialectices assignavit.* (15) *multa Critolaus contra, multa Rhodius Athenodorus.*

XI. ΠΕΡΙ ΠΟΙΗΤΩΝ.

Vita Aristotelis Marciana (cod. 257) f. 276a: ἕως μὲν οὖν ἔτι νέος ἦν, τὴν τῶν ἐλευθέρων ἐπαιδεύετο παιδείαν, ὡς δηλοῖ τὰ γεγραμμένα αὐτῷ Ὁμηρικὰ ζητήματα καὶ ἡ τῆς Ἰλιάδος ἔκδοσις ἣν δέδωκε τῷ Ἀλεξάνδρῳ καὶ ὁ περὶ ποιητῶν διάλογος καὶ τὸ περὶ ποιητικῆς σύγγραμμα καὶ αἱ ῥητορικαὶ τέχναι . . .

Vita Ar. vulg. (ante Ps.-Ammon. comm. in cat.): ὁ μὲν οὖν Ἀρ. ἔτι νέος ὢν τὴν τῶν ἐλευθέρων παιδείαν ἐπαιδεύετο, ὡς δηλοῖ τὰ γεγραμμένα αὐτῷ περὶ ποιητικῶν καὶ πρὸς ποιητάς, ἔτι μέντοι τὰ Ὁμήρου προβλήματα καὶ αἱ ῥητορικαὶ τέχναι.

70.

Diog. Laert. 8, 57: Ἀριστοτέλης δ' ἐν τῷ σοφιστῇ (fr. 65) . . . ἐν δὲ τῷ περὶ ποιητῶν φησὶν ὅτι καὶ Ὁμηρικὸς ὁ Ἐμπεδοκλῆς καὶ δεινὸς περὶ τὴν φράσιν γέγονε, μεταφορικός τ' ὢν καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς περὶ ποιητικὴν ἐπιτεύγμασι χρώμενος· καὶ δὴ ὅτι γράψαντος αὐτοῦ καὶ ἄλλα

8 *in gyrlo* codd. Harl. et Turic. ‖ 21 sic etiam cod. Marc. bomb. 256 (sed cod. Par. ch. 1928 τὸ γεγραμμένον αὐτῷ περὶ ποιητικῆς καὶ πρὸς ποιητάς)

ποιήματα τήν τε τοῦ Ξέρξου διάβασιν καὶ προοίμιον εἰς Ἀπόλλωνα, ταῦθ' ὕστερον κατέκαυσεν ἀδελφή τις αὐτοῦ — ἢ θυγάτηρ, ὥς φησιν Ἱερώνυμος — τὸ μὲν προοίμιον ἄκουσα, τὰ δὲ Περσικὰ βουληθεῖσα διὰ τὸ ἀτελείωτα εἶναι. καθόλου δέ φησι καὶ τραγῳδίας αὐτὸν γράψαι καὶ πολιτικά.

71.

Diog. L. 8, 51: *Ἐμπεδοκλῆς, ὥς φησιν Ἱππόβοτος, Μέτωνος ἦν υἱὸς τοῦ Ἐμπεδοκλέους, Ἀκραγαντῖνος . . . λέγει δὲ καὶ Ἐρατοσθένης ἐν τοῖς Ὀλυμπιονίκαις τὴν πρώτην καὶ ἑβδομηκοστὴν ὀλυμπιάδα νενικηκέναι τὸν τοῦ Μέτωνος πατέρα, μάρτυρι χρώμενος Ἀριστοτέλει.* (52) *Ἀπολλόδωρος δ' ὁ γραμματικὸς ἐν τοῖς χρονικοῖς φησὶν ὡς „ἦν Μέτωνος μὲν υἱός, εἰς δὲ Θουρίους αὐτὸν νεωστὶ παντελῶς ἐκτισμένους Γλαῦκος ἐλθεῖν φησίν“. εἶθ' ὑποβάς „οἱ δ' ἱστοροῦντες ὡς οἴκοθεν πεφευγὼς εἰς τὰς Συρακούσας μετ' ἐκείνων ἐπολέμει πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, τελέως ἀγνοεῖν μοι δοκοῦσιν. ἢ γὰρ οὐκέτ' ἦν ἢ παντελῶς ὑπεργεγηρακώς, ὅπερ οὐ φαίνεται. Ἀριστοτέλης γὰρ αὐτόν, ἔτι τε Ἡρακλείδης, ἑξήκοντα ἐτῶν φησὶ τετελευτηκέναι“. ὁ δὲ πρώτην καὶ ἑβδομηκοστὴν ὀλυμπιάδα νενικηκὼς κέλητι τούτου πάππος ἦν ὁμώνυμος, ὥσθ' ἅμα καὶ τὸν χρόνον ὑπὸ τοῦ Ἀπολλοδώρου σημαίνεσθαι.*

Diod. L. 8, 74: *περὶ δὲ τῶν ἐτῶν Ἀριστοτέλης διαφέρεται· φησὶ γὰρ ἐκεῖνος ἑξήκοντ' ἐτῶν αὐτὸν τελευτῆσαι.*

72.

Diog. L. 3, 48: *διαλόγους τοίνυν φασὶ πρῶτον γράψαι Ζήνωνα τὸν Ἐλεάτην· Ἀριστοτέλης δ' ἐν πρώτῳ περὶ ποιητῶν Ἀλεξαμενὸν τὸν Στυρέα ἢ Τήιον, ὡς καὶ Φαβω-*

11 versus senarios cum Meinekio et Clintono restituit Cobet, q. v. ‖ 17 *Ἡράκλειτον* codd., corr. Sturz ‖ 19 *πάππος* Cobet: vulgo *πάντως*

ρῖνος ἐν ἀπομνημονεύμασιν. δοκεῖ δέ μοι Πλάτων ἀκριβώσας τὸ εἶδος καὶ τὰ πρωτεῖα δικαίως ἂν ὥσπερ τοῦ κάλλους οὕτω καὶ τῆς εὑρέσεως ἀποφέρεσθαι.

Athen. XI p. 505c: *ἐγκώμια αὐτοῦ (τοῦ Μένωνος) διεξέρχεται ὁ τοὺς ἄλλους ἁπαξαπλῶς κακολογήσας (Πλάτων), ἐν μὲν τῇ πολιτείᾳ Ὅμηρον ἐκβάλλων καὶ τὴν μιμητικὴν ποίησιν, αὐτὸς δὲ τοὺς διαλόγους μιμητικῶς γράψας, ὧν τῆς ἰδέας οὐδ' αὐτὸς εὑρετής ἐστι. πρὸ γὰρ αὐτοῦ τοῦθ' εὗρε τὸ εἶδος τῶν λόγων ὁ Τήιος Ἀλεξαμενός, ὡς Νικίας ὁ Νικαεὺς ἱστορεῖ καὶ Σωτίων. Ἀριστοτέλης δὲ ἐν τῷ περὶ ποιητῶν οὕτως γράφει „οὐκοῦν οὐδὲ ἐμμέτρους τοὺς καλουμένους Σώφρονος μίμους μὴ φῶμεν εἶναι λόγους καὶ μιμήσεις, ἢ τοὺς Ἀλεξαμενοῦ τοῦ Τηίου τοὺς προτέρους γραφέντας τῶν Σωκρατικῶν διαλόγων"; ἀντικρὺς φάσκων ὁ πολυμαθέστατος Ἀριστοτέλης πρὸ Πλάτωνος διαλόγους γεγραφέναι τὸν Ἀλεξαμενόν.*

73.

Diog. L. 3, 37: *φησὶ δ' Ἀριστοτέλης τὴν τῶν λόγων ἰδέαν αὐτοῦ (Πλάτωνος) μεταξὺ ποιήματος εἶναι καὶ πεζοῦ λόγου.*

74.

Macrob. saturn. 5, 18, 19 (ed. L. Jan. p. 460): *morem vero Aetolis fuisse uno tantummodo pede calceato in bellum ire ostendit clarissimus scriptor Euripides tragicus, in cuius tragoedia quae Meleager inscribitur nuntius inducitur describens quo quisque habitu fuerit ex ducibus qui ad aprum capiendum convenerant . . . in qua quidem re . . . non reticebimus rem paucissimis notam, reprehensum Euripidem ab Aristotele, qui ignorantiam istud Euripidis fuisse contendit, Aetolos enim non laevum pedem habere*

13 *προτέρους* Meineke (Dobraeus): *πρώτους* vulgo

nudum sed dextrum. quod ne adfirmem potius quam probem, ipsa Aristotelis verba ponam ex libro quem de poetis secundo subscripsit, in quo de Euripide loquens sic ait: τοὺς δὲ Θεστίου κόρους τὸν μὲν ἀριστερὸν πόδα φησὶν Εὐριπίδης ἐλθεῖν ἔχοντας ἀνυπόδετον [λέγει γοῦν ὅτι] „τὸ λαιὸν ἴχνος ἦσαν ἀνάρβυλοι ποδός, τὸ δ' ἐν πεδίλοις, ὡς ἐλαφρίζον γόνυ ἔχοιεν". οἷς δὴ πᾶν τοὐναντίον ἔθος τοῖς Αἰτωλοῖς· τὸν μὲν γὰρ ἀριστερὸν ὑποδέδενται, τὸν δὲ δεξιὸν ἀνυποδετοῦσιν. δεῖ γὰρ οἶμαι τὸν ἡγούμενον ἔχειν ἐλαφρόν, ἀλλ' οὐ τὸν ἐμμένοντα.

75.

Diog. Laert. 2, 46 (cf. 8, 49): τούτῳ (τῷ Σωκράτει) τίς, καθά φησιν Ἀριστοτέλης ἐν τρίτῳ περὶ ποιητικῆς, ἐφιλονείκει Ἀντίλοχος Λήμνιος καὶ Ἀντιφῶν ὁ τερατοσκόπος, ὡς Πυθαγόρᾳ Κύλων Κροτωνιάτης· καὶ Σύαγρος Ὁμήρῳ ζῶντι, ἀποθανόντι δὲ Ξενοφάνης ὁ Κολοφώνιος· καὶ Κέρκωψ Ἡσιόδῳ ζῶντι, τελευτήσαντι δὲ ὁ προειρημένος Ξενοφάνης· καὶ Πινδάρῳ Ἀντιμένης ὁ Κῷος, Θάλητι δὲ Φερεκύδης καὶ Βίαντι Σάλαρος Πριηνεύς, Πιττακῷ Ἀντιμενίδας καὶ Ἀλκαῖος, Ἀναξαγόρᾳ Σωσίβιος καὶ Σιμωνίδῃ Τιμοκρέων.

76.

Pseudo-Plutarch. de vita Hom. 1, 3 (p. 101 Dübner): Ἀριστοτέλης δὲ ἐν τῷ τρίτῳ περὶ ποιητικῆς ἐν Ἴῳ φησὶ τῇ νήσῳ, καθ' ὃν καιρὸν Νηλεὺς ὁ Κόδρου τῆς Ἰωνικῆς ἀποικίας ἡγεῖτο, κόρην τινὰ τῶν ἐπιχωρίων γενομένην ὑπό τινος δαίμονος τῶν συγχορευτῶν ταῖς μούσαις ἐγκύμονα, αἰδεσθεῖσαν τὸ συμβὰν διὰ τὸν ὄγκον τῆς γαστρὸς ἐλθεῖν εἴς τι χωρίον τὸ καλούμενον Αἴγιναν· εἰς ὃ καταδραμόντας

5 λέγει γοῦν ὅτι vulgo (del. Eyss.): λέγει Par. ‖ 6 ἦσαν (cf. ἐλθεῖν) vel εἶσαν (*instituere* Virg.): vulgo ἦσαν ‖ 7 οἷς: vulgo ὡς (ᾧ Thurot: Revue crit. 1870)

λῃστὰς ἀνδραποδίσαι τὴν προειρημένην καὶ ἀγαγόντας εἰς Σμύρναν οὖσαν ὑπὸ Λυδοῖς τότε, τῷ βασιλεῖ τῶν Λυδῶν ὄντι φίλῳ τοὔνομα Μαίονι χαρίσασθαι· τὸν δὲ ἀγαπήσαντα τὴν κόρην διὰ τὸ κάλλος γῆμαι. ἣν διατρίβουσαν παρὰ τῷ Μέλητι, συσχεθεῖσαν ὑπὸ τῆς ὠδῖνος ἀποκυῆσαι τὸν Ὅμηρον ἐπὶ τῷ ποταμῷ. ὃν ἀναλαβὼν ὁ Μαίων ὡς ἴδιον ἔτρεφε, τῆς Κριθηίδος μετὰ τὴν κύησιν εὐθέως τελευτησάσης. χρόνου δὲ οὐ πολλοῦ διελθόντος καὶ αὐτὸς ἐτελεύτησε. τῶν δὲ Λυδῶν καταπονουμένων ὑπὸ τῶν Αἰολέων καὶ κρινάντων καταλιπεῖν τὴν Σμύρναν, κηρυξάντων τῶν ἡγεμόνων τὸν βουλόμενον ἀκολουθεῖν ἐξιέναι τῆς πόλεως, ἔτι νήπιος ὢν Ὅμηρος ἔφη καὶ αὐτὸς βούλεσθαι ὁμηρεῖν· ὅθεν ἀντὶ Μελησιγενοῦς Ὅμηρος προσηγορεύθη. γενόμενος δ' ἐν ἡλικίᾳ καὶ δόξαν ἐπὶ ποιητικῇ κεκτημένος ἤδη ἐπηρώτα τὸν θεόν, τίνων τε εἴη γονέων καὶ πόθεν· ὁ δὲ ἀνεῖλεν οὕτως·

ἔστιν Ἴος νῆσος μητρὸς πατρίς, ἥ σε θανόντα
δέξεται· ἀλλὰ νέων ἀνδρῶν αἴνιγμα φύλαξαι.

[φέρεται δὲ καὶ ἕτερος χρησμὸς τοιοῦτος . . .] μετ' οὐ πολὺν δὲ χρόνον πλέων ἐς Θήβας ἐπὶ τὰ Κρόνια· ἀγὼν δὲ οὗτος ἄγεται παρ' αὐτοῖς μουσικός· ἦλθεν εἰς Ἴον. ἔνθα ἐπὶ πέτρας καθεζόμενος ἐθεάσατο ἁλιεῖς προσπλέοντας, ὧν ἐπύθετο εἴ τι ἔχοιεν. οἱ δὲ ἐπὶ τῷ θηράσαι μὲν μηδέν, φθειρίσασθαι δέ, διὰ τὴν ἀπορίαν τῆς θήρας οὕτως ἀπεκρίναντο·

19 *εἰς τὰς Ἀθήνας* Ps.-Herod. vit. Hom. p. 18, 65 West. et quidem *ἐκ τῆς Σάμου*, ubi secundum Procli *περὶ τῆς τελευτῆς αὐτοῦ λόγον*, qui idem est cum Aristoteleo, dicitur p. 25, 27 W. *διατρῖψαι μὲν παρὰ Κρεωφύλῳ, γράψαντα δ' Οἰχαλίας ἅλωσιν τούτῳ χαρίσασθαι, ἥτις νῦν ὡς Κρεωφύλου περιφέρεται.* quae manifestum est non nisi Procli errore male aut excerpentis aut excerpti de Io insula potius quam de Samo dicta videri. || 21 Procl. p. 25, 30: *θεασάμενον ἁλιεῖς προσειπεῖν αὐτοὺς καὶ ἀνακρῖναι τοῖσδε τοῖς ἔπεσιν· ἄνδρες ἀπ' Ἀρκαδίης θηρήτορες ἆρ' ἔχομέν τι;* cf. vit. Hom. p. 28, 20. 30, 37 ubi est *ἁλιήτορες ἦ ῥ' ἔχομέν τι;*

ὅσσ' ἕλομεν λιπόμεσθ', ὅσσ' οὐχ ἕλομεν φερόμεσθα,

αἰνισσόμενοι ὡς ἄρα οὓς μὲν ἔλαβον τῶν φθειρῶν ἀποκτείναντες κατέλιπον, οὓς δ' οὐκ ἔλαβον ἐν τῇ ἐσθῆτι φέροιεν, ὅπερ οὐ δυνηθεὶς συμβαλεῖν Ὅμηρος διὰ τὴν ἀθυμίαν ἐτελεύτησε. θάψαντες δὲ αὐτὸν οἱ Ἰῆται μεγαλοπρεπῶς τοιόνδε ἐπέγραψαν αὐτοῦ τῷ τάφῳ·

ἐνθάδε τὴν ἱερὴν κεφαλὴν κατὰ γαῖα καλύπτει,
ἀνδρῶν ἡρώων κοσμήτορα θεῖον Ὅμηρον.

Gellius 3, 11: *Aristoteles tradidit ex insula Io* ⟨*natum*⟩.

Vita Hom. p. 28, 29 (Westerm.): Ὅμηρος ὁ ποιητὴς . . . κατὰ . . . Ἀριστοτέλην τὸν φιλόσοφον Ἰήτης (= vit. al. Hom. ib. p. 31, 6. Cramer A. P. III, 98. Ps.-Plut. de vita et poesi Hom. 2, 2. Tzetz. exeg. in Il. p. 8 Herm.).

77.

Antiatticista Bekk. Anecd. I p. 101, 32 s. *κυντότατον*: Ἀριστοτέλης περὶ ποιητικῆς· „τὸ δὲ πάντων κυντότατον".

XII. ΠΕΡΙ ΠΟΛΙΤΙΚΟΥ.

Cic. de fin. 5, 4: *cumque uterque eorum (Aristoteles et Theophrastus) docuisset qualem in republica principem esse conveniret* . . .

4 haec ultima, sicut ex Procli narratione superiora, supplenda sunt ex vit. Hom. p. 30, 43 West. *οὐ νοήσας δὲ τὸ λεγόμενον ἀπὸ θλίψεως ἐτελεύτησεν ἐν Ἴῳ τῇ νήσῳ. ἔθαψαν δ' αὐτὸν μεγαλοπρεπῶς οἱ Ἰῆται* etc. et ex Procli chrest. gr. p. 25, 38 West. *οὕτω δ' ἐκεῖνον ἀθυμήσαντα σύννουν ἀπιέναι τοῦ χρησμοῦ ἔννοιαν λαμβάνοντα καὶ οὕτως ὀλισθέντα περιπταῖσαι λίθῳ καὶ τριταῖον τελευτῆσαι* (cf. Cert. Hom. et Hes. p. 45, 329 West.) ‖ 9 *insula Io: insulc(h)o* codd.

78.

Cicero ep. ad Quintum fr. 3, 5: *hi (de republica) libri cum in Tusculano mihi legerentur audiente Sallustio, admonitus sum ab illo multo maiore auctoritate illis de rebus dici posse, si ipse loquerer de republica, praesertim cum essem non Heraclides Ponticus sed consularis et is qui in maximis versatus in republica rebus essem. quae tam antiquis hominibus attribuerem, ea visum iri ficta esse . . . Aristotelem denique quae de republica et praestante viro scribat ipsum loqui.*

79.

Syrian. in Ar. metaph. (ν, 1. 1087ᵇ 33) p. 927ᵇ 4 Us.: γράφει γοῦν (ὁ Ἀρ.) ἐν β̄ τοῦ πολιτικοῦ βιβλίῳ . . . διαρρήδην οὕτω „πάντων γὰρ ἀκριβέστατον μέτρον τἀγαθόν ἐστιν“.

80.

Seneca de ira 1, 3: *Aristotelis finitio non multum a nostra abest. ait enim iram esse cupiditatem doloris reponendi.*

Sen. ib. 1, 9, 2: *ira, inquit Aristoteles, necessaria est, nec quicquam sine illa expugnari potest, nisi illa implet animum et spiritum accendit. utendum autem illa est non ut duce sed ut milite.*

Sen. ib. 1, 17, 1: *Aristoteles ait affectus quosdam si quis illis bene utatur pro armis esse.*

Sen. ib. 3, 3, 1: *atqui, ut in prioribus libris dixi, stat Aristoteles defensor irae et vetat illam nobis exsecari. calcar ait esse virtutis. hac erepta inermem animum et ad conatus magnos pigrum inertemque fieri.* 3, 3, 5: *non est ergo quod me putes tempus in supervacuis consumere, quod*

8 *viro: cive* Bernays ‖ 16 *reponendi: rependendi* Lact. — ὄρεξιν ἀντιλυπήσεως Ar. (de an.) p. 403, 30

iram quasi dubiae apud homines opinionis sit infamem, cum aliquis sit et quidem de illustribus philosophis, qui illi indicat operas et tamquam utilem ac spiritus subministrantem in proelia in actus rerum ad omne quodcumque calore aliquo gerendum est vocet.

Sen. ib. 1, 7, 1: *numquid . . . ira adsumenda est, quia utilis saepe fuit? extollit animos et incitat, nec quicquam sine illa magnificum in bello fortitudo gerit, nisi hinc flamma subdita est et hic stimulus peragitavit misitque in pericula audaces. optimum itaque quidam putant temperare iram, non tollere, eoque detracto quod exundat ad salutarem modum cogere, id vero retinere sine quo languebit actio et vis ac vigor animi resolvetur.*

Cicero Tusc. disp. 4, 19: *quid? quod iidem Peripatetici* (scil. *qui perturbari animos necesse esse dicunt, sed adhibent modum quendam, quem ultra progredi non oporteat* 4, 17, 38) *perturbationes istas, quas nos extirpandas putamus, non modo naturales esse dicunt sed etiam utiliter a natura datas. quorum est talis oratio. primum multis verbis iracundiam laudant, cotem fortitudinis esse dicunt multoque et in hostem et in inprobum civem vehementiores iratorum impetus esse. leves autem ratiunculas eorum qui ita cogitarent: proelium rectum est hoc fieri, convenit dimicare pro legibus pro libertate pro patria. haec nullam habent vim, nisi ira excanduit fortitudo. nec vero de bellatoribus solum disputant: imperia severiora nulla esse putant sine aliqua acerbitate iracundiae. oratorem denique non modo accusantem sed ne defendentem quidem probant sine aculeis iracundiae. quae etiamsi non adsit, tamen verbis*

19 *primum:* cf. Gal. (in l. *περὶ διαγνώσεως καὶ θεραπείας τῶν . . . παθῶν*, quo agit de iracundia) V, 30 *ἃ γὰρ περὶ τοῦ θυμοῦ λέλεκται μέχρι τοῦ δεῦρο, ταῦτα καὶ περὶ τῶν ἄλλων παθῶν ἡγοῦ λελέχθαι*

atque motu simulandam arbitrantur, ut auditoris iram oratoris incendat actio. virum denique videri negant qui irasci nesciat eamque quam lenitatem nos dicimus, vitioso lentitudinis nomine appellant. nec vero solum hanc libidinem laudant — est enim ira, ut modo definivi, ulciscendi libido — sed ipsum illud genus vel libidinis vel cupiditatis ad summam utilitatem esse dicunt a natura datum. nihil enim quemquam nisi quod lubeat praeclare facere posse . . . (20) *ipsam aegritudinem . . . non sine magna utilitate a natura dicunt constitutam, ut homines castigationibus reprehensionibus ignominiis adfici se in delicto dolerent. inpunitas enim peccatorum data videtur eis qui ignominiam et infamiam ferunt sine dolore: morderi est melius conscientia . . . reliquas quoque partes aegritudinis utiles esse dicunt, misericordiam ad opem ferendam et hominum indignorum calamitates sublevandas, ipsum illud aemulari, obtrectare non esse inutile, cum aut se non idem videat esse consecutum quod alium aut alium idem quod se, metum vero si qui sustulisset, omnem vitae diligentiam sublatam fore, quae summa esset in eis qui leges, qui magistratus, qui paupertatem, qui ignominiam, qui mortem, qui dolorem timerent. haec tamen ita disputant ut resecanda esse fateantur, evelli penitus dicant nec posse nec opus esse et in omnibus fere rebus mediocritatem esse optimam existiment.*

Philodemus *περὶ ὀργῆς* (Volum. Herculan. P. I Oxon. 1824 f. 64 = Coll. alt. t. I Neap. 1861 f. 54): *ἔνιοι γοῦν τῶν Περιπατητικῶν, ὥς που καὶ πρότερον παρεμνήσθημεν, διὰ προσώπων ἐκτέμνειν τὰ νεῦρα τῆς ψυχῆς φασι τοὺς τὴν ὀργὴν καὶ τὸν θυμὸν αὐτῆς ἐξαιροῦντας· ὧν χωρὶς οὔτε κόλασιν οὔτ᾽ ἄμυναν εἶναι* (cf. Gal. V, 27 sq.) . . . . *πολέμοις . . . οὐκ εἶναι προσφέρεσθαι χωρὶς ὀργῆς, ἣ θαρρεῖν ποιεῖ καὶ πάντα ὄκνον ἀφαιρεῖται καὶ δειλίαν, καὶ ἀνικήτως ποιεῖ μέχρι καὶ θανάτου μένειν. ὡσαύτως δὲ τὸ τιμωρίαν*

⟨δοκούντων⟩ ἐχθρῶν κατασκευάζειν, ὃ καλόν τε ὑπάρχειν καὶ δίκαιον καὶ σύμφορον ἰδίᾳ καὶ κοινῇ καὶ πρὸς τούτοις ἡδύ . . .

81.

Proclus diss. IV (c. 1) in Plat. remp. p. 360 Bas. (A. P. p. 78. 83): *Πρῶτον εἰπεῖν χρὴ καὶ διαπορῆσαι περὶ τῆς αἰτίας δι' ἣν οὐκ ἀποδέχεται τὴν ποιητικὴν ὁ Πλάτων . . . δεύτερον τί δήποτε μάλιστα τὴν τραγῳδίαν καὶ τὴν κωμικὴν οὐ παραδέχεται καὶ ταῦτα συντελούσας πρὸς ἀφοσίωσιν τῶν παθῶν, ἃ μήτε παντάπασιν ἀποκλίνειν δυνατὸν μήτε ἐμπιπλάναι πάλιν ἀσφαλές, δεόμενα δέ τινος ἐν καιρῷ κινήσεως, ἣν ἐν ταῖς τούτων ἀκροάσεσιν ἐκπληρουμένην ἀνενοχλήτους ἡμᾶς ἀπ' αὐτῶν ἐν τῷ λοιπῷ χρόνῳ ποιεῖν. . . .* (p. 362) *τὸ δὲ δεύτερον, τοῦτο δ' ἦν τὸ τὴν τραγῳδίαν ἐκβάλλεσθαι καὶ κωμῳδίαν ἀτόπως, εἴπερ διὰ τούτων δυνατὸν ἐμμέτρως ἀποπιμπλάναι τὰ πάθη καὶ ἀποπλήσαντας ἐνεργὰ πρὸς τὴν παιδείαν ἔχειν, τὸ πεπονηκὸς αὐτῶν θεραπεύσαντας. τοῦτο δ' οὖν πολλὴν καὶ τῷ Ἀριστοτέλει παρασχὸν αἰτιάσεως ἀφορμὴν καὶ τοῖς ὑπὲρ τῶν ποιήσεων τούτων ἀγωνισταῖς τῶν πρὸς Πλάτωνα λόγων, οὑτωσί πως ἡμεῖς ἑπόμενοι τοῖς ἔμπροσθεν διαλύσομεν . . . δεῖν μὲν οὖν τὸν πολιτικὸν διαμηχανᾶσθαί τινας τῶν παθῶν τούτων ἀπεράσεις καὶ ἡμεῖς φήσομεν, ἀλλ' οὐχ ὥστε τὰς περὶ αὐτὰ προσπαθείας συντείνειν, τοὐναντίον μὲν οὖν ὥστε χαλινοῦν καὶ τὰς κινήσεις αὐτῶν ἐμμελῶς ἀναστέλλειν, ἐκείνας δὲ ἄρα τὰς ποιήσεις πρὸς τῇ ποικιλίᾳ καὶ τὸ ἄμετρον ἐχούσας ἐν ταῖς τῶν παθῶν τούτων προκλήσεσι πολλοῦ δεῖν εἰς ἀφοσίωσιν εἶναι χρησίμους· αἱ γὰρ ἀφοσιώσεις οὐκ ἐν ὑπερβολαῖς εἰσιν ἀλλ' ἐν συνεσταλμέναις ἐνεργείαις, σμικρὰν ὁμοιότητα πρὸς ἐκεῖνα ἔχουσαι ὧν εἰσιν ἀφοσιώσεις.*

1 *τιμωριαν·|κοντων* cod. ‖ 7 *συντελοῦσαν* et 14 *ἀποπλήσαντα*, item 20 *ἀπεράνσεις* (mox om. *οὐχ*) et 24 *τῆς ποικιλίας* ed., corr. Bernays

Cf. Iamblich. de myst. 1, 11 Parthey (Bernays, Wirk. d. Trag. p. 160): *αἱ δυνάμεις τῶν ἀνθρωπίνων παθημάτων τῶν ἐν ἡμῖν πάντῃ μὲν εἰργόμεναι καθίστανται σφοδρότεραι, εἰς ἐνέργειαν δὲ βραχεῖαν καὶ ἄχρι τοῦ συμμέτρου προαγόμεναι χαίρουσι μετρίως καὶ ἀποπληροῦνται καὶ ἐντεῦθεν ἀποκαθαιρόμεναι πειθοῖ καὶ οὐ πρὸς βίαν ἀναπαύονται. διὰ τοῦτο ἔν τε κωμῳδίᾳ καὶ τραγῳδίᾳ ἀλλότρια πάθη θεωροῦντες ἵσταμεν τὰ οἰκεῖα πάθη καὶ μετριώτερα ἀπεργαζόμεθα καὶ ἀποκαθαίρομεν* (= Ar. pol. 8, 7 p. 1342, 14 *καὶ πᾶσι* — sc. *τοῖς ὅλως παθητικοῖς* — *γίγνεσθαί τινα κάθαρσιν καὶ κουφίζεσθαι μεθ' ἡδονῆς*. cf. p. 1340, 7. 11. 12). id. 3, 9 (Bernays p. 169): *ἀπέρασιν δὲ καὶ ἀποκάθαρσιν ἰατρείαν τε οὐδαμῶς αὐτὸ κλητέον. οὐδὲ γὰρ κατὰ νόσημά τι ἢ πλεονασμὸν ἢ περίττωμα πρώτως ἐν ἡμῖν ἐμφύεται, θεία δὲ* etc.

XIII. ΠΕΡΙ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ.

Cicero de rep. 3, 8 (p. 248 Mai. class. auct. t. I): *alter autem (Aristoteles) de ipsa iustitia quattuor implevit sane grandes libros.*

82.

Demetrius *περὶ ἑρμηνείας* c. 28 (Spengel Rhet. Gr. III, 27): *οὔτε δῆτα ἐν δεινότητι χρήσιμα τὰ τοιαῦτα (ὁμοιοτέλευτα), ὡς ἔδειξα, οὔτε ἐν πάθεσι καὶ ἤθεσιν· ἁπλοῦν γὰρ εἶναι βούλεται καὶ ἀποίητον τὸ πάθος, ὁμοίως δὲ καὶ τὸ ἦθος. ἐν γοῦν τοῖς Ἀριστοτέλους περὶ δικαιοσύνης ὁ τὴν Ἀθηναίων 'πόλιν ὀδυρόμενος εἰ μὲν οὕτως εἴποι ὅτι „ποίαν τοιαύτην πόλιν εἷλον τῶν ἐχθρῶν, οἵαν τὴν ἰδίαν πόλιν ἀπώλεσαν", ἐμπαθῶς ἂν εἰρηκὼς εἴη καὶ ὀδυρτικῶς· εἰ δὲ παρόμοιον αὐτὸ ποιήσει „ποίαν γὰρ πόλιν τῶν ἐχθρῶν τοιαύτην ἀπέλαβον, ὁποίαν τὴν ἰδίαν ἀπέβαλον" οὐ μὰ τὸν*

29 *ἀπέλαβον* Muretus: *ἔλαβον* codd.

Δία πάθος κινήσει ἀλλὰ τὸν καλούμενον κλαυσιγέλωτα. τὸ γὰρ ἐν πενθοῦσι παίζειν κατὰ τὴν παροιμίαν τὸ τὰ τοιαῦτα ἐν τοῖς πάθεσι κακοτεχνεῖν ἐστί.

83.

Athen. epit. I p. 6[b]: *ἄλλοι δὲ φίλιχθυν τὸν Φιλόξενόν φασιν. Ἀριστοτέλης δὲ φιλόδειπνον ἁπλῶς, ὃς καὶ γράφει που ταῦτα· „δημηγοροῦντες ἐν τοῖς ὄχλοις κατατρίβουσιν ὅλην τὴν ἡμέραν ἐν τοῖς θαύμασι καὶ πρὸς τοὺς ἐκ τοῦ Φάσιδος ἢ Βορυσθένους καταπλέοντας, ἀνεγνωκότες οὐδὲν πλὴν εἰ τὸ Φιλοξένου δεῖπνον οὐδ' ὅλον.“*

84.

Sueton. *π. βλασφημιῶν* p. 416 Miller (Mél.): *Εὐρύβατος: ὁ πανοῦργος καὶ Εὐρυβάτης ὁ αὐτός ... Ἀριστοτέλης δ' ἐν πρώτῳ περὶ δικαιοσύνης κλέπτην αὐτὸν γεγονέναι φησίν, ἁλόντα καὶ δεθέντα καὶ δεῖξαι προτραπέντα παρὰ τῶν φυλάκων ὅπως διὰ τῶν τοίχων ἀνιὼν εἰς τὰς οἰκίας παρέρχοιτο. „λυθεὶς οὖν ἐγκεντρίδας ὑποδησάμενος καὶ τοὺς σπόγγους λαβὼν ἀνέβη τε ῥᾷστα καὶ τὸν ὄροφον ἐξελθὼν φυγὰς ᾤχετο.“*

Gregor. Corinth. ad Hermog. *περὶ μεθόδου δεινότητος* c. 19 (Walz Rhet. Gr. VII, 1277) *Εὐρυβάτου πρᾶγμα* (Dem. or. 18, 24): *ὁ Εὐρυβάτης οὗτος παλίμβολος γέγονεν ἀνήρ. ὁ δὲ Ἀριστοτέλης κλέπτην μὲν αὐτὸν γενέσθαι, ἁλόντα δὲ ἐπ' αὐτοφώρῳ δεθῆναι καὶ δημοσίᾳ φυλάττεσθαι, κἄπειτα τοὺς φυλάττοντας ἐπιθυμοῦντας θεάσασθαι ὅπως διὰ τῶν τοίχων ἀνιὼν εἰς τὰς οἰκίας παρίοι, λύσαντάς τε αὐτὸν ἐπιδείκνυσθαι παρακαλεῖν. τὸν δὲ τάς τε ἐγκεντρίδας ὑποδησάμενον καὶ τοὺς σπόγγους λαβόντα ἀναβῆναί τε ῥᾷστα καὶ τὸν ὄροφον τῆς οἰκίας ἐξελθεῖν, εἶτα ἐν ὅσῳ*

25 *ὑποδυσάμενον* codd., corr. Reiske ‖ 26 *ἐξελεῖν* codd. (etiam Eustath. in od. p. 1864 *καὶ τὸν ὄροφον τῆς οἰκίας ἐξεῖλε*)

περιῄεσαν οἱ φύλακες ἑτέρωθεν ὅπως λάβοιεν κατιόντα, οἴχεσθαι φεύγοντα.

Suidas s. *Εὐρύβατος*: *πονηρὸς . . . Νίκανδρος Αἰγιναῖον Εὐρύβατον πανουργότατον, οὗ μνημονεύει Ἀριστοτέλης ἐν ᾱ περὶ δικαιοσύνης . . . λέγεται τὸν Εὐρύβατον κλέπτην ὄντα, εἱρχθέντα καὶ παραφυλαττόμενον, ἐπειδὴ συμπίνοντες ἔλυσαν αὐτὸν οἱ φυλάττοντες καὶ ἐκέλευσαν ἐπιδείξασθαι τὴν ἐπὶ τοὺς οἴκους ἀναρρίχησιν, τὸ μὲν πρῶτον διωθεῖσθαι, δεομένων δὲ ὡς οὐ βουλόμενον, ἐπεὶ μόλις ἀνέπεισαν, περιθέμενον τοὺς σπόγγους καὶ τὰς ἐγκεντρίδας ἀναδραμεῖν εἰς τοὺς τοίχους. ἀναβλέποντες δὲ ἐκεῖνοι καὶ θαυμάζοντες τὰς τέχνας, λαβεῖν αὐτὸν τὸν ὄροφον καὶ ὑπερβάλλοντα, πρὶν ἐκεῖνοι κύκλῳ περιέλθωσι, διὰ τοῦ τέγους καταπηδῆσαι.*

85.

Lactant. inst. div. 5, 14: *Carneades autem* (apud Cic. de rep.) *ut Aristotelem refelleret ac Platonem iustitiae patronos, prima illa disputatione collegit ea omnia quae pro iustitia dicebantur, ut posset illa, sicut fecit, evertere.*

Lactant. epitom. 55: *plurimi quidem philosophorum, sed maxime Plato et Aristoteles, de iustitia multa dixerunt, asserentes et extollentes eam summa laude virtutem, quod suum cuique tribuat, quod aequitatem in omnibus servet, et cum ceterae virtutes quasi tacitae sint et intus inclusae, solam esse iustitiam quae nec sibi tantum conciliata sit nec occulta sed foras tota promineat et ad bene faciendum prona sit ut quam plurimis prosit.*

86.

Plutarch. de Stoicorum repugn. c. 15: (*ὁ Χρύσιππος ἐν τῷ γ̄ περὶ δικαιοσύνης . . .*) *Ἀριστοτέλει περὶ δικαιο-*

26 Chrysippi nescio an tetigerit etiam Philodemus in Stoicorum recensione (pap. 1018 col. 39 ap. Comparetti: Riv. di filol. III, 513 cf. 516) *τὰ γεγραμμένα περὶ δικαιοσύνης ⟨κατ' Ἀριστοτέ⟩λους*

σύνης ἀντιγράφων οὔ φησιν αὐτὸν ὀρθῶς λέγειν ὅτι τῆς ἡδονῆς οὔσης τέλους ἀναιρεῖται μὲν ἡ δικαιοσύνη, συναναιρεῖται δὲ τῇ δικαιοσύνῃ καὶ τῶν ἄλλων ἀρετῶν ἑκάστη.

87.

Porphyrius comm. in Ar. *περὶ ἑρμηνείας* (ad verba *ἔστι μὲν οὖν τὰ ἐν τῇ φωνῇ τῶν ἐν τῇ ψυχῇ παθημάτων σύμβολα*) apud Boethium in l. de interpret. comm. ed. sec. (ed. C. Meiser Lips. 1880 p. 27, 13): *Aristoteles . . . in opere de iustitia sic . . . dicens: φύσει γὰρ εὐθὺς διήρηται τά τε νοήματα καὶ τὰ αἰσθήματα, quod interpretari latine potes hoc modo: natura enim divisa sunt intellectus et sensus.*

88.

Themistius orat. 2 p. 31 Dind. (G. Heylbut, De Theophr. libris *περὶ φιλίας* diss. Bonn. 1876 p. 20): *ζηλοῦντες με τοῦ ἐπαίνου . . . ἀλλὰ Ζήνων μὲν ὁ τῆς στοᾶς ἀρχηγέτης, καίπερ τὰ ἄλλα σεμνὸς ὢν καὶ ὑψηλολόγος, ὅμως ἐγανύσκετο καὶ ἐλαμπρύνετο, ἐπειδὴ αὐτὸν Ἀθηναῖοι ξένον τε ὄντα καὶ Φοίνικα ἐπὶ τοῖς λόγοις δημοποίητον ἐποιήσαντο, ἐγὼ δὲ οὕτως ἀγεννὴς καὶ ἀνήκοος Ἀριστοτέλους, ὃν προὐταξάμην τοῦ βίου τε καὶ τῆς σοφίας, ὥστε πᾶσαν οἴεσθαι τιμὴν καὶ παρ' ὁτουοῦν καὶ ἐφ' ὁτῳοῦν ἀχάριστον εἶναι ἀνδρὶ σπουδαίῳ, καὶ ἐν Καρὸς μοίρᾳ; καὶ οὐ μέμνημαι ἄρα τῶν λόγων οἷς διορίζει χαυνότητα μεγαλοψυχίας; διωρίζων δὲ ὧδε φησί που καὶ περὶ τιμὰς τὰς μεγάλας, ὥσπερ καὶ περὶ τὰ ἄλλα τὰ λεγόμενα ἀγαθά, εἶναι μὲν ἄμετρον σπουδὴν τοῖς ἀνθρώ-*

2 cf. A. P. p. 88 sq. || 8 *διήρηται* Meiser: *ΑΝΗΡΗΤΑΙ* codd. ant. (*dicens hic deest grecum quod interpretari* etc. cod. Bern.), *διηνέχθησαν* ed. pr. cum reliquis (ex coniectura supplens codicem qui graeca omiserit) || 10 *potest* vulgo || *divisa* codd.: *diversa* vulgo edd. || 18 cf. Arist. eth. 1124, 5—11 || 21 *τῶν λόγων*: cf. eth. 4, 7—9

ποις, εἶναι δὲ ἔμμετρον καὶ ξὺν λόγῳ. τὸν μὲν δὴ ἐπὶ δήμου θορύβοις καὶ κρότοις ἐξογκούμενόν τε καὶ ἐγείροντα τὴν ὀφρῦν ὅτι σφίσιν εἰς θέατρα ἢ ἱπποδρόμους πολλὰ χρήματα ἐξέχεε, χαῦνόν τε εἶναι καὶ ξυνέχεσθαι τῇ κακίᾳ ᾗ τοὔνομα τοῦτο τὴν χαυνότητα ἐπιτίθησι, τὸν δὲ τούτων μὲν τῶν θορύβων καταφρονοῦντα καὶ σμικρὸν οἰόμενον διαφέρειν ῥοθίου κυμάτων αἰγιαλοῖς προσηχούντων, ψῆφον δὲ ἀνδρῶν ἀγαθῶν ἀκολάκευτον ἐπ' ἀρετῇ περὶ πλείστου πάντων ποιούμενον, τοῦτον εἶναι τῷ ὄντι μεγαλόψυχόν τε καὶ μεγαλογνώμονα.

89.

Cicero de off. 2, 16: *quanto Aristoteles gravius et verius nos reprehendit, qui has pecuniarum effusiones non admiremur quae fiunt ad multitudinem deleniendam. at ii qui ab hoste obsidentur si emere aquae sextarium cogantur mina, hoc primo auditu incredibile nobis videri omnesque mirari, sed cum attenderint veniam necessitati dare: in his inmanibus infinitisque sumptibus nihil nos magno opere mirari, cum praesertim neque necessitati subveniatur nec dignitas augeatur, ipsaque illa delectatio multitudinis sit ad breve exiguumque tempus eaque a levissimo quoque. in quo tamen ipso una cum satietate memoria quoque moriatur voluptatis. bene etiam colligit haec pueris et mulierculis et servis et servorum simillimis liberis esse grata, gravi vero homini et ea quae fiunt iudicio certo ponderanti probari posse nullo modo.*

3 χρήματα ἐξέχεε: cf. fr. 89 *pecuniarum effusiones* ‖ 5 τὸ ὄνομα τοῦτο: χαυνότης τις λεγομένη 1107ᵇ 23. χαύνους λέγομεν Eudem. eth. 2, 5. 1233, 11 ‖ 14 *cogantur* Baiter cum codd. c p saec. XIII: *coqerentur* codd. ant. ‖ 15 *auditu* om. codd. ant. ‖ 19 *sit* om. Baiter cum codd., mox post *tempus* lacunam indicans (auctore Lund)

90.

Athenaeus VIII p. 335[f]: . . . *ζηλώσας τὸν Σαρδαναπάλλου τοῦ Ἀνακυνδαράξεω βίον, ὃν ἀδιανοητότερον εἶναι κατὰ τὴν προσηγορίαν τοῦ πατρὸς Ἀριστοτέλης ἔφη.* (A. P. p. 93.)

Cicero Tuscul. 5, 35: *quo modo igitur iucunda vita potest esse, a qua absit prudentia, absit moderatio? ex quo Sardanapalli opulentissimi Syriae regis error agnoscitur, qui incidi iussit in busto:*

haec habeo quae edi quaeque exsaturata libido
hausit, at illa iacent multa et praeclara relicta.

quid aliud, inquit Aristoteles, in bovis, non in regis sepulcro inscriberes? haec habere se mortuum dicit, quae ne vivus quidem diutius habebat quam fruebatur (Strabo XIV p. 672: *καὶ δὴ καὶ περιφέρεται τὰ ἔπη ταυτί „ταῦτ' ἔχω ὅσσ' ἔφαγον καὶ ἐφύβρισα καὶ μετ' ἔρωτος τέρπν' ἔπαθον, τὰ δὲ πολλὰ καὶ ὄλβια πάντα λέλειπται"*).

Cicero de fin. 2, 32, 106: *corporis autem voluptas si etiam praeterita delectat, non intellego cur Aristoteles Sardanapalli epigramma tanto opere derideat, in quo ille rex Syriae glorietur omnes se secum libidinum voluptates abstulisse. quod enim ne vivus quidem, inquit, diutius sentire poterat quam dum fruebatur, quo modo id potuit mortuo permanere?*

XIV. ΠΕΡΙ ΕΥΓΕΝΕΙΑΣ.

91.

Stob. flor. 86, 24: *ἐκ τοῦ Ἀριστοτέλους περὶ εὐγενείας.*

1 de Sardanapallo eodem tenore memorat Eudemus eth. p. 1216, 10—19 ‖ 13 *περιφέρεται*: cf. Plut. de ips. laud. 17, de fort. Alex. 1, 9 ‖ 24 ita cod. A, ed. Trinc. Ven. 1536 brevius *Ἀριστοτέλους*.

ὅλως περὶ εὐγενείας ἐγὼ ἀπορῶ τίνας χρὴ καλεῖν τοὺς εὐγενεῖς. Εἰκότως γε, ἔφην, τοῦτο σὺ διαπορῶν· καὶ γὰρ παρὰ τῶν πολλῶν καὶ μᾶλλον παρὰ τῶν σοφῶν τὰ μὲν ἀμφισβητεῖται τὰ δ' οὐ λέγεται σαφῶς, εὐθὺς τὰ περὶ τῆς δυνάμεως. λέγω δὲ τοῦτο, πότερον τῶν τιμίων ἐστὶ καὶ σπουδαίων ἤ, καθάπερ Λυκόφρων ἔγραψε, κενόν τι πάμπαν. ἐκεῖνος γὰρ ἀντιπαραβάλλων ἑτέροις ἀγαθοῖς αὐτήν, εὐγενείας μὲν οὖν φησὶν ἀφανὲς τὸ κάλλος, ἐν λόγῳ δὲ τὸ σεμνόν· ὡς πρὸς δόξαν οὖσαν τὴν αἵρεσιν αὐτῆς, κατὰ δ' ἀλήθειαν οὐθὲν διαφέροντας τοὺς ἀγεννεῖς τῶν εὐγενῶν.

92.

Stob. flor. 86, 25: ἐν τῷ αὐτῷ.

ἀμφισβητεῖται δὲ καθάπερ καὶ περὶ τοῦ πηλίκον ἀγαθόν ἐστι, οὕτω καὶ τίνας δεῖ καλεῖν εὐγενεῖς. οἱ μὲν γὰρ τοὺς ἐξ ἀγαθῶν γονέων εὐγενεῖς εἶναι νομίζουσι, καθάπερ καὶ Σωκράτης· διὰ γὰρ τὴν Ἀριστείδου ἀρετὴν καὶ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ γενναίαν εἶναι. Σιμωνίδην δέ φασι διερωτώμενον τίνες εὐγενεῖς, τοὺς ἐκ πάλαι πλουσίων φάναι· καίτοι κατὰ τοῦτον τὸν λόγον οὐκ ὀρθῶς ἐπιτιμῶσιν ὁ Θεόγνις οὐδ' ὁ ποιητὴς ὁ ποιήσας ὡς ὅτι „τὴν μὲν εὐγένειαν αἰνοῦσιν βροτοί, μᾶλλον δὲ κηδεύουσι τοῖσι πλουσίοις“. ἢ πρὸς Διὸς οὐχ αἱρετώτερος ὁ πλουτῶν αὐτὸς ἢ οὗ ὁ πρόπαππος ἢ τῶν προγόνων τις πλούσιος ἦν, αὐτὸς δὲ πένης Πῶς γὰρ οὐκ, εἶπε. Καὶ δέοι δ' ἂν κηδεύειν τοῖς πλουσίοις μᾶλλον ἢ τοῖς εὐγενέσιν· εὐγενεῖς γὰρ οἱ πάλαι, κρείττους δὲ οἱ νῦν. οὐκ οὖν ὁμοίως κἄν τις ὑπολαμβάνῃ οὐ τοὺς εὐγενεῖς εἶναι τοὺς ἐκ πάλαι πλουσίων ἀλλὰ τοὺς

2 σὺ Wyttenbach: εὖ codd. ‖ 6 ὁ σοφιστὴς add. ed. Ven. ‖ καινόν codd., corr. Jacobs ‖ 7 εὐγένειαν codd., corr. Jacobs ‖ 8 φησὶν Jacobs: ἧς codd. ‖ 12 deest lemma in Ven. ‖ 16 post φασι add. codd. ἀποκρίνασθαι (del. Diels) ‖ 19 Eurip. fr. 399 Nauck ‖ 23 δέοιτ' ἂν codd., corr. Halm ‖ 24 πάλαι Diels: παλαιοί codd.

ἐξ ἀγαθῶν πάλαι; κρείττων γὰρ ἂν δόξειεν ἀρχαίας ἀρετῆς πρόσφατος καὶ μετέχειν μᾶλλον ἕκαστον πατρὸς ἢ προπάππου, αἱρετώτερον δ' αὐτὸν εἶναι σπουδαῖον ἀλλ' οὐ τὸν πρόπαππον ἤ τινα τῶν ἄλλων προγόνων. Ὀρθῶς, ἔφη, λέγεις. Ἆρ' οὖν οὐκ ἐπεὶ ἐν μηδετέρῳ τούτων ὁρῶμεν τὴν εὐγένειαν, σκεπτέον ἄλλον τρόπον τίνι τοῦτο ἔνι ποτέ; Σκεπτέον δή, ἔφη. Τὸ εὖ σημαίνει τι δήπου τῶν ἐπαινετῶν καὶ σπουδαίων, οἷον τὸ εὐπρόσωπον καὶ τὸ εὐόφθαλμον· ἀγαθὸν γάρ τι ἢ καλὸν σημαίνει κατὰ τοῦτον τὸν λόγον. Πάνυ γε, εἶπεν. Οὐκ οὖν εὐπρόσωπον μέν ἐστι τὸ ἔχον ἀρετὴν προσώπου, εὐόφθαλμον δὲ τὸ ὀφθαλμοῦ ἀρετήν; Οὕτως, εἶπεν. Ἀλλὰ μήν ἐστι γένος τὸ μὲν σπουδαῖον, τὸ δὲ φαῦλον ἀλλ' οὐ σπουδαῖον. Πάνυ γε, εἶπε. Σπουδαῖον δέ γε φαμὲν ἕκαστον κατὰ τὴν αὐτοῦ ἀρετὴν εἶναι, ὥστε καὶ γένος σπουδαῖον ὡσαύτως. Οὕτως, εἶπε. Δῆλον ἄρ', ἔφην, ὅτι ἐστὶν ἡ εὐγένεια ἀρετὴ γένους.

93.

Diog. Laert. 2, 26: φησὶ δ' Ἀριστοτέλης δύο γυναῖκας αὐτὸν (τὸν Σωκράτην) ἀγαγέσθαι, προτέραν μὲν Ξανθίππην, ἐξ ἧς αὐτῷ γενέσθαι Λαμπροκλέα· δευτέραν δὲ Μυρτὼ τὴν Ἀριστείδου τοῦ δικαίου θυγατέρα, ἣν καὶ ἄπροικον λαβεῖν, ἐξ ἧς γενέσθαι Σωφρονίσκον καὶ Μενέξενον.

Plutarch. Aristid. 27: Δημήτριος δ' ὁ Φαληρεὺς καὶ Ἱερώνυμος ὁ Ῥόδιος καὶ Ἀριστόξενος ὁ μουσικὸς καὶ Ἀριστοτέλης, εἰ δὴ τό γε περὶ εὐγενείας βιβλίον ἐν τοῖς γνησίοις Ἀριστοτέλους θετέον, ἱστοροῦσι Μυρτὼ θυγατριδῆν Ἀριστείδου Σωκράτει τῷ σοφῷ συνοικῆσαι, γυναῖκα μὲν ἑτέραν ἔχοντι, ταύτην δ' ἀναλαβόντι χηρεύουσαν διὰ πενίαν καὶ τῶν ἀναγκαίων ἐνδεομένην.

3 *αὐτόν* Gesn.: *αὐτοῦ* codd. ‖ 5 *λέγειν* codd., corr. Cobet ‖ 6 *τίνι τοῦτο ἔνι ποτέ*; Bernays: *τίνα* (*Τίνα* ed.) *τοῦτον ἐνίοτε* codd. ‖ 7 *δή* Diels: *δ'* codd. ‖ 24 *τό γε* Hercher (ex cod. Seitenst.): *τὸ* vulgo

Athen. XIII p. 556[a]: ἐκ τούτων οὖν τις ὁρμώμενος μέμψαιτ' ἂν τοὺς περιτιθέντας Σωκράτει δύο γαμετὰς γυναῖκας Ξανθίππην καὶ τὴν Ἀριστείδου Μυρτώ, οὐ τοῦ δικαίου καλουμένου, οἱ χρόνοι γὰρ οὐ συγχωροῦσιν, ἀλλὰ τοῦ τρίτου ἀπ' ἐκείνου. εἰσὶ δὲ Καλλισθένης, Δημήτριος ὁ Φαληρεύς, Σάτυρος ὁ περιπατητικός, Ἀριστόξενος, οἷς τὸ ἐνδόσιμον Ἀριστοτέλης ἔδωκεν ἱστορῶν τοῦτο ἐν τῷ περὶ εὐγενείας.

94.

Stob. flor. 88, 13: ἐκ τοῦ Ἀριστοτέλους περὶ εὐγενείας.

Φανερὸν τοίνυν, ἔφην ἐγώ, περὶ ὧν πάλαι διηπορήσαμεν, διὰ τί ποτε οἱ ἐκ πάλαι πλουσίων ἢ οἱ ἐκ πάλαι σπουδαίων εὐγενέστεροι δοκοῦσιν εἶναι μᾶλλον τῶν σύνεγγυς τἀγαθὰ κεκτημένων. αὐτὸς γὰρ ἐγγύτερος σπουδαῖος ὢν ἢ πάππου σπουδαίου τετυχηκώς, ὥστ' εἴη ἂν εὐγενὴς ὁ ἀγαθὸς ἀνήρ. καί τινες εἰρήκασιν οὕτως, ἐκ τούτου διελέγχειν προσποιούμενοι τοῦ συλλογισμοῦ τὴν εὐγένειαν, ὥσπερ φησὶ καὶ Εὐριπίδης οὐχὶ τῶν ἐκ πάλαι σπουδαίων εὐγένειαν φάμενος εἶναι, ἀλλ' ὅστις ἀνὴρ ἀγαθὸς ἁπλῶς. τὸ δ' οὐκ ἔστιν· ἀλλ' ὀρθῶς ζητοῦσιν οἱ τὴν ἀρχαίαν ἀρετὴν προτιθέντες. τὰ δ' αἴτια εἴπωμεν τούτων ὅτι ἡ μὲν εὐγένειά ἐστιν ἀρετὴ γένους, ἡ δ' ἀρετὴ σπουδαίων· σπουδαῖον δ' ἐστὶ γένος ἐν ᾧ πολλοὶ σπουδαῖοι πεφύκασιν ἐγγίνεσθαι. συμβαίνει δὲ τὸ τοιοῦτον, ὅταν ἐγγένηται ἀρχὴ σπουδαία ἐν τῷ γένει· ἡ γὰρ ἀρχὴ τοιαύτην ἔχει τὴν δύναμιν, πολλὰ παρασκευάζειν οἷάπερ αὐτή. τοῦτο γάρ ἐστιν ἀρχῆς ἔργον, ποιῆσαι οἷον αὐτὴ ἕτερα πολλά. ὅταν οὖν ἐγγένηται τοιοῦτος εἷς τις ἐν τῷ γένει καὶ οὕτω σπουδαῖος ὥστ' ἔχειν τὸ ἀπ' ἐκείνου

9 sic cod. A, sine lemm. ed. Ven. || 15 ἐκ τοῦ δ. π. τὸν συλλογισμὸν τῆς εὐγενείας vulgo, corr. Bernays || 16 Eur. fr. 345 Nauck Add. p. XV || 18 οἷς τισιν A, οἷς τὶς ἀνὴρ ἀγαθοὶ Ven., corr. Gesner || 20 εἴπομεν vulgo || τούτων Diels: τουτέστιν vulgo || 21 σπουδαίων: -δαῖον vulgo

ἀγαθὸν πολλὰς γενεάς, τοῦτο σπουδαῖον ἀνάγκη εἶναι τὸ γένος. πολλοὶ γὰρ ἔσονται σπουδαῖοι ἄνθρωποι ἄν τε ἀνθρώπων ᾖ τὸ γένος, ἄν τε ἵππων ἵπποι, ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ζῴων. ὥστ' εὐλόγως οὐχ οἱ πλούσιοι οὐδ' οἱ ἀγαθοὶ ἀλλ' οἱ ἐκ πάλαι πλουσίων ἢ ἐκ πάλαι ἀγαθῶν εὐγενεῖς εἶεν ἄν. ζητεῖ γὰρ ὁ λόγος τἀληθῆ· ἀρχὴ γὰρ ἄνωθεν πάντων. οὐ μὴν ἀλλ' οὐδ' οἱ ἐκ προγόνων ἀγαθῶν εὐγενεῖς πάντως, ἀλλ' ὅσοις τυγχάνουσιν ἀρχηγοὶ τῶν προγόνων ὄντες. ὅταν μὲν οὖν αὐτὸς ἀγαθὸς ᾖ, μὴ ἔχῃ δὲ τοιαύτην δύναμιν τῆς φύσεως ὥς τίκτειν πολλοὺς ὁμοίους, οὐκ ἔχει ἡ ἀρχὴ τοιαύτην δύναμιν ἐν τούτοις.

. . . ἀρετὴ τοῦ γένους καὶ εὐγενεῖς οἱ ἀπὸ τούτου τοῦ γένους ὄντες, οὐκ ἐὰν ὁ πατὴρ εὐγενὴς ᾖ, ἀλλ' ἐὰν ὁ ἀρχηγὸς τοῦ γένους. οὐ γὰρ δι' αὑτὸν ὁ πατὴρ ἐγέννησεν ἀγαθόν, ἀλλ' ὅτι ἐκ τοιούτου γένους ἦν.

XV. ΕΡΩΤΙΚΟΣ.

95.

Athen. XV p. 674ᵇ: Ἀριστοτέλης δ' ἐν δευτέρῳ ἐρωτικῶν καὶ Ἀρίστων ὁ περιπατητικός, Κεῖος δὲ τὸ γένος, ἐν δευτέρῳ ἐρωτικῶν ὁμοίων φασὶν ὅτι οἱ ἀρχαῖοι διὰ τοὺς περὶ τὸν οἶνον πόνους τῶν κεφαλαλγιῶν δεσμοὺς εὕρισκον τοὺς τυχόντας, τῆς τῶν κροτάφων συνδέσεως ὠφελεῖν δοκούσης· οἱ δ' ὕστερον ἅμα τῷ κροτάφους ⟨συνδεῖν⟩ προσέβαλόν τινα καὶ κόσμον οἰκεῖον τῇ παρὰ τὸν οἶνον διαγωγῇ, μηχανησάμενοι τὸν στέφανον. βέλτιον δὲ διὰ τὸ πάσας τὰς

8 codd. ὅσοι ‖ 9 ᾖ add. Meineke ‖ 10 οὐκ ἔχει ἀρχὴν· ⟨ἐν ὅσοις δὲ⟩ τοιαύτη δύναμις, ἐν τούτοις ἀρχὴ τοῦ γένους etc. Bernays, οὐκ ἔχει ἀρχὴν (ἡ ἀρχὴ corr. Gesn.) τοιαύτην δύναμιν ἐν τούτοις. ἀρχὴ τοῦ γένους etc. vulgo ‖ 22 ἅμα τῷ κροτάφῳ προσέβαλον vulgo (corr. Thurot Rev. crit. 1870: ἅμα τῷ συνδεῖν τοὺς κροτάφους)

αἰσθήσεις ἐν τῇ κεφαλῇ εἶναι ταύτην στεφανοῦσθαι ἢ διὰ τὸ συμφέρειν ἐσκεπάσθαι καὶ συνδεδέσθαι τοὺς κροτάφους πρὸς τὸν οἶνον.

96.

Athen. XIII p. 564ᵇ: *καὶ ὁ Ἀριστοτέλης δὲ ἔφη τοὺς ἐραστὰς εἰς οὐδὲν ἄλλο τοῦ σώματος τῶν ἐρωμένων ἀποβλέπειν ἢ τοὺς ὀφθαλμούς, ἐν οἷς τὴν αἰδῶ κατοικεῖν.*

97.

Plut. Pelopid. 18: . . . *λέγεται δὲ καὶ τὸν Ἰόλεων τοῦ Ηρακλέους ἐρώμενον ὄντα κοινωνεῖν τῶν ἄθλων καὶ παρασπίζειν. Ἀριστοτέλης δὲ καὶ καθ' αὐτὸν ἔτι φησὶν ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ Ἰόλεω τὰς καταπιστώσεις ποιεῖσθαι τοὺς ἐρωμένους καὶ τοὺς ἐραστάς.*

Plut. erot. 17: *Ἡρακλέους δὲ τοὺς μὲν ἄλλους ἔρωτας ἔργον ἐστὶν εἰπεῖν διὰ πλῆθος, Ἰόλαον δὲ νομίζοντες ἐρώμενον αὐτοῦ γεγονέναι μέχρι νῦν σέβονται καὶ τιμῶσιν ἔρωτος ὅρκους τε καὶ πίστεις ἐπὶ τοῦ τάφου παρὰ τῶν ἐρωμένων λαμβάνοντες.*

98.

Plutarch. erot. 17: *Κλεόμαχον δὲ τὸν Φαρσάλιον ἴστε δήπουθεν ἐξ ἧς αἰτίας ἐτελεύτησεν ἀγωνιζόμενος; . . . ἧκεν ἐπίκουρος Χαλκιδεῦσι μετὰ τοῦ Θεσσαλικοῦ, πολέμου πρὸς Ἐρετριεῖς ἀκμάζοντος. καὶ τὸ μὲν πεζὸν ἐδόκει τοῖς Χαλκιδεῦσιν ἐρρῶσθαι, τοὺς δ' ἱππέας μέγα ἔργον ἦν ὤσασθαι τῶν πολεμίων· παρεκάλουν δὴ τὸν Κλεόμαχον ἄνδρα λαμπρὸν ὄντα τὴν ψυχὴν οἱ σύμμαχοι πρῶτον ἐμβάλλειν εἰς τοὺς ἱππέας. ὁ δὲ ἠρώτησε παρόντα τὸν ἐρώμενον, εἰ μέλλοι θεᾶσθαι τὸν ἀγῶνα. φήσαντος δὲ τοῦ νεανίσκου καὶ φιλοφρόνως αὐτὸν ἀσπασαμένου καὶ τὸ κράνος ἐπιθέντος, ἐπι-*

19 *μετὰ* om. codd. et ante Dübnerum edd. (ubi *Χαλκιδεῦσι, τοῦ Θετταλικοῦ πολέμου*)

γαυρωθεὶς ὁ Κλεόμαχος καὶ τοὺς ἀρίστους τῶν Θεσσαλῶν συναγαγὼν περὶ αὐτὸν ἐξήλασε λαμπρῶς καὶ προσέπεσε τοῖς πολεμίοις ὥστε συνταράξαι καὶ τρέψασθαι τὸ ἱππικόν. ἐκ δὲ τούτου καὶ τῶν ὁπλιτῶν φυγόντων, ἐνίκησαν κατὰ κράτος οἱ Χαλκιδεῖς· τὸν μέντοι Κλεόμαχον ἀποθανεῖν συνέτυχε, τάφον δ' αὐτοῦ δεικνύουσιν ἐν ἀγορᾷ Χαλκιδεῖς, ἐφ' οὗ μέχρι νῦν ὁ μέγας ἐφέστηκε κίων· καὶ τὸ παιδεραστεῖν πρότερον ἐν ψόγῳ τιθέμενοι τότε μᾶλλον ἑτέρων ἠγάπησαν καὶ ἐτίμησαν. Ἀριστοτέλης δὲ τὸν μὲν Κλεόμαχον ἄλλως ἀποθανεῖν φησὶ κρατήσαντα τῶν Ἐρετριέων τῇ μάχῃ, τὸν δὲ ὑπὸ τοῦ ἐρωμένου φιληθέντα τῶν ἀπὸ Θρᾴκης Χαλκιδέων γενέσθαι πεμφθέντα τοῖς ἐν Εὐβοίᾳ Χαλκιδεῦσιν ἐπίκουρον· ὅθεν ᾄδεσθαι παρὰ τοῖς Χαλκιδεῦσιν „Ὦ παῖδες οἳ χαρίτων τε καὶ πατέρων λάχετ' ἐσθλῶν, μὴ φθονεῖθ' ὥρας ἀγαθοῖσιν ὁμιλίαν· σὺν γὰρ ἀνδρείᾳ καὶ ὁ λυσιμελὴς Ἔρως ἐπὶ Χαλκιδέων θάλλει πόλεσιν“.

XVI. ΣΥΜΠΟΣΙΟΝ

(ἢ περὶ μέθης: cf. A. P. p. 120—21).

Plutarchus qu. conv. VI prol.: ἀλλὰ καὶ τῶν φιλοσόφων τοὺς ἐλλογιμωτάτους ἀντιμαρτυροῦντας ἔχειν Πλάτωνα καὶ Ξενοφῶντα καὶ Ἀριστοτέλην καὶ Σπεύσιππον Ἐπίκουρόν τε καὶ Πρύτανιν καὶ Ἱερώνυμον καὶ Δίωνα τὸν ἐξ ἀκαδημίας ὡς ἄξιόν τινος σπουδῆς πεποιημένους ἔργον ἀναγράψασθαι λόγους παρὰ πότον γενομένους.

Macrob. saturn. 7, 3, 23: *suadeo in conviviis . . . quaestiones convivales* (cf. 7, 4, 1: *apta convivio fabulemur nec de cibatu tantum . . .*) *vel proponas vel ipse dissolvas. quod genus veteres ita ludicrum non putarunt ut et Aristoteles de ipsis aliqua conscripserit et Plutarchus et vester Apuleius.*

99.

Plutarchus non posse suav. vivi sec. Ep. 13: τί λέγεις, ὦ Ἐπίκουρε; κιθαρῳδῶν καὶ αὐλητῶν ἕωθεν ἀκροασόμενος

εἰς τὸ θέατρον βαδίζεις, ἐν δὲ συμποσίῳ Θεοφράστου περὶ συμφωνιῶν διαλεγομένου καὶ Ἀριστοξένου περὶ μεταβολῶν καὶ Ἀριστοτέλους περὶ Ὁμήρου, τὰ ὦτα καταλήψῃ ταῖς χερσὶ δυσχεραίνων καὶ βδελυττόμενος.

100.

Athen. V, 6 p. 188[e]: πάντα δ' ὢν ἀκριβὴς Ὅμηρος καὶ τὸ μικρὸν τοῦτο οὐ παρέλιπε τὸ δεῖν θεραπεύσαντα τὸ σωμάτιον καὶ λουσάμενον ἰέναι πρὸς τὸ δεῖπνον. ἐπὶ γοῦν τοῦ Ὀδυσσέως εἶπε πρὸ τῆς παρὰ Φαίαξι θοίνης „αὐτόδιον δ' ἄρα μιν ταμίη λούσασθαι ἄνωγεν“ (ϑ, 449). ἐπὶ δὲ τῶν περὶ Τηλέμαχον „ἔς ῥ' ἀσαμίνθους βάντες ἐυξέστας λούσαντο“ (δ, 48). ἀπρεπὲς γὰρ ἦν, φησὶν Ἀριστοτέλης, ἥκειν εἰς τὸ συμπόσιον σὺν ἱδρῶτι πολλῷ καὶ κονιορτῷ. δεῖ γὰρ τὸν χαρίεντα μήτε ῥυπᾶν μήτε αὐχμεῖν μήτε βορβόρῳ χαίρειν καθ' Ἡράκλειτον.

101.

Athen. XV p. 674[f]: ὡς εὐανθέστερον γὰρ καὶ κεχαρισμένον μᾶλλον τοῖς θεοῖς παραγγέλλει (ἡ Σαπφώ) στεφανοῦσθαι τοὺς θύοντας. Ἀριστοτέλης δ' ἐν τῷ συμποσίῳ φησὶν ὅτι οὐδὲν κολοβὸν προσφέρομεν πρὸς τοὺς θεοὺς ἀλλὰ τέλεια καὶ ὅλα· τὸ δὲ πλῆρες τέλειόν ἐστι, τὸ δὲ στέφειν πλήρωσίν τινα σημαίνει. Ὅμηρος „κοῦροι δὲ κρητῆρας ἐπεστέψαντο ποτοῖο“ καὶ „ἀλλὰ θεὸς μορφὴν ἔπεσι στέφει“. τοὺς γὰρ αὖ τὴν ὄψιν ἀμόρφους, φησίν, ἀναπληροῖ ἡ τοῦ λέγειν πιθανότης. ἔοικεν οὖν ὁ στέφανος τοῦτο ποιεῖν βούλεσθαι. διὸ καὶ περὶ τὰ πένθη τοὐναντίον παρασκευάζομεν· ὁμοπαθείᾳ γὰρ τοῦ κεκμηκότος κολοβοῦμεν ἡμᾶς αὐτοὺς τῇ τε κουρᾷ τῶν τριχῶν καὶ τῇ τῶν στεφάνων ἀφαιρέσει.

Schol ad Theocr. id. 3, 21 (p. 139, 16 Ahrens): τὸν στέφανον τῖλαί με . . . στεφάνοις ἐχρῶντο ἐν τοῖς συμπο-

3 *Ἀριστοτέλους* Nauck: codd. *Ἀριστοφάνους* ‖ *περὶ Ὁμήρου*: scil. ut in fr. 100. cf. supra p. 24 ‖ 20 cf. Schol. Il. α, 470 et Od. ϑ, 170

σίοις, ὥς φησιν Ἀριστοτέλης, εὐετηρίαν καὶ ἀφθονίαν αἰνιττόμενοι τροφῶν· _στέψαι γὰρ τὸ πληρῶσαι, ὡς Ὅμηρος „κοῦροι δὲ κρητῆρας ἐπεστέψαντο ποτοῖο“.

102.

Epit. Athen. II p. 40[d]: Σέλευκος δὲ τὸ παλαιὸν οὐκ εἶναι ἔθος οὔτ' οἶνον ἐπὶ πλεῖον οὔτ' ἄλλην ἡδυπάθειαν προσφέρεσθαι μὴ θεῶν ἕνεκα τοῦτο δρῶντας. διὸ καὶ θοίνας καὶ θαλίας καὶ μέθας ὠνόμαζον, τὰς μὲν ὅτι διὰ θεοὺς οἰνοῦσθαι δεῖν ὑπελάμβανον, τὰς δ' ὅτι θεῶν χάριν ἠλίζοντο καὶ συνῄεσαν· τοῦτο γάρ ἐστι τὸ δαῖτα θάλειαν. τὸ δὲ μεθύειν φησὶν Ἀριστοτέλης τὸ μετὰ τὸ θύειν αὐτῷ χρῆσθαι.

Philo de plantat. Noe 35—42 (t. I p. 350—356 M.): τὰ μὲν οὖν εἰρημένα τῷ νομοθέτῃ περὶ μέθης εἰσόμεθα ἐπ' ἀκριβείας αὖθις (libro seq. de ebriet.), νυνὶ δὲ ἐξερευνήσομεν ὅσα καὶ τοῖς ἄλλοις ἔδοξεν. ἐσπουδάσθη δὴ παρὰ πολλοῖς τῶν φιλοσόφων ἡ σκέψις οὐ μετρίως, προτείνεται δὲ οὕτως, εἰ μεθυσθήσεται ὁ σοφός; ἔστι τοίνυν τὸ μεθύειν διττόν, ἓν μὲν ἴσον τι τῷ οἰνοῦσθαι, ἕτερον δὲ ἴσον τῷ ληρεῖν ἐν οἴνῳ. τῶν δὲ ἐπιχειρησάντων τῇ προτάσει οἱ μὲν ἔφασαν μήτε ἀκράτῳ πλείονι χρήσεσθαι τὸν σοφὸν μήτε ληρήσειν . . . οἱ δὲ τὸ μὲν οἰνοῦσθαι καὶ σπουδαίῳ προσῆκον ἀπεφήναντο, τὸ δὲ ληρεῖν ἀνοίκειον . . . (38 p. 352) τὸν ἄκρατον ὥσπερ οἶνον οὕτω καὶ μέθυ οἱ παλαιοὶ ἐκάλουν. πολλαχοῦ γοῦν τῆς ποιήσεώς ἐστι τουτὶ τὸ ὄνομα ἐμφερόμενον . . . τό τε οἰνοῦσθαι καὶ τὸ μεθύειν ἕν . . . εἰ δὲ οἰνωθήσεται, καὶ μεθυσθήσεται (ὁ σπουδαῖος) . . . μία μὲν ἀπόδειξις περὶ τοῦ τὸν σοφὸν μεθυσθήσεθαι λέλεκται, δευτέρα δέ ἐστι τοιαύτη . . .

13 αὖθις: cf. p. 357 τὰ μὲν τοῖς ἄλλοις φιλοσόφοις εἰρημένα περὶ μέθης ὡς οἷόντε ἦν ἐν τῇ πρὸ ταύτης ὑπεμνήσαμεν βίβλῳ ‖ 19 χρήσεσθαι et ληρήσειν Mang. p. 729: χρῆσθαι et ληρήσει vulgo. cf. Stoicos ap. DL 7, 118 καὶ οἰνωθήσεσθαι μὲν (τὸν σοφόν), οὐ μεθυσθήσεσθαι δέ. Philodem. de ira p. 156, 36 Gomp. ‖ 23 cf. Schol. Il. η, 471 (Hesych. s. μέθυ)

(39) ὅτι καὶ τὸ ἄκρατον οὐχ ὁμοίως οἱ νῦν τοῖς πάλαι προσφέρονται . . . πάσης γὰρ καλῆς πράξεως ἀφ' ἱερῶν τελείων οἱ πρότεροι κατήρχοντο νομίζοντες μάλιστα οὕτως αἴσιον ἀποβήσεσθαι τὸ τέλος αὐτοῖς, τῷ πρὶν εὔξασθαί τε καὶ θῦσαι· καὶ εἰ σφόδρα τοῦ πράττειν ἔσπευδον οἱ καιροί, πάντως ἀνέμεινον, οὐκ ἀεὶ τὸ ταχὺ τοῦ βραδέος ἡγούμενοι κρεῖττον. οὐ προμηθὲς μὲν γὰρ τάχος βλαβερόν, βραβύτης δὲ μετ' εὐελπιστίας ὠφέλιμον. εἰδότες οὖν ὅτι ἡ τοῦ οἴνου ἀπόλαυσίς τε καὶ χρῆσις δεῖται πολλῆς ἐπιμελείας, οὔτε ἄρδην οὔτε ἀεὶ προσεφέροντο τὸν ἄκρατον ἀλλ' ἔν τε κόσμῳ καὶ καιρῷ προσήκοντι. πρότερον γὰρ εὐξάμενοι καὶ θυσίας ἀναγαγόντες καὶ ἱλασάμενοι τὸ θεῖον, σώματά τε καὶ ψυχὰς καθηράμενοι τὰ μὲν λουτροῖς τὰ δὲ νόμων καὶ παιδείας ὀρθῆς ῥεύμασι, φαιδροὶ καὶ γεγηθότες πρὸς ἀνειμένην δίαιταν ἐτρέποντο, μηδὲ οἴκαδε πολλάκις ἀφικόμενοι ἀλλ' ἐν οἷς ἔθυσαν ἱεροῖς διαπατούμενοι, ἵνα καὶ τῶν θυσιῶν μεμνημένοι καὶ τὸν τόπον αἰδούμενοι ἱεροπρεπεστάτην ὡς ἀληθῶς ἄγωσιν εὐωχίαν μήτε λόγῳ μήτε ἔργῳ διαμαρτάνοντες. ἀπὸ τούτου γέ τοι φασὶ τὸ μεθύειν ὠνομάσθαι, ὅτι μετὰ τὸ θύειν ἔθος ἦν τοῖς πρότερον οἰνοῦσθαι. τίσι δὴ μᾶλλον οἰκεῖος ἂν εἴη τῆς τοῦ ἀκράτου χρήσεως ὁ λεχθεὶς τρόπος ἢ σοφοῖς ἀνδράσιν, οἷς νῦν καὶ τὸ πρὸ τῆς μέθης ἔργον ἁρμόττει τὸ θύειν; σχεδὸν γὰρ οὐδὲ εἷς τῶν φαύλων πρὸς ἀλήθειαν ἱερουργεῖ κἂν ἐνδελεχῶς μυρίους βόας ἀνὰ πᾶσαν ἡμέραν ἀνάγῃ. τὸ γὰρ ἀναγκαιότατον ἱερεῖον αὐτῷ λελώβηται ὁ νοῦς, λωβοὺς δὲ οὐ θέμις βωμοῦ προσψαύσασθαι.

(40) δεύτερος μὲν δὴ λόγος οὗτος . . . τρίτον δέ ἐστιν

4 τῷ πρὶν Mang.: καὶ πρὶν vulgo ‖ 5 κἂν εἰ suadet Mang. ‖ 9 τε add. Mang. ‖ 15 cf. Theophr. ap. Athen. 424 f ‖ 16 διαπατοῦντες vulgo ‖ 24 ἐνδελεχεῖς vulgo ‖ 25 ἀνάγῃ Mang.: ἀγάγῃ vulgo ‖ 26 λωβούς: λώβας vulgo. cf. Themist. or. 21 p. 301, 10 σκοτεινὰ καὶ λωβὰ ῥήματα τῆς Ἀρ. διαλεκτικῆς ‖ βωμῶν προσάψασθαι cod. Med.

ἀπὸ διαφερούσης τῆς πρὸς τὴν ἐτυμολογίαν πιθανότητος ἠρτημένον. τὴν γὰρ μέθην οὐ μόνον ἐπειδὴ μετὰ θυσίας ἐπιτελεῖται νομίζουσί τινες εἰρῆσθαι ἀλλ' ὅτι καὶ μεθέσεως ψυχῆς αἰτία γίγνεται. μεθίεται δὲ ὁ μὲν τῶν ἀφρόνων λογισμὸς εἰς πλειόνων ἴσχυσιν ἁμαρτημάτων, ὁ δὲ τῶν ἐμφρόνων εἰς ἀνέσεως καὶ εὐθυμίας καὶ ἱλαρότητος ἀπόλαυσιν. ἡδίων γὰρ αὐτὸς ἑαυτοῦ νήφοντος οἰνωθεὶς ὁ σοφὸς γίγνεται, ὥστε οὐδὲν ταύτῃ διαμαρτάνοιμεν φάσκοντες ὅτι μεθυσθήσεται . . .

Plutarchus de garrulitate 4: „καί τι ἔπος προέηκεν ὅπερ τ' ἄρρητον ἄμεινον" (Od. ξ, 464—466) . . . καὶ μήποτε τὸ ζητούμενον παρὰ τοῖς φιλοσόφοις λύων ὁ ποιητὴς οἰνώσεως καὶ μέθης διαφορὰν εἴρηκεν, οἰνώσεως μὲν ἄνεσιν, μέθης δὲ φλυαρίαν. τὸ γὰρ ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ νήφοντος ἐπὶ τῆς γλώττης ἐστὶ τοῦ μεθύοντος, ὡς οἱ παροιμιαζόμενοί φασιν . . . οἱ δὲ φιλόσοφοι καὶ ὁριζόμενοι τὴν μέθην λέγουσιν εἶναι λήρησιν πάροινον. οὕτως οὐ ψέγεται τὸ πίνειν, εἰ προσείη τῷ πίνειν τὸ σιωπᾶν, ἀλλ' ἡ μωρολογία μέθην ποιεῖ τὴν οἴνωσιν. ὁ μὲν οὖν μεθύων ληρεῖ παρ' οἶνον . . .

103.

Epit. Athen. II p. 44[d]: Ἀριστοτέλης δ' ἐν τῷ περὶ μέθης φησὶν ὅτι ἁλμυράς τινες προσφερόμενοι τροφὰς ἄδιψοι διέμειναν· ὧν ἦν Ἀρχωνίδης ὁ Ἀργεῖος. Μάγων δὲ ὁ Καρχηδόνιος τρὶς τὴν ἄνυδρον διῆλθεν ἄλφιτα ξηρὰ σιτούμενος καὶ μὴ πίνων.

Apollonius mirab. 25: Ἀριστοτέλης ἐν τῷ περὶ μέθης Ἄνδρων, φησίν, Ἀργεῖος ἐσθίων πολλὰ καὶ ἁλμυρὰ καὶ ξηρὰ δι' ὅλου τοῦ βίου ἄδιψος καὶ ἄποτος διετέλεσεν. ἔτι δὶς

6 ἐμφρόνων Med.: εὐφρόνων vulgo ‖ cf. Theophr. ap. Athen. 463[c] ‖ 16 οἱ φιλ. cf. (Ar.) probl. 3, 27 (3, 2) ‖ 28 ἄποτος Meursius: ἄπιος cod. cum υ supra ι ‖ δίς: ita cod., δὶ Xylander, δὲ Meursius

πορευθεὶς εἰς Ἄμμωνα διὰ τῆς ἀνύδρου ἄλφιτα ξηρὰ σιτούμενος οὐ προσηνέγκατο ὑγρόν.

Diog. L. 9, 81: *Ἄνδρων δὲ ὁ Ἀργεῖος, ὥς φησιν Ἀριστοτέλης, διὰ τῆς ἀνύδρου Λιβύης ὥδευεν ἄποτος.*

Sext. Emp. hyp. 1, 84: *Ἄνδρων δὲ ὁ Ἀργεῖος οὕτως ἄδιψος ἦν ὡς καὶ διὰ τῆς ἀνύδρου Λιβύης ὁδεύειν αὐτὸν μὴ ἐπιζητοῦντα ποτόν.*

104.

Athen. XIV p. 641^{d}: *Ἀριστοτέλης δὲ ἐν τῷ περὶ μέθης παραπλησίως ἡμῖν δευτέρας τραπέζας ἀπαγορεύει διὰ τούτων „τὸ μὲν οὖν ὅλον διαφέρειν τράγημα βρώματος νομιστέον ὅσαν ἔδεσμα τρωγαλίου· τοῦτο γὰρ πάτριον τοὔνομα τοῖς Ἕλλησιν, ἐπεὶ ἐν τραγήμασι τὰ βρώματα παρατίθενται. διόπερ οὐ κακῶς ἔοικεν εἰπεῖν ὁ πρῶτος δευτέραν προσαγορεύσας τράπεζαν· ὄντως γὰρ ἐπιδορπισμός τις ὁ τραγηματισμός ἐστι καὶ δεῖπνον ἕτερον παρατίθεται τραγήματα“.*

Athen. XIV p. 641^{b}: *Ἀριστοτέλης δ' ἐν τῷ περὶ μέθης τὰ τραγήματά φησι λέγεσθαι ὑπὸ τῶν ἀρχαίων τρωγάλια· ὡσεὶ γὰρ ἐπιδορπισμὸν εἶναι.*

Schol. ad. Aristoph. pac. 767: *τρωγαλίων δὲ ἀντὶ τοῦ τῶν τραγημάτων· οὕτω γὰρ ἐκάλουν τὰ τραγήματα οἱ παλαιοί.*

105.

Pseudo-Iuliani epist. 24 (Heyler: A. P. p. 232): *σῦκον δὲ οὐκ αἰσθήσει μόνον ἡδὺ ἀλλὰ καὶ ἀναδόσει κρεῖττόν ἐστι. οὕτω δέ ἐστιν ἀνθρώποις ὠφέλιμον ὥστε καὶ ἀλεξιφάρμακον αὐτὸ παντὸς ὀλεθρίου φαρμάκου φησὶν Ἀριστοτέλης εἶναι καὶ τοῖς δείπνοις οὐκ ἄλλου τινὸς ἢ τούτου χάριν τῶν ἐδεσμάτων προτίθεσθαί τε καὶ ἐπιτραγηματίζεσθαι, καθάπερ ἀντ' ἄλλης τινὸς ἀλεξήσεως ἱερᾶς ταῖς τῶν βρωμάτων*

1 *ὁδοῦ* post *ἀνύδρου* cod. (del. Hercher) ‖ 2 post *ὑγρόν* add. cod. *τοῦτο δὲ ἐποίησε δι' ὅλου τοῦ βίου* (del. Hercher)

ἀδικίαις περιπτυσσόμενον. καὶ μὴν ὅτι θεοῖς τὸ σῦκον ἀνάκειται καὶ θυσίας ἐστὶν ἁπάσης ἐπιβώμιον καὶ ὅτι παντὸς λιβανωτοῦ κρεῖττον ἐς θυμιάματος σκευασίαν ἐστίν, οὐκ ἐμὸς ἴδιος οὗτος ὁ λόγος, ἀλλ' ὅστις τὴν χρείαν αὐτοῦ ἔμαθεν οἶδεν ὡς ἀνδρὸς σοφοῦ καὶ ἱεροφάντου λόγος ἐστί.

106.

Athen. X p. 447[a]: ἀλλ' ὥς φησιν Ἀριστοτέλης ἐν τῷ περὶ μέθης, εἰς τὰ νῶτα καταπίπτουσιν οἱ τὸν κρίθινον πεπωκότες, ὃν πῖνον καλοῦσι, λέγων οὕτως „πλὴν ἴδιόν τι συμβαίνει περὶ τὰς τῶν κριθῶν, τὸ καλούμενον πῖνον· ὑπὸ μὲν γὰρ τῶν λοιπῶν τε καὶ μεθυστικῶν οἱ μεθυσθέντες ἐπὶ πάντα τὰ μέρη πίπτουσι· καὶ γὰρ ἐπὶ τὰ ἀριστερὰ καὶ δεξιὰ καὶ πρηνεῖς καὶ ὕπτιοι· μόνοι δὲ οἱ τῷ πίνῳ μεθυσθέντες εἰς τοὐπίσω καὶ ὕπτιοι κλίνονται."

Epit. Athen. I p. 34[b]: Ἀριστοτέλης δέ φησιν ὅτι οἱ μὲν ἀπ' οἴνου μεθυσθέντες ἐπὶ πρόσωπον φέρονται, οἱ δὲ τὸν κρίθινον πεπωκότες ἐξυπτιάζονται τὴν κεφαλήν· ὁ μὲν γὰρ οἶνος καρηβαρικός, ὁ δὲ κρίθινος καρωτικός.

107.

Athen. X p. 429[c]: Ἀριστοτέλης δ' ἐν τῷ περὶ μέθης φησίν „εἰ ὁ οἶνος μετρίως ἀφεψηθείη, πινόμενος ἧττον μεθύσκει". τὴν γὰρ δύναμιν ἀφεψηθέντος αὐτοῦ ἀσθενεστέραν γίνεσθαι. „μεθύσκονται δέ, φησιν, οἱ γεραίτεροι τάχιστα, δι' ὀλιγότητα καὶ ἀσθένειαν τοῦ περὶ αὐτοὺς ἐνυπάρχοντος φύσει θερμοῦ. καὶ οἱ παντελῶς δὲ νέοι τάχιον μεθύσκονται διὰ τὸ πλῆθος τοῦ ἐνυπάρχοντος θερμοῦ· τῷ γὰρ ἐκ τοῦ οἴνου προσγινομένῳ κρατοῦνται ῥᾳδίως. μεθύσκονται δὲ κἂν τοῖς ἀλόγοις ζῴοις ὕες μὲν σταφυλῆς στεμφύλων χορτασθέντες καὶ τὸ τῶν κοράκων καὶ τῶν κυνῶν γένος τὴν οἰνοῦτταν καλουμένην φαγόντα βοτάνην, πίθηκος δὲ καὶ

7 τὸν κρίθινον: cf. Theophr. c. pl. 6, 11, 2 ‖ 9 κριθῶν sc. πόσεις (Mein.) ‖ 25 cf. Aelian. v. h. 2, 40

ἐλέφας πιόντες οἶνον. διὸ καὶ τὰς θήρας ποιοῦνται τῶν πιθήκων καὶ τῶν κοράκων μεθυσθέντων τῶν μὲν οἴνῳ τῶν δὲ τῇ οἰνούττῃ."

108.

Plutarch. qu. conv. 3, 3: *ἐθαύμαζε δὲ Φλῶρος, εἰ γεγραφὼς Ἀριστοτέλης ἐν τῷ περὶ μέθης ὅτι μάλιστα μὲν οἱ γέροντες, ἥκιστα δὲ αἱ γυναῖκες ὑπὸ μέθης ἁλίσκονται, τὴν αἰτίαν οὐκ ἐξειργάσατο μηδὲν εἰωθὼς προΐεσθαι τῶν τοιούτων.*

109.

Athen. X p. 429[f]: *τὸν δὲ σαμαγόρειον οἶνον καλούμενόν φησιν ὁ Ἀριστοτέλης ἀπὸ τριῶν κοτυλῶν κερασθεισῶν μεθύσκειν ὑπὲρ τεσσαράκοντα ἄνδρας.*

110. 111.

Athen. XI p. 464[c]: *καὶ Ἀριστοτέλης δὲ ἐν τῷ περὶ μέθης „αἱ ῥοδιακαί, φησι, προσαγορευόμεναι χυτρῖδες διά τε τὴν ἡδονὴν εἰς τὰς μέθας παρεισφέρονται καὶ διὰ τὸ θερμαινομένας τὸν οἶνον ἧττον ποιεῖν μεθύσκειν· σμύρνης γὰρ καὶ σχοίνου καὶ τῶν τοιούτων ἑτέρων εἰς τὸ ὕδωρ ἐμβληθέντων ἕψονται, καὶ παραχεόντων εἰς τὸν οἶνον ἧττον μεθύσκουσιν". κἂν ἄλλῳ δὲ μέρει φησὶν „αἱ ῥοδιακαὶ χυτρῖδες γίνονται σμύρνης, σχοίνου ἄνθους, κρόκου, βαλσάμου, ἀμώμου, κινναμώμου συνεψηθέντων· ἀφ' ὧν καὶ τὸ γινόμενον τῷ οἴνῳ παραχυθὲν οὕτω μέθας ἵστησιν, ὥστε καὶ τῶν ἀφροδισίων παραλύειν τὰ πνεύματα πέττον.*

Athen. XI p. 496[f]: *μνημονεύει δ' αὐτῶν (τῶν ῥοδιακῶν) . . . καὶ Ἀριστοτέλης ἐν τῷ περὶ μέθης.*

17 malim *παραχυθέντων* Meineke ‖ 20 *γινόμενον* Meineke: *πινόμενον* vulgo

II. LOGICA.

Alex. in top. p. 5 med. (p. 252, 8 Br.): *περὶ δὲ τῆς οὕτω λεγομένης διαλεκτικῆς Ἀριστοτέλης μὲν καὶ ἐν ἄλλοις βιβλίοις πεπραγμάτευται, μάλιστα δὲ ἐν τούτοις ἃ ἐπιγράφεται τοπικά.*

Alex. in top. p. 16 inf. (p. 254ᵇ 10 Br.): *ἢ γυμνασίαν λέγοι ἂν τὴν εἰς ἑκάτερον μέρος ἐπιχείρησιν. ἦν δὲ σύνηθες τὸ τοιοῦτον εἶδος τῶν λόγων τοῖς ἀρχαίοις . . . ἀλλὰ θέσεώς τινος προτεθείσης εἰς ταύτην γυμνάζοντες αὐτῶν τὸ πρὸς τὰς ἐπιχειρήσεις εὑρετικὸν ἐπεχείρουν κατασκευάζοντες ἢ ἀνασκευάζοντες δι' ἐνδόξων τὸ κείμενον. καὶ ἔστι δὲ βιβλία τοιαῦτα Ἀριστοτέλους τε καὶ Θεοφράστου γεγραμμένα ἔχοντα τὴν εἰς τὰ ἀντικείμενα δι' ἐνδόξων ἐπιχείρησιν.*

Theon. progymn. c. 2 p. 165 W.: *παραδείγματα δὲ τῆς τῶν θέσεων γυμνασίας λαβεῖν ἔστι παρά τε Ἀριστοτέλους καὶ Θεοφράστου· πολλὰ γάρ ἐστιν αὐτῶν βιβλία θέσεων ἐπιγραφόμενα.*

Pseudo-Ammonius in categ. (Ven. 1545) f. 13: *ἀμέλει φασὶν ἐν τῇ μεγάλῃ βιβλιοθήκῃ εὑρῆσθαι ἀναλυτικῶν μὲν τεσσαράκοντα βίβλους, κατηγοριῶν δὲ δύο· ἐκρίθη δὲ ὑπὸ τῶν ἐξηγητῶν κατηγοριῶν μὲν τοῦτο εἶναι γνήσιον τοῦ Ἀριστοτέλους, ἀναλυτικῶν δὲ τέσσαρα. ἐκρίθη δὲ ἔκ τε τῶν νοημάτων καὶ τῆς φράσεως καὶ τῷ ἀεὶ ἐν ταῖς ἄλλαις πραγματείαις μεμνῆσθαι τούτου τοῦ βιβλίου τὸν φιλόσοφον.*

Ammon. prol. in cat. p. 39, 19 Br.: *εἰδέναι δὲ δεῖ ὅτι ἐν ταῖς παλαιαῖς βιβλιοθήκαις τῶν μὲν ἀναλυτικῶν μ̄ βιβλία εὕρηνται, τῶν δὲ κατηγοριῶν δύο.*

Elias in cat. p. 30ᵇ 4 Br.: *γνήσιον τοίνυν . . . ἀπὸ τῆς φράσεως . . . καὶ ἐκ τοῦ εὐθύνας δεδωκέναι αὐτὸ τοῖς Ἀττικοῖς ἐξηγηταῖς· τεσσαράκοντα γὰρ βιβλίων εὑρεθέντων ἐν παλαιαῖς βιβλιοθήκαις τῶν ἀναλυτικῶν καὶ δύο τῶν κατηγοριῶν, τέσσαρα μόνον τῶν ἀναλυτικῶν ἐγκρίνουσι καὶ ἓν τῶν κατηγοριῶν.* cf. Schol. p. 33ᵇ 30 Br.: *τὸ δὲ γνήσιον οὕτως (ἀποδέδεικται) . . . ἀπὸ τοῦ εὐθύνας δοῦναι πᾶσι τοῖς Ἀττικισταῖς καὶ πάντας τοῦτο ἐκ β̄ βιβλίων εὑρεθέντων τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως γνήσιον μόνον ἐπικρῖναι, ὥσπερ ἐκ μ̄ τὰ δ̄ ἀναλυτικά, ὡς Ἄδραστος ἱστορεῖ.*

XVII. ΠΕΡΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ.

112.

Alexander in Ar. top. (Ven. 1513) p. 34 (p. 258, 22 Br.): *ἐπιζητήσαι δ' ἄν τις ὑπὸ τί γένος τῶν προβλημάτων ὑπαχθήσεται τὰ τοιαῦτα προβλήματα, διὰ τί ἡ λίθος ἡ μαγνῆτις λεγομένη ἕλκει τὸν σίδηρον καὶ τίς φύσις μαντικῶν ὑδάτων; δοκεῖ γὰρ μηδενὶ τῶν κειμένων ὑπάγεσθαι ταῦτα. ἢ οὐδὲ διαλεκτικὰ προβλήματα ταῦτα, περὶ δὲ τούτων ὁ λόγος καὶ τούτων αἱ διαιρέσεις . . . ἀλλ' ἔστι τὰ οὕτω προβαλλόμενα φυσικὰ προβλήματα, ὡς ἐν τῷ περὶ προβλημάτων εἴρηκεν· ὧν γὰρ φυσικῶν ὄντων τὰ αἴτια ἀγνοεῖται, ταῦτα φυσικὰ προβλήματα. γίνεται μέντοι καὶ φυσικῶν πέρι διαλεκτικὰ προβλήματα, ὥσπερ οὖν καὶ περὶ ἠθικῶν τε καὶ λογικῶν, ἀλλὰ τὰ μὲν ἐκείνως ἔχοντα διαλεκτικά, τὰ δὲ οὕτως φυσικά. καὶ εἴη ἂν τὰ διαλεκτικὰ προβλήματα πάντα ἀναγόμενα εἰς τὴν ζήτησιν τοῦ τε ὅτι ἔστι καὶ τοῦ εἰ ἔστιν, ἅ ἐστι δύο τῶν τεσσάρων ἃ εἶπεν ἀρχόμενος τοῦ δευτέρου τῶν ὑστέρων ἀναλυτικῶν· τὸ γὰρ διότι ἐστὶ καὶ τί ἐστιν οὐ διαλεκτικὰ προβλήματα* (cf. A. P. p. 127).

XVIII. ΔΙΑΙΡΕΣΕΙΣ.

Ioann. gr. de gen. et corr. f. 50[b] Ven.: *ὁ μὲν οὖν ἐξηγητὴς Ἀλέξανδρος λέγει τὰς φερομένας Πλάτωνος διαιρέσεις νοθεύεσθαι . . . ἰστέον δὲ ὅτι πρῶτον μὲν διαιρέσεις Πλάτωνος ὅλως ἐπιγεγραμμέναι οὐ φέρονται . . .*

113.

Alex. in top. p. 126 inf. (p. 274, 42 Br.) *ἔτι τὸ κάλλιον καθ' αὑτὸ καὶ τιμιώτερον καὶ ἐπαινετώτερον: κοινότερον τοῖς ὀνόμασιν νῦν χρῆται τῷ τε καλλίονι καὶ τιμιωτέρῳ καὶ τῷ ἐπαινετωτέρῳ. ἐν μὲν γὰρ τῇ τῶν ἀγαθῶν διαιρέσει τίμια μὲν τῶν ἀγαθῶν εἶπεν εἶναι τὰ ἀρχικώτερα, ὡς θεούς*

γονεῖς εὐδαιμονίαν, καλὰ δὲ καὶ ἐπαινετὰ τὰς ἀρετὰς καὶ τὰς κατ' αὐτὰς ἐνεργείας, δυνάμεις δὲ οἷς ἔνεστιν εὖ καὶ κακῶς χρῆσθαι, ὠφέλιμα δὲ τὰ τούτων ποιητικὰ τῶν αὐτῶν καὶ εἰς ταῦτα συντελοῦντα. νῦν δὲ καὶ τὸ καλὸν καὶ τὸ ἐπαινετὸν καὶ τὸ τίμιον ἔοικε καὶ κατὰ τῶν ὡς δυνάμεων ἀγαθῶν φέρειν (cf. magna moral. 1, 2. A. P. p. 127).

114.

Diogen. Laert. (q. v.) 3, 80—109: διῄρει δὲ (ὁ Πλάτων), φησὶν ὁ Ἀριστοτέλης, καὶ τὰ πράγματα τοῦτον τὸν τρόπον . . . ὧδε καὶ τὰ πρῶτα διῄρει κατὰ τὸν Ἀριστοτέλην.

115.

Cod. Marc. 257 f. 250—253: Διαίρεσις Ἀριστοτέλους. διαιρεῖται ἡ ψυχὴ εἰς τρία . . . (Aristoteles pseudepigraphus p. 679—693).

XIX. ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΑ (λογικά).

116.

Simplicius in categ. f. γ 7[a] ed. Ven. (p. 47[b] 40 Br.): ἀλλὰ διὰ τί, φασιν οἱ περὶ τὸν Λούκιον, τοὺς συνδέσμους παρέλιπεν, εἰ λέξεις καὶ οὗτοι σημαντικαί . . . ἐπιζητοῦσι δὲ καὶ τὰ ἄρθρα ποῦ ταχθήσεται; καὶ περὶ τούτων δὲ ὁ αὐτὸς λόγος. καὶ γὰρ ταῦτα οἷον σύνδεσμοί εἰσι τὰ γένη προσσημαίνοντες τό τε ἄρρεν καὶ τὸ θῆλυ ἀορίστως· οὐ γὰρ τί ἐστι δηλοῦσι· διὸ καὶ ἀόριστα καλεῖται παρά τινων. ἀλλ' αἱ ἀποφάσεις καὶ αἱ στερήσεις αἵ τε διάφοροι τῶν ῥημάτων ἐγκλίσεις ἐν τίνι ταχθήσονται; ἢ πρὸς τοῦτο αὐτὸς Ἀριστοτέλης ἐν τοῖς ὑπομνήμασιν ἀπεκρίνατο· καὶ γὰρ ἐν τοῖς μεθοδικοῖς καὶ ἐν τοῖς ὑπομνήμασι καὶ ἐν ταῖς διαιρέσεσι καὶ ἐν ἑτέρῳ ὑπομνήματι οὗ ἐπιγράφεται παρὰ

19 προσημαίνοντες Ven., corr. Brandis ‖ 23 ὑπομνήμασιν: cf. A. P. p. 123 sq. ‖ 25 οὗ Ven.: ὃ Brandis

τὴν λέξιν, ὅπερ εἰ καί τισιν οὐ δοκεῖ γνήσιον Ἀριστοτέλους ἀλλά τινός ἐστι πάντως τῶν ἀπὸ σχολῆς, ἐν τούτοις προσθεὶς τὰς κατηγορίας ἐπάγει „λέγω δὲ ταύτας σὺν ταῖς πτώσεσιν αὐτῶν" ἤτοι ἐγκλίσεσι, ταῖς τε ἀποφάσεσι καὶ ταῖς στερήσεσι καὶ τοῖς ἀορίστοις συνέταξεν αὐτῶν τὴν διδασκαλίαν.

Dexippus in categ. p. 40, 5 Spengel (p. 48, 46 Br.): *ἀλλ' αἱ ἀποφάσεις, φασί, καὶ αἱ στερήσεις τά τε ἀόριστα καὶ αἱ ἐγκλίσεις καθ' ἑκάστην κατηγορίαν ἐν τίνι ταχθήσονται; περὶ δὴ τούτου βέλτιον αὐτὸς Ἀριστοτέλης ἐν τοῖς ὑπομνήμασιν ἀνεδίδαξε· προθεὶς γὰρ τὰς κατηγορίας σὺν ταῖς πτώσεσιν αὐτῶν καὶ ταῖς ἀποφάσεσι καὶ τοῖς ἀορίστοις ὁμοῦ συνέταξεν αὐτῶν τὴν διδασκαλίαν, πτώσεις τὰς ἐγκλίσεις ὀνομάζων.*

XX. ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΙ.

117.

Simplicius proleg. in categ. f. α 8ᵇ Ven. 1499 (f. 4, ζ Bas.): *ἱστορεῖ δὲ ὁ Ἄδραστος ἐν τῷ περὶ τῆς τάξεως τῶν Ἀριστοτέλους συγγραμμάτων, ὅτι φέρεται καὶ ἄλλο τῶν κατηγοριῶν βιβλίον ὡς Ἀριστοτέλους, καὶ αὐτὸ ὂν βραχὺ καὶ σύντομον τὴν λέξιν καὶ διαιρέσεσιν ὀλίγαις διαφερόμενον, ἀρχὴν δὲ ἔχον „τῶν ὄντων τὸ μέν ἐστι"· πλῆθος δὲ στίχων ἑκατέρου τὸ αὐτὸ ἀναγράφει, ὥστε τὸ βραχὺ κατὰ τὴν λέξιν εἶπεν ὡς συντόμως ἑκάστου τῶν ἐπιχειρημάτων ἐκτιθεμένου.*

Ammon. proleg. in Ar. categ. p. 39, 19 Br.: *εἰδέναι δὲ δεῖ ὅτι ἐν ταῖς παλαιαῖς βιβλιοθήκαις τῶν μὲν ἀναλυτικῶν μ̄ βιβλία εὕρηνται, τῶν δὲ κατηγοριῶν δύο. τὸ μὲν ἕτερον εἶχε τὴν ἐπιγραφήν, οὕτως δέ φημι τὴν ἀρχήν „τῶν ὄντων τὰ μὲν ὁμώνυμα λέγεται τὰ δὲ συνώνυμα".*

1 *παρὰ τὴν λέξιν* soph. el. 4 ‖ 11 al. *προσθεὶς*

τὸ δὲ δεύτερον, ὅπερ νῦν ἔχομεν προκείμενον, εἶχε τὴν ἐπιγραφὴν τοιαύτην „ὁμώνυμα λέγεται ὧν ὄνομα μόνον κοινόν, ὁ δὲ ὅρος τῆς οὐσίας ἕτερος“. προτετίμηται δὲ τοῦτο ὡς τάξει καὶ πράγματι πλεονεκτοῦν καὶ πανταχοῦ πατέρα τὸν Ἀριστοτέλην κηρῦττον.

Pseudo-Ammon. proleg. in categ. (Ven. 1545) f. 17: δύο δὲ ὡς εἴρηται βιβλίων κατηγοριῶν εὑρεθέντων σχεδὸν παραπλησίων κατὰ πάντα καὶ κατ' αὐτὸ τὸ προοίμιον· ἔστι γὰρ τοῦ ἑτέρου ἡ ἀρχή „τῶν ὄντων τὰ μὲν ὁμώνυμά ἐστι τὰ δὲ συνώνυμα“, ἥτις σχεδὸν ἡ αὐτή ἐστι τῷ προκειμένῳ βιβλίῳ· ἐκρίθη τοῦτο γνήσιον εἶναι τοῦ φιλοσόφου τὸ βιβλίον ὑπὸ πάντων ἐξηγητῶν.

Boethius in Ar. praedicamenta p. 113 sq. (ed. Bas. 1570): *Aristotelis vero neque ullius alterius liber est, idcirco quod in omni philosophia sibi ipse de huius operis disputatione consentit et brevitas ipsa atque subtilitas ab Aristotele non discrepat . . . quamquam extet alter Aristotelis liber de eisdem disputans, eadem fere continens, cum sit oratione diversus. sed hic proprietatis liber calculum cepit.*

XXI. ΠΕΡΙ ΕΝΑΝΤΙΩΝ (περὶ ἀντικειμένων).

Simpl. in categ. f. υ 2^{b} (p. 88, 30 Br.): ὁ τὸ τοῦ Ἀριστοτέλους περὶ ἀντικειμένων βιβλίον ἐπισκεψάμενος (Ἰάμβλιχος).

118.

Simplicius in categ. f. τ 2^{b} (p. 83, 13 Br.): ἀλλ' ἐπειδὴ σαφηνείας ἔτυχεν ἡ τοῦ Ἀριστοτέλους λέξις (categ. p. 11^{b} 33—12, 25), ἴδωμεν καὶ ὅσα τῷ τόπῳ προσεξεργάζονται οἱ κλεινότεροι τῶν ἐξηγητῶν. τῶν γὰρ Στωικῶν μέγα φρονούντων ἐπὶ τῇ τῶν λογικῶν ἐξεργασίᾳ, ἔν τε τοῖς ἄλλοις καὶ ἐπὶ τῶν ἐναντίων σπουδάζουσι δεικνύναι ὅτι πάντων τὰς ἀφορμὰς ὁ Ἀριστοτέλης παρέσχεν ἐν ἑνὶ βιβλίῳ ὃ

περὶ ἀντικειμένων ἐπέγραψεν, ἐν ᾧ καὶ ἀποριῶν ἐστι πλῆθος ἀμήχανον· ὧν ὀλίγην ἐκεῖνοι μοῖραν παρέθεντο. καὶ τὰ μὲν ἄλλα ἐν εἰσαγωγῇ παρεμβαλεῖν οὐκ εὔλογον, ὅσα δὲ συμφώνως οἱ Στωικοὶ τῷ Ἀριστοτέλει διετάξαντο, ταῦτα ῥητέον. ὅρου τοίνυν παλαιοῦ περὶ τῶν ἐναντίων καταβεβλημένου, οὗ καὶ ἔμπροσθεν ἐμνημονεύσαμεν, ὅτι ὅσα ἐστὶν ἐν τῷ γένει πλεῖστον ἀλλήλων διαφέροντα, ηὔθυνε τὸν ὅρον ὁ Ἀριστοτέλης ἐν τῷ περὶ τῶν ἀντικειμένων πολυειδῶς βασανίσας αὐτόν. καὶ γὰρ εἰ καὶ τὰ διαφέροντα ἐναντία ἐστὶν ἐπέστησε, καὶ εἰ ἡ διαφορὰ ἐναντιότης εἶναι δύναται, εἰ ἡ πᾶσα διάστασίς ἐστιν ἡ τὸ πλεῖστον διαφέρουσα, καὶ εἰ ταὐτὸν τὰ πλεῖστον ἀπέχοντα τῷ τὰ πλεῖστον διαφέροντα, τίς ἡ ἀπόστασις καὶ πῶς τοῦ πλεῖστον ἀπέχειν ἀκουστέον. ὧν ἀτόπων φανέντων προσληπτέον τι τῷ γένει, ἵνα ᾖ ὅρος τὰ πλεῖστον ἀπέχοντα ἐν τῷ αὐτῷ γένει. καὶ τίνα τούτῳ ἄτοπα ἕπεται, καὶ εἰ ἑτερότητός ἐστιν ἡ ἐναντιότης, καὶ εἰ τὰ μάλιστα ἕτερα ἐναντία, ἄλλους τε ἔθηκεν ἐλέγχους πλείονας.

. . . τοῦτο δὲ πολλοστὸν μέν ἐστι μέρος ὧν Ἀριστοτέλης ἐν τῷ λόγῳ τῷ περὶ τῶν ἐναντιοτήτων ἠπόρησεν.

119.

Ib. f. τ 3ᵃ (p. 83ᵇ 7): *τούτοις οὖν οἱ ἀπὸ τῆς στοᾶς ἐχρήσαντο πᾶσι καὶ τοῖς ἄλλοις διορισμοῖς τοῖς περὶ τῶν ἐναντίων Ἀριστοτέλει κατὰ πόδας ἠκολούθησαν, ἐκείνου τὰς ἀφορμὰς αὐτοῖς δεδωκότος ἐν τῷ περὶ τῶν ἀντικειμένων συγγράμματι, ἃς ἐξειργάσαντο ἐν τοῖς αὐτῶν βιβλίοις . . .* (83ᵇ 24): *τοιαύτης δὲ οὔσης τῆς Στωικῆς διδασκαλίας,*

6 *ἐν τῷ γένει* (cf. v. 15) A (i. e. cod. Par. 1942 a Bekkero collatus in marg. expl. Berol.): *ἐν τῷ αὐτῷ γένει* Ven. ‖ 7 *διαφέρει* Ven., corr. Brandis ‖ 10 (*δύναται*) *εἰ*: *καὶ εἰ* Br. ‖ 12 *τὰ* (*τὸ* B.) *πλεῖστον διαφέροντι* Ven. ‖ 13 *τίς*: *καὶ τίς* Br. ‖ *τοῦ* Br.: *τὸ* Thurot ‖ 16 *ἑτερότης* Br.

ἴδωμεν πῶς αὐτὴν ἀπὸ τῆς Ἀριστοτέλους παραδόσεως παρεσπάσαντο. οὗτος γὰρ ἐν τῷ περὶ ἀντικειμένων τὴν δικαιοσύνην πρὸς τὴν ἀδικίαν ἐναντίαν λέγει· οὐ λέγεσθαι δὲ τὸν δίκαιον τῷ ἀδίκῳ ἐναντίον φησὶν ἀλλ' ἐναντίως διακεῖσθαι. εἰ δὲ καὶ ταῦτα ἐναντία, φησί, διττῶς ῥηθήσεται τὸ ἐναντίον· ἢ γὰρ καθ' αὑτὰ τὰ ἐναντία ῥηθήσεται, οἷον ἀρετὴ καὶ κακία, κίνησις καὶ στάσις, ἢ τῷ μετέχειν ἐναντίων, οἷον τὸ κινούμενον τῷ ἑστηκότι καὶ τὸ ἀγαθὸν τῷ κακῷ.

120.

Ib. f. τ 3ᵇ (p. 83ᵇ 47): διὸ τὴν μὲν φρόνησιν τῇ ἀφροσύνῃ φησὶν εἶναι ἐναντίον (ὁ Χρύσιππος), τὸν δὲ ὅρον τῷ ὅρῳ (sc. τὴν ἐπιστήμην ἀγαθῶν καὶ κακῶν καὶ οὐδετέρων τῇ ἀγνοίᾳ τῶν αὐτῶν) οὐκέτι ὁμοειδῶς ἐναντίον εἶναί φησιν. ἐπ' ἐκεῖνα δὲ ποιούμενοι τὴν ἀναφοράν, καὶ τοὺς ὅρους κατὰ συζυγίαν ἀντιτιθέασιν. ταῦτα δὲ παρὰ τῷ Ἀριστοτέλει πρώτῳ διώρισται, ἀσύνθετον μὲν μὴ ἀξιοῦντι ἐναντίον εἶναι τῷ τοῦ ἐναντίου ὅρῳ, οἷον τὴν φρόνησιν μὴ εἶναι ἐναντίον τῇ ἀγνοίᾳ τῶν ἀγαθῶν καὶ κακῶν καὶ οὐδετέρων, ἀλλ' εἰ ἄρα, κατὰ συζυγίαν ὅρον ὅρῳ ἀντιτιθέναι καὶ ἐναντίους λέγειν τούτους τῷ ἐναντίων εἶναι πραγμάτων. φιλοτεχνεῖ δὲ περὶ τούτων ἐπιπλέον, ὡς λόγος ὁριστικὸς λόγῳ ἐναντίος ἐστίν, ἐὰν τῷ γένει τι ᾖ ἐναντίον ἢ ταῖς διαφοραῖς ἢ ἀμφοτέροις· οἷόν ἐστι τοῦ καλοῦ ὁρισμός, εἰ οὕτω τύχοι, συμμετρία μερῶν πρὸς ἄλληλα, τούτῳ ἐναντίον ἀσυμμετρία μερῶν πρὸς ἄλληλα. καὶ ἔστι τῷ γένει ἡ ἐναντίωσις, ἀλλαχοῦ δὲ ταῖς διαφοραῖς, οἷον λευκὸν χρῶμα διακριτικὸν ὄψεως, μέλαν δὲ χρῶμα συγκριτικόν· ἐν γὰρ τούτοις τὸ μὲν γένος τὸ αὐτό, κατὰ δὲ τὰς διαφορὰς ἐναντίωσις. εἴρηται οὖν πῶς λόγος λόγῳ ἐναντίος ἐστί· κἂν οἱ τῆς οὐσίας δὲ δηλωτικοὶ

7 καὶ στάσις: sic A (om. καὶ Ven.) ‖ 20 τῷ: τῶν edd. ‖ 29 κἂν A: καὶ edd.

λόγοι ἐναντίοι ἔσονται. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἀρκούντως μέχρι τοῦδε προήχθω.

121.

Ib. f. τ 3ᵇ (p. 84, 28): *αὐτὸς δὲ ὁ Ἀριστοτέλης ἐν τῷ περὶ τῶν ἀντικειμένων βιβλίῳ ἐζήτησεν, εἰ θάτερον ἀποβαλών τις μὴ ἐξ ἀνάγκης θάτερον λαμβάνῃ, ἆρά ἐστί τι τούτων ἀνὰ μέσον ἢ οὐ πάντως; ὁ γὰρ τὴν ἀληθῆ δόξαν ἀποβαλὼν οὐκ ἐξ ἀνάγκης ψευδῆ δόξαν λαμβάνει οὐδὲ ὁ ψευδῆ ἀληθῆ, ἀλλ' ἐνίοτε ἐκ τῆς δόξης ταύτης ἢ εἰς τὸ μηδὲν ὅλως ὑπολαμβάνειν ἢ εἰς ἐπιστήμην μεταβάλλει, δόξης δὲ ἀληθοῦς καὶ ψευδοῦς οὐδέν ἐστιν ἀνὰ μέσον εἰ οὐκ ἄγνοια οὐδὲ ἐπιστήμη.*

122. 123.

Ib. f. τ 8ᵇ (p. 86ᵇ 35): *ἀτόπως δὲ ἐκ τῶν κατὰ ἔθος στερήσεων τὰς ἐπιχειρήσεις ποιούμενος καὶ στέρησιν εἰς ἕξιν μεταβάλλειν φησίν (ὁ Νικόστρατος) . . . ὁ δὲ Ἀριστοτέλης* (categ. p. 13, 31) *οὐκ ἐπὶ τῶν ἐξ ἔθους ἀλλ' ἐπὶ τῶν φύσει τὴν ἕξιν καὶ τὴν στέρησιν παρέλαβεν, ἐφ' ὧν καὶ κυρίως ἡ κατὰ ἕξιν καὶ στέρησιν ἀντίθεσις λέγεται. χρησώμεθα οὖν αὐτοῖς τοῖς Ἀριστοτέλους πρὸς τὸν Νικόστρατον· ἐν γὰρ τῷ περὶ τῶν ἀντικειμένων αὐτός φησιν ὡς αἱ μὲν στερήσεις τῶν κατὰ φύσιν λέγονται, αἱ δὲ τῶν ἐν ἔθει, αἱ δὲ τῶν κτημάτων, αἱ δὲ ἄλλων τινῶν, τυφλότης μὲν τῶν φύσει, γυμνότης δὲ τῶν ἐν ἔθει, ἀργυρίου δε στέρησις τῶν ἐν χρήσει παραγινομένων. εἰσὶ δὲ καὶ ἄλλαι στερήσεις πλείονες, καὶ ἐνίων μὲν στερήσεων οὐκ ἔστιν ἀπαλλαγή, ἐνίων δὲ ἔστιν* . . . (87, 2) *ἀλλὰ τὸν μὲν πλήρη περὶ τῶν στερήσεων λόγον ἔστιν ἔκ τε τοῦ Ἀριστοτελικοῦ καὶ τοῦ Χρυσιππείου βιβλίου λαμβάνειν, τινὰ δὲ καὶ ὁ Ἰάμβλιχος παρέγραψεν ἔχοντα οὕτως· „πολλαχῶς τοῦ ἔχειν λεγομένου,*

10 *εἰ*: *ἢ* edd. ‖ 21 *κτημάτων* A: *κατηγορημάτων* edd. ‖ 28 *ἐπέγραψε* A

ὡς ἤδη παρεδείξαμεν, ἡ στέρησις διατείνει μὲν ἐπὶ πάντα τὰ σημαινόμενα τοῦ ἔχειν, οὐκέτι μέντοι καὶ ἐπὶ πάντα τὰ ἐναντία. ἀπωλείᾳ γὰρ ἴσον ἡ στέρησις, ὥστε οὐκ ἂν τοῦ κακοῦ λέγοιτο στέρησις, ὅτι μηδὲ ἀπώλεια κακοῦ γένοιτο ἂν ἢ βλαβεροῦ ἀλλ' ἀγαθοῦ ἢ χρησίμου, οὐ γὰρ ὁ νόσου ἢ πενίας ἀπαλλαγεὶς ῥηθείη ἂν ἀπεστερῆσθαι νόσου ἢ πενίας, ἀλλὰ μᾶλλον ὁ ὑγείας ἢ πλούτου ἀφαιρεθείς. ἀγαθοῦ μὲν στέρησις ἡ τυφλότης· ἀγαθὸν γὰρ ἡ ὄψις, ἀδιαφόρου δὲ ἡ γυμνότης· ἀδιάφορον γὰρ τὸ ἱμάτιον καὶ οὔτε ἀγαθὸν οὔτε κακόν. διὸ στέρησις οὐδεμία ἀγαθὸν ἀλλ' ἤτοι κακὸν ἢ ἀδιάφορον. καὶ ἀγαθῶν δὲ στέρησις γένοιτο ἂν ἤτοι τῶν πάντων ἢ τῶν πλείστων. ἥκιστα δέ φησιν Ἀριστοτέλης τῶν ἐν τῇ ψυχῇ ἀγαθῶν καὶ προαιρέσεως ἐχομένων γενέσθαι στέρησιν· οὐδεὶς γὰρ λέγει δικαιοσύνης ἐστερῆσθαι, καὶ ὁ εἰπὼν ὅτι ἐπιστάμαν οὐδεὶς φέρει, ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἐννοίας εἴρηκε. μᾶλλον οὖν πλούτου δόξης τιμῆς τῶν τοιούτων καὶ μάλιστα τῶν περὶ τὰς κτήσεις καλουμένων ἀγαθῶν εἰσιν αἱ στερήσεις. διὸ καὶ ἔλεοι καὶ οἶκτοι ἐπακολουθοῦσι ταῖς πλείσταις στερήσεσιν.“ ὁ μέντοι Ἀριστοτέλης τῶν φυσικῶν στερήσεων νῦν (i. e. in categ.) τὴν ἀντίθεσιν πρὸς τὴν τῶν ἐναντίων παραβέβληκεν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἀρκούντως.

124.

Ib. f. υ 3ᵃ (f. 103ᵉ): ταῦτα τοῖς περὶ τῶν ἐναντίων εἰρημένοις προστίθησι (in cat. p. 13ᵇ 36) . . . ὅτι τῷ μὲν ἀγαθῷ κακὸν πάντως ἐναντίον, τῷ δὲ κακῷ ποτὲ μὲν ἀγαθὸν ποτὲ δὲ κακόν (κ. τ. λ.) . . . (υ 3ᵇ p. 88, 42) ἐν δὲ τῷ περὶ ἀντικειμένων βιβλίῳ προσέθηκε τοῖς τρόποις τούτοις τῶν ἐναντιώσεων καὶ τὸν τῶν μήτε ἀγαθῶν μήτε κακῶν πρὸς τὰ μήτε ἀγαθὰ μήτε κακά, οὕτως λέγων τὸ λευκὸν τῷ

2 οὐκέτι: οὐκ ἔστι A ‖ καὶ ἐπὶ (Br.) A: καὶ οὐκ ἐπὶ Ven. ‖ 4 λέγοιτο A: γένοιτο edd. ‖ 7 ὁ: ὡς Ven. (ὡς ὁ A) ‖ 13 τῇ om. A

μέλανι καὶ τὸ γλυκὺ τῷ πικρῷ καὶ τὸ ὀξὺ τῷ βαρεῖ καὶ τῇ κινήσει τὴν στάσιν ἐναντιοῦσθαι . . . (88^{b} 3) *Νικόστρατος δὲ αἰτιᾶται ἓν μὲν ὅτι ἀτελῶς ἔχει ἡ τῶν ἐναντίων διαίρεσις· οὐ γὰρ προσέθηκεν ὅτι καὶ ἀδιάφορον ἀδιαφόρῳ ἀντίκειται. ὅπερ ἐν μὲν τῷ περὶ τῶν ἀντικειμένων βιβλίῳ προσέθηκεν εἰπὼν εἶναί τινα τρόπον ἀντιθέσεως τῶν μήτε ἀγαθῶν μήτε κακῶν πρὸς τὰ μήτε ἀγαθὰ μήτε κακά, ὡς εἴρηται πρότερον. ἀδιάφορα δὲ αὐτὰ οὐκ ἐκάλεσεν, ὡς οἶμαι, διὸ νεώτερον ἦν τὸ τοῦ ἀδιαφόρου ὄνομα παρὰ τῶν Στωικῶν τεθέν.*

III. RHETORICA ET POETICA.

XXII. ΤΕΧΝΗΣ ΤΗΣ ΘΕΟΔΕΚΤΟΥ ΣΥΝΑΓΩΓΗ

(i. e. *Ῥητορικὰ Θεοδέκτεια* sc. *Ἀριστοτέλους ἢ Θεοδέκτου*).

Pseudarist. rhetor. ad Alex. praef. p. 1421, 38 Bk.: *παρειλήφαμεν δὲ . . . καὶ τῶν λοιπῶν τεχνογράφων εἴ τίς τι γλαφυρὸν ὑπὲρ τῶν αὐτῶν τούτων γέγραφεν ἐν ταῖς τέχναις. περιτεύξῃ δὲ δυσὶ τούτοις βιβλίοις, ὧν τὸ μέν ἐστιν ἐμὸν ἐν ταῖς ὑπ' ἐμοῦ τέχναις Θεοδέκτῃ γραφείσαις, τὸ δὲ ἕτερον Κόρακος.*

Valerius Maximus 8, 14, 3 ext.: *Aristoteles Theodecti discipulo oratoriae artis libros quos ederet donaverat molesteque ferens titulum eorum sic alii cessisse, proprio volumine quibusdam rebus insistens planius sibi de his in Theodectis libris dictum esse adiecit.*

125.

Quintilianus 2, 15, 10: *ideoque diligentiores sunt visi sibi qui, cum de rhetorice idem sentirent, existimaverunt eam vim dicendo persuadendi. quem finem Gorgias . . . velut coactus a Socrate facit. a quo non dissentit Theodectes, sive*

5 *περὶ* A: om. edd. ‖ 7 *μήτε κακῶν* A (Br.): om. Ven. ‖ 9 *διότι* A

ipsius id opus est quod de rhetorice nomine eius inscribitur, sive ut creditum est Aristotelis, in quo est finem esse rhetorices ducere homines dicendo in id quod actor velit.

126.

Quintil. 4, 2, 31: *eam* (narrationem i. e. *διήγησιν*) *plerique scriptores, maxime qui sunt ab Isocrate, volunt esse lucidam, brevem, verisimilem* . . . (61) *his tribus narrandi virtutibus adiciunt quidam magnificentiam quam μεγαλοπρέπειαν vocant* . . . (63) *illa quoque ut narrationi apta ita cum ceteris partibus communis est virtus quam Theodectes huic uni proprie dedit. non enim magnificam modo vult esse verum etiam iucundam expositionem.*

127.

Dionys. Hal. de comp. verb. 2 p. 8 R.: *ἡ σύνθεσίς ἐστιν, ὥσπερ καὶ αὐτὸ δηλοῖ τοὔνομα, ποιά τις θέσις παρ' ἄλληλα τῶν τοῦ λόγου μορίων, ἃ δὴ καὶ στοιχεῖά τινες τῆς λέξεως καλοῦσι. ταῦτα δὲ Θεοδέκτης μὲν καὶ Ἀριστοτέλης καὶ οἱ κατ' ἐκείνους φιλοσοφήσαντες τοὺς χρόνους ἄχρι τριῶν προήγαγον ὀνόματα καὶ ῥήματα καὶ συνδέσμους πρῶτα μέρη τῆς λέξεως ποιοῦντες. οἱ δὲ μετ' αὐτοὺς γενόμενοι καὶ μᾶλλον οἱ τῆς Στωικῆς αἱρέσεως ἡγεμόνες ἕως τεττάρων προὐβίβασαν χωρίσαντες ἀπὸ τῶν συνδέσμων τὰ ἄρθρα.*

Idem de vi Demosth. 48 p. 1101: *τοῖς πρώτοις μορίοις τῆς λέξεως, ἃ δὴ στοιχεῖα ὑπό τινων καλεῖται, εἴτε τρία ταῦτ' ἐστίν, ὡς Θεοδέκτῃ τε καὶ Ἀριστοτέλει δοκεῖ, ὀνόματα καὶ ῥήματα καὶ σύνδεσμοι, εἴτε πλείω.*

Quintil. 1, 4, 18: *tum videbit ad quem hoc pertinet quot et quae sint partes orationis. quamquam de numero parum convenit. veteres enim, quorum fuerunt Aristoteles atque Theodectes, verba modo et nomina et convinctiones tradiderunt . . . paulatim a philosophis ac maxime Stoicis auctus est numerus, ac primum convinctionibus articuli adiecti . . .*

128.

Cicero orat. 51, 172: *is igitur* (Aristoteles in rhet. 3, 8) *versum in oratione vetat esse, numerum iubet. eius auditor Theodectes, in primis, ut Aristoteles saepe significat, politus scriptor atque artifex, hoc idem et sentit et praecipit. Theophrastus vero eisdem de rebus etiam accuratius.*

129.

Cicero orat. 57, 194 (Quintil. 9, 4, 88 et Rufinus de metris 2, 2 p. 388 Gf.): *sequitur ergo ut qui maxime cadant in orationem aptam numeri videndum sit . . . Aristoteles* (rhet. 3, 8) . . . *paeana probat . . . atque haec quae sunt apud Aristotelem, eadem a Theophrasto Theodecteque de paeane dicuntur.*

ib. 64, 218: *est quidem* (paean), *ut inter omnes constat antiquos, Aristotelem Theophrastum Theodectem Ephorum, unus aptissimus orationi vel orienti vel mediae. putant illi etiam cadenti, quo loco mihi videtur aptior creticus.*

130.

Schol. Townl. ad Il. π, 283 *πάπτηνεν*: *δεινότατον τῶν ἐπῶν Ὁμήρου τοῦτό φησιν Ἀριστοτέλης ἐν ᾧ πάντες φευκτιῶσι, καὶ οἰκεῖον βαρβάρων* (cf. Ar. rhet. 3, 11. 1411^b 31 —1412, 9 unde *κινούμενα* Homeri *ὀνόματα* citant Plut. de Pyth. or. 8. Schol. B (Townl.) ad Il. α, 303. 481).

131.

Anon. (Dionys. s. Longin.) *περὶ ὕψους* 32 (cf. Quintil. 8, 3, 37. Arist. rhet. 3, 7. 1408^b 1): *ὁ μὲν Ἀριστοτέλης καὶ ὁ Θεόφραστος μειλίγματά φασί τινα τῶν θρασειῶν εἶναι ταῦτα μεταφορῶν τὰ ὡσπερεὶ φάναι καὶ οἱονεὶ καὶ εἰ χρὴ τοῦτον εἰπεῖν τὸν τρόπον καὶ εἰ δεῖ παρακινδυνευτικώτερον λέξαι. ἡ γὰρ ὑποτίμησις, φασίν, ἰᾶται τὰ τολμηρά.*

26 *ὑποτίμησις* corr. Par.: *ἐπιτίμησις* Iahn (Stephanus)

132.

(Schol. ad) Aristot. 3, 9 p. 1410^{b} 2 (quae scil. non sunt verba ipsius Aristotelis sed adiecta lectoris vel commentatoris v. A. P. p. 137 coll. p. 3 et 709): *αἱ δ' ἀρεταὶ* (codd. *ἀρχαὶ*) *τῶν περιόδων σχεδὸν ἐν τοῖς Θεοδεκτείοις ἐξηρίθμηνται* (cf. rhet. ad Alex. 24).

133.

Exc. var. de rhetorica post anon. proleg. in status VII, 33 Walz: *Ὅτι ἔργον ῥήτορος, ὥς φησι Θεοδέκτης, προοιμιάσασθαι πρὸς εὔνοιαν, διηγήσασθαι πρὸς πιθανότητα, πιστώσασθαι πρὸς πειθώ, ἐπιλογίσασθαι πρὸς ὀργὴν ἢ ἔλεον.*

Anon. (Io. Sicel. Doxopatri) proleg. rhetor. VI, 19 W.: *ἔργα δὲ ῥητορικῆς κατὰ Θεοδέκτην προοιμιάσασθαι πρὸς εὔνοιαν, διηγήσασθαι πρὸς πίστιν, ἀγωνίσασθαι πρὸς ἀπόδειξιν, ἀνακεφαλαιώσασθαι πρὸς ἀνάμνησιν* (cf. Gem. Pletho epit. rhet. VI, 585 W.).

134.

Anonymus Seguerianus de orat. polit. p. 206 Par. (Rh. Gr. I, 454 Speng.): *Ἀριστοτέλης δὲ ἐν ταῖς Θεοδεκτικαῖς τέχναις φησὶν ὅτι ὁ ἐπίλογος τὸ μὲν κεφάλαιον ἔχει προτρέψασθαι τοὺς ἀκούοντας, προτρέψομεν δὲ τριχῶς, εἰς τὰ πάθη ἀνάγοντες τὰ ἑκάστῳ προτρεπτικά. ἓν μὲν οὖν ἔργον ἐπιλόγου τὸ τὰ πάθη διεγεῖραι, δεύτερον τὸ ἐπαινεῖν ἢ ψέγειν· τούτων γὰρ ἐν ἐπιλόγοις ἡ χώρα· τρίτον δὲ τὸ ἀναμιμνήσκειν τὰ εἰρημένα. οὔτε δὲ τὰ εὐμνημόνευτα οὔτε τὰ ἀπαθῆ κινητέον.*

135.

Schol. (cod. Par.) in Demosth. Olynth. I p. 11, 10 Dind.: . . . *τέταρτον πρὸς τούτοις συνηρίθμησεν αὐτὸν τοῖς τότε στρατεύσασι, τεχνικῶς σφόδρα τὸ ἀξιόπιστον ἑαυτῷ προσκτώμενος. ὁ γὰρ Ἀριστοτέλης φησὶ δεῖν τὸν σύμβουλον*

οὕτω συμβουλεύειν ὡς ἑαυτὸν μέλλοντα κοινωνεῖν τούτοις ἐφ' οἷς ποιεῖται τὴν συμβουλήν· τούτοις γὰρ πείθονται μᾶλλον, οὓς ἂν ὁρῶσιν ἑτοίμους ὄντας συμμετέχειν ὧν συμβουλεύειν ἐγνώκασι.

XXIII. ΤΕΧΝΩΝ ΣΥΝΑΓΩΓΗ.

136.

Cic. de invent. 2, 2: *ac veteres quidem scriptores artis usque a principe illo atque inventore Tisia repetitos unum in locum conduxit* Aristoteles *et nominatim cuiusque praecepta magna conquisita cura perspicue conscripsit atque enodata diligenter exposuit. ac tantum inventoribus ipsis suavitate et brevitate dicendi praestitit ut nemo illorum praecepta ex ipsorum libris cognoscat, sed omnes qui quod illi praecipiant velint intellegere, ad hunc quasi ad quendam multo commodiorem explicatorem revertantur.*

Cic. de orat. 2, 38, 160: *atque inter hunc* Aristotelem, *cuius et illum legi librum in quo exposuit dicendi artes omnium superiorum et illos in quibus ipse sua quaedam de eadem arte dixit, et hos germanos huius artis magistros hoc mihi visum est interesse . . .*

137.

Cic. Brut. 12 (Quintil. 3, 1, 8—13): *itaque ait* Aristoteles *cum sublatis in Sicilia tyrannis res privatae longo intervallo iudiciis repeterentur, tum primum quod esset acuta illa gens et controversa natura, artem et praecepta Siculos Coracem et Tisiam conscripsise. nam antea neminem solitum via nec arte sed accurate tamen et de scripto plerosque dicere, scriptasque fuisse et paratas a Protagora rerum inlustrium disputationes, quae nunc communes appellantur loci. quod idem fecisse Gorgiam, cum singularum rerum*

laudes vituperationesque conscripsisset, quod iudicaret hoc oratoris esse maxime proprium rem augere posse laudando vituperandoque rursus affligere. huic Antiphontem Rhammusium similia quaedam habuisse conscripta, quo neminem unquam melius ullam oravisse capitis causam, cum se ipse defenderet, se audiente, locuples auctor scripsit Thucydides. nam Lysiam primo profiteri solitum artem esse dicendi, deinde quod Theodorus esset in arte subtilior in orationibus autem ieiunior, orationes eum scribere aliis coepisse, artem removisse. similiter Isocratem primo artem dicendi esse negavisse, scribere autem aliis solitum orationes quibus in iudiciis uterentur. sed cum ex eo, quia quasi committeret contra legem qua quis iudicio circumveniretur, saepe ipse in iudicium vocaretur, orationes aliis destitisse scribere totumque se ad artes componendas transtulisse.

138.

Diog. L. 2, 104: *Θεόδωροι δὲ γεγόνασιν εἴκοσι ... ἔνατος Βυζάντιος, ἀπὸ λόγων πολιτικῶν. δέκατος ὁμοίως, οὗ Ἀριστοτέλης μνημονεύει διὰ τῆς ἐπιτομῆς τῶν ῥητόρων.*

139.

Quintil. 3, 1, 13: *his successere multi, sed clarissimus Gorgiae auditorum Isocrates. quamquam de praeceptore eius inter auctores non convenit, nos autem Aristoteli credimus.*

140.

Dionysius Hal. *περὶ τῶν ἀρχαίων ῥητόρων* (de Isocr. c. 18) p. 576 R.: *μηδεὶς δ' ἀγνοεῖν ὑπολάβῃ μηδ' ὅτι Ἀφαρεὺς ὁ πρόγονός τε καὶ εἰσποίητος Ἰσοκράτει γενόμενος ἐν τῷ πρὸς Μεγακλείδην περὶ τῆς ἀντιδόσεως λόγῳ διορίζεται μηδεμίαν*

6 Thucyd. 8, 68 ‖ 25 *διισχυρίζεται* em. Wolf

ὑπὸ τοῦ πατρὸς ὑπόθεσιν εἰς δικαστήριον γεγράφθαι, μηδ' ὅτι δέσμας πάνυ πολλὰς δικανικῶν λόγων Ἰσοκρατείων περιφέρεσθαί φησιν ὑπὸ τῶν βιβλιοπωλῶν Ἀριστοτέλης. ἐπίσταμαι γὰρ ταῦτα ὑπὸ τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων λεγόμενα καὶ οὔτ' Ἀριστοτέλει πείθομαι ῥυπαίνειν τὸν ἄνδρα βουλομένῳ οὔτ' Ἀφαρεῖ τούτου γ' ἕνεκα λόγον εὐπρεπῆ πλαττομένῳ συντίθεμαι. ἱκανὸν δὲ ἡγησάμενος εἶναι τῆς ἀληθείας βεβαιωτὴν τὸν Ἀθηναῖον Κηφισόδωρον, ὃς καὶ συνεβίωσεν Ἰσοκράτει καὶ γνησιώτατος ἀκουστὴς ἐγένετο καὶ τὴν ἀπολογίαν τὴν πάνυ θαυμαστὴν ἐν ταῖς πρὸς Ἀριστοτέλην ἀντιγραφαῖς ἐποιήσατο, πιστεύω γεγράφθαι λόγους τινὰς ὑπὸ τοῦ ἀνδρὸς εἰς δικαστήρια, οὐ μέντοι πολλούς.

141.

Prolegom. in Isocratem (schol. in Aeschinem et Isocratem ed. Dindorf. Ox. 1852 p. 105, 22): *λέγεται δ' ὡς ὅτι καὶ τέχνην ῥητορικὴν ἔγραψε, τῷ δὲ χρόνῳ ἔτυχεν αὐτὴν ἀπολέσθαι. ἐρεῖ δέ τις, καὶ πόθεν δῆλον ὅτι τοῦτο οὕτως ἔχει; λέγομεν ὡς ὅτι Ἀριστοτέλης ὁ φιλόσοφος συναγαγὼν τέχνας ῥητορικὰς ἐμνήσθη καὶ ταύτης.*

XXIV. ΑΠΟΡΗΜΑΤΑ ΟΜΗΡΙΚΑ.

Vit. Ar. *τὰ Ὁμήρου προβλήματα* (vit. Ar. Marc. *τὰ Ὁμηρικὰ ζητήματα*) — vid. supra ad tit. XI.

142.

Schol. ext. marg. (Porphyr. *Ὁμηρ. ζητήμ.*) cod. Ven. B ad Il. β, 73 (p. 91, 3 Dind.): *διὰ τί ὁ Ἀγαμέμνων ἀποπειρᾶται τῶν Ἀχαιῶν; καὶ οὕτως ἔπραξεν ὥστε ὀλίγου τὰ ἐναντία συμβῆναι ἢ ἐβουλεύετο, καὶ τὸ κώλυμα ἀπὸ μηχανῆς· ἡ γὰρ Ἀθηνᾶ ἐκώλυσεν. ἔστι δὲ ἀποίητον τὸ*

24 *ἀπεπειρᾶτο* Dind. ‖ 25 *συμβῆναι* Bekk.: *συμβουλεύειν* B

μηχάνημα λύειν ἄλλως εἰ μὴ ἐξ αὐτοῦ τοῦ μύθου. φησὶ δὲ ὁ Ἀριστοτέλης ποιητικὸν μὲν εἶναι τὸ μιμεῖσθαι τὰ εἰωθότα γίνεσθαι καὶ ποιητῶν μᾶλλον τὸ κινδύνους παρεισάγειν.

143.

Schol. ext. B ad Il. β, 183 *ἀπὸ δὲ χλαῖναν βάλε: ἀπρεπὲς εἶναι δοκεῖ τὴν χλαῖναν ἀποβαλόντα μονοχίτωνα θεῖν τὸν Ὀδυσσέα διὰ τοῦ στρατοπέδου καὶ μάλιστα οἷος Ὀδυσσεὺς εἶναι ὑπείληπται. φησὶ δ' Ἀριστοτέλης, ἵνα διὰ τοῦτο θαυμάζων ὁ ὄχλος ἐπιστρέφηται καὶ ἐξικνῆται ἡ φωνὴ ὡς ἐπὶ μείζονα, ἄλλου ἄλλοθεν συνιόντος· οἷον καὶ Σόλων λέγεται πεποιηκέναι, ὅτε συνῆγε τὸν ὄχλον περὶ Σαλαμῖνος.*

144.

Athenaeus XIII p. 556[d]: *θαυμάσαι δ' ἄν τις, φησὶν Ἀριστοτέλης, ὅτι οὐδαμοῦ τῆς Ἰλιάδος Ὅμηρος ἐποίησε Μενελάῳ συγκοιμωμένην παλλακίδα πᾶσι δοὺς γυναῖκας. κοιμῶνται γοῦν παρ' αὐτῷ καὶ οἱ γέροντες μετὰ γυναικῶν, Νέστωρ καὶ Φοῖνιξ. οὐ γὰρ ἦσαν οὗτοι ἐκλελυμένοι τοῖς σώμασιν ἐν τοῖς τῆς νεότητος χρόνοις ἢ διὰ μέθης ἢ δι' ἀφροδισίων ἢ καὶ διὰ τῆς ἐν ταῖς ἀδηφαγίαις ἀπεψίας, ὥστε εἰκότως ἔρρωνται τῷ γήρᾳ. ἔοικεν οὖν ὁ Σπαρτιάτης αἰδεῖσθαι γαμετὴν οὖσαν τὴν Ἑλένην, ὑπὲρ ἧς καὶ τὴν στρατιὰν ἤθροισε· διόπερ φυλάττεται τὴν πρὸς ἄλλην κοινωνίαν. ὁ δ' Ἀγαμέμνων ὡς πολυγύναιος ὑπὸ Θερσίτου λοιδορεῖται „πλεῖαί τοι χαλκοῦ κλισίαι, πολλαὶ δὲ γυναῖκες εἰσὶν ἐνὶ κλισίῃς ἐξαίρετοι, ἅς τοι Ἀχαιοὶ πρωτίστῳ δίδομεν“* (Il. β, 226). *ἀλλ' οὐκ εἰκός, φησὶν ὁ Ἀριστοτέλης, εἰς χρῆσιν εἶναι τὸ πλῆθος τῶν γυναικῶν, ἀλλ' εἰς γέρας· ἐπεὶ οὐδὲ τὸν πολὺν οἶνον εἰς τὸ μεθύειν παρεσκευάσατο.*

1 *ἄλλως μὴ* B (*εἰ* add. Vill.) ‖ 9 *τὸ τοῦτο θαυμάζειν* Dind. ‖ 10 *μεῖζον* (L) Bekk.

145.

Schol. ext. B ad Il. β, 305 ἡμεῖς δ' ἀμφὶ περὶ κρήνην ἱεροὺς κατὰ βωμούς, μέχρι τοῦ, τῷ δεκάτῳ δὲ πόλιν αἱρήσομεν εὐρυάγυιαν (329): περὶ τούτων τῶν ἐπῶν ἠπόρησεν ὁ Ἀριστοτέλης τοιαῦτα· διὰ τί ὁ Κάλχας εἰ μὲν οὐδὲν ἦν τέρας τὸ γινόμενον, ἐξηγεῖται ὡς τέρας; τί γὰρ ἄτοπον ὑπὸ ὄφεως στρουθοὺς κατέδεσθαι ἢ τούτους ὀκτὼ εἶναι; περὶ δὲ τοῦ λίθον γενέσθαι οὐδὲν λέγει, ὃ ἦν μέγα. εἰ μὴ ἄρα εἰς τὸν ἀπόπλουν ἐσήμαινεν, ὥς τινές φασιν, οὐκ ἔδει δὲ ἀναμνῆσαι· εἰκὸς γὰρ ἦν ὑπολαβεῖν καὶ εἰ μή τις ἔλεγε. καὶ εἰ τότε ἀξίως ἔλεξε τοῦτο, ὅτι οὐδὲ ἀπέδωκεν τὰ ἔτη τὸ τέρας· ἐνάτη γὰρ ἦν ἡ μήτηρ, δεκάτῳ δὲ τὸ Ἴλιον ἥλω. φησὶν οὖν μὴ εἰς τὸν νόστον εἰρῆσθαι τὰ περὶ τῆς ἀπολιθώσεως τοῦ δράκοντος, διὸ οὐδ' ἐποίησε λέγοντα· οὔτε γὰρ πάντες ἐγένοντο ἄνοστοι, γελοῖός τ' ἂν ἦν οὐκ ἀποτρέπων τοῦ πλοῦ ἀλλὰ πλεῖν προτρεπόμενος οὓς ἐδήλου τὰ σημεῖα μὴ ἐπανήξειν. μή ποτ' οὖν, φησί, τὸ σημεῖον τὸ λίθον γενέσθαι βραδυτῆτος σημεῖον ἦν, ὅπερ ἤδη καὶ ἐγεγόνει, καὶ οὐκέτ' ἦν φοβερόν. ἐλήφθη δὲ ἐν ἔτεσιν ἐννέα· τοῦ δεκάτου γὰρ ἔτους ἀρχομένου ἐγένετο, ἀριθμεῖ δὲ τὰ ὁλόκληρα ἔτη, ὥστε συνᾴδει ὀρθῶς ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀπολωλότων καὶ τῶν ἐτῶν.

Ibidem mox p. 116, 15 Dind. (cod. f. 27ª sup.): ἡ δὲ τοῦ δράκοντος ἀπολίθωσις κατὰ μὲν Ἀριστοτέλην τὴν βραδυτῆτα ἐδήλου καὶ τὸ σκληρὸν τοῦ πολέμου, κατὰ δὲ ἄλλους τὴν τῆς πόλεως ἐρήμωσιν . . .

Cic. de divin. 2, 30, 65: *Quae tandem ista auguratio est ex passeribus annorum potius quam aut mensuum aut dierum? cur autem de passerculis coniecturam facit, in quibus nullum erat monstrum, de dracone silet qui, id quod fieri non potuit, lapideus dicitur factus? postremo quid simile habet passer annis?*

9 καὶ τότε B (εἰ addidi) ‖ 10 τὰ ἔτη ego: ἂν εἴη B ‖ 15 οὓς Bekk.: ὡς B

146.

Schol. ext. B ad Il. *β*, 649 *Κρήτην ἑκατόμπολιν: διὰ τί ἐνταῦθα μὲν πεποίηκεν „ἄλλοι θ' οἳ Κρήτην ἑκατόμπολιν ἀμφενέμοντο", ἐν δὲ τῇ Ὀδυσσείᾳ* (*τ*, 173) *εἰπὼν ὅτι ἔστιν ἡ Κρήτη καλὴ καὶ πίειρα καὶ περίρρυτος, ἐπάγει „ἐν δ' ἄνθρωποι πολλοὶ ἀπειρέσιοι καὶ ἐνενήκοντα πόληες"; τὸ γὰρ ποτὲ μὲν ἐνενήκοντα ποτὲ δὲ ἑκατὸν λέγειν δοκεῖ ἐναντίον εἶναι. . . . Ἀριστοτέλης δὲ οὐκ ἄτοπόν φησιν, εἰ μὴ πάντες τὰ αὐτὰ λέγοντες πεποίηνται αὐτῷ· οὕτως γὰρ καὶ ἀλλήλοις τὰ αὐτὰ παντελῶς λέγειν ὤφειλον.*

147.

Schol. ext. B ad Il. *γ*, 236 (*δοιὼ δ' οὐ δύναμαι*): *διὰ τί τὴν Ἑλένην πεποίηκεν ἀγνοοῦσαν περὶ τῶν ἀδελφῶν ὅτι οὐ παρῆσαν, δεκαετοῦς τοῦ πολέμου ὄντος καὶ αἰχμαλώτων πολλῶν γινομένων· ἄλογον γάρ. ἔτι δὲ καὶ εἰ ἠγνόει, ἀλλ' οὐκ ἦν ἀναγκαῖον μνησθῆναι τούτων οὐκ ἐρωτηθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Πριάμου περὶ αὐτῶν· οὐδὲ γὰρ πρὸς τὴν ποίησιν πρὸ ἔργου ἦν ἡ τούτων μνήμη. φησὶ μὲν οὖν Ἀριστοτέλης· ἴσως ὑπὸ τοῦ Ἀλεξάνδρου ἐντυγχάνειν ἐφυλάττετο τοῖς αἰχμαλώτοις· ἢ ὅπως τὸ ἦθος βελτίων φανῇ καὶ μὴ πολυπραγμονοῦσα, οὐδὲ τοὺς ἀδελφοὺς ᾔδει ὅπου εἰσί.*

148.

Schol. ext. B ad Il. *γ*, 276: *διὰ τί βουλόμενος ἐπιορκῆσαι τοὺς Τρῶας ὁ ποιητής, ἵνα εὐλόγως ἀπόλωνται, οὐδαμοῦ πεποίηκεν ἐπιορκοῦντας, ἀλλ' οἴεται; ὁ γὰρ ὅρκος ἦν, εἰ Ἀλέξανδρον ἀποκτείνειεν ὁ Μενέλαος, ἀποδοθῆναι τὴν Ἑλένην· οὐκ ἀναιρεθέντος δὲ οὐδαμοῦ ἠδίκουν μὴ ἀποδιδόντες οὐδ' ἐπιώρκησαν. φησὶ δ' Ἀριστοτέλης ὅτι οὐδ' ὁ ποιητὴς λέγει ὡς ἐπιώρκησαν, καθάπερ ἐπ' ἄλλων „ὡς φάτο καί ῥ' ἐπίορκον ὤμοσεν", ἀλλ' ὅτι κατάρατοι ἦσαν·*

9 *ὤφειλον*: sic B (*ὀφείλουσιν* Vill.) ‖ 17 cf. Schol. int. B: *ἠγνόει δὲ τὰ περὶ αὐτῶν ἴσως μὴ συγχωρουμένη συντυγχάνειν τοῖς αἰχμαλώτοις* ‖ 19 *πολυπραγμονοίη* B

αὐτοὶ γὰρ ἑαυτοῖς κατηράσαντο εἰπόντες „Ζεῦ κύδιστε μέγιστε καὶ ἀθάνατοι θεοὶ ἄλλοι, ὁππότεροι πρότεροι ὑπὲρ ὅρκια πημήνειαν, ὧδέ σφ' ἐγκέφαλος χαμάδις ῥέοι ὡς ὅδε οἶνος". οὐκ ἐπιώρκησαν μὲν οὖν, ἐκακούργησαν δὲ καὶ ἔβλαψαν τοὺς ὅρκους· ἐπάρατοι οὖν ἦσαν. ταῦτά τοι καὶ Ἥρα πειρᾶται ἐξ αὐτῶν ὧν κατηράσαντο γενέσθαι αὐτοῖς τὴν βλάβην· εὐξαμένων γὰρ ἐκείνων „ὁππότεροι πρότεροι ὑπὲρ ὅρκια πημήνειαν, ὧδέ σφ' ἐγκέφαλος χαμάδις ῥέοι ὡς ὅδε οἶνος" ἡ Ἥρα αὐτὸ τοῦτο παρακελεύεται τῇ Ἀθηνᾷ „ἐλθεῖν ἐς Τρώων καὶ Ἀχαιῶν φύλοπιν αἰνήν, πειρᾶν δ' ὥς κεν Τρῶες ὑπερκύδαντας Ἀχαιοὺς ἄρξωσι πρότεροι ὑπὲρ ὅρκια δηλήσασθαι". τὸ δὲ βλάψαι οὐκ ἔστιν ἐπιορκῆσαι.

149.

Schol. ext. B ad Il. γ, 277 (cf. Schol. Vindob. ad Od. μ, 374 in A. P. p. 159) ἠέλιός θ' ὃς πάντ' ἐφορᾷς: διὰ τί τὸν ἥλιον πάντα ἐφορᾶν καὶ πάντα ἐπακούειν εἰπών, ἐπὶ τῶν ἑαυτοῦ βοῶν ἀγγέλου δεόμενον ἐποίησεν „ὠκέα δ' ἠελίῳ ὑπερίονι ἄγγελος ἦλθε Λαμπετίη τανύπεπλος, ὅ οἱ βόας ἔκταν ἑταῖροι". λύων δ' Ἀριστοτέλης φησίν, ἤτοι ὅτι πάντα μὲν ὁρᾷ ἥλιος ἀλλ' οὐχὶ ἅμα, ἢ ὅτι τῷ ἡλίῳ ἦν τὸ ἐξαγγεῖλαν ἡ Λαμπετία ὥσπερ τῷ ἀνθρώπῳ ἡ ὄψις· ἢ ὅτι, φησίν, ἁρμόττον ἦν εἰπεῖν οὕτως τόν τε Ἀγαμέμνονα ὁρκίζοντα ἐν τῇ μονομαχίᾳ „ἠέλιός θ' ὃς πάντ' ἐφορᾷς καὶ πάντ' ἐπακούεις" καὶ τὸν Ὀδυσσέα πρὸς τοὺς ἑταίρους λέγοντα· οὐ γὰρ δὴ καὶ τὰ ἐν ᾅδου ὁρᾷ.

150.

Schol. ext. B ad Il. γ, 441: διὰ τί τὸν Ἀλέξανδρον πεποίηκεν οὕτως ἄθλιον ὥστε μὴ μόνον ἡττηθῆναι μονομαχοῦντα, ἀλλὰ καὶ φυγεῖν καὶ ἀφροδισίων μεμνημένον εὐθὺς

11 τρῶας E, τρῶσιν B ‖ 19 οὐχὶ (sic) ἅμα B ‖ τοῦ ἡλίου B ‖ 20 ἐξαγγεῖλαν B, ἐξαγγεῖλαι errore Vill., Dind. (L) ‖ 21 ἁρμοστὸν Vind. ‖ 24 ᾅδη B ‖ ὁρᾶν Vind.

καὶ ἐρᾶν μάλιστα τότε φάσκοντα καὶ οὕτως ἀσώτως διακεῖσθαι; Ἀριστοτέλης μέν φησιν εἰκότως· ἐρωτικῶς μὲν γὰρ καὶ πρότερον διέκειτο, ἐπέτεινε δὲ τότε. πάντες γάρ, ὅτε μὴ ἐξῇ ἢ φοβῶνται μὴ οὐχ ἕξουσι, τότε ἐρῶσι μάλιστα. διὸ καὶ νουθετούμενοι ἐπιτείνουσι μᾶλλον· ἐκείνῳ δὲ ἡ μάχη τοῦτο ἐποίησεν.

151.

Schol. ext. B ad Il. δ, 88: *διὰ τί ἡ Ἀθηνᾶ εἰς σύγχυσιν τῶν ὅρκων οὐ τῶν Τρώων τινὰ ἐπελέξατο ἀλλὰ τῶν ἐπικούρων; καίτοι κεχαρισμένος ἄν τις ἐγένετο Ἀλεξάνδρῳ μᾶλλον εἰ τῶν οἰκείων ἦν. καὶ διὰ τί τῶν ἐπικούρων τὸν Πάνδαρον ἐπελέξατο; φησὶν οὖν ὁ Ἀριστοτέλης ὅτι τῶν μὲν Τρώων οὐδένα, διότι πάντες αὐτὸν ἐμίσουν, ὡς ὁ ποιητής φησιν* (γ, 454) „*ἶσον γάρ σφιν πᾶσιν ἀπήχθετο κηρὶ μελαίνῃ*“· *τῶν δὲ ἐπικούρων τὸν Πάνδαρον ἐπελέξατο ὡς φιλοχρήματον· σημεῖον δὲ ἡ ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ τῶν ἵππων κατάλειψις ἵνα μὴ δαπανᾷ* (ε, 202)· *καὶ ὅτι φύσει ἐπίορκος ἦν· τὸ γοῦν ἔθνος ἔτι καὶ νῦν δοκεῖ εἶναι ὅθεν ἐκεῖνος ἦν ἐπίορκον.*

. . . *ἄπιστοι γὰρ Λυκάονες, ὡς καὶ Ἀριστοτέλης μαρτυρεῖ.* Schol. A ad δ, 88.

152.

Schol. ext. B ad Il. δ, 297 *ἱππῆας μὲν πρῶτα σὺν ἵπποισιν καὶ ὄχεσφιν: διὰ τί τὴν τάξιν ταύτην ἐποίησεν, ἱππῆας μὲν πρῶτον, πεζοὺς δ' ἐξόπισθε, κακοὺς δ' ἐς μέσον; ἄτοπον γὰρ τὸ τοὺς ἱππέας πρὸ τῆς φάλαγγος ποιῆσαι καὶ τούτων μεταξὺ τοὺς φαύλους. λύει δ' Ἀριστοτέλης· ἢ οὐ πρὸ τῆς φάλαγγος λέγει τοὺς ἱππεῖς, φησίν, ἀλλ' ἐπὶ τοῖς κέρασιν, καὶ οὕτως πρῶτοι εἶεν ἄν. τοὺς δὲ κακοὺς οὐ τόπῳ διορίζει, ἀλλ' ἐναλλὰξ μεταξὺ ἀνδρείου τὸν ἀσθενέστε-*

4 *φοβοῦνται* B (L, *-ῶνται* E) ‖ *οὐχ* om. B (add. Kammer) ‖ 15 *ἐν τῷ οἴκῳ*: *τῷ οἴκῳ* (om. *ἐν*) B (L E, *ἐπ' οἴκου* D, *ἐν οἴκῳ* Vill.) ‖ 25 *λέγει*: *λέγειν* B (Vill.) ‖ 26 *οὗτοι* B (corr. Bekk.)

ρον, πεζοὺς δ' ἐξόπισθεν τῶν ἱππέων, ὥστε τὰ μὲν κέρατα κρατεῖν τοὺς ἱππέας, μετὰ δὲ τούτους τοὺς πεζούς, πανταχοῦ δὲ μεταξὺ τῶν ἀνδρείων ἱππέων τε καὶ πεζῶν τετάχθαι τοὺς κακοὺς ἤτοι ἱππέας τε καὶ πεζούς.

153.

Schol. ext. B ad Il. ε, 741 (cf. Schol. ad Od. λ, 634) ἐν δέ τε Γοργείη κεφαλὴ δεινοῖο πελώρου: διὰ τί ποτὲ μέν φησι τὴν κεφαλὴν τῆς Γοργόνος ἐν ᾅδου εἶναι λέγων „μή μοι Γοργείην κεφαλὴν δεινοῖο πελώρου ἐξ ᾅδου πέμψειε", ποτὲ δὲ τὴν Ἀθηνᾶν ἔχειν ἐν τῇ αἰγίδι λέγων „βάλετ' αἰγίδα θυσσανόεσσαν" καὶ ἐπάγει „ἐν δ' ἔρις, ἐν δ' ἀλκή, ἐν δὲ κρυόεσσα ἰωκή, ἐν δέ τε Γοργείη κεφαλὴ δεινοῖο πελώρου"; φησὶ δ' Ἀριστοτέλης ὅτι μήποτε ἐν τῇ ἀσπίδι οὐκ αὐτὴν εἶχε τὴν κεφαλὴν τῆς Γοργόνος, ὥσπερ οὐδὲ τὴν Ἔριν οὐδὲ τὴν κρυόεσσαν Ἰωκήν, ἀλλὰ τὸ ἐκ τῆς Γοργόνος γιγνόμενον τοῖς ἐνορῶσι πάθος καταπληκτικόν.

154.

Schol. int. B ad Il. ε, 778 αἱ δὲ βάτην τρήρωσι πελειάσιν ἴθμαθ' ὁμοῖαι: . . . καλῶς τῶν βουλομένων λαθεῖν τὰ ἴχνη περιστεραῖς εἴκασεν· ἀφανῆ γὰρ αὐτῶν τὰ ἴχνη, ὡς Ἀριστοτέλης.

155.

Schol. ext. B ad Il. ζ, 234 ἔνθ' αὖτε Γλαύκῳ Κρονίδης φρένας ἐξέλετο Ζεύς: . . . διὰ τί ὁ μὲν Γλαῦκος προήχθη εἰς φιλοτιμίαν τοῦ ἀλλάσσειν τὰ ὅπλα χρυσᾶ ὄντα πρὸς Διομήδη, ὁ δὲ ποιητὴς ἐπιτιμᾷ ὡς οὐ δέον οὐδ' εἰ φίλος εἴη προίεσθαι πλείονος ἄξιον; . . . ὁ ποιητὴς δέ, φησὶν Ἀριστοτέλης, οὐχ ὅτι τὰ πλείονος ἄξια ὄντα προήκατο ἐπιτιμᾷ, ἀλλ' ὅτι ἐν πολέμῳ καὶ χρώμενος προίετο, οὐδὲν γὰρ ἀλλοιότερον, ὥσπερ ἂν εἰ ἀπέβαλε τὰ ὅπλα. ἐπιτιμᾷ οὖν ὅτι κρείττω προίετο οὐκ εἰς τιμὴν ἀλλ' εἰς χρῆσιν· ἀναγκαῖον δὲ τοῦτο δηλῶσαι εἰπόντα τὴν ἀξίαν.

156.

Schol. ext. B ad Il. η, 93: *διὰ τί προκαλουμένου Ἕκτορος εἰς μονομαχίαν οἱ μὲν ἄλλοι ἄριστοι αἴδεσθεν μὲν ἀνήνασθαι, δεῖσαν δ' ὑποδέχθαι, Μενέλαος δὲ πρῶτος ἀνίσταται καὶ μεμψάμενος τοὺς ἄλλους κατεδύσατο τεύχεα καλά, μάχεσθαι προθυμούμενος· ὅτε δὲ προτραπέντες οἱ ἐννέα ἀνίσταντο, οὐδαμοῦ αὐτὸς ἐν τούτοις εὑρίσκεται, ἀλλ' Ἀγαμέμνων καὶ Διομήδης καὶ οἱ Αἴαντες καὶ Ἰδομενεὺς καὶ Μηριόνης καὶ Εὐρύπυλος καὶ Θόας καὶ Ὀδυσσεύς; φησὶ δὲ ὁ Ἀριστοτέλης ὅτι ἅπαξ ἀκούσας „μηδ' ἔθελ' ἐξ ἔριδος σεῦ ἀμείνονι φωτὶ μάχεσθαι Ἕκτορι" οὐκ ἔμελλεν αὖθις ἀνίστασθαι, καὶ ὅτι τὸ πρότερον ἐκ φιλονεικίας ἡ ἀνάστασις, καὶ ὅτι ἤδη μονομαχήσας ἐτύγχανεν Ἀλεξάνδρῳ καὶ οὐ καλῶς ἀπαλλάξας, καὶ νεωστὶ ἐτέτρωτο ὑπὸ Πανδάρου, καὶ ὅτι ἀποκινδυνεύειν τοῦτον οὐκ ἐχρῆν ἐν ᾧ τὸ τέλος ἤρτητο τοῦ πολέμου· ἐπὶ γὰρ Ἀλεξάνδρου ἴσον ἦν τὸ τοῦ κινδύνου.*

157.

Schol. ext. B ad Il. η, 228: *διὰ τί ὁ Αἴας τῷ Ἕκτορι δεδήλωκε τὴν τοῦ Ἀχιλλέως μῆνιν; οὐδεμία γὰρ ἀνάγκη ἦν οὐδὲ φρονίμου ἀνδρὸς τὰ παρ' αὐτοῦ κακὰ τοῖς πολεμίοις ἐξαγγέλλειν. ἢ ὅτι . . . Ἀριστοτέλης δέ, ἵνα μὴ οἴηται τὸν Ἀχιλλέα ἀποδεδειλιακέναι, ἀλλὰ κἀκεῖνον καὶ ἄλλους αὐτοῦ εἶναι κρείττους.*

158.

Schol. ext. B ad Il. ι, 17: *διὰ τί λέγοντα ποιεῖ ἐν δήμῳ „ὦ φίλοι Ἀργείων ἡγήτορες ἠδὲ μέδοντες" τοὺς ἡγήτορας καὶ βασιλεῖς προσφωνῶν καίπερ πάντων παρόντων; φησὶν οὖν ὁ Ἀριστοτέλης ὅτι ὁ μὲν δῆμος μόνου τοῦ ἀκοῦσαι κύριος, οἱ δὲ ἡγεμόνες καὶ τοῦ πρᾶξαι.*

6 *αὐτὸς* (Vill.): *οὗτος* Dind.

159.

Schol. ext. B ad Il. κ, 98 (κ, 198 Bekk.): ἠπόρησεν Ἀριστοτέλης διὰ τί ἔξω τοῦ τείχους ἐποίησε τοὺς ἀριστέας βουλευομένους ἐν νυκτηγορίᾳ, ἐξὸν ἐντὸς τοῦ τείχους ἐν ἀσφαλεῖ. καί φησι· πρῶτον μὲν οὖν οὐκ εἰκὸς ἦν ἀποκινδυνεύειν τοὺς Τρῶας οὔτ' ἐπιτίθεσθαι νύκτωρ· οὐ γὰρ τῶν εὐτυχούντων ἦν ἀποκινδυνεύειν. ἔπειτα ἐν ἐρημίᾳ καθ' ἡσυχίαν βουλεύεσθαι περὶ τῶν τηλικούτων ἔθος. ἄτοπον δ' ἂν ἦν, εἰ ἠξίουν μὲν πορευθῆναί τινας εἰς τοὺς Τρῶας, αὐτοὶ δὲ οὐδὲ μικρὸν προελθεῖν ἐτόλμων. ἔπειτα στρατηγῶν ἂν εἴη τὸ φυλάσσεσθαι τοὺς νυκτερινοὺς θορύβους, τὸ δ' ἐν τῷ στρατεύματι νυκτὸς συνιόντας βουλεύεσθαι, νεωτερισμοῦ ὑποψίαν παρασχόν, φόβον ἂν ἐνεποίει.

160.

Schol. ext. B ad Il. κ, 153 ὄρθ' ἐπὶ σαυρωτῆρος ἐλήλατο: φαύλη δοκεῖ εἶναι ἡ τῶν δοράτων ἐπὶ σαυρωτῆρας στάσις· καὶ δὴ πανταχοῦ θόρυβον ἤδη πεποίηκε νύκτωρ ἓν μόνον πεσόν. λύει δ' Ἀριστοτέλης λέγων ὅτι τοιαῦτα ἀεὶ ποιεῖ Ὅμηρος, οἷα ἦν τότε. ἦν δὲ τοιαῦτα τὰ παλαιά, οἷάπερ καὶ νῦν ἐν τοῖς βαρβάροις· πολλοὶ δὲ οὕτω χρῶνται τῶν βαρβάρων.

161.

Schol. ext. B ad Il. κ, 252: . . . αὐτίκα τῶν παλαιῶν ζητημάτων ὡμολόγηται εἶναι τὸ τοιοῦτο, ἐν οἷς φησιν „ἄστρα δὲ δὴ προβέβηκε, παρῴχηκεν δὲ πλέον νὺξ τῶν δύο μοιράων, τριτάτη δ' ἔτι μοῖρα λέλειπται". πῶς γὰρ εἰ αἱ δύο μοῖραι ἐξήκουσιν αὗταί τε καὶ ἔτι τούτων πλέον, ἡ τριτάτη μοῖρα λέλειπται ἀλλ' οὐχὶ τῆς τρίτης μόριον . . . Ἀριστοτέλης δὲ οὕτως ἀξιοῖ λύειν ἐν οἷς φησιν· ἡ εἰς δύο διαι-

9 προσελθεῖν B (corr. Bekk.) ‖ 12 ἂν addidi ‖ 18 cf. Ar. poet. 25 p. 1461, 3 οὕτω γὰρ τότ' ἐνόμιζον, ὥσπερ καὶ νῦν Ἰλλυριοί.

ρεσις εἰς ἴσας δύναται γενέσθαι ἐν τούτοις· ἐπεὶ δὲ τὸ πλέον τοῦ ἡμίσεος ἀόριστόν ἐστιν, ὅταν τοσοῦτον αὐξηθῇ ὡς τοῦ ὅλου τρίτον ἀπολείπεσθαι, ἀκριβοῦς ἂν εἴη τὸ ἀφορίσαι τοῦτο καὶ δηλῶσαι ὅσον ἐστὶ τὸ καταλειφθέν, ἵνα ὅσον ηὐξήθη τοῦ ὅλου τὸ ἥμισυ δῆλον γένηται. οἷον τῶν ϛ̄ ἥμισυ τὰ γ̄. εἴπερ διαιρεθείη τὰ ϛ̄ εἰς β̄ ἴσα, ἔσται γ̄. ἐὰν τὸ ἕτερον μέρος αὐξηθῇ, ἄδηλον πότερον μορίῳ ἀριθμοῦ ἢ ὅλῃ μονάδι. ἐὰν οὖν ὅλῃ μονάδι πλέον γένηται, τὸ μέρος τὸ ὑπολειπόμενον τρίτον ἔσται τοῦ ὅλου, ὥστε καὶ ὁ εἰπὼν τῶν δύο μερῶν θάτερον πλέον γενόμενον καταλέλοιπε τριτάτην μοῖραν, δεδήλωκεν ὅτι ἐν αὐξήσει τὸ πλέον μονάδι γέγονε, τεσσάρων γεγονότων τῶν τριῶν καὶ δύο ὑπολειπομένων, ὅπερ ἦν τῶν ἓξ τὸ τρίτον. ἐπεὶ οὖν καὶ τῆς νυκτὸς αἱ δώδεκα μοῖραι εἰς δύο ἴσας μερίδας μερίζεσθαι δύνανται εἰς ἕξ, ηὐξήθη δὲ καὶ πλέον γεγονὸς θάτερον μέρος, ἄδηλον δὲ τὸ πόσαις ὥραις· καὶ γὰρ μιᾷ καὶ δύο καὶ τρισὶ καὶ πλείοσιν ἡ αὔξησις δύναται γίνεσθαι· ἀφορίζων ὁ ποιητὴς τὸ ἀόριστον τοῦ πλείονος πόσον ἦν καὶ ὅτι β̄ ὥραις ηὐξήθη, ἐπήγαγεν ὅτι τριτάτη μοῖρα λέλειπται, ὡς ὀκτὼ μὲν γενέσθαι τὰς παρῳχηκυίας ὥρας, καταλείπεσθαι δὲ τέσσαρας, αἵπερ εἰσὶ τοῦ ὅλου τρίτον.

162.

Strabo XIII p. 598 (ad Il. μ, 4): καὶ μὴν τόγε ναύσταθμον τὸ νῦν ἔτι λεγόμενον πλησίον οὕτως ἐστὶ τῆς νῦν πόλεως, ὥστε θαυμάζειν εἰκότως ἄν τινα τῶν μὲν τῆς ἀπονοίας τῶν δὲ τοὐναντίον τῆς ἀψυχίας, ἀπονοίας μέν, εἰ τοσοῦτον χρόνον ἀτείχιστον αὐτὸ εἶχον, πλησίον οὔσης τῆς πόλεως καὶ τοσούτου πλήθους τοῦ τ' ἐν αὐτῇ καὶ τοῦ ἐπικουρικοῦ· νεωστὶ γὰρ γεγονέναι φησὶ τὸ τεῖχος — ἢ οὐδ'

1 ἴσας: ἴσην B ‖ ἐπεὶ δὲ: ἐπειδὴ B ‖ 3 ἀκριβῶς B ‖ 17 ἀφορίζων B (Schrader): ἀφορίζει B (Vill., Dind.)

ἐγένετο, ὁ δὲ πλάσας ποιητὴς ἠφάνισεν, ὡς Ἀριστοτέλης φησίν — ἀψυχίας δέ, εἰ γενομένου τοῦ τείχους ἐτειχομάχουν καὶ εἰσέπεσον εἰς αὐτὸ τὸ ναύσταθμον καὶ προσεμάχοντο ταῖς ναυσίν, ἀτείχιστον δὲ ἔχοντες οὐκ ἐθάρρουν προσιόντες πολιορκεῖν μικροῦ τοῦ διαστήματος ὄντος.

163.

Schol. cod. Ven. A ad Il. τ, 108 εἰ δ' ἄγε νῦν μοι ὄμοσσον: διὰ τί ἡ Ἥρα ὀμόσαι προάγει τὸν Δία; ἢ δῆλον ὡς οὐ ποιοῦντα ἃ ἂν φῇ. εἰ δὲ τοῦτο, διὰ τί οὐ κατανεῦσαι ἀλλὰ καὶ ὀμόσαι ἠξίωσεν, ὡς καὶ ψευδομένου ἂν μὴ ὀμόσῃ; ὁ δὲ ποιητής φησιν ἀληθεύειν „ὅ τι κεν κεφαλῇ κατανεύσῃ". τὸ μὲν οὖν ὅλον μυθῶδες· καὶ γὰρ οὐδ' ἀφ' ἑαυτοῦ ταῦτά φησιν Ὅμηρος οὐδὲ γινόμενα εἰσάγει, ἀλλ' ὡς διαδεδομένων περὶ τὴν Ἡρακλέους γένεσιν μέμνηται. ῥητέον δὲ ὅτι καὶ ὁ μῦθος εἰκότως εἰσάγει τὴν Ἥραν ὁρκοῦσαν τὸν Δία· πάντες γὰρ περὶ ὧν φοβοῦνται μὴ ἄλλως ἀποβῇ, πολὺ τῷ ἀσφαλεῖ προέχειν πειρῶνται· διὸ καὶ ἡ Ἥρα ἅτε οὐ περὶ μικρῶν ἀγωνιζομένη καὶ τὸν Δία εἰδυῖα ὅτι αἰσθόμενος τὸν Ἡρακλέα δουλεύοντα ὑπεραγανακτήσει, τῇ ἰσχυροτάτῃ ἀνάγκῃ κατέλαβεν αὐτόν. οὕτως Ἀριστοτέλης.

164.

Schol. Leid. (Porphyrii Qu. Hom. rel. ed. H. Schrader Lips. 1882 p. 261) ad Il. ψ, 269: Πορφυρίου. διὰ τί ὁ Ἀχιλλεὺς ἐν τῷ τετάρτῳ ἀγῶνι πλεῖστον ἀποδίδωσιν ἆθλον· τὰ γὰρ δύο τάλαντα τοῦ χρυσοῦ πλεῖον ἵππου καὶ γυναικός. ὅτι δὲ οὐκ ὀλίγον ἦν, σημεῖον ὅτι ἐν λιταῖς προτίθησι δέκα τάλαντα χρυσοῦ πρὸς πολλῇ προικί. λύων οὖν ὁ Ἀριστο-

1 πλάσας: cf. Schol. Il. μ, 4. η, 445 ‖ 7 προάγει τὸν: πρὸς τὸν B ‖ 10 φησίν: Il. α, 527 ‖ 15 φοβοῦνται: ἂν φοβῶνται Dind.

τέλης τὸ τάλαντον οὔτε ἴσον φησὶ τότε καὶ νῦν εἶναι οὔτε ἀφωρισμένῳ χρῆσθαι σταθμῷ, ἀλλὰ μέτρον τι μόνον εἶναι.

Schol. ext. B ad Il. *β*, 169 *ἀτάλαντον* (idemque ad Il. *ν*, 295 *ἀτάλαντος Ἄρηι*. cf. ad Il. *ε*, 576): *λύων ὁ Ἀριστοτέλης τὸ τάλαντον* . . . (ut supra).

Schol. int. B ad Il. *ψ*, 269 *τῷ δὲ τετάρτῳ θῆκε δύο χρύσοιο τάλαντα: πῶς τῷ τετάρτῳ πάντων μεῖζον δίδωσι; φησὶν οὖν ὁ Ἀριστοτέλης μὴ εἶναι τὸ τάλαντον ὡρισμένον ποσόν, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ ἥσσονος καὶ μείζονος λαμβάνεσθαι· νῦν μὲν γὰρ ὡς ἧττον ἵππου λαμβάνεται, ἐν δὲ ταῖς λιταῖς* (*ι*, 122) *ὡς μεῖζον.*

165.

Plutarch. de aud. poetis 12 (cf. Schol. Il. *ψ*, 297): *οἱ δὲ παῖδες ἂν ὀρθῶς ἐκτρέφωνται τοῖς ποιήμασιν, καὶ ἀπὸ τῶν φαύλους καὶ ἀτόπους ὑποψίας ἐχόντων ἕλκειν τι χρήσιμον ἁμωσγέπως μαθήσονται καὶ ὠφέλιμον. αὐτίκα γοῦν ὕποπτός ἐστιν ὁ Ἀγαμέμνων ὡς διὰ δωροδοκίαν ἀφεὶς τῆς στρατείας τὸν πλούσιον ἐκεῖνον* (*Ἐχέπωλον*) *τὸν τὴν Αἴθην χαρισάμενον αὐτῷ „δῶρ', ἵνα μή οἱ ἕποιθ' ὑπὸ Ἴλιον ἠνεμόεσσαν ἀλλ' αὐτοῦ τέρποιτο μένων· μέγα γάρ οἱ ἔδωκεν Ζεὺς ἄφενος". ὀρθῶς δέ γε ἐποίησεν, ὡς Ἀριστοτέλης φησίν, ἵππον ἀγαθὴν ἀνθρώπου τοιούτου προτιμήσας..*

166.

Schol. ext. B ad Il. *ω*, 15: *διὰ τί ὁ Ἀχιλλεὺς τὸν Ἕκτορα εἷλκε περὶ τὸν τάφον τοῦ Πατρόκλου παρὰ τὰ νενομισμένα ποιῶν εἰς τὸν νεκρόν; ἢ παρανομοῦσι τὰ αὐτὰ οὐχ οἱ ἀμυνόμενοι ἀλλ' οἱ ἄρχοντες, ὁ δὲ Ἕκτωρ πρότερος ἐνεχείρησε λωβήσασθαι Πάτροκλον τὰ τοιαῦτα . . . ἔστι δὲ λύειν, φησὶν*

17 *τὸν τὴν* Hercher: *καὶ τὴν* vulgo ‖ 25 *ἀνεχείρησε* B (corr. Bekk.) ‖ 26 *λύειν* (Mosq.): *λύσις* B

Ἀριστοτέλης, καὶ εἰς τὰ ὑπάρχοντα ἀνάγοντ' ἔθη ὅτι τοιαῦτα ἦν, ἐπεὶ καὶ νῦν ἐν Θετταλίᾳ περιέλκουσι περὶ τοὺς τάφους.

167.

Schol. Townl. ad Il. ω, 420 (cf. Suid. s. *μεμυκότα*) *σὺν δ' ἕλκεα πάντα μέμυκε: παράδοξον· τὰ μὲν γὰρ τῶν ζώντων ἕλκη μετὰ θάνατον μύει, τὰ δὲ μετὰ θάνατον γινόμενα σήπεται.*

ib. *ἀδύνατον νεκρῶν τραύματα μύειν, ὥς φησιν Ἀριστοτέλης εἰρηκέναι Ὅμηρον „μῦσεν δὲ περιβροτόεσσα ὠτειλή". τοῦτο δὲ τὸ ἡμιστίχιον οὐδὲ φέρεται.*

168.

Schol. int. B (Eustath. p. 1365) ad Il. ω, 569 *μή σε, γέρον, οὐδ' αὐτὸν ἐνὶ κλισίῃσι ἐάσω: Ἀριστοτέλης φησὶν ἀνώμαλον εἶναι τὸ Ἀχιλλέως ἦθος. οἱ δέ φασιν ὅτι ἵνα ἀποστήσῃ αὐτὸν τοῦ ἐφ' Ἕκτορι θρήνου, διὰ τοῦτο δειδίσσει.*

169.

Schol. (ed. Dindorf) H Q E ad Od. δ, 356 (*νῆσος ... Αἰγύπτου προπάροιθε, Φάρον δέ ἑ κικλήσκουσιν,*) *τόσσον ἄνευθ'* (*ὅσσον τε πανημερίη γλαφυρὴ νηῦς ἤνυσεν*): *τοσοῦτον γὰρ ἀπέχει Ναυκράτεως ἡ Φάρος, ἔνθα τότε τῆς Αἰγύπτου τὸ ἐμπόριον ἦν, ὥς φησιν Ἀριστοτέλης „μέχρι Ναυκράτεως τὸ πέρας ἦν τοῦ Νείλου τότε".*

170.

Schol. T ad Od. ε, 93 *κέρασσε δὲ νέκταρ ἐρυθρόν: εἰ μηδὲν ἄλλο πίνουσιν οἱ θεοὶ ἢ τὸ νέκταρ, διὰ τί αὐτὸ ἡ Καλυψὼ τῷ Ἑρμῇ κεράσασα δίδωσιν; εἰ γὰρ κεκέρασται σὺν ὕδατι, οὐ μόνον τὸ νέκταρ ἀλλὰ καὶ τὸ ὕδωρ πίνουσιν.*

1 *ἀνάγων* B (corr. Schrader) ‖ 2 *π. τ. τάφους* sc. *τοὺς φονέας* (ut ait de eadem re Callimachus in sch. B ad *X*, 397) ‖ 17 *τότε*: *τὸ παλαιὸν* Herod. 2, 179

καίτοι, φασί, ψιλὴν ἀμβροσίαν παρέθηκε „κέρασσε δὲ νέκταρ ἐρυθρόν“. λύων οὖν ὁ Ἀριστοτέλης τὸ κέρασσε, φησίν, ἤτοι τὸ μῖξαι ἄλλο ἄλλῳ ὑγρῷ δηλοῖ ἢ τὸ ἐγχέαι· ἄμφω γὰρ δηλοῖ τὸ κεράσαι. νῦν οὖν τὸ „κέρασσε δὲ νέκταρ ἐρυθρόν“ οὐ τὸ μῖξαι δηλοῖ ἀλλὰ ψιλῶς ἐγχέαι.

Ibidem Schol. alt. (QEB) Vindob. (A. P. p. 171) κέρασε δὲ νέκταρ ἐρυθρόν: ἀντὶ τοῦ ἐνέχεεν· οὐ γὰρ κιρνᾶται τὸ νέκταρ. εἰ οὐδὲν γὰρ ἄλλο πίνουσιν οἱ θεοὶ ἢ νέκταρ πῶς αὐτὸ κιρνᾷ ὕδατι ἡ Καλυψώ; ἔστιν οὖν ἀντὶ τοῦ ἐνέχεεν ἀπὸ τῆς ἀρχαίας συνηθείας· εἰς κέρας γὰρ ἐγχέοντες ἔπινον. ἢ ὅτι τὸ κέρασε κατὰ τὸν Ἀριστοτέλην, ὡς ὁ Πορφύριος λέγει, οὐ μόνον δηλοῖ τὸ μῖξαι ἄλλῳ ὑγρῷ ἄλλο, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐγχέαι ψιλῶς.

171.

Schol. (TQEP) Vindob. (A. P. p. 171) ad. Od. ε, 334 (Ἰνὼ Λευκοθέη, ἣ πρὶν μὲν ἔην βροτὸς αὐδήεσσα) . . . ζητεῖ δὲ ὁ Ἀριστοτέλης, διὰ τί τὴν Καλυψὼ καὶ τὴν Κίρκην καὶ τὴν Ἰνὼ αὐδηέσσας λέγει μόνας· πᾶσαι γὰρ καὶ αἱ ἄλλαι φωνὴν εἶχον. καὶ λῦσαι μὲν οὐ βεβούληται, μεταγράφει δὲ ποτὲ μὲν εἰς τὸ αὐλήεσσα, ἐξ οὗ δηλοῦσθαί φησιν ὅτι μονώδεις ἦσαν· ἐπὶ δὲ τῆς Ἰνοῦς οὐδήεσσα. τοῦτο γὰρ πάσαις ὑπῆρχεν αὐταῖς καὶ μόναις· πᾶσαι γὰρ αὗται ἐπὶ γῆς ᾤκουν.

Schol. alt. HQP ibidem: ὁ μὲν Ἀριστοφάνης τὰς ἀνθρωποειδεῖς θεὰς αὐδηέσσας φησὶν οἱονεὶ φωνὴν μετειληφυίας, ὁ δὲ Ἀριστοτέλης οὐδήεσσαν λέγει οἱονεὶ ἐπίγειον. οὕτως καὶ Χαμαιλέων.

Schol. H ad Od. κ, 136 αὐδήεσσα: Ἀριστοτέλης οὐδήεσσα.

9 ψιλῶς post οὖν add. cett. ‖ 18 βούλεται QE et Vind. ‖ 20 codd. αὐδήεσσα, etiam Vind. ‖ τοῦτο: ἐκεῖνο Vind. et E ‖ 21 ἐπὶ γῆς: ἐπὶ αὐλὰς Vind. et E ‖ 25 αὐδήεσσαν codd. (corr. Porson) ‖ 27 Ἀριστοφάνης cod. (Ludwich, Aristarchs Textkr. I, 579)

172

Schol. HQ et Vindobon. ad Od. ι, 106 (T ad ι, 311) *Κυκλώπων δ' ἐς γαῖαν: ζητεῖ Ἀριστοτέλης πῶς ὁ Κύκλωψ ὁ Πολύφημος μήτε πατρὸς ὢν Κύκλωπος· Ποσειδῶνος γὰρ ἦν· μήτε μητρός, Κύκλωψ ἐγένετο αὐτός. ἐκ δὲ τοῦ μύθου ἐπιλύεται· καὶ γὰρ ἐκ Βορέου ἵπποι γίνονται καὶ ἐκ Ποσειδῶνος καὶ τῆς Μεδούσης ὁ Πήγασος ἵππος.*

173.

Schol. HT ad Od. ι, 345 (ι, 333): *διὰ τί Ὀδυσσεὺς πρὸς τοὺς Φαίακας ἔλεγεν ὅτι τὸν Κύκλωπα ἐτύφλωσε Ποσειδῶνος υἱὸν ὄντα, οὖσι καὶ αὐτοῖς ἀπογόνοις Ποσειδῶνος; λύων οὖν Ἀριστοτέλης φησὶν ὅτι ᾔδει ἐχθροὺς αὐτοὺς ὄντας τοῦ Κύκλωπος· ἐκβληθέντας γάρ φησιν ὑπὸ τῶν Κυκλώπων ἐλθεῖν ἐπὶ τὴν Σχερίαν „οἳ πρὶν μέν ποτ' ἔναιον . . . ἀλφηστάων“.*

Schol. QM (ad ι, 333) et Vindob. (ad ι, 315): *πῶς οὐκ ἐδεδίει τοὺς ἐκγόνους Ποσειδῶνος Φαίακας τὴν πήρωσιν λέγων Κύκλωπος; Ἀριστοτέλης οὖν φησὶν ὅτι ᾔδει ἐχθροὺς ὄντας αὐτοῖς „οἵ σφεας σινέσκοντο“.*

174.

Schol. HTQ(M) ad Od. ι, 525: *διὰ τί Ὀδυσσεὺς οὕτως ἀνοήτως εἰς τὸν Ποσειδῶνα ὠλιγώρησεν τῷ λόγῳ εἰπών „ὡς οὐκ ὀφθαλμόν γ' ἰήσεται οὐδ' ἐνοσίχθων“; Ἀντισθένης μὲν φησι διὰ τὸ εἰδέναι ὅτι οὐκ ἦν ἰατρὸς ὁ Ποσειδῶν ἀλλ' ὁ Ἀπόλλων, Ἀριστοτέλης δὲ οὐχ ὅτι οὐ δυνήσεται ἀλλ' ὅτι οὐ βουληθήσεται διὰ τὴν πονηρίαν τοῦ Κύκλωπος. διὰ τί οὖν ὁ Ποσειδῶν ὠργίσθη, καίτοι μὴ χαλεπαίνων διὰ τὸ ἀπόφθεγμα ἀλλὰ διὰ τὴν τύφλωσιν „Κύκλωπος γὰρ κεχό-*

3 *ὁ* om. Vind. et T ‖ 4 *ἐγένετο. αὐτὸς δὲ ἑτέρῳ μύθῳ ἐ.* codd. (*αὐτὸς κύκλωψ ἐγένετο. ἑτέρῳ μύθῳ ἐ.* T) ‖ 14 *διά τί* Vind. ‖ 23 sic HTQ. reliqua (*διὰ τί οὖν* . . .) in HT(M)

λωται, ὃν ὀφθαλμοῦ ἀλάωσεν“, καὶ παμπονήρου ὄντος καὶ τοὺς ἑταίρους κατεσθίοντος; λύων δὲ ὁ Ἀριστοτέλης φησὶ μὴ ταὐτὸν εἶναι ἐλευθέρῳ πρὸς δοῦλον καὶ δούλῳ πρὸς ἐλεύθερον, οὐδὲ τοῖς ἐγγὺς τῶν θεῶν οὖσι πρὸς τοὺς ἄποθεν. ὁ δὲ Κύκλωψ ἦν μὲν ζημίας ἄξιος ἀλλ' οὐκ Ὀδυσσεῖ κολαστέος ἀλλὰ τῷ Ποσειδῶνι. ἣ πανταχοῦ νόμιμον διαφθειρομένῳ βοηθεῖν τῷ υἱῷ· καὶ ἦρχον ἀδικίας οἱ ἑταῖροι.

175.

Schol. Vindob. (A. P. p. 174) ad Od. μ, 128 et 129 βόσκοντ' ἠελίοιο βόες (128): ἀπόβλητον ἦν τοῖς ἀρχαίοις ἀρότην βοῦν κτείνειν. ἔπασχε γὰρ κακῶς ἐξ ἀνθρώπων ἢ θεῶν ὅστις τοῦτο πεποίηκεν. ὅπερ οἱ τοῦ Ὀδυσσέως φίλοι ποιήσαντες ἀπώλοντο. Ἀριστοτέλης φυσικῶς φησίν· λέγει γὰρ τὰς τριακοσίους τοῦ χρόνου ἡμέρας πρὸς ταῖς λοιπαῖς. — ἑπτὰ βοῶν ἀγέλαι (129): Ἀριστοτέλης φυσικῶς τὰς κατὰ σελήνην ἡμέρας αὐτὸν λέγειν φησὶ τ̅ν̅ οὔσας. τὸν γὰρ πεντήκοντα ἀριθμὸν ἑπταπλασιάσας εἰς τὸν τριακοστὸν πεντηκοστὸν περιεστάναι εὑρήσεις.

Eustathius p. 1717: ἰστέον δὲ ὅτι τὰς ἀγέλας ταύτας καὶ μάλιστα τὰς τῶν βοῶν φασὶ τὸν Ἀριστοτέλην ἀλληγορεῖν εἰς τὰς κατὰ δωδεκάδα τῶν σεληνιακῶν μηνῶν ἡμέρας γινομένας πεντήκοντα πρὸς ταῖς τριακοσίαις, ὅσος καὶ ὁ ἀριθμὸς ταῖς ἑπτὰ ἀγέλαις ἐχούσαις ἀνὰ πεντήκοντα ζῷα. διὸ οὔτε γόνον αὐτῶν γίνεσθαι Ὅμηρος λέγει οὔτε φθοράν· τὸ γὰρ αὐτὸ ποσὸν ἀεὶ ταῖς τοιαύταις ἡμέραις μένει.

176.

Schol. N ad Od. ν extr. (p. 789 Dind.): διὰ τί Ὀδυσσεὺς τῇ μὲν Πηνελόπῃ ἡλικίαν τε ἤδη ἐχούσῃ καὶ φιλούσῃ

6 ἣ: codd. εἰ ‖ τῷ ante διαφθ. add. codd. ‖ ἣ — ἑταῖροι om. H ‖ 14 cf. schol. (BQ)M: ἑπτὰ β. ἀγ. ἀριστοτέλης φυσικῶς φησί· λέγει γὰρ τὰς κατὰ σελήνην ἡμέρας πεντήκοντα πρὸς ταῖς τριακοσίαις. ‖ 15 τ̅ν̅: τὰς ν̅ Vind.

αὐτὸν οὐκ ἐδήλωσεν ὃς ἦν, τῷ δὲ Τηλεμάχῳ νέῳ ὄντι καὶ τοῖς οἰκέταις τῷ μὲν συβώτῃ τῷ δὲ βουκόλῳ ὄντι; οὐ γὰρ δήπου μὴ πεῖραν ἐκείνης εἰληφώς. ἔστι φάναι, φησὶν Ἀριστοτέλης, ὅτι τοῖς μὲν ἔδει ὡς ἂν μετέχειν μέλλουσι τοῦ κινδύνου εἰπεῖν· ἀδύνατον γὰρ ἦν ἄνευ τούτων ἐπιθέσθαι τοῖς μνηστῆρσι . . . ἔστι δὲ εἰπεῖν καὶ ὅτι ηὐλαβήθη μὴ περιχαρὴς ἀκούσασα γένηται καὶ ἐπίδηλον ποιήσῃ. ἑώρα γὰρ αὐτὴν σφόδρα ἐπιθυμοῦσαν. οὐκοῦν καὶ ὁ υἱός. ἀλλ' ὁ μὲν καὶ μειδιᾶν εἴωθε καὶ ἁπλῶς διαλέγεσθαι καὶ κρατεῖν τοῦ πάθους, ἡ δὲ μόνον κλαίειν. παυσαμένης οὖν τοῦ κλαίειν μόνον, εἰ καὶ μηδὲν ἐξεῖπεν, ὑποψία τις ἐγένετο. οὐ γὰρ ἂν προσεποιήθη δακρύειν· ἡ γὰρ χαρὰ ὑποῦσα οὐκ ἂν κρατεῖν τῆς ποιήσεως εἴασεν.

177.

Schol. Vindob. (A. P. p. 175) ad Od. ρ, 326 Ἄργον δ' αὖ κατὰ μοῖρ' ἔλαβε: Ἀριστοτέλης φησὶν ὅτι πρεσβύτης ἦν ἤδη σφόδρα ὁ κύων καὶ ὑπὸ τῆς ἡδονῆς τῆς πρὸς τὸν Ὀδυσσέα ἐτελεύτησεν εἰκότως· αἱ γὰρ σφοδραὶ ἡδοναὶ καὶ ἰσχυραὶ διαλύουσι. διὸ καὶ τὸν κύνα ἐποίησεν ἀναγνωρίσαντα καὶ ἡσθέντα ἀποψῦξαι.

178.

Schol. Vindob. (A. P. p. 175) ad Od. ψ, 337 ἀλλὰ τοῦ οὔποτε θυμὸν ἐνὶ στήθεσσιν ἔπειθεν: Πορφυρίου. διὰ τί Ὀδυσσεὺς τῆς Καλυψοῦς διδούσης αὐτῷ τὴν ἀθανασίαν οὐκ ἐδέξατο; Ἀριστοτέλης μὲν οὖν πρὸς τοὺς Φαίακάς φησι ταῦτα λέγειν Ὀδυσσέα ἵνα σεμνότερος φαίνηται καὶ μᾶλλον ἀλλοῖα σπουδάσαι. συνέφερε γὰρ αὐτῷ πρὸς τὸ θᾶττον ἀποσταλῆναι. ἔπειτα ἔοικεν οὐ τῷ μὴ πεισθῆναι λέγειν μὴ λαβεῖν τὴν τοιαύτην δωρεάν, ἀλλὰ μὴ πιστεῦσαι

11 μηδεὶς Dind. ‖ 19 διαψύξαι Vind. ‖ 25 ἀλ . . . codex cum lacuna

αὐτῇ τοιαῦτα λεγούσῃ. ἡ μὲν γὰρ ἔφασκε ποιήσειν, ὁ δὲ οὐκ ἐπίστευεν, οὐχὶ πιστεύων παρῃτεῖτο.

179.

Phrynichus in ecloga voc. Att. s. *βασίλισσα: οὐδεὶς τῶν ἀρχαίων εἶπεν, ἀλλὰ βασίλεια ἢ βασιλίς.*

Idem epit. s. *βασίλισσαν Ἀλκαῖόν φασι τὸν κωμῳδοποιὸν καὶ Ἀριστοτέλην ἐν τοῖς Ὁμήρου ἀπορήμασιν εἰρηκέναι ... τοῖς πλείοσιν οὖν πειθόμενοι βασίλειαν ἢ βασιλίδα λέγωμεν.*

Antiatticista Bekk. Anecd. I p. 84, 26 s. *βασίλισσα: Ἀλκαῖος Γανυμήδει, Ἀριστοτέλης Ὁμηρικοῖς ἀπορήμασιν.*

IV. ETHICA.

XXV. ΤΑ ΕΚ ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ ΠΛΑΤΩΝΟΣ.

180.

Proclus in Plat. remp. p. 350 Bas.: *καὶ μαρτυροῦνται καὶ οὗτοι τὴν ἐπιγραφὴν (τῆς πολιτείας) ἀρχαιοτάτην οὖσαν· καὶ γὰρ Ἀριστοτέλης ἐπιτεμνόμενος τὴν πραγματείαν ταύτην οὑτωσί φησιν „ἐπιτέμνεσθαι τὴν πολιτείαν“.*

XXVI. ΝΟΜΟΣ ΣΥΣΣΙΤΙΚΟΣ

Athenaeus V, 2 p. 186[b]: *καὶ τοῖς φιλοσόφοις δὲ ἐπιμελὲς ἦν συνάγουσι τοὺς νέους μετ' αὐτῶν πρός τινα τεταγμένον νόμον εὐωχεῖσθαι. τοῦ γοῦν Ξενοκράτους ἐν ἀκαδημείᾳ καὶ πάλιν Ἀριστοτέλους συμποτικοί τινες ἦσαν νόμοι.*

Epitom. Ath. I p. 3[f]: *ὅτι Ξενοκράτης ὁ Χαλκηδόνιος καὶ Σπεύσιππος ὁ ἀκαδημαικὸς καὶ Ἀριστοτέλης συμποτικοὺς (βασιλικοὺς* codd.) *νόμους ἔγραψαν.*

181.

Proclus in Plat. rempubl. p. 350 Bas.: *καὶ ἐν τῷ συσσιτικῷ τοῦτον αὐτὴν (τὴν πολιτείαν) προσαγορεύει τὸν τρόπον καὶ ἐν τοῖς πολιτικοῖς ὡσαύτως καὶ Θεόφραστος ἐν νόμοις καὶ ἄλλοθι πανταχοῦ.*

XXVII. ΠΕΡΙ ΣΥΜΒΙΩΣΕΩΣ ΑΝΔΡΟΣ ΚΑΙ ΓΥΝΑΙΚΟΣ.

Hieronymus I adv. Iovin. (p. 191 t. IV, 2. Par. 1706 cf. A. P. p. 180): *scripserunt Aristoteles et Plutarchus et noster Seneca de matrimonio libros, ex quibus et superiora nonnulla sunt et ista quae subicimus.*

182.

Elias in Ar. categ. p. 25[b] 6 Br.: *ἀλλὰ μὴν καὶ οἰκονομικά εἰσιν αὐτῷ γεγραμμένα βιβλία, ὡς τὸ οἰκονομικὸν σύνταγμα καὶ περὶ συμβιώσεως ἀνδρὸς καὶ γυναικός, ἐν ᾧ λέγει ἐκ τεσσάρων σχέσεων συγκεκροτῆσθαι τὸν εὖ ἔχοντα οἶκον, πατρὸς πρὸς τέκνα, ἀνδρὸς πρὸς γυναῖκα, δεσπότου πρὸς δούλους, εἰσιόντων πρὸς ἐξιόντα καὶ ὡς εἴρηται ἡμῖν ἐν τοῖς τῆς Πορφυρίου εἰσαγωγῆς προλεγομένοις.*

Elias proleg. in Porph. is. (cod. Par. 1977 f. 19 = p. 424 Cr.): *διὰ δὲ τὸ οἰκονομικὸν γέγραπται αὐτῷ ὁ οἰκονομικὸς τὸ σύνταγμα, ἐν ᾧ φησιν ἐκ τεσσάρων σχέσεων συγκεκροτῆσθαι τὸν οἶκον, πατρὸς πρὸς τέκνα, ἀνδρὸς πρὸς γυναῖκα, δεσπότου πρὸς δούλους, εἰσιόντων πρὸς ἐξιόντα, ἵνα μήτε πλείονα τὰ εἰσιόντα τῶν ἐξιόντων, φειδωλία γὰρ τοῦτο καὶ ἀνελευθερία, μήτε πλείονα τὰ ἐξιόντα τῶν εἰσιόντων, ἀσωτία γὰρ τοῦτο, ἀλλ' ἐπ' ἴσης.*

David proleg. in Porph. is. (cod. Paris. 1900 f. 36[a]): *ἔγραψε δὲ καὶ τὰ οἰκονομικά, ἐν οἷς περὶ διοικήσεως οἴκου διαλέγεται. ἔνθα λέγει ὅτι δεῖ τινα τέσσαρα συνδραμεῖν εἰς οἴκου σύστασιν, σχέσιν ἀνδρὸς πρὸς γυναῖκα, στοργὴν πατρὸς πρὸς τέκνα, δέος οἰκετῶν πρὸς δεσπότην, καὶ ἵνα ᾖ σύμμετρα τὰ ἐξιόντα τοῖς εἰσιοῦσιν. ἑκατέρα γὰρ ἀμετρία αἰσχρά*

ἐστιν· εἴτε γὰρ πολλὰ εὑρεθῶσι τὰ εἰσιόντα, ὀλίγα δὲ τὰ ἐξιόντα, αἰσχρόν τι συμβαίνει· ὁ γὰρ τοιοῦτος φιλάργυρος εὑρίσκεται. εἴτε πάλιν ὀλίγα εὑρεθῶσι τὰ εἰσιόντα, πολλὰ δὲ τὰ ἐξιόντα, αἰσχρόν τι συμβαίνει· εὑρίσκεται γὰρ ὁ τοιοῦτος ἄσωτος.

Anon. proleg. phil. (cod. Par. 1973 f. 17[b]): *καὶ δηλοῖ Ἀριστοτέλης ἔν τινι αὐτοῦ μονοβιβλίῳ περὶ οἰκονομίας ἀρίστης διαλεγόμενος· καὶ λέγει ταύτην ἐκ τεσσάρων γενέσθαι σχέσεων, πατρὸς πρὸς τέκνα, δούλου πρὸς δεσπότην, γυναικὸς πρὸς ἄνδρα, εἰσιόντων πρὸς ἐξιόντα ἵνα μὴ ἐλλείπῃ μηδὲ πλεονάζῃ ἀλλὰ φυλάττῃ ἀναλογίαν πρὸς ἄλληλα. εἰ γὰρ κακῶς ἔχει ὁ πατὴρ πρὸς τὸν υἱὸν καὶ ὁ ἀνὴρ πρὸς τὴν γυναῖκα ἢ ὁ δεσπότης πρὸς τὸν δοῦλον καὶ τὸ ἀνάπαλιν τὰ λοιπὰ ἐναντίως ἔχουσι πρὸς ἄλληλα, κακὸς ὁ οἶκος ἔσται, ὅτι οὐ μίαν προαίρεσιν ἔχουσιν ἐν τῷ οἴκῳ πάντες ἀλλὰ διαφόρους.*

183.

Clemens Alex. paedag. 3, 12 p. 111 Sylb. (I, 335 Lips.): *ἐγὼ δὲ καὶ τοῖς γεγαμηκόσι παραινέσαιμι ἂν οἴκοι τὰς γυναῖκας μήποτε κατὰ πρόσωπον οἰκετῶν φιλεῖν. οὐδὲ γὰρ προσγελᾶν δούλοις Ἀριστοτέλης εἴα ποτέ, πολλοῦ γε καὶ δεῖ κατ' ὄψιν αὐτῶν φιλοφρονούμενον φαίνεσθαι τὴν γυναῖκα. ἄμεινον δὲ οἴκοθεν ἀρξαμένους ἀπὸ τοῦ γάμου τὴν σεμνότητα ἐπιδείκνυσθαι. μεγίστη γὰρ ἡ σωφροσύνης συζυγία καθαρὰς ἡδονὰς ἀποπνέουσα. πάνυ γοῦν θαυμασίως ἡ τραγῳδία φησί „φεῦ φεῦ γυναῖκες . . .“ ταῦτα τῆς δικαιοσύνης τὰ παραγγέλματα καὶ παρὰ τοῖς τὴν κοσμικὴν μετιοῦσι σοφίαν ἐκφωνηθέντα οὐ παραιτητέον.*

---

1 *εἴτε* cod. Berol.: *ὅταν* Par. ‖ 11 *φυλάττειν* cod. ‖ 18 al. *τὰς γυναῖκας τὰς σφῶν* (vel *αὐτῶν*) ‖ 24 al. *καθαρᾶς ἡδονῆς* ‖ 25 v. Stob. flor. 67, 3 (Nauck Fr. tr. p. 642)

XXVIII. ΝΟΜΟΙ ΑΝΔΡΟΣ ΚΑΙ ΓΑΜΕΤΗΣ.

Huius libelli extat translatio vetus medii aevi latina, de qua dixi de Ar. l. p. 60—63. 129. A. P. p. 180. 644—46. hanc edidi in A. P. p. 647—54.

184.

Incipit liber secundus yconomicorum Aristotilis.

Bonam mulierem eorum que sunt intus dominari oportet, curam habentem omnium secundum scriptas leges, non permittentem ingredi nullum si non vir perceperit, timentem precipue verba forensium mulierum ad corrupcionem anime. et que intus sibi contingunt ut sola sciat, et si quid sinistri ab ingredientibus fiat, vir habet causam. dominam existentem expensarum et sumptuum ad festivitates quas quidem vir permiserit, expensis et vestimento ac apparatu minori utentem quam eciam leges civitatis precipiunt, considerantem quoniam nec questus vestimentorum differens forma nec auri multitudo tanta est ad mulieris virtutem quanta modestia in quolibet opere et desiderium honeste atque composite vite. etenim quilibet talis ornatus et elacio anime est, et multo cercius ad senectutem iustas laudes sibi filiisque tribuendo. talium quidem igitur ipsa se inanimet mulier composite dominari. indecens enim viro videtur scire que intus fiunt. in ceteris autem omnibus viro parere intendat, nec quicquam

Ex codd. Par. Sorb. 841 f. 191—94 (p) et Guelpherbyt. Helmstad. 488 f. 90—92 (h). acc. ex glossis cod. Sorb. lectiones aliae (*al'.*, *a. l'.*, *aliter*, *alia lectio*) p^{a} (= *alia translacio* in comm. Ferrandi). ceterum cf. A. P. p. 644—47.

8 *nullum* p: *aliquem intus* hp^{a} || *perceperit* p: *-pit* h || 12 *quidem* h: om. p || 13 *permiserit* p^{a}: *promiserit* ph || 15 *quoniam* (*quia* h) — *forma* ph: *quod nec vestium possessio differens pulcritudo* p^{a} || 18 *etenim* — (21) *viro* ph: *etenim invidiosus quilibet huiusmodi ornatus est multo cercior in senectute(m ?) reddens preconia iusta sibi et filiis in talibus igitur sibi affectet preesse difficile enim viro* p^{a} || 18 *anime* h: *-mi* p || 19 *cercius*: ita ph (al. *cercior*)

civilium audiens, nec aliquid de hiis que ad nupcias spectare videntur velit peragere. sed cum tempus exigit proprios filios filiasve foras tradere aut recipere, tunc autem pareat quoque viro in omnibus et simul deliberet et obediat si ille preceperit, arbitrans non ita viro esse turpe eorum que domi sunt quicquam peragere, sicut mulieri que foris sunt perquirere. sed arbitrari decet vere compositam mulierem viri mores vite sue legem inponi, a deo sibi inpositos, cum nupciis et fortuna coniunctos. quos equidem si pacienter et humiliter ferat, facile reget domum, si vero non, difficilius. propter que decet non solum cum contingit virum ad rerum esse prosperitatem et ad aliam gloriam, unanimem esse ac iuxta velle servire, verum eciam in adversitatibus. si quid autem in rebus deerit vel ad corporis egritudinem aut ad ignoranciam anime esse manifestam, dicat quoque semper optima et in decentibus obsequatur, preterquam turpe quidem agere aut sibi non dignum, vel memorem esse si quid vir anime passione ad ipsam peccaverit, de nichilo conqueratur quasi illo hoc peragente, sed hec omnia egritudinis ac ignorancie ponere et accidencium peccatorum. quantum enim in hiis quis diligencius obsequatur, tanto maiorem graciam habebit qui curatus extiterit, cum ab egritudine fuerit liberatus. et si quid ei iubenti non bene habencium non paruerit mulier, multo magis senciet a morbo curatus. propter que decet timere huiusmodi, in aliis autem multo diligencius obsequi quam si empta venisset ad domum. magno enim precio empta fuit, societate namque vite et protectione liberorum, quibus nil maius nec sanctius fieret. adhuc insuper si quidem cum felici viro vixisset, non quoque similiter fieret

3 *pareat* — (4) *omnibus* ph: *audiat quidem a viro omnia* p[a] ‖ 15 *quoque* p: *quod* h ‖ 18 *passione* p: *possessione* h ‖ *peccaverit* p[c]: *-rint* ph ‖ 20 *ponere*: sic (sc. *debet*) ‖ 26 *dom̄* (*domum*) p: *dominum* h ‖ 27 *protectione* ph: *procreacione* p[a]

divulgata. et quidem non modicum est uti bene prosperitate et non humiliter, verum eciam adversitatem bene sufferre multo magis merito honoratur. nam in multis iniuriis et doloribus esse et nichil turpe peragere fortis animi est. orare quidem igitur decet in adversitate virum non pervenire, si vero quicquam mali sibi contingat, arbitrari huic optimam laudem esse sobrie mulieris, existimantem quoniam nec Alciste tantam acquireret sibi gloriam nec Penelope tot et tantas laudes meruisset, si cum felicibus viris vixissent. nunc autem Admiti et Ulixis adversitates paraverunt eis memoriam immortalem. facte enim in malis fideles et iuste viris, a diis nec immerito sunt honorate. prosperitatis quidem enim facile invenire participantes, adversitati non volunt communicare non optime mulierum. propter que omnia decet multo magis honorare virum et in verecundia non habere, si sacra pudicicia et opes animositatis filius secundum Herculem non sequantur. mulierem quidem ergo in quodam tali typo legum et morum oportet se custodire.

Vir autem leges a similibus adinveniat uxoris in usu, quoniam tamquam socia filiorum et vite ad domum viri devenit, relinquens filios genitorum viri et sui nomina habi-

1 *uti*: *non uti* ph ‖ 2 *sufferre* hp^{a}: *sufficere* p ‖ 4 *animi* p: *-me* h ‖ 5 *orare — pervenire* ph: *orare quidem igitur oportet in nullo infortunatum virum fieri* p^{a}. cf. Ferrandus de Hisp. in comm. ad h. l. sic: *et hic habetur planius alia translatio sic: orare quidem igitur oportet in nullo infortunatum fieri maritum* ‖ *in adv. virum* p: *virum in adv.* h ‖ 6 *sibi*: *sc. viro* p^{gl} ‖ 7 *alciste* h: *asciste* p (*alcestis* p^{a}) ‖ 8 *penelope* h: *penolope* p ‖ 9 *vixisset* ph ‖ 10 *amicti* ph ‖ 13 *non volunt* ph: *vero nolunt* p^{a} ‖ 15 *et in v. n. habere — sequuntur* ph: *nec pudere sui ipsius viri si non comitetur secundum orfeum ac divicie filie euthi nocine* p^{a}. cf. Ferrandus: *et hic habetur alia translatio sic: oportet multo magis honorare nec pudere sui ipsius mariti, si non comitetur secundum orpheum pudicicia sacra ac divicie filie euthy-*^{ne}*mosine (-mo)* ‖ 17 *ergo* p: *igitur* h

turos. quibus quid sanctius fieret aut circa que magis vir sane mentis studebit, quam ex optima et preciosissima muliere liberos procreare, senectutis pastores quasi optimos et pudicos patris ac matris custodes ac tocius domus conservatores: quoniam educati quippe recte a patre et matre sancte atque iuste ipsis utencium quasi merito boni fient, hoc autem non optinentes pacientur defectum. exemplum enim vite filiis nisi parentes dederint, puram et excusabilem causam adinvicem habere poterant. timor ne contempti a filiis, cum non bene viverent, ad interitum ipsis erit. propter que enim nichil decet obmittere ad uxoris doctrinam, ut iuxta posse quasi ex optimis liberos valeant procreare. etenim agricola nichil omittit studendo, ut ad optimam terram et maxime bene cultam, semen consumere, expectans ita optimum sibi fructum fieri, et vult pro ea ut devastari non possit, si sic contigerit, mori cum inimicis pugnando: et huiusmodi mors maxime honoratur. ubi autem tantum studium fit pro corporis esca, ad quam anime semen consumitur quid si pro suis liberis matre atque nutrice nonne omne studium est faciendum? hoc enim solo omne mortale semper factum immortalitatis participat, et omnes peticiones ac oraciones divum permanent paternorum. unde qui contempnit hoc, et deos videtur negligere. propter deos itaque, coram quibus sacra mactavit, et uxorem duxit et multo magis se post parentes uxori tradidit ad honorem. maximus autem honor sobrie mulieri, si videt virum suum observantem sibi castitatem et de nulla alia muliere curam magis habentem, sed pre ceteris omnibus propriam et amicam et fidelem existi-

9 *poterant* ph: *poterunt* p[a] ‖ *ne (uere)* p[c] (*ne* supra *uere*): *uere* ph ‖ 14 *consumere* p: *dispenset* hp[a] ‖ 18 *ad quam* — (20) *faciendum* ph: *quippe pro suorum filiorum matre ac nutrice in quam anime semen dispensatur omnis opera est adhibenda* (item *alia translatio* apud Ferrandum A P. p. 658) ‖ 22 *diuum* ph: *deorum* h[a]p[a], item *divine* p[a] (*diuum i. deorum* Ferr.) ‖ 28 *fidelem* p: *fidelem sibi* h

mantem. tanto etiam magis studebit se talem esse mulier. si cognoverit fideliter atque iuste ad se virum amabilem esse, et ipsa circa virum iuste fidelis erit. ergo prudentem ignorare non decet nec parentum qui sui honores sunt nec qui uxori et filiis proprii et decentes, ut tribuens unicuique que sua sunt iustus et sanctus fiat. multo enim maxime graviter quisque fert honore suo privatus, nec etiam si aliorum quis multa dederit propria auferendo, libenter acceperit. nichil ⟨ergo⟩ maius nec proprius est uxori ad virum, quam societas honorabilis et fidelis. propter que non decet hominem sane mentis ut ubicunque contingit ponere semen suum, nec ad qualemcunque accesserit, proprium immittere semen, ut non de generibus vilibus et iniquis similia liberis legitimis fiant, et quidem uxor honore suo privetur, filiis vero obprobrium adiungatur. de hiis ergo omnibus reverencia viro debetur. appropinquare vero decet eius uxori cum honestate et cum multa modestia et timore, dando verba coniunctionis eius qui bene habet ac liciti operis et honesti, multa modestia et fide utendo, parva quidem et spontanea remittendo peccata. et si quid autem per ignoranciam deliquerit, moneat nec metum incutiat sine verecundia et pudore, nec eciam sit negligens nec severus. talis quidem enim passio meretricis adulterium est, cum verecundia autem et pudore equaliter diligere et timeré libere mulieris ad proprium virum est. duplex enim timoris species est: alia quidem fit cum verecundia et pudore, qua utuntur ad patres filii sobrii et honesti et cives compositi ad benignos rectores, alia vero cum inimi-

6 *maxime* h: *magis* (*vel maxime* supra) p ‖ 9 *ergo* (rec. Ven.): om. ph (*quoque* recc.) ‖ *virum* p[a]: *minus* (sic) ph ‖ 13 *de generibus et in.* (sic) ph (*vilibus* add. p[a] et recc.) ‖ 15 *viro* p[a]: *iure* ph ‖ 16 *appropinquare* etc.: de *al. l.* (p[a]) cf. A. P. p. 659 ‖ *cum honestate* ph: *composite* p[a] ‖ 19 *parva* etc.: *invitorum et modicorum peccatorum indulgenciam habentem* p[a] = alia translatio apud Ferrandum ‖ *et* (alterum) p[a] (recc.): om. ph

cicia et odio, sicut servi ad dominos et cives ad tyrannos iniuriosos et iniquos. ex hiis quoque omnibus eligens meliora, uxorem sibi concordem et fidelem et propriam facere decet, ut presente viro et non, utatur semper non minus ac si presens adesset, ut tamquam rerum communium curatores, et quando vir abest ut senciat uxor quod nullus sibi melior nec modestior nec magis proprius viro suo. et ostendet hoc in principio, ad commune bonum respiciens, quamvis novicia sit in talibus. et si ipse sibi maxime dominetur, optimus tocius vite rector existet et uxorem talibus uti docebit. nam nec amiciciam nec timorem absque pudore nequaquam honoravit Homerus, sed ubique amare precepit cum modestia et pudore, timere autem sicut Helena ait sic dicens Priamum 'metuendus et reverendus es mihi et terribilis amantissime socer', nil aliud dicens quam cum timore ipsum diligere ac pudore. et rursus Ulixes ad Nausicam dicit hoc 'te mulier valde miror et timeo'. arbitratur enim Homerus sic adinvicem virum et uxorem habere, putans ambos bene fieri taliter se habentes. nemo enim diligit nec miratur umquam peiorem nec timet eciam cum pudore, sed huiusmodi passiones contingunt adinvicem melioribus et natura benignis, minoribus tamen sciencia ad se meliores. hunc habitum Ulixes ad Penelopem habens in absencia nil deliquit, Agamemnon autem propter Criseidem ad eius uxorem peccavit, in ecclesia dicens mulierem captivam et non bonam, immo ut dicam barbaram, in nullo deficere in virtutibus Clitemnistre, non bene quidem, ex se liberos habente, neque nisi

15 *cum* p: *animi* h ‖ 19 *nemo* etc.: cf. p[a] A. P. p. 660 ‖ 23 *ad* p: *et* h ‖ *delinquit* (sic) ph ‖ 25 *in* p: *et in* h ‖ *in ecclesia* ph: *in consilio* p[a] = al. transl. ap. Ferr. ‖ 26 *nullo* (Ferr.): *nulla* ph ‖ *cliēnistre* p, *clienistre* h (*clichemestre* p[a]) ‖ 27 *nisi* ($\overset{i}{n}$) p: *ubi* ($\overset{i}{u}$) h (*iuste* recc. cf. Ferr. p. 661: *alia translacio . . . sic: 'non bene ergo filios habente ex ipso nec iuste edili muliere usus est.'*)

cohabitare usus est. qualiter enim iuste, qui antequam sciret illam qualis fieret erga se, nuper per violenciam duxit? Ulixes autem rogante ipsum Atlantis filia sibi cohabitare et promittente semper facere immortalem, nec ut fieret immortalis prodire presumpsit, uxoris affectum et dilectionem et fidem maximam arbitrans penam suam fieri si malus existens immortalitatem mereatur habere. nam cum Circe iacere noluit, nisi propter amicorum salutem, immo respondit ei quod nichil dulcius eius patria posset videri quamvis aspera existente, et oravit magis mortalem uxorem filiumque videre quam vivere: sic firmiter in uxorem fidem suam servabat. pro quibus recipiebat equaliter ab uxore.

Patet eciam et actor in oracione Ulixis ad Nausicam, honorare maxime viri et uxoris cum nupciis pudicam societatem. oravit enim deos sibi dare virum et domum et unanimitatem optatam ad virum, non quamcunque sed bonam. nichil enim maius bonum ipsa in hominibus ait esse quam cum concordes vir et uxor in voluntatibus domum regunt. hinc patet rursus quod non laudat unanimitatem adinvicem que circa prava servicia fit, sed eam que animo et prudencia iuste coniuncta est. nam voluntatibus domum regere id significat. et iterum dicens quia cum huiusmodi dilectio sit, multe quidem tristicie inimicis fiunt in ipsis, amicis vero gaudia multa, et maxime audiunt ipsum sicut vera dicentem. nam viro et uxori circa optima concorditer existentibus necesse et utriusque amicos sibi adinvicem concordare, deinde fortes existentes esse terribiles inimicis, suis autem utiles: hiis vero discordantibus different et amici,

3 *athlantis* p h ‖ 5 *prodire*: sic p h (sc. *in opus* gl. p) ‖ 7 *mereatur* p: *videatur* h ‖ 9 *patria* (edd.): *propria* p h ‖ 13 *actor*: sc. Hom. Od. ζ, 181—85 ‖ 17 *maius*: om. h et (ante ips. corr.) p ‖ 21 *voluntatibus*: *intellectibus* al. transl. sec. Ferr. (p. 661 ad v. 17—18), *νοήμασιν* Hom. ‖ 23 *sit* h: *fit* p ‖ *ipsis* p h: *ipsa* p[a] (recc.) ‖ 25 *uxori*: sic p h

deinde vero infirmos esse maxime ipsos huiusmodi sentire. in istis autem manifeste precipit actor ea quidem que prava et impudica, invicem inhibere, ea vero que iuxta posse et pudica et iusta sunt, indifferenter sibimet ipsis servire. studentes primo quidem curam parentum habere, vir quidem eorum qui sunt uxoris non minus quam suorum, uxor vero eorum qui sunt viri. deinde filiorum et amicorum et rerum et tocius domus tamquam communis curam habeant, colluctantes adinvicem ut plurium bonorum ad commune uterque causa fiat et melior atque iustior, dimittens quidem superbiam, regens autem recte et habens humilem modum et mansuetum. ut cum ad senectutem venerint, liberati a beneficio multaque cura et concupiscenciarum et voluptatum que interdum fiunt in iuventute, habeant invicem et filiis respondere, uter eorum ad domum plurium bonorum rector factus est, et statim scire aut per fortunam malum aut per virtutem bonum. in quibus qui vicerit maximum meritum a diis consequitur, ut Pindarus ait 'dulce enim sibi cor et spes mortalium multiplicem voluntatem gubernat', secundum autem a filiis feliciter ad senectutem depasci. propter que proprie et communiter decet iuste considerantes ad omnes deos et homines eum qui vitam habet et multum ad suam uxorem et filios et parentes.

Explicit yconomica Ar. translata de greco in latinum per unum archiepiscopum et unum episcopum de grecia et magistrum d u r a n d u m d e a l v e r n i a latinum procuratorem universitatis parisicnsis tunc temporis in curia romana. actum anagnie in mense augusti pontificatus domini bonifacii pape VIII anno primo.

6 et 7 *qui* (recc.): *que* ph ‖ 10 *uterque* p: *utraque* hp[a] ‖ *dimittens* (recc.): *dimittentes* ph ‖ 11 *habens* (*hn̄s*) p[c]: *hiis* h et (ante ips. corr.) p ‖ 12 *venerint* p (et p[a]): *veniunt* h ‖ 16 *est* p: om. h ‖ 18 cf. Boeckh ad Pindar. fr. 130 (t. II p. 672) ‖ 23 *Explicit* … ex cod. Sorb. 841 (cf. A. P. p. 644) ‖ 27 *actum*: *ag. actum* (sic) cod. Amplon. qu. 23 ‖ 28 *anno primo*: sc. 1295

V. PHILOSOPHICA.

XXIX. ΠΕΡΙ ΙΔΕΩΝ.

185.

Syrian. in Ar. metaph. (μ, 5. 1080, 9: *ἀλλὰ περὶ μὲν τῶν ἰδεῶν καὶ τοῦτον τὸν τρόπον καὶ διὰ λογικωτέρων καὶ ἀκριβεστέρων λόγων ἔστι πολλὰ συναγαγεῖν ὅμοια τοῖς τεθεωρημένοις*) p. 901, 17 Usener: *ὅτι μὲν οὐδὲν τούτων πλέον εἰπεῖν ἔχει πρὸς τὴν τῶν εἰδῶν ὑπόθεσιν δηλοῖ καὶ τὸ πρῶτον ταύτης τῆς πραγματείας βιβλίον καὶ τὰ περὶ τῶν εἰδῶν αὐτῷ πεπραγματευμένα δύο βιβλία· σχεδὸν γὰρ αὐτὰ ταῦτα πανταχοῦ τὰ ἐπιχειρήματα μεταφέρων καὶ ποτὲ μὲν αὐτὰ κατακερματίζων καὶ ὑποδιαιρῶν ποτὲ δὲ συντομώτερον ἀπαγγέλλων πειρᾶται τοὺς πρεσβυτέρους ἑαυτοῦ φιλοσόφους εὐθύνειν.*

Syr. in met. (ν, 6. 1093^{b} 24: *τὰ μὲν οὖν συμβαίνοντα ταῦτά τε κἂν ἔτι πλείω συναχθείη*) p. 942^{b} 17: *ταῦτά ἐστιν ἃ ἐν τούτοις ἀντιλέγει ταῖς τῶν Πυθαγορείων καὶ Πλατωνικῶν ἀνδρῶν θεωρίαις, ἃ δὴ περιέχει καὶ τὰ ἐν τῷ μείζονι τῶν ᾱ ῥηθέντα, ὡς καὶ ὁ ὑπομνηματιστὴς Ἀλέξανδρος ὑπεσημήνατο. διὸ καὶ ἡμεῖς τούτοις ἐπιστήσαντες οὐδ' ἐκεῖνα παραλελοιπέναι νομίζομεν, οὐ μὴν οὐδ' ὅσα ἐν τοῖς περὶ εἰδῶν δύο βιβλίοις πρὸς αὐτοὺς εἴρηκε· σχεδὸν γὰρ κἀκεῖ τὰ αὐτὰ ταῦτα ἀνακυκλοῖ.*

Michael Ephesius in metaph. h. l. p. 815, 15 Bon.: *τὰ μὲν οὖν συμβαίνοντα . . . τὰ ῥηθέντα ἐστί, καὶ ἔτι πλείω τούτων συναχθείη, τὰ περὶ τῶν εἰδῶν γραφέντα αὐτῷ δύο βιβλία, ἄλλα ὄντα παρὰ τὸ μ̄ καὶ ν̄ καὶ ἐκτὸς τῆς μετὰ τὰ φυσικὰ συντάξεως.*

186.

Schol. ad Dionys. Thrac. gramm. (Stephani philosophi) p. 660, 32 Bekk.: *ἰστέον δὲ ὅτι οἱ ὅροι τῶν καθόλου καὶ*

ἀεὶ μενόντων εἰσίν, ὡς καὶ Ἀριστοτέλης εἴρηκεν ἐν τοῖς περὶ ἰδεῶν ἃ πρὸς τὰς Πλάτωνος ἰδέας ἐστὶν αὐτῷ πεποιημένα. τὰ μὲν μερικὰ πάντα μεταβάλλουσι καὶ οὐδέποτε ὡσαύτως ἔχουσι, τὰ δὲ καθόλου ἄτρεπτα καὶ ἀίδιά ἐστιν.

187.

Alexander ad Ar. metaph. (1, 9. 990ᵇ 10: ἔτι καθ' οὓς τρόπους δείκνυμεν ὅτι ἔστι τὰ εἴδη, κατ' οὐθένα φαίνεται τούτων· ἐξ ἐνίων μὲν γὰρ οὐκ ἀνάγκη γίγνεσθαι συλλογισμόν . . . ἐξ ἐνίων δὲ καὶ οὐχ ὧν οἰόμεθα τούτων εἴδη γίγνεται. κατά τε γὰρ τοὺς λόγους τοὺς ἐκ τῶν ἐπιστημῶν εἴδη ἔσται πάντων ὅσων ἐπιστῆμαί εἰσι, καὶ κατὰ τὸ ἓν ἐπὶ πολλῶν καὶ τῶν ἀποφάσεων, κατὰ δὲ τὸ νοεῖν τι φθαρέντος τῶν φθαρτῶν· φάντασμα γάρ τι τούτων ἐστίν) p. 59, 6: πλεοναχῶς μὲν ταῖς ἐπιστήμαις πρὸς τὴν τῶν ἰδεῶν κατασκευὴν προσεχρήσαντο, ὡς ἐν τῷ πρώτῳ περὶ ἰδεῶν λέγει. ὧν δὲ νῦν μνημονεύειν ἔοικε λόγων εἰσὶ τοιοῦτοι. εἰ πᾶσα ἐπιστήμη πρὸς ἕν τι καὶ τὸ αὐτὸ ἐπαναφέρουσα ποιεῖ τὸ αὑτῆς ἔργον καὶ πρὸς οὐδὲν τῶν καθ' ἕκαστον, εἴη ἄν τι ἄλλο καθ' ἑκάστην παρὰ τὰ αἰσθητὰ ἀίδιον καὶ παράδειγμα τῶν καθ' ἑκάστην ἐπιστήμην γινομένων· τοιοῦτον δὲ ἡ ἰδέα. ἔτι ὧν ἐπιστῆμαί εἰσι, ταῦτα ἔστιν· ἄλλων δέ τινων παρὰ τὰ καθ' ἕκαστά εἰσιν αἱ ἐπιστῆμαι, ταῦτα γὰρ ἄπειρά τε καὶ ἀόριστα, αἱ δὲ ἐπιστῆμαι ὡρισμένων· ἔστιν ἄρα τινὰ παρὰ τὰ καθ' ἕκαστα, ταῦτα δὲ αἱ ἰδέαι. ἔτι εἰ ἡ ἰατρικὴ οὐκ ἔστιν ἐπιστήμη τῆσδε τῆς ὑγιείας ἀλλ' ἁπλῶς ὑγιείας, ἔσται τις αὐτουγίεια· καὶ εἰ ἡ γεωμετρία μή ἐστι τοῦδε τοῦ ἴσου καὶ τοῦδε τοῦ συμμέτρου ἐπιστήμη ἀλλ' ἁπλῶς ἴσου καὶ ἁπλῶς συμμέτρου, ἔσται τι αὐτόισον καὶ αὐτοσύμμετρον, ταῦτα δὲ αἱ ἰδέαι. οἱ δὴ τοιοῦτοι λόγοι τὸ μὲν προκείμενον οὐ δεικνύουσιν, ὃ ἦν τὸ ἰδέας εἶναι, ἀλλὰ δεικνύουσι τὸ

1 τοῖς: τῷ cod. ‖ 22 ὡρισμένον codd.

εἶναί τινα παρὰ τὰ καθ' ἕκαστα καὶ αἰσθητά. οὐ πάντως δὲ εἴ τινα ἔστιν ἃ εἰσι παρὰ τὰ καθ' ἕκαστα, ταῦτά εἰσιν ἰδέαι· ἔστι γὰρ παρὰ τὰ καθ' ἕκαστα τὰ κοινά, ὧν φαμὲν καὶ τὰς ἐπιστήμας εἶναι . . . (p. 59, 32) χρῶνται δὲ καὶ τοιούτῳ λόγῳ εἰς κατασκευὴν τῶν ἰδεῶν. εἰ ἕκαστος τῶν πολλῶν ἀνθρώπων ἄνθρωπός ἐστι καὶ τῶν ζῴων ζῷον καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως, καὶ οὐκ ἔστιν ἐφ' ἑκάστου αὐτῶν αὐτὸ αὑτοῦ τι κατηγορούμενον, ἀλλ' ἔστι τι ὃ καὶ πάντων αὐτῶν κατηγορεῖται οὐδενὶ αὐτῶν ταὐτὸν ὄν, εἴη ἄν τι τούτων παρὰ τὰ καθ' ἕκαστα ὄντα ὂν κεχωρισμένον αὐτῶν ἀίδιον· ἀεὶ γὰρ ὁμοίως κατηγορεῖται πάντων τῶν κατ' ἀριθμὸν ἀλλασσομένων. ὃ δὲ ἕν ἐστιν ἐπὶ πολλοῖς κεχωρισμένον τε αὐτῶν καὶ ἀίδιον, τοῦτ' ἐστὶν ἰδέα· εἰσὶν ἄρα ἰδέαι. τοῦτόν φησι τὸν λόγον κατασκευάζειν ἰδέας καὶ τῶν ἀποφάσεων . . . (p. 60, 32) ὁ λόγος ὁ ἀπὸ τοῦ νοεῖν κατασκευάζων τὸ εἶναι ἰδέας τοιοῦτός ἐστιν. εἰ ἐπειδὰν νοῶμεν ἄνθρωπον ἢ πεζὸν ἢ ζῷον, τῶν ὄντων τέ τι νοοῦμεν καὶ οὐδὲν τῶν καθ' ἕκαστον, καὶ γὰρ φθαρέντων τούτων μένει ἡ αὐτὴ ἔννοια, δῆλον ὡς ἔστι παρὰ τὰ καθ' ἕκαστα καὶ αἰσθητὰ ὃ καὶ ὄντων ἐκείνων καὶ μὴ ὄντων νοοῦμεν· οὐ γὰρ δὴ μὴ ὄν τι νοοῦμεν τότε. τοῦτο δὲ εἶδός τε καὶ ἰδέα ἐστίν.

188.

Alexander ad Ar. metaph. (ib. v. 15—17: ἔτι δὲ οἱ ἀκριβέστεροι τῶν λόγων οἱ μὲν τῶν πρός τι ποιοῦσιν ἰδέας, ὧν οὔ φαμεν εἶναι καθ' αὑτὸ γένος, οἱ δὲ τὸν τρίτον ἄνθρωπον λέγουσιν) p. 62, 12: ὁ δὲ λόγος ὁ τὸν τρίτον ἄνθρωπον εἰσάγων τοιοῦτος. λέγουσι τὰ κοινῶς κατηγορούμενα τῶν οὐσιῶν κυρίως τε εἶναι τοιαῦτα καὶ ταῦτα εἶναι τὰ ἴσα. ἔτι τὰ ὅμοια ἀλλήλοις τοῦ αὐτοῦ τινὸς μετουσίᾳ ὅμοια ἀλλήλοις εἶναι, ὃ κυρίως ἐστὶ τοῦτο· καὶ τοῦτο εἶναι τὴν ἰδέαν. ἀλλ' εἰ τοῦτο, καὶ τὸ κατηγορούμενον τινῶν κοινῶς, ἂν μὴ ταὐτὸν ᾖ ἐκείνων τινὶ ὧν κατηγορεῖται, ἄλλο

τί ἐστι παρ' ἐκεῖνα, διὰ τοῦτο γὰρ γένος ὁ αὐτοάνθρωπος ὅτι κατηγορούμενος τῶν καθ' ἕκαστα οὐδενὶ αὐτῶν ἦν ὁ αὐτός, τρίτος ἄνθρωπος ἔσται τις παρά τε τὸν καθ' ἕκαστα, οἷον Σωκράτη καὶ Πλάτωνα, καὶ παρὰ τὴν ἰδέαν, ἥτις καὶ αὐτὴ μία κατ' ἀριθμόν ἐστιν . . . (p. 62, 33) δείκνυται καὶ οὕτως ὁ τρίτος ἄνθρωπος. εἰ τὸ κατηγορούμενον τινῶν πλειόνων ἀληθῶς καὶ ἔστιν ἄλλο παρὰ τὰ ὧν κατηγορεῖται κεχωρισμένον αὐτῶν· τοῦτο γὰρ ἡγοῦνται δεικνύναι οἱ τὰς ἰδέας τιθέμενοι, διὰ τοῦτο γάρ ἐστί τι αὐτοάνθρωπος κατ' αὐτούς, ὅτι ὁ ἄνθρωπος κατὰ τῶν καθ' ἕκαστα ἀνθρώπων πλειόνων ὄντων ἀληθῶς κατηγορεῖται καὶ ἄλλος τῶν καθ' ἕκαστα ἀνθρώπων ἐστίν· ἀλλ' εἰ τοῦτο, ἔσται τις τρίτος ἄνθρωπος. εἰ γὰρ ἄλλος ὁ κατηγορούμενος ὧν κατηγορεῖται καὶ κατ' ἰδίαν ὑφεστώς, κατηγορεῖται δὲ κατά τε τῶν καθ' ἕκαστα καὶ κατὰ τῆς ἰδέας ὁ ἄνθρωπος, ἔσται τρίτος τις ἄνθρωπος παρά τε τοὺς καθ' ἕκαστα καὶ τὴν ἰδέαν. οὕτως δὲ καὶ τέταρτος ὁ κατά τε τούτου καὶ τῆς ἰδέας καὶ τῶν καθ' ἕκαστα κατηγορούμενος, ὁμοίως δὲ καὶ πέμπτος καὶ τοῦτο ἐπ' ἄπειρον. ἔστι δὲ ὁ λόγος οὗτος τῷ πρώτῳ ὁ αὐτός, ἐπεὶ ἔθεντο τὰ ὅμοια τοῦ αὐτοῦ τινὸς μετουσίᾳ ὅμοια εἶναι· ὅμοιοι γὰρ οἵ τε ἄνθρωποι καὶ αἱ ἰδέαι . . . τῇ μὲν οὖν πρώτῃ (p. 62, 12—20) τοῦ τρίτου ἀνθρώπου ἐξηγήσει ἄλλοι τε κέχρηνται καὶ Εὔδημος σαφῶς ἐν τοῖς περὶ λέξεως, τῇ δὲ τελευταίᾳ (p. 62, 33 — 63, 9) αὐτὸς ἔν τε τῷ πρώτῳ περὶ ἰδεῶν καὶ ἐν τούτῳ μετ' ὀλίγον.

189.

Alexander ad Ar. metaph. p. 72, 13: ὅτι δὲ μὴ ὡς Εὔδοξος ἡγεῖτο καὶ ἄλλοι τινὲς μίξει τῶν ἰδεῶν τὰ ἄλλα, ῥᾴδιόν φησιν (1, 9. 991, 18) εἶναι συναγαγεῖν πολλὰ καὶ ἀδύνατα ἑπόμενα τῇ δόξῃ τῇδε. εἴη δ' ἂν τοιαῦτα. εἰ

24 πρώτῳ: τετάρτῳ codd.

μίγνυνται αἱ ἰδέαι τοῖς ἄλλοις, πρῶτον μὲν σώματα ἂν εἶεν· σωμάτων γὰρ ἡ μῖξις. ἔτι ἕξουσιν ἐναντίωσιν πρὸς ἀλλήλας· ἡ γὰρ μῖξις κατ' ἐναντίωσίν ἐστιν. ἔτι οὕτως μιχθήσεται ὡς ἢ ὅλην ἐν ἑκάστῳ τῶν οἷς μίγνυται εἶναι ἢ μέρος. ἀλλ' εἰ μὲν ὅλη, ἔσται ἐν πλείοσι τὸ ἓν κατὰ τὸν ἀριθμόν· ἓν γὰρ κατὰ τὸν ἀριθμὸν ἡ ἰδέα. εἰ δὲ πρὸς μέρος, τὸ μέρους τοῦ αὐτοανθρώπου μετέχον, οὐ τὸ αὐτοανθρώπου ἔσται ἄνθρωπος. ἔτι διαιρεταὶ ἂν εἶεν αἱ ἰδέαι καὶ μερισταί, οὖσαι ἀπαθεῖς. ἔπειτα ἔσται μὲν ὁμοιομερῆ, εἴγε πάντα τὰ ἔχοντά τι μέρος ἐξ αὐτοῦ ὅμοιά ἐστιν ἀλλήλοις· πῶς δὲ οἷόν τε τὰ εἴδη ὁμοιομερῆ εἶναι; οὐ γὰρ οἷόν τε τὸ μέρος τοῦ ἀνθρώπου ἄνθρωπον εἶναι, ὡς τὸ τοῦ χρυσοῦ μέρος χρυσόν. ἔτι, ὡς καὶ αὐτὸς ὀλίγον προελθὼν λέγει, ἐν ἑκάστῳ οὐ μία ἔσται ἰδέα μεμιγμένη ἀλλὰ πολλαί. εἰ γὰρ ἄλλη μὲν ζῴου ἰδέα ἄλλη δὲ ἀνθρώπου, ὁ δὲ ἄνθρωπος καὶ ζῷόν ἐστι καὶ ἄνθρωπος, ἀμφοτέρων ἂν μετέχοι τῶν ἰδεῶν· καὶ ὁ αὐτοάνθρωπος δὲ ἰδέα, ᾗ μὲν καὶ ζῷόν ἐστι, μετέχοι ἂν καὶ αὐτοῦ τοῦ ζῴου· οὕτως δὲ οὐκέτι ἂν ἁπλαῖ αἱ ἰδέαι εἶεν ἀλλ' ἐκ πολλῶν συγκείμεναι, καὶ αἱ μὲν αὐτῶν πρῶται αἱ δὲ δεύτεραι. εἰ δὲ μή εἰσι ζῷον, πῶς οὐκ ἄτοπον ἄνθρωπον λέγειν μὴ εἶναι ζῷον; ἔτι δὲ εἰ μίγνυται τοῖς πρὸς αὐτὰ οὖσι, πῶς ἂν ἔτι εἶεν παραδείγματα, ὡς λέγουσιν; οὐδὲ γὰρ οὕτως τὰ παραδείγματα ταῖς εἰκόσι τῆς ὁμοιότητος τῆς πρὸς αὐτὰ αἴτια τῷ μεμῖχθαι. ἔτι τε καὶ συμφθείροιντο ἂν τοῖς ἐν οἷς εἰσὶ φθειρομένοις. ἀλλ' οὐδὲ χωρισταὶ ἂν εἶεν αὐταὶ καθ' αὑτάς, ἀλλ' ἐν τοῖς μετέχουσιν αὐτῶν. πρὸς δὲ τούτοις οὐδὲ ἀκίνητοι ἔτι ἔσονται, καὶ ὅσα ἄλλα ἐν τῷ δευτέρῳ περὶ ἰδεῶν τὴν δόξαν ταύτην ἐξετάζων ἔδειξεν ἄτοπα ἔχουσαν. διὰ τοῦτο γὰρ εἶπε τὸ „ῥάδιον γὰρ συναγαγεῖν πολλὰ καὶ ἀδύνατα πρὸς τὴν δόξαν ταύτην“· ἐκεῖ γὰρ συνῆκται.

---

4 *μίγνυνται* codd., corr. Bonitz

XXX. ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΩΝ.

190.

Clem. Alex. strom. 1, 14, 62 p. 129 Sylb.: *Πυθαγόρας μὲν οὖν Μνησάρχου Σάμιος, ὥς φησιν Ἱππόβοτος, ὡς δὲ Ἀριστόξενος ἐν τῷ Πυθαγόρου βίῳ καὶ* Ἀριστοτέλης *καὶ Θεόπομπος Τυρρηνὸς ἦν.*

191.

Apollonius mirab. 6: *τούτοις δὲ ἐπιγενόμενος Πυθαγόρας Μνησάρχου υἱὸς τὸ μὲν πρῶτον διεπονεῖτο περὶ τὰ μαθήματα καὶ τοὺς ἀριθμούς, ὕστερον δέ ποτε καὶ τῆς Φερεκύδου τερατοποιίας οὐκ ἀπέστη. καὶ γὰρ ἐν Μεταποντίῳ πλοίου εἰσερχομένου φορτίον ἔχοντος καὶ τῶν παρατυχόντων εὐχομένων σωστὸν κατελθεῖν διὰ τὸν φόρτον, ἐφεστῶτα τοῦτον εἰπεῖν „νεκρὸν τοίνυν φανήσεται ὑμῖν σῶμα ἄγον τὸ πλοῖον τοῦτο“. πάλιν δ' ἐν Καυλωνίᾳ, ὥς φησιν* Ἀριστοτέλης *<. . . ὁ αὐτὸς* Ἀριστοτέλης*> γράφων περὶ αὐτοῦ πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα λέγει καὶ τὸν ἐν Τυρρηνίᾳ, φησί, δάκνοντα θανάσιμον ὄφιν αὐτὸς δάκνων ἀπέκτεινεν. καὶ τὴν γινομένην δὲ στάσιν τοῖς Πυθαγορείοις προειπεῖν· διὸ καὶ εἰς Μεταπόντιον ἀπῆρεν ὑπὸ μηδενὸς θεωρηθείς. καὶ ὑπὸ τοῦ Κόσα τοῦ ποταμοῦ διαβαίνων σὺν ἄλλοις ἤκουσε φωνὴν μεγάλην καὶ ὑπὲρ ἄνθρωπον „Πυθαγόρα, χαῖρε“· τοὺς δὲ παρόντας περιδεεῖς γενέσθαι. ἐφάνη δέ ποτε καὶ ἐν Κρότωνι καὶ ἐν Μεταποντίῳ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ καὶ ὥρᾳ. ἐν θεάτρῳ δὲ καθήμενός ποτε ἐξανίστατο, ὥς φησιν* Ἀριστοτέλης, *καὶ τὸν*

4 *Ἀριστοτέλης* Preller: *Ἀρίσταρχος* codd. ‖ 5 *Θεόφραστος* Prell. ‖ 9 *κ. γ. τῷ Ποντίου* ed. pr. (cod.), *κ. γ. Μεταποντίου* Meurs. ‖ *πλοίῳ . . . ἔχοντι* vulgo (cod.) ‖ 11 *εἶναι* post *σωστὸν* add. ed. pr., *ἐκεῖνο* corr. M ‖ vulgo *ἑστῶτα* (cod.) ‖ 12 *μικρὸν* ed. pr. (cod.), corr. Meurs. ‖ 14 lacunam et monstrat et explet Iambl. v. P. 142 ‖ 16 *γινομένην* (Holder) cod.: *γενομ.* edd. ‖ 18 vulgo *ὑπὸ τοῦ κατὰ Σάμον* (cod.) ‖ 20 *καὶ* om. cod. ‖ 23 *ἐξανίσταται* cod. (corr. Hercher)

ἴδιον μηρὸν παρέφηνε τοῖς παρακαθημένοις χρυσοῦν. λέγεται δὲ περὶ αὐτοῦ καὶ ἄλλα τινὰ παράδοξα, ἡμεῖς δὲ μὴ βουλόμενοι μεταγραφέων ἔργον ποιεῖν αὐτοῦ τὸν λόγον καταπαύσομεν.

Aelian. var. hist. 2, 26: *Ἀριστοτέλης λέγει ὑπὸ τῶν Κροτωνιατῶν τὸν Πυθαγόραν Ἀπόλλωνα Ὑπερβόρειον προσαγορεύεσθαι* (cf. Iambl. v. P. 30). *κἀκεῖνα δὲ προσεπιλέγει ὁ τοῦ Νικομάχου ὅτι τῆς αὐτῆς ἡμέρας ποτὲ καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν ὥραν καὶ ἐν Μεταποντίῳ ὤφθη ὑπὸ πολλῶν καὶ ἐν Κρότωνι. ⟨καὶ ἐν Ὀλυμπίᾳ δὲ ἐν⟩ τῷ ἀγῶνι ἐξανιστάμενος ἐν θεάτρῳ καὶ τῶν μηρῶν ὁ Πυθαγόρας παρέφηνε τὸν ἕτερον χρυσοῦν. λέγει δὲ ὁ αὐτὸς καὶ ὅτι ὑπὸ τοῦ Κόσα τοῦ ποταμοῦ διαβαίνων προσερρήθη· καὶ πολλούς φησιν ἀκηκοέναι τὴν πρόσρησιν ταύτην.*

Aelian. var. hist. 4, 17: *Ἐδίδασκε Πυθαγόρας τοὺς ἀνθρώπους ὅτι κρειττόνων γεγένηται σπερμάτων ἢ κατὰ τὴν φύσιν τὴν θνητήν· τῆς γὰρ αὐτῆς ἡμέρας ὤφθη καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν ὥραν ἐν Μεταποντίῳ, φησί, καὶ ἐν Κρότωνι. καὶ ἐν Ὀλυμπίᾳ δὲ παρέφηνε χρυσοῦν τὸν ἕτερον τῶν μηρῶν. καὶ Μυλλίαν δὲ τὸν Κροτωνιάτην ὑπέμνησεν ὅτι Μίδας ὁ Γορδίου ἐστὶν ὁ Φρύξ. καὶ τὸν ἀετὸν δὲ τὸν λευκὸν κατέψησεν ὑπομείναντα αὐτόν. ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τοῦ Κόσα τοῦ ποταμοῦ διαβαίνων προσερρήθη, τοῦ ποταμοῦ εἰπόντος αὐτῷ „χαῖρε, Πυθαγόρα"*. (Diog. Laertius 8, 11: *καὶ γὰρ καὶ σεμνοπρεπέστατος λέγεται γενέσθαι καὶ οἱ μαθηταὶ δόξαν εἶχον περὶ αὐτοῦ ὡς εἴη Ἀπόλλων ἐξ Ὑπερβορέων ἀφιγμένος. λόγος δέ ποτ' αὐτοῦ παραγυμνωθέντος τὸν μηρὸν ὀφθῆναι χρυσοῦν· καὶ ὅτι Νέσσος ὁ ποταμὸς διαβαίνοντα αὐτὸν προσαγορεῦσαι πολὺς ἦν ὁ φάσκων.*)

1 *παρέφαινε* vulgo ‖ *τοῖς καθημένοις* cod. ‖ *εἰς χρυσοῦν* ed. pr. (cod.) ‖ 5 *Πυθαγόραν* Gesn.: *πύθιον* codd. ‖ 9 *κρότωνι τῷ ἀγῶνι ἐξανιστάμενος ἔνθα καὶ τῶν μηρῶν* sine lac. codd. ‖ 11 *ὑπὸ τὸν κόσα* (al. *κώσα*) *ποταμόν* codd. ‖ 17 *φησὶ* sc. Aristoteles, vel scr. *φασί* ‖ 27 scr. *Κόσας*

Iambl. (de secta Pythag. I) de vita Pythag. c. 28 s. 140—143: *τὴν δὲ πίστιν τῶν παρ' αὐτοῖς ὑπολήψεων ἡγοῦνται εἶναι ταύτην ὅτι ἦν ὁ πρῶτος εἰπὼν αὐτός, οὐχ ὁ τυχὼν ἀλλὰ θεός. καὶ ἓν τοῦτο τῶν ἀκουσμάτων ἐστί, τίς ὁ Πυθαγόρας; φασὶ γὰρ εἶναι Ἀπόλλωνα Ὑπερβόρεον. τούτου δὲ τεκμήρια ἔχεσθαι ὅτι ἐν τῷ ἀγῶνι ἐξανιστάμενος τὸν μηρὸν παρέφηνε χρυσοῦν, καὶ ὅτι Ἄβαριν τὸν Ὑπερβόρεον εἱστία καὶ τὴν οἰστὸν αὐτοῦ ἀφείλετο ᾗ ἐκυβερνᾶτο. λέγεται δὲ ὁ Ἄβαρις ἐλθεῖν ἐξ Ὑπερβορέων ἀγείρων χρυσὸν εἰς τὸν νεὼν καὶ προλέγων λοιμόν. κατέλυε δὲ ἐν τοῖς ἱεροῖς καὶ οὔτε πίνων οὔτε ἐσθίων ὤφθη ποτὲ οὐθέν. λέγεται δὲ καὶ ἐν Λακεδαιμονίοις θῦσαι τὰ κωλυτήρια καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲ πώποτε ὕστερον ἐν Λακεδαίμονι λοιμὸν γενέσθαι. τοῦτον οὖν τὸν Ἄβαριν παρελόμενος ὃν εἶχεν οἰστὸν χρυσοῦν, οὗ ἄνευ οὐχ οἷός τ' ἦν τὰς ὁδοὺς ἐξευρίσκειν, ὁμολογοῦντα ἐποίησε. καὶ ἐν Μεταποντίῳ εὐξαμένων τινῶν γενέσθαι αὐτοῖς τὰ ἐν τῷ προσπλέοντι πλοίῳ „νεκρὸς τοίνυν ἔσθ' ὑμῖν" ἔφη· καὶ ἐφάνη νεκρὸν ἄγον τὸ πλοῖον. καὶ ἐν Συβάρει τὸν ὄφιν, τὸν ἀποκτείναντα τὸν δασύ⟨πουν⟩, ἔλαβε καὶ ἀπεπέμψατο. ὁμοίως δὲ καὶ τὸν ἐν Τυρρηνίᾳ τὸν μικρὸν ὄφιν αὐτὸς ἀπέκτεινε δάκνων. ἐν Κρότωνι δὲ τὸν ἀετὸν τὸν λευκὸν κατέψησεν ὑπομείναντα, ὥς φασι. βουλομένου δέ τινος ἀκούειν οὐκ ἔφη πω λέξειν πρὶν ἢ σημεῖόν τι φανῇ·*

3 vulgo *ὅτι ἦν π. εἰπὼν αὐτὸ οὐχ ὁ τ. ἀλλ' ὁ θεός* ‖ 5 *τίς ἢ* codd., *τίς ἢ ὁ* Scal. ‖ 6 *ἀγῶνι* Kust.: *αἰῶνι* codd. ‖ 8 *τὴν οἰστὸν — ᾗ* codd. (ex Ar.? sic fem. genere ut masc. mox Iambl.) ‖ 13 *οὐδὲ πώποτε*: sic cod. Flor. (Nauck) ‖ 15 *ἧς ἄνευ* Flor. (et Par. Nauck p. LXXIII) ‖ 17 *ἔσθ' ὑμῖν*: *ἂν ὑμῖν* Flor., *ἂν εἴη ὑμῖν* Cobet, *ἂν ἡμῖν* vulgo ‖ 19 *δασὺν* codd., *Δάσιν* Scal., ut idem mox 21 pro ὃς . . . *δάκνων* volebat *Δαῦνον* ‖ 20 fort. *ἀπεπνίξατο* ‖ 21 *αὐτὸς*: ὃς codd. ‖ *ἐν Κρότωνι* (?): haec (= Ael.) sunt quae de urso albo habet Porphyr. v. P. 23 (et Daunio quidem eo, sicut infra *ἐν Καυκ(λ)ωνίᾳ* quae de aquila *Ὀλυμπίασι* Porph. 25 cf. Plut. Numa 8, confusa atque commutata a scriptoribus)

καὶ μετὰ ταῦτα ἐγένετο ἐν Καυλωνίᾳ ἡ λευκὴ ἄρκτος. καὶ πρὸς τὸν μέλλοντα ἐξαγγέλλειν αὐτοῦ τὸν θάνατον προεῖπεν αὐτός. καὶ Μυλλίαν τὸν Κροτωνιάτην ἀπέμνησεν ὅτι ἦν Μίδας ὁ Γορδίου· καὶ ᾤχετο ὁ Μυλλίας εἰς τὴν ἤπειρον ποιήσων ὅσα ἐπὶ τῷ τάφῳ ἐκέλευσε. λέγουσι δὲ καὶ ὅτι τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ὁ πριάμενος καὶ ἀνορύξας ἃ μὲν εἶδεν οὐδενὶ ἐτόλμησεν εἰπεῖν, ἀντὶ δὲ τῆς ἁμαρτίας ταύτης ἐν Κρότωνι ἱεροσυλῶν ἐλήφθη καὶ ἀπέθανε· τὸ γὰρ γένειον ἀποπεσὸν τοῦ ἀγάλματος τὸ χρυσοῦν ἐφωράθη λαβών. ταῦτά τε οὖν λέγουσι πρὸς πίστιν καὶ ἄλλα τοιαῦτα (cf. ex al. fonte Porphyr. de vita Pyth. 23—28).

192.

Iamblichus de vita Pythagorica s. 30: *καὶ μετὰ τῶν θεῶν τὸν Πυθαγόραν λοιπὸν κατηρίθμουν ὡς ἀγαθόν τινα δαίμονα καὶ φιλανθρωπότατον, οἱ μὲν τὸν Πύθιον, οἱ δὲ τὸν ἐξ Ὑπερβορέων Ἀπόλλωνα* (cf. Ar. supra ap. Ael. v. h. 2, 26), *οἱ δὲ τὸν Παιᾶνα, οἱ δὲ τῶν τὴν σελήνην κατοικούντων δαιμόνων ἕνα* . . .(31:) *ἱστορεῖ δὲ καὶ* Ἀριστοτέλης *ἐν τοῖς ⟨περὶ τῆς⟩ Πυθαγορικῆς φιλοσοφίας διαίρεσίν τινα τοιάνδε ὑπὸ τῶν ἀνδρῶν ἐν τοῖς πάνυ ἀπορρήτοις διαφυλάττεσθαι· τοῦ λογικοῦ ζῴου τὸ μέν ἐστι θεός, τὸ δ' ἄνθρωπος, τὸ δὲ οἷον Πυθαγόρας.*

193.

Apuleius de deo Socr. 20 (p. 23, 6 Goldbacher): *credo plerosque vestrum hoc quod commodo dixi cunctantius credere et inpendio mirari formam daemonis Socrati visitatam.*

1 *Καυλωνίᾳ* Flor., Ciz. (cf. Apoll.): *Καυκωνίᾳ* Par. (rc. in marg. sec. Nauck. p. LXXIII), *Δαυνίᾳ* corr. Kuster. ‖ 2 *τούτου* post *τὸν* add. codd., pro quo *κούρου* (sic) Sc. (qui antea corr. *αὐτῷ*: *αὐτῷ τὸν τοῦ υἱοῦ* Cobet). sed cf. supra Apoll. ‖ 5 *λέγουσι*: sic Flor. ‖ 18 *περὶ τῆς* Kust.: om. codd. (Par., Ciz.)

at enim [secundum] Pythagoricos mirari oppido solitos, si quis se negaret umquam vidisse daemonem, satis ut reor idoneus auctor est Aristoteles. *quod si cuivis potest evenire facultas contemplandi divinam effigiem, cur non adprime potuerit Socrati obtingere . . .*

Clem. Al. strom. 6, 6, 53 (t. III p. 130 Lips.): *Ἰσίδωρος δὲ ὁ Βασιλείδου υἱὸς ἅμα καὶ μαθητὴς ἐν τῷ πρώτῳ τῶν τοῦ προφήτου Παρχῶρ ἐξηγητικῶν καὶ αὐτὸς κατὰ λέξιν γράφει „φασὶ δὲ καὶ οἱ Ἀττικοὶ μεμηνῦσθαί τινα Σωκράτει παρεπομένου δαίμονος αὐτῷ, καὶ* Ἀριστοτέλης *δαίμοσι κεχρῆσθαι πάντας ἀνθρώπους λέγει συνομαρτοῦσιν αὐτοῖς παρὰ τὸν χρόνον τῆς ἐνσωματώσεως, προφητικὸν τοῦτο μάθημα λαβὼν καὶ καταθέμενος εἰς τὰ ἑαυτοῦ βιβλία, μὴ ὁμολογήσας ὅθεν ὑφείλετο τὸν λόγον τοῦτον“.*

194.

Gellius 4, 11: *Plutarchus quoque, homo in disciplinis gravi auctoritate, in primo librorum quos de Homero composuit* Aristotelem *philosophum scripsit eadem ipsa de Pythagoricis scripsisse, quod non abstinuerint edendis animalibus nisi pauca carne quadam. verba ipsa Plutarchi, quoniam res inopinata est, subscripsi:* Ἀριστοτέλης *δὲ μήτρας καὶ καρδίας καὶ ἀκαλήφης καὶ τοιούτων τινῶν ἄλλων ἀπέχεσθαί φησι τοὺς Πυθαγορικούς, χρῆσθαι δὲ τοῖς ἄλλοις. ἀκαλήφη autem est animal marinum quod urtica appellatur.*

Porph. v. P. 45: *ἀπέχεσθαι δὲ καὶ ἄλλων παρῄνει, οἷον μήτρας τε καὶ τριγλίδος καὶ ἀκαλήφης, σχεδὸν δὲ καὶ τῶν ἄλλων θαλασσίων ξυμπάντων.*

Diog. Laert. 8, 19: *παντὸς δὲ μᾶλλον ἀπηγόρευε μήτ'*

1 *secundum* codd. vitiose (*at enim secundum Pythagoricos mirari oppido solitos* codd. et ed. Goldb., *at hoc scl'o (seculo) oppido mirari solitos pitagorïcos* cod. Harl. 3969)

ἐρυθῖνον ἐσθίειν μήτε μελάνουρον· καρδίας τ' ἀπέχεσθαι καὶ κυάμων· Ἀριστοτέλης δέ φησι καὶ μήτρας καὶ τρίγλης ἐνίοτε.

195.

Diog. Laert. 8, 33—35: τιμὰς θεοῖς δεῖν νομίζειν καὶ ἥρωσι μὴ τὰς ἴσας, ἀλλὰ θεοῖς ἀεὶ μετ' εὐφημίας λευχειμονοῦντας καὶ ἁγνεύοντας, ἥρωσι δ' ἀπὸ μέσου ἡμέρας. τὴν δ' ἁγνείαν εἶναι διὰ καθαρμῶν καὶ λουτρῶν καὶ περιρραντηρίων, καὶ διὰ τοῦ καθαρεύειν ἀπό τε κήδους καὶ μιάσματος παντός, καὶ ἀπέχεσθαι βρωτῶν θνησειδίων τε κρεῶν καὶ τριγλῶν καὶ μελανούρων καὶ ᾠῶν καὶ τῶν ᾠοτόκων ζῴων καὶ κυάμων, καὶ τῶν ἄλλων ὧν παρακελεύονται καὶ οἱ τὰς τελετὰς ἐν τοῖς ἱεροῖς ἐπιτελοῦντες. φησὶ δ' Ἀριστοτέλης περὶ τῶν κυάμων παραγγέλλειν αὐτὸν ἀπέχεσθαι τῶν κυάμων ἤτοι ὅτι αἰδοίοις εἰσὶν ὅμοιοι ἢ ὅτι Ἅιδου πύλαις· ἀγόνατον γὰρ μόνον· ἢ ὅτι φθείρει ἢ ὅτι τῇ τοῦ ὅλου φύσει ὅμοιον ἢ ὅτι ὀλιγαρχικόν· κληροῦνται γοῦν αὐτοῖς. τὰ δὲ πεσόντ' ἀπὸ τραπέζης μὴ ἀναιρεῖσθαι, ὑπὲρ τοῦ ἐθίζεσθαι μὴ ἀκολάστως ἐσθίειν ἢ ὅτι ἐπὶ τελευτῇ τινός. . . . ἀλεκτρυόνος μὴ ἅπτεσθαι λευκοῦ, ὅτι ἱερὸς τοῦ Μηνὸς καὶ ἱκέτης· τὸ δ' ἦν τῶν ἀγαθῶν· τῷ τε Μηνὶ ἱερός· σημαίνει γὰρ τὰς ὥρας. τῶν ἰχθύων μὴ ἅπτεσθαι ὅσοι ἱεροί· μὴ γὰρ δεῖν τὰ αὐτὰ τετάχθαι θεοῖς καὶ ἀνθρώποις, ὥσπερ οὐδ' ἐλευθέροις καὶ δούλοις. καὶ τὸ μὲν λευκὸν τῆς τἀγαθοῦ φύσεως, τὸ δὲ μέλαν τοῦ κακοῦ. ἄρτον μὴ καταγνύειν, ὅτι ἐφ' ἕνα οἱ πάλαι τῶν φίλων ἐφοίτων, καθάπερ ἔτι καὶ νῦν οἱ βάρβαροι· μηδὲ διαιρεῖν ὃς συνάγει αὐτούς· οἱ δὲ

9 Ael. v. h. 4, 17 extr. προσέταττε δὲ ὁ αὐτὸς Πυθαγόρας καρδίας ἀπέχεσθαι καὶ ἀλεκτρυόνος λευκοῦ καὶ τῶν θνησειδίων παντὸς μᾶλλον καὶ μὴ χρῆσθαι βαλανείῳ, μηδὲ βαδίζειν τὰς λεωφόρους· ἄδηλον γὰρ εἰ καθαρεύουσι κατ' αὐτὰ ἐκεῖνα || 13 περὶ τῶν κυάμων Cobet ex cod. Laur., quem et ipse inspexi: codd. rec. et edd. inepte ἐν τῷ περὶ τῶν κυάμων

πρὸς τὴν ἐν ᾅδου κρίσιν, οἱ δ' εἰς πόλεμον δειλίαν ποιεῖν, οἱ δὲ ἐπεὶ ἀπὸ τούτου ἄρχεται τὸ ὅλον. . . . καὶ ταῦτα μέν φησιν ὁ Ἀλέξανδρος ἐν τοῖς Πυθαγορικοῖς ὑπομνήμασιν εὑρηκέναι, καὶ τὰ ἐκείνων ἐχόμενα ὁ Ἀριστοτέλης.

196.

Porphyr. vit. Pyth. 41: *ἔλεγε δέ τινα καὶ μυστικῷ τρόπῳ συμβολικῶς, ἃ δὴ ἐπὶ πλέον Ἀριστοτέλης ἀνέγραψεν. οἷον ὅτι τὴν θάλατταν μὲν ἐκάλει Κρόνου δάκρυον, τὰς δὲ ἄρκτους Ῥέας χεῖρας, τὴν δὲ πλειάδα Μουσῶν λύραν, τοὺς δὲ πλάνητας κύνας τῆς Περσεφόνης· τὸν δ' ἐκ χαλκοῦ κρουομένου γινόμενον ἦχον φωνὴν εἶναί τινος τῶν δαιμόνων ἐναπειλημμένην τῷ χαλκῷ.*

Aelian. v. h. 4, 17: *καὶ τὸν σεισμὸν ἐγενεαλόγει οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ σύνοδον τῶν τεθνεώτων, ἡ δὲ ἶρις ἔφασκεν ὡς αὐγὴ τοῦ ἡλίου ἐστί, καὶ ὁ πολλάκις ἐμπίπτων τοῖς ὠσὶν ἦχος φωνὴ τῶν κρειττόνων.*

197.

Pergit Porphyrius ib. 42: *ἦν δὲ καὶ ἄλλο εἶδος τῶν συμβόλων τοιοῦτον· ζυγὸν μὴ ὑπερβαίνειν, τουτέστι μὴ πλεονεκτεῖν. μὴ τὸ πῦρ τῇ μαχαίρᾳ σκαλεύειν, ὅπερ ἦν μὴ τὸν ἀνοιδοῦντα καὶ ὀργιζόμενον κινεῖν λόγοις παρατεθηγμένοις. στεφανόν τε μὴ τίλλειν, τουτέστι τοὺς νόμους μὴ λυμαίνεσθαι· στέφανοι γὰρ πόλεων οὗτοι. πάλιν δ' αὖ ἕτερα τοιαῦτα· μὴ καρδίαν ἐσθίειν, οἷον μὴ λυπεῖν ἑαυτὸν ἀνίαις. μηδ' ἐπὶ χοίνικος καθέζεσθαι, οἷον μὴ ἀργὸν ζῆν. μηδ' ἀποδημοῦντα ἐπιστρέφεσθαι, τουτέστι μὴ ἔχεσθαι τοῦ βίου τούτου ἀποθνήσκοντα. τάς τε λεωφόρους μὴ βαδίζειν, δι' οὗ ταῖς τῶν πολλῶν ἕπεσθαι γνώμαις ἐκώλυεν, τὰς δὲ τῶν*

7 *Κρόνου* (cf. A. P. p. 200): *εἶναι* codd. ‖ 13 *ὡς αὐγὴ τοῦ ἡλίου* Gesn.: *ὡς ἡ γῆ τοῦ νείλου* codd. ‖ 22 *τοιαῦτα οἷον μὴ καρδίαν ἐσθίειν,* (*οἷον* add. Holst.) *μὴ λυπεῖν* . . . vulgo, corr. Nauck ‖ 24 *τουτέστι* addidi ‖ 26 *τὰς δὲ* Nauck: *τάς τε* vulgo

ὀλίγων καὶ πεπαιδευμένων μεταθεῖν. μηδὲ χελιδόνας ἐν οἰκίᾳ δέχεσθαι, τουτέστι λάλους ἀνθρώπους καὶ περὶ γλῶτταν ἀκρατεῖς ὁμωροφίους μὴ ποιεῖσθαι. φορτίον δὲ συνανατιθέναι μὲν τοῖς βαστάζουσιν, συγκαθαιρεῖν δὲ μή, δι' οὗ παρῄνει μηδενὶ πρὸς ῥᾳστώνην ἀλλὰ πρὸς ἀρετὴν συμπράττειν. θεῶν τε εἰκόνας ἐν δακτυλίοις μὴ φορεῖν, τουτέστι τὴν περὶ θεῶν δόξαν καὶ λόγον μὴ πρόχειρον μηδὲ φανερὸν ἔχειν μηδ' εἰς πολλοὺς φέρειν. σπονδάς τε ποιεῖσθαι τοῖς θεοῖς κατὰ τὸ οὖς τῶν ἐκπωμάτων· ἐντεῦθεν γὰρ ᾐνίττετο τιμᾶν τοὺς θεοὺς καὶ ὑμνεῖν τῇ μουσικῇ· αὕτη γὰρ διὰ ὤτων χωρεῖ.

Hieronymus adv. Rufin. l. III p. 469 (t. IV, 2 Par. 1706): *Pythagorica et illa praecepta sunt, amicorum omnia esse communia . . . illaque aenigmata, quae diligentissime* ***Aristoteles*** *in suis libris prosequitur: stateram ne transilias, id est ne praetergrediare iustitiam. ignem gladio ne fodias, iratum videlicet et tumidum animum verbis maledicis ne lacessas. coronam minime carpendam, id est leges urbium conservandas. cor non comedendum, id est maerorem de animo proiciendum. cum profectus fueris, inquit, ne redeas, id est post mortem vitam ipsam ne desideres. per viam publicam ne ambules, id est ne multorum sequaris errores. hirundinem in domum non suscipiendam, id est garrulos et verbosos homines sub eodem tecto non habendos. oneratis superponendum, onus deponentibus non communicandum, id est ad virtutem incedentibus augmentanda praecepta, tradentes se otio relinquendos.*

198.

Martianus Capella lib. VII, 731 (Kopp): *licet* ***Aristoteles****, unus e sectatoribus meis (Philosophiae), ex eo quod*

5 *μηδὲν κατὰ ῥᾳστώνην* ed. Ritt., corr. Holst. ‖ *ἀρετὴν καὶ πόνους* Holstenius

unum solum ipsa (monas) sit et se quaeri semper velit, Cupidinem asserat nominatam, quod se cupiat, si quidem ultra nihil habeat et expers totius elationis aut copulae in se proprios detorquet ardores.

199.

Theo Smyrn. de math. ap. Plat. (ar. c. 5) p. 22, 5 Hiller: *τῶν δὲ ἀριθμῶν ποιοῦνται τὴν πρώτην τομὴν εἰς δύο· τοὺς μὲν γὰρ αὐτῶν ἀρτίους τοὺς δὲ περιττούς φασι ... πρώτην δὲ τῶν περιττῶν ἔνιοι ἔφασαν τὴν μονάδα ... Ἀριστοτέλης δὲ ἐν τῷ Πυθαγορικῷ τὸ ἓν φησιν ἀμφοτέρων μετέχειν τῆς φύσεως· ἀρτίῳ μὲν γὰρ προστεθὲν περιττὸν ποιεῖ, περιττῷ δὲ ἄρτιον, ὃ οὐκ ἂν ἠδύνατο εἰ μὴ ἀμφοῖν τοῖν φυσέοιν μετεῖχε· διὸ καὶ ἀρτιοπέριττον καλεῖσθαι τὸ ἕν.*

200.

Simplicius in Ar. de caelo p. 492, 13 Br. (p. 172[b] 44 Karsten): *οἱ μὲν οὖν Πυθαγόρειοι εἰς δύο συστοιχίας πάσας τὰς ἀντιθέσεις ἀναγαγόντες, τὴν μὲν χείρονα τὴν δὲ βελτίονα ἤτοι τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ κακοῦ, καὶ τῇ δεκάδι συμβολικῶς ὡς τῷ παντὶ ἀριθμῷ συμπληρώσαντες ἑκατέραν, ἑκάστην ἀντίθεσιν τῶν δέκα οὕτω παρέλαβον ὡς πάσας τὰς ἑαυτῆς συγγενείας συνεμφαίνουσαν. καὶ τῶν τοπικῶν οὖν σχέσεων τὸ δεξιὸν καὶ τὸ ἀριστερὸν παρέλαβον ... ἐκ τούτων καὶ τὰς ἄλλας τοπικὰς ἀντιθέσεις ἐδήλωσαν. τὸ οὖν δεξιὸν καὶ ἄνω καὶ ἔμπροσθεν ἀγαθὸν ἐκάλουν, τὸ δὲ ἀριστερὸν καὶ κάτω καὶ ὄπισθεν κακὸν ἔλεγον, ὡς αὐτὸς Ἀριστοτέλης ἱστόρησεν ἐν τῇ τῶν Πυθαγορείοις ἀρεσκόντων συναγωγῇ.*

3 *elationis: relationis* Thurot ‖ 14 *μὲν οὖν* Br. (*quidem igitur* Guil.): *γὰρ* K. ‖ 15 *βελτίονα: κρείττονα* K. ‖ 24 *Πυθαγορείοις* Br. (*in collectione eorum quae Pythagoricis placuerunt* Guil. f. 58[b] 1): *Πυθαγόρᾳ* Karsten

201.

Stob. ecl. phys. I c. 18, 1 p. 380: *ἐν δὲ τῷ περὶ τῆς Πυθαγόρου φιλοσοφίας πρώτῳ γράφει (Ἀριστοτέλης) τὸν μὲν οὐρανὸν εἶναι ἕνα, ἐπεισάγεσθαι δ' ἐκ τοῦ ἀπείρου χρόνον τε καὶ πνοὴν καὶ τὸ κενὸν ὃ διορίζει ἑκάστων τὰς χώρας ἀεί.*

202.

Alexander Aphrod. in Ar. metaphys. (1, 8) p. 56, 9 Bon.: *τῆς δὲ τάξεως τῆς ἐν τῷ οὐρανῷ ἣν ἐποιοῦντο τῶν ἀριθμῶν οἱ Πυθαγόρειοι, μνημονεύει ἐν τῷ δευτέρῳ περὶ τῆς Πυθαγορικῶν δόξης.*

203.

Alexander in metaph. (1, 5) p. 30, 25 Bon.: *αὐτίκα γοῦν τέλειον ἀριθμὸν ἡγούμενοι τὴν δεκάδα, ὁρῶντες δὲ ἐν τοῖς φαινομένοις ἐννέα τὰς κινουμένας σφαίρας, ἑπτὰ μὲν τὰς τῶν πλανωμένων, ὀγδόην δὲ τὴν τῶν ἀπλανῶν, ἐννάτην δὲ τὴν γῆν· καὶ γὰρ καὶ ταύτην ἡγοῦντο κινεῖσθαι κύκλῳ περὶ μένουσαν τὴν ἑστίαν, ὃ πῦρ ἐστι κατ' αὐτούς· αὐτοὶ προσέθεσαν ἐν τοῖς δόγμασι καὶ τὴν ἀντίχθονά τινα, ἣν ἀντικινεῖσθαι ὑπέθεντο τῇ γῇ καὶ διὰ τοῦτο τοῖς ἐπὶ τῆς γῆς ἀόρατον εἶναι. λέγει δὲ περὶ τούτων καὶ ἐν τοῖς περὶ οὐρανοῦ μὲν* (2, 13. Stob. ecl. I, 26, 1 p. 558) *καὶ ἐν ταῖς τῶν Πυθαγορικῶν δόξαις ἀκριβέστερον.*

204.

Simplicius in Ar. de caelo (2, 13 p. 293b 20) p. 505, 18 Br. (p. 229, 16 K.): *ἀντιφάσκουσι δὲ οἱ Πυθαγόρειοι, τοῦτο γὰρ σημαίνει τὸ ἐναντίως, οὐ περὶ τὸ μέσον λέγοντες αὐτήν, ἀλλ' ἐν μὲν τῷ μέσῳ τοῦ παντὸς πῦρ εἶναί φασι, περὶ δὲ τὸ μέσον τὴν ἀντίχθονα φέρεσθαί φασι γῆν οὖσαν καὶ αὐτήν, ἀντίχθονα δὲ καλουμένην διὰ τὸ ἐξ ἐναντίας τῇδε τῇ γῇ εἶναι. „μετὰ δὲ τὴν ἀντίχθονα ἡ γῆ ἥδε φερομένη καὶ αὐτὴ περὶ τὸ μέσον, μετὰ δὲ τὴν γῆν ἡ σελήνη"*

οὕτω γὰρ αὐτὸς ἐν τῷ πέρατι τῶν Πυθαγορικῶν ἱστορεῖ . . . (p. 229, 40 K.) *διὸ οἱ μὲν Ζανὸς πύργον αὐτὸ (τὸ πῦρ) καλοῦσιν, ὡς αὐτὸς ἐν τοῖς Πυθαγορικοῖς ἱστόρησεν, οἱ δὲ Διὸς φυλακήν, ὡς ἐν τούτοις, οἱ δὲ Διὸς θρόνον, ὡς ἄλλοι φασίν.* cf. Procl. in Eucl. p. 90, 14 Friedl.: *οἱ δέ γε Πυθαγόρειοι τὸν μὲν πόλον σφραγῖδα τῆς Ῥέας ἀποκαλεῖν ἠξίουν . . . τὸ δὲ κέντρον Ζανὸς φυλακήν* (*Ζανὸς πύργον* Procl. in Tim. p. 61 c. Simpl. in phys. f. 319^b = *Διὸς οἶκον* Pseudophilol. p. 96 Boeckh).

205.

Simplicius in Ar. de caelo (2, 2) p. 492^b 39 Br. (p. 175^b 29 K.): *πῶς δὲ τοὺς Πυθαγορείους ἡμᾶς ἄνω ποιεῖν φησὶ καὶ ἐν τῷ δεξιῷ, τοὺς δὲ ἐκεῖ κάτω καὶ ἐν τῷ ἀριστερῷ, εἴπερ, ὡς αὐτὸς ἐν τῷ δευτέρῳ τῆς συναγωγῆς τῶν Πυθαγορικῶν ἱστορεῖ, τοῦ ὅλου οὐρανοῦ τὸ μὲν ἄνω λέγουσιν εἶναι τὸ δὲ κάτω, καὶ τὸ μὲν κάτω τοῦ οὐρανοῦ δεξιὸν εἶναι τὸ δὲ ἄνω ἀριστερόν, καὶ ἡμᾶς ἐν τῷ κάτω εἶναι; ἢ τὸ μὲν ἄνω καὶ πρὸς τοῖς δεξιοῖς ἐνταῦθα λεγόμενον οὐ κατὰ τὸ ἑαυτῷ ἀρέσκον εἶπεν ἀλλὰ κατὰ τοὺς Πυθαγορείους· ἐκεῖνοι γὰρ τῷ δεξιῷ τὸ ἄνω καὶ τὸ ἔμπροσθεν συνέταττον, τῷ δὲ ἀριστερῷ τὸ κάτω καὶ τὸ ὄπισθεν. τὰ δὲ ἐν τῇ τῶν Πυθαγορικῶν συναγωγῇ μεταγεγράφθαι μᾶλλον ὑπό τινος ὁ Ἀλέξανδρος οἴεται ὀφείλοντα ἔχειν οὕτω, τὸ μὲν ἄνω τοῦ οὐρανοῦ δεξιὸν εἶναι τὸ δὲ κάτω ἀριστερὸν καὶ ἡμᾶς ἐν τῷ ἄνω εἶναι, οὐχὶ ἐν τῷ κάτω ὡς γέγραπται· οὕτω γὰρ ἂν συνᾴδοι τοῖς ἐνταῦθα λεγομένοις, ὅτι ἡμεῖς κάτω λέγοντες οἰκεῖν καὶ διὰ τοῦτο καὶ ἐν τοῖς ἀριστεροῖς, εἴπερ τῷ ἀριστερῷ τὸ κάτω συντέτακται, ἐναντίως λέγομεν ἢ ὡς οἱ Πυθαγόρειοι λέγουσιν ἄνω καὶ ἐν τοῖς*

1 *ἐν τῷ πέρατι* (*in fine* Guil.): *ἐν τῷ περὶ* Karsten ‖ 13 *ἱστορεῖ* (*narrat* Guil.): *φησί* K. ‖ *τὰ μὲν . . . τὰ δὲ* Br. (*hoc* Guil.) ‖ 25 *ἡμεῖς* K.: *ἡμᾶς* Br. ‖ 27 *λέγομεν* K.: *λεγόμενον* Br.

δεξιοῖς. καὶ τάχα ἔχει λόγον τὸ μεταγεγράφθαι, εἴπερ οἶδεν ὁ Ἀριστοτέλης τῷ μὲν δεξιῷ τὸ ἄνω τῷ δὲ ἀριστερῷ τὸ κάτω συντάττοντας.

Themistius de caelo (Moyse Alatino interprete Ven. 1574) f. 26^{b}: *siquidem Pythagorei dicunt superiorem partem eam esse quae dextrae e regione existit. quemadmodum invenimus Aristotelem iis annotationibus carpere eos, quas adversus Pythagoreorum sententias conscripsit: ubi contra eos disputat qui superiorem partem dextram esse contendebant* (cf. Themist. apud Averr. de caelo II comm. 16).

XXXI. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΡΧΥΤΕΙΟΥ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ.

[Τὰ ἐκ τοῦ Τιμαίου καὶ τῶν Ἀρχυτείων.

Simpl. in Ar. de caelo p. 491^{b} 35 (p. 169^{b} 17 K.): καὶ πάντων οἶμαι μᾶλλον ὁ Ἀριστοτέλης τὴν ἐν Τιμαίῳ περὶ τούτων τοῦ Πλάτωνος γνώμην ἠπίστατο, ὃς καὶ σύνοψιν ἢ ἐπιτομὴν τοῦ Τιμαίου γράφειν οὐκ ἀπηξίωσε.]

206.

Simpl. in Ar. de caelo (I, 10 p. 279^{b} 17) p. 133^{b} 26 Karsten: ταῦτα μὲν οὖν Ἀριστοτέλης οἶδε. τοιγαροῦν τὸν τοῦ Πλάτωνος Τίμαιον ἐπιτεμνόμενος γράφει „φησὶ δὲ γενητὸν εἶναι, αἰσθητὸν γάρ, τὸ δὲ αἰσθητὸν γενητὸν ὑποτίθεται, τὸ δὲ νοητὸν ἀγένητον."

207.

Damascius de princip. (cod. Hamb. p. 409^{b} A. P. p. 212): βέλτιον ἄρα τῷ διορισμῷ αὐτοῦ ἐμμένειν κατὰ τὴν Πυθαγορικὴν συνήθειαν καὶ τὴν αὐτοῦ τοῦ Πλάτωνος ἄλλα νοοῦντας τὰ ἔνυλα πράγματα καὶ αὐτὴν τὴν ὕλην· ἔν τε γὰρ τῷ Φαίδωνι οὕτως ὀνομάζει τὰ ἄλλα, τὰ εἴδη τὰ αἰσθητὰ λέγων

3 συνταττόμενα K. ‖ 24 cod. ἀλλὰ

ἄλλα, καὶ ἐν ἄλλοις. Ἀριστοτέλης δὲ ἐν τοῖς Ἀρχυτείοις ἱστορεῖ καὶ Πυθαγόραν ἄλλο τὴν ὕλην καλεῖν ὡς ῥευστὴν καὶ ἀεὶ ἄλλο γιγνόμενον. ὥστε δῆλός ἐστι καὶ ὁ Πλάτων ταύτῃ τὰ ἄλλα ἀφοριζόμενος.

XXXII. ΠΕΡΙ ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΥ (Ἀριστοτέλους ἢ Θεοφράστου).

cf. D. L. 5, 49 vel 5, 26 (A. P. p. 213. Diels D. G. p. 103). quod ait Philoponus in Ar. phys. (p. 186, 22) f. 65ᵃ φασὶ δὲ καὶ γεγράφθαι αὐτῷ ἰδίᾳ βιβλίον πρὸς τὴν Παρμενίδου δόξαν, ὃ νῦν αἰνίττεται διὰ τοῦ εἰπεῖν, καὶ εἴ τινες ἄλλοι τρόποι — hoc aut nihili est aut ad eundem potius Theophrastum pertinet.

208.

Simplicius de caelo p. 488, 6 Br. (p. 132ᵇ 41 K.): καὶ ταῦτα δὲ προστίθησιν ὁ Ἀλέξανδρος ὅτι οἱ λέγοντες ποτὲ μὲν οὕτω τὸ πᾶν ποτὲ δὲ ἄλλως ἔχειν, ἀλλοίωσιν μᾶλλον τοῦ παντὸς ἀλλ' οὐ γένεσιν καὶ φθορὰν λέγουσιν. οἱ δὲ γενητόν, φησί, καὶ φθαρτὸν λέγοντες τὸν κόσμον ὡς ὁτιοῦν ἄλλο τῶν συνισταμένων εἶεν ἂν οἱ περὶ Δημόκριτον. ὡς γὰρ ἕκαστον τῶν ἄλλων γίνεται καὶ φθείρεται κατ' αὐτούς, οὕτω δὴ καὶ τῶν κόσμων τῶν ἀπείρων ἕκαστος. ὡς δὲ ἐπὶ τῶν ἄλλων τὸ γινόμενον οὐ ταὐτὸν τῷ φθαρέντι εἰ μὴ ἄρα κατ' εἶδος, οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν κόσμων λέγουσιν. εἰ δὲ αἱ ἄτομοι αἱ αὐταὶ μένουσιν ἀπαθεῖς οὖσαι, δῆλον ὅτι καὶ οὗτοι ἀλλοίωσιν ἂν λέγοιεν τῶν κόσμων ἀλλ' οὐ φθοράν, ὥσπερ Ἐμπεδοκλῆς δοκεῖ λέγειν καὶ Ἡράκλειτος. ὀλίγα δὲ ἐκ τῶν Ἀριστοτέλους περὶ Δημοκρίτου παραγραφέντα δηλώσει τὴν τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων διάνοιαν·

3 ita etiam cod. Laur. 86, 5 membr. rec. saec. XV: ἀεὶ ἄλλο καὶ ἄλλο γιγν. Creuzer ‖ 19 δὴ Thurot: δὲ edd. ‖ 20 δὲ Thurot: γὰρ edd. ‖ 24 δὲ K.: γὰρ Br. ‖ 25 Ἀριστοτέλους . . . παραγραφέντα Karsten: Ἀριστοτέλει . . . παραγραφέντων Br. cf.

„*Δημόκριτος ἡγεῖται τὴν τῶν ἀιδίων φύσιν εἶναι μικρὰς οὐσίας τὸ πλῆθος ἀπείρους· ταύταις δὲ τόπον ἄλλο ὑποτίθησιν ἄπειρον τῷ μεγέθει, προσαγορεύει δὲ τὸν μὲν τόπον τοῖσδε τοῖς ὀνόμασι, τῷ τε κενῷ καὶ τῷ οὐδενὶ καὶ τῷ ἀπείρῳ, τῶν δὲ οὐσιῶν ἑκάστην τῷ τῷδε καὶ τῷ ναστῷ καὶ τῷ ὄντι. νομίζει δὲ εἶναι οὕτω μικρὰς τὰς οὐσίας ὥστε ἐκφυγεῖν τὰς ἡμετέρας αἰσθήσεις, ὑπάρχειν δὲ αὐταῖς παντοίας μορφὰς καὶ σχήματα παντοῖα καὶ κατὰ μέγεθος διαφοράν. ἐκ τούτων οὖν ἤδη καθάπερ ἐκ στοιχείων γεννᾶσθαι καὶ συγκρίνεσθαι τοὺς ὀφθαλμοφανεῖς καὶ τοὺς αἰσθητοὺς ὄγκους. στασιάζειν δὲ καὶ φέρεσθαι ἐν τῷ κενῷ διά τε τὴν ἀνομοιότητα καὶ τὰς ἄλλας τὰς εἰρημένας διαφοράς, φερομένας δὲ ἐμπίπτειν καὶ περιπλέκεσθαι περιπλοκὴν τοιαύτην, ἣ συμψαύειν μὲν αὐτὰ καὶ πλησίον ἀλλήλων εἶναι ποιεῖ, φύσιν μέντοι μίαν ἐξ ἐκείνων κατ' ἀλήθειαν οὐδ' ἡντιναοῦν γεννᾷ· κομιδῇ γὰρ εὔηθες εἶναι τὸ δύο ἢ πλείονα γενέσθαι ἄν ποτε ἕν. τοῦ δὲ συμμένειν τὰς οὐσίας μετ' ἀλλήλων μέχρι τινὸς αἰτιᾶται τὰς ἐπαλλαγὰς καὶ τὰς ἀντιλήψεις τῶν σωμάτων· τὰ μὲν γὰρ αὐτῶν εἶναι σκαληνά, τὰ δὲ ἀγκιστρώδη, τὰ δὲ κοῖλα, τὰ δὲ κυρτά, τὰ δὲ ἄλλας ἀναρίθμους ἔχοντα διαφοράς. ἐπὶ τοσοῦτον οὖν χρόνον σφῶν αὐτῶν ἀντέχεσθαι νομίζει καὶ συμμένειν, ἕως ἰσχυροτέρα τις ἐκ τοῦ περιέχοντος ἀνάγκη παραγενομένη διασείσῃ καὶ χωρὶς αὐτὰς διασπείρῃ.*“

vers. lat. Guilelmi f. 45ᵃ ed. Ven. *pauca autem ex dictis Arist. de Democrito transcripta manifesta faciunt* (corr. *facient*) *virorum illorum mentem.*

2 *ἄλλο* Thurot: *ἄλλον* edd. ‖ 5 *ἑκάστην πλήρει στερεῷ καὶ ὄντι* K. (sic et Guil. *pleno solido et ente*) ‖ 7 *ἐκφεύγειν* K. ‖ 9 *διαφορὰς* K. ‖ 10 *γεννᾶν καὶ συγκρίνειν* Br. ‖ 17 *τὸ δύο ἢ πλείονα* K.: *τὰ δύο ἢ τὰ πλείονα* Br. ‖ 21 *τὰ δὲ κοῖλα, τὰ δὲ κυρτά* (*has autem concavas, has vero gibbas* Guil.) om. Br. ‖ *ἄλλα* Br. ‖ 24 *καὶ διασείσῃ* Br.

λέγει δὲ τὴν γένεσιν καὶ τὴν ἐναντίαν αὐτῇ διάκρισιν οὐ μόνον περὶ ζῴων ἀλλὰ καὶ περὶ φυτῶν καὶ περὶ κόσμων καὶ συλλήβδην περὶ τῶν αἰσθητῶν σωμάτων ἁπάντων. εἰ τοίνυν ἡ μὲν γένεσις σύγκρισις τῶν ἀτόμων ἐστὶν ἡ δὲ φθορὰ διάκρισις, καὶ κατὰ Δημόκριτον ἀλλοίωσις ἂν εἴη ἡ γένεσις. καὶ γὰρ καὶ Ἐμπεδοκλῆς τὸ γινόμενον οὐ ταὐτὸ τῷ φθαρέντι φησὶν εἰ μὴ ἄρα κατ' εἶδος, καὶ ὅμως τοῦτον ἀλλοίωσιν ἀλλ' οὐ γένεσιν ὑποτίθεσθαί φησιν Ἀλέξανδρος.

VI. PHYSICA.

XXXIII. ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΦΥΣΙΚΑ.

Σύμμικτα ζητήματα.

Elias in Ar. categ. p. 24^{b} 8 Br.: *τῶν δὲ ὑπομνηματικῶν (συγγραμμάτων) τὰ μὲν μονοειδῆ ... τὰ δὲ ποικίλα, ὡς τὰ πρὸς Εὔκαιρον αὐτῷ γεγραμμένα ἑβδομήκοντα βιβλία περὶ συμμίκτων ζητημάτων χωρὶς προοιμίων καὶ ἐπιλόγων καὶ τῆς διαιρέσεως* (cf. Hesych. ind. 168).

Vita Ar. Marc.: *καὶ τὰ φυσικὰ προβλήματα ἐν ἑβδομήκοντα βιβλίοις ὄντα.*

Προβλήματα ἐγκύκλια

(= *φυσικὰ προβλήματα* sc. problematum collectio altera brevior, qua praeter genuinam ex ipsis veterum Peripateticorum scriptis in libros $\overline{λη}$ (cf. ind.) collectam utuntur Plutarchus et Gellius cum Galeno cf. A. P. p. 216).

Aspasius in Ar. eth. I (f. 9^{b} cod. Paris. 1903 cf. A. P. p. 221): *ἔστι δὲ αὐτῷ* (*αὐτοῖς* cod.) *προβλήματα ἐγκύκλια*

5 *καὶ* om. K. ‖ 6 *καὶ* post *γὰρ* om. K. ‖ 7 *ἄρα καὶ κατ'* K. ‖ *καὶ ὅμως* K. (*et tamen* Guil.): *καὶ ὅλως* Br. ‖ 14 *εὐκαίριον* codd.

παντοδαπά· διὸ καὶ ἐγκύκλια ὠνομάζετο, διὰ τὸ ἐγκυκλίως αὐτοὺς καθημένους ἐπιχειρεῖν εἰς τὸ προτεθὲν ἢ διὰ τὸ ἐν κύκλῳ περιεστῶτας ἀκροᾶσθαι.

209.

Gellius 20, 4: *misi ei verba haec ex Aristotelis libro exscripta qui προβλήματα ἐγκύκλια inscriptus est . . . Διὰ τί οἱ Διονυσιακοὶ τεχνῖται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ πονηροί εἰσιν; ὅτι ἥκιστα λόγου καὶ φιλοσοφίας κοινωνοῦσι, διὰ τὸ περὶ τὰς ἀναγκαίας τέχνας αὐτῶν τὸ πολὺ μέρος τοῦ βίου εἶναι, καὶ ὅτι ἐν ἀκρασίαις τὸν πολὺν χρόνον εἰσίν, ὁτὲ δὲ ἐν ἀπορίαις· ἀμφότερα δὲ φαυλότητος παρασκευαστικά* (repetitum ex Probl. phys. coll. vet. 30, 10).

210.

Plutarch. de facie lun. 19: *Ἀριστοτέλης δὲ ὁ παλαιὸς αἰτίαν τοῦ πλεονάκις τὴν σελήνην ἐκλείπουσαν ἢ τὸν ἥλιον καθορᾶσθαι πρὸς ἄλλαις τισὶ καὶ ταύτην ἀποδίδωσιν· ἥλιον γὰρ ἐκλείπειν σελήνης ἀντιφράξει, σελήνην δὲ * ὁ δὲ Ποσειδώνιος . . .*

211.

Simplic. (Alex.) in Ar. de caelo 2, 12 p. 503, 3 Br. (p. 226, 46 Karsten): *δηλοῖ δὲ καὶ ὁ Ἀριστοτέλης ἐν τοῖς φυσικοῖς προβλήμασι προσαπορῶν ταῖς τῶν ἀστρολόγων ὑποθέσεσιν ἐκ τοῦ μὴ ἴσα τὰ μεγέθη τῶν πλανήτων φαίνεσθαι.*

212.

Plutarch. de primo frigido 11 (cf. qu. conv. 6, 8, 6): *Ἀριστοτέλης δὲ καὶ τὰς ἀκόνας τοῦ μολίβδου τήκεσθαί φησι καὶ ῥεῖν ὑπὸ κρύους καὶ χειμῶνος, ὕδατος μόνου πλησιάζοντος αὐταῖς· ὁ δ' ἀήρ, ὡς ἔοικε, συνελαύνων τὰ σώματα τῇ ψυχρότητι καταθραύει καὶ ῥήγνυσιν.*

9 τὸ πολὺ τοῦ βίου ἑ., τὰ δὲ καὶ Ar. p. 956 ᵇ 14 ‖ 16 lacuna in codd.

213.

Plutarch quaest. conviv. 6, 5: *ἀλλὰ μὴν περὶ τῶν χαλίκων, ἔφην, ἢ τῶν ἀκονῶν, οὓς ἐμβάλλοντες εἰς τὸ ὕδωρ ψύχειν αὐτὸ καὶ στομοῦν δοκοῦσιν, εἰρημένον Ἀριστοτέλει μνημονεύεις. αὐτὸ τοῦτο, ἔφη, μόνον ἐν προβλήμασιν εἴρηκε τὸ γινόμενον, εἰς δὲ τὴν αἰτίαν ἐπιχειρήσωμεν ἡμεῖς· ἔστι γὰρ μάλιστα δυσθεώρητος.*

214.

Gellius 19, 5 (Hertz): *erat nobiscum vir bonus ex Peripatetica disciplina bene doctus et Aristotelis unice studiosissimus. is nos aquam multam ex diluta nive bibentes coercebat severiusque increpabat adhibebatque nobis auctoritates nobilium medicorum et cumprimis Aristotelis philosophi, rei omnis humanae peritissimi, qui aquam nivalem frugibus sane et arboribus fecundam diceret, sed hominibus potu nimio insalubrem esse tabemque et morbos sensim atque in diem longam visceribus inseminare . . . promit . . . Aristotelis librum eumque ad nos affert . . . in eo libro scriptum fuit deterrimam esse potu aquam e nive itemque solidius latiusque concretam esse eam quam κρύσταλλον Graeci appellant. causaque ibi adscripta est . . . verba ipsa Aristotelis ex eo libro pauca sumpsi et adscripsi: Διὰ τί τὰ ἀπὸ χιόνος καὶ κρυστάλλων ὕδατα φαῦλά ἐστιν; ὅτι παντὸς ὕδατος πηγνυμένου τὸ λεπτότατον καὶ κουφότατον ἐξατμίζει. σημεῖον δὲ ὅτι ἔλαττον γίνεται ἢ πρότερον, ὅταν τακῇ παγέν· ἀπεληλυθότος οὖν τοῦ ὑγιεινοτάτου ἀνάγκη ἀεὶ τὸ καταλειπόμενον χεῖρον εἶναι.*

215.

Plutarch. quaest. natur. 2: *Διὰ τί μᾶλλον ὑπὸ τῶν ὑετίων ἢ τῶν ἐπιρρύτων ὑδάτων τὰ δένδρα καὶ τὰ σπέρ-*

2 *ἀκονῶν* Steph. (Wytt.): *ἀκμόνων* codd. ‖ 16 i. e. *in physicis quaestionibus*, sicut intellexit Macrobius sat. 7, 12

ματα πέφυκε τρέφεσθαι; . . . τὸ δὲ τοῦ Ἀριστοτέλους ἀληθές, ὅτι πρόσφατόν ἐστι καὶ νέον ὕδωρ τὸ ὑόμενον, ἕωλον δὲ καὶ παλαιὸν τὸ λιμναῖον;

216.

Plutarch. quaest. conv. 6, 4, 1: *Διὰ τίνα αἰτίαν τὸ φρεατίδιον ὕδωρ ἀρυσθὲν ἐὰν ἐν αὐτῷ τῷ τοῦ φρέατος ἀέρι νυκτερεύσῃ, ψυχρότερον γίνεται; ψυχροπότῃ ξένῳ τρυφῶντι παρεσκεύασαν οἱ θεράποντες τοῦ ἐκ φρέατος ὕδωρ ψυχρότερον· ἀρυσάμενοι γὰρ ἀγγείῳ καὶ κρεμάσαντες τὸ ἀγγεῖον ἐν τῷ φρέατι τῆς πηγῆς μὴ ἁπτόμενον, εἴασαν ἐπινυκτερεῦσαι καὶ πρὸς τὸ δεῖπνον ἐκομίζετο τοῦ προσφάτου ψυχρότερον. ἦν δὲ ὁ ξένος φιλόλογος ἐπιεικῶς καὶ τοῦτο ἔφη λαβεῖν ἐκ τῶν Ἀριστοτέλους μετὰ λόγου κείμενον, εἶναι δὲ τοιόνδε τὸν λόγον. πᾶν ὕδωρ προθερμανθὲν ψύχεται μᾶλλον, ὥσπερ τὸ τοῖς βασιλεῦσι παρασκευαζόμενον ὅταν ἑψηθῇ μέχρι ζέσεως, περισωρεύουσι τῷ ἀγγείῳ χιόνα πολλὴν καὶ γίνεται ψυχρότερον. ὥσπερ ἀμέλει καὶ τὰ ἡμέτερα σώματα λουσαμένων περιψύχεται μᾶλλον· ἡ γὰρ ὑπὸ τῆς θερμότητος ἄνεσις πολύπορον τὸ σῶμα καὶ μανὸν ἀπειργασμένη πολὺν δέχεται τὸν ἔξωθεν ἀέρα καὶ βιαιοτέραν ποιεῖ τὴν μεταβολήν. ὅταν οὖν ὑποπλασθῇ ὑπὸ τῆς πηγῆς τὸ ὕδωρ, ἐν τῷ ἀέρι προθερμανθὲν περιψύχεται ταχέως.*

217.

Plutarch. quaest. conv. 1, 9: *Διὰ τί τῷ ποτίμῳ μᾶλλον ἢ τῷ θαλαττίῳ πλύνεται τὰ ἱμάτια; . . . ἀλλ' εἰπὲ δι' ἣν αἰτίαν Ὅμηρος ἐν ποταμῷ πλύνουσαν, οὐκ ἐν τῇ θαλάττῃ καίπερ ἐγγὺς οὔσῃ τὴν Ναυσικάαν πεποίηκε, καίτοι θερμοτέραν γε καὶ διαφανεστέραν εἰκὸς καὶ ῥυπτικωτέραν εἶναι. καὶ ὁ Θέων, ἀλλὰ τοῦτό γε, εἶπε, τῷ γεώδει Ἀριστοτέλης πάλαι διαλέλυκεν ὃ προβέβληκας ἡμῖν. καὶ γὰρ τῇ θαλάττῃ*

7 *τοῦ ἐκ* Reiske: *ἐκ τοῦ* codd. ‖ 9 *πηγῆς* (al. *γῆς*): f. *στέγης* ‖ 13 cf. Ar. p. 348^b 32 ‖ 20 *ὑποπλασθῇ* (sic): *ἐπικλασθῇ* Reiske

τὸ τραχὺ καὶ γεῶδες ἐνδιέσπαρται καὶ τοῦτο ποιεῖ τὴν ἀλυκότητα μεμιγμένον· ᾗ καὶ μᾶλλον ἡ θάλαττα τούς τε νηχομένους (Probl. 23, 13) ἐξαναφέρει καὶ στέγει τὰ βάρη, τοῦ γλυκέος ἐνδιδόντος διὰ κουφότητα καὶ ἀσθένειαν· ἔστι γὰρ ἄμικτον καὶ καθαρόν, ὅθεν ἐνδύεται διὰ λεπτότητα καὶ διεξιὸν τοῦ θαλαττίου μᾶλλον ἐκτήκει τὰς κηλῖδας. ἦ οὐ δοκεῖ σοι τοῦτο πιθανῶς λέγειν Ἀριστοτέλης;

218.

Mich. Psellus quaest. var. c. 134 Fabr. (Bibl. Gr. t. V. Hamb. 1723): *Τίς ἡ αἰτία δι' ἣν ὅταν εἰς θάλασσαν ἐμπέσῃ κεραυνός, ἅλες ἐξανθοῦσι; πηγνύμενον τὸ θαλάσσιον ὕδωρ τοὺς ἅλας ποιεῖ, πήγνυται δὲ τοῦ κεραυνοῦ ἐμπεσόντος ἐν τῇ θαλάσσῃ καὶ τὸ γλυκὺ καὶ πότιμον ὕδωρ ἐξάγοντος. ὅθεν τὸ μὲν λεπτὸν καὶ πότιμον ὕδωρ οὔθ' ὑπὸ ἡλίου καιόμενον πήγνυται οὔθ' ὑπὸ κεραυνοῦ, τὸ δὲ ἁλμυρὸν ὑπ' ἀμφοτέρων τοῦτο πάσχει καὶ μάλιστα ὑπὸ κεραυνοῦ· θειῶδες γὰρ ὂν τὸ κεραύνιον πῦρ, ὅταν εἰς τὴν θάλασσαν ἐμπέσῃ, ἐξατμίζει μὲν καὶ ἀναξηραίνει τὸ πότιμον, πήγνυσι δὲ τὸ γεῶδες καὶ ἁλμυρόν. ὅθεν ἄσηπτα μὲν οἱ κεραυνοὶ τὰ σώματα ποιοῦσι, ἄσηπτα δὲ οἱ ἅλες διαφυλάττουσι, ἐκτηκομένης ὑπ' αὐτῶν τῆς ὑγρότητος. ταύτην τὴν αἰτίαν καὶ Ἀριστοτέλης ὁ φιλόσοφος τίθησί τε καὶ ἀποδέχεται καὶ οἱ κρείττους τῶν φυσικῶν.*

219.

Apollon. mir. 23: *θαυμαστὸν δὲ καὶ τὸν ἥλιον ἐπικαίειν ἡμᾶς, τὸ δὲ πῦρ μηδ' ὅλως* (= probl. 38, 8), *καὶ τὸ τὸν ἀδάμαντα μὴ θερμαίνεσθαι πυρούμενον* (Plin. 37, 57 *numquam incalescens*) *καὶ μάγνητα λίθον* (cf. A. P. p. 242 sq.) *ἡμέρας μὲν οὔσης ἕλκειν, νυκτὸς δὲ ἧττον ἢ οὐδὲ ὅλως ἕλκειν.*

7 mox 1, 9, 4: *Ἀριστοτέλης γὰρ ἐν τῷ αὐτῷ βιβλίῳ* (probl. 23, 10) *φησί* ... ‖ 19 *διαφυλάττουσι* add. cod. Farn. (Stobaei) ‖ 20 pro *καὶ* Farn. habet *ὁ*

220.

Plut. qu. conv. 3, 7, 3: *Διὰ τί τὸ γλεῦκος ἥκιστα μεθύσκει; . . . ἥ τε βαρύτης ἐστὶ τοῦ γλεύκους, ὡς Ἀριστοτέλης φησίν, ἡ διακόπτουσα τὴν κοιλίαν καὶ τὸ πολὺ συμβαίνειν πνευματῶδες καὶ ὑδατῶδες· ὧν τὸ μὲν εὐθὺς ἐκπίπτει βιαζόμενον, τὸ δὲ πέφυκε τὸ ὑδατῶδες ἀμβλύτερον ποιεῖν τὸν οἶνον. παλαίωσις δὲ ἐπίτασιν ἐμποιεῖ, ἐκκρινομένου τοῦ ὑδατώδους· καὶ γίνεται μέτρῳ μὲν ἐλάττων ὁ οἶνος, δυνάμει δὲ σφοδρότερος.*

221.

Galen. de simpl. med. IV p. 661 (t. XI ed. Lips.): *ἐπὶ δὲ τῶν ὀξέων ἴσως ἄν τῳ δόξειε λείπειν ὅ τινας καὶ τῶν ἐλλογίμων ἰατρῶν ἐξηπάτησεν· τῷ γὰρ τοὺς οἴνους τοὺς ἀσθενεῖς ἔν τε τῷ ἦρι καὶ τῷ θέρει μεταβάλλειν τε καὶ ὀξύνεσθαι, χειμῶνος δ' ἐν ταῖς οἰκείαις φυλάττεσθαι ποιότησιν, ὑπὸ θερμοῦ τισὶν ἔδοξεν ἡ ὀξύτης γεννᾶσθαι. συναύξει δ' αὐτῶν τὴν ὑπόληψιν ὅ τε κινηθεὶς σφοδρότερον οἶνος ὅ τ' ἐν τοῖς πλοίοις μετακομισθεὶς πορρώτερον· καὶ γὰρ οἱ τοιοῦτοι πάντες ὅταν ἀσθενεῖς ὦσιν, ὀξύνονται τάχιστα . . .* (p. 662:) *ζητήσει γὰρ ὁ λόγος τὴν αἰτίαν, δι' ἣν ὑπὸ τῆς ἔξωθεν θερμότητος ὁ φύσει ψυχρὸς καὶ ἀσθενὴς οἶνος ἐλέγχεται, καίτοι τοῦτό γε αὐτὸ τὸ ῥῆμα τὸ ἐξελέγχεται ῥηθὲν ἁπάσας τὰς εἰρημένας ἀπορίας ἐπιλύεται. παραπλήσιον γάρ τι συμβαίνει τοῖς οἴνοις, ὅσοι φύσει ψυχρότεροι καὶ ὑδατωδέστεροι τυγχάνουσιν ὄντες, οἷόν τι καὶ ταῖς μικραῖς καὶ ἀσθενέσι φλοξί· καὶ γὰρ καὶ ταύτας ἐν ἡλίῳ καταθεὶς ἰσχυρῷ* (p. 663:) *τελέως ἀμυδρὰς ὄψει γιγνο-*

3 *συμβαίνειν* Dübner: *συμμένειν* vulgo ‖ 6 ita Wytt., codd. *παλαίωσις ἐπὶ τὰ ἐκκρινομένου,* Steph. *π. καὶ ἐπίτασιν λαμβάνει ἐκκρ.* ‖ haec ultima ita reddit Macrobius: *inesse autem aquam musto vel hinc docetur quod cum in vetustatem procedit, fit mensura minus sed acrius fortitudine, quia exhalata aqua qua molliebatur remanet vini sola natura cum fortitudine sua libera, nulla diluti humoris permixtione mollita.* ‖ 9 *ἐπὶ*: *ἐπεὶ* vulgo

μένας ἢ καὶ παντάπασιν ἀποσβεννυμένας. οὕτω δὲ καὶ λύχνον καιόμενον εἴ που ἄλλῃ φλογὶ σφοδρᾷ καὶ μεγάλῃ παραθείης εἴτ' ἐν ἡλίῳ καταθείης ἰσχυρῷ, μαραινόμενόν τε καὶ διαφορούμενον αὐτίκα θεάσῃ. καὶ μὲν δὴ κἂν εἰ ῥιπίζοις ἰσχυρῶς ἀσθενῆ καὶ μικρὰν φλόγα, θᾶττον ἀποσβέσεις αὐτὴν ἢ αὐξήσεις. οὔτε γὰρ κίνησιν οὔτε θερμασίαν ἰσχυρὰν ἀσθενὴς ὑπομένει φύσις, ἀλλὰ διαφορεῖται πρὸς αὐτῆς μᾶλλον ἢ αὐξάνεται . . . (p. 664:) *ἀλλ' οἵ γε περὶ Θεόφραστον καὶ Ἀριστοτέλην τήν τ' ἐμπειρίαν ἐπὶ πλέον ἐκτείναντες καὶ διὰ τὴν ἐν φυσιολογίᾳ γυμνασίαν ἀκριβέστερον ἅπαντα διαρθρώσαντες, ἄλλα τε τοιαῦτα πολλὰ καὶ περὶ τῶν οἴνων ἡμᾶς ἐδίδαξαν ὡς ὅμοιόν τι τοῖς ἡμῶν αὐτῶν πάσχειν σώμασιν. ἢ γὰρ οὐχὶ καὶ ταῦτα θεώμεθα παρὰ τό πως ἔχειν ἀσθενείας ἢ ῥώμης ὑπὸ τῶν αὐτῶν ὀνινάμενα καὶ βλαπτόμενα; καὶ γὰρ καὶ γυμνάσια σφοδρὰ καὶ ἥλιος ἰσχυρότερα μὲν ἐργάζεται τὰ θερμὰ καὶ ῥωμαλέα σώματα, καταβάλλει δὲ καὶ διαφορεῖ καὶ καταψύχει τὰ μὴ τοιαῦτα, καὶ τῶν οἴνων τοὺς μὲν θερμοὺς φύσει καὶ κίνησις ῥιπίζουσα καὶ ἥλιος ἐκθερμαίνων καὶ φλόγες πλησίον καιόμεναι πεπαίνουσι θᾶττον· ὅσοι δὲ ψυχρότεροί εἰσι καὶ ὑδατωδέστεροι, τούτους ἐξελέγχει τε τὰ τοιαῦτα πάντα καὶ θᾶττον ἀναγκάζει πάσχειν ἃ μικρὸν* (p. 665:) *ὕστερον ἔμελλε πείσεσθαι. φυλάττεται μὲν γὰρ ἕκαστον τῶν ὄντων ἐπὶ τῆς οἰκείας φύσεως οἰκείῳ θερμῷ, διαφθείρεται δὲ πρὸς τῆς ἔξωθεν ἀμετρίας ἤτοι θερμότητος ὀθνείᾳ ἢ ψύξεως πλεονεξίᾳ.*

222.

Galen. de simpl. med. I p. 413: *ἐπὶ δὲ τὰ λοιπὰ τῶν ὑγρῶν φαρμάκων ἤδη μεταβαίνωμεν, ὧν ἐν τοῖς μάλιστα περὶ ὄξους ἠμφισβήτηται, τῶν μὲν ψυχρὸν εἶναι λεγόντων αὐτό, τῶν δὲ θερμόν, ἐνίων δὲ τινὰ μὲν θερμότητα διδόντων αὐτῷ τινὰ δ' ἀφαιρουμένων, ὥσπερ οἱ λέγοντες οἶνον τεθνεῶτα καὶ νεκρὸν εἶναι τὸ ὄξος· οὗτοι γὰρ ἀπολωλεκέναι*

μὲν αὐτό φασι τὴν οἰκείαν οἴνου θερμότητα, σηπεδονώδη δέ τινα προσειληφέναι. — id. IV p. 629: *ἔτι δὲ τούτων μᾶλλον ἐπὶ ὄξους θαυμάζουσιν εἰ τολμῶμεν αὐτὸ λέγειν ἀπολωλεκέναι μὲν τὴν ἔμφυτον τοῦ οἴνου θερμότητα, τὴν δ' ἐκ σήψεως ἔχειν, ὅπερ δὴ καὶ Ἀριστοτέλει καὶ Θεοφράστῳ δοκεῖ· τὰ μὲν γὰρ οἰνώδη μόρια τοῦ οἴνου κατὰ τὴν εἰς ὄξος μεταβολὴν ἀποψύχεται, τὸ δ' ὑδατῶδες περίττωμα σηπόμενον ἐπίκτητόν τινα ἴσχει θερμότητα, ὥσπερ καὶ τἄλλα πάντα τὰ σαπέντα. καὶ γίγνεται σύνθετόν τι τὸ ὄξος ἐξ ἐναντιωτάτων ταῖς δυνάμεσι μορίων τῶν μὲν ἀπεψυγμένων τῶν δὲ θερμανθέντων, ὥσπερ αἱ τῶν καυθέντων ξύλων τέφραι πᾶσαι. καὶ γὰρ ἐν ἐκείναις τὸ μὲν οἷον ἐμπύρευμα κατὰ μικρὰ μόρια παρέσπαρται, καὶ τοῦτο μὲν ἱκανῶς ἐστι θερμόν, τὸ δ' ἄλλο πᾶν γεῶδές τε καὶ ψυχρόν. καὶ διὰ τοῦτο ἐπειδὰν ὕδατι βραχεῖσα τέφρα διά τινων σωμάτων ἀραιῶν συμμέτρως ἠθῆται, συναποφέρεται μὲν ἐν τῷδε τὰ θερμὰ καὶ δριμέα μόρια, τὸ δ' ὑπόλοιπον οὐκέτι θερμόν ἐστιν ἐναποθέμενον τῷ ὕδατι τὰ πυρώδη μόρια. καλοῦσι δὲ τὸ τοιοῦτον ὕδωρ οἱ ἄνθρωποι κονίαν* — id. IV p. 657: *διενήνοχε μέντοι τὴν δύναμιν κατὰ τοσόνδε ὄμφακος χυλὸς ὄξους, ὅτι τῷ μὲν ὄξει προσέρχεταί τις ἐκ σηπεδονώδους θερμότητος δριμύτης· καὶ διὰ τοῦτο καλῶς ἔλεγεν Ἀριστοτέλης αὐτῷ τὸ μὲν οἰκεῖον τοῦ οἴνου θερμὸν ψυχρὸν ὑπάρχειν, τὸ δ' ἐπίκτητον θερμόν.*

223.

Galen. de simpl. med. II p. 474: *δέον δὲ ὥσπερ ὁ Ἀριστοτέλης καὶ Θεόφραστος ἕτεροί τε τινὲς ἄνδρες φιλόσοφοι τὰ τοιαῦτα τῶν προβλημάτων ἐν τοῖς φυσικοῖς ζητήμασι προβάλλουσί τε καὶ λύουσι, καὶ αὐτὸς (ὁ Διοκλῆς) εἴπερ*

11 *θερμανθέντων*: *θερμῶν* vulgo ‖ 16 *ἠθεῖται* vulgo ‖ 19 *κονίαν*: cf. Ar. probl. ined. 3, 4 *ἔχει οὖν ἐν αὐτῇ ὡς ἡ κονία πῦρ.* ‖ 23 *αὐτῷ*: *αὐτὸ* vulgo

ἐβούλετο τὰς αἰτίας ἁπάντων τῶν γιγνομένων ζητεῖν, ὁμοίως ἐκείνοις προβάλλειν τε καὶ λύειν. εἰ δ' οὐ φαίνεται τοῦτο ποιῶν, ἐν τούτῳ καὶ μάλιστα δοκεῖ μοι σφάλλεσθαι· τὸ μὲν γὰρ φαινόμενον ἐναργῶς ἀεὶ χρὴ (p. 475:) τίθεσθαι πρῶτον, ἐπισκέπτεσθαι δὲ ἐφεξῆς εἴ τις ἐθέλοι τὴν αἰτίαν αὐτοῦ, φυσικὰ προβλήματα συντιθέντα τρόπῳ τοιῷδε· διὰ τί τὸ μὲν ἔλαιον ξηρὰ καὶ ψαθυρὰ καὶ κραῦρα τὰ ἐν αὐτῷ καθεψόμενα ποιεῖ, τὸ δὲ ὕδωρ ὑγρὰ καὶ μαλακά; ἢ διὰ τί τὰ μὲν ἑψόμενα κατὰ τοὔλαιον ἀποξηραίνεται, τὰ δ' ἄλλως ἐν αὐτῷ βρεχόμενα φυλάττει τὴν οἰκείαν ὑγρότητα μᾶλλον ἢ εἰ μηδ' ὅλως ἐβρέχετο; διὰ τί δὲ τὰς ἀπὸ σκίλλης καὶ ἀκαλήφης δήξεις ἰᾶται; διὰ τί δὲ τούτων μὲν ἰατικόν ἐστι, αὐτὸ δὲ δάκνει τοὺς ὀφθαλμούς; διὰ τί τὸ μὲν ἄλλο σῶμα πᾶν οὐ δάκνει, τοὺς ὀφθαλμοὺς δὲ δάκνει; διὰ τί τὴν μὲν φάρυγγα τραχύνει, τὰ δὲ ἕλκη παρηγορεῖ; διὰ τί γαστρὸς ὑπαγωγόν ἐστι; διὰ τί κόπων ἰατικόν; διὰ τί τοὺς ἀλειψαμένους ἀπεριψύκτους τηρεῖ; διὰ τί τῶν ἐντόμων ζῴων ἀναιρετικόν ἐστι; διὰ τί τῶν ἱμάντων καὶ βυρσῶν μαλακτικὸν ὑπάρχει, τῶν δ' ἑψομένων ἐν αὐτῷ σχεδὸν ἁπάντων σκληρυντικόν; ἓν μὲν εἶδός σοι προβλημάτων τοῦτο, φυσικῷ προσῆκον μόνῳ.

224.

Plutarch. qu. conv. 7, 3, 3: *ἐδόκει δὲ πρὸς τοῦτον ὑπεναντιοῦσθαι τὸν λόγον Ἀριστοτέλης τετηρηκώς, ὥς φησιν, εὐωδέστερόν τε γινόμενον καὶ βέλτιον ὅλως τὸ ἐν τοῖς ἀποκενουμένοις ἀγγείοις ἔλαιον. εἶτα τῷ ἀέρι τὴν αἰτίαν τῆς βελτιώσεως ἀνατίθησι· πλείων γάρ ἐστι καὶ κρατεῖ μᾶλλον εἰς ἀποδεὲς κατερχόμενος τὸ ἀγγεῖον.*

Macrob. sat. 7, 12, 11: *nec hoc quod sequitur dissimile quaesitis est cur, si vasa vini atque olei diutule semiplena custodias, vinum ferme in acorem corrumpitur, oleo contra*

12 *ἰατρικὸν* vulgo ‖ 16 *ἀλειψομένους* vulgo ‖ 24 ita Wytt., codd. *ἀποκειμένοις*

sapor suavior conciliatur? . . . in illud enim vacuum quod superne liquido caret aer advena incidit, qui tenuissimum quemque humorem elicit et exsorbet. eo siccato vinum quasi spoliatum viribus prout ingenio inbecillum aut validum fuit vel acore exasperatur vel austeritate restringitur, oleum autem superfluo humore siccato velut mucore qui in eo latuit absterso adquirit novam suavitatem saporis.

225.

Galen. de simpl. med. IX p. 164 (t. XII): τὰ μὲν οὖν δριμέα πολὺ τῆς θερμότητος ἀπόλλυσι καυθέντα, τὰ δὲ μὴ τοιαῦτα προσλαμβάνει, τελέως δὲ ψυχρὸν οὐδὲν τῶν καυθέντων ἐστίν. ἐγκαταλείπεται γὰρ αὐτοῖς οἷον ἐμπύρευμά τι· καὶ γὰρ προσηγόρευεν οὕτως Ἀριστοτέλης αὐτό· καὶ τοῦτ' ἐστὶ τὸ κατὰ τὰς πλύσεις ἀπορρυπτόμενον. ἔστι δὲ τὸ λεπτομερέστατον τῆς τῶν καυθέντων οὐσίας, οὗ συναπελθόντος τῷ ὕδατι τὸ λοιπὸν τοῦ καυθέντος οὐσία γεώδης ἐστί· τὸ μὲν γὰρ ὑγρὸν ἅπαν ἡ καῦσις ἐκδαπανᾷ, τὸ δ' ὑπολειπόμενον γεῶδές ἐστιν ἅμα τῷ πρὸς Ἀριστοτέλους ἐμπυρεύματι κληθέντι. τοῦτ' οὖν ὅταν τις ἀφέληται καὶ χωρίσῃ τῇ πλύσει, τὸ μὲν ὕδωρ ᾧ τὸ φάρμακον ἐπλύθη, θερμὴν δύναμιν ἐπεκτήσατο λεπτομερῆ, τὸ δ' ὑπόλοιπον γίνεται γεῶδες ψυχρὸν ξηραίνειν ἀδήκτως δυνάμενον.

226.

Galen. de simpl. med. IV p. 653: ἅπαντα δὲ τὰ γλυκέα τῇ μὲν θερμότητι πλησίον ἥκει τῶν σωμάτων οἷς φαίνεται γλυκέα, κατὰ διττὸν δὲ τρόπον, ὡς εἴρηται, γίνεται (p. 654:) τοιαῦτα· τινὰ μὲν οἰκείῳ θερμῷ καθάπερ τὸ μέλι, τινὰ δ' ἐπικτήτῳ καθάπερ ἅπαντα τὰ διὰ πυρὸς σκευαζόμενα· καὶ διὰ τοῦτό περ ἄχρις ἂν ᾖ θερμά, μέχρι τοσοῦδε καὶ ἡδίω φαίνεται τοῖς ἀναθρέψεως δεομένοις. ἔοικε δὲ καὶ τὸ γλεῦκος

28 καί τι γλ. vulgo

οὐκ οἰκείᾳ μόνον ἀλλὰ καὶ ἐπικτήτῳ θερμασίᾳ φαίνεσθαι γλυκύ· πολὺ γάρ, ὡς καὶ Θεόφραστος καὶ Ἀριστοτέλης ἔλεγε, τὸ ἐκ τῆς ἡλιακῆς θερμασίας οἷον ἐμπύρευμά τι ταῖς τε ῥαξὶ καὶ τοῖς ἄλλοις ὑπάρχει καρποῖς, ὑφ' οὗ τὸ ὑδατῶδες ἐν αὐτοῖς ἔτι καὶ οἷον ἡμίπεπτον εἰς πέψιν ἄγεται καὶ κατεργάζεται τῷ μεταβάλλοντι συνεξομοιούμενον, ὥστε κἂν ἀποθλίψῃς τὸν χυλὸν ὀπώρας ἡστινοσοῦν, εὑρήσεις μὲν εὐθέως ζέοντα καθάπερ τὸ γλεῦκος, ἐν δὲ τῷ μᾶλλόν τε καὶ ἧττον διαφέρουσαν τὴν ζέσιν εἰς ὅσον ἂν καὶ ὁ καρπὸς τοῦ καρποῦ διαφέρει θερμότητος. μεταβληθέντος δὲ καὶ κατεργασθέντος τοῦ ὑδατώδους τε καὶ ἡμιπέπτου καὶ τῆς τὴν ζέσιν ἐργαζομένης θερμασίας διαπνευσάσης, αἱ τῶν χυλῶν οἰκεῖαι φαίνονται ποιότητες εἰλικρινεῖς.

227.

Schol. in Aristoph. vesp. 145 *συκίνῳ: . . . καὶ ὅτι ὁ ἐκ τῶν συκίνων ξύλων καπνὸς δριμύτατος, καὶ Ἀριστοτέλης φησὶν ἐν προβλήματι* (et Theophr. de igne 72).

228.

Apollon. mir. 45: *τῶν παρατετηρημένων ἐστὶν καὶ τὸ τοῖς λευκοίοις ἄνθεσιν ἢ στεφάνοις διὰ νυκτὸς λύχνους παρακαλεῖσθαι, ἵνα εἰς τὴν πρωίαν ταῦτα παραμένῃ ἀμάραντα. ποιοῦσι δὲ τοῦτο καὶ οἱ στεφανήπλοκοι.*

229.

Gellius 3, 6: *Per hercle rem mirandam Aristoteles in septimo problematorum et Plutarchus in octavo symposiacorum dicit. si super palmae, inquiunt, arboris lignum magna pondera inponas ac tam graviter urgeas oneresque ut magnitudo oneris sustineri non queat, non deorsum palma*

16 vel potius *προβλήμασι* || 20 *οἱ στεφ.*: cf. Th. h. pl. 6, 8, 1 || 22 *septimo*: sic

cedit nec intra flectitur, sed adversus pondus resurgit et sursum nititur recurvaturque. propterea, inquit Plutarchus, in certaminibus palmam signum esse placuit victoriae, quoniam ingenium ligni eiusmodi est ut urgentibus opprimentibusque non cedat.

Plutarchus qu. conv. 8, 4, 5: *ἴδιον δὲ παρὰ ταῦτα πάντα καὶ μηδενὶ συμβεβηκὸς ἑτέρῳ τὸ μέλλον λέγεσθαι· φοίνικος γὰρ ξύλον ἂν ἄνωθεν ἐπιθεὶς βάρη πιέζῃς, οὐ κάτω θλιβόμενον ἐνδίδωσιν, ἀλλὰ κυρτοῦται πρὸς τοὐναντίον ὥσπερ ἀνθιστάμενον τῷ βιαζομένῳ. τοῦτο δὴ καὶ περὶ τοὺς ἀθλητικοὺς ἀγῶνάς ἐστι· τοὺς μὲν γὰρ ὑπ' ἀσθενείας καὶ μαλακίας εἴκοντας αὐτοῖς πιέζουσι κάμπτοντες, οἱ δ' ἐρρωμένως ὑπομένοντες τὴν ἄσκησιν οὐ μόνον τοῖς σώμασιν ἀλλὰ καὶ τοῖς φρονήμασιν ἐπαίρονται καὶ αὔξοῦνται.*

230.

Apollon. mirab. 21: *τῶν παρατετηρημένων δ' ἐστὶ τὸ τὰ δίχηλα μόνα τῶν ζῴων εἰς τοὺς ὀπισθίους πόδας ἀστραγάλους ἔχειν* (cf. Aristoph. de an. p. 39, 1. 19, 9). *ἀποδέδωκε δὲ τὴν αἰτίαν Ἀριστοτέλης ἐν τοῖς φυσικοῖς προβλήμασιν, διὰ τί ἐν τοῖς ὀπισθίοις καὶ οὐκ ἐμπροσθίοις· οὐδὲν γὰρ μάτην ἡ φύσις ἐποίησεν.*

231.

Plutarch. qu. conv. 2, 2: *Διὰ τί βρωτικώτεροι γίνονται περὶ τὸ μετόπωρον . . . Λαμπρίᾳ δὲ καὶ ἀνάγκη πρὸ τοῦ κήπου κυδαίνοντι τὸν περίπατον καὶ τὸ Λύκειον ἔργῳ μαρτυρεῖν Ἀριστοτέλει. φησὶ γὰρ ὁ ἀνὴρ βρωτικώτατον ἕκαστον αὐτὸν αὑτοῦ περὶ τὸ φθινόπωρον εἶναι· καὶ τὴν αἰτίαν ἐπείρηκεν, ἐγὼ δ' οὐ μνημονεύω . . . ὁ δὲ Λαμπρίας εἶπεν ὅτι τὸ οἰκεῖον καὶ τὸ σύμφυτον θερμὸν ἡμῶν ᾧ τρέφεσθαι*

16 *εἰς* (pro *ἐν*) ex more rec. (Hercher). sim. *ἐπὶ* Apoll. 27 (fr. 287) ‖ 18 *δὲ* Hercher (om. cod.)

πεφύκαμεν, ἐν μὲν τῷ θέρει διέσπαρται καὶ γέγονεν ἀσθενέστερον καὶ μανόν, ἐν δὲ τῷ φθίνοντι καιρῷ συναγείρεται πάλιν καὶ ἰσχύει κατακρυπτόμενον ἐντὸς διὰ τὴν περίψυξιν καὶ τὴν πύκνωσιν τοῦ σώματος.

232.

Apollon. mir. 51: ἄξιον δὲ ἐπιστῆσαι πρᾶγμα Ἀριστοτέλης ἐν τοῖς φυσικοῖς προβλήμασιν εἴρηκεν. τὸν ἄνθρωπόν φησι βεβρωκότα καὶ πεπωκότα τὸν αὐτὸν σταθμὸν ἄγειν καὶ ὅτε νήστης ὑπῆρχεν. πειρᾶται δὲ καὶ τὴν αἰτίαν τοῦ γιγνομένου ἀποδιδόναι.

233.

Plutarch. de tuenda sanit. praec. 19: ἐπεὶ δ' Ἀριστοτέλης οἴεται τῶν δεδειπνηκότων τὸν μὲν περίπατον ἀναρριπίζειν τὸ θερμόν, τὸν δ' ὕπνον ἂν εὐθὺς καθεύδωσι καταπνίγειν, ἕτεροι δὲ τὴν μὲν ἡσυχίαν οἴονται τὰς πέψεις βελτίονας ποιεῖν, τὴν δὲ κίνησιν ταράττειν τὰς ἀναδόσεις, καὶ τοῦτο τοὺς μὲν περιπατεῖν εὐθὺς ἀπὸ δείπνου τοὺς δ' ἀτρεμεῖν πέπεικεν . . .

234.

Apollon. mir. 9: Ἀριστοτέλης δὲ ἐν τοῖς φυσικοῖς προβλήμασί φησιν· οἱ μονοσιτοῦντες πικρότερα τὰ ἤθη ἔχουσι μᾶλλον ἢ οἱ δὶς τροφαῖς χρώμενοι.

235.

Athen. XV p. 692[b]: ζητεῖ δ' ὁ πολυμαθέστατος Ἀριστοτέλης ἐν τοῖς φυσικοῖς προβλήμασι „διὰ τί οἱ μυριζόμενοι πολιώτεροι; ἢ ὅτι τὸ μύρον διὰ τὰ ἀρώματα ξηραντικόν ἐστι, διὸ καὶ αὐχμηροὶ οἱ μυριζόμενοι, ὁ δὲ αὐχμὸς πολιωτέρους ποιεῖ; εἴτε γὰρ αὔανσις τριχὸς ἡ πολιὰ εἴτ' ἔνδεια θερμοῦ, ἡ ξηρότης μαραίνει. διὸ καὶ τὰ πιλία θᾶττον ποιεῖ πολιούς· ἐκπίνεται γὰρ ἡ οἰκεία τῆς τριχὸς ὑγρότης."

5 ἄξιον . . . sic Leop. (cf. ed. Westerm. p. 224)

Clemens Alex. paed. 2, 69 p. 77 Sylb.: αἱ δὲ ἀφραίνουσαι γυναῖκες βάπτουσαι μὲν τὰς πολιὰς μυρίζουσαι δὲ τὰς τρίχας πολιώτεραι θᾶττον φαίνονται διὰ τὰ ἀρώματα ξηραντικὰ ὄντα, διὸ καὶ αὐχμηρότεροι γίνονται οἱ μυριζόμενοι, ὁ δὲ αὐχμὸς πολιωτέρους ποιεῖ. εἴτε γὰρ αὔανσις τριχὸς ἡ πολιὰ εἴτε ἔνδεια θερμοῦ, τῆς ξηρότητος τὴν οἰκείαν τῆς τριχὸς ἐκπινούσης τροφὴν τὴν ὑγρὰν καὶ πολιοὺς ἀποτελούσης, πῶς ἂν εἰκότως ἔτι ἀγαπῷμεν τὰ μύρα, δι' ἃ αἱ πολιαί, οἱ φεύγοντες πολιάς;

236.

Epit. Athen. I p. 24ᵉ: ἔστι καὶ τρόπος ἕτερος καμάτων λύσεως ἐκ τῶν κατὰ κεφαλῆς καταιονήσεων „θυμῆρες κεράσασα κατὰ κρατός τε καὶ ὤμων“. αἱ γὰρ ἐμβάσεις περικεχυμένου πανταχόθεν τοῖς πόροις τοῦ ὕδατος φράττουσι τὴν τῶν ἱδρώτων ἔκκρισιν, καθάπερ ἂν εἴ τις ἠθμὸς εἰς ὕδωρ βληθῇ· διέξεισι γὰρ οὐθέν, εἰ μή τις αὐτὸν μετεωρίσας τοῖς πόροις ἀναψυχὴν καὶ διέξοδον εἰς τὸ ἔξω παράσχῃ, ὡς Ἀριστοτέλης εἴρηκεν ἐν τοῖς φυσικοῖς προβλήμασι ζητῶν, διὰ τί οἱ ἱδροῦντες ἐπὰν ἔλθωσιν εἰς θερμὸν ἢ ψυχρὸν ὕδωρ, οὐκ ἔτι ἱδροῦσιν, ἕως ἂν πάλιν ἐπανέλθωσιν ἀπὸ τῶν ἐμβάσεων.

237.

Apollon. mirab. 28: Ἀριστοτέλης ἐν τοῖς ζωικοῖς „ὁ ῥύπος, φησίν, ἐν τοῖς ὠταρίοις γιγνόμενος πικρὸς ὢν ἐν ταῖς μακραῖς νόσοις γλυκὺς γίνεται“. τοῦτο δέ, φησίν, παρατετήρηται ἐπὶ πολλῶν γιγνόμενον. ἀποδέδωκε δὲ καὶ τὴν αἰτίαν τοῦ γιγνομένου ἐν τοῖς φυσικοῖς προβλήμασιν.

238.

Pseudo-Alexander (in Alex. Arist. et Cassii probl.) I, 99: Διὰ τί τὰ στρογγύλα τῶν ἑλκῶν δυσίατα; . . . οἱ δὲ φυσικοὶ καὶ οἱ φιλόσοφοί φασι τῷ μὴ εἶναι ἀρχὴν ὅθεν ἡ

οὐλὴ ἄρξηται· ἐν γὰρ κύκλῳ οὔτε ἀρχὴν οὔτε τέλος ἔστι λαβεῖν.

Ps.-Arist. (auctor scil. pneumaticus, quem citat Ps.-Alex.) probl. exc. lat. 31 (A. P. p. 674): *Quare rotunda vulnera non facile cicatricantur? quia initium cicatrices non habent.*

239.

Apollon mir. 42 (cf. A. P. p. 234): τῶν παρατετηρημένων ἐστὶ τὸ δυσκατούλωτα ἕλκη γίγνεσθαι ταῖς τε κυούσαις καὶ τοῖς σπληνικοῖς καὶ κιρσοὺς ἔχουσι καὶ ταῖς γυναιξὶν ὅσαις ἰξίαι περὶ τοὺς μηροὺς ἔνεισιν.

240.

Apuleius de magia c. 51: *Aristoteles adeo in problematis scriptum reliquit, quibus aeque caducis a dextero morbus occipiat, eorum esse difficiliorem medelam.*

241.

Pseudo-Alexander in Arist. meteor. f. 131[a] (ap. Id. I p. 194): λέγει δὲ (Arist. meteor. 4, 3 p. 381[b] 9) ἐν τῇ τῆς τροφῆς πέψει ἥτις ἐν τῇ ἄνω κοιλίᾳ γίνεται μηδὲ ζῷον γεννᾶσθαι, ὥς τινες ᾤοντο, ἀλλ᾽ ἐν τοῖς περιττώμασι καὶ τῇ ἀποκρίσει καὶ τῇ κάτω κοιλίᾳ σηπομένῃ, ὡς ἐπὶ τῶν ἐκτὸς σηπομένων ὁρᾶταί τινα ζῷα, ὡς προείρηκεν ὅτε ἔλεγε περὶ σήψεως· γεννώμενα δὲ οὕτω τε καὶ ἐνταῦθα ἐπάνεισι πολλάκις ἐπὶ τὴν ἄνω κοιλίαν. ἔστι δὲ ταῦτα αἵ τε λεγόμεναι τερηδόνες καὶ οἱ ἕλμινθες. διὸ πολλάκις ἐν ταῖς νόσοις καὶ ἐμοῦνται. τὴν δ᾽ αἰτίαν τοῦ κάτω μὲν γίνεσθαι αὐτὰ ἐπανιέναι δὲ πολλάκις καὶ ἐπὶ τὴν ἄνω κοιλίαν, ἐν ἑτέροις εἰρῆσθαί φησιν (381[b] 13)· ἐν γὰρ τοῖς προβλήμασι. κάτω μὲν γὰρ καὶ ἐν τῇ κάτω κοιλίᾳ, ὅτι ἐκ σήψεως γίνεται,

8 τοῖς σπληνικοῖς κ. κ.: *sectarum principes meminerunt (lienosis) . . . venas nigras apparere atque crassiores et in cruribus ulcera difficile in cicatricem . . . venientia* (Cael. Aur. chr. 3, 53) || 11 *quibus eque* codd. Flor.: *quibuscumque* vulgo

ἐνταῦθα δὲ ἡ σῆψις. ἐπάνεισι δὲ ἐν ταῖς νόσοις καὶ ἐπὶ τὴν ἄνω κοιλίαν δι' ἃς ἐν ἐκείνοις αἰτίας λέγει.

242.

Plutarch. qu. conv. 8, 10, 1: *Διὰ τί τοῖς φθινοπωρινοῖς ἐνυπνίοις ἥκιστα πιστεύομεν; προβλήμασιν Ἀριστοτέλους φυσικοῖς ἐντυγχάνων Φλῶρος εἰς Θερμοπύλας κομισθεῖσιν αὐτός τε πολλῶν ἀποριῶν, ὅπερ εἰώθασι πάσχειν ἐπιεικῶς αἱ φιλόσοφοι φύσεις, ὑπεπίμπλατο καὶ τοῖς ἑταίροις μετεδίδου . . . τὰ μὲν οὖν ἄλλα μεθ' ἡμέραν οὐκ ἄχαριν ἡμῖν ἐν τοῖς περιπάτοις διατριβὴν παρέσχε, τὸ δὲ λεγόμενον περὶ τῶν ἐνυπνίων ὡς ἔστιν ἀβέβαια καὶ ψευδῆ μάλιστα περὶ τοὺς φυλλοχόους μῆνας, οὐκ οἶδ' ὅπως ἑτέρους λόγους πραγματευσαμένου τοῦ Φαβωρίνου μετὰ τὸ δεῖπνον ἀνέκυψε. τοῖς μὲν οὖν σοῖς ἑταίροις ἐμοῖς δὲ υἱοῖς ἐδόκει λελυκέναι τὴν ἀπορίαν Ἀριστοτέλης, καὶ οὐδὲν ᾤοντο δεῖν ζητεῖν οὐδὲ λέγειν ἀλλ' ἢ τοὺς καρπούς, ὥσπερ ἐκεῖνος, αἰτιᾶσθαι. νέοι γὰρ ὄντες ἔτι καὶ σφριγῶντες πολὺ πνεῦμα γεννῶσιν ἐν τῷ σώματι καὶ ταραχῶδες. οὐ γὰρ τὸν οἶνον εἰκός ἐστι μόνον ζεῖν καὶ ἀγανακτεῖν οὐδὲ τοὔλαιον ἂν ᾖ νεουργὸν ἐν τοῖς λύχνοις ψόφον ἐμποιεῖν ἀποκυματιζούσης τὸ πνεῦμα τῆς θερμότητος, ἀλλὰ καὶ τὰ σιτία τὰ πρόσφατα καὶ τὴν ὀπώραν ἅπασαν ὁρῶμεν ἐντεταμένην καὶ οἰδῶσαν, ἄχρι ἂν ἀποπνεύσῃ τὸ φυσῶδες καὶ ἄπεπτον. ὅτι δέ ἐστι τῶν βρωμάτων ἔνια δυσόνειρα καὶ ταρακτικὰ τῶν καθ' ὕπνον ὄψεων, μαρτυρίοις ἐχρῶντο τοῖς τε κυάμοις καὶ τῇ κεφαλῇ τοῦ πολύποδος, ὧν ἀπέχεσθαι κελεύουσι τοὺς δεομένους τῆς διὰ τῶν ὀνείρων μαντικῆς.*

243.

Gellius 19, 6: *In problematis Aristotelis philosophi* (cf. Ps.-Ar. probl. exc. lat. 20 A. P. p. 672) *ita scriptum est: Διὰ τί οἱ μὲν αἰσχυνόμενοι ἐρυθριῶσιν, οἱ δὲ φοβούμενοι ὠχριῶσιν, παραπλησίων τῶν παθῶν ὄντων; ὅτι τῶν*

μὲν αἰσχυνομένων διαχεῖται τὸ αἷμα ἐκ τῆς καρδίας εἰς ἅπαντα τὰ μέρη τοῦ σώματος ὥστε ἐπιπολάζειν, τοῖς δὲ φοβηθεῖσι συντρέχει εἰς τὴν καρδίαν ὥστε ἐκλείπειν ἐκ τῶν ἄλλων μερῶν.

244.

Gellius 1, 11: *morem autem illum ingrediendi ad tibicinum modulos proelii institutum esse a Lacedaemoniis* **Aristoteles** *in libris problematon scripsit, quo manifestior fieret exploratiorque militum securitas et alacritas. nam diffidentiae, inquit, et timori cum ingressione huiuscemodi minime convenit et maesti atque formidantes ab hac tam intrepida ac tam decora incedendi modulatione alieni sunt. verba pauca Aristotelis super ea re apposui: Διὰ τί ἐπειδὰν κινδυνεύειν μέλλωσι, πρὸς αὐλὸν ἐμβαίνουσιν; ἵνα τοὺς δειλοὺς ἀσχημονοῦντας γινώσκωσιν.*

245.

Ex cod. Oxon. Bodl. Digby 67 (f. 85—116 membr. s. XIV) f. 96^{b}: *Incipiunt quedam questiones naturales edite sive facte ab Aristotile.*

Cum essem in Grecia, pervenit ad manus meas liber Aristotilicus quidam, cuius inscripcio erat

1 *τὸ αἷμα*: *spiritus* (ut Cass. pr. 49) auctor (Ps.-Ar. cf. A. P. p. 219) probl. lat. pneumaticus saec. circa I ante Chr. cf. Ps.-Alex. probl. 1, 15 (ex quo Macrob. saturn. 7, 11, 3—5) || 13 *κινδυνεύειν* Hertz: vulgo *πολεμεῖν* || 18 *cum essem in Grecia* ego scil., ut opinor, *mag. Iohannes de Basingestokes (Basingestoc), archidiaconus Legrecestriae, vir in trivio et quadruvio ad plenum eruditus,* qui *studuit Athenis* amicus Roberti (Grosse teste) episcopi Lincolniensis, mortuus a. 1252. cf. Matth. Paris. hist. Angl. (ed. Madden) III p. 119 et eiusdem praecipue Cron. mai. (ed. Luard) V p. 285—287 (de Ar. libr. ord. p. 254). eundem fortasse Ioannem significat Io. Walensis qui ait in Compendiloquio 3, 4, 16: *ut legitur* sc. de morte Platonis et quaestione nautarum *in tractatu quem fecit Gregorius Nazianzenus de*

de diversis uniuscuiusque metodi problematibus. *Cum autem in ceteris edicionibus suis utatur Ar. diffuso ac subobscuro pariter sermone, in sigillandis contrariis heresibus plurimum immorans, in hoc quidem libro sermonis caracterem omnino alium habet quam in aliis suis libris, enucleato pariter ac succincto quo apponit fretus eloquio. Presentis igitur speculationis nostre est ad eiusdem libri exemplum huius edicionis nostre materiam pariter ac stilum coaptare.*

Quemadmodum per calorem resolvuntur vapores a terra et aqua, ita etiam sumuntur per aerem sursum eodem calore, donec deseruntur a calore in superiori aere, quem contingit esse frigidissimum. paulatim igitur multiplicati superius, tandem deserente eos calore redeunt inferius in multa quantitate, et si fuerint sicci, efficiunt ventum, si fuerint humidi, efficiunt pluviam. Est autem humidus vapor aquosus, siccus vero terrenus vapor, ex terreis particulis et a calore elevatis sursum per minimas partes minutas. Unde cum ventus fuerit ex huiusmodi vapore, habet quidem materie sue originem deorsum. locus ⟨autem⟩ a quo venti flare incipiunt, est supra locum nubium. quod probatur eo quod in descensu suo primum videntur movere nubes, ante quam flent prope terram. quamvis autem terra gravior sit aqua, habet tamen terreus vapor plus caloris quam aqueus magisque calorem continet intra se.

(1) *Cum ventus sit ex terreo vapore relicto a calore, quid est quod auster calidus est et adurens?*

Dico igitur quod in meridiano multus est calor, qui multam efficit intentionem in terra trahitque multum de terra sursum, sicque generatur vapor multum habens in se caloris ac terre. qui perveniens ad locum superiorem plurimum frigidum, calore non omnino sed partim evaporante, redit inferius quasdam habens reliquias prioris caloris, a quo generatur.

verbo apostoli Sapientia huius mundi stultitia est apud deum . . . hoc non assero, sed audivi a fide digno qui fuit in Grecia, asserens tractatum illum apud Grecos esse communem et vulgatum.

9 cf. Ar. mete. 1, 4 ‖ 11 *deseruntur*: *de f'ımtur* cod. ‖ 12 *def'ete eoc* cod. ‖ 16 post *particulis* repetit codex verba *et calore et vapore,* quae delevi ‖ 18 *deorsum.* — *Locus a quo* cod. (pro *ā a quo*) ‖ 19 cf. mete. 1, 4. 361, 27 ‖ 24 *sit*: *fit* cod. ‖ *a*: *ā (autem)* cod. ‖ 26 *dico quod* — φημὶ ὅτι (ut Pseudalex. A. P. p. 219, non ᾗ ὅτι, ut Ar.) ‖ 27 *trahitque*: *ut (vel) trahitqȝ* cod.

(2) *Queritur quare non oriuntur venti a fluminibus, sicut a mari?*

Dico autem quod aqua maris terreas habet partes, ex quibus fit ventus. et hee quidem terre partes efficiunt ut sit aqua maris salsa et spissa nec non etiam gravis, multoque gravior quam aqua fluminis.

(3) *Queritur quare boreas fit post solsticium estivale magis quam ante?*

Manifestum est quod multo maior calor vapores resolvens fit post estivale solsticium quam ante, pro eo quod sol multam facit moram versus septentrionem, in quam habitacio nostra est sita. ob hanc ergo causam contrariam fit maxime auster in hyeme, et magis post solsticium hyemale quam antea.

(4) *Queritur quare magis flet ab alto boreas quam auster?*

Manifestum est quod meridiana pars terre, in qua generatur auster, humilis ac depressa est respectu nostri qui versus septentrionem habitamus, ideoque ventus inde veniens videtur ab humili loco flare respectu situs nostri.

(5) *Queritur quare auster magis flet a principio et continuo minuatur? boreas vero e contrario minus flat a principio et continuo fit maior.*

Huius autem causa hec est quia habitacio nostra est vicina ortui boree et remota ab ortu austri.

(6) *Queritur quare eurus qui flat ab oriente, sit calidus et similis austro sed minus calidus eo, zephyrus vero qui flat ab occidente, sit frigidus similis boree sed minus frigidus eo? Videntur enim esse eiusdem habitudinis, cum regiones a quibus oriuntur eque distent a via solis.*

Dico quod zephyrus habet originem ab oceano occidentali, qui vicinus est nobis. Quoniam vero oceanus orientalis plurimum distat a nobis, eurus vero non habet originem ex eo sed ex terra que plurimum distat a nobis et interiacet, universaliter autem frigidior ventus est qui exit a mari quam qui a terra. Unde in

7 *fit*: *sit* cod. ‖ 11 *in quam* (sic) = πρὸς ἣν (sc. ἄρκτον) cf. Ar. pr. 26, 47. 49. Th. de vent. 9 ‖ 19 cf. Ar. 26, 45. 39 ‖ *flat* cod. ‖ 26 *videntur* ego: *Utrū* cod. (pro $\overline{Vr}$ = *videtur* vel *videntur* ‖ 29 δυτικὸς ὠκέανος (= τὸ Ἀτλαντικὸν πέλαγος Ar. probl. 26, 52 quod ex Theophr. de ventis 41) Ptol. geogr. 7, 5, 2 (cf. 8, 3, 2), cui in extremo oriente non nisi est ἄγνωστος γῆ (cf. Ar. met. 347, 7 τὸν κύκλῳ)

locis prope mare frigidior est ventus qui flat ex parte maris, quamvis ventus ille sit auster, minus tamen calidus in hiis locis quam alibi. Unde manifestum est quoniam apud Scitas, qui sunt in fine orientis estivi adiacentes cum orientali oceano, eurus quidem sentitur eis frigidus, zephyrus vero calidus propter contrarias causas.

(7) *Queritur quare ventus occidentalis qui dicitur zephyrus habundat in estate?*

Dico igitur quod terra in qua habitamus, cum sit vicina oceano occidentali, recipit inde vapores resolutos ab estivo calore ex quibus fit zephyrus. Nam ob eandem causam nivosis montibus vicine recipiunt inde frigidissimum ventum in estate.

(8) *Queritur quare venti magis flant in vere et in autumpno quam in estate et in hyeme?*

Dico igitur quod calor estatis consumit vapores ex quibus fit ventus, et multum frigus hyemis prohibet ventos generari. In hiis ergo temporibus maxime fiunt tonitrua, pro eo quod sicci et calidi vapores ascendentes paulatim et multiplicati superius occurrunt nubibus spissis et compactis. fit etiam in hiis temporibus maxime terre motus, dum calor qui plurimum in fundo maris, non evaporat in superiorem aerem, ut efficiat ventum in aere, sed a fundo maris dividitur inter terram, que spongia est aut concava.

(9) *Queritur quare magis fiunt venti a septentrione et meridie quam ab occidente et oriente?*

Dico autem quod omni die sol fertur in oriente et occidente, ideoque consumit vapores ex quibus fit ventus. Numquam autem fertur in septentrionem et meridiem, sed versus has partes fit maxime eurus in mane quando sol est in oriente, zephyrus in vespere quando sol est in occidente.

(10) *Queritur quare flante austro multe generantur locuste et musce, maxime cum hec fiant a spermate?*

De ceteris vero que a putrefactione generantur, cuius modi sunt varia muscarum genera et alia plura, non est mirum si

3 *Scitas*: *scotos* cod. (nimirum errore scriptoris Angli, non ipsius interpretis). cf. Ptolem. geogr. 6, 14. 15 ‖ 9 *vicina*: sc. sicut in Ar. pr. 26, 52 ‖ 18 Ar. p. 369, 28 ‖ 19 *spicis* cod. ‖ 21 Ar. p. 365, 28. 366, 4 ‖ 22 sc. ὥσπερ σπογγιά (vel *spongiosa* σομφὴ καὶ ὕπαντρος Ar. p. 366, 25) ‖ 24 cf. Ar. pr. 26, 35. Th. de vent. 2. 10 ‖ 29 *zephyre* cod. ‖ 33 *a* om. cod. ‖ *cuius modi*: *cuius* cod.

generantur flante austro, qui calidus est. [Constat autem hec omnia habundare flante austro aut euro qui similis est ei, crescunt que in tantam multitudinem subito, quandoque ut consumant omnes fructus terre et omnem herbam viventem. cum autem hec omnia multiplicentur ⟨flante austro, eadem occiduntur⟩ flante borea qui frigidus est aut zephyro qui ei similis est. unde in libro geneseos dicit Moyses: ventus urens adduxit locustam in Egypto. Deinceps autem flans ventus vehementissimus ab occidente repulit eam et proiecit in mare rubrum. Dico autem ventum occidentalem qui est zephyrus, non adeo vehemencia motus sui quam frigiditate sua locustas fugasse in mare rubrum et ibidem submersisse.] De hiis autem que fiunt ex spermate quedam fetificant plurimum flante austro, et tunc etiam fetus eorum plurimum vivificantur ac nutriuntur calore australis aeris cooperante. Quod autem ranarum et locustarum plurima sit fetificacio manifestum est. [De muribus etiam refert Aristotiles quod fit in eis fetificacio. Nam accidit simul XXX^{a} concipi et antequam ab utero prodeant invicem intra uterum cohire.] Flante igitur austro qui calidus est, accidit plurima huius modi calore conservari et augeri.

(11) *Queritur super eo quod Pythagore visum est terram unam esse ex stellis.*

Cum alibi super hoc disputatum sit, libet hic alia addere, que illic sub silencio suspensa sunt. Si vero terra una est ex stellis, sunt stelle eiusdem nature, cuius est terra. Nam varii colores qui videntur in luna probant esse lunam ex variis elementis, quemadmodum et terra, quae secundum maximam sui partem attinet aquam non solum in sui superficie, immo etiam in visceribus suis, abissis nominatis. quarum abyssorum maxima est amplissimus venter terre, qui omnium aquarum origo est. visum est igitur Pythagore album quod apparet in luna aquam esse, nigrum vero terram. Cui illud consonat quod vulgo dicitur

1 [loquitur interpres.] ‖ 5 *multiplicentur flante borea* cod. (omissis quae addidi vel similibus) ‖ 6 *zephyre* cod. ‖ 7 *ventus nrī adduxerunt* cod. (cf. Mos. II, 10, 13) ‖ 16 [interloquitur iterum interpres.] ‖ 17 *XXX* (with *a* above) cod.: *CXXX* Ar. p. 580^{b} 13 ‖ 18 Ar. p. 580^{b} 30 ‖ 21 *pictagore* cod. (item infra) ‖ 22 *esse ē ex st.* cod. ‖ 27 γεώδη Plac. phil. 2, 30 (Stob ecl. I, 26) ‖ 30 Ar. p. 349^{b} 4 ‖ 32 *esse* om. cod.

sive dici solet lunam esse quasi vitree substancie, ut sit susceptibulum lucis solaris. est enim aqua susceptibulum lucis, ut vitrum. amplius autem visum est Pythagore, quod existenti in luna videretur terra quasi stella et in modum lune, fieretque refleccio visus a spisso et vaporibus pleno aere terram circumdante, propter plurimam visus distanciam, videreturque in eo lux solaris. Nam yris nichil aliud est quam color solis apparens in nube remota, acciditque yridem a longe videri terre coniunctam nobisque accedentibus disparere ibidem tam yridem quam nubem altam, et apparere ulterius, pro eo quod reflectitur ab aere remoto, quamvis sit parum remotus, dum modo sit nubilus et spissus. Visum est ergo Pythagore quod quemadmodum circa terram, ita quoque circa unam quamque stellam spissus est aer ex vaporibus resolutis.

Reliqua desunt.

XXXIV. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΟΥ ΝΕΙΛΟΥ ΑΝΑΒΑΣΕΩΣ.

Problematis auctor singulari libello — ante Eratosthenis aetatem — propositi usus est Theophrasti (cf. A. P. p. 239) libro περὶ ὑδάτων (cf. Th. de ventis 4—5 et apud Olymp. in meteor. f. 18[a]). integer libellus nunc etiam extat ex graeco exemplari latine conversus saeculo XIII. cf. A. P. p. 239. 631.

246.

(Ar. de Nilo v. 130—132 ed. meae A. P. p. 638.)

Photius bibl. cod. 249 (ἀνεγνώσθη Πυθαγόρου βίος) p. 441[b] 1 Bk.: φέρονται γοῦν (οἱ ἐτησίαι ἄνεμοι) ἐπὶ τοὺς

1 ὑαλοειδές (de sole Pl. ph. 2, 20) ‖ *suscepti* cod. (ὑποδοχεῖον) ‖ 2 *suscep* cod. (κατοπτροειδές Plac. phil. 2, 25) ‖ 7 *calor* cod. ‖ 9 *aliam* cod. ‖ 12 Plac. ph. 2, 13 ‖ 13 quod reliquum est lineae atque insuper septem versuum spatium vacuum est in codicis folio 97[a] 2. — Exscripsi haec m. Martio 1884, codicem monstravit Catalogus codd. bibl. Bodl. t. IX (Digby) p. 75. haec scil. sunt *quaedam excerpta* illa quae *de problematibus quibusdam* Aristotelis noverunt (in physicis) et Albertus et Thomas (ad Ar. p. 456, 27: cf. Jourdain Trad. lat. d'Ar. p. 75. 355. Hertling: Rhein. Mus. N. F. 39, 452), antequam (ad Eth. et Pol.) ipsum *librum problematum* habuerunt a Bartholomaeo de Messana (A. P. p. 244. cf. cod. Amplon. fol. 16) translatum.

ἐναντίους τόπους· ἐκεῖ δὴ ταῦτα ἐκφερόμενα προσπίπτει τοῖς ὑψηλοτάτοις ὄρεσι τῆς Αἰθιοπίας καὶ πολλὰ καὶ ἀθρόα γινόμενα ἀπεργάζεται ὑετούς· καὶ ἐκ τῶν ὑετῶν τούτων ὁ Νεῖλος πλημμυρεῖ τοῦ θέρους, ἀπὸ τῶν μεσημβρινῶν καὶ ξηρῶν τόπων ῥέων. καὶ τοῦτο Ἀριστοτέλης ἐπραγματεύσατο· αὐτὸς γὰρ ἀπὸ τῆς φύσεως ἔργῳ κατενόησεν, ἀξιώσας πέμψαι τὸν Ἀλέξανδρον τὸν Μακεδόνα εἰς ἐκείνους τοὺς τόπους καὶ ὄψει τὴν αἰτίαν τῆς τοῦ Νείλου αὐξήσεως παραλαβεῖν. διό φησιν ὡς „τοῦτο οὐκέτι πρόβλημά ἐστιν· ὤφθη γὰρ φανερῶς“ ὅτι ἐξ ὑετῶν αὔξει.

Proclus in Tim. p. 37 d: Ἐρατοσθένης δὲ οὐκέτι φησὶν οὐδὲ ζητεῖν χρῆναι αἰτίαν τῆς αὐξήσεως τοῦ Νείλου, σαφῶς καὶ ἀφικομένων τινῶν εἰς τὰς τοῦ Νείλου πηγὰς καὶ τοὺς ὄμβρους τοὺς γινομένους ἑωρακότων, ὥστε κρατύνεσθαι τὴν Ἀριστοτέλους ἀπόδοσιν.

Strabo XVII p. 786 τὴν δὲ πλήρωσιν αὐτοῦ τοὺς θερινοὺς ὄμβρους παρασκευάζειν (φησὶν Ἐρατοσθένης). — p. 789: οἱ μὲν οὖν ἀρχαῖοι στοχασμῷ τὸ πλέον, οἱ δ' ὕστερον αὐτόπται γενηθέντες ᾔσθοντο ὑπὸ ὄμβρων θερινῶν πληρούμενον τὸν Νεῖλον, τῆς Αἰθιοπίας τῆς ἄνω κλυζομένης. — p. 790: εἰ γὰρ ἄρα, τοῦτ' ἐχρῆν ζητεῖν ὅπερ καὶ νῦν ἔτι ζητεῖται, τί δή ποτε θέρους, χειμῶνος δὲ οὔ, καὶ ἐν τοῖς νοτιωτάτοις . . . συμπίπτουσιν ὄμβροι . . . τὸ δ' ὅτι ἐξ ὄμβρων αἱ ἀναβάσεις μὴ ζητεῖν μηδὲ τοιούτων δεῖσθαι μαρτύρων, οἵους Ποσειδώνιος εἴρηκε.

19 αὐτόπται γενηθέντες = *per se videntes facti* Ar. de Nilo l. c. ‖ 21 cf. Sen. quaest. nat. 3, 26, 1 (Theophr.) ‖ 25 pergit Strabo: φησὶ γὰρ Καλλισθένη λέγειν τὴν ἐκ τῶν ὄμβρων αἰτίαν τῶν θερινῶν παρὰ Ἀριστοτέλους (meteor. p. 349, 5 Theophr. c. pl. 3, 3) λαβόντα (sc. iudice Posidonio cf. Schol. Od. δ, 477) . . . cf. Callisth. fr. 6 Müll. (A. P. p. 240. 241). scil. Callisthenes consensit Aristoteli, verum ipsius Callisthenis sententiam reddidit Pseudaristoteles cf. Io. Lydus de mens. 4, 68

247.

(Ar. de Nilo v. 132—137 ed. meae.)

Ioannes gramm. ad Arist. de gen. et corr. (1, 5 p. 321, 9) f. 22[a] Ven: *πέφυκε δὲ πυκνοῦσθαι (ὁ ἀήρ) καὶ εἰς ἑαυτὸν συνιζάνειν οὐ μόνον ψυχόμενος ἀλλὰ καὶ ὠθούμενος καὶ πιλούμενος. οὕτω γοῦν ἀποδέδειχεν ὁ Ἀριστοτέλης ἐν θέρει ἐν τῇ Αἰθιοπίᾳ τοὺς ὑετοὺς γινομένους· ὠθουμένης γὰρ τῆς ἐκ τῶν βορείων ἀτμίδος ὑπὸ τῶν ἐτησίων πνευμάτων καὶ τοῖς Ἀραβικοῖς προσπιπτούσης ὄρεσι μεγίστοις οὖσι καὶ συνθλιβομένης ἀεὶ ὑπὸ τῆς ἐπιγινομένης, τῇ πιλήσει πυκνοῦσθαι καὶ εἰς ὕδωρ μεταβάλλειν.*

Olympiod. in Ar. (I, 12 p. 349, 4) meteor. (Ven. 1551) f. 21[a] (v. 22): *τρίτη ἀπορία, εἰ διὰ τὴν ἔνδειαν τῆς ὑγρότητος θέρους ὑετὸς οὐ γίνεται, τί δή ποτε ἐν Ἀραβίᾳ καὶ ἐν Αἰθιοπίᾳ γίνεται θέρους ὑετός. καὶ λύομεν ὅτι ἔστιν ὑγρότης, ἀλλ' οὐκ ἐκεῖ γινομένη, ἀλλ' ἐκεῖ σωρευομένη. ἐπειδὴ γὰρ ἐν τῷ θέρει πνέουσιν ἐτησίαι βόρειοι ὄντες ἐξωθοῦσιν ἐκεῖ τὰ νέφη, καὶ πρῶτον προσπταίοντα σεληναίοις ἢ ἀργυρέοις ὄρεσι τῇ πιλήσει εἰς ὕδωρ μεταβάλλονται, καὶ κατάγεται ὑετός. διὸ καὶ ὁ Νεῖλος θερειγενέτης ἐστί, καὶ ταύτην τὴν αἰτίαν φασὶ τῆς ἀναβάσεως αὐτοῦ.*

atque iterum Ol. f. 21[b] (v. 17 ad text. *γίνεται δὲ καὶ περὶ τὴν ἀραβίαν*). *ἡ γὰρ ἀπορία διὰ τί ἐν Αἰθιοπίᾳ ὑετὸς κατάγεται, εἴ γε μὴ ἔστιν ἐκεῖσε ὑγρότης. καὶ λύει λέγων ὅτι ἔστιν, ἀλλ' οὐκ ἐκεῖ γεγενημένη ἀλλ' ἐκεῖ σεσωρευμένη διὰ τὸ ἀποδιώκεσθαι τὰ νέφη ὑπὸ τῶν ἐτησίων βορείων ὄντων.*

cf. Pseudo- (de Ar. l. p. 188. cf. A. P. p. 374) Alexander in Ar. (l. c.) meteor. (Ven. 1527) f. 86[b] (v. 22):

7 de etesiis cf. Theophr. de ventis 4 ‖ 28 Alexandrum citavit Fabr. B. G. III, 397 (cf. Diels Doxogr. Gr. p. 226)

ἐπιζητήσαι δ' ἄν τις πῶς εἰ τὸ θέρος ξηρόν ἐστιν, ὡς προείρηκε, παρ' οἷς ξηρότατόν ἐστι τὸ θέρος, παρὰ τούτοις οἱ ὑετοὶ τοῦ θέρους γίνονται. ἢ αἱ μὲν ἀναθυμιάσεις καὶ αἱ τῶν νεφῶν συστάσεις οὐχ ἐκεῖ γεννῶνται ἀλλ' ὑπὸ πνευμάτων τῶν ἐτησίων ἀπωθούμενοι συνίστανται, ὡς λέγει ἐν τοῖς περὶ τῆς τοῦ Νείλου ἀναβάσεως, τῆς δὲ ταχείας αὐτῶν εἰς ὑετὸν μεταβολῆς ἡ προειρημένη ἀντιπερίστασις αἰτία, ὡς λέγει (p. 349, 8).

248.

Ipsius libelli textum vetere latina translatione conservatum (A. P. p. 633—639) nunc altera recensione edo adhibita ed. principe (= v) Veneta opp. Ar. de naturali phil. anni 1482 (Hain 1682), quae ad exemplar satis accurate scriptum impressa est *per mag. Philipum Venetum* (de prioris editionis app. crit. cf. A. P. p. 632).

Incipit liber Aristotelis de inundacione Nili.

Propter quid aliis fluminibus in hyeme quidem augmentatis, in estate autem multo factis minoribus, solus eorum qui in mare fluunt, multum estate excedit fitque tantus ut civitates solae supersint velut insulae? crescit autem a versionibus estivalibus qualibet die et rursum abscedit. exundat autem per labia fluminis aqua et non sicut quidam aiunt super terram, verumptamen iuxta ipsum fluvium putei apponunt. circa ipsum quidem igitur accidentia talia, causam autem sumat quis sic quaerens. necesse enim aut estate

5 ὡς λ. ἐν τοῖς π. τοῦ Ν. ἀναβάσκεν (sic). haec post alterum ὡς λέγει male detrusa leguntur in ed. ‖ 7 in ed. male leg. ἀναθυμίασις ‖ 15 *Incipit l. de inundatione fluvii* v (ed. Ven.). *Inc. l. de inundacione* g (Goth. fol. 124). *Inc. l. ar. de inundacione fluviorum sive nyli* l (Lips. 1395). *De inundatione fluvii vel nili* n (Norimb. IV, 1: in ind. opp.). *Inc. l. de fluxu sive inundacione nyli* a (Ampl. qu. 15) ‖ 19 *velut insulae*: cf. Diod. 1, 36 ‖ 22 *apponunt*: scil. προστίθενται, *accrescunt* (cf. p. 192, 9)

ipsi advenire aliunde aquam, aut hyeme auferri, videlicet desursum a sole attractam, hic enim manifeste hoc facit, aut in terra desiccatam. per eam quidem igitur que in hyeme ablationem sic utique in estate fiet maior, per appositionem autem hoc modo. aut enim propria supernatante propter obstructionem, velut etiam accidit canalibus. si enim aliquis intercipiat, fluens congregatum excrescit ad alta. aut aliena superveniente. hoc autem utique fiet, si fontes plenissimi fiant, aliunde adsupernatante aqua, apponantur autem utique aut liquescente aliquo aut pluente.

Modi quidem igitur tales et tanti, per quos utique crescet fluvius solus. horum autem qui quidem existunt dicti prius a dubitantibus de ipso, hos nos dicemus.

Tales quidem qui de ameo Milesius a ventis annualibus repulsum inquit fluvium inundare. crescit enim si illi flant et e regione fluit ipsorum. accidit autem contrarium. supernatat enim ad modicum desubtus, principium autem repletionis videtur deorsum. adhuc idem alios oportebat pati magis fluvios, qui ex opposito fluunt ipsis magis, et minores existentes faciles sunt cogi a ventis. frequenter autem et annuales non flant, fluvius autem videtur idem faciens.

Diogenes autem nakithemius Apolloniates fontibus ait addi aquam attrahente terra propter arefieri a sole in estate, natum esse enim indigens trahere ex propinquo. accidit autem et huic, unum quidem quod frigidissimum estate quod secundum terram est, trahit autem omne calidum existens et quando utique maxime fuerit calidum. adhuc autem quia alios oportebat fluvios eos qui in Libia idem facere. non enim singulariter sol illius desiccat fontes.

9 *ad supernatantem aquam* v etc. (corr. ego) ‖ **14** *qui de ameo* (= ὁ Ἐξαμίου) ‖ 21 *non*: sic v etc. (*nunc* a[c]) ‖ *non videtur* codd. (cf. Herod. 2, 20) ‖ 22 *nakithemius*: Ἀπολλοθέμιδος ‖ 25 *frigidissimū* v: *-mi* cett. ‖ 29 *sol* ego: *solum* v etc.

Anaxagoras autem Egisiboli Clasomenius propter liquefieri nivem estate repleri fluvium ait. contingit quidem enim sic augeri, quemadmodum diximus, sed multitudo inproportionata facta in excrescentia fluvii. multum enim superexcedit quam ut verisimile a nive liquefacta. et multa enim modica fit aqua, Nilus autem multam superinfundit regionem, et profundum iam aliquando etiam super triginta cubitos fuit. adhuc autem neque locus existens videtur talis, puta unde possibile sit ipsum fluere a nive. Ethyopia enim et Libia inhabitabiles propter estum, ex Àsia autem non contingit ipsum fluere. Sythonis enim lacus apud mare cst illud quod est iuxta Syriam, huius autem et rubri quod intermedium mille stadia sunt. rubrum quidem mare aiunt quidam coniungi ad id quod extra. ab hoc quidem non videtur fluens, ab hoc autem inmanifestum si possibile. nullum enim audiuimus dignum fide nondum de rubro mari, utrum ipsum per se ipsum est aut coniungitur ad id quod extra Eracleas columpnas. deceptus est autem et rex Arthaxarxes okhos cognominatus, quando super Egyptum debebat militare. conatus est enim avertere Indorum fluvium tamquam existentem eundem, audiens quia cocodrillos habet quemadmodum Nilus. mittens autem ad vocatos Onifalos audivit quia fluit fluvius in rubrum mare, et cessavit a conatu. iterum persuasum est dicentibus Indis quia fluvius alter esset ad illas partes Indie, fluens ex monte vocato Aleto, ex quo quidem Indus. hunc autem dicebant habere cocodrillos et circumfluere exterius rubrum mare, sive veraces sint hoc dicentes sive mentientes. verumptamen rex debebat conari hunc avertere, sed ipsum prohibuerunt quoniam ad curam hanc miserat, dicentes quia maiorem destruit regionem

19 *archazaixes* v (= *arthaxarxes* cett.) ‖ 22 *oni(oui)falos* vel *omfalos* (v) codd. ‖ 28 *debebat* v etc. (etiam a^c: *dicebat* a g ‖ 30 *miserat* ego: *miserāt* v etc.

quam accipit dominans Egypciis. de principio quidem unde existat fluens Nilus et de rubro mari hoc modo, aut secundum quem Athinagoras dicebat Arimnisti. ille enim inquit unum esse mare quod rubrum et quod extra Eracleas columpnas, nichil dignum ad confirmandum ad regem dicens. totum autem manifestum quod si quidem ex hoc monte fluit liquefacta nive, subcontraria multa fierent hiis quam nunc accidunt circa ipsum. mons enim iste intermedius Ethyopum et Indorum distat itinere quinque mensium, ut aiunt. differt eciam quantum differt fluxus longus aut brevis. fluentium enim de prope primum pervenit fluxus plurimus, in fine autem minor atque deficiens. eorum autem que a longe, primo quidem minus, in fine autem copiosissimum, quemadmodum et in ventis. propter quod proverbialiter loquentes dicimus „inchoante autem austro et desinente borea“. qui quidem enim auster quia a longe pervenit ad nos, primo debilis flat, magnus autem fit consumens, boreas autem contrarium propter habitatum locum supponi ad boream. Nilus autem venit primo maximus, postremo autem minoratus et deficiens. adhuc autem conventibus mensium magis fluit et deficiente luna magis quam stante et panselinis. oportebat autem contrarium, plenilunio enim congelata tabescunt, et ventorum quando boree optinent sed non quando nothi, quamvis liquefaciat quidem borea nunc magis nothus. eadem autem dicere congruit et ad dicentes ab Eracleis columpnis fluere. Promathus enim Samius ex Argenti monte, unde et Cremetis, liquefacta nive. adhuc enim per amplius spacium fieri fluxum, per totam enim Libiam ipsum fluere inquit.

De causa quidem igitur propter quam Anaxagoras ait

5 *dicens* ego: *dicentem (-te)* v etc. ‖ 10 *eciam* (a): *enim* (v) vel *autem* al. ‖ 12 *que* v etc.: *qui* a ‖ 14 *proverbialiter*: cf. Theophr. de ventis 5 ‖ 16 *auster* (a): *austri* v etc. ‖ 26 *promat(h)us* codd: *promachus* v (ex quo Ar. mete. p. 350^{b} 12)

effluere Nilum, tanta dicta sunt. reliquum autem modorum eos qui non habent raciones verisimiles posterius dicemus. sunt autem quidam qui aiunt augeri fluvium propter annuales, fontibus incidente eo quod extra mari. hii autem, calidiores existentes fontes per estatem superfluere accedente sole ad ursam: magis enim ⟨fervore⟩ fluere aquam quam frigore. quorum utrumque mediocri dignum est consideratione. qui quidem enim propter annuales, videtur solvi eisdem racionibus, quas quidem et prius diximus, et quod per totam Libiam fluens idem facere consuevit fluvius. qui autem tantam sumat addicionem aque propter fervorem, irracionabile totaliter, quia non plus facit propter fluere secundum tumorem maiorem eiusdem multitudinis.

Nicagoras autem Ciprius ait ipsum fluere amplius estate eo quod fontes habeat ex terra ad illam partem, in qua hyems est quando fuerit apud nos estas. non plane autem hoc determinat. videtur enim nichil negociatus esse circa hoc quod dicitur. simul enim nobis estas fit et hyems in altera zona habitantibus, intermedium autem inhabitabile est quod tropici incidunt de terra. est enim una quidem pars hec, altera autem quam semper manifestus circulus et quam semper inmanifestus determinant. media autem horum et tropicorum habitari contingit in circuitu terre. sola autem que intermedia est, solis transitus existens, duarum zonarum magnitudo. due enim decisiones sunt, que autem habitatur una. accidit igitur pertransire fluentem duplo tantam regionem latitudinis habitate et per inhabitabilem propter excessum

6 *fervore* ipse addidi: om. v etc. (ubi *m. enim fluere* [al. *fervere*] *aquam qu. fr.*) ‖ 8 *propter* (g p): *per* v, om. a ‖ *videtur sol in eisdem* v etc. (*videntur eisdem* a). corr. ego ‖ 11 *aque* (a): *aqua* v etc. ‖ 12 *fluere* v: *fervere* codd. ‖ 14 *Ny(i)t(h)agoras* codd. (Sch. Ap. Rh. 4, 269) ‖ 16 *non* (p): *nam* v (etc.) ‖ 17 *enim* v: *autem* (codd.) ‖ 22 *inmanifestus* ego: *manifestus* (iterum) v (etc.) ‖ 27 *habitate* (p): *habitare* v (etc.)

ardoris. itaque si neque stet in circuitu maris Libie, sed continuus progressus, tam interminatam pertransit latitudinem, propter quod quidem et a nive dicentibus fluere accidit, et sic dicentibus impossibile.

Restant autem tres adhuc modi dictorum, secundum quos conting⟨ere dic⟩imus annuis augeri. in hyeme enim ablata que inerat aqua. hoc autem utique erit sole desiccante, quemadmodum dicit Erodotus fabularum scriptor. non enim ait in hyeme solem per Libiam facere habundanciam, nisi si contingat latum hinc ducere humorem, circa versiones autem estivales ad arctum venire. nequaquam autem dicitur exquisite. neque enim Nilum oportebat facere solum hoc. similiter enim ex Libia tota idem dicit solem trahere humorem, putareque supervenire habitabili solem secundum quamcunque partem, stultum. ubique gnomones umbram ad meridiem faciunt et non hoc differunt, sed per maiorem aut minorem facere umbram. Libiam totam amphithalassam esse aiunt, tamquam iste modus quidem causae impossibilis.

Reliquum autem duarum utramque dicere est. est enim una quidem causa, quia terra superfervens existens hyeme, eo quod in tali fundo fontes sint, Nili desiccatur aqua. quod quidem et aliis accidit. puta in Frigia sunt putei, qui in hyeme quidem sunt sicci, in estate autem replentur. et in Olinthia Calcidonie quidam putei plenissimi sunt estate. hanc quidem igitur causam ut racionabiliorem existentem illa quam predicti assignant, dirimimus prius.

2 *tam* (*causam* i. *cā* v): *tamen* (*tn̄* vel *tam̄*) codd. ‖ 6 *contingimus* v etc. (corr. ego) ‖ *annuis* v: al. *animis*, *anivis* (*a nive* a) ‖ 14 *putare que* (a p): al. *puta teque* (v) ‖ 15 *ubique* codd.: *ubique enim* v ‖ 18 *tamquam*: *tamquam cum* a ‖ 21 *sint* (a): *sicut* v etc. ‖ 22 *frigia* ego: *frisia* v etc. ‖ 24 *mo(e v)linthia* codd. | *calcidonie*: sic codd. (i. *calcidice*) ‖ 26 *dirimimus*: *dirimamus* v (*diruamus* l, *diximus* n, *enunciavimus* a) ‖ *prius* i. e. p. 192, 22

Nunc autem relinquetur sola causa dictorum. hanc causam dicendum, propter quod iam non problema videtur esse. in sensum enim venit, quemadmodum per se videntes facti a visis. videntur enim aque facte in Ethiopia per tempora hec a cane usque ad arcturum multe et habundanter, hyeme autem nulle. et fluctus nutriuntur cum crescunt in ipsis. et propter hoc simul annualibus advenit fluvius. isti enim nebulas maxime ferunt ad regionem et quicunque alii venti fiunt estivales ante hos. quibus offendentibus ad montes defluunt aque ad stagna, per que Nilus fluit. adhuc autem et que a nive dicentibus fluere subcontrarietates testificantur huic racioni, quodque et toti conventibus mensium magis crescere fluvium, etenim aque consueverunt fieri tunc magis. et quod non similiter copiosum inchoans cum postremo. adhuc autem quando nothi flant minus quam utique boree, boreas enim nubes fert ad locum, ex quibus aqua facta impletur Nilus. de Nilo quidem igitur hec dicta sint.

Explicit liber de inundatione Nili Aristotilis.

XXXV. ΠΕΡΙ ΤΗΣ ⟨ΗΡΑΚΛΕΙΑΣ⟩ ΛΙΘΟΥ ⟨διὰ τί ἕλκει τὸν σίδηρον⟩.

Idem problema tractat Alex. Aphrod. phys. et eth. schol. qu. II, 23 p. 136—141 Spengel (cf. A. P. p. 243).

---

3 haec dicitur Callisthenis sententia: v. fr. 6 (A. P. p. 240) ‖ 6 *fluctus* ego: *fructus* v etc. ‖ 8 *ad* ego (*in* a): *et* v etc. ‖ 9 *ante* (*ant* g): *aut* (vel *autem*) v etc. ‖ *offendentibus* ego: *ostendentibus* v etc. ‖ 10 *stagna:* ἕλη Ar. p. 597, 5 ‖ 11 *que* (l): *qui* v etc. ‖ 12 *et toti* 9ūbȝ (v d 9n̄bȝ) codd. (*conventibus* a): *in concursibus* v ‖ 19 *Explicit liber de inundatione fluvii* v g. *Expl. l. de inundacione nyli* p. *Expl. l. de fluxu sive inundacione nyli ar.* a

XXXVI. ΠΕΡΙ ΣΗΜΕΙΩΝ
(Ἀριστοτέλους ἢ) Θεοφράστου.

(Pseud-)Aristotelis liber de signis = *σημεῖα χειμώνων ᾱ* sec. ind. D. L. — qui inter opuscula Theophrastea nunc legitur, excerptus sane fuit ex libro qui dicebatur Theophrasti, cuius infra habeas fragmenta ipsi Aristoteli non nunquam tributa cf. A. P. p. 243—246. 250. Anecd. I, 18: simili errore et apud Plutarch. de pr. frig. 7 et apud Achill. Tat. de sph. p. 102 (A. P. p. 623) Aristoteli tribuitur quod Theophrasti est *περὶ ἀνέμων*, ex cuius c. 19 + 20 + 22 excerptum est problema 26, 48.

249.

Geminus isag. in phaenom. p. 61 Petav.: *ὥστε εἶναι φανερὸν ἐκ πάντων ὅτι οὐδ' οὗτος ὁ ἀστὴρ (ὁ κύων) οὔτ' ἄλλος οὐδεὶς τηλικαύτην τινὰ δύναμιν ἔχει ὥστε μεταβολὰς περὶ τὸν ἀέρα κατασκευάζειν, ἀλλ' ἔστι τὸ ἡγεμονικὸν αἴτιον περὶ τὸν ἥλιον, αἱ δὲ τούτων ἐπιτολαὶ καὶ δύσεις ἐπὶ τὴν ἐπίγνωσιν τῶν περὶ τὸν ἀέρα μεταβολῶν παράκεινται· δι' ἣν αἰτίαν οὐδὲ διὰ παντὸς συμφωνοῦσιν. ὅθεν βελτίοσιν ἄν τις σημείοις χρήσαιτο τοῖς ὑπὸ τῆς φύσεως ἡμῖν διδομένοις, οἷς καὶ Ἄρατος κέχρηται. τὰς μὲν γὰρ ἐκ τῶν ἐπιτολῶν καὶ δύσεων τῶν ἄστρων γινομένας μεταβολὰς τοῦ ἀέρος ᾠήθη εἶναι διεψευσμένας, τὰς δὲ φυσικῶς γινομένας καὶ μετά τινος αἰτίας κατεχώρισεν ἐν τῇ τῶν φαινομένων πραγματείᾳ ἐπὶ πέρατι τῆς ὅλης συντάξεως. λαμβάνει γὰρ τὰς προγνώσεις ἀπὸ τῆς τοῦ ἡλίου ἀνατολῆς καὶ δύσεως καὶ ἀπὸ τῶν τῆς σελήνης ἀνατολῶν καὶ δύσεων καὶ ἀπὸ τῆς ἅλω τῆς γινομένης περὶ τὴν σελήνην καὶ ἀπὸ τῶν διαισσόντων ἀστέρων καὶ ἀπὸ τῶν ἀλόγων ζῴων· αἱ γὰρ ἀπὸ τούτων προγνώσεις μετά τινος φυσικῆς αἰτίας γινόμεναι κατηναγκασμένα ἔχουσι τὰ ἀποτελέσματα. ὅθεν καὶ Βοηθὸς ὁ φιλόσοφος ἐν τῷ τετάρτῳ βιβλίῳ τῆς Ἀράτου ἐξηγήσεως φυσικὰς τὰς αἰτίας ἀποδέδωκε τῶν τε πνευμάτων καὶ ὄμβρων, ἐκ*

23 *ἐπὶ πᾶσι* male edd.

τῶν προειρημένων εἰδῶν τὰς προγνώσεις ἀποφαινόμενος. τούτοις δὲ τοῖς σημείοις καὶ Ἀριστοτέλης ὁ φιλόσοφος κέχρηται καὶ Εὔδοξος καὶ ἕτεροι πλείονες τῶν ἀστρολόγων.

250.

Ἀνέμων θέσεις καὶ προσηγορίαι: ἐκ τῶν Ἀριστοτέλους περὶ σημείων.

1. 2. Βορρᾶς. οὗτος ἐν μὲν Μαλλῷ Παγρεύς· πνεῖ γὰρ ἀπὸ κρημνῶν μεγάλων καὶ ὀρῶν διπλῶν παρ' ἄλληλα κειμένων ἃ καλεῖται Παγρικά. ἐν δὲ Καύνῳ μέσης. ἐν δὲ Ῥόδῳ Καυνίας· πνεῖ γὰρ ἀπὸ Καύνου ἐνοχλῶν τὸν λιμένα αὐτῶν τῶν Καυνίων. ἐν δὲ Ὀλβίᾳ τῇ κατὰ Μάγυδον τῆς Παμφυλίας Ἰδυρεύς· πνεῖ γὰρ ἀπὸ νήσου ἣ καλεῖται Ἰδυρίς. τινὲς δὲ αὐτὸν βορρᾶν οἴονται εἶναι, ἐν οἷς καὶ Λυρνατιεῖς οἱ κατὰ Φασηλίδα.

3. Καικίας. οὗτος ἐν μὲν Λέσβῳ καλεῖται Θηβάνας· πνεῖ γὰρ ἀπὸ Θήβης πεδίου τοῦ ὑπὲρ τὸν Ἐλαιτικὸν κόλπον τῆς Μυσίας, ἐνοχλεῖ δὲ τὸν Μιτυληναίων λιμένα, μάλιστα δὲ τὸν Μαλόεντα· παρὰ δέ τισι Καυνίας, ὃν ἄλλοι βορρᾶν οἴονται εἶναι.

4. Ἀπηλιώτης. οὗτος ἐν μὲν Τριπόλει τῆς Φοινίκης ποταμεὺς καλεῖται, πνεῖ δὲ ἐκ πεδίου ὁμοίου ἅλωνι μεγάλῃ, περιεχομένου ὑπό τε τοῦ Λιβάνου καὶ τοῦ Βαπύρου ὄρους· παρὸ καὶ ποταμεὺς καλεῖται. ἐνοχλεῖ δὲ τὸ Ποσειδώνειον.

4 vid. Arist. opp. ed. Casaub. Lugd. 1590 t. I p. 755 et ed. Bekkeri p. 973. hic usus est cod. Marc. app. IV, 58 (K[a]), quem et ipse inspexi cum codd. rec. Marc. 200 (= Q Bekk.). 215. 216, qui in eisdem vitiis consentiunt. ‖ 10 **αὐτῶν τὸν ἀκανίαν** codd. ‖ **μύγαλον** codd. ‖ 11 **Ἰδυρεύς** Meineke (cf. Th. de vent. 53 **ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ τοῦ Ἰδύρου**): **γαυρεύς** codd. (**δύρις** codd. Th.) ‖ codd. **γαυρίς** ‖ 12 **λυρναντεῖς** codd. ‖ 15 ita K[a] Q, vulgo **Ἐλαιατικόν** ‖ 17 **παρὰ δὲ αἰκαυνίας** vulgo, **π. δ. τοῖς καυνίας** (non **καυνίαις**, quod affert Bekker) K[a], **π. δ. τῆς καυνίας** Q ‖ **βορέαν** K[a] Q ‖ 22 **ποσειδόνιον** codd., *Ποσείδιον* Steph. Str. etc.

ἐν δὲ τῷ Ἰσσικῷ κόλπῳ καὶ περὶ Ῥωσὸν Συριάνδος· πνεῖ δὲ ἀπὸ τῶν Συρίων πυλῶν, ἃς διέστηκεν ὅ τε Ταῦρος καὶ τὰ Ῥώσια ὄρη. ἐν δὲ τῷ Τριπολιτικῷ κόλπῳ Μαρσεὺς ἀπὸ Μάρσου κώμης. ἐν δὲ Προκοννήσῳ καὶ ἐν Τέῳ καὶ ἐν Κρήτῃ καὶ Εὐβοίᾳ καὶ Κυρήνῃ Ἑλλησποντίας. μάλιστα δὲ ἐνοχλεῖ τόν τε τῆς Εὐβοίας Καφηρέα καὶ τὸν Κυρηναίων λιμένα, καλούμενον δὲ Ἀπολλωνίαν· πνεῖ δὲ ἀφ' Ἑλλησπόντου. ἐν δὲ Σινώπῃ Βερεκυντίας ἀπὸ τῶν κατὰ Φρυγίαν τόπων πνέων. ἐν δὲ Σικελίᾳ καταπορθμίας πνέων ἀπὸ τοῦ πορθμοῦ. τινὲς δὲ αὐτὸν καικίαν οἴονται εἶναι Θηβάναν προσαγορεύοντες.

5. Εὖρος. οὗτος ἐν μὲν Αἰγαῖς ταῖς κατὰ Συρίαν σκοπελεὺς καλεῖται ἀπὸ τοῦ Ῥωσίου σκοπέλου, ἐν δὲ Κυρήνῃ Κάρβας ἀπὸ τῶν Καρβανῶν τῶν κατὰ Φοινίκην· διὸ καὶ τὸν αὐτὸν Φοινικίαν καλοῦσί τινες. εἰσὶ δὲ οἳ καὶ ἀπηλιώτην νομίζουσιν εἶναι.

6. Ὀρθρόνοτος. τοῦτον οἱ μὲν εὖρον, οἱ δὲ ἀμνέα προσαγορεύουσιν.

7. Νότος δὲ ὁμοίως παρὰ πᾶσι καλεῖται· τὸ δὲ ὄνομα διὰ τὸ νοσώδη εἶναι, ἔξω δὲ κάτομβρον, κατ' ἀμφότερα δὲ νότον.

8. Λευκόνοτος ὁμοίως· τὸ δὲ ὄνομα ἀπὸ τοῦ συμβαίνοντος· λευκαίνεται γὰρ . . .

9. Λίψ. καὶ οὗτος τὸ ὄνομα ἀπὸ Λιβύης, ὅθεν πνεῖ.

10. Ζέφυρος. καὶ οὗτος τόδε τὸ ὄνομα διὰ τὸ ἀφ' ἑσπέρας πνεῖν, ἡ δὲ ἑσπέρα . . .

1 ita codd., fort. Μυριανδεύς ‖ 2 καὶ ταυρόσια codd. ‖ 3 ὁ μαρσεύς K[a] Q ‖ 5 ἑλισποντίας K[a], ἑλισποντίας Q ‖ 6 καιφαρέα K[a], καὶ φηρέα Q ‖ ita codd., Κυρηναῖον vulgo ‖ 7 ἑλησπόντου K[a], ἑλισπόντου Q ‖ 8 βερεκυντίας K[a] Q (cf. Th. de vent. 62) ‖ 10 τινὲς δὲ: cf. Th. de vent. 62 ‖ θηβάνω Q ‖ 14 φοινίκων K[a] Q ‖ 15 εἰσὶ δὲ: Th. l. c. (Adamantius de ventis Anecd. I p. 36, 10) ‖ 17 codd. ὀρθόνοτος ‖ 19 ὁμοίως om. Casaub. ‖ 26 lacunam hic, ut supra post λευκ. γάρ, auctore Casaubono significant editores, non codices

11. *Ἰάπυξ.* οὗτος ἐν Τάραντι Σκυλλητῖνος ἀπὸ χωρίου Σκυλλητίου. κατὰ δὲ Δορύλαιον τὸ Φρυγίας . . ., ὑπὸ δέ τινων φαραγγίτης· πνεῖ γὰρ ἔκ τινος φάραγγος τῶν κατὰ τὸ Παγγαῖον. παρὰ πολλοῖς δὲ ἀργέστης.

12. *Θρακίας* κατὰ μὲν Θρᾴκην Στρυμονίας· πνεῖ γὰρ ἀπὸ τοῦ Στρυμόνος ποταμοῦ· κατὰ δὲ τὴν Μεγαρικὴν Σκίρρων ἀπὸ τῶν Σκιρρωνίδων πετρῶν, ἐν δὲ Ἰταλίᾳ καὶ Σικελίᾳ Κιρκίας διὰ τὸ πνεῖν ἀπὸ τοῦ Κιρκαίου. ἐν δὲ Εὐβοίᾳ καὶ Λέσβῳ Ὀλυμπίας, τὸ δὲ ὄνομα ἀπὸ τοῦ Πιερικοῦ Ὀλύμπου· ὀχλεῖ δὲ Πυρραίους.

251.

Proclus in Tim. p. 285[f] Bas.: θαυμασιωτάτην δὲ εἶναί φησιν ὁ *Θεόφραστος* ἐν τοῖς κατ' αὐτὸν χρόνοις τὴν τῶν Χαλδαίων περὶ ταῦτα θεωρίαν τά τε ἄλλα προλέγουσαν καὶ τοὺς βίους ἑκάστων καὶ τοὺς θανάτους καὶ οὐ τὰ κοινὰ μόνον, οἷον χειμῶνας καὶ εὐδίας, ὥσπερ καὶ τὸν ἀστέρα τοῦ Ἑρμοῦ χειμῶνος μὲν ἐκφανῆ γενόμενον ψύχη σημαίνειν καύματα δὲ θέρους, εἰς ἐκείνους ἀναπέμπει· πάντα δ' οὖν αὐτοὺς καὶ τὰ ἴδια καὶ τὰ κοινὰ προγινώσκειν ἀπὸ τῶν οὐρανίων ἐν τῇ *περὶ σημείων* βίβλῳ φησὶν ἐκεῖνος.

252.

Schol. in Arat. 1094 (διοσ. 362) p. 244 (Buhle): περὶ δὲ τῶν ὀρνίθων *Ἀριστοτέλης* φησίν, ὅταν μὲν ψυχρὸς καὶ ὑγρὸς ᾖ ὁ ἀήρ, τὸ τηνικαῦτα καὶ αἱ νῆσοι βρεχόμεναι ἀναφύουσιν· ὅταν δὲ αὐχμώδης ᾖ καὶ ξηρός, τότε παντελῶς τῶν νήσων μὴ ἀναφυουσῶν ἐπὶ τὴν γῆν τὰ ἐν ταῖς νήσοις ὄρνεα φεύγουσιν εἰς ἣν δύνανται κἂν ἐξ ὀλίγου τρέφεσθαι.

1 codd. σκυλητῖνος ‖ 2 codd. σκυλαντίμου ‖ κατα δε οραλεοντο Φρυγίας K[a], καταδεοραλεοντοφρυγίας Marc. 215. 216. καταδεορωλεοντοφρυγίας Q ‖ 4 ita K[a] Q, vulgo Πηγαῖον ‖ 8 Κίρκας vulgo (δερκίαν Th. de vent. 62) ‖ 9 ὀλαμπίας K[a], ὁ λαμπίας Q

καὶ οἱ κολοιοὶ δὲ ἐκ τῶν νήσων πετόμενοι τοῖς γεωργοῖς σημεῖον αὐχμοῦ καὶ ἀφορίας εἰσίν· ἐὰν δὲ ἔμμετροι χωρῶσιν, εὐκαρπίαν δηλοῦσι.

253.

Aelianus de nat. anim. 7, 7 Hercher (cf. Plin. 18, 87. A. P. p. 251—254):

1. *Ἀριστοτέλους ἀκούω λέγοντος ὅτι ἄρα γέρανοι ἐκ τοῦ πελάγους ἐς τὴν γῆν πετόμεναι χειμῶνος ἀπειλὴν ἰσχυροῦ ὑποσημαίνουσι τῷ συνιέντι. πετόμεναι δὲ ἄρα ἡσυχῇ αἱ αὐταὶ ὑπισχνοῦνται εὐημερίαν τινὰ καὶ εἰρήνην ἀέρος, καὶ σιωπῶσαι δὲ ὅτι ἔσται ὑπεύδια τοὺς οὐκ ἀπείρως ἔχοντας τῇ σιωπῇ ὑπομιμνήσκουσιν αἱ αὐταί. ἐὰν δὲ καταπέτωνται καὶ βοῶσι καὶ ταράττωσί τε καὶ ταράττωνται, ἀπειλοῦσι κἀνταῦθα χειμῶνα ἰσχυρόν.*

2. *ἐρωδιὸς δὲ κνεφαῖος βοῶν τὰ αὐτὰ ἔοικεν ὑποδηλοῦν, ὡς ὁ αὐτὸς Ἀριστοτέλης φυλάξας λέγει· πετόμενος δὲ ἐρωδιὸς τῆς θαλάττης εὐθὺ ὕδωρ ἐξ οὐρανοῦ ῥαγήσεσθαι αἰνίττεται.*

3. *εἰ δὲ εἴη χειμέρια, ᾄσασα γλαὺξ εὐδίαν μαντεύεται καὶ ἡμέραν φαιδράν. ἐὰν δὲ εὐδία μὲν ᾖ, ἡ δὲ ὑποφθέγγηται, χειμῶνα δεῖ προσδέχεσθαι.*

4. *κόραξ δὲ ἐπιτρόχως φθεγγόμενος καὶ κρούων τὰς πτέρυγας καὶ κροτῶν αὐτάς, ὅτι χειμὼν ἔσται κατέγνω πρῶτος. κόραξ δὲ αὖ καὶ κορώνη καὶ κολοιὸς δείλης ὀψίας εἰ φθέγγοιντο, χειμῶνος ἔσεσθαί τινα ἐπιδημίαν διδάσκουσι.*

5. *κολοιοὶ δὲ ἱερακίζοντες, ὡς ἐκεῖνος λέγει, καὶ πετόμενοι πῇ μὲν ἀνωτέρω πῇ δὲ κατωτέρω, κρυμὸν καὶ ὑετὸν δηλοῦσι.*

6. *κορώνη δὲ ἐπὶ δείπνου ὑποφθεγγομένη, ἐς τὴν ὑστεραίαν εὐδίαν παρακαλεῖ.*

8 *ἰσχυράν* codd., corr. Hercher ‖ 10 *ἐστὶν* codd. ‖ 15 *ὡς … λέγει* del. Hercher ‖ 21 *ταχέως καὶ ἐπιτρόχως* codd. (glossam del. Hercher)

7. φανέντες δὲ ὄρνιθες πολλοὶ μὲν τὸ ἀριθμόν, λευκοὶ δὲ τὴν χρόαν, χειμὼν ὅτι ἔσται πολὺς ἐκδιδάσκουσι.

8. νῆτται δὲ καὶ αἴθυιαι πτερυγίζουσαι πνεῦμα δηλοῦσιν ἰσχυρόν.

9. ὄρνιθες δὲ ἐκ τοῦ πελάγους ἐς τὴν γῆν σὺν ὁρμῇ πετόμενοι μαρτύρονται χειμῶνα.

10. ἐρίθακος δὲ ἐς τὰ αὔλια καὶ τὰ οἰκούμενα παριὼν δῆλός ἐστι χειμῶνος ἐπιδημίαν ἀποδιδράσκων.

11. ἀλεκτρυόνες γε μὴν καὶ ὄρνιθες οἱ ἠθάδες πτερυσσόμενοι καὶ φρυαττόμενοι καὶ ὑποτρύζοντες χειμῶνα δηλοῦσιν.

12. ἀπειλοῦσι δὲ καὶ πνεῦμα λουόμενοί γε ὄρνιθες καὶ ἀνέμων τινὰς ἐμβολὰς ὑποφαίνουσι. χειμῶνος δὲ ὄντος ἐς ἀλλήλους ὄρνιθες πετόμενοι καὶ δι' ἀλλήλων θέοντες σημαίνουσιν εὐδίαν. ὄρνιθες δὲ ἀθροιζόμενοι περί τε λίμνας καὶ ποταμῶν ὄχθας χειμῶνα ἐσόμενον οὐκ ἀγνοοῦσι. πάλιν τε ὄρνιθες οἱ μὲν θαλάττιοι καὶ οἱ λιμναῖοι ἐς τὴν γῆν ἰόντες ὡς ἔσται χειμὼν πολὺς οὐκ ἀγνοοῦσιν, οἱ δὲ χερσαῖοι σπεύδοντες ἐς τὰ νοτερὰ εὐδίας ἄγγελοί εἰσιν, ἐὰν μέντοι σιωπῶσιν.

Aelianus ib. 7, 8:

13. . . . καὶ ἐκεῖνα δὲ προσακήκοα ἐκπλῆξαι ἱκανά. βοῦς ἐὰν βοᾷ καὶ ὀσφραίνηται, ὕειν ἀνάγκη· ἄδην δὲ βόες καὶ πέρα τοῦ ἔθους ἐσθίοντες δηλοῦσι χειμῶνα.

14. πρόβατα δὲ ὀρύττοντα ταῖς ὁπλαῖς τὴν γῆν ἔοικε σημαίνειν χειμῶνα, ἀναβαινόμενα δὲ τὰ αὐτὰ πρωὶ χειμῶνα ὁμολογεῖ. κοιμώμεναι δὲ ἀθρόαι αἱ αἶγες τὰ αὐτὰ ὁμολογοῦσι.

15. μύες δὲ ἐν τοῖς ἀρώμασι φαινόμενοι ὑετοῦ φυγὴν διδάσκουσιν.

7 περιιών codd., corr. Abresch ‖ 12 λούμεναί Hercher ‖ 23 ὀσφρ. τῆς γῆς codd., del. Schn. ‖ 26 πρωὶ ⟨πρώιον⟩ Schn.: πώεα codd. ‖ 27 ὁμολογοῦσι. μύες ego (cf. Plin. 10, 186. Ar. p. 580^{b} 28): ὁμολογοῦσιν. ὗες (et mox φαινόμεναι) vulgo

16. ἄρνες δὲ ἄρα καὶ ἔριφοι ἀλλήλοις ἐμπηδῶντές τε καὶ ὑποσκιρτῶντες φαιδρὰν ἡμέραν ὁμολογοῦσιν.

17. γαλαῖ δὲ ὑποτρίζουσαι καὶ μύες ἐκείναις δρῶντες τὰ αὐτὰ χειμῶνα ἔσεσθαι συμβάλλονται ἰσχυρόν.

18. λύκοι δὲ φεύγοντες ἐρημίας καὶ εὐθὺ τῶν οἰκουμένων ἰόντες χειμῶνος ἐμβολὴν μέλλοντος ὅτι πεφρίκασι μαρτυροῦσι δι' ὧν δρῶσι.

19. λέοντος δὲ ἐν τοῖς καρπίμοις χωρίοις ἐπιδημία αὐχμὸν δηλοῖ.

20. σκιρτῶντά γε μὴν τὰ ὑποζύγια καὶ βοῶντα τοῦ ἔθους μᾶλλον νοτερὸν χειμῶνα ἐσόμενον δηλοῖ· εἰ δὲ καὶ ταῖς ὁπλαῖς κόνιν προσαναβάλλοι, ταὐτὰ ταῦτα δηλοῖ που.

21. λαγῴ δὲ ἐν τοῖς αὐτοῖς χωρίοις ὁρώμενοι πολλοὶ δηλοῦσιν εὐδίαν.

Aelianus ib. 9, 13:

22. ὅταν δὲ βάτραχοι γεγωνότερον φθέγγωνται καὶ τῆς συνηθείας λαμπρότερον, ἐπιδημίαν δηλοῦσιν ὑετοῦ.

XXXVII. ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΛΛΩΝ
(Ἀριστοτέλους ἢ) Θεοφράστου.

(Alex.) in meteor. (Ar. p. 378^b 5) Ven. 1527 f. 126^a: ἰδίᾳ δὲ δεῖν φησιν ἕκαστον τῶν εἰρημένων γενῶν προχειριζομένους τὰ οἰκεῖα αὐτοῖς ἐπισκοπεῖν· περὶ ὧν Θεόφραστος πεπραγμάτευται ἔν τε τῷ περὶ τῶν μεταλλευομένων καὶ ἐν ἄλλαις τισίν. — Olympiodor. in met. Ven. 1551 f. 59^b: καὶ ταῦτα μὲν καθολικῶς περὶ μετάλλων (in fine libri III Meteor.) παραδίδωσιν Ἀριστοτέλης, ὑπισχνούμενος καὶ ἰδίᾳ γράφειν. οὐκ ἔγραψε δὲ ὅσον ἡμᾶς καὶ τοὺς πρὸ ἡμῶν εἰδέναι· ὁ μέντοι τούτου μαθητὴς Θεόφραστος ἔγραψεν ἰδίᾳ περὶ ἑκάστου μετάλλου. cf. A. P. p. 261—263.

10 γε add. H. ‖ 12 προσαναβάλλοιτο αὐτὰ τὰ αὐτὰ codd., corr. H.

254.

Theophr. de lapid. init.: *Τῶν ἐν τῇ γῇ συνισταμένων τὰ μέν ἐστιν ὕδατος τὰ δὲ γῆς· ὕδατος μὲν τὰ μεταλλευόμενα, καθάπερ ἄργυρος καὶ χρυσὸς καὶ τἆλλα, γῆς δὲ λίθος τε καὶ ὅσα λίθων εἴδη περιττότερα καὶ εἴ τινες δὴ τῆς γῆς αὐτῆς ἰδιώτεραι φύσεις εἰσὶν ἢ χρώμασιν ἢ λειότησιν ἢ πυκνότησιν ἢ ἄλλῃ τινὶ δυνάμει. περὶ μὲν οὖν τῶν μεταλλευομένων ἐν ἄλλοις τεθεώρηται, περὶ δὲ τούτων νῦν λέγωμεν.*

255.

Hesych. s. *προσφανῆ: Θεόφραστος ἐν μεταλλικῷ χρυσίου συρροάς.*

Περὶ θαυμασίων ἀκουσμάτων (ex Aristotele, Timaeo et Theopompo: A. P. p. 280 — nam de Lyco cave credas Carolo Müllenhoff D. A. I p. 429 sqq. quaequae enim Lyci dicit iste, ea Timaei sunt, ut olim dixi, et Timaei Theopompum refutantis neque ad Theophrastum pertinent mir. c. 51—60 ex historicis petita) c. 42: *περὶ Φιλίππους τῆς Μακεδονίας εἶναι λέγουσι μέταλλα, ἐξ ὧν τὰ ἐκβαλλόμενα ἀποσύρματα αὐξάνεσθαί φασιν καὶ φύειν χρυσίον, καὶ τοῦτ' εἶναι φανερόν.*

256.

Περὶ θαυμ. ἀκ. c. 43—44: *φασὶ καὶ ἐν Κύπρῳ περὶ τὸν λεγόμενον Τυρρίαν χαλκὸν ὅμοιον γίγνεσθαι. κατακόψαντες γάρ, ὡς ἔοικεν, εἰς μικρὰ σπείρουσιν αὐτόν· εἶθ' ὑδάτων ἐπιγενομένων αὐξάνεται καὶ ἀνίεται καὶ οὕτως συν-*

9 cf. Theophr. de lap. 7, 39 *ἔνιαι γὰρ* (*τῶν μετ. φύσεις*) *ἅμα χρυσὸν ἔχουσι καὶ ἄργυρον, προφανῆ δὲ μόνον ἄργυρον* || 11 ex cod. Vat. 1302 = v (R[a] Bekk.) qui continet Diog. Laert. l. I—VI, Theophrasti opusc., Ar. mirab. (bomb. s. 13/14 v. Brandis Ar. Hdschr. no. 156, Bywater *Ἀρ. βίος* p. 4, Diels D. G. p. 109) descripti sunt Vat. Pal. 162 (B[a]), Urbin. 108 (V[a]), Leid. Voss. qu. 22 (ed. Ald.) etc. || 16 cf. Plin. 37, 57 || 20 *δὲ* post *φασὶ* add. Bekk. || 23 *ἀνίεται* v.: al. (cod. Vind.) *ἐξανίησι* (Bekk.)

ἄγεται. (44) *φασὶ δὲ καὶ ἐν Μήλῳ τῇ νήσῳ ἐν τοῖς ἐξορυσσομένοις τόποις τῆς γῆς πάλιν ἀναπληρώματα γίγνεσθαι.*

257.

Περὶ θαυμ. ἀκ. c. 45: *περὶ Παιονίαν λέγουσιν ὅταν συνεχεῖς οἱ ὄμβροι γίνωνται, εὑρίσκεσθαι περιτηκομένης τῆς γῆς χρυσὸν τὸν καλούμενον ἄπυρον. λέγουσι δ' ἐν τῇ Παιονίᾳ οὕτω χρυσίζειν τὴν γῆν ὥστε πολλοὺς εὑρηκέναι καὶ ὑπὲρ μνᾶν χρυσίου ὁλκήν. τῷ δὲ βασιλεῖ φασιν εὑρόντας ἀνενεγκεῖν δύο βώλους, τὸν μὲν τρεῖς μνᾶς ἄγοντα, τὸν δὲ πέντε· οὓς φασιν ἐπὶ τῆς τραπέζης αὐτῷ παρακεῖσθαι καὶ ἐπ' ἐκείνων πρῶτον εἴ τι ἐσθίει ἀπάρχεσθαι.* (46) *φασὶ δὲ καὶ ἐν Βάκτροις τὸν Ὦξον ποταμὸν καταφέρειν βωλία χρυσίου πολλά. καὶ ἐν Ἰβηρίᾳ δὲ τὸν καλούμενον Θεόδωρον ποταμὸν ἐκβράσσειν τε πολὺ περὶ τὰ χείλη χρυσίον, ὁμοίως δὲ καὶ καταφέρειν.*

(47) *λέγεται δὲ καὶ ἐν Πιερίᾳ τῆς Μακεδονίας ἄσημόν τι χρυσίον κατορωρυγμένον ὑπὸ τῶν ἀρχαίων βασιλέων, χασμάτων τε τεττάρων ὄντων, ἐξ ἑνὸς αὐτῶν ἀναφῦναι χρυσίον τὸ μέγεθος σπιθαμιαῖον.*

258.

Harpocr. (lex. p. 108, 22 Bk.) s. *κεγχρεών*: *Δημοσθένης ἐν τῇ πρὸς Πανταίνετον παραγραφῇ „κἄπειτ' ἔπεισε τοὺς οἰκέτας τοὺς ἐμοὺς καθέζεσθαι εἰς τὸν κεγχρεῶνα". ἀντὶ τοῦ εἰς τὸ καθαριστήριον, ὅπου τὴν ἐκ τῶν μετάλλων κέγχρον διέψυχον, ὡς ὑποσημαίνει Θεόφραστος ἐν τῷ περὶ μετάλλων.*

cf. Pollux 7, 99: *τοῦ χρυσοῦ τὸ ἄνθος ἀδάμαντα* (*ὠνόμαζον*) *καὶ τὸν τῶν ἀργυρίων κονιορτὸν κέρχνον* (*κέγχρον* Plin. 37, 57).

1 *Μήλῳ*: ubi *τὰ τοῦ θείου μέταλλα* (Poll. 7, 99) et *στυπτηρίας* (Tim. ap.) Diod. 5, 10 ‖ 4 *οἱ* om. Bk., qui *γένωνται* ‖ 7 *τὴν* ante *μνᾶν* v (del. Bekk.) ‖ *φασὶν εὑρόντας* v: *τινά φασιν εὑρόντα* Bekk. ‖ 11 *τὸν ὦξον* v, *τόξον* N^a (corr. Casaub. = Vind.^{c}) ‖ *χρυσίου* Bekk.: *χρυσία* v ‖ *πλῆθος πολλὰ* N^a Vind. ‖ i. e. *Δούριον* cf. (de Tago) Plin. 4, 115 et de Galliae auro (Timaeus ap.) Diod. 5, 27 ‖ 16 *τε* Sylb.: om. v

259.

Περὶ θαυμ. ἀκ. c. 48: *λέγεται δὲ ἰδιωτάτην εἶναι γένεσιν σιδήρου τοῦ Χαλυβικοῦ καὶ τοῦ Ἀμισηνοῦ. συμφύεται γάρ, ὥς γε λέγουσιν, ἐκ τῆς ἄμμου τῆς καταφερομένης ἐκ τῶν ποταμῶν. ταύτην δ' οἱ μὲν ἁπλῶς φασι πλύναντας καμινεύειν, οἱ δὲ τὴν ὑπόστασιν τὴν γενομένην ἐκ τῆς πλύσεως πολλάκις πλυθεῖσαν συγκαίειν, παρεμβάλλειν δὲ τὸν πυριμάχον καλούμενον λίθον· εἶναι δ' ἐν τῇ χώρᾳ πολύν. οὗτος δ' ὁ σίδηρος πολὺ τῶν ἄλλων γίνεται καλλίων. εἰ δὲ μὴ ἐν μιᾷ καμίνῳ ἐκαίετο, οὐδὲν ἄν, ὡς ἔοικε, διέφερε τἀργυρίου. μόνον δέ φασιν αὐτὸν ἀνίωτον, οὐ πολὺν δὲ γίνεσθαι.*

260.

Hesych. s. *σκαρφών: εἶδος καμίνου, ἐν τῷ μεταλλικῷ.*

261.

Pollux 7, 99: ... *καὶ σιδήρου μέταλλα καὶ γῆ σιδηρῖτις. ταύτης δὲ τὸ κάθαρμα σκωρίαν ὠνόμαζον, ὥσπερ τοῦ χρυσοῦ τὸ ἄνθος ἀδάμαντα καὶ τὸν ἀργυρίων κονιορτὸν κέρχνον. τὴν δὲ σκωρίαν καὶ κίβδον ἐκάλεσαν, ἀφ' ἧς καὶ οἱ μεταλλεῖς κίβδωνες. τὸ δὲ ἀγγεῖον ἐν ᾧ κατεκεράννυσαν τὸν σίδηρον, περίοδος καλεῖται ἐν τῷ περὶ μετάλλων εἴτε Ἀριστοτέλους ἐστὶ τὸ βιβλίον εἴτε Θεοφράστου.*

Poll. 10, 149: *μεταλλέως σκεύη θύλακες, περίοδος, σάλαξ. καὶ θυλακοφορεῖν μὲν τοὺς μεταλλέας οἱ κωμῳδοὶ λέγουσι, περίοδον δὲ καὶ σάλακα Θεόφραστος ἐν τῷ μεταλλικῷ, περίοδον μὲν τὸ ἀγγεῖον ἐν ᾧ κατακεραννύουσι τὸν σίδηρον, σάλακα δὲ τὸ τῶν μεταλλέων κόσκινον.*

1 *ἰδιαιτάτην* Bekk. ‖ 2 *ἀμισηνοῦ* Steph. et Cas.: *ἀσιμίου μησηνοῦ* v. fort. *ἀσήμου* cf. Str. 12, 19 p. 549 ‖ 4 *πλύναντες* v (corr. Sylb.) ‖ 5 *πλύσεως* Sylb.: *φλύσεως* v ‖ 7 cf. Ar. p. 383b 5 (*πυρομάχοι* Th. de lap. 2, 9) ‖ 9 *ἐκκαίετο* v (cf. vers. ant.)

262.

Hesych. s. *σύζωσμα: ἐν τῷ μεταλλικῷ τὸν ἐκρέοντα χαλκόν.*

263.

Περὶ θαυμ. ἀκ. c. 49: *φασὶ δὲ καὶ ἐν Ἰνδοῖς τὸν χαλκὸν οὕτως εἶναι λαμπρὸν καὶ καθαρὸν καὶ ἀνίωτον, ὥς μὴ διαγινώσκεσθαι τῇ χρόᾳ πρὸς τὸν χρυσόν, ἀλλ' ἐν τοῖς Δαρείου ποτηρίοις βατιάκας εἶναί τινας καπήλους, ἃς εἰ μὴ τῇ ὀσμῇ, ἄλλως οὐκ ἦν διαγνῶναι πότερόν εἰσι χαλκαῖ ἢ χρυσαῖ.*

264.

Περὶ θαυμ. ἀκ. c. 50: *τὸν κασσίτερον τὸν Κελτικὸν τήκεσθαί φασι πολὺ τάχιον μολύβδου. σημεῖον δὲ τῆς εὐτηξίας ὅτι τήκεσθαι δοκεῖ καὶ ἐν τῷ ὕδατι· χρώζει γοῦν, ὡς ἔοικε, ταχύ. τήκεται δὲ καὶ ἐν τοῖς ψύχεσιν, ὅταν γένηται πάγη, ἐγκατακλειομένου ἐντός, ὥς φασι, καὶ συνωθουμένου τοῦ θερμοῦ τοῦ ἐνυπάρχοντος αὐτῷ διὰ τὴν ἀσθένειαν.* (61) *θαυμαστὸν δέ τι φασὶν ἐν Ἰνδοῖς περὶ τὸν ἐκεῖ μόλυβδον συμβαίνειν· ὅταν γὰρ τακεὶς εἰς ὕδωρ καταχυθῇ ψυχρόν, ἐκπηδᾶν ἐκ τοῦ ὕδατος.*

265.

Περὶ θαυμ. ἀκ. c. 62: *φασὶ τὸν Μοσσύνοικον χαλκὸν λαμπρότατον καὶ λευκότατον εἶναι, οὐ παραμιγνυμένου αὐτῷ κασσιτέρου, ἀλλὰ γῆς τινος αὐτοῦ γινομένης καὶ συνεψομένης αὐτῷ. λέγουσι δὲ τὸν εὑρόντα τὴν κρᾶσιν μηδένα διδάξαι· διὸ τὰ προγεγονότα ἐν τοῖς τόποις χαλκώματα διάφορα, τὰ δ' ἐπιγιγνόμενα οὐκέτι.*

266.

Cod. gr. Paris. 1310 f. 444[b] (A. P. p. 260): *Περὶ τῶν εὑρισκομένων μετάλλων ἐν τῇ νήσῳ κύπρῳ.*

5 *Δαρείου*: in Alex. ep. ap. Athen. XI, 784[a] *βατιάκαι ἀργυραῖ κατάχρυσοι.* cet. cf. inscr. Apoll. Del. Bull. de corr. hellén. VI, 109 ‖ 6 *βατιατικὰς* v ‖ *καπήλους* ego: *καὶ πλείους* v ‖ 15 *κατασχεθῇ* v (corr. Steph.) ‖ 17 *χαλκὸν*: *λάκκον* v

Ἰστέον ὅτι ἐν τοῖς βίβλοις τῶν περὶ γαληνὸν περὶ εἰδῶν, καὶ ἀριστοτέλους φυσιολογικῶν περὶ οὐσίας γῆς καὶ λίθων καὶ μετάλλων εὑρέσεις, εὑρέθη ἐν τῇ κύπρῳ νήσῳ ὅτι ἔστιν ὄρος μέγα καὶ ὑψηλὸν ὑπὲρ πάντων τῶν βουνῶν αὐτῆς, τρόγοδος καλούμενον. πολλὰ καὶ διάφορα εἴδη βοτανῶν τῆς ἰατρικῆς τέχνης χρήσιμα εὑρισκόμενα. ἅ τινα λέγειν ἐπιχειροῦντα καθ' ἕν, ἐπιλήψει με διηγούμενον ὁ χρόνος. Ὁμοίως καὶ περὶ μετάλλων γῆς, γέγραπται ἐν τῷ περὶ λίθων διαφορᾶς ἀριστοτέλους. ὅτι χρυσίου μετάλλων ὄρος, Ἡ βούκασα. ἣ καὶ διακειμένη εἰς πόδοσιν τοῦ τρογόδου. καὶ ἐπιβλέπει ἐπὶ τὰ βορειότερα μέρη τῆς νήσου. κατὰ θάλατταν δὲ, γίνεται δυτικώτερον αὐτῆς. ἔχει δὲ διαφορὰς μετάλλων καθὼς διηγήσατο. φημή, χρυσίου καὶ ἀργυρίου καὶ χαλκοῦ. στυπτηρίας σχιστῆς καὶ λευκῆς. καὶ ἀληθηνῆς στυπτηρίας. καὶ σωροῖ τὸ προζύμιον τοῦ χρυσαρίου. καὶ μίσσει καὶ ὁ χαλκίτης. καὶ ἄλλα διάφορα μέταλλα. ἐν ἑτέροις δὲ ὄρεσι φασὶ τῆς κύπρου, γίνεται ὁ σίδηρος. ὁ ὕελος. καὶ πᾶσα ὕλη τιμία: —

XXXVIII. ΠΕΡΙ ΦΥΤΩΝ (= ΓΕΩΡΓΙΚΑ)
(Ἀριστοτέλους ἢ) Θεοφράστου

(sc. neutrius: cf. A. P. p. 264. 270. adde Theophr. fr. 167—170 Wimmer, coll. Plin. 19, 11—14).

Alex. Aphr. de sensu (ad Ar. 442 b 25) Ven. 1527 f. 109 a (Thurot p. 183): τὰ γὰρ ἄλλα πάθη τῶν χυμῶν . . . οἰκεῖά φησιν εἶναι τῇ περὶ φυτῶν φυσιολογίᾳ. καὶ ἔστι περὶ φυτῶν Θεοφράστῳ πραγματεία γεγραμμένη· Ἀριστοτέλους γὰρ οὐ φέρεται.

A. P. p. 261: *atque . . . botanica diu exculta edere in animo habuisse ipsius verbis constat ad libros de plantis postmodum edendos saepius lectorem ablegantis. attamen inter ipsas etiam*

3 sc. εὑρέσεως ‖ 13 φημὶ ‖ 14 ἀληθινῆς ‖ 15 σῶρυ ‖ 16 μίσυ

litteras zoologicas morte immatura abreptus est. quos ipse non scripsit libros de plantis, de lapidibus et metallis, scripsit Theophrastus Aristotelicae doctrinae famaeque heres, unius quasi corporis librorum Aristotelicorum scientiam universam posteris tradentium partes.

cf. A. P. p. 3: *discipulorum autem et philosophiae quasi heredum studiis legavit libros ab ipso etsi multis locis annuntiatos nunquam tamen perscriptos περὶ τροφῆς καὶ αὐξήσεως, περὶ νόσων et quibus Theophrasti nomen maxime inclaruit περὶ φυτῶν.*

267.

Athen. XIV p. 652[a]: καὶ Ἀριστοτέλης ἐν τῷ περὶ φυτῶν οὕτως „φοινίκων ἀνόρχων, οὓς τινες εὐνούχους καλοῦσιν, οἱ δὲ ἀπυρήνους“.

268.

Pollux 10, 170: καὶ ἐν Ἀριστοτέλους δὲ ἢ Θεοφράστου φυτικοῖς γέγραπται „καλάμου, ὀρόφου, θρυαλλίδος, στροβίλου, πίτυος“.

269.

Antigonus mirab. 169: περὶ δὲ φυτῶν (φησιν ὁ Καλλίμαχος) τῆς ἀκάνθης εἶδος Ἀριστοτέλην φάσκειν περὶ τὴν Ἐρύθειαν εὑρίσκεσθαι διαποίκιλον τὴν χρόαν, ἐξ οὗ πλῆκτρα γίνεσθαι.

270.

Apollon. mir. 16: Θεόφραστος δ' ἐν τῇ περὶ φυτῶν πραγματείᾳ τὴν θαψίαν ῥίζαν, ᾗ οἱ ἰατροὶ χρῶνται, ἐάν τις σὺν κρέασιν ἑψήσῃ, τὰ πολλὰ ἓν γίγνεσθαι ὥστε ἐκ τοῦ ἀγγείου μηκέτι δύσασθαι ἐξαιρεθῆναι.

12 φοινίκων: cf. Nic. de pl. 1, 14 ‖ εὐνούχους = *spadones* Plin. 13,38 ‖ 15 codd. et edd. φυσικοῖς ‖ 17 περὶ δὲ τούτων τῆς ἀκανθείσας cod., corr. Bentl. (cf. Strab. 3 p. 175) ‖ ἄκανθα Ἡρακλέους Theophr. h. pl. 4, 4, 12 (Wimmer) ‖ 19 ἐρυθηναν εὑρ. cod. (Ἐρύθην ἀνευρίσκεσθαι O. Schneider)

271.

Phot. lex. s. ἔσμα: Ἀριστοτέλης, ὅπερ Θεόφραστος μίσχον· ἔστι δὲ ὁ αὐχὴν τοῦ καρποῦ τῶν ἀκροδρύων.

Eustath. in Il. ν, 289 (ἐν αὐχένι) p. 932: σημείωσαι δὲ ὅτι αὐχὴν οὐ μόνον ἐπὶ ζῴων λέγεται ἀλλὰ καὶ ἐπὶ καρπῶν, ὡς δηλοῖ ὁ οὕτω γράψας „ἔσμα φησὶν Ἀριστοτέλης, Θεόφραστος δὲ μίσχον. ἔστι δὲ ὁ αὐχὴν τοῦ καρποῦ τῶν ἀκροδρύων“.

272.

Apollon mir. 47: τὰ ὕδνα βροντῶν συνεχῶν γιγνομένων σκληρότερα γίγνεται, καθάπερ Θεόφραστος ἐν τοῖς περὶ φυτῶν εἴρηκεν.

Athen. epit. II, 62ᵃ: ὕδνα. γίνεται καὶ ταῦτα αὐτόματα ἀπὸ γῆς, μάλιστα περὶ τοὺς ἀμμώδεις τόπους.' λέγει δὲ περὶ αὐτῶν Θεόφραστος „τὸ ὕδνον, ὃ καλοῦσί τινες γεράνειον, καὶ εἴ τι ἄλλο ὑπόγειον“ καὶ πάλιν „ἡ τῶν ἐγγεοτόκων τούτων γένεσις ἅμα καὶ φύσις, οἷον τοῦ τε ὕδνου καὶ τοῦ φυομένου περὶ Κυρήνην ὃ καλοῦσι μίσυ, δοκεῖ δ' ἡδὺ σφόδρα τοῦτ' εἶναι καὶ τὴν ὀσμὴν ἔχειν κρεώδη, καὶ τὸ ἐν Θρᾴκῃ δὲ λεγόμενον ἴτον.

περὶ δὲ τούτων ἴδιόν τι λέγεται. φασὶ γάρ, ὅταν ὕδατα μετοπωρινὰ καὶ βρονταὶ γίνωνται, σκληρὰ τότε γίνεσθαι, καὶ μᾶλλον ὅταν αἱ βρονταί, ὡς ταύτης αἰτιωτέρας οὔσης <τῆς αἰτίας>. οὐ διετίζειν δέ, ἀλλ' ἐπέτειον εἶναι, τὴν δὲ χρείαν καὶ τὴν ἀκμὴν ἔχειν τοῦ ἦρος. οὐ μὴν ἀλλ' ἔνιοί γε ὡς σπερματικῆς οὔσης τῆς ἀρχῆς ὑπολαμβάνουσιν. ἐν γοῦν τῷ αἰγιαλῷ τῶν Μυτιληναίων οὔ φασι πρότερον εἶναι πρὶν ἢ

1 ἔσμα: πέσμα Hesych. s. v. (Schneider Theophr. III, 143) || 6 ἔστι δὲ: cf. Th. h. pl. 1, 2, 1 τοῦτο δ' ἐστὶν ᾧ συνήρτηται πρὸς τὸ φυτὸν τὸ φύλλον καὶ ὁ καρπός || 13 κράνιον codd. Th. h. pl. 1, 6, 5 (κεραύνιον Wimmer) || 21 τῆς αἰτίας add. Casaub. || 24 σπερματικῆς . . . ἀρχῆς: sic Th c. pl. 4, 4, 10 ἐπεὶ καὶ ἄνευ σπερματικῆς ἀρχῆς αὐτόματα πολλὰ συνίσταται

γενομένης ἐπομβρίας τὸ σπέρμα κατενεχθῇ ἀπὸ Τιαρῶν, τοῦτο δ' ἐστὶ χωρίον ἐν ᾧ πολλὰ γίνεται. γίνεται δὲ ἔν τε τοῖς αἰγιαλοῖς μάλιστα καὶ ὅπου χώρα ὕπαμμος· καὶ γὰρ αἱ Τιάραι τοιαῦται. φύεται δὲ καὶ περὶ Λάμψακον ἐν τῇ Ἀβαρνίδι καὶ ἐν Ἀλωπεκοννήσῳ κἀν τῇ Ἠλείων."

Plin. n. h. 19, 33: *tubera vocantur undique terra circumdata nullis fibris nixa* . . . (36) *simile est quod in Cyrenaica provincia vocant misy, praecipuum suavitate odoris ac saporis, sed carnosius, et quod in Threcia iton et quod in Graecia geranion.* (37) *de tuberibus haec traduntur peculiariter. cum fuerint imbres autumnales ac tonitrua crebra, tunc nasci, et maxime e tonitribus, nec ultra annum durare, tenerrima autem verno esse. quibusdam locis accepta riguis feruntur, sicut Mytilenis negant nasci sine exundatione fluminum invecto semine ab Tiaris. est autem is locus in quo plurima nascuntur. Asiae nobilissima circa Lampsacum et Alopeconnesum, Graeciae vero circa Elim.*

273.

Athen. epit. II, 61[f]: Θεόφραστος δὲ ἐν τῷ περὶ φυτῶν [ἱστορίας] γράφει „ὑπόγεια δὲ τὰ τοιαῦτά ἐστι καὶ ἐπίγεια καθάπερ οὓς καλοῦσί τινες πέζιας ἅμα τοῖς μύκησι γινομένους· ἄρριζοι γὰρ καὶ αὐτοὶ τυγχάνουσιν. ὁ δὲ μύκης ἔχει προσφύσεως ἀρχὴν τὸν καυλὸν εἰς μῆκος, καὶ ἀποτείνουσιν ἀπ' αὐτοῦ ῥίζαι".

Plin. n. h. 19, 38 (post quae supra ad fr. 272): *sunt et in fungorum genere Graecis dicti pezicae, qui sine radice aut pediculo nascuntur.*

274.

Athen. XIV p. 653[d]: οἷον τὰ ἐπεμβεβλημένα. ὁ γὰρ

7 cf. Nicol. de pl. II, 6 p. 36 Par., Plut. qu. conv. 4, 2, 1. 2 || 23 ῥίζαι: pergit Ath. φησὶ δὲ καὶ . . (= Th. h. pl. 4, 7, 2)

Ἀριστοτέλης καὶ ἐπεμβολάδας ἀπίους ὀνομάζει τὰς ἐγκεκεντρισμένας.

Harpocr. lex. (p. 71, 8) s. *ἐμβεβλημένα: ἀντὶ τοῦ ἐγκεκεντρισμένα. Δημοσθένης ἐν τῷ πρὸς Νικόστρατον. καὶ Ἀριστοτέλης δ' ἐμβολάδας ἀπίους λέγει τὰς τοιαύτας.*

275.

Aelian. de anim. 9, 37: *φυτοῦ ἑτέρου κλάδος ἐπιφύεται πρέμνῳ, προσήκων οἱ μηδὲ ἓν πολλάκις. τὸ δὲ αἴτιον Θεόφραστος λέγει φυσικώτατα ἀνιχνεύσας ὅτι τὰ ὀρνύφια τὴν ἄνθην τῶν δένδρων σιτούμενα, εἶτα ἐπὶ τοῖς φυτοῖς καθήμενα τὰ περιττὰ ἀποκρίνει. οὐκοῦν τὸ σπέρμα ταῖς κοιλάσι καὶ ταῖς ὀπαῖς αὐτῶν καὶ τοῖς σηραγγώδεσιν ἐμπῖπτον καὶ ἐπαρδόμενον τοῖς ὄμβροις τοῖς ἐξ οὐρανοῦ, εἶτα ἀναφύει ἐκεῖνα ἐξ ὧν ἐβλάστησεν. οὕτω τοι καὶ ἐν ἐλαίᾳ συκῆν κατανοήσεις καὶ ἐν ἄλλῳ ἄλλο.*

Plin. n. h. 17, 99: *semine quoque inserere natura docuit raptim avium fame devorato solidoque et alvi tepore madido cum fecundo fimi medicamine abiecto in mollibus arborum lecticis et ventis saepe translato in aliquas corticum rimas, unde vidimus cerasum in salice, platanum in lauro, laurum in ceraso et bacas simul discolores. tradunt et monedulam condentem semina in thesauros cavernarum eiusdem rei praebere causas. hinc nata inoculatio . . .*

276.

Pseudo-Iulianus epist. 24 Hertlein (A. P. p. 233): *Θεόφραστος δὲ ὁ καλὸς ἐν γεωργίας παραγγέλμασι τὰς τῶν ἑτεροφύτων δένδρων γενέσεις ἐκτιθεὶς καὶ ὅσα ἀλληλούχοις ἐγκεντρίσεσιν εἴκει πάντων οἶμαι τῶν φυτῶν μᾶλλον ἐπαινεῖ τῆς συκῆς τὸ δένδρον ὡς ἂν ποικίλης καὶ διαφόρου*

1 cf. Plut. qu. conv. 2, 6, 1 *δρύες ἀπίους ἐκφέρουσαι . . . καὶ συκαῖ μορέων ἐμβολάδες.*

γενέσεως δεκτικὸν καὶ μόνον τῶν ἄλλων εὔκολον παντοίου γένους ἐνεγκεῖν βλάστην, εἴ τις αὐτοῦ τὸν κλάδον ἐκτεμὼν ἕκαστον, εἶτα ἐκρήξας ἄλλην ἐς ἄλλο τῶν πρέμνων ἐμφυᾶ γονὴν ἐναρμόσειεν, ὡς ἀρκεῖν ἤδη πολλάκις αὐτοῦ καὶ ἀνθ' ὁλοκλήρου κήπου τὴν ὄψιν.

277.

Geopon. III, 3, 4 (cf. X, 59, 2. de malo punico Ar. probl. ined. 3, 4 Buss.): *τούτῳ τῷ μηνὶ (τῷ Μαρτίῳ) ταῖς ῥίζαις τῶν ἀμυγδαλῶν κόπρον χοιρείαν ἐπιθήσομεν· τάς τε γὰρ πικρὰς γλυκείας ποιεῖ καὶ μείζους καὶ τρυφεράς, ὡς Ἀριστοτέλης φησί. Θεόφραστος δὲ οὖρον ταῖς ῥίζαις ἐπιχέειν φησί* (c. pl. 3, 9, 3. 17, 5—6).

278.

Gargilius Martialis (Auct. class. Maii I p. 408 cf. A. P. p. 272): *fiunt dulcia ex amaris si . . . nec minus utile est si offundatur stercus suillum humano lotio resolutum et radicibus superfusum. Aristoteles in georgicis amaritudinem amygdali flagranti soli adsignat, cum crebrius exustae dulcior sucus hauriatur.*

14 *effundatur* cod. ‖ 16 *fraglanti solis* cod. sec. Maium (*flagrantiae solis* Scotti). cet. cf. Nicol. peripat. de plantis 2, 16 et de stercore porcino ad v. 15 eund. 1, 17 = Probl. ined. Bussem. 3, 4 (Ar. IV, 326 Did.)

VII. ZOICA.

XXXIX. ΖΩΙΚΑ
(Ἀριστοτέλους ἢ) Ἀριστοφάνους

(= *ἀνατομαί* vel *περὶ ζῴων ἀνατομῆς* vel quod idem est *περὶ ζῴων μορίων* sc. *ἄλλο*: A. P. p. 277. 312. 710. 711. Anecd. II, 10. auctor libri huius ineptiarum pleni grammaticus fuit (A. P. p. 315), non physicus. Aristoteles ubi sua citare videatur anatomica, proprium opus aliud non respexit, sed aut ipsum sectionis negotium aut tabulas pictas sicut ipsis sectionibus ita historiae animalium olim additas: cf. de Ar. libr. p. 188 sq. A. P. p. 278).

Apuleius de mag. 36: *legat veterum philosophorum monumenta, tandem ut intellegat, non me primum haec requisisse sed iam pridem maiores meos, Aristotelem dico et Theophrastum et Eudemum et Lyconem ceterosque Platonis minores, qui plurimos libros de genitu animalium deque victu deque particulis deque omni differentia reliquerunt. bene quod apud te, Maxime, causa agitur, qui pro tua eruditione legisti profecto Aristotelis περὶ ζῴων γενέσεως, περὶ ζῴων ἀνατομῆς, περὶ ζῴων ἱστορίας multiiuga volumina, praeterea problemata innumera eiusdem, tum ex eadem secta ceterorum, in quibus id genus varia tractantur.*
ib. c. 40: *quasi vero non paulo prius dixerim me de particulis omnium animalium de situ earum deque numero deque causa conscribere ac libros ἀνατομῶν Aristotelis et explorare studio et augere.*

Apollon. hist. mir. 27: *δύο γάρ εἰσιν αὐτῷ πραγματεῖαι ἡ μὲν περὶ ζῴων ἡ δὲ περὶ τῶν ζωικῶν.*

Ἀριστοφάνους τοῦ γραμματικοῦ περὶ ζῴων librum I et II excerpsit Sopater (Phot. bibl. cod. 161 p. 104b 33, sicut Ar. politias idem). ex eisdem duobus libris supersunt fragmenta (Anecd. Gr. II. Berol. 1870 p. 17—40) Aristophanis (i. e. Pseudaristotelis zoicorum auctoris) apud Constantinum in sylloge nunc a. 1885 Berolini plenius edita (in Suppl. Aristot. I, 1 quod ed. Sp. Lambros), quae hic non repeto. sunt autem quae describuntur animalia haec

I *περὶ τῶν ζῳοτοκούντων*

1 *περὶ τῶν πολυσχιδῶν*

ἄνθρωπος (Aristoph. II, 7—39: de cuius generatione quae nova occurrunt in libro I excerpsi fr. 285).

ἐλέφας (ib. 68—82)
λέων (ib. 133—150)
κύων (ib. 167—181)
λύκος (ib. 207—216)
πάρδαλις (ib. 245—251. cf. 1, 143. 50).
θώς (ib. 283—289)
αἴλουρος (ib. 295—299)
ὕαινα (ib. 308—313)
ἄρκτος (ib. 326—335)
μῦς (ib. 345—347)
μυγαλῆ (ib. 373)
γαλῆ (ib. 376—380)
ἰκτίς (ib. 387)
ἀλώπηξ (ib. 390—391)
δασύπους (ib. 409—410)
ἀσπάλαξ (ib. 419)
ἐχῖνος ὁ χερσαῖος (ib. 424—427)
νυκτερίς (ib. 436—440)
2 περὶ τῶν διχηλῶν
κάμηλος (ib. 446—459)
ἔλαφος (ib. 476—492)
3 περὶ τῶν μωνύχων
ἵππος (ib. 573—584)
. . . .
4 περὶ τῶν σελαχωδῶν λεγομένων ἰχθύων.
II περὶ τῶν ᾠοτοκούντων
5 περὶ τῶν ἐνύδρων (— περὶ τῶν μαλακίων etc.)
6 περὶ τῶν πτηνῶν.
III περὶ τῶν σκωληκοτοκούντων.
7 περὶ τῶν ἐντόμων.

279.

Apuleius de mag. 38: *de solis aquatilibus dicam nec cetera animalia nisi in communibus differentiis attingam. ausculta igitur quae dicam. iam me clamabis magica nomina Aegyptio vel Babylonico ritu percensere* σελάχια,

34 σελάχια : σελάχη Ar. cf. Suid. s. v., Gal. VI, 737 τραχὺ καὶ λαμπρὸν ἐν τῇ νυκτὶ τὸ δέρμα . . . διὸ καί τινες ἀπὸ τοῦ σέλας ἔχειν ὠνομάσθαι φασὶν αὐτὰ σελάχια.

μαλάκια, μαλακόστρακα, χονδράκανθα, ὀστρακόδερμα, καρχαρόδοντα, ἀμφίβια, λεπιδωτά, φολιδωτά, δερμόπτερα, στεγανόποδα, μονήρη, συναγελαστικά.

cf. Aristoph. epit. Ar. de an. p. 17, 11—20, 22 (Aelian. de an. 11, 37 et passim Suidas s. vv.).

280.

Athen. VII, 330ª: *Ἀριστοτέλης . . . ἐν δὲ τῷ περὶ ζωικῶν „σελάχη φησί βοῦς, τρυγών, νάρκη, βατίς, βάτραχος . . . βούγλωττος, ψῆττα . . . μῦς“.*

Athen. VII, 286ᵇ: *τῆς μὲν οὖν βατίδος καὶ τοῦ βατράχου μνημονεύει Ἀριστοτέλης ἐν τοῖς περὶ ζωικῶν καταριθμῶν αὐτὰ ἐν τοῖς σελάχεσιν.*

Aristoph. de anim. p. 17, 11 (Aelian. de an. 11, 37. Suid. s. *σελάχια*) *σελάχια μὲν οὖν λέγεται ὅσα λεπίδας οὐκ ἔχει τῶν ἰχθυδίων, οἷον μύραινα γόγγρος νάρκη τρυγὼν βοῦς γαλεός, καὶ τὰ μείζονα δὲ τούτων καὶ κητώδη λεγόμενα, καθάπερ δελφὶς φάλαινα φώκη. τούτοις δὲ μόνοις συμβέβηκε τῶν ἐνύδρων ζῳοτοκεῖν.*

Artemidor. 2, 14 p. 109, 13 H. *ὅσοι δὲ τῶν ἰχθύων εἰσὶ σελάχιοι, οἱ μὲν μακροὶ . . . λεπίδας οὐκ ἔχουσι . . . σμύραινα ἔγχελυς γόγγρος. οἱ δὲ πλατεῖς . . . οἷον τρυγὼν νάρκη βοῦς καὶ ὁ λεγόμενος ἀετὸς* (LV = Ar. p. 540ᵇ 18 cf. 8, *βάτος* Hercher) *καὶ γαλεὸς καὶ ῥίνη καὶ εἴτι ἄλλο τούτοις ὅμοιον.*

2 cf. Aristoph. epit. Ar. de an. p. 18, 26 (Suid. s. v): *ἀμφίβια* (Ar. 594, 28 sqq. cf. A. P. 309) *δὲ νενόμισται ὅσα τῶν ζῴων καὶ ἐν τῷ ὑγρῷ καὶ ἐπὶ τῆς χέρσου βιοῖ, καθάπερ ἵππος ποτάμιος καὶ ἐνυδρὶς* <*κάστωρ*> *κροκόδειλος* (Ael. de an. 11, 37). *δύναται δὲ καὶ ὁ ἄνθρωπος* (vides grammaticum! cf. Theophr. fr. 171, 1. 12 Wimmer) *ἀμφίβιος λέγεσθαι· εἰσὶ γὰρ οἳ ἅμα ἐν τῷ ὑγρῷ καὶ ἐν τῇ ξηρᾷ διαιτῶνται, καθάπερ ἐν Αἰγύπτῳ καὶ ἄλλῃ πολλαχῇ.* cf. p. 42, 18 L. ‖ *στεγανόποδα* ego (A. P. p. 309): male vulgo cum Gronovio *πεζὰ, νέποδα* ‖ 8 sine lac. codd. ‖ *βούγλωττα* cod. Marc. ‖ 10 *ζῴων* codd. (cum Marc.)

281.

Aelian. n. a. XI, 37: *Καλεῖται δὲ σελάχια ὅσα οὐκ ἔχει λεπίδας· εἴη δ' ἂν μύραινα γόγγρος νάρκη τρυγὼν βοῦς γαλεός, ⟨καὶ τὰ μείζονα δὲ τούτων καὶ κητώδη λεγόμενα, καθάπερ⟩ δελφὶς φάλαινα φώκη· ταῦτα δὲ ἄρα μόνα τῶν ἐνύδρων ζῳοτοκεῖ. μαλάκια δὲ καλεῖται ὅσα τῶν ἐνύδρων ἀνόστεά ἐστι, καὶ εἴη ἂν πολύπους σηπία ⟨τεῦθος⟩ τευθὶς ἀκαλήφη· ταῦτά τοι καὶ αἵματος ἄμοιρα καὶ σπλάγχνων ἐστί. μαλακόστρακα δὲ ἀστακοὶ καρίδες καρκίνοι πάγουροι· ἀποδύεται δὲ καὶ τὸ γῆρας ταῦτα. ὀστρακόδερμα δὲ ὄστρεα πορφύραι κήρυκες στρόμβοι ἐχῖνοι κάραβοι. καρχαρόδοντα δὲ στρογγύλους ἔχοντα τοὺς ὀδόντας καὶ ὀξεῖς, λύκος κύων λέων πάρδαλις· ταῦτα μέντοι καὶ σαρκῶν ἐσθίει. ἀμφόδοντα δὲ ἄνθρωπος ἵππος ὄνος, ἅπερ οὖν πιμελὴν ἔχει. συνόδοντα δὲ βοῦς πρόβατον αἴξ. χαυλιόδοντα δὲ τὰ ὑποφαίνοντα ἔξω τοὺς ὀδόντας, ὗς ὁ ἄγριος ἀσπάλαξ· τὸν γὰρ ἐλέφαντα οὔ φημι ὀδόντας ἔχειν ἀλλὰ κέρατα. ἔντομα δὲ σφὴξ μέλισσα· λέγουσι δὲ μηδὲ πνεύμονας ἔχειν ταῦτα. ἀμφίβια δὲ ἵππος ποτάμιος καὶ ἐνυδρὶς καὶ κάστωρ καὶ κροκόδειλος. φολιδωτὰ δὲ σαῦρος σαλαμάνδρα χελώνη κροκόδειλος ὄφις· ταῦτα δὲ καὶ τὸ γῆρας ἀποδύεται, πλὴν κροκοδείλου καὶ χελώνης. μώνυχα δὲ ἵππος ὄνος, δίχηλα δὲ βοῦς ἔλαφος αἴξ οἶς χοῖρος·*

δ'
2 *λεπϊ* (*-πίδα*) Vat. 997 (= Par. suppl. gr. 252) ‖ *εἴη* Hercher: *εἶεν* Vat. ‖ 3 suppl. ex Ar. Byz. p. 18, 2 ‖ 6 *ἐστι*: *εἰσὶ* Vat. ‖ 7 *ἐστί*: *εἰσὶ* Vat. ‖ 8 *καρκίνοι*: sic Vat. ‖ 9 *δὲ* om.
9
Vat. ‖ 10 *καρχαρόδοντες* Vat. (*-όδον*) ‖ 11 *στρογγύλους* — *ὀξεῖς* (Vat.) delevit Hercher, sed habet Aristoph. 18, 13 ‖ 12 *ταῦτά*
δτ' α
τοι Hercher (ut supra) ‖ *ἀμφώδοντα* (*ἀμφω*) Vat. ‖ 13 *συνοδόντ* (sic) Vat. ‖ 14 *δὲ* — *ὀδόντας* (Vat.) del. Hercher, sed habet Arist. 18, 22 ‖ 15 *σπάλαξ* Vat. ‖ *οὐ φημὶ* Vat. ‖ 18 *ἔνυδρος* Vat. (et Aristoph. 18, 28). corr. Gesn. ‖ *καὶ* ter delevit H., sed habet etiam Aristoph. 18, 28 ‖ 21 *μόνυχα* Vat. ‖ *ἔλαφος* (Gesn.): *ἐλέφας* codd. (non notavi ex Vat.) ‖ *ὄϊς* Vat.

πολυσχιδῆ δὲ ἄνθρωπος κύων. στεγανόποδα καὶ πλατυώνυχα κύκνος χήν. δερμόπτερος δὲ νυκτερίς. γαμψώνυχα δὲ οἷς καὶ τὸ ῥάμφος ἐπικαμπές, ἱέρακες ἀετοί. τὴν δὲ ἄλλην τῶν ζῴων ἰδιότητα ἀλλαχοῦ εἶπον (cf. 2, 52).

282.

Clemens Alex. strom. 6, 16 p. 290 Sylb.: *φασὶ δὲ καὶ τὸ ἔμβρυον ἀπαρτίζεσθαι πρὸς ἀκρίβειαν μηνὶ τῷ ἕκτῳ, τουτέστιν ἑκατὸν ἡμέραις καὶ ὀγδοήκοντα πρὸς ταῖς δύο καὶ ἡμίσει, ὡς ἱστορεῖ Πόλυβος μὲν ὁ ἰατρὸς ἐν τῷ περὶ ὀκταμήνων, Ἀριστοτέλης δὲ ὁ φιλόσοφος ἐν τῷ περὶ φύσεως.*

283.

Oribas. coll. med. 22, 5 (s. 1 et 2 p. 63 t. III ed. Bussemaker et Daremberg cf. praef. p. XIV):

περὶ ὀκταμήνων, ἐκ τῶν Ἀριστοτέλους τοῦ φιλοσόφου (cf. hist. an. p. 584^{b} 6—12).

Περὶ τῶν ὀκταμήνων εἰσί τινες οἵ φασιν οὐθὲν ζῆν. τοῦτο δέ ἐστι ψεῦδος· ζῇ γάρ, καὶ τοῦτο μάλιστα μὲν ἐν Αἰγύπτῳ δῆλον διὰ τὸ τρέφειν τε πάντα τὰ γινόμενα τοὺς Αἰγυπτίους, καὶ ἔτι τὰς γυναῖκας ἐκφόρους εἶναι καὶ τῶν παίδων τὴν τροφὴν μὴ εἶναι ἐπίκαιρον, εἴτε διὰ τὴν κουφότητα τοῦ ὕδατος· ὥσπερ γὰρ ἀφηψημένον τὸ τοῦ Νείλου ὕδωρ ἐστίν· εἴτε καὶ δι' ἄλλας αἰτίας. οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ Ἑλλάδι τηροῦσιν ἔστιν ἰδεῖν οὕτως ἔχειν, ὥστε τὸ μὲν ἅπαντα τὰ ὀκτάμηνα μὴ ζῆν οὐκ ἀληθές ἐστιν, ὅτι μέντοι ὀλίγα καὶ ἧττον τῶν ἑπταμήνων τε καὶ τῶν ἐκ τοῦ πλείονος ἀριθμοῦ γενομένων ἀληθές· καὶ γὰρ ἑνδεκάμηνον δοκεῖ γεννᾶσθαι καὶ δεκάμηνον.

2 *δέρμ. δὲ νυκτ.* (Vat.) del. Hercher, sed habet Aristoph. 19, 14 || 3 *τὴν δὲ ἄλλην τῶν ἄλλων* Vat. (*ἄλλην* del. Reiske Hercher) || 8 Polybos = Hipp. I, 444 Lips. cf. Plac. phil. 5, 18 || 17 *εὐεκφόρους* ait Ar. p. 584^{b} 7

284.

Strabo XV p. 695: *καὶ τὸν Νεῖλον εἶναι γόνιμον* (idem ait Aristobulus) *μᾶλλον ἑτέρων . . . τάς τε γυναῖκας ἔσθ' ὅτε καὶ τετράδυμα τίκτειν τὰς Αἰγυπτίας* (cf. Ar. p. 584ᵇ 32. 770, 35). *Ἀριστοτέλης δέ τινα καὶ ἑπτάδυμα ἱστορεῖ τετοκέναι, καὶ αὐτὸς πολύγονον καλῶν τὸν Νεῖλον καὶ τρόφιμον διὰ τὴν ἐκ τῶν ἡλίων μετρίαν ἕψησιν αὐτὸ καταλειπόντων τὸ τρόφιμον τὸ δὲ περιττὸν ἐκθυμιώντων.*

cf. Plin. 7, 33: *tergeminos nasci . . . in Aegypto, ubi fetifer potu Nilus amnis . . . et in Aegypto septenos uno utero simul gigni auctor est Trogus.*

285.

(nova quaedam collecta ex Aristophane Constantini l. I).

1. Aristoph. de animal. p. 25, 26 (Anecd. II. 1870): *ἀλλὰ μὴν καὶ εἰ ἦν αἷμα (τὸ σπέρμα), ὥς τινες ἔφασαν τῶν ἀρχαίων, πέψει δὲ μεταβεβληκὸς τὴν χροιάν, ἔδει αὐτὸ τῷ ψύχει μᾶλλον πήσσεσθαι, ὅπερ καὶ περὶ πᾶν αἷμα ψυχόμενον συμβαίνει.*

2. ib. p. 27, 18: *ἀλλὰ μὴν οὐδ' ἀπ' ἀμφοτέρων ἀρέσκει, λέγω δὴ τοῦ ἀνδρὸς καὶ τῆς γυναικός, φέρεσθαι τὸ σπέρμα. εἰ γὰρ ἀπ' ἀμφοτέρων καὶ ὅλων μὲν σωμάτων ἡ φορά, ἐχρῆν δύο γίνεσθαι ζῷα ἄρρεν καὶ θῆλυ· ἐξ ἑκατέρου γὰρ σώματος καὶ ἐκ παντὸς μέρους πάντα ἐξίησι.*

3. ib. p. 27, 9: *ἔοικεν οὖν φησὶν* (ὁ Ἀρ.) *ὅσον ἐπὶ τῇ αἰσθήσει μᾶλλον* (*ἢ ἀφ' ὅλου τοῦ σώματος* p. 26, 28 sqq.)

10 cf. Birt de Ovid. halieut. p. 157 (Gell. 10, 1 = Ar. p. 584ᵇ 33) ‖ 13 *τινές*: scil. Diogenes Apollon. (Anecd. II, 12 sq.) cum Herophilo et Erasistrato ‖ 14 *μεταβεβηκός* cod. cf. Anon. Brux. (in calce Theod. Prisc. ed. Arg. 1532) f. 103ᵃ (sec. Herophilum) *in seminales vias sanguinem venire, sed earum virtute albescere atque mutatum in seminis transire qualitatem* (cf. Ar. p. 726ᵇ 4) ‖ 20 *ἐχρῆν*: sed cf. Anon. Brux. p. 110 c

φέρεσθαι (τὸ σπέρμα) ἀπὸ τῶν περὶ τὴν κεφαλὴν τόπων. καὶ γὰρ οἱ πλειστάκες συνουσιάσαντες ὁρῶνται φησὶ κοίλους ἔχοντες τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ οἱ βουλόμενοι ἐπιγνῶναι εἰ γόνιμόν ἐστι τὸ τοῦ ἀνδρὸς σπέρμα ἢ οὐχί, χρίσαντες τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑπαλείμματί τινι συνουσιάζουσι, καὶ ἐὰν μὲν συγχρωσθῇ τὸ ἀποκριθὲν σπέρμα τῷ ὑπαλείμματι, γόνιμόν ἐστιν, εἰ δὲ μή, ἄγονον, ὡς διὰ τῶν πόρων τῶν περὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἀπὸ τοῦ ἐγκεφάλου συνεκκρινομένου τοῦ μέλλοντος γόνιμον ποιήσειν τὸ σπέρμα.

4. ib. p. 29, 29: *τὰς δὲ γυναῖκας δοκιμάζουσι προσθέμασί τισιν, οἷον σκόροδα προσάγοντες πρὸς τὰ στόματα τῶν ὑστερῶν· κἂν μὲν ὄζῃ τὸ στόμα χανούσαις καὶ οἱ μυκτῆρες τοῦ σκορόδου, γόνιμός ἐστιν, εἰ δὲ μή, ἄγονός ἐστιν. χρῶνται δὲ καὶ ἄλλαις δοκιμασίαις.*

5. ib. p. 28, 12 (ad Ar. p. 746ᵇ 20—33): *ἐνίαις μὲν οὖν καὶ γινομένων τῶν καταμηνίων ἀτεκνία παρακολουθεῖ. συμβαίνει δὲ τοῦτο κατὰ πολλὰς αἰτίας γίνεσθαι· καὶ γὰρ ἐὰν ᾖ εὐνουχώδης καὶ μικρὸν τὸν τράχηλον ἔχουσα, οὐ συλλήψεται, καὶ ἐὰν ἢ ἐγκεκλεισμένας ἢ κωφὰς καὶ μὴ ἐστομωμένας τὰς ὑστέρας ἔχῃ, κἂν λίαν κάθυγρος ᾖ, συνεξυγραίνει γὰρ τὸ τοῦ ἄρρενος σπέρμα, κἂν λίαν πάλιν κατάξηρος, ἀναληφθήσεται γὰρ καὶ αναξηρανθήσεται, ἐὰν μὴ καταβαίνῃ τὸ ἴδιον μέτρον. καὶ ἄλλαι δὲ πολλαὶ πηρώσεις ἀγονίας αἰτίαι καὶ τοῖς ἄρρεσι καὶ ταῖς θηλείαις ὑπάρχουσιν.*

6. ib. p. 31, 2 (ad Ar. p. 583, 14—24): *ὅθεν καὶ ταῖς πυκνὰ συνουσιαζομέναις βραδύτερον τὸ ἐν γαστρὶ λαβεῖν. λεαίνεται γὰρ αὐταῖς καὶ κωφὸν γίνεται τὸ στόμα τῆς ὑστέρας ὑπὸ τῶν συνικμαζομένων ὑγρῶν ἐν τῷ τέλει τῆς ὁμιλίας.*

3 similem probationem in saliva feminarum memorat Ar. de gen. an. p. 747, 9 (unde Plin. 7, 67) ‖ 8 cf. Ar. p. 747, 11—14 ‖ 10 *δοκιμάζουσι*: cf. Diocles ap. Sor. gyn. 1, 35 (p. 200, 4 R.) ‖ 19 *ἢ* (*κωφὰς*): *καὶ ἐὰν* cod. ‖ 22 *ἐὰν* Lambros: *κἂν* cod. ‖ 26 *ἐν γαστρὶ* Diels: *ἐγγάστριον* cod.

7. ib. p. 36, 21: *ὀρεκτικώτεροι δὲ ἀλλήλων πρὸς τὰς συνουσίας εἰσὶν οἱ μὲν ἄνδρες χειμῶνος, αἱ δὲ θήλειαι θέρους.*

8. ib. p. 37, 6: *αἱ ὕπανδροι κατακορεῖς πρὸς τὰ ἀφροδίσια . . .* p. 37, 12: *οἱ δασεῖς* (Ar. p. 774^b 2) *καὶ δασέα στήθη καὶ πλατέα ἔχοντες ὀρεκτικοὶ μᾶλλον πρὸς τὰς συνουσίας . . . οἱ τὰ στήθη ψιλὰ καὶ στενὰ ἔχοντες εὐαδίκητοι* (cf. physiogn. 812^b 17) *ὑπὸ τῶν συνουσιῶν.*

9. ib. p. 37, 1: *μόνη ἡ γυνὴ κύουσα ὠχρίαν ἐπιδέχεται* (Ar. p. 70, 36), *τὰ δ' ἄλλα ζῷα οὐκέτι.*

10. ib. p. 31, 16: *πρῶτον δέ φησι γίνεσθαι περὶ τὸ συλληφθὲν ἐν τῇ μήτρᾳ σπέρμα χρόαν μὲν ἐξηλλαγμένην ἅτε ἐξ ἐρυθροῦ τῆς θηλείας τῶν καταμηνίων ἀπολείμματος, ὃ δὴ καὶ ὕλης τάξιν ἐπέχει, καὶ ἐκ λευκοῦ τοῦ ἄρρενος σπέρματος, εἶτα περὶ ταῦτα ὑμένα λεπτὸν περιπήγνυσθαι, ὃν καλεῖσθαι χόριον· εἶτα ἐχομένως πρῶτον διατυποῦσθαι . . . καρδίαν.*

11. ib. p. 31, 25: *ἐκ δὲ τῆς καρδιὰς δύο ἀγγεῖα, ἀρτηρία τε καὶ φλέψ, πρῶται γίνονται, καὶ ἡ μὲν φλὲψ τροφῆς χάριν, ἡ δὲ ἀρτηρία φυλακῆς τοῦ συμφύτου πνεύματος.*

12. ib. p. 32, 3: *διαπίπτειν δέ φησι Διογένην τὸν Ἀπολλωνιάτην εἰρηκότα ταῖς κοτυληδόσι ταῖς ἐν τῇ μήτρᾳ τρέφεσθαι τὰ ἔμβρυα.*

13. ib. p. 29, 1: *αὐξανόμενα δὲ τῷ χρόνῳ τὰ ἔμβρυα, ὅτε δὴ συμβαίνει ἀσᾶσθαι τὴν ἔχουσαν, τότε καὶ τοῦ νοεροῦ μέρους τῆς ψυχῆς συμβαίνει μετασχεῖν.*

18 *δύο ἀγγεῖα* (cf. Eudem. ap. Sor. gyn. 1, 57. Erasistr. Gal. XI, 153. V, 552): *δύο φλέβες* Ar. p. 740, 28 (743, 1) ‖ 19 *τροφῆς* sc. *τῆς αἱματικῆς* (p. 32, 2) ‖ 22 *εἰρηκότα*: cf. *οἱ λέγοντες* ap. Ar. p. 746, 19. 4 (Anecd. p. 12. 32 not.) et de Diocle idem sentiente Sor. gyn. 1, 14 (Erot. lex. p. 83, 9 Kl. Galen. II, 905) ‖ 25 *ἀσᾶσθαι*: cf. Ar. p. 584, 22 ‖ *τὴν*: *καὶ τὴν* cod. ‖ *τότε*: cf. Ar. p. 736^b 5 ‖ 26 *μετασχεῖν* Sauppe: *αὐτὸ ἔχειν* cod.

14. ib. p. 34, 14 — 35, 16: *δίδυμά τε καὶ τρίδυμα γίνεται ἃ μὲν κατ' ἐπισύλληψιν* (Ar. p. 585, 5), *ἔστι δ' ὅτε φησὶ* (cf. Ar. p. 772^b 18. 773^b 12) *καὶ κατὰ σχίσιν. ὅταν μὲν ἅμα ἐκτεχθῇ ἄρρεν καὶ θῆλυ, ἀνάγκη ταῦτα κατ' ἐπισύλληψιν γεγονέναι, ἅτε τοῦ ἄρρενος μὲν ἐκ πεπεμμένου γεγονότος τοῦ δὲ θήλεος ἐξ ἀπέπτου, ὥστε ὑπὸ δύο ταῦτα καταβολὰς γεγενῆσθαι. τὰ δὲ ὑπὸ μίαν καταβολὴν τοιαῦτα γινόμενα τοῦ μὲν κατεψυγμένου γίνεται σπέρματος ὑπομεμενηκότος περὶ τὸν περίνεον τοῦ δὲ ἐπικατενηνεγμένου καὶ οὕτως ὁμοῦ ἀμφοτέρων ἐμπεπτωκότων* (cf. Ar. p. 775, 25). *ὅταν δὲ ὑπὸ μίαν καταβολὴν δύο ἄρρενα ἢ δύο θήλεα γένηται, ταῦτα σχισθέντος ἐν τῇ μήτρᾳ τοῦ σπέρματος γίνεται τοῦ μὲν πεπεμμένου εἰς δύο ἄρρενα τοῦ δὲ ἀπέπτου εἰς δύο θήλεα.*

ὅτι δὲ κατ' ἐπισύλληψιν ἀρέσκει αὐτῷ γίνεσθαι, αὐτὸς οὕτω φησί (p. 585, 15). *συνέβη γάρ τινα δούλην περὶ Τρίκκην ἐκ τοῦ δεσπότου καὶ τοῦ ἐπιτρόπου τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ πλησιάσασαν τεκνῶσαι δύο, ὧν τὸ μὲν ἦν τῷ ἐπιτρόπῳ ὅμοιον, τὸ δὲ τῷ δεσπότῃ* (ad Ar. p. 585, 15 *μοιχευομένη γάρ τις τὸ μὲν τῶν τέκνων τῷ ἀνδρὶ ἐοικὸς ἔτεκε τὸ δὲ τῷ μοιχῷ*. cf. Plin. 7, 49 inter ea quae ex Ar. p. 585, 10—21 attulit: *et in ea quae gemino partu alterum marito similem alterumque adultero genuit, item in proconnesia ancilla, quae eiusdem diei coitu alterum domino similem alterum procuratori eius*).

καὶ μὴν ὅτι κατὰ σχίσιν τοῦ σπέρματός τινα γίνεται οὕτως φησί· τὰ δὲ διδυμοτοκοῦντα ἀπὸ μιᾶς καταβολῆς δοκεῖ ἀρρενοτοκεῖν ἢ θηλυτοκεῖν, ὅτε τὸ σπέρμα τοῦ ἄρρενος

3 *σχέσιν* cod. (item infra) ‖ 4 *ἐκτεθῇ* cod. (corr. Lambros) ‖ 8 *τοῦ μὲν*: *τὰ μὲν ἐκ* cod. (*τὸ μὲν ἐκ . . . τὸ δὲ ἀπὸ κατεν*. Lambros) ‖ 9 *περίνεον*: cf. Ar. p. 766, 5 (*ὑπομιμνήσκοντος περὶ τὸν νέον* cod.) ‖ 15 *αὐτὸς γὰρ* cod. ‖ 18 *πλησιασάσῃ* cod. (corr. Sauppe, *πλησιασάντων* olim ego) ‖ 24 cf. item Plin. 7, 51 *exemplum Nicaei pyctae* cum Ar. p. 586, 2—4. 722, 9—11! ‖ 28 *ὅτε*: *ὅτι* cod.

ἰσχυρόν ἐστιν ὥστε μεριζομένου εἰς δύο ἢ εἰς πλείονα τρόφιμα γίνεσθαι.

τὰς δὲ ὁμοιότητας οἴεται συμβαίνειν παρὰ τὰς ἀπεψίας καὶ εὐπεψίας τῶν σπερμάτων· οἴεται γὰρ καὶ τὰ καταμήνια σπέρματα ἄπεπτα εἶναι. ὅταν μὲν οὖν εὔπεπτος γένηται ἡ ἐν τοῖς καταμηνίοις ὑπόλειψις (cf. Ar. p. 767^{b} 15 sqq.), *καθ' ἑαυτὴν ποιήσει θήλειαν τὴν μορφήν, ἐάν τε ἄρρεν ἐάν τε θῆλυ. ἀπέπτων δὲ μᾶλλον γενομένων τῶν καταμηνίων, κατὰ τὸν πατέρα γεννηθήσεται ἡ μορφή, ἐάν τε ἄρρεν ἐάν τε θῆλυ. ἐὰν δὲ ἀμφοτέρων πεπεμμένων, ἄρρεν ⟨γενήσεται⟩, ὅμοιον δὲ τῇ μητρί. ἐὰν δὲ ἀμφοτέρων ἀπέπτων, γενήσεται θῆλυ καὶ ὅμοιον τῷ πατρί.*

15. ib. p. 36, 27 (A. P. p. 372): *μόνη ἡ γυνὴ τῶν ζῳοτόκων ὑπηνέμια τίκτει, τὸν λεγόμενον Ὄσιριν ἐν Αἰγύπτῳ. μαρτυρεῖ δὲ Θεόφραστος λέγοντι Ἀριστοτέλει ἄνευ ὀχείας γίνεσθαί ⟨τινα⟩ τὸν λεγόμενον Ὄσιριν ἐν τῷ πέμπτῳ τῶν περὶ ζῴων.*

Hesych. s. *ὄσιρις*: *αἱ ἐν Αἰγύπτῳ ὑπηνέμια τίκτουσι τὸν λεγόμενον Ὄσιριν γυναῖκες.*

16. ib. p. 36, 30: *μόνη γυνὴ ἠπιωτέρα καὶ πραοτέρα μετὰ τὸ τεκεῖν, τὰ δὲ ἄλλα ζῷα δεινὰ καὶ δυσχερῆ καὶ ἀπρόσιτα.*

286.

Plinius n. h. 11, 273: *miror equidem* ***Aristotelem*** *non modo credidisse praescita vitae esse aliqua in corporibus ipsis, verum etiam prodidisse. quae quamquam vana existimo nec sine cunctatione proferenda, ne in se quisque ea*

1 *μεριζομένου* Lambros: -*ζόμενον* cod. ‖ *τρόφιμα* (cf. *ἐκτρέφειν* Ar. p. 773^{b} 24): *γόνιμον* Sauppe ‖ 4 cf. supra Aristoph. p. 27, 25 *ἔστι δὲ καταμήνια ἄπεπτον περίττωμα* (Ar. p. 774, 2. 726^{b} 31 etc.) ‖ 15 *ἄνευ ὀχείας*: Plut. de Is. et Os. c. 43. Ael. de an. 11, 10. M. Duncker Gesch. d. Alt. I^{4} 51. 54 ‖ 16 *τῶν* Lambros: *τῷ* cod. ‖ 19 *ὄρνεις μονόσιροι* Geopon. 14, 7, 30 (= Bennu-Osiris) ‖ 21 *τεκεῖν*: sic! sed cf. Ar. p. 585, 3 (*δέχεται ὀχείαν κύοντα*). 773^{b} 25

auguria anxie quaerat, attingam tamen quae tantus vir in doctrina non sprevit. igitur vitae brevis signa ponit raros dentes, praelongos digitos, plumbeum colorem pluresque in manu incisuras nec perpetuas. contra longae esse vitae incurvos umeris et in manu unam aut duas incisuras longas habentes et plures quam XXXII dentes, auribus amplis. nec universa haec, ut arbitror, sed singula observat, frivola ut reor et vulgo tantum narrata.

Aristoph. de anim. p. 37, 17: *οἱ ἀραιοὺς τοὺς ὀδόντας ἔχοντες καὶ ἐλάσσονας τῶν τριακονταδύο ὡς ἐπὶ πολὺ ὀλιγοχρόνιοι γίνονται.*

287.

Plin. n. h. 2, 220: *addit . . . Aristoteles nullum animal nisi aestu recedente expirare.*

288.

Apollonius mirab. 27: *Ἀριστοτέλης ἐν τοῖς ζωικοῖς· δύο γάρ εἰσιν αὐτῷ πραγματεῖαι, ἡ μὲν περὶ ζῴων ἡ δὲ περὶ τῶν ζωικῶν· „οἱ φθεῖρες, φησίν, ἐν τῇ κεφαλῇ ἐν ταῖς μακραῖς οὐ φθίνουσι νόσοις, ἀλλὰ μελλόντων τελευτᾶν τῶν πασχόντων ἐπὶ τὰ προσκεφάλαια εὑρίσκονται προλελοιπότες τὴν κεφαλήν.“*

Aristoph. de an. p. 37, 23: *μόνου τοῦ ἀνθρώπου μέλλοντος μεταλλάσσειν οἱ ἐν τῇ κεφαλῇ φθεῖρες γίνονται* (corr. *φθίνουσιν*).

289.

Apollon. mir. 28 (cf. fr. 237): *Ἀριστοτέλης ἐν τοῖς*

8 *tantum* Birt: *tamen* codd. ‖ 13 cf. Soran. gyn. 1, 41 p. 205, 30 Rose. Antig. mir. 125 ‖ 17 *ἀλλὰ* post *πασχόντων* cod. (haec sic corr. Hercher: *μελλόντων δὲ τελ. τ. π. ἐπὶ τὰ πρ. μεθίστανται . . .*) ‖ 19 cf. Ar. p. 556ᵇ 21 *ζῇ δὲ χυμοῖς σαρκὸς ζώσης* (Philo *π. προνοίας* opp. VI, 199 = VIII, 96 Lips. *φθεῖρας δὲ ἡ ἀπὸ τῶν ἱδρώτων* sc. *σῆψις ἐψύχωσεν*)

ζωικοῖς „ὁ ῥύπος, φησίν, ἐν τοῖς ὠταρίοις γιγνόμενος πικρὸς ὤν, ἐν ταῖς μακραῖς νόσοις γλυκὺς γίνεται“.

290.

Solini (interpolator ad) 27, 13 (p. 235, 29 Mommsen): *leones . . . qui, ut Aristoteles perhibet, soli ex eo genere quod dentatum vocant vident protinus atque nascuntur.*

cf. Plutarch. qu. conv. 4, 5, 2: *τὸν λέοντα τῷ ἡλίῳ συνοικειοῦσιν* (*Αἰγύπτιοι*) *ὅτι τῶν γαμψωνύχων τετραπόδων βλέποντα τίκτει μόνος.* Aelian. n. a. 5, 39: *λέγει Δημόκριτος τῶν ζῴων μόνον τὸν λέοντα ἐκπεπταμένοις τίκτεσθαι τοῖς ὀφθαλμοῖς* (haec ex Ael. praebet Const. II, 151).

291.

Aelian. de nat. an. 9, 6 (cf. A. P. p. 713): *κατὰ τὴν νουμηνίαν δὲ τὰ ζῷα, ὡς πυνθάνομαι, ἢ φθέγγεταί τι τῇ συντρόφῳ φωνῇ ἢ πίπτει, λέων δὲ ἄρα μόνος, ὡς Ἀριστοτέλης φησίν, οὐδέτερον αὐτοῖν δρᾷ.*

292.

Aristoph. epit. Ar. de an. p. 19, 14 (unde Suid. s. *δερμ.*): *δερμόπτερος δὲ ἡ νυκτερίς, ἥτις μόνη τῶν πτητικῶν ζῳοτοκεῖ καὶ γάλα ἔχει ἐν τοῖς μαστοῖς καὶ θηλάζει εὐθέως τὸ γεννώμενον.*

Artemidor. 3, 65 p. 194, 7 Hercher: *μόνη δὲ νυκτερὶς . . . ζῳοτοκεῖ καὶ γάλα ἐν μαζοῖς ἔχει καὶ τοὺς ἰδίους ἐκτρέφει νεοττούς.*

cf. Antig. Car. mir. 22 (ex Aristophanis fonte cf. Clearch. Sol. ap. Polluc. 2, 164 cum ips. Ar. p. 497^{b} 34) *ἡ νυκτερὶς δὲ μόνον τῶν ὀρνέων* (sic! cf. Ar. p. 490, 12) *ὀδόντας*

2 *ὅταν τελευτᾶν μέλλωσιν* cod. ante *ἐν ταῖς μακρ.* (del. Hercher) ‖ 4 contrarium Ar. p. 742, 9. 774^{b} 16. A. P. p. 713 ‖ 5 *dentatum*: scil. *καρχαρόδουν* ‖ 7 *γαμψωνύχων* (cf. Ar. p. 517^{b} 1)

ἔχει καὶ μαστοὺς καὶ γάλα. [*φησὶ δὲ ὁ Ἀριστοτέλης* (sc. verus) *καὶ φώκην καὶ φάλαιναν ἴσχειν γάλα* = p. 521 b 24.

Plin. n. h. 10, 168 (cf. 11, 232): *volucrum animal parit vespertilio tantum, cui et membranaceae pinnae uni. eadem sola volucrum lacte nutrit ubera admovens. parens geminos volitat amplexa infantes secumque portat. eidem coxendix una traditur, et in cibatu culices gratissimi.* (= Aristoph. de an. II, 436—440 Lambros).

293.

Hierocles in Hippiatr. praef. p. 4 Bas. 1537 (Aristoph. p. 282 Nauck): *Ἀριστοφάνης οὖν ὁ Βυζάντιος τὰ περὶ φύσεως ζῴων ἐπιτεμόμενος ἐκ τῶν Ἀριστοτέλους τοῦ φιλοσόφου φησὶν ἔτη ζῆν δύνασθαι ἵππον πεντήκοντα καὶ πρός* (Ar. p. 576, 28) . . . *συλλαμβάνειν γε μὴν καὶ κύειν ἐπιτηδείως ἔχειν φησὶν Ἀριστοτέλης τὴν θήλειαν ἕως ἐτῶν τριάκοντα.*

Περὶ ἰχθύων
(*Περὶ τῶν ἐνύδρων*).

294.

Athen. VII, 305[d]: *Ἀριστοτέλης ἐν τῷ περὶ ζωικῶν φησι „τὰ δὲ ἀνόδοντα καὶ λεῖα ὡς ῥαφίς. καὶ τὰ μὲν λιθοκέφαλα ὡς χρέμυς, τὰ δὲ σκληρόδερμα ὡς κάπρος. καὶ τὰ μὲν δίραβδα ὥσπερ σεσερῖνος, τὰ δὲ πολύραβδα καὶ ἐρυθρόγραμμα ὡς σάλπη“.*

VII, 319[d]: *Ἀριστοτέλης . . . ἐν δὲ τῷ περὶ ζωικῶν*

12 *ζῆν δύνασθαι*: cf. Aristoph. p. 40, 4 R. ‖ 14 *ζῇ δ' ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἔτη τριάκοντα* Aristoph. (de fem.) p. 146, 7 L. ‖ 17 *ζώων* codd. (cum Marc.) ‖ 18 *φησὶ τάδε. ἀνόδ. κ. λ.* cod. Marc. ‖ 19 *κρέμυς* codd. (*χρόμις* Ar. p. 601b 30. Plin. 9, 57. Ael. 9, 7) ‖ *σκληρόδερμα*: codd. (cum Marc.) et edd. *σκληρότατα τραχύδερμα* ‖ 22 *ἐν δὲ τῶι περὶ ζωικῶν ἰχθύων* cod. Marc. (om. ἢ)

15*

ἢ ἰχθύων ῥαφίδα αὐτὴν (sc. τὴν βελόνην Ar. p. 543^{b} 11) ὀνομάσας ἀνόδουν φησὶν εἶναι.

295.

Athen. VII, 319^{c}: Ἀριστοτέλης ἐν τῷ περὶ ζωικῶν ἀκανθοστεφῆ φησιν εἶναι καὶ ποικιλόχροα φυκίδα . . . τῶν δὲ γραμμοποικίλων πλαγίαις τε ταῖς ῥάβδοις κεχρημένων πέρκη.

296.

Athen. VII, 327^{f}: Ἀριστοτέλης δ' ἐν τῷ περὶ ζωικῶν ποικιλερυθρομέλαιναν αὐτὴν (sc. τὴν χάννην) ὀνομάζει καὶ ποικιλόγραμμον, διὰ τὸ μελαίναις γραμμαῖς πεποικίλθαι.

297.

Athen. VII, 286^{f}: Ἀριστοτέλης ἐν τῷ ἐπιγραφομένῳ ζωικῷ ἢ περὶ ἰχθύων „νωτόγραπτα, φησί, λέγεται βῶξ . . ., σκολιόγραπτα δὲ κολίας".

298.

Athen. VII, 313^{d}: Ἀριστοτέλης δὲ ἐν τῷ περὶ ζωικῶν γράφει οὕτως „ὀρροπυγόστικτοι δὲ τῶν ἰχθύων μελάνουρος καὶ σαργὸς πολύγραμμοί τε καὶ μελανόγραμμοι".

299.

Athen. VII, 305^{c}: Ἀριστοτέλης δ' ἐν τῷ περὶ ζωικῶν „καὶ τὰ μὲν μελανόστικτα ὥσπερ κόσσυφος, τὰ δὲ ποικιλόστικτα ὥσπερ κίχλη".

300.

Athen. VIII, 331^{d}: . . . καίτοι μόνους εἰρηκότος Ἀριστοτέλους φθέγγεσθαι σκάρον καὶ τὸν ποτάμιον χοῖρον.

2 φ. αὐτὴν εἶναι codd. ‖ 4 sine lac. codd. ‖ 8 ποικιλέρυθρον μέλαιναν male cod. Marc. et edd., corr. Meineke ‖ 11 νοτόγρ. cod. M ‖ sine lac. codd. ‖ 15 σάργος cod. M. cf. Isid. 12, 6, 27 *in corpore lineas nigras*

Aristoph. de an p. 38, 14: *οὐδεὶς ἰχθὺς λαλεῖ, μόνος δὲ ὁ λεγόμενος σκάρος καὶ ὁ ποτάμιος χοῖρος* (unde Philop. in Ar. de an. f. L 8ᵇ sup. *ὥστε εἰ καὶ οἱ σκάροι λέγονται φωνεῖν, τὸ αὐτὸ τοῦτο καὶ ἐπ' αὐτῶν ὑποληπτέον*. cf. Suid. s. *πνεύμων*).

Oppianus hal. 1, 134:
καὶ σκάρον, ὃς δὴ μοῦνος ἐν ἰχθύσι πᾶσιν ἀναύδοις
φθέγγεται ἰκμαλέην λαλαγὴν καὶ μοῦνος ἐδητύν
ἄψορρον προίησιν ἀνὰ στόμα, δεύτερον αὖθις
δαινύμενος, μήλοισιν ἀναπτύσσων ἴσα φορβήν.

301.

Etym. M. p. 218, 28 (Herodian. p. 396, 20 Lentz) s. *βῶξ* (= *βόαξ* cf. fr. 297): *Ἀριστοτέλης δὲ ὅτι μόνος τῶν ἰχθύων φωνὴν προίεται, καὶ οὕτως ὠνόμασται* (cf. Athen. VII, 287ᵃ *ὠνομάσθη δὲ παρὰ τὴν βοήν*).

302.

Athen. VII, 328ᵈ: *θρισσῶν δὲ μέμνηται Ἀριστοτέλης ἐν τῷ περὶ ζωικῶν ἢ ἰχθύων ἐν τούτοις „μόνιμα . . . θρίσσα, ἐγκρασίχολος, μεμβράς, κορακῖνος, ἐρυθρῖνος, τριχίς"*. ib. p. 328ᶠ: *ὁμοίως δὲ (τριχίαν) καὶ Ἀρ. ἐν πέμπτῳ ζῴων μορίων* (p. 543, 5), *ἐν δὲ τῷ ἐπιγραφομένῳ περὶ ζωικῶν τριχίδα.*

303.

Athen. VII, 303ᵈ: *Ἀριστοτέλης δ' ἐν τῷ περὶ ἰχθύων ἀγελαῖον καὶ ἐκτοπιστικὸν εἶναι τὴν θυννίδα.*

304.

Athen. III, 88ᵇ: *Ἀριστοτέλης δ' ἐν τῷ περὶ ζωικῶν*

16 *περὶ ζώων καὶ ἰχθύων* codd. (cum Marc.) ‖ sine lac. codd. cf. A. P. p. 298 ‖ 17 corr. *ἐρίτιμος*? ‖ 19 *περὶ* addidi: *ἐν δὲ τῶι ἐπιγραφομένωι ζωικῶν* Marc. (*ζωικῷ* vulgo) ‖ 22 codd. *ζώων*

„ὄστρεα, φησί, πίννη, ὄστρεον, μῦς, κτείς, σωλήν, κόγχη, λεπάς, τῆθος, βάλανος . . . πορευτικὰ δὲ κῆρυξ, πορφύρα, ἡδυπορφύρα, ἐχῖνος, στράβηλος. ἔστι δ' ὁ μὲν κτεὶς τραχυόστρακος ῥαβδωτός, τὸ δὲ τῆθος ἀρράβδωτον λειόστρακον, ἡ δὲ πίννη λεπτόστομον, τὸ δὲ ὄστρεον παχύστομον δίθυρον δὲ καὶ λειόστρακον, λεπὰς δὲ μονόθυρον καὶ λειόστρακον, συμφυὲς δὲ μῦς, μονοφυὲς δὲ καὶ λειόστρακον σωλὴν καὶ βάλανος, κοινὸν δ' ἐξ ἀμφοῖν κόγχη.“

305.

Athen. VII, 318e: ἐν δὲ τῷ περὶ ζωικῶν Ἀριστοτέλης μαλάκιά φησιν εἶναι πολύποδας, ὀσμύλην, ἑλεδώνην, σηπίαν, τευθίδα.

306.

Athen. VII, 318b: ἐν δὲ τῷ περὶ ζωικῶν ἢ ἰχθύων (Ἀρ.) „πολύπους, φησί, τὶς ὁ μὲν τρεψίχρως ὁ δὲ ναυτίλος“.

307.

Athen. VII, 281f: Ἀριστοτέλης δ' ἐν τῷ περὶ ζωικῶν μονάκανθον εἶναι καὶ κιρρὸν τὸν ἀλφηστικόν.

308.

Athen. VII, 277e: ταύτας (τὰς ἀμίας) Ἀριστοτέλης ἱστορεῖ τὰ μὲν βράγχια ἔχειν καλυπτά, εἶναι δὲ καρχαρόδοντας καὶ τῶν συναγελαζομένων καὶ σαρκοφάγων, χολήν τε ἔχειν ἰσομήκη τῷ ἐντέρῳ καὶ σπλῆνα ὁμοίως. λέγεται δὲ ὡς θηρευθεῖσαι προσανάλλονται καὶ ἀποτρώγουσαι τὴν ὁρμιὰν ἐκφεύγουσιν. . . . Ἀριστοτέλης δὲ παρετυμολογῶν αὐτῆς τοὔνομά φησιν ὠνομάσθαι παρὰ τὸ ἅμα ἰέναι ταῖς παραπλησίαις· ἔστι γὰρ συναγελαστική.

2 sine lac. codd. ‖ 12 ἢ: καὶ codd. (cum Marc.) ‖ 13 τριψίχρως cod. M ‖ 14 ζώων (ζώιων Marc.) codd. ‖ 21 cf. infra fr. 332

309.

Athen. VII, 284[f]: τῆς δ' ἀφύης ἐστὶ γένη πλείω. καὶ ἡ μὲν ἀφρῖτις λεγομένη οὐ γίνεται ἀπὸ γόνου, ὥς φησιν Ἀριστοτέλης, ἀλλ' ἐκ τοῦ ἐπιπολάζοντος τῇ θαλάσσῃ ἀφροῦ. ἑτέρα δ' ἐστὶν ἀφύη ἡ κωβῖτις λεγομένη. γίνεται δ' αὕτη ἐκ τῶν μικρῶν καὶ φαύλων τῶν ἐν τῇ ἄμμῳ διαγενομένων κωβιδίων. καὶ ἐξ αὐτῆς δὲ ταύτης τῆς ἀφύης ἀπογεννῶνται ἕτεραι, αἵτινες ἐγκρασίχολοι καλοῦνται. γίνεται καὶ ἄλλη ἀφύη ὁ γόνος τῶν μαινίδων, καὶ ἄλλη ἐκ τῆς μεμβράδος, καὶ ἔτι ἄλλη ἐκ τῶν μικρῶν κεστρέων τῶν ἐκ τῆς ἄμμου καὶ τῆς ἰλύος γινομένων. πάντων δὲ τούτων ἡ ἀφρῖτις ἀρίστη.

Athen. VII, 300[f]: ἐγκρασίχολοι. καὶ τούτων μέμνηται Ἀριστοτέλης ὡς μικρῶν ἰχθυδίων ἐν τῷ περὶ ζωικῶν.

310.

Athen. VII, 294[d]: γαλεοί ... Ἀριστοτέλης δὲ εἴδη αὐτῶν φησιν εἶναι πλείω, ἀκανθίαν λεῖον ποικίλον σκύμνον ἀλωπεκίαν ῥίνην ... ὁ δ' Ἀριστοτέλης ἐν πέμπτῳ ζῴων μορίων καὶ κεντρίνην φησί τινα γαλεὸν εἶναι καὶ νωτιδανόν ... ἰδίως δὲ ὁ ἀκανθίας τὴν καρδίαν ἔχει πεντάγωνον. τίκτει δ' ὁ γαλεὸς τὰ πλεῖστα τρία καὶ εἰσδέχεται τὰ γεννηθέντα εἰς τὸ στόμα καὶ πάλιν ἀφίησι, μάλιστα δ' ὁ ποικίλος καὶ ὁ ἀλωπεκίας· οἱ δὲ λοιποὶ οὐκ ἔτι διὰ τὴν τραχύτητα.

311.

Athen. VII, 298[b]: Ἀριστοτέλης δὲ χαίρειν φησὶ τὰς ἐγχέλεις καθαρωτάτῳ ὕδατι. ὅθεν τοὺς ἐγχελυοτρόφους καθαρὸν αὐταῖς ἐπιχεῖν· πνίγεσθαι γὰρ ἐν τῷ θολερῷ. διὸ

2 ἀφρῖτις: cf. Opp. hal. 767—783 ‖ 6 κωβιῶν Suid. ‖ 13 εἴδη: cf. Oppian. hal. 1, 379 ‖ 14 λεῖον: cf. ὁ λεῖος γαλεὸς Aristoph. de an. p. 23, 27 ‖ σκύμνον: σκυλίον Ar. 565, 22 = κύων 566, 31 ‖ 15 ἀλωπεκίαν: ἀλώπηξ Ar. 566, 31 ‖ 15 immo ἐν τῷ περὶ ζωικῶν

καὶ οἱ θηρεύοντες θολοῦσι τὸ ὕδωρ ἵν' ἀποπνίγωνται. λεπτὰ γὰρ ἔχουσαι τὰ βραγχία αὐτίκα ὑπὸ τοῦ θολοῦ τοὺς πόρους ἐπιπωματίζονται. ὅθεν κἂν τοῖς χειμῶσιν ὑπὸ τῶν πνευμάτων ταραττομένου τοῦ ὕδατος ἀποπνίγονται. ὀχεύονται δὲ συμπλεκόμεναι, κᾆτ' ἀφιᾶσι γλοιῶδες ἐξ αὐτῶν, ὃ γενόμενον ἐν τῇ ἰλύι ζῳογονεῖται. λέγουσι δὲ οἱ ἐγχελυοτρόφοι καὶ ὡς νυκτὸς μὲν νέμονται, ἡμέρας δ' ἐν τῇ ἰλύι ἀκινητίζουσι, ζῶσί τε τὸ ἐπὶ πολὺ ἐπὶ ὀκτὼ ἔτη.

Athen. p. 299^{c}: Ἀριστοτέλης δ' ἐν τοῖς περὶ ζῴων διὰ τοῦ ῑ ἔγχελις εἴρηκεν.

312.

Io. Lydus de magistr. p. r. 3, 63 p. 257, 15 (Aristoph. p. 281 Nauck): καὶ ἔλλοπα μὲν αὐτὸν Ἀριστοτέλης (p. 505, 15. 505^{b} 16) καὶ πάντες οἱ φυσικοὶ καλοῦσι καὶ Ἀριστοφάνης ὁ Βυζάντιος ἐν τῇ ἐπιτομῇ τῶν ἐν ἰχθύσι φυσικῶν.

Plin. 9, 60: *unus omnium squamis ad os versis, contra quam in nando meant . . . rarus inventu.* Plut. de soll. an. 29: πλὴν τοῦ ἔλλοπος. τοῦτον δέ φασι (unum piscium) κατ' ἄνεμον καὶ ῥοῦν νήχεσθαι μὴ φοβούμενον τὴν ἀναχάραξιν τῆς λεπίδος, ἅτε δὴ μὴ πρὸς οὐρὰν τὰς ἐπιπτυχὰς ἐχούσης. id. c. 32: σπάνιος γάρ ἐστι, φαίνεται δὲ περὶ Παμφυλίαν πολλάκις. Ael. de an. 8, 28: λέγει δέ τις λόγος σπάνιον μὲν αὐτὸν εἶναι, ἐν δὲ τῷ κατὰ Παμφυλίαν (Rhodi Plin. 9, 169) πελάγει θηρᾶσθαι . . .

313.

Athen. VII, 300^{e}: ἐρυθρῖνος. Ἀριστοτέλης ἐν τῷ περὶ ζωικῶν. καὶ Σπεύσιππος παραπλήσιά φησιν εἶναι φάγρον, ἐρυθρῖνον, ἥπατον.

4 ὀχεύονται . . . cf. Opp. hal. 1, 516 (Plin. 9, 160) ‖ 5 γλινῶδες cod. Marc. ‖ 9 περὶ ζώιων cod. Marc. f. 112^{b}, non ἐν τ. π. ζ. μορίων, ut vulgo ‖ 25 ζώων cum Marc. codd. (ζώων καὶ Σπ. sine interp. vulgo)

314.

Athen. VII, 301[c]: *ἥπατος . . . ἔστι δὲ μονήρης, ὥς φησιν Ἀριστοτέλης, σαρκοφάγος τε καὶ καρχαρόδους, τὴν χροιὰν μὲν μέλας, ὀφθαλμοὺς δὲ μείζονας ἢ καθ' αὑτὸν ἔχων, καρδίαν τρίγωνον, ⟨ἧπαρ⟩ λευκόν.*

315.

Erotian. lex Hipp. p. 77, 5 Klein: *θρίσσειν: μαίνεσθαι, ὡς καὶ Ἀριστοφάνης ὁ γραμματικός· θρίσσειν δέ φασι τὸ κατὰ ψυχὴν ἐξίστασθαι.*

Athen. VII, 328[f]: *καὶ Ἀριστοτέλης . . . τριχίδα* (fr. 302) *τῶν δὲ λεγομένων* (sc. *περὶ θρίσσης*) *ἐστὶν ὅτι ἥδεται ὀρχήσει καὶ ᾠδῇ καὶ ἀκούσας ἀναπηδᾷ ἐκ τῆς θαλάσσης.*

Plut. de soll. an. 3: *καὶ τὴν θρίσσαν ᾀδόντων καὶ κροτούντων ἀναδύεσθαι καὶ προιέναι λέγουσιν.* cf. Ael. 6, 32: *οἱ δὲ τῇ Μαρείᾳ λίμνῃ προσοικοῦντες τὰς θρίσσας θηρῶσι τὰς ἐκεῖθι ᾠδῆς μέλει . . . καὶ κρότῳ ὀστράκων . . . αἳ δὲ ὥσπερ ὀρχούμεναι ὑπὸ τῷ μέλει πηδῶσι καὶ ἐμπίπτουσι τοῖς θηράτροις . . .*

316.

Athen. VII, 282[d]: *ἀνθίας, κάλλιχθυς . . . Ἀριστοτέλης δὲ καὶ καρχαρόδοντα εἶναι* (*φησὶ*) *τὸν κάλλιχθυν σαρκοφάγον τε καὶ συναγελαζόμενον.*

317.

Aelian. n. a. 13, 4: *ἀκούσειας δ' ἂν ἁλιέων καὶ ἰχθύων τινὰ καλλιώνυμον οὕτω λεγόντων. καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ Ἀριστοτέλης λέγει ὅτι ἄρα ἐπὶ τοῦ λοβοῦ τοῦ δεξιοῦ καθημένην ἔχει χολὴν πολλήν, αὐτῷ δὲ τὸ ἧπαρ κατὰ τὴν λαιὰν φορεῖται πλευράν.*

4 *ἧπαρ λευκόν* Rondelet (A. P. p. 306): *λευκήν* codd. ‖ 22 *καθειμένην* codd., corr. Gesn. ‖ 23 *τὸ δὲ ἧπαρ αὐτῷ* Hercher

318.

Athen. VII, 307[a]: *ἐν δ' ἄλλοις φησὶν ὁ Ἀριστοτέλης „ὁ κεστρεὺς καρχαρόδους ὢν οὐκ ἀλληλοφαγεῖ, ἅτε δὴ οὐδ' ὅλως σαρκοφαγῶν. ἔστι δὲ ὁ μέν τις κέφαλος, ὁ δὲ χελλών, ὁ δὲ φεραῖος. καὶ ὁ μὲν χελλὼν πρὸς τῇ γῇ νέμεται, ὁ δὲ φεραῖος οὔ. καὶ τροφῇ χρῆται ὁ μὲν φεραῖος τῇ ἀφ' αὐτοῦ γενομένῃ μύξῃ, ὁ δὲ χελλὼν ἄμμῳ καὶ ἰλύι. λέγεται δὲ καὶ ὅτι τὸν γόνον τῶν κεστρέων οὐδὲν τῶν θηρίων κατεσθίει, ἐπεὶ οἱ κεστρεῖς οὐδένα τῶν ἰχθύων.“* ⟨*νέμεται δὲ τὴν ἰλὺν ταλαιπωρῶν, ὥς φησιν Ἀριστοτέλης ἐν τῷ περὶ ζῴων.* Zenob. prov. 4, 52 cf. Miller Mél. p. 370.⟩

319.

Athen. VII, 305[f]: *κίθαρος. Ἀριστοτέλης ἐν τῷ περὶ ζωικῶν ἢ περὶ ἰχθύων „ὁ κίθαρος, φησί, καρχαρόδους, μονήρης, φυκοφάγος, τὴν γλῶτταν ἀπολελυμένος, καρδίαν λευκὴν ἔχων καὶ πλατεῖαν“.*

320.

Athen. VII, 306[b]: *κορδύλος. τοῦτον Ἀριστοτέλης φησὶν ἀμφίβιον εἶναι καὶ τελευτᾶν ὑπὸ τοῦ ἡλίου αὐανθέντα.*

321.

Athen. VII, 309[a]: *κυπρῖνος. τῶν σαρκοφάγων καὶ οὗτος, ὡς Ἀριστοτέλης ἱστορεῖ, καὶ συναγελαστικῶν. τὴν δὲ γλῶτταν οὐχ ὑπὸ τῷ στόματι, ἀλλ' ὑπὸ τὸ στόμα κέκτηται.*

322.

Athen. VII, 310[e]: *λάβρακες. οὗτοι, ὡς Ἀριστοτέλης*

4 al. *χελών* in codd. Ar. h. a. ‖ *φεραῖος* = *περαίας* (*παρέας, παραίας*) Ar. 591, 24. cf. A. P. p. 308 ‖ 8 *ἐπεί*: cf. *τοὔνεκα* Opp. hal. 2, 644 ‖ 9 *Ἀρ.* (ex h. a. 591, 17. 19 + 25) ‖ 12 *ζώων* cum Marc. codd. ‖ 13 *καρδίαν* (sic). cf. supra ad p. 233, 4. A. P. p. 309 ‖ 18 ita corrupte cod. Marc. cum rel.

ἱστορεῖ, μονήρεις εἰσὶ καὶ σαρκοφάγοι. γλῶσσαν δ' ἔχουσιν ὀστώδη καὶ προσπεφυκυῖαν, καρδίαν τρίγωνον . . . ὠνομάσθη δ' ὁ ἰχθὺς παρὰ τὴν λαβρότητα.

323.

Athen. VII, 312[c]: *μύραιναι . . . Ἀριστοτέλης δὲ ἐν πέμπτῳ ζῴων μορίων ἐκ μικροῦ φησιν αὐτὴν ταχεῖαν τὴν αὔξησιν λαμβάνειν.] καὶ εἶναι καρχαρόδουν τίκτειν τε πᾶσαν ὥραν μικρὰ ᾠά.*

324.

Athen. VII, 314[c]: *ἔστι δ' ἡ νάρκη, ὥς φησιν Ἀριστοτέλης, τῶν σελαχωδῶν καὶ [τῶν] σκυμνοτοκούντων. θηρεύει δ' εἰς τροφὴν ἑαυτῆς τὰ ἰχθύδια προσαπτομένη καὶ ναρκᾶν καὶ ἀκινητίζειν ποιοῦσα.*

cf. Aristoph. ep. p. 23, 26: *τῶν δὲ λεγομένων σελαχωδῶν καὶ σκυμνοτοκούντων ἡ ῥίνη μὲν καὶ ὁ λεῖος γαλεὸς . . . ἡ δὲ νάρκη . . .*

325.

Athen. VII, 314[e]: *ξιφίας. τοῦτον Ἀριστοτέλης φησὶν ἔχειν τοῦ ῥύγχους τὸ μὲν ὑποκάτω μικρόν, τὸ δὲ καθύπερθεν ὀστῶδες μέγα, ἴσον τῷ ὅλῳ αὐτοῦ μεγέθει· τοῦτο δὲ καλεῖσθαι ξίφος. ὀδόντας δ' οὐκ ἔχειν τὸν ἰχθύν.*

326.

Athen. VII, 315[e]: *ὄνος, φησὶν Ἀριστοτέλης ἐν τῷ περὶ ζωικῶν, ἔχει στόμα ἀνερρωγὸς ὁμοίως τοῖς γαλεοῖς, καὶ οὐ συναγελαστικός. καὶ μόνος οὗτος ἰχθύων τὴν καρδίαν ἐν τῇ κοιλίᾳ ἔχει καὶ ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ λίθους ἐμ-*

2 add. Sch. Aristoph. eq. 361 (= Ael. 1, 30) *κέχηνέ τε γὰρ αὐτοῦ τὸ στόμα καὶ ἀθρόως καὶ λάβρως τὸ δέλεαρ καταπίνει* || 5 *ἐν δευτέρωι ζώιων μορίων* cod. Marc. (de titulo vide A. P. p. 310) || 17 *μεγέθει* Meineke: *μέρει* codd. cum M

φερεῖς μύλαις. φωλεύει τε μόνος ἐν ταῖς ὑπὸ κύνα θερμοτάταις ἡμέραις, τῶν ἄλλων ταῖς χειμεριωτάταις φωλευόντων.

Aelian. n. a. 6, 30: ὁ ἰχθὺς ὁ ὄνος τὰ μὲν ἄλλα ὅσα ἐντὸς προσπέφυκεν, οὐ πάνυ τι τῶν ἑτέρων διεστῶτα κέκτηται, μονότροπος δέ ἐστι καὶ σὺν ἄλλοις βιοῦν οὐκ ἀνέχεται. ἔχει δὲ ἄρα ἰχθύων μόνος οὗτος ἐν τῇ γαστρὶ τὴν καρδίαν, καὶ ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ λίθους οἵπερ οὖν ἐοίκασι μύλαις τὸ σχῆμα. σειρίου δὲ ἐπιτολῇ φωλεύει μόνος, τῶν ἄλλων ἐν ταῖς κρυμωδεστάταις (ἡμέραις) φωλεύειν εἰθισμένων.

ib. 5, 20: ὄνος ὁ θαλάττιος ἐν τῇ γαστρὶ τὴν καρδίαν ἔλαχεν ἔχειν, ὡς οἱ δεινοὶ τὰ τοιαῦτα ὁμολογοῦσιν ἡμῖν καὶ διδάσκουσιν.

Clemens Alex. paedag. 2, 1, 18 p. 65 Sylb.: ... τὸν νοῦν ἐγκατορύξας τῇ κοιλίᾳ, τῷ ἰχθύι τῷ καλουμένῳ ὄνῳ τὰ μάλιστα ἐοικώς, ὃν δή φησιν Ἀριστοτέλης μόνον τῶν ἄλλων ζῴων ἐν τῇ γαστρὶ τὴν καρδίαν ἔχειν.

Apuleius de magia c. 40 (Krüger): *at enim, inquit, piscem cui rei nisi malae proscidisti quem tibi Themison servus attulit? quasi vero non paulo prius dixerim me de particulis omnium animalium de situ earum deque numero deque causa conscribere ac libros ἀνατομῶν Aristotelis et explorare studio et augere. atque adeo summe miror quod unum a me pisciculum inspectum sciatis, cum iam plurimos, ubicumque locorum oblati sunt, aeque inspexerim, praesertim quod nihil ego clanculo sed omnia in propatulo ago ... hunc adeo pisciculum, quem vos leporem marinum nominatis, plurimis qui aderant ostendi, necdum etiam decerno quid vocem, nisi quaeram sane accuratius, quod nec apud veteres philosophos proprietatem eius piscis reperio, quamquam sit omnium rarissima et hercule memoranda. quippe solus ille quantum sciam cum sit cetera exossis, duodecim numero ossa ad*

1 τε cod. Marc.: δὲ vulgo

similitudinem talorum suillorum in ventre eius conexa et catenata sunt. quod Aristoteles nunquam profecto omisisset scripto prodere, qui aselli piscis solius omnium in media alvo corculum situm pro maximo memoravit.

327.

Athen. VII, 315[a]: *ὀρφώς* . . . Ἀριστοτέλης δὲ ἐν *πέμπτῳ ζῴων μορίων ταχεῖαν λέγων γίνεσθαι τοῖς ἰχθύσι τὴν αὔξησιν, καὶ ὀρφώς, φησίν, ἐκ μικροῦ γίνεται μέγας ταχέως.*] *ἔστι δὲ καὶ σαρκοφάγος καὶ καρχαρόδους, ἔτι δὲ μονήρης. ἴδιον δ' ἐν αὐτῷ ἐστὶ τὸ τοὺς θορικοὺς πόρους μὴ εὑρίσκεσθαι καὶ τὸ δύνασθαι πολὺν χρόνον ζῆν μετὰ τὴν ἀνατομήν. ἔστι δὲ καὶ τῶν φωλευόντων ἐν ταῖς χειμεριωτάταις ἡμέραις· χαίρει τε πρόσγειος μᾶλλον ὢν ἢ πελάγιος. ζῇ δ' οὐ πλέον δύο ἐτῶν.*

Aelianus n. a. 5, 18: *ὁ ὀρφὼς θαλάττιον ζῷόν ἐστι, καὶ εἰ ἕλοις καὶ ἀνατέμοις, οὐκ ἂν ἴδοις τεθνεῶτα παραχρῆμα αὐτόν, ἀλλὰ ἐπιλαμβάνει τῆς κινήσεως καὶ οὐκ ἐπ' ὀλίγον. διὰ χειμῶνος δὲ ἐν τοῖς φωλεοῖς οἰκουρῶν χαίρει· διατριβαὶ δὲ ἄρα αἱ πρὸς τῇ γῇ μᾶλλον φίλαι αὐτῷ.* Oppianus hal. 1, 142: *καὶ ὀψιμόρων γένος ὀρφῶν, οἳ πάντων περίαλλα κατὰ χθόνα δηθύνουσι ζωοί, καὶ τμηθέντες ἔτι σπαίρουσι σιδήρῳ.*

328.

Athen VII, 321[e]: *σάλπη* . . . Ἀριστοτέλης δ' ἐν *πέμπτῳ ζῴων μορίων ἅπαξ τίκτειν φησὶν αὐτὴν τοῦ μετοπώρου.*] *ἔστι δὲ πολύγραμμος καὶ ἐρυθρόγραμμος, ἔτι δὲ καρχαρόδους καὶ μονήρης. λέγεσθαι δὲ καὶ ὑπὸ τῶν ἁλιέων φησὶν ὡς καὶ κολοκύντῃ θηρεύεται χαίρουσα τῷ βρώματι.*

2 *nunquam* ego: *si unquam* codd. Flor. (*si scisset, nunquam* vulgo)

329.

Athen. VII, 329[a]: *Ἀριστοτέλης δ' ἐν πέμπτῳ ζῴων ἱστορίας] σαρδίνους αὐτὰς (τὰς ἐριτίμους) καλεῖ.*

330.

Athen. VII, 319[e]: *σκάρος. τοῦτον Ἀριστοτέλης φησὶ καρχαρόδοντα εἶναι καὶ μονήρη καὶ σαρκοφάγον, ἔχειν τε στόμα μικρὸν καὶ γλῶτταν οὐ λίαν προσπεφυκυῖαν, καρδίαν τρίγωνον, ἧπαρ λευκὸν τρίλοβον, ἔχειν τε χολὴν καὶ σπλῆνα μέλανα, τῶν δὲ βραγχίων τὸ μὲν διπλοῦν τὸ δὲ ἁπλοῦν. μόνος δὲ καὶ τῶν ἄλλων ἰχθύων μηρυκάζει. χαίρει δὲ τῇ τῶν φυκίων τροφῇ· διὸ καὶ τούτοις θηρεύεται. ἀκμάζει δὲ θέρους.*

331.

Athen. VII, 320[e]: *ὅτι δὲ καὶ πληκτικός ἐστιν (ὁ σκορπίος) Ἀριστοτέλης ἱστορεῖ ἐν τῷ περὶ ἰχθύων ἢ ζωικῶν. μονήρης δ' ἐστὶ καὶ φυκοφάγος.*

332.

Athen. VII, 324[e]: *τὴν δὲ τρίγλην φησὶν Ἀριστοτέλης τρὶς τίκτειν τοῦ ἔτους ἐν πέμπτῳ μορίων, τεκμαίρεσθαι λέγων τοὺς ἁλιεῖς τοῦτο ἐκ τοῦ γόνου τρὶς φαινομένου περί τινας τόπους. μήποτ' οὖν ἐντεῦθέν ἐστι καὶ τὸ τῆς ὀνομασίας, ὡς ἀμίαι ὅτι οὐ κατὰ μίαν φέρονται ἀλλ' ἀγεληδόν, σκάρος δὲ ἀπὸ τοῦ σκαίρειν καὶ καρίς, ἀφύαι δ' ὡς ἂν ἀφυεῖς οὖσαι τουτέστι δυσφυεῖς, ⟨ἀπὸ δὲ τοῦ θύειν⟩ θύννος*

1 ita cod. Marc. (A. P. p. 314): *ἐν πέμπτῳ μορίων fide membranarum* Casaubonus ‖ 2 *σαργίνους* Meineke ‖ 4 *καρχ.*: sc. Ar. p. 501, 23 cf. 505, 28 etc. ‖ 6 codd. *τρίγωνον παράλευκον*, corr. Rondelet ‖ *τρίβολον* cod. Marc. ‖ 8 cf. fr. 300 (Opp.). Plin. 9, 62 ‖ 12 *ἐν τῶι περὶ ἰχθύων ζωικῶν* cod. Marc. ‖ 15 sic Marc. om. *ζώων*, quod vulgo addunt ‖ 18 cf. supra fr. 308 ‖ 20 *⟨ἀπὸ δὲ τοῦ θύειν⟩ θύννος* (cf. Athen. VII, 302[b] *ὠνομάσθη δὲ θύννος ἀπὸ τοῦ θύειν τε καὶ ὁρμᾶν· ὁρμητικὸς γὰρ ὁ ἰχθὺς διὰ*

ὁ ὁρμητικὸς διὰ τὸ κατὰ τὴν τοῦ κυνὸς ἐπιτολὴν ὑπὸ τοῦ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς οἴστρου ἐξελαύνεσθαι.] ἔστι δὲ καρχαρόδους συναγελαστικὴ παντόστικτος, ἔτι δὲ σαρκοφάγος. τὸ δὲ τρίτον τεκοῦσα ἄγονός ἐστι· γίνεται γάρ τινα σκωλήκια αὐτῇ ἐν τῇ ὑστέρᾳ, ἃ τὸν γόνον τὸν γινόμενον κατεσθίει.

Aristoph. de animal. p. 23, 24: τρίγλη δὲ τρὶς (τίκτει τοῦ ἔτους), ὅθεν καὶ τοὔνομα κέκτηται.

Artemidor. 2, 14 p. 108, 10 (Hercher): τρίγλη ... τρὶς γὰρ κύει, ὅθεν αὐτῇ καὶ τοὔνομα εἰκότως φασὶ κεῖσθαι καὶ Ἀριστοτέλης ἐν τοῖς (τῷ L) περὶ ζῴων καὶ Ἀριστοφάνης ἐν τοῖς εἰς Ἀριστοτέλην ὑπομνήμασι (cf. Ael. 10, 2. 9, 51. Opp. hal. 1. 590).

333.

Athen. VII, 327c: φάγρος ... Ἀριστοτέλης δὲ σαρκοφάγον φησὶν αὐτὸν εἶναι καὶ μονήρη καρδίαν τε ἔχειν τρίγωνον ἀκμάζειν τε ἔαρος.

(Περὶ μαλακίων.)

334.

Athen. VII, 316c (cf. A. P. p. 318): ἱστορεῖ δ' Ἀριστοτέλης τὸν πολύποδα ἔχειν πόδας ὀκτώ, ὧν τοὺς μὲν ἄνω δύο καὶ κάτω ἐλαχίστους, τοὺς δ' ἐν μέσῳ μεγίστους· ἔχειν δὲ καὶ κοτυληδόνας δύο, αἷς τὴν τροφὴν προσάγεσθαι· τοὺς δ' ὀφθαλμοὺς ἐπάνω τῶν δύο ὀδόντων· τὸ δὲ στόμα καὶ τοὺς ὀδόντας ἐν μέσοις τοῖς ποσίν. ἀναπτυχθεὶς δὲ ἐγκέφαλον ἔχει διμερῆ. ἔχει δὲ καὶ τὸν λεγόμενον θολόν, οὐ μέλανα καθάπερ σηπία, ἀλλ' ὑπέρυθρον, ἐν τῷ λεγομένῳ μήκωνι· ὁ δὲ μήκων κεῖται ἐπάνω τῆς κοιλίας

τὸ ἔχειν κατά τινα ὥραν οἶστρον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, ὑφ' οὗ φησιν Ἀριστοτέλης αὐτὸν ἐξελαύνεσθαι γράφων οὕτως (p. 602, 25): θύω θύννος codd.

21 δύο ποδῶν codd. ‖ 24 ὑπέρυθρον: cf. A. P. p. 324

οἱονεὶ κύστις· σπλάγχνον δ' οὐκ ἔχει ἀναλογοῦν. τροφῇ δὲ χρῆται ἔστιν ὅτε καὶ τοῖς τῶν κογχυλίων σαρκιδίοις, τὰ ὄστρακα ἐκτὸς τῶν θαλαμῶν ῥίπτων· ὅθεν διαγινώσκουσιν οἱ θηρεύοντες. ὀχεύει δὲ συμπλεκόμενος καὶ πολὺν χρόνον πλησιάζει διὰ τὸ ἄναιμος εἶναι. τίκτει δὲ διὰ τοῦ λεγομένου φυσητῆρος, ὅς ἐστι πόρος τῷ σώματι, καὶ τίκτει ᾠὰ βοτρυδόν.

335.

Athen. VII, 317[f] (cf. A. P. p. 319. 320): ὁ δὲ ναυτίλος καλούμενος, φησὶν Ἀριστοτέλης, πολύπους μὲν οὐκ ἔστιν, ἐμφερὴς δὲ κατὰ τὰς πλεκτάνας. ἔχει δὲ τὸ νῶτον ὀστρακόδερμον. ἀναδύνει δὲ ἐκ τοῦ βυθοῦ ἐφ' ἑαυτὸν ἔχων τὸ ὄστρακον, ἵνα μὴ τὴν θάλασσαν ἕλκῃ· ἐπαναστραφεὶς δ' ἐπιπλεῖ ἄνω ποιήσας δύο τῶν πλεκτανῶν, αἳ μεταξὺ αὑτῶν λεπτὸν ὑμένα ἔχουσι διαπεφυκότα, ὡς καὶ τῶν ὀρνίθων οἱ πόδες ὁρῶνται μεταξὺ τῶν δακτύλων δερμάτινον ὑμένα ἔχοντες· ἄλλας δὲ δύο πλεκτάνας καθίησιν εἰς τὴν θάλασσαν ἀντὶ πηδαλίων. ὅταν δέ τι προσιὸν ἴδῃ, δείσας συστέλλει τοὺς πόδας καὶ πληρώσας αὑτὸν τῆς θαλάσσης κατὰ βυθοῦ ὡς τάχος χωρεῖ.

336.

Pollux 2, 76 (cf. fr. 305. A. P. p. 300): καὶ ὀσμύλια ἰχθύων τι γένος, ἡ ὑπὸ τῶν πολλῶν ὄζαινα καλουμένη· πολύποδος δέ ἐστιν εἶδος ἔχον μεταξὺ τῆς κεφαλῆς καὶ τῶν πλεκτανῶν αὐλὸν δυσώδες πνεῦμα ἀφιέντα.

Hesych. s. ὀσμύλια: τῶν πολυπόδων αἱ ὄζαιναι λεγόμεναι, ἰχθύδια ποιά.

337.

Suid. s. ἐλεδώνη: εἶδος πολύποδος (cf. Hes. s. v.), ἥτις ἔχει μίαν κοτυληδόνα, καὶ ἔστιν ἑπτάπους, ὥς φησιν Αἰλιανός (i. e. Ἀριστοφάνης ex Aeliano auctus).

15 δερμάτιον cod. Marc. ‖ 27 leg. ὀκτάπους ‖ 28 fr. 143 Hercher

338.

Athen. VII, 323[c] (cf. A. P. p. 322): *τὴν σηπίαν δὲ Ἀριστοτέλης φησὶ πόδας ἔχειν ὀκτώ, ὧν τοὺς ὑποκάτω δύο μεγίστους, προβοσκίδας δύο, καὶ μεταξὺ αὐτῶν τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ στόμα. ἔχει δὲ καὶ ὀδόντας δύο τὸν μὲν ἄνω τὸν δὲ κάτω, καὶ τὸ λεγόμενον ὄστρακον ἐν τῷ νώτῳ. ἐν δὲ τῇ μύτιδι ὁ θολός ἐστιν· αὕτη δὲ κεῖται παρ' αὐτὸ τὸ στόμα κύστεως τρόπον ἐπέχουσα. ἔστι δ' ἡ κοιλία πλακώδης καὶ λεία, ὁμοία τοῖς τῶν βοῶν ἠνύστροις. τρέφονται δὲ αἱ μικραὶ σηπίαι τοῖς λεπτοῖς ἰχθυδίοις, ἀποτείνουσαι τὰς προβοσκίδας ὥσπερ ὁρμιὰς καὶ ταύταις θηρεύουσαι. λέγεται δὲ ὡς ὅταν ὁ χειμὼν γένηται, τῶν πετριδίων ὥσπερ ἀγκύραις ταῖς προβοσκίσι λαμβανόμεναι ὁρμοῦσι. διωκομένη τε ἡ σηπία τὸν θολὸν ἀφίησι καὶ ἐν αὐτῷ κρύπτεται ἐμφήνασα φεύγειν εἰς τοὔμπροσθεν. λέγεται δὲ ὡς καὶ θηρευθείσης τῆς θηλείας τριόδοντι οἱ ἄρρενες ἐπαρήγουσιν ἀνθέλκοντες αὐτήν· ἂν δ' οἱ ἄρρενες ἁλῶσιν, αἱ θήλειαι φεύγουσιν. οὐ διετίζει δ' ἡ σηπία, καθάπερ οὐδ' ὁ πολύπους.*

339.

Athen. VII, 326[b] (cf. A. P. p. 323): *τευθίς. Ἀριστοτέλης εἶναί φησι καὶ ταύτην τῶν συναγελαζομένων, ἔχειν τε τὰ πλεῖστα τῆς σηπίας, τὸν τῶν ποδῶν ἀριθμόν, τὰς προβοσκίδας. τῶν δὲ ταύτης ποδῶν οἱ μὲν κάτω μικροί εἰσιν οἱ δ' ἄνω μείζους, καὶ τῶν προβοσκίδων ἡ δεξιὰ παχυτέρα, καὶ τὸ ὅλον σωμάτιον τρυφερὸν καὶ ὑπομηκέστερον. ἔχει δὲ καὶ θολὸν ἐν τῇ μύτιδι οὐ μέλανα ἀλλ' ὠχρόν, καὶ τὸ ὄστρακον μικρὸν λίαν καὶ χονδρῶδες.*

340.

Athen. VII, 326[d] (cf. A. P. p. 324): *τεῦθος. ὁ δὲ*

2 *φησὶ* om. cod. Marc. ‖ 9 cod. Marc. *δὴ* pro *δὲ αἱ* ‖ 10 *ὥσπερ ὁρμιάς*: cf. Opp. hal. 2, 123. Plut. de soll. an. 27 ‖ 25 *ὠχρόν*: cf. Opp. hal. 3, 167 (A. P. p. 324)

τεῦθος μόνῳ τούτῳ διαφέρει, τῷ μεγέθει· γίνεται δὲ καὶ τριῶν σπιθαμῶν. τὸ δὲ χρῶμά ἐστιν ὑπέρυθρος, καὶ τῶν ὀδόντων τὸν μὲν κάτω ἐλάττονα ἔχει τὸν δὲ ἄνω μείζονα, ἄμφω δὲ μέλανας καὶ ὁμοίους ῥύγχει ἱέρακος. ἀναπτυχθεὶς δὲ κοιλίαν ἔχει ὁμοίαν ταῖς ὑείαις.

(*Περὶ ὀστρακοδέρμων.*)

341.

Aristoph. de animal. p. 39, 5: *λέγεται δὲ ὡς διαιρούμενος κατὰ μέρος (ὁ ἐχῖνος ὁ θαλάττιος) καὶ ἀφιέμενος εἰς τὴν θάλασσαν δύναται ζῆν καὶ νέμεσθαι.*

Aelian. de an. 9, 47: *τοὺς ἐχίνους ἔτι ζῶντας καὶ ἐν τοῖς ὀστράκοις ὄντας καὶ προβεβλημένους τὰ κέντρα εἴ τις συντρίψας καὶ διαρρίψας ἐς τὴν θάλατταν ἄλλο ἄλλῃ τρύφος καταλίποι, τὰ δὲ ἄρα συνέρχεται αὖθις . . . καὶ συνέφυ, καὶ ὁλόκληροι γίνονται φύσει τινὶ θαυμαστῇ καὶ ἰδίᾳ αὖθις.* cf. Opp. hal. 1, 318: . . . *καὶ ὀκριόεντες ἐχῖνοι· τοὺς εἴ τις καὶ τυτθὰ διατμήξας ἐνὶ πόντῳ ῥίψῃ, συμφυέες τε παλίνζωοί τε πέλονται.*

(*Περὶ ὀρνίθων*
i. e. *περὶ τῶν πτητικῶν.*)

342.

Cicero de nat. deor. 2, 49 (Baiter): *illud vero ab Aristotele animadversum, a quo pleraque, quis potest non mirari, grues cum loca calidiora petentes maria transmittant, trianguli efficere formam. eius autem summo an-*

21 hoc ex Stoico fonte sumptum *περὶ ζῴων φρονήσεως* fragmentum (cf. Plut. de soll. an. 10. Plin. 10, 58 sq.) cave credas pertinere ad dialogum de philosophia (cum Iosepho B. Mayor ad Cic. de n. d. t. II p. 247 aliisque)

gulo aer ab iis adversus pellitur, deinde sensim ab utroque latere tamquam remis ita pinnis cursus avium levatur. basis autem trianguli quem efficiunt grues, ea tamquam a puppi ventis adiuvatur, eaeque in tergo praevolantium colla et capita reponunt. quod quia ipse dux facere non potest, quia non habet ubi nitatur, revolat ut ipse quoque quiescat. in eius locum succedit ex iis quae adquierunt, eaque vicissitudo in omni cursu conservatur.

Plut. de soll. an. 28: ἀλλὰ μὴν ἐχίνου γέ τινα χερσαίου διηγήσατο πνευμάτων προαίσθησιν (Ar. p. 612b 8) Ἀριστο⟨τέλης⟩, ὃς ἐθαύμαζε καὶ γεράνων τὴν ἐν τριγώνῳ πτῆσιν (de qua c. 10. Ael. 3, 13).

Plin. n. h. 10, 63 (de olorum volatu): *tergo sensim dilatante se cuneo porrigitur agmen largeque impellenti praebetur aurae. colla imponunt praecedentibus, fessos duces ad terga recipiunt* (cf. Ael. n. a. 3, 13 ἀλλήλων δὲ τοῖς πυγαίοις ἐπερείδουσαι τὰ ῥάμφη ... ἀναπαυόμεναι ἐς ἀλλήλας).

343.

Plin. n. h. 10, 31: *ceterae omnes ex eodem genere pellunt nidis pullos ac volare cogunt, sicut et* c o r v i, *qui et ipsi non carne tantum aluntur sed robustos quoque fetus suos fugant longius* (Ar. 618b 11). *itaque parvis in vicis non plus bina coniugia sunt* (Ar. 618b 9), *circa Crannonem quidem Thessaliae singula perpetuo. genitores suboli loco cedunt* (Pseudar. mir. 126 = Antig. mir. 15 ex Theopompo). *diversa in hac et supra dicta alite (cornice) quaedam. corvi ante solstitium generant,* *i i d e m a e g r e s c u n t s e x a g e n i s d i e b u s, s i t i m a x u m e a n t e q u a m f i c i c o q u a n t u r a u t u m n o* (haec om. Ar.). *cornix ab eo tempore corripitur morbo. corvi pariunt cum plurimum quinos* (Ar.

7 *succedit* codd.: *una succedit* Schoemann || 10 Ἀριστότιμος codd.

618^b 13). *ore eos parere aut coire volgus arbitratur* . . . *Aristoteles negat* etc.

Anon. (ex comm. in Arat. A. P. p. 345) catasterism. 41 *κόραξ ὕδρος κρατήρ. τοῦτο τὸ ἄστρον κοινόν ἐστιν ἀπὸ πράξεως γεγονὸς ἐναργοῦς. τιμὴν γὰρ ἔχει ὁ κόραξ παρὰ τῷ Ἀπόλλωνι· ἑκάστῳ γὰρ τῶν θεῶν ὄρνεόν ἐστιν ἀνακείμενον. θυσίας δὲ γινομένης τοῖς θεοῖς, σπονδὴν πεμφθεὶς ἐνέγκαι ἀπὸ κρήνης τινός, ἰδὼν παρὰ τὴν κρήνην συκῆν ὀλύνθους ἔχουσαν ἔμεινεν ἕως πεπανθῶσι. μεθ' ἱκανὰς δὲ ἡμέρας πεπανθέντων τούτων, καὶ φαγὼν τῶν συκῶν αἰσθόμενος τὸ ἁμάρτημα, ἐξαρπάσας καὶ τὸν ἐν τῇ κρήνῃ ὕδρον ἔφερε σὺν τῷ κρατῆρι, φάσκων αὐτὸν ἐκπίνειν καθ' ἡμέραν τὸ γιγνόμενον ἐν τῇ κρήνῃ ὕδωρ. ὁ δὲ Ἀπόλλων ἐπιγνοὺς τὰ γενόμενα τῷ μὲν κόρακι ἐν τοῖς ἀνθρώποις ἐπιτίμιον ἔθηκεν ἱκανὸν τοῦτον τὸν χρόνον διψῆν, καθάπερ Ἀριστοτέλης εἴρηκεν ἐν τοῖς περὶ θηρίων, μνημόνευμα δὲ δώσων τῆς εἰς θεοὺς ἁμαρτίας σαφές, εἰκονίσας ἐν τοῖς ἄστροις ἔθηκεν εἶναι τόν τε ὕδρον καὶ τὸν κρατῆρα καὶ τὸν κόρακα μὴ δυνάμενον πιεῖν καὶ μὴ προσελθεῖν.*

(Eiusdem vers. lat. vet. in) Schol. Basil. (Par.) in Germanici Arat. ph. 426: *Hoc signum commune est, quod est factum enarges. honoratus est autem corvus ab Apolline. sacrificio facto deis, ⟨missus⟩ sponden adferre de lacu quodam, quod fuit castum antequam vinum ostenderetur. qui cum vidisset et ad fontem ficus grossos habentes, volans consedit in eis donec maturae fierent. post paucos dies percocto acro et ille ficus comedit. cum sensisset se peccasse, eripit ex eo fonte anguem et attulit cum ipso cratere dicens*

14 *ἐπιτίμιον* Heyne: *ἐπιτιμῶν* codd. ‖ 18 *τὸν κρατῆρα καὶ τὸν κόρακα* om. codd. ‖ 22 *factum arcis* codd. ‖ 23 *de his respondenda* codd , corr. Breysig ‖ 25 *grossos arbores h.* codd. (ubi *arbores* del. Kiessling) ‖ 26 *peractos agro* codd. ‖ 28 *ex eo fontem aquam attulit* codd., corr. Merkel

ebibisse quod fuerit in fonte anguem. re cognita Apollo corvo inter homines poenam ad paucum tempus dedit sitim, ut Aristoteles dicit in eo libro qui de bestiis inscribitur, [*item Isidorus in naturalibus id est phisicis memorie tradidit*] *ut ipse peccati poenas daret. quem postea astris intulit. cratera autem cum aqua in medio posuit angue, caudam autem anguis corvum rostro adpetentem neque posse iuxta accedere ut bibat.*

Hyginus astronom. 2, 40 (ex cod. Harl. 2506 saec. X): *Hydra est in qua corvus insidere et crater positus existimatur, de qua hanc habemus memoriae proditam causam. corvus Apollinis tutela usus et sacrificante eo missus ad fontem aquam puram petitum, vidit arbores complures ficorum inmaturas. expectans dum maturescerent, in arbore quadam earum consedit. itaque post aliquot dies coctis ficis et a corvo compluribus earum comesis, expectans Apollo corvum vidit cum cratere pleno volare festinantem. pro quo admisso eius dicitur, quod diu moratus sit, Apollinem qui coactus mora corvi alia aqua est usus, hac ignominia eum affecisse ut quam diu fici coquerentur corvus bibere non possit, ideo quod guttur habeat pertusum illis diebus. itaque cum vellet significare sitim corvi, inter sidera constituit cratera et supposuit hydram quae corvum sitientem moratur. videtur enim rostro caudam eius extremam verberare, ut tamquam sinat se ad cratera transire.*

1 *ebibisse* Breysig: *excidisse* codd. ‖ *fonte anguem: fontem aqua* codd. ‖ 3 *scribitur* codd., corr. Robert. titulum ipsum ab Ar. alienum esse patet: excidit enim veri auctoris nomen, fort. Apollodori (cf. Ael. 8, 12), qui citaretur simul cum Aristotele, ut in schol. Nic. ther. 715 ‖ 4 Isidorus testis ex margine inductus ‖ 5 *peccatis* codd. ‖ 6 *cum qua medio* codd. ‖ 7 *corvum: in medio corvo* codd. ‖ 8 *ascendere* codd. ‖ 11 al. *memoria* ‖ 12 al. *usus, eo sacrificante missus* ‖ 14 al. *eas expectans* ‖ *maturascerent* H ‖ 17 al. *v. eum cum* ‖ 19 *eum* om. H ‖ 21 *posset* H ‖ 23 (item 25) *craterā* H ‖ 24 *moratur* H: al. *moraretur*

344.

Athen. IX, 393[d] (Aelian. v. h. 1, 14): φησὶν ὁ Ἀριστοτέλης, „ὁ κύκνος εὔτεκνός ἐστι καὶ μάχιμος. ἀλληλοκτονεῖ γοῦν ὁ μάχιμος. μάχεται δὲ καὶ τῷ ἀετῷ αὐτὸς μάχης μὴ προαρξάμενος. εἰσὶ δ' ᾠδικοί, καὶ μάλιστα περὶ τὰς τελευτάς. διαίρουσι δὲ καὶ τὸ πέλαγος ᾄδοντες. ἔστι δὲ τῶν στεγανοπόδων καὶ ποιηφάγων."

345.

Athen. IX, 392[b]: Ἀριστοτέλης δέ φησιν „ὁ ὄρτυξ ἐστὶ μὲν τῶν ἐκτοπιζόντων καὶ σχιδανοπόδων· νεοττιὰν δ' οὐ ποιεῖ ἀλλὰ κονίστραν, καὶ ταύτην σκεπάζει φρυγάνοις διὰ τοὺς ἱέρακας, ἐν ᾗ ἐπῳάζει".

346.

Athen. IX, 389[a]: φησὶ δ' Ἀριστοτέλης περὶ τοῦ ζῴου τάδε „ὁ πέρδιξ ἐστὶ μὲν χερσαῖος, σχιδανόπους. ζῇ δὲ ἔτη πεντεκαίδεκα, ἡ δὲ θήλεια καὶ πλείονα· πολυχρονιώτερα γὰρ ἐν τοῖς ὄρνισι τῶν ἀρρένων τὰ θήλεα. ἐπῳάζει δὲ καὶ ἐκτρέφει, καθάπερ ἡ ἀλεκτορίς. ὅταν δὲ γνῷ ὅτι θηρεύεται, προελθὼν τῆς νεοττιᾶς κυλινδεῖται παρὰ τὰ σκέλη τοῦ θηρεύοντος ἐλπίδα ἐμποιῶν τοῦ συλληφθήσεσθαι ἐξαπατᾷ τε ἕως ἂν ἀποπτῶσιν οἱ νεοττοί, εἶτα καὶ αὐτὸς ἐξίπταται. ἔστι δὲ τὸ ζῷον κακόηθες καὶ πανοῦργον, ἔτι δὲ ἀφροδισιαστικόν· διὸ καὶ τὰ ᾠὰ τῆς θηλείας συντρίβει ἵνα ἀπολαύῃ τῶν ἀφροδισίων. ὅθεν ἡ θήλεια γιγνώσκουσα ἀποδιδράσκουσα τίκτει."

Origenes in Ierem. hom. 17, 1: ἐκ τοῦ περὶ φύσεως ζῴων δεῖ ἀναλαβεῖν τίνα ἱστόρηται περὶ τοῦ πέρδικος . . . λέγεται δὴ τὸ ζῷον εἶναι κακοηθέστατον καὶ δόλιον καὶ πανοῦργον καὶ ἀπατᾶν βουλόμενον τοὺς θηρεύοντας καὶ πολλάκις κυλιόμενον περὶ τοὺς πόδας τοῦ θηρεύοντος ἵνα αὐτὸν περισπάσῃ ὡς ἐγγὺς ὂν τὸ ζῷον, πρὸς τὸ μὴ ἥκειν ἐπὶ τὴν καλιάν. καὶ ἡνίκ' ἂν στοχάσηται περιεσπακέναι τὸν θηρευτὴν καὶ τὰ νεοττὰ πεφευγέναι, τότε καὶ αὐτὸς ἀφίπταται.

ἔστι δὲ τὸ ζῷον πάνυ ἀκάθαρτον, ὥστε τοὺς ἄρρενας μονομαχεῖν πρὸς ἀλλήλους περὶ τῆς μίξεως καὶ ἄρρενα ἄρρενος ἐπιβαίνειν.

347.

Athen. IX, 393[f]: Ἀριστοτέλης φησὶ περιστερῶν μὲν εἶναι ἓν γένος, εἴδη δὲ πέντε, γράφων οὕτως „περιστερά, οἰνάς, φάψ, φάσσα, τρυγών“. . . . „ἡ μὲν οὖν οἰνάς, φησὶν ὁ Ἀριστοτέλης, μείζων ἐστὶ τῆς περιστερᾶς, χρῶμα δ' ἔχει οἰνωπόν, ἡ δὲ φὰψ μέσον περιστερᾶς καὶ οἰνάδος, ἡ δὲ φάσσα ἀλέκτορος τὸ μέγεθος, χρῶμα δὲ σποδιόν, ἡ δὲ τρυγὼν πάντων ἐλάττων, χρῶμα δὲ τεφρόν. αὕτη δὲ θέρους φαίνεται, τὸν δὲ χειμῶνα φωλεύει. ἡ δὲ φὰψ καὶ ἡ περιστερὰ ἀεὶ φαίνονται, ἡ δ' οἰνὰς φθινοπώρῳ μόνῳ. πολυχρονιωτέρα δὲ εἶναι λέγεται τούτων ἡ φάσσα· καὶ γὰρ τριάκοντα καὶ τεσσαράκοντα ζῇ ἔτη. οὐκ ἀπολείπουσι δ' ἕως θανάτου οὔτε οἱ ἄρρενες τὰς θηλείας οὔτε αἱ θήλειαι τοὺς ἄρρενας, ἀλλὰ καὶ τελευτήσαντος χηρεύει ὁ ὑπολειπόμενος. τὸ δ' αὐτὸ ποιοῦσι καὶ κόρακες καὶ κορῶναι καὶ κολοιοί. (Aelian. v. h. 1, 15:) ἐπῳάζει δ' ἐκ διαδοχῆς πᾶν τὸ περιστεροειδὲς γένος, καὶ γενομένων τῶν νεοττῶν ὁ ἄρρην ἐμπτύει αὐτοῖς ὡς μὴ βασκανθῶσι. τίκτει δὲ ᾠὰ δύο, ὧν τὸ μὲν πρῶτον ἄρρεν ποιεῖ, τὸ δὲ δεύτερον θῆλυ. τίκτουσι δὲ πᾶσαν ὥραν τοῦ ἔτους· διὸ δὴ καὶ δεκάκις τοῦ ἐνιαυτοῦ τιθέασιν, ἐν Αἰγύπτῳ δὲ δωδεκάκις· τεκοῦσα γὰρ τῇ ἐχομένῃ ἡμέρᾳ συλλαμβάνει.“

348.

Athen. IX, 388[c] (Plin. 10, 129): πορφυρίων . . . Ἀριστοτέλης δὲ σχιδανόποδά φησιν αὐτὸν εἶναι ἔχειν τε χρῶμα κυάνεον, σκέλη μακρά, ῥύγχος ἠργμένον ἐκ τῆς κεφαλῆς φοινικοῦν, μέγεθος ἀλεκτρυόνος. στόμαχον δ' ἔχει λεπτόν, διὸ τῶν λαμβανομένων εἰς τὸν πόδα ταμιεύεται

29 εἰς τὸν πόδα: *pede ad rostrum . . . adferens* Plin.

μικρὰς τὰς ψωμίδας. κάπτων δὲ πίνει, πενταδάκτυλός τε ὢν τὸν μέσον ἔχει μέγιστον.

349.

Athen. IX, 391[c] (Poll. 4, 103 . . . *ὃς ὑπ' ἐκπλήξεως πρὸς τὴν ὄρχησιν ἁλίσκεται*): *ὁ δὲ Μύνδιος Ἀλέξανδρός* (qui Aristophanis epitome usus est, cf. A. P. p. 282) *φησι τοὺς παρ' Ὁμήρῳ* (σκῶπας Od. ε, 66) *χωρὶς τοῦ σ̄ κῶπας εἶναι καὶ Ἀριστοτέλη οὕτως αὐτοὺς ὀνομακένει.*

Aelian. de anim. 15, 28: *λέγει δὲ Ἀριστοτέλης* (i. e. Aristotelis epitomator, ut p. 20, 1 ubi *κώψ* legitur inter *τὰ νυκτερινά* — cf. Artemid. p. 194, 3) *τοὺς παρ' Ὁμήρῳ διὰ τοῦ σίγμα μὴ λέγεσθαι ἀλλὰ ἁπλῶς ὀνομάζεθαι κῶπας.*

Theognosti can. p. 136, 4 (Cramer Anecd. Ox. II cf. Herodian. I p. 404, 20 Lentz): *σκώψ, ὁ σκώπτης. Ἀριστοτέλης δὲ χωρὶς τοῦ σ̄.*

350.

Athen. IX, 391[f]: *καὶ γὰρ ὀχευτικὸν τὸ ζῷον καὶ πολύγονον. τίκτει γοῦν ὁ στρουθός, ὥς φησιν Ἀριστοτέλης, καὶ μέχρι ὀκτώ. . . . Ἀριστοτέλης δέ φησι τοὺς ἄρρενας τῷ χειμῶνι ἀφανίζεσθαι, διαμένειν δὲ τὰς θηλείας, τεκμαιρόμενος ἐκ τῆς χρόας τὴν πιθανότητα· ἀλλάττεσθαι γὰρ ὡς τῶν κοσσύφων καὶ φαλαρίδων ἀπολευκαινομένων κατὰ καιρούς.*

351.

Athen. IX, 397[b]: *ὁ ταώς, φησὶν ὁ Ἀριστοτέλης, σχιδανόπους ἐστὶ καὶ ποιολόγος, καὶ τίκτει τριετὴς γενόμενος, ἐν οἷς καὶ τὴν ποικιλίαν τῶν πτερῶν λαμβάνει. ἐπῳάζει δὲ πρὸς ἡμέρας τριάκοντα. τίκτει δὲ ἅπαξ τοῦ ἔτους ᾠὰ δώδεκα, ταῦτα δὲ οὐκ εἰς ἅπαξ ἀλλὰ παρ' ἡμέρας δύο· αἱ δὲ πρωτοτόκοι ὀκτώ. τίκτει δὲ καὶ ὑπηνέμια ᾠὰ ὡς ἡ ἀλεκτορίς, οὐ πλείω δὲ τῶν δύο. ἐκλέπει δὲ καὶ ἐπῳάζει καθάπερ ἡ ἀλεκτορίς.*

1 *πενταδάκτυλος*: cf. A. P. p. 290. Meineke Athen. IV, 353 || 24 *χρόνοις* add. codd. et edd. post *ἐν οἷς*

Aristoph. de animal. p. 21, 13—17: ὁ δὲ ταὼς τίκτει μὲν ἅπαξ τοῦ ἔτους, τίκτει δὲ ᾠὰ δώδεκα, ταῦτα δὲ οὐκ εἰς ἅπαξ ἀλλὰ παρ' ἡμέραν· αἱ δὲ πρωτοτόκοι τίκτουσιν ὀκτώ. τίκτουσι δὲ καὶ ὑπηνέμια, καθάπερ αἱ ἀλεκτορίδες, ὑποτίθεται δὲ καὶ ἀλεκτορίδι οὐ πλείω δύο τῶν τοῦ ταώ.

352.

Aristoph. de animal. p. 39, 11: τῶν πτηνῶν αἱ αἴθυιαι καὶ ὁ χαραδριὸς κωφά ἐστιν· οὔτε γὰρ φθέγγεται οὔτε ἀκούει.

353.

Plutarch. qu. conv. 8, 7, 3 (A. P. p. 277 not.): ἡ χελιδὼν . . . σαρκοφάγος γάρ ἐστι (licet μὴ γαμψώνυχος: cf. Ar. p. 592^{b} 16) καὶ μάλιστα τοὺς τέττιγας ἱεροὺς καὶ μουσικοὺς ὄντας ἀποκτίννυσι καὶ σιτεῖται. καὶ πρόσγειος αὐτῆς ἡ πτῆσίς ἐστι τὰ μικρὰ καὶ λεπτὰ τῶν ζῴων ἀγρευούσης, ὥς φησιν Ἀριστοτέλης (*in volatu pascitur* Plin. 10, 73).

354.

Athen. IX, 390^{e}: γράφει δὲ περὶ αὐτῶν (τῶν ὤτων, immo ὠτίδων cf. A. P. p. 292) Ἀριστοτέλης οὕτως ὅτι „ἔστι μὲν τῶν ἐκτοπιζόντων καὶ σχιδανοπόδων καὶ τριδακτύλων, μέγεθος ἀλεκτρυόνος μεγάλου, χρῶμα ὄρτυγος, κεφαλὴ προμήκης, ῥύγχος ὀξύ, τράχηλος λεπτός, ὀφθαλμοὶ μεγάλοι, γλῶσσα ὀστώδης, πρόλοβον δ' οὐκ ἔχει" . . . φασὶ δ' αὐτὸν καὶ τὴν τροφὴν ἀναμηρυκᾶσθαι ἥδεσθαί τε ἵππῳ. εἰ γοῦν τις δορὰν ἵππων περιθοῖτο, θηρεύσει ὅσους ἂν θέλῃ· προσίασι γάρ.

Plutarch. de sollert. an. c. 31: ὁ γὰρ Ἀριστοτέλης ἱστορεῖ φιλίας ἀλωπέκων καὶ ὄφεων διὰ τὸ κοινὸν αὐτοῖς

7 φθέγγεται: cf. Ar. p. 615, 2 χ. καὶ τὴν χρόαν (cf. A. P. p. 352) καὶ τὴν φωνὴν φαῦλος ‖ inserendus hic fortasse fuerit Aristophani ὁ χρυσάετος, quem comparat Aelianus de an. 2, 32 cum maximo Aristotelis p. 619, 12 et νεβροφόνῳ p. 618^{b} 20

πολέμιον εἶναι τὸν ἀετόν, καὶ τὰς ὠτίδων πρὸς ἵππους (Ael. de an. 2, 28) *ὅτι χαίρουσι προσπελάζουσαι καὶ διασκάλλουσαι τὸν ὄνθον.*

355.

Athen. IX, 390ᶠ: *ἐν ἄλλοις δὲ πάλιν φησὶν ὁ Ἀριστοτέλης „ὁ ὦτος ἐστὶ μὲν παρόμοιος τῇ γλαυκί, οὐκ ἔστι δὲ νυκτερινός. ἔχει τε περὶ τὰ ὦτα πτερύγια, διὸ καὶ ὦτος καλεῖται, μέγεθος περιστερᾶς, μιμητὴς ἀνθρώπων· ἀντορχούμενος γοῦν ἁλίσκεται."*

cf. Plin. 10, 68: *auribus plumis eminentibus, unde et nomen illi.*

(*Περὶ ἐντόμων.*)

356.

Aristoph. de an. p. 22, 12: *ἐκ δὲ τοῦ κηροῦ οἱ κηροδύται λεγόμενοι.*

357.

Aristoph. de an. p. 37, 27: *τὰ δὲ πλείονας ἔχοντα πόδας τῶν τεσσάρων ἄναιμά ἐστι καὶ ἄσπλαγχνα, πλὴν τοῦ κατοικιδίου κόρεως· οὗτος γὰρ μόνος πολύπους ὑπάρχων αἷμα ἔχει.*

358.

Aristoph. de an. p. 23, 5 (*τελευτᾶν ἐλαίου αὐτοῖς ἐπισταζομένου . . . τὰ ἔντομα πάντα* = Ar. 605ᵇ 20) *ὅθεν αἱ μέλισσαι τοὺς τῷ μύρῳ χρωμένους καὶ εἰσιόντας τύπτουσαι ἀποδιωθοῦνται ὡς πολεμίου τοῦ λίπους ὄντος. διὸ δὴ ἀλιπεῖς πειρῶνται προσάγειν αὐταῖς, ἐν Αἰγύπτῳ δὲ καὶ ἐξυρημένοι τὰς κεφαλάς, ἵνα μηδεμία ἰκμασία λίπους λίπηται.*

5 *οὐκ*: cf. A. P. p. 293 ‖ 12 *κηροδύται*: *μάλιστα δὲ θαυμάζουσι τὸν κηροδύτην . . . (οἱ Αἰγύπτιοι)* ait Const. Psellus (ex Chaeremonis Aegyptiacis) Bull. de corr. hell. I p. 130, 18. cet. vid. Ar. p. 557ᵇ 6 ‖ 15 *ἄσπλαγχνα*: sic etiam p. 18, 7 ‖ 16 *αἷμα ἔχει* (sic!): sc. *ζῇ χυμοῖς σαρκὸς ζώσης* Ar. p. 556ᵇ 22 ‖ 18 cf. p. 38, 6 et Theophr. c. pl. 6, 5, 1 (*πολεμοῦσιν . . . αἱ μέλιτται τοῖς μεμυρισμένοις*)

359.

Zenob. prov. 5, 98: *σειρὴν . . . ζῷον ὑπόπτερον μελίσσῃ ἐοικός, ὥς φησιν Ἀριστοτέλης.*

360.

Theognosti can. p. 135, 30 (Herodian. I p. 404, 16 Lentz) s. *σκνίψ: ὁ μὲν Ἀριστοτέλης μετὰ τοῦ σ̄, οἱ δὲ λοιποὶ χωρὶς τοῦ σ̄.*

361.

Schol. in Odyss. σ, 2 (Etym. M. et Gud. v. *γαστρίμαργος* cf. A. P. p. 325) *γαστέρι μάργῃ: . . . Ἀριστοτέλης δὲ ἐν τῷ περὶ ζῴων μέμνηται ζῴου μάργου λέγων ὅτι γεννᾶται ἀπὸ σήψεως μεταξὺ γῆς καὶ ὕδατος. καὶ ἀφ' οὗ γεννηθῇ οὐ παύεται γαιηφαγοῦν ἕως οὗ ἐκτρυπήσῃ* (*κατατρυπήσῃ* cod. Vind.) *τὴν γῆν καὶ εἰς τὴν ἐπιφάνειαν ἔλθῃ, καὶ ἐλθὸν θνήσκει* ⟨*καὶ κεῖται νεκρὸν* Et. Gud.⟩ *τρεῖς ἡμέρας. καὶ* ⟨*μετὰ τὰς τρεῖς ἡμέρας* Et. Gud.⟩ *ἔρχεται νέφος μετὰ βροντῆς καὶ βρέχει ἐπάνω αὐτοῦ καὶ ἀναζῇ μηκέτι γαιηφαγοῦν.*

XL. ΕΚΛΟΓΗ ΑΝΑΤΟΜΩΝ.

362.

Apollonius mir. 39: *Ἀριστοτέλης ἐν ταῖς ἐκλογαῖς τῶν ἀνατομῶν φησιν· ὄφις ὤφθη ἐν Πάφῳ πόδας ἔχων δύο ὁμοίους χερσαίῳ κροκοδείλῳ.*

XLI. ΠΕΡΙ ΖΩΙΩΝ

ᾱ *περὶ ἑτεροφωνίας τῶν ὁμογενῶν* (= *περὶ τῶν κατὰ τόπους διαφορῶν*: cf. Ar. 605b 22) (363—366)
β̄ *περὶ τῶν ἀθρόως φαινομένων* (= *περὶ τῶν αὐτομάτων*) (367)
γ̄ *περὶ τῶν δακετῶν καὶ βλητικῶν* (368—369)

2 cf. Ar. p. 623b 11. 7 ‖ 4 *σκνῖπες* = *culices* Plin. supra in fr. 292 = Aristoph. p. 120, 16 L.

δ̄ περὶ τῶν λεγομένων φθονεῖν (370)
ε̄ περὶ τῶν ἐν τῷ ξηρῷ διαμενόντων
ϛ̄ περὶ τῶν μεταβαλλόντων τὰς χρόας (371)
ζ̄ περὶ τῶν φωλευόντων (372)

(Ἀριστοτέλους ἢ) Θεοφράστου.

cf. A. P. p. 327—372: exhibeo ea tantum quae Aristotelis nomine utpote zoicorum librorum omnium (Antig. mir. 60) auctoris citantur pro Theophrasto ab Antigono scil. Carystio (grammatico quidem eo, non physico) atque ab ipso Mirabilium auctore (Pseudaristotele). cf. A. P. p. 279. attamen quae Aelianus (A. P. 279. 281) citat manifesto Theophrastea (fr. 363—366), ea nescio an ex eisdem illis (ubi scil. hauserint ex Theophrasti diss. cf. 68—70. 9. 10. A. P. p. 332) Aristotelis q. f. mirabilibus hic duxerit olim plenioribus (cf. Steph. Byz. s. Γέρμαρα), ex quibus sc. in sua transtulit etiam 5, 14 (A. F. 326 = mir. 25) et 9, 20 (= mir. 115). de septem Theophrasti dissert. π. ζῴων vid. de Ar. libr. p. 47. 87. A. P. p. 278.

363. 364. 365.

Aelian. n. a. 16, 33 (A. P. p. 331): *Ἀριστοτέλης γε μήν φησι τῶν βοῶν τῶν ἐν Νευροῖς ἐκπεφυκέναι τὰ κέρατα καὶ τὰ ὦτα ἔκφυσιν τὴν αὐτὴν καὶ εἶναι συνυφασμένα. ὁ δὲ αὐτὸς ἐν χώρῳ τινὶ Λιβύων τὰς αἶγας τοῦ στήθους φησὶ τοὺς μαζοὺς ἔχειν ἀπηρτημένους. εἴη δ' ἂν τοῦ παιδὸς τοῦ Νικομάχου καὶ ταῦτα· ἐν τοῖς περὶ τὸν Σκαρίσκον Βουδινοῖς οἰκοῦσιν οὐ γίνεσθαί φησι πρόβατον λευκόν, ἀλλὰ μέλανα πάντα.*

id. 5, 27: *τοὺς δὲ ἐν Νευροῖς βοῦς Ἀριστοτέλης φησὶν ἐπὶ τῶν ὤτων ἔχειν τὰ κέρατα.*

id. 3, 32: *οἶς δὲ Βουδινὰς οὐκ ὄψει λευκάς, ὥς φασι, μελαίνας δὲ πάσας.*

366.

Aelian. n. a. 5, 8 (A. P. p. 331): *Ἀριστοτέλης ὄφεσιν*

19 *Νευροῖς*: *λεύκτροις* codd. ‖ 24 al. l. *καρίσκον* ‖ codd. *βουδιανοῖς* ‖ 27 *ὤτων*: *ὤμων* vulgo ‖ 28 *ἀβυδηνὰς* codd.

ἐχθρὰν εἶναι τὴν Ἀστυπαλαιέων γῆν λέγει, καθάπερ καὶ τὴν Ῥήνειαν ταῖς γαλαῖς ὁ αὐτὸς ὁμολογεῖ ἡμῖν.

Antig. mir. 11: *ἐν Ἀστυπαλαίᾳ δὲ ὄφεις οὐ γίνονται . . . οὐδ' ἐν Ῥηνείᾳ τῇ πρὸς Δήλῳ γαλῆ.*

367.

Antig. mir. 19 (A. P. p. 337): *ὁ δὲ Ἀριστοτέλης καὶ ἐκ τῶν σισυμβρίων φησὶ σαπέντων σκορπίους γίνεσθαι.*

368.

Aelian. n. a. 4, 57: *Ἀριστοτέλης λέγει τὸν ὑπὸ ὕδρου πληγέντα παραχρῆμα ὀσμὴν βαρυτάτην ἀπεργάζεσθαι, ὡς μὴ οἷόν τε εἶναι προσπελάσαι αὐτῷ τινα. λήθην τε καταχεῖσθαι τοῦ πληγέντος ὁ αὐτὸς λέγει καὶ μέντοι καὶ ἀχλὺν κατὰ τῶν ὀμμάτων πολλήν, καὶ λύτταν ἐπιγίνεσθαι καὶ τρόμον εὖ μάλα ἰσχυρὸν καὶ ἀπόλλυσθαι διὰ τρίτης αὐτόν.*

369.

Aelian. n. a. 6, 14: *ἡ ὕαινα, ὡς Ἀριστοτέλης λέγει, ἐν τῇ ἀριστερᾷ χειρὶ ἔχει δύναμιν ὑπνοποιὸν καὶ ἐνεργάζεται κάρον μόνον προσθιγοῦσα. πάρεισι γοῦν ἐς τὰ αὔλια πολλάκις καὶ ὅταν ἐντύχῃ τινὶ καθεύδοντι, προσελθοῦσα ἡσυχῇ τὴν ὑπνοποιὸν ὡς ἂν εἴποις χεῖρα προσέθηκε τῇ ῥινί· ὁ δὲ ἕλκεταί τε καὶ πιέζεται καὶ ἀναισθήτῳ μᾶλλον ἔοικε. καὶ ἐκείνη μὲν ὑπορύττει τὴν γῆν τὴν ὑπὸ τῇ κεφαλῇ ἐς τοσοῦτον, ἐς ὅσον ἀνέκλασεν ἐς τὸν βόθρον καὶ τὴν φάρυγγα ὑπτίαν ἀπέφηνε καὶ γυμνήν. ἐνταῦθα δὲ ἡ ὕαινα ἐνέφυ καὶ ἀπέπνιξε καὶ ἐς τὸν φωλεὸν ἀπάγει.* (ex Theophr.

6 *σισυμβρίων*: de ocimo idem refert Diosc. 2, 170 = Chrysipp. ap. Plin. 20, 119 (Gal. VI, 40). cf. Ael. 6, 20 ‖ 10 *τῷ πληγέντι* codd., corr. Hercher ‖ 12 *εὖ* Reiske: *εὐθύς* codd. ‖ cf. Aetius 13, 36: *τοῖς οὖν ὑπὸ τούτου δηχθεῖσι συμβαίνει τὰ κοινά, . . . ἰδίως δὲ κίνησις ὅλου τοῦ σώματος ἄτακτος . . . ὁ δὲ θάνατος μέχρι τριῶν ἡμερῶν* ‖ 16 *ἡσυχῇ* om. Hercher ‖ 18 *ὁ δὲ ἄγχεταί τε καὶ πιέζεται* (cet. om.) Hercher, *ὁ δὲ ἑλκ. κ. π. μᾶλλον καὶ ἀν. ἐ.* codd.

A. P. p. 347 Pseudar. mir. 145:) καὶ τοῖς κυσὶ δὲ ἐπιτίθεται ἡ αὐτὴ τὸν τρόπον ἐκεῖνον· ὅταν ᾖ πλήρης ὁ τῆς σελήνης κύκλος, κατόπιν λαμβάνει τὴν αὐγὴν καὶ τὴν αὑτῆς σκιὰν ἐπιβάλλει τοῖς κυσί, καὶ παραχρῆμα αὐτοὺς κατεσίγασε καὶ καταγοητεύσασα, ὡς αἱ φαρμακίδες, εἶτα ἀπάγει σιωπῶντας καὶ κέχρηται ὅ τι καὶ βούλεται τὸ ἐντεῦθεν αὐτοῖς.

Plin. 8, 106: *hyaenis utramque esse naturam ... Aristoteles negat ... mira traduntur ... oculis mille esse varietates colorumque mutationes. praeterea umbrae eius contactu canes obmutescere et quibusdam magicis artibus omne animal quod ter lustraverit in vestigio haerere.*

370.

Antig. mir. 20 (= Th. ap. Phot. bibl. 278 cf. A. P. p. 279. 354): οὐχ ἧττον δὲ τούτων θαυμάσια τὰ φθαρτικὰ τῶν ὠφελούντων, οἷον ὁ γαλεώτης ὅταν ἐκδύῃ τὸ γῆρας, ἐπιστραφεὶς καταπίνει· ἐπιληψίας γάρ ἐστι, φασίν, ὡς ὁ Ἀριστοτέλης καταγράφει, φάρμακον. ὡσαύτως δ' ἡ φώκη λέγεται ἐμεῖν τὸν ὀρόν· καὶ γὰρ τοῦτον πρὸς τὴν αὐτὴν ἀρρωστίαν χρήσιμον. τὰς δὲ ἵππους τὸ ἐπιφυόμενον τοῖς ἐμβρύοις ἱππομανὲς ἀπεσθίειν· γίνεσθαι δὲ τοῦτο ἐπὶ τοῦ μετώπου καὶ πρὸς πολλὰ ζητεῖσθαι. τὴν δὲ ἔλαφον τὸ δεξιὸν κέρας κατορύσσειν· εἶναι δὲ καὶ τοῦτο ἐν πολλοῖς χρήσιμον. ταῦτα μὲν οὖν εἴτε κατὰ προαίρεσιν εἴτε κατὰ τύχην οὕτως ἔχει, πολλῆς ἐστιν ἐπιστάσεως δεόμενα.

371.

Antig. mir. 25 (= Th. ap. Phot. l. c. cf. A. P. p. 364): καὶ γὰρ τοῖς στελέχεσι τῶν δένδρων καὶ τοῖς φύλλοις καὶ τῇ γῇ, τὸν αὐτὸν τρόπον ἅπαντι τόπῳ συμμεταβάλλει τὴν χροιὰν (ὁ χαμαιλέων). Ἀριστοτέλης δέ φησι καὶ τὸν

1 καὶ ante τοῖς del. Hercher ‖ 8 Ar. p. 757, 2. 579b 17 ‖ 13 φθαρ..ικά cod. ‖ 15 κατέπιεν cod. ‖ 16 φ. μετὰ τὸ τεκεῖν τὸν θορόν codd., corr. Niclas ‖ 17 τοῦτο cod.

καλούμενον τάρανδον τοῦτο πάσχειν, ὄντα τετράπουν καὶ σχεδὸν ἴσον ὄνῳ καὶ παχύδερμον καὶ τετριχωμένον, καὶ θαυμαστὸν εἶναι πῶς αἱ τρίχες οὕτως ὀξέως ἀλλοιοῦνται.

372.

Schol. in Hom. Il. χ, 93 (Dind.): (ὡς δὲ δράκων ἐπὶ) χειῇ (ὀρέστερος ἄνδρα μένῃσιν, βεβρωκὼς κακὰ φάρμακ'· ἔδυ δέ τέ μιν χόλος αἰνός): ἡ διπλῆ ὅτι τὴν τῶν ὄφεων κατάδυσιν χειὰν εἴρηκεν ἀπὸ τοῦ χεῖσθαι (A) ...

... ἢ ὅτι δίκην ὕδατος ἐκχεῖται εἰς αὐτὴν τὸ θηρίον. ἀγριώτερα δὲ τὰ ἐν ἐρήμῳ γεννώμενα. φησὶ δὲ καὶ ἐν τῷ ϛ περὶ ζῴων Ἀριστοτέλης ἐσθίοντα αὐτὸν μύρμηκας καὶ κανθαρίδας ⟨μετὰ τὴν φώλευσιν⟩ ἰοῦ πληροῦσθαι πλείονος τοῦ ἐμφύτου καὶ ἐρεθίζεσθαι καὶ λυσσᾶν ἐπιθυμοῦντά που ἀπομάξασθαι τὸν ἐνοχλοῦντα ἰόν (B int.).

XLII. ΙΑΤΡΙΚΑ.

Alex. in Ar. (p. 436, 11) de sensu (ed. Thurot p. 16, 2): τὰ δὲ περὶ ὑγείας καὶ νόσου εἰ ἐγένετο, οὐ σώζεται.

373.

Galenus in comm. ad I Hipp. de nat. hom. (XV, 25): ὥσπερ γε πάλιν εἰ τὰς τῶν παλαιῶν ἰατρῶν δόξας ἐθέλοις ἱστορῆσαι, πάρεστί σοι τὰς τῆς ἰατρικῆς συναγωγῆς ἀναγνῶναι βίβλους ἐπιγεγραμμένας μὲν Ἀριστοτέλει ὁμολογουμένας δὲ ὑπὸ τοῦ Μένωνος, ὃς ἦν μαθητὴς αὐτοῦ, γεγράφθαι, διὸ καὶ Μενώνεια προσαγορεύουσιν ἔνιοι ταυτὶ τὰ βιβλία. δῆλον δὲ ὅτι καὶ ὁ Μένων ἐκεῖνος ἀναζητήσας ἐπιμελῶς τὰ διασωζόμενα κατ' αὐτὸν ἔτι τῶν παλαιῶν ἰατρῶν

2 ὄνῳ?: κατὰ βοῦν Th. ap. Phot. etc. ‖ 9 καὶ om. Dind. ‖ corr. ἐν τῷ ξ ‖ 10 cf. A. P. p. 367 (Ar. p. 607, 27. 599, 33) et A. P. p. 342. 339 ‖ καὶ Vill. cum Lips. et Eust. ad Il. p. 1259): ἢ Dind. ‖ 11 μετὰ τὴν φώλευσιν om. B (Vill., Dind.): add. Bekk. ex Lips. (p. 683 Bachm.)

βιβλία, τὰς δόξας αὐτῶν ἐκεῖθεν ἀνελέξατο. τῶν δ' ἤδη διεφθαρμένων . . . οὐκ ἠδύνατο γράψαι. κατὰ ταῦτ' οὖν τὰ βιβλία χολὴν ξανθὴν ἢ μέλαιναν ἢ φλέγμα στοιχεῖον ἀνθρώπου φύσεως οὐκ ἂν εὕροις οὐδ' ὑφ' ἑνὸς εἰρημένον, αἷμα δὲ καὶ τῶν μεθ' Ἱπποκράτην φαίνονται πολλοὶ μόνον εἶναι νομίζοντες ἐν ἡμῖν, ὥστε καὶ τὴν πρώτην γένεσιν ἡμῶν ἐξ αὐτοῦ γίγνεσθαι καὶ τὴν μετὰ ταῦτα κατὰ τὴν μήτραν αὔξησιν καὶ ἀποκυηθέντων τελείωσιν.

374.

Diogenes Laertius 5, 61: *γεγόνασι δὲ Στράτωνες ὀκτώ· . . . ἕβδομος ἰατρὸς ἀρχαῖος, ὡς Ἀριστοτέλης φησίν.*

375.

Plutarch. qu. conviv. 8, 9, 3: *καὶ μὴν ἔν γε τοῖς Μενωνείοις σημεῖον ἡπατικοῦ πάθους ἀναγέγραπται τὸ τοὺς κατοικιδίους μῦς ἐπιμελῶς παραφυλάττειν καὶ διώκειν.*

376.

Plinius n. h. 28, 74: *peculiariter (lac) valet potum contra venena quae data sint e marino lepore, bupresti, ut Aristoteles tradit, dorycnio, et contra insaniam quae facta sit hyoscyami potu.*

377.

Cael. Aurel. celer. passion. 2, 13 p. 110 (ed. Amman Lugd. Bat. 1709): *hanc (pleuritidem) definiens primo de adiutoriis libro Aristoteles sic tradendam credidit. pleuritis inquit est liquidae materiae coactio sive densatio. nec tamen disseruit, utrumne totius, quod falsissimum, si quidem phlebotomati aegrotantes liquidum sanguinem reddunt, an vero particulae. sed cum hoc tacuit, necessarium praetermisit.*

11 vulgo *Μελωνείοις*, quod corr. Fabricius ‖ 15 *bupresti* rec.: *prae(pres)timutatim* ante corr. R V ‖ 16 *dorycnum* codd. ‖ 19 *primo:* sc. Sorani ‖ 21 *coactio:* sic Almeloveen, vulgo *coctio* ‖ 24 sic emendatur in margine ed. Lugd. 1567: in textu *non promisit*

378.

Cael. Aurel. tard. pass. 1, 5 p. 336 (de mania): *alii frigidis usi sunt rebus, passionis causam ex fervore venire suspicantes, ut Aristoteles et Diocles.*

379.

Escolapius (q. d) de morbis p. VIII (post Physicam Hildegardis etc. ed. Io. Schottus Arg. 1533): *Iracundia irritantur (melancholici), cum mentis perversitate insaniunt, ut maniaci: in vociferatione solum differunt, Aristotele philosopho testante.*

XLIII. ΟΠΤΙΚΑ.

Simplic., Elias etc. (cit. in A. P. p. 377): *τὰ ὀπτικά.*
Vita Ar. Marc. *τὰ ὀπτικὰ προβλήματα.*

Heronis catoptr. (= Ptolemaei de speculo ed. Ven. 1518) vers. lat. (anni 1269: cf. Deutsche Litt.-Ztg. Berl. 1884 col. 212) praef. p. 318, 1 Rose (Anecd. Gr. II): *negotium autem quod circa visus dividitur in opticum id est visivum, et dioptricum id est perspectivum, et catoptricum id est inspectivum negotium. et opticum quidem opportune ab his qui ante nos descriptum est et maxime ab Aristotele. de dioptrico autem a nobis in aliis dictum est copiose quanta videbantur. videntes autem et catoptricum negotium esse dignum studio . . .*

380.

Vita Ar. Marc. f. 276^b inf.: *τῇ δὲ μαθηματικῇ (προσέθηκε) τὸ ὀξυγώνιον εἶναι τὸν κῶνον τῶν ὄψεων, διὰ τὸ ἐπὶ πλέον προιέναι τὴν ὄψιν οὗ ὁρᾷ μεγέθους· καὶ κατὰ τοῦτο γὰρ οὐδὲν τῶν ὁρωμένων ὅλον ἅμα ὁρᾶται, καὶ ταύτῃ μείζονα γίνεσθαι τὸν ἄξονα τῆς ἐκ τούτου τῆς βάσεως καὶ ὀξυγώνιον τὸν κῶνον ἀποτελεῖσθαι.*

---

4 cf. Cael. Aur. tard. 1, 6 p. 340. ceterum idem potuit repeti ex (Ar.) Probl. 30, 1 (953^b 14. 954, 31), sicut maniae causa (fr. 378) tangitur ibidem 954, 32

VIII. HISTORICA.

XLIV. ΠΟΛΙΤΕΙΑΙ

ϱνη

(a Peripatetico quodam scriptae atque editae sec. fr. 443 — ante Philochorum — inter ol. 115, 3 et 118, 2 A. P. p. 395—398 coll. p. 443, secundum quosdam autem (et Timaeum), ut arguitur ex fr. 402 (cf. 547. 479) a Theophrasto Legum auctore, quod aeque falsum esse Legum reliquias A. P. p. 395 comparanti patet).

Cicero de fin. 5, 4: *omnium fere civitatum non Graeciae solum sed etiam barbariae ab Aristotele mores instituta disciplinas, a Theophrasto leges etiam cognovimus* (cf. de leg. 3, 6, 14).

Photius biblioth. cod. 161 (p. 104^{b} 38 Bk.): *ὁ δὲ δωδέκατος* (*τῶν ἐκλογῶν*) *αὐτῷ* (*τῷ Σωπάτρῳ*) *λόγος συνήθροισται ἔξ ἄλλων τε διαφόρων καὶ . . . ἐκ τῶν Ἀριστοτέλους πολιτειῶν, Θετταλῶν τέ φημι καὶ Ἀχαιῶν καὶ Παρίων Λυκίων τε καὶ Κίων καὶ ὧν ἐκεῖνος ἁπλῶς ἐν τοῖς πολιτικοῖς αὐτοῦ διαλαμβάνει.*

Vita Arist. vulg.: *ἀμέλει καὶ συνώδευσεν αὐτῷ* (*τῷ Ἀλεξάνδρῳ*) *μέχρι καὶ ἔσω τῶν Βραχμάνων, ἔνθ' ἱστόρησε τὰς σνε πολιτείας.*

Vit. Ar. Marc.: *ἀκμάσαντι δὲ Ἀλεξάνδρῳ καὶ ἐπιστρατεύσαντι κατὰ Περσῶν συνεξῆλθεν, οὐδὲ τότε ⟨τοῦ⟩ φιλοσοφεῖν ἀποσχόμενος· τὴν γὰρ ἱστορίαν τῶν ⟨σν⟩ πολιτειῶν τότε συνέλεξε.*

Ammon. proleg. in categ. p. 35^{b} 17 Br.: *μεταξὺ δὲ ὁπόσα περὶ ἱστορίας ἔγραψε . . . τῶν δὲ μεταξύ εἰσι καὶ γεγραμμέναι αὐτῷ πολιτεῖαι ἀμφὶ τὰς ν καὶ διακοσίας οὖσαι.*

Elias (proleg.) in cat. p. 24, 32: *τὰ δὲ μεταξύ . . . ὡς ἡ ἱστορία· διττὴ δὲ αὕτη, ἡ μὲν πολιτική, ὡς αἱ πολιτεῖαι, ἃς ἱστόρησεν ἐκ τοῦ πολλὴν γῆν περιελθεῖν ἅμα Ἀλεξάνδρῳ βασιλεῖ, ἃς ἐκδέδωκε κατὰ στοιχεῖον διακοσίας πεντήκοντα οὔσας τὸν ἀριθμόν.*

Elias in Porph. is. (proleg. phil.) p. 9^{b} 26 Br. (A. P. IV, 425 Cramer): *διὰ δὲ τὸ πολιτικὸν γέγραπται αὐτῷ πολιτικός· γεγραμμέναι δὲ αὐτῷ εἰσι καὶ πολιτεῖαι διακόσιαι πεντήκοντα τὸν ἀριθμόν, ἃς συνεγράψατο ἐκ τοῦ πολλὴν γῆν περιελθεῖν σὺν Ἀλεξάνδρῳ τῷ βασιλεῖ.*

David proleg. phil. p. 16^b 16 Br.: *ἰστέον ὅτι ἐν μὲν τῷ τῶν πολιτικῶν συγγράμματι ἕνα σκοπὸν ἔχει καὶ ὁ Ἀρ. καὶ ὁ Πλάτων· ἀμφότεροι γὰρ λέγουσι πῶς δεῖ διοικεῖσθαι πόλιν· ἐν δὲ τῷ περὶ πολιτείας διάφορός ἐστι καὶ ὁ σκοπὸς καὶ ἡ ἐπιγραφή. καὶ ἡ μὲν ἐπιγραφή, ὅτι ὁ μὲν Πλάτων ἑνικῶς ἐπέγραψε πολιτείαν, ὁ δὲ Ἀρ. πληθυντικῶς πολιτείας. ὁ δὲ σκοπός ἐστι* (sic) *διάφορος, ὅτι ὁ μὲν Ἀρ. λέγει πῶς ἐπολιτεύοντο οἱ ἀρχαῖοι, οἷον οἱ Ἀργεῖοι, οἱ Βοιωτοί, ὁ δὲ Πλάτων λέγει πόσα εἴδη πολιτειῶν καὶ πῶς δεῖ πολιτεύεσθαι.* cf. Elias in cat. p. 25^b 4 Br.: *ἐν γὰρ ταῖς πολιτείαις οὐ διδάσκει πῶς δεῖ πολιτεύεσθαι ἀλλὰ πῶς οἱ πρὸ αὐτοῦ ἐπολιτεύσαντο ἄνθρωποι.*

Anonymi comm. in Porphyrii isag. (cod. Par. 1939 f. 51^a): *γέγραπται δὲ αὐτῷ καὶ πολιτικὰ ὁμοίως τῷ Πλάτωνι, ἐν ᾧ* (sic) *διαλέγεται πῶς νῦν χρὴ κατὰ τὴν ἀρίστην πολιτεύεσθαι πολιτείαν. ἔγραψε γὰρ καὶ ἑκάτερος καὶ πολιτικὸν καὶ πολιτείας· καὶ ἐν μὲν τῷ πολιτικῷ τὸν αὐτὸν ἔχουσι σκοπόν, ἐν δὲ τῇ πολιτείᾳ διαφωνοῦσιν. ὁ μὲν γὰρ Ἀριστοτέλης συνὼν καὶ Ἀλεξάνδρῳ τῷ κτίστῃ πολιτείας λέγεται μετ' αὐτοῦ περιελθεῖν, ὧν ἀνεγράφετο τὸν βίον κατὰ στοιχεῖον· ὅτι τυχὸν μὲν Ἀλεξανδρεῖς τοιῶσδε πολιτεύονται καὶ Ἀθηναῖοι τοιῶσδε καὶ Βιθυνοὶ καθεξῆς κατὰ τὴν τάξιν τῶν στοιχείων· οὕτως οὖν καὶ τὰς πολιτείας τέθεικεν. ὁ δὲ Πλάτων ἔγραψε πολιτείαν ἐν ᾗ διαλέγεται πῶς χρὴ κρατεῖν καὶ τάττειν πολιτείαν.*

Simplic. in cat. f. 4: *ἐν οἷς ἐβουλήθη σαφέστατα ἐδίδαξεν, ὡς ἐν τοῖς μετεώροις καὶ τοῖς τοπικοῖς καὶ ταῖς γνησίαις αὐτοῦ πολιτείαις, ἅπερ διὰ τὸ κοινότερον τῶν θεωρημάτων σαφέστερον ἀπαγγεῖλαι σύνοιδε.*

Plut. non p. suav. vivi sec. Ep. 10: *ὅταν δὲ . . . ἱστορία καὶ διήγησις ἐπὶ πράξεσι καλαῖς καὶ μεγάλαις προσλάβῃ λόγον ἔχοντα δύναμιν καὶ χάριν, ὡς* (praeter Her. et Xen.) *. . . τὰς περιόδους Εὔδοξος ἢ κτίσεις καὶ πολιτείας Ἀριστοτέλης ἢ βίους ἀνδρῶν Ἀριστόξενος ἔγραψεν . . .*

Clem. Al. strom. I p. 132 extr. (A. P. p. 534 cf. 410. 472): *Σκάμων μὲν οὖν ὁ Μυτιληναῖος καὶ Θεόφραστος ὁ Ἐρέσιος* (v. ind. D. L.) *Κύδιππός τε ὁ Μαντινεύς, ἔτι τε Ἀντιφάνης καὶ Ἀριστόδημος καὶ Ἀριστοτέλης, πρὸς τούτοις δὲ Φιλοστέφανος, ἀλλὰ καὶ Στράτων ὁ περιπατητικὸς ἐν τοῖς περὶ εὑρημάτων ταῦτα ἱστόρησαν.*

Aristotelis praecipue politias usurpasse videtur Heraclides grammaticus quidam recentior et Didymeus (Ponticus scil. alter fr. 481 A. P. p. 400 cf. p. 521. 532. de Lembo, cf. A. P. p. 541, errat G. F. Unger: Rhein. Mus. N. F. 38, 504) qui scripsit *περὶ πολιτειῶν*. e quo libro exilia nunc excerpta habentur Aeliani Var. hist. libris addita. quae cum aliena admixta habeant ex diversorum testimoniis contracta sincerum non magis praestant Aristotelem quam in zoicorum epitoma Aristophanes Byzantius. verumtamen cum plurima praeter nota in istis lateant fragmenta ex opere Aristotelico accepta, pro uno fragmento simul omnia ex codice Vat. infra habes apposita.

Ἀθηναίων α̅.

Extabat in bibliotheca Ciceronis (ep. ad Att. 2, 2) atque memoratur etiam in indice bibliothecae saec. III (Zündel: Rhein. Mus. 1866 p. 432). ipsius libelli Aristotelici fuisse quae nuper praebuit Aegyptus fragmenta papyracea (Blass: Hermes XV, 366 sqq.) voluit Theodorus Bergk, qui fragmenti Aristotelici (397) sagaciter vestigia dispexit (Rh. Mus. 1881 p. 91. cf. Blass: Hermes XVI, 42. H. Landwehr, Pap. Berol. no. 163. Gothae 1883). cui haud assentior. cf. H. Diels, Über die Berliner Fragmente der *Ἀθηναίων πολιτεία* des Aristoteles (Acad.) Berl. 1885 p. 11.

381.

Harpocration s. *Ἀπόλλων πατρῷος*: *ὁ Πύθιος. προσηγορία τίς ἐστι τοῦ θεοῦ πολλῶν καὶ ἄλλων οὐσῶν. τὸν δὲ Ἀπόλλωνα κοινῶς πατρῷον τιμῶσιν Ἀθηναῖοι ἀπὸ Ἴωνος· τούτου γὰρ οἰκήσαντος τὴν Ἀττικήν, ὡς Ἀριστοτέλης φησί, τοὺς Ἀθηναίους Ἴωνας κληθῆναι καὶ Ἀπόλλω πατρῷον αὐτοῖς ὀνομασθῆναι.*

Exc. polit. Heraclid. init.: *Ἀθηναῖοι τὸ μὲν ἐξ ἀρχῆς ἐχρῶντο βασιλείᾳ· συνοικήσαντος δὲ Ἴωνος αὐτοῖς, τότε πρῶτον Ἴωνες ἐκλήθησαν.*

26 *ἀπόλλω* cod. Vind.: *ἀπόλλων* cod. A, *ἀπόλλωνα* cod. sec. Bekk.

Lex. rhet. Seguer. p. 291 Bk. et Schol. ad Plat. Euthyd. p. 369 Bk.: οἱ δέ (φασιν) ὅτι Κρεούσῃ τῇ Ἐρεχθέως μιγεὶς Ἀπόλλων Ἴωνα ἐγέννησεν, ἀφ' οὗ καὶ τοὺς Ἀθηναίους ποτὲ Ἴωνας κληθῆναι καὶ διὰ ταῦτα πατρῷον αὐτοὺς Ἀπόλλωνα ἔχειν.

Schol. Aristoph. av. 1527: πατρῷον δὲ τιμῶσιν Ἀπόλλωνα Ἀθηναῖοι, ἐπεὶ Ἴων ὁ πολέμαρχος Ἀθηναίων ἐξ Ἀπόλλωνος καὶ Κρεούσης τῆς Ξούθου (γυναικὸς) ἐγένετο.

382.

Plinius 7, 205: *Gyges Lydus picturam Aegypti (condere instituit) et in Graecia Euchir Daedali cognatus, ut Aristoteli placet, ut Theophrasto, Polygnotus Atheniensis.*

383.

Schol. Soph. Oed. Col. 701: ὁ δὲ Ἀριστοτέλης καὶ τοῖς νικήσασι τὰ Παναθήναια ἐλαίου τοῦ ἐκ τῶν μορίων γινομένου δίδοσθαί φησιν.

Phot. lex. (p. 275, 3 Pors.) s. μορίαι: ἐλαῖαι ἱεραὶ τῆς Ἀθηνᾶς (Seleucus ap. Etym. M. p. 590, 50), ἐξ ὧν τὸ ἔλαιον ἔπαθλον ἐδίδοτο τοῖς νικῶσι τὰ Παναθήναια.

384.

Plut. Thes. 25: ἔτι δὲ μᾶλλον αὐξῆσαι τὴν πόλιν βουλόμενος ἐκάλει πάντας ἐπὶ τοῖς ἴσοις, καὶ τὸ δεῦρ' ἴτε πάντες λεῴ κήρυγμα Θησέως γενέσθαι φασὶ πανδημίαν τινὰ καθιστάντος. οὐ μὴν ἄτακτον οὐδὲ μεμιγμένην περιεῖδεν ὑπὸ πλήθους ἐπιχυθέντος ἀκρίτου γενομένην τὴν δημοκρατίαν, ἀλλὰ πρῶτος ἀποκρίνας χωρὶς εὐπατρίδας καὶ γεωμόρους καὶ δημιουργούς, εὐπατρίδαις δὲ γινώσκειν τὰ θεῖα καὶ παρέχειν ἄρχοντας ἀποδοὺς καὶ νόμων διδασκάλους εἶναι καὶ ὁσίων καὶ ἱερῶν ἐξηγητάς, τοῖς ἄλλοις πολίταις ὥσπερ εἰς ἴσον κατέστησε, δόξῃ μὲν εὐπατριδῶν, χρείᾳ δὲ γεωμόρων, πλήθει δὲ τῶν δημιουργῶν ὑπερέχειν δοκούντων. ὅτι

δὲ πρῶτος ἀπέκλινε πρὸς τὸν ὄχλον, ὡς Ἀριστοτέλης φησί, καὶ ἀφῆκε τὸ μοναρχεῖν, ἔοικε μαρτυρεῖν καὶ Ὅμηρος ἐν νεῶν καταλόγῳ μόνους Ἀθηναίους δῆμον προσαγορεύσας.

Exc. Heraclid. (p. 3, 8 Schn.): Θησεὺς δ' ἐκήρυξε καὶ συνεβίβασε τούτους ἐπ' ἴσῃ καὶ ὁμοίᾳ.

385.

Lex. Demosth. Patm. p. 152 Sakkelion (Bull. de corr. hellén. I. 1877) γεννῆται: πάλαι τὸ τῶν Ἀθηναίων πλῆθος, πρὶν ἢ Κλεισθένη διοικήσασθαι τὰ περὶ τὰς φυλάς, διῃρεῖτο εἰς γεωργοὺς καὶ δημιουργούς. καὶ φυλαὶ τούτων ἦσαν δ̄, τῶν δὲ φυλῶν ἑκάστη μοίρας εἶχε γ̄, ἃς φρατρίας καὶ τριττύας ἐκάλουν. τούτων δὲ ἑκάστη συνειστήκει ἐκ τριάκοντα γενῶν καὶ γένος ἕκαστον ἄνδρας εἶχε τριάκοντα τοὺς εἰς τὰ γένη τεταγμένους, οἵτινες γεννῆται ἐκαλοῦντο, ὧν αἱ ἱερωσύναι ἑκάστοις προσήκουσαι ἐκληροῦντο, οἷον Εὐμολπίδαι καὶ Κήρυκες καὶ Ἐτεοβουτάδαι, ὡς ἱστορεῖ ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ Ἀριστοτέλης λέγων οὕτως. φυλὰς δὲ αὐτῶν συννενεμῆσθαι δ̄ ἀπομιμησαμένων τὰς ἐν τοῖς ἐνιαυτοῖς ὥρας. ἑκάστην δὲ διῃρῆσθαι εἰς τρία μέρη τῶν φυλῶν, ὅπως γένηται τὰ πάντα δώδεκα μέρη, καθάπερ οἱ μῆνες εἰς τὸν ἐνιαυτόν, καλεῖσθαι δὲ αὐτὰ τριττῦς καὶ φρατρίας. εἰς δὲ τὴν φρατρίαν τριάκοντα γένη διακεκοσμῆσθαι, καθάπερ αἱ ἡμέραι εἰς τὸν μῆνα, τὸ δὲ γένος εἶναι τριάκοντα ἀνδρῶν (cf. Suid. s. v.).

Schol. in Plat. Axioch. p. 465 Bk. (cf. Moeris att. p. 193, 16 Bk.) γεννήτῃ: Ἀριστοτέλης φησὶ τοῦ ὅλου πλήθους διῃρημένου Ἀθήνησιν εἴς τε τοὺς γεωργοὺς καὶ τοὺς δημιουργοὺς φυλὰς αὐτῶν εἶναι τέσσαρας, τῶν δὲ

10 (etc.) φατρίας cod. ‖ 14 ἐξ ὧν Harp. ‖ 17 ἀπομιμησαμένων (ex Suida): ἀπὸ τῶν μισθωσαμένων cod. (de comparatione anni cf. Suid. s. v. et infra fr. 433) ‖ 26 omiserunt τοὺς εὐπατρίδας (Lex., Sch., Moeris)

φυλῶν ἑκάστης μοίρας εἶναι τρεῖς, ἃς τριττύας τε καλοῦσι καὶ φρατρίας, ἑκάστης δὲ τούτων τριάκοντα εἶναι γένη, τὸ δὲ γένος ἐκ τριάκοντα ἕκαστον ἀνδρῶν συνεστάναι. τούτους δὴ τοὺς εἰς τὰ γένη τεταγμένους γεννήτας καλοῦσι.

Harpocration s. *τριττύς: . . . τριττύς ἐστι τὸ τρίτον μέρος τῆς φυλῆς· αὕτη γὰρ διῄρηται εἰς τρία μέρη, τριττῦς καὶ ἔθνη καὶ φρατρίας, ὥς φησιν Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ.*

Harpocr. s. *γεννῆται: οἱ τοῦ αὐτοῦ γένους κοινωνοῦντες. διῃρημένων γὰρ ἁπάντων τῶν πολιτῶν κατὰ μέρη, τὰ μὲν πρῶτα καὶ μέγιστα μέρη ἐκαλοῦντο φυλαί, ἑκάστη δὲ φυλὴ τριχῇ διῄρητο καὶ ἐκαλεῖτο ἕκαστον μέρος τούτων τριττὺς καὶ φρατρία. πάλιν δὲ τῶν φρατριῶν ἑκάστη διῄρητο εἰς γένη λ̄, ἐξ ὧν αἱ ἱερωσύναι αἱ ἑκάστοις προσήκουσαι ἐκληροῦντο.*

Pollux 8, 111: *οἱ δὲ φυλοβασιλεῖς ἐξ εὐπατριδῶν δ̄ ὄντες μάλιστα τῶν ἱερῶν ἐπεμελοῦντο, συνεδρεύοντες ἐν τῷ βασιλείῳ τῷ παρὰ τὸ βουκολεῖον. ὅτε μέντοι τέτταρες ἦσαν αἱ φυλαί, εἰς τρία μέρη ἑκάστη διῄρητο, καὶ τὸ μέρος τοῦτο ἐκαλεῖτο τριττὺς καὶ ἔθνος καὶ φρατρία. ἑκάστου δὲ ἔθνους γένη τριάκοντα ἐξ ἀνδρῶν τοσούτων, ἃ ἐκαλεῖτο τριακάδες καὶ οἱ μετέχοντες τοῦ γένους γεννῆται . . . τρία δ' ἦν τὰ ἔθνη πάλαι, εὐπατρίδαι γεωμόροι δημιουργοί.*

386.

Servius ad Virgil. georg. 1, 19 *uncique puer monstrator aratri: . . . vel Epimenides (significatur) qui postea Buzyges dictus est secundum Aristotelem.*

Probus ad h. l. (p. 29, 22 Keil): . . . *quidam Buzygen (dicunt), qui primus iunctis existimatur ad arandum usus.*

16 δ̄ (ὄντες) Wecklein: δὲ codd., om. Bekk. ‖ 18 βουκολεῖον: cf. Synag. lex. Seg. p. 449, 20 ‖ 20 τριττύος δ' ἑκάστης γένη λ̄ Poll. 8, 109

Plinius n. h. 7, 199: *bovem et aratrum (invenit) Buzyges Atheniensis.*

Hesych. s. *Βουζύγης: ἥρως Ἀττικὸς ὁ πρῶτος βοῦς ὑπὸ ἄροτρον ζεύξας· ἐκαλεῖτο δὲ Ἐπιμενίδης.*

Lex. rhet. Seg. p. 221, 8 (= Etym. M. p. 206, 47) s. *Βουζυγία: γένος τι Ἀθήνησιν, ἱερωσύνην τινὰ ἔχον· Βουζύγης γάρ τις τῶν ἡρώων πρῶτος βοῦς ζεύξας τὴν γῆν ἤροσε καὶ εἰς γεωργίαν ἐπιτήδειον ἐποίησεν, ἀφ' οὗ γένος καλεῖται Βουζυγία.*

Schol. in Il. σ, 483: *καὶ ἄροτρον δὲ πρῶτος Ἐπιμενίδης ὁ καὶ Βουζύγης ἔζευξε.*

387.

Phot. lex. s. *ναυκραρία: τὸ πρότερον οὕτως ἐκάλουν, ναυκραρία καὶ ναύκραρος· ναυκραρία μὲν ὁποῖόν τι ἡ συμμορία καὶ ὁ δῆμος, ναύκραρος δὲ ὁποῖόν τι ὁ δήμαρχος, Σόλωνος οὕτως ὀνομάσαντος, ὡς καὶ Ἀριστοτέλης φησί. καὶ ἐν τοῖς νόμοις δὲ „ἐάν τις ναυκραρίας ἀμφισβητῇ", καὶ „τοὺς ναυκράρους τοὺς κατὰ τὴν ναυκραρίαν". ὕστερον δὲ ἀπὸ Κλεισθένους δῆμοί εἰσιν, καὶ δήμαρχοι ἐκλήθησαν. ἐκ τῆς Ἀριστοτέλους πολιτείας ὃν τρόπον διέταξε τὴν πόλιν ὁ Σόλων· „φυλαὶ δὲ ἦσαν τέσσαρες καθάπερ πρότερον καὶ φυλοβασιλεῖς τέσσαρες· ἐκ δὲ τῆς φυλῆς ἑκάστης ἦσαν νενεμημέναι τριττύες μὲν τρεῖς, ναυκραρίαι δὲ δώδεκα καθ' ἑκάστην."*

Pollux 8, 108: *δήμαρχοι οἱ κατὰ δήμους ἄρχοντες. ἐκαλοῦντο δὲ τέως ναύκραροι, ὅτε καὶ οἱ δῆμοι ναυκραρίαι. ναυκραρία δ' ἦν τέως φυλῆς δωδέκατον μέρος καὶ ναύκραροι ἦσαν δώδεκα, τέτταρες κατὰ τριττὺν ἑκάστην. τὰς δ' εἰσφορὰς τὰς κατὰ δήμους διεχειροτόνουν οὗτοι καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν ἀναλώματα. ναυκραρία δ' ἑκάστη δύο ἱππέας παρεῖχε καὶ ναῦν μίαν, ἀφ' ἧς ἴσως ὠνόμαστο.*

21 *φυλοβασιλεῖς* Bull. de corr. hell. III, 69. V, 65

388.

Harpocr. s. *ἱππάς*: ... *Ἀριστοτέλης δ' ἐν Ἀθηναίων πολιτείᾳ φησὶν ὅτι Σόλων εἰς τέτταρα διεῖλε τέλη τὸ πᾶν πλῆθος Ἀθηναίων, πεντακοσιομεδίμνους καὶ ἱππέας καὶ ζευγίτας καὶ θῆτας.*

Harpocr. s. *θῆτες*: ... *εἰς τέσσαρα διῃρημένης παρ' Ἀθηναίοις τῆς πολιτείας οἱ ἀπορώτατοι ἐλέγοντο θῆτες καὶ θητικὸν τελεῖν. οὗτοι δὲ οὐδεμιᾶς μετεῖχον ἀρχῆς, ὡς καὶ Ἀριστοτέλης δηλοῖ ἐν Ἀθηναίων πολιτείᾳ.*

Harpocr. s. *πεντακοσιομέδιμνον*: ... *ὅτι δ̄ τέλη ἐποίησεν Ἀθηναίων ἁπάντων Σόλων, ὧν ἦσαν καὶ οἱ πεντακοσιομέδιμνοι, δεδήλωκεν Ἀριστοτέλης ἐν Ἀθηναίων πολιτείᾳ.*

Plutarch. Solon. 18: *πρῶτον μὲν οὖν τοὺς Δράκοντος νόμους ἀνεῖλε πλὴν τῶν φονικῶν ἅπαντας* ... *δεύτερον δὲ Σόλων* ... *ἔλαβε τὰ τιμήματα τῶν πολιτῶν καὶ τοὺς μὲν ἐν ξηροῖς ὁμοῦ καὶ ὑγροῖς μέτρα πεντακόσια ποιοῦντας πρώτους ἔταξε καὶ πεντακοσιομεδίμνους προσηγόρευσε· δευτέρους δὲ τοὺς ἵππον τρέφειν δυναμένους ἢ μέτρα ποιεῖν τριακόσια, καὶ τούτους ἱππάδα τελοῦντας ἐκάλουν· ζευγῖται δ' οἱ τοῦ τρίτου τιμήματος ὠνομάσθησαν, οἷς μέτρον ἦν συναμφοτέρων διακοσίων. οἱ δὲ λοιποὶ πάντες ἐκαλοῦντο θῆτες, οἷς οὐδεμίαν ἀρχὴν ἔδωκεν ἄρχειν, ἀλλὰ τῷ συνεκκλησιάζειν καὶ δικάζειν μόνον μετεῖχον τῆς πολιτείας.*

Pollux 8, 130: *τιμήματα δ' ἦν τέτταρα, πεντακοσιομεδίμνων, ἱππέων, ζευγιτῶν, θητικῶν. οἱ μὲν ἐκ τοῦ πεντακόσια μέτρα ξηρὰ καὶ ὑγρὰ ποιεῖν κληθέντες, ἀνήλισκον δὲ εἰς τὸ δημόσιον τάλαντον· οἱ δὲ τὴν ἱππάδα τελοῦντες ἐκ μὲν τοῦ δύνασθαι τρέφειν ἵππους κεκλῆσθαι δοκοῦσιν, ἐποίουν δὲ μέτρα τριακόσια, ἀνήλισκον δὲ ἡμιτάλαντον· οἱ*

7 *τελεῖν* Bekk.: *ἐτελεῖτο* codd. cf. lex. Seg. 261, 2. Et. M. p. 410, 1; 452, 5 ‖ 26 *δὲ* ante *εἰς* om. Schol. in Plat. remp. p. 415

δὲ τὸ ζευγίσιον τελοῦντες ἀπὸ διακοσίων μέτρων κατελέγοντο, ἀνήλισκον δὲ μνᾶς δέκα. οἱ δὲ τὸ θητικὸν οὐδεμίαν ἀρχὴν ἦρχον οὐδὲ ἀνήλισκον οὐδέν.

389.

Photius lex s. *πελάται: οἱ παρὰ τοῖς πλησίον ἐργαζόμενοι· καὶ θῆτες οἱ αὐτοὶ καὶ ἑκτημόροι, ἐπειδὴ ἕκτῳ μέρει τῶν καρπῶν εἰργάζοντο τὴν γῆν. — πελάται: οἱ μισθῷ δουλεύοντες, ἐπεὶ τὸ πέλας ἐγγύς, οἷον ἔγγιστα διὰ πενίαν προσιόντες. Ἀριστοτέλης.*

Schol. in Plat. Euthyphr. p. 327: *πελάτης ὁ ἀντὶ τροφῶν ὑπηρετῶν καὶ προσπελάζων, ἀπὸ τοῦ πέλας ἤτοι ἐγγύς· ἐκαλεῖτο ὁ δι' ἔνδειαν προσιὼν μίσθιος δὲ ὑπηρετῶν. ἄλλως. πελάται εἰσὶν οἱ παρὰ τοῖς πλησίον ἐργαζόμενοι καὶ θῆτες. οἱ αὐτοὶ δὲ καὶ ἑκτημόροι, ἐπεὶ τῷ ἕκτῳ μέρει τῶν καρπῶν εἰργάζοντο τὴν γῆν.*

Pollux 4, 165: *ἑκτημόριοι δὲ οἱ πελάται παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς.* — id. 3, 82: *πελάται δὲ καὶ θῆτες ἐλευθέρων ἐστὶν ὀνόματα διὰ πενίαν ἐπ' ἀργυρίῳ δουλευόντων* (Hesych. s. *ἑκτημόροι*. Plut. Sol. 13: *γεώργουν ἐκείνοις — τοῖς πλουσίοις — ἕκτα τῶν γινομένων τελοῦντες ἑκτημόροι προσαγορευόμενοι καὶ θῆτες*).

390.

Harpocr. s. *κύρβεις: ... Ἀριστοτέλης δ' ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ φησὶν „ἀναγράψαντες δὲ τοὺς νόμους εἰς τοὺς κύρβεις ἔστησαν ἐν τῇ στοᾷ τῇ βασιλείᾳ“.*

Plutarch. Solon. 25: *ἰσχὺν δὲ τοῖς νόμοις πᾶσιν εἰς ἑκατὸν ἐνιαυτοὺς ἔδωκε. καὶ κατεγράφησαν εἰς ξυλίνους ἄξονας ἐν πλαισίοις περιέχουσι στρεφομένους, ὧν ἔτι καθ' ἡμᾶς* (ut ait Polemo ap. Harp. s. *ἄξονι*: A. P. p. 415) *ἐν*

1 *ζευγίσιον* Et. M.: *ζευγήσιον* codd. Poll., Hes., Phot., Schol. Pl., Lex. Seg. ‖ 23 *βασιλίδι* cod. D et Phot. ‖ 26 *πλαίσια ... διὰ ξύλων τετράγωνα πήγματα* Hesych.

πρυτανείῳ λείψανα μικρὰ διεσώζετο·] καὶ προσηγορεύθησαν, ὡς Ἀριστοτέλης φησί, κύρβεις.

Schol. in Aristoph. av. 1354 (Lex. Dem. Patm. p. 150 S.): *κύρβεις . . . κατὰ δὲ ἐνίους ἄξονες τρίγωνοι (κατασκευάσματά τινα ξύλινα τρίγωνα* Lex. Patm.)] *ἐν οἷς ἦσαν οἱ τῶν πόλεων νόμοι γεγραμμένοι . . . καθάπερ καὶ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ τῶν Ἀθηναίων πολιτείᾳ φησὶ καὶ Ἀπολλόδωρος.*

391.

Gellius 2, 12: *In legibus Solonis illis antiquissimis quae Athenis axibus ligneis incisae sunt quasque latas ab eo Athenienses ut sempiternae manerent poenis et religionibus sanxerunt, legem esse* **Aristoteles** *refert scriptam ad hanc sententiam: „si ob discordiam dissensionemque seditio atque discessio populi in duas partes fiet et ob eam causam irritatis animis utrimque arma capientur pugnabiturque, tum qui in eo tempore in eoque casu civilis discordiae non alterutra parte sese adiunxerit, sed solitarius separatusque a communi malo civitatis secesserit, is domo patria fortunisque omnibus careto, exul extorrisque esto."*

Plutarch. Solon. 20 in.: *τῶν δ' ἄλλων αὐτοῦ νόμων ἴδιος μὲν μάλιστα καὶ παράδοξος ὁ κελεύων ἄτιμον εἶναι τὸν ἐν στάσει μηδετέρας μερίδος γενόμενον.*

Plut. de sera num. vind. 4: *παραλογώτατον δὲ τὸ τοῦ Σόλωνος ἄτιμον εἶναι τὸν ἐν στάσει πόλεως μηδετέρᾳ μερίδι προσθέμενον μηδὲ συστασιάσαντα.*

392.

Plutarch. Solon. 32: *ἡ δὲ δὴ διασπορὰ κατακαυθέντος αὐτοῦ (Σόλωνος) τῆς τέφρας περὶ τὴν Σαλαμινίων νῆσον ἔστι μὲν διὰ τὴν ἀτοπίαν ἀπίθανος παντάπασι καὶ μυθώδης,*

13 *fiet* Hertz (Gronov.): *fieret* codd. ‖ 15 *alterutra parte* codd.: *alterutrae parti* Hertz (Carrio) 1883

ἀναγέγραπται δ' ὑπό τε ἄλλων ἀνδρῶν ἀξιολόγων καὶ Ἀριστοτέλους τοῦ φιλοσόφου.

393.

Schol. in Aristoph. Acharn. 234 *Παλλήναδε: οἱ Παλληνεῖς δῆμός ἐστι τῆς Ἀττικῆς, ἔνθα Πεισιστράτῳ βουλομένῳ τυραννεῖν καὶ Ἀθηναίοις ἀμυνομένοις αὐτὸν συνέστη πόλεμος . . . μέμνηται δὲ τούτου καὶ Ἀνδροτίων καὶ Ἀριστοτέλης ἐν Ἀθηναίων πολιτείᾳ.*

394.

Schol. in Aristoph. Lysistr. 665 (Suidas) *λυκόποδες: λυκόποδας ἐκάλουν, ὡς μὲν Ἀριστοτέλης, τοὺς τῶν τυράννων δορυφόρους· τοὺς γὰρ ἀκμάζοντας τῶν οἰκετῶν ἐπὶ τῇ τοῦ σώματος φυλακῇ ἔλαβον. λυκόποδες δὲ ἐκαλοῦντο ὅτι διὰ παντὸς εἶχον τοὺς πόδας λύκων δέρμασι κεκαλυμμένους ὥστε μὴ ἐπικαίεσθαι ἐκ τοῦ περιέχοντος. τινὲς δὲ λυκόποδας διὰ τὸ ἔχειν ἐπὶ τῶν ἀσπίδων ἐπίσημον λύκον. ὁ δὲ Ἀριστοφάνης ἔφη τοὺς νῦν λεγομένους Ἀλκμαιωνίδας· οὗτοι γὰρ πόλεμον ἀράμενοι πρὸς Ἱππίαν τὸν τύραννον καὶ τοὺς Πεισιστρατίδας ἐτείχισαν τὸ Λειψύδριον.* — (ad. v. 666) *Λειψύδριον: χωρίον τῆς Ἀττικῆς περὶ τὴν Πάρνηθον, εἰς ὃ συνῆλθόν τινες τῶν ἐκ τοῦ ἄστεος, ὥς φησιν Ἀριστοτέλης ἐν Ἀθηναίων πολιτείᾳ.*

Phot. s. *λυκόποδας: Ἀριστοφάνης Λυσιστράτῃ· τοὺς πρὸς Ἱππίαν ἀγωνισαμένους ἐπὶ Λειψυδρίῳ ὡς γενναίους. ἔλεγον γὰρ τοὺς δορυφόρους τῶν τυράννων διὰ τὸ κατειλεῖσθαι δέρμασι τοὺς πόδας καὶ λυκόποδας εἶναι· ἢ διὰ τὸ λύκον ἔχειν ἐπίσημον ἐπὶ ταῖς ἀσπίσιν ἀπὸ Διονυσίου πρώτου.*

11 *ἔλαβον* Suidae cod. Brux. et edd. post Kuesterum: *ἔβαλλον* Schol. (codd. Suid. vulg. et Apostol. 10, 91) ‖ 12 *κεκαλ.* sic Rav. (Martin), Suid. ‖ 13 *ἐπικναίεσθαι* Naber ‖ 14—17 om. cod. Rav. ‖ 18 ita cod. Rav., *τὸ ὑπὲρ Πάρνηθος* Suid., *ὑπὸ τὴν Πάρνηθον* Et. M. ‖ 19 *τινες* add. L et Suid. ‖ 23 *ἔλεγον*: *ἔλαθον* edd. Porson et Naber ‖ 25 corr. *Διονύσου*

Etym. M. (Gaisf.) p. 361, 32 (Suid., Eustath.) s. *ἐπὶ Λειψυδρίῳ μάχη*: *χωρίον ἦν ὑπὸ τῆς Πάρνηθος ὃ ἐτείχισαν οἱ φυγάδες τῶν τυράννων ὧν οἱ Ἀλκμαιωνίδαι προεστήκεσαν. ἐκπολιορκηθέντων δ' αὐτῶν ὑπὸ τῶν περὶ Πεισίστρατον, σκολιὸν εἰς αὐτοὺς ᾔδετο „αἰαῖ Λειψύδριον προδωσέταιρον, οἵους ἄνδρας ἀπώλεσας μάχεσθαι ἀγαθούς τε καὶ εὐπατρίδας, ὁπότ' ἔδειξαν οἵων πατέρων ἔσαν"*.

Hesych. s. *Λειψύδριον*: *χωρίον τι ὑπὲρ Πάρνηθος ὃ ἐτείχισαν Ἀλκμαιωνίδαι.*

395.

Schol. in Aristoph. Lysistr. 1153: *Ἀριστοτέλης φησὶ μετὰ τὸν Ἱππάρχου θάνατον χρησμὸν γενέσθαι τοῖς Λάκωσιν καταλύειν τὴν τυραννίδα, τῆς Πυθίας, ὡς οἱ Ἀλκμαιωνίδαι ἐμισθώσαντο τὸν ἐν Δελφοῖς νεὼν οἰκοδομεῖν, συνεχῶς τοῦτο χρώσης αὐτοῖς μαντευομένοις, ἕως πρότερον μὲν Ἀγχιμόλιον ἔπεμψαν κατὰ θάλασσαν, ἀποκρουσθέντος δὲ αὐτοῦ ὀργισθέντες οἱ Λάκωνες Κλεομένη τὸν βασιλέα σὺν μείζονι ἐξέπεμψαν στόλῳ· καὶ νικήσας τοὺς Θετταλοὺς εἰσῆλθεν εἰς τὴν Ἀττικὴν καὶ τὸν Ἱππίαν συνέκλεισεν εἰς τὸ Πελαργικὸν τεῖχος, ἕως οἱ παῖδες τῶν τυράννων ἐξιόντες ἑάλωσαν.*

396.

Schol. in Aristoph. vesp. 502 . . . *εἰκότως δὲ τεσσάρων ὄντων κατ' ἐνίους τῶν Πεισιστρατιδῶν τὸν Ἱππίαν παρέλαβεν· πρεσβύτατος γὰρ ἦν αὐτὸς καὶ τὴν τυραννίδα εἶχε, καθὰ καὶ Θουκυδίδης φησί. δοκεῖ δὲ ἡ τυραννὶς καταστῆναι, ὥς φησιν Ἐρατοσθένης, ἐπὶ ἔτη ν̄, τοῦ ἀκριβοῦς διαμαρ-*

3 *ὧν* Suid. et Eust.: *οὗ* Et. M. ‖ 7 *τε*: *γε* Suid. codd. B V (*μάχεσθαί τ' ἀγ.* Eust.) ‖ *ὁπότ'*: *οἳ τότ'* Athen. Suid., om. Eust. ‖ *ἔσαν*: *ἔασιν* Et. M., *κύρησαν* Athen. XV p. 695 ‖ 9 *ἐτείχισαν ἀλκμαίων* cod. ‖ 14 *ἀγχίμολον* cod. Rav. ‖ 18 *Πελασγικόν* Herodotus 5, 64 ‖ 24 *ν̄α* Bournot cum Meursio (= Ar. pol. 5, 12. 1315b 31)

τάνων, Ἀριστοτέλους μὲν τεσσαράκοντα καὶ ἓν φήσαντος, Ἡροδότου δὲ ἓξ καὶ τριάκοντα.

397.

Schol. Aristoph. nub. 37 (= Papyr. Berol. fr. ap. Blass: Hermes XVI, 43): *Ἀριστοτέλης δὲ περὶ Κλεισθένους φησὶ „κατέστησε καὶ δημάρχους τὴν αὐτὴν ἔχοντας ἐπιμέλειαν τοῖς πρότερον ναυκράροις· καὶ γὰρ τοὺς δήμους ἀντὶ τῶν ναυκραριῶν ἐποίησεν“.*

Harpocr. s. *ναυκραρικά: . . . Ἀριστοτέλης δ' ἐν Ἀθηναίων πολιτείᾳ φησὶ „κατέστησαν δὲ δημάρχους τὴν αὐτὴν ἔχοντας ἐπιμέλειαν τοῖς πρότερον ναυκράροις· δημίους ἀντὶ τῶν ναυκράρων ἐποίησαν“.*

Harpocr. s. *δήμαρχος: . . . τούτους δέ φησιν Ἀριστοτέλης ἐν Ἀθηναίων πολιτείᾳ ὑπὸ Κλεισθένους κατασταθῆναι τὴν αὐτὴν ἔχοντας ἐπιμέλειαν τοῖς πρότερον ναυκράροις.*

398.

Plut. Themist. 10: *κρατήσας δὲ τῇ γνώμῃ (ὁ Θεμιστοκλῆς) ψήφισμα γράφει, τὴν μὲν πόλιν παρακαταθέσθαι τῇ Ἀθηνᾷ τῇ Ἀθηνέων μεδεούσῃ, τοὺς δ' ἐν ἡλικίᾳ πάντας ἐμβαίνειν εἰς τὰς τριήρεις, παῖδας δὲ καὶ γυναῖκας καὶ ἀνδράποδα σώζειν ἕκαστον ὡς δυνατόν . . . οὐκ ὄντων δὲ δημοσίων χρημάτων τοῖς Ἀθηναίοις Ἀριστοτέλης μέν φησι τὴν ἐξ Ἀρείου πάγου βουλὴν πορίσασαν ἑκάστῳ τῶν στρα-*

1 ita Bentley, codd. *Ἀριστοφάνους* ‖ 3 hoc fragmentum cum eodem fere verborum tenore in papyro Aeg. expressum fuisse videatur (cf. A. P. p. 479) quo traditum legitur et apud Harpocrationem et in scholiis ad Aristophanem conscriptis, manifesto testatur ipsius non esse Pseudaristotelis fragmenta papyracea, sed lexici cuiusdam vel epitomae, eiusdem scil. grammatici quo recentiores utuntur Aristotelem citantis atque excerpentis ‖ 10 *δημαίους* cod. A. cet. ut corrupta haec corrigas cf. Poll. 8, 108 et sch. Aristoph. ‖ 17 *Ἀθηνέων* Blass: *ἀθηναίων* codd., *Ἀθηνάων* Sint.

τευομένων ὀκτὼ δραχμὰς αἰτιωτάτην γενέσθαι τοῦ πληρωθῆναι τὰς τριήρεις· Κλείδημος δὲ καὶ τοῦτο τοῦ Θεμιστοκλέους ποιεῖται στρατήγημα . . . ἐκπλεούσης δὲ τῆς πόλεως τοῖς μὲν οἶκτον τὸ θέαμα, τοῖς δὲ θαῦμα τῆς τόλμης παρεῖχε γενεὰς μὲν ἄλλῃ προπεμπόντων, αὐτῶν δ' ἀκάμπτων b *πρὸς οἰμωγὰς καὶ δάκρυα γονέων καὶ περιβολὰς διαπερώντων εἰς τὴν νῆσον. καίτοι πολλοὶ μὲν οἱ διὰ γῆρας ὑπολειπόμενοι τῶν πολιτῶν ἔλεον εἶχον· ἦν δέ τις καὶ ἀπὸ τῶν ἡμέρων καὶ συντρόφων ζῴων ἐπικλῶσα γλυκυθυμία μετ' ὠρυγῆς καὶ πόθου συμπαραθεόντων ἐμβαίνουσι τοῖς ἑαυτῶν τροφεῦσιν. ἐν οἷς ἱστορεῖται κύων Ξανθίππου τοῦ Περικλέους πατρὸς οὐκ ἀνασχόμενος τὴν ἀπ' αὐτοῦ μόνωσιν ἐναλέσθαι τῇ θαλάττῃ καὶ τῇ τριήρει παρανηχόμενος ἐμπεσεῖν εἰς τὴν Σαλαμῖνα καὶ λιποθυμήσας ἀποθανεῖν εὐθύς· οὗ καὶ τὸ δεικνύμενον ἄχρι νῦν καὶ καλούμενον Κυνὸς σῆμα τάφον εἶναι λέγουσιν.*

Plut. Caton. 5: *κύνας δὲ συντρόφους γενομένους καὶ συνήθεις ἄλλοι τε πολλοὶ καὶ Ξάνθιππος ὁ παλαιὸς τὸν εἰς Σαλαμῖνα τῇ τριήρει παρανηξάμενον ὅτε τὴν πόλιν ὁ δῆμος ἐξέλιπεν, ἐπὶ τῆς ἄκρας ἐκήδευσεν, ἣν Κυνὸς σῆμα μέχρι νῦν καλοῦσιν.*

399.

Aelianus de nat. an. 12, 35: *πέπυσμαι δὲ πρὸς τοῖς ἤδη μοι προειρημένοις κύνας γενέσθαι φιλοδεσπότους Ξανθίππου τοῦ Ἀρίφρονος. μετοικιζομένων γὰρ τῶν Ἀθηναίων ἐς τὰς ναῦς, ἡνίκα τοῦ χρόνου ὁ Πέρσης τὸν μέγαν πόλεμον ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα ἐξῆψε, καὶ ἔλεγον οἱ χρησμοὶ λῷον εἶναι τοῖς Ἀθηναίοις τὴν μὲν πατρίδα ἀπολιπεῖν ἐπιβῆναι δὲ τῶν τριήρων, οὐδὲ οἱ κύνες τοῦ προειρημένου ἀπελεί-*

1 *ὀκτὼ δρ.* vulgo post *στρατευομένων* posita transposuit Sint. (post *πορίσασαν*) cum cod. A ‖ 5 *γενεὰς* Sintenis: *γονεας* codd. ‖ 7 *οἱ* (ex Par.) add. Blass ‖ *ὑπολειπόμενοι*: *ἀπολιμπανόμενοι* vulgo

φθησαν, ἀλλὰ συμμετῳκίσαντο τῷ Ξανθίππῳ καὶ διανηξάμενοι ἐς τὴν Σαλαμῖνα ἀπέσβησαν. λέγετον δὲ ἄρα ταῦτα Ἀριστοτέλης καὶ Φιλόχορος.

400.

Harpocr. s. ἑλληνοταμίαι: . . . ὅτι ἀρχή τις ἦν οἱ ἑλληνοταμίαι, οἳ διεχείριζον τὰ χρήματα, καὶ Ἀριστοτέλης δηλοῖ ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ.

Lex. Patm. p. 153 Sakk. ἑλληνοταμίαι: ἀρχή τις παρ' Ἀθηναίοις ἡ τοὺς φόρους παρὰ τῶν συμμάχων ὑποδεχομένη καὶ φυλάττουσα.

401.

Plutarch. Pericl. 4: Ἀριστοτέλης δὲ παρὰ Πυθοκλείδῃ μουσικὴν διαπονηθῆναι τὸν ἄνδρα φησίν (τὸν Περικλέα).

Olympiod. in Pl. Alcib. I (p. 118) p. 135 Cr.: ἐν μὲν γὰρ φιλοσοφίᾳ γέγονε μαθητὴς Ἀναξαγόρου, ἐν δὲ μουσικῇ Πυθοκλείδους.

402.

Plutarch. Cimon. 10: ὡς δ' Ἀριστοτέλης φησίν, οὐχ ἁπάντων Ἀθηναίων (cf. Plut. Cim. 9. Exc. Heraclid. p. 5, 4: A. P. p. 422) ἀλλὰ τῶν δημοτῶν αὐτοῦ Λακιαδῶν παρεσκευάζετο (ὁ Κίμων) τῷ βουλομένῳ τὸ δεῖπνον.

Cic. de off. 2, 18: *recte etiam a Theophrasto est laudata hospitalitas . . . Theophrastus quidem scribit Cimonem Athenis etiam in suos curiales Laciadas hospitalem fuisse. ita enim instituisse et villicis imperavisse ut omnia praeberentur, quicumque Laciades in villam suam devertisset.*

1 συμμετῴκισαν codd., corr. Valck. ‖ 2 ἀπέσβησαν Jacobs: ἀπέβησαν codd. ‖ 5 τὰ scil. κοινὰ χρ., cf. Etym. M. (ex Photio) s. ἑλληνοταμίαι: οἱ τῶν Ἑλληνικῶν χρημάτων ταμίαι· καὶ γὰρ ἦσαν κοινὰ χρήματα τῆς Ἑλλάδος συγκείμενα ἐν τῷ δημοσίῳ (ἀποκείμενα ἐν Δήλῳ Lex. Seg.)

403.

Plutarch. Pericl. 9: *τρέπεται (ὁ Περικλῆς) πρὸς τὴν τῶν δημοσίων διανομήν, συμβουλεύσαντος αὐτῷ* (cf. Plut. Pericl. 4) *Δαμωνίδου τοῦ Οἴηθεν, ὡς Ἀριστοτέλης ἱστόρηκεν.*

404.

Argum. Isocrat. Areopagit. (apud Schol. in Aeschinem et Isocr. ed. Guil. Dindorf. Oxon. 1852 p. 111): *ὁ γὰρ Ἀριστοτέλης λέγει ἐν τῇ πολιτείᾳ τῶν Ἀθηναίων ὅτι καὶ ὁ Θεμιστοκλῆς αἴτιος ἦν μὴ πάντα δικάζειν τοὺς Ἀρεοπαγίτας.*

405.

Plutarch. Pericl. 10: *Ἐφιάλτην μὲν οὖν φοβερὸν ὄντα τοῖς ὀλιγαρχικοῖς καὶ περὶ τὰς εὐθύνας καὶ διώξεις τῶν τὸν δῆμον ἀδικούντων ἀπαραίτητον ἐπιβουλεύσαντες οἱ ἐχθροὶ δι' Ἀριστοδίκου τοῦ Ταναγρικοῦ κρυφαίως ἀνεῖλον, ὡς Ἀριστοτέλης εἴρηκεν.*

406.

Schol. in Lucian. Tim. 30 (p. 47 ed. Iacobitz): *ἐπέστη δὲ (Κλέων) καὶ τῇ πρὸς Λακεδαιμονίους εἰρήνῃ, ὡς Φιλόχορος προσθεὶς ἄρχοντα Εὔθυνον καὶ Ἀριστοτέλης.*

407.

Plutarch. Nic. 2: *ἔνεστιν οὖν περὶ Νικίου πρῶτον εἰπεῖν ὃ γέγραφεν Ἀριστοτέλης, ὅτι τρεῖς ἐγένοντο βέλτιστοι τῶν πολιτῶν καὶ πατρικὴν ἔχοντες εὔνοιαν καὶ φιλίαν πρὸς τὸν*

3 *Δαμωνίδου τοῦ Οἴηθεν*: immo *Δάμωνος Δαμωνίδου τοῦ Ὄαθεν* (Steph. s. *Ὄα*) sec. Wilamowitz. (Hermes XIV, 320) || 8 immo *ὁ Περικλῆς* || *πάντα*: *πάντως* cod. Mustoxydis || 16 *Ἀριστοτέλης*: sic Hemsterh. nam codices habent *Φιλόχορος καὶ Ἀριστοφάνης προσθεὶς ἄρχοντα Εὔθυνον. Ἀριστοτέλης δὲ καὶ περιζωσάμενον αὐτὸν λέγει δημηγορῆσαι, εἰς τὴν θρασύτητα αὐτοῦ ἀποσκώπτων.* cf. Sch. in Aeschin. p. 14, 11 Dind.

δῆμον, Νικίας ὁ Νικηράτου καὶ Θουκυδίδης ὁ Μελησίου καὶ Θηραμένης ὁ Ἅγνωνος.

408.

Schol. in Aristoph. ran. 1532 *Κλεοφῶν δὲ μαχέσθω: παρόσον, ὡς Ἀριστοτέλης φησί, μετὰ τὴν ἐν Ἀργινούσαις ναυμαχίαν Λακεδαιμονίων βουλομένων ἐκ Δεκελείας ἀπιέναι ἐφ' οἷς ἔχουσιν ἑκάτεροι καὶ εἰρήνην ἄγειν, ἐπὶ τοῦ Καλλίου, Κλεοφῶν ἔπεισε τὸν δῆμον μὴ προσδέξασθαι ἐλθὼν εἰς τὴν ἐκκλησίαν μεθύων καὶ θώρακα ἐνδεδυκώς, οὐ φάσκων ἐπιτρέψειν ἐὰν μὴ πάσας ἀφῶσι τὰς πόλεις οἱ Λακεδαιμόνιοι.*

409.

Harpocr. s. *δεκάζων: . . . Ἀριστοτέλης δ' ἐν Ἀθηναίων πολιτείᾳ Ἄνυτόν φησι καταδεῖξαι τὸ δεκάζειν τὰ δικαστήρια.*

Lex. rhet. Seg. s. *δεκάζειν* p. 236, 6 (Etym. M. p. 254, 31): *πρῶτος δ' ἐδόκει δεκάσαι Μέλης τὰς εὐθύνας διδοὺς τῆς ἐν Πύλῳ στρατηγίας ἣν κακῶς ἐστρατήγησεν.*

410.

Harpocr. s. *τετρακόσιοι: . . . οἱ τετρακόσιοι πρὸ ἑπτὰ ἐτῶν κατέστησαν τῶν τριάκοντα τυράννων παρ' Ἀθηναίοις· οἵτινες τέτταρας μῆνας ἦρξαν τῆς πόλεως, ὥς φησιν Ἀριστοτέλης ἐν Ἀθηναίων πολιτείᾳ.*

411.

Schol. in Aristoph. vesp. 157 *Δρακοντίδης: . . . ἔστι γὰρ οὗτος ὁ τὸ περὶ τῶν τριάκοντα ψήφισμα περὶ ὀλιγαρχίας γράψας, ὡς Ἀριστοτέλης ἐν πολιτείαις.*

412.

Pollux onomast. 8, 85—87 Bk. (cf. A. P. p. 426): *ἀρχόντων δὲ τῶν Ἀθήνησιν ὀνόματα οἱ ἐννέα ἄρχοντες.*

1 *μιλησίου, μιλησίων* codd., corr. Sint. ‖ 13 *μέλης* cod. (*μέλητα* acc. Et. M.): corr. *Ἄνυτος* (cf. Diod. 13, 64)

εἰσὶ δὲ ἄρχων, βασιλεύς, πολέμαρχος καὶ θεσμοθέται ἕξ· ἐκ τούτων γὰρ οἱ ἐννέα συμπληροῦνται. ἐκαλεῖτο δέ τις θεσμοθετῶν ἀνάκρισις, εἰ Ἀθηναῖοί εἰσιν ἑκατέρωθεν ἐκ τριγονίας καὶ τὸν δῆμον πόθεν καὶ εἰ Ἀπόλλων ἔστιν αὐτοῖς πατρῷος καὶ Ζεὺς ἕρκειος καὶ εἰ τοὺς γονέας εὖ ποιοῦσι καὶ εἰ ἐστράτευνται ὑπὲρ τῆς πατρίδος καὶ εἰ τὸ τίμημα ἔστιν αὐτοῖς. ἐπηρώτα δ' ἡ βουλή, ὤμνυον δ' οὗτοι πρὸς τῇ βασιλείῳ στοᾷ, ἐπὶ τοῦ λίθου ὑφ' ᾧ τὰ ταμιεῖα, συμφυλάξειν τοὺς νόμους καὶ μὴ δωροδοκήσειν, ἢ χρυσοῦν ἀνδριάντα ἀποτῖσαι. εἶτα ἐντεῦθεν εἰς ἀκρόπολιν ἀνελθόντες ὤμνυον ταὐτά. μυρρίνῃ δ' ἐστεφάνωντο, καὶ κοινῇ μὲν ἔχουσιν ἐξουσίαν θανάτου ἐάν τις κατίῃ ὅποι μὴ ἔξεστι, καὶ κληροῦν δικαστάς, καὶ ἀθλοθέτας ἕνα κατὰ φυλὴν ἑκάστην καὶ στρατηγοὺς χειροτονεῖν ἐξ ἁπάντων, καὶ καθ' ἑκάστην πρυτανείαν ἐπερωτᾶν εἰ δοκεῖ καλῶς ἄρχειν ἕκαστος, τὸν δ' ἀποχειροτονηθέντα κρίνουσιν, καὶ ἱππάρχους δύο καὶ φυλάρχους δέκα καὶ ταξιάρχους δέκα. καὶ κοινῇ μὲν ταῦτα.

413.

Synagog. lex. Seguer. p. 449, 17 Bk. (Suid.) s. ἄρχοντες οἱ ἐννέα τίνες (A. P. p. 425): θεσμοθέται ἕξ, ἄρχων, βασιλεύς, πολέμαρχος. καὶ πρὸ μὲν τῶν Σόλωνος νόμων οὐκ ἐξῆν αὐτοῖς ἅμα δικάζειν, ἀλλ' ὁ μὲν βασιλεὺς καθῆστο παρὰ τῷ καλουμένῳ βουκολείῳ, τὸ δὲ ἦν πλησίον τοῦ πρυτανείου, ὁ δὲ πολέμαρχος ἐν Λυκείῳ καὶ ὁ ἄρχων παρὰ τοὺς ἐπωνύμους, οἱ δὲ θεσμοθέται παρὰ τὸ θεσμοθέσιον. κύριοί τε ἦσαν ὥστε τὰς δίκας αὐτοτελεῖς ποιεῖσθαι, ὕστερον δὲ Σόλωνος οὐδὲν ἕτερον αὐτοῖς τελεῖται ἢ μόνον ἀνακρίνουσι τοὺς ἀντιδίκους.

8 „ὑφ' ᾧ τὰ ταμιεῖα codex Schotti: ἐφ' ᾧ τε ceteri" Bekk. ‖ 22 cf. Poll. 8, 111 (fr. 385)

414.

Lex. rhetor. fragm. Cantabrig. (post Phot. ed. Oxon.) p. 670, 14 (p. 17 Meier) *θεσμοθετῶν ἀνάκρισις*: *κατὰ Ἀριστοτέλην οἱ θεσμοθέται ἐκ τῶν θ̄ ἀρχόντων, αὐτοὶ ἓξ ὄντες. οἱ δὲ λαχόντες ὑπὸ τῆς βουλῆς τῶν πεντακοσίων καὶ τοῦ δικαστηρίου δοκιμάζονται πλὴν τοῦ γραμματέως ἐρωτώμενοι τίνες αὐτῶν πατέρες, ὁμοίως καὶ δήμων τίνων εἰσί, καὶ εἰ ἔστιν αὐτοῖς Ἀπόλλων πατρῷος καὶ Ζεὺς ἕρκειος, καὶ εἰ τοὺς γονέας εὖ ποιοῦσι, καὶ εἰ τὰ τέλη τελοῦσι, καὶ εἰ τὰς ὑπὲρ τῆς πατρίδος στρατείας ἐστρατεύσαντο. πάντα οὖν ⟨ταῦτα⟩ ἀνάκρισιν εὐλόγως ὠνόμασαν.*

415.

Poll. 3, 17: *ὁ δὲ πάππου ἢ τήθης πατήρ ... τάχα δ' ἂν τοῦτον τριτοπάτορα Ἀριστοτέλης καλοῖ.*

416.

Harpocr. s. *λίθος*: ... *ἐοίκασι δ' Ἀθηναῖοι πρός τινι λίθῳ τοὺς ὅρκους ποιεῖσθαι, ὡς Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ καὶ Φιλόχορος ἐν τῷ γ̄ ὑποσημαίνουσιν.*

Plut. Solon. 25: *κοινὸν μὲν οὖν ὤμνυεν ὅρκον ἡ βουλὴ τοὺς Σόλωνος νόμους ἐμπεδώσειν, ἴδιον δ' ἕκαστος τῶν θεσμοθετῶν ἐν ἀγορᾷ πρὸς τῷ λίθῳ καταφατίζων εἴ τι παραβαίη τῶν θεσμῶν ἀνδριάντα χρυσοῦν ἰσομέτρητον ἀναθήσειν ἐν Δελφοῖς.*

Exc. Heraclid. (p. 5, 15 Schn. cf. supra fr. 412): *εἰσὶ δὲ καὶ ἐννέα ἄρχοντες θεσμοθέται, οἳ δοκιμασθέντες ὀμνύουσι δικαίως ἄρξειν καὶ δῶρα μὴ λήψεσθαι ἢ ἀνδριάντα χρυσοῦν ἀναθήσειν.*

417.

Pollux 8, 87—88: *ἰδίᾳ δὲ οἱ μὲν θεσμοθέται προ-*

5 *πλὴν* cod.: fort. *παρὰ* ‖ 10 *ταῦτα* add. Meier ‖ 22 *θεσμοθέται*: sic voluit cod. Vat.

γράφουσι πότε δεῖ δικάζειν τὰ δικαστήρια, καὶ τὰς εἰσαγγελίας εἰσαγγέλλουσιν εἰς τὸν δῆμον καὶ τὰς χειροτονίας, καὶ τὰς προβολὰς εἰσάγουσι καὶ τὰς τῶν παρανόμων γραφὰς καὶ εἴ τις μὴ ἐπιτήδειον νόμον γράψειεν, καὶ στρατηγοῖς εὐθύνας. γίνονται δὲ γραφαὶ πρὸς αὐτοὺς ξενίας, δωροξενίας, δώρων, συκοφαντίας, ψευδοκλητείας, ψευδεγγραφῆς, βουλεύσεως, ἀγραφίου, μοιχείας. εἰσάγουσι δὲ καὶ δοκιμασίαν ταῖς ἀρχαῖς καὶ τοὺς ἀπεψηφισμένους καὶ τὰς ἐκ τῆς βουλῆς καταγνώσεις καὶ δίκας ἐμπορικὰς καὶ μεταλλικὰς καὶ ἐὰν δοῦλος κακῶς ἀγορεύῃ τὸν ἐλεύθερον, καὶ ταῖς ἀρχαῖς ἐπικληροῦσι τὰ δικαστήρια τὰ ἴδια καὶ τὰ δημόσια, καὶ τὰ σύμβολα τὰ πρὸς τὰς πόλεις κυροῦσι καὶ δίκας τὰς ἀπὸ συμβόλων εἰσάγουσι καὶ τὰς τῶν ψευδομαρτυριῶν τῶν ἐξ Ἀρείου πάγου.

Harpocr. s. *θεσμοθέται: . . . ἀρχή τίς ἐστιν Ἀθήνησιν ἡ τῶν θεσμοθετῶν ἓξ τὸν ἀριθμὸν ὄντων, εἰσὶ δὲ ἐκ τῶν καλουμένων θ̄ ἀρχόντων. καλοῦνται δὲ οὕτως ὅτι τῶν νόμων τὴν ἐπιμέλειαν εἶχον . . . ὁ δὲ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ ᾱ Ἀθηναίων πολιτείᾳ διέρχεται ὅσα οὗτοι πράττουσιν.*

418.

Lex. rhet. Cantabrig. p. 674, 7 (p. 25 Meier) *ξενίας γραφὴ καὶ δωροξενίας διαφέρει· Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ φησὶ περὶ τῶν θεσμοθετῶν διαλεγόμενος „εἰσὶ δὲ καὶ γραφαὶ πρὸς αὐτοὺς ὧν παράστασις τίθεται ξενίας καὶ δωροξενίας· ξενίας μὲν ἐάν τις κατηγορῆται ξένος εἶναι, δωροξενίας δὲ ἐάν τις δῶρα δοὺς ἀποφύγῃ τὴν ξενίαν.*

Harpocr. s. *παράστασις: . . . Ἀριστοτέλης δ' ἐν Ἀθηναίων πολιτείᾳ περὶ θεσμοθετῶν λέγων φησὶν οὕτως „εἰσὶ δὲ γραφαὶ πρὸς αὐτούς, ὧν παράστασις τίθεται ξενίας*

18 *ἐν τῇ ᾱ Ἀθηναίων*: sic cod. A i. e. Angelicanus, om. *ᾱ* cett. ‖ 23 *πρὸς*: cod. *περὶ* ‖ cod. *περιστάσεις* ‖ 25 cod. *διδοὺς*

καὶ δωροξενίας ἄν τις δῶρα δοὺς ἀποφύγῃ τὴν ξενίαν, καὶ ψευδεγγραφῆς καὶ ψευδοκλητείας καὶ βουλεύσεως καὶ ἀγραφίου καὶ μοιχείας“.

Harpocr. s. *δωροξενία*, ... *καὶ Ἀριστοτέλης δ' ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ περὶ τῶν θεσμοθετῶν λέγων γράφει ταυτί* „*εἰσὶ δὲ καὶ γραφαὶ πρὸς αὐτοὺς ὧν παράστασις τίθεται ξενίας καὶ δωροξενίας ἄν τις δῶρα δοὺς ἀποφύγῃ τὴν συκοφαντίαν*“.

Harpocr. (Photius, Lex. Seg.) s. *ἡγεμονία δικαστηρίου*: ... *πρὸς δὲ τοὺς θεσμοθέτας αἱ τῆς ξενίας τε καὶ δωροξενίας (ἐλαγχάνοντο δίκαι) καὶ συκοφαντίας καὶ δώρων καὶ ψευδεγγραφῆς καὶ ὕβρεως καὶ μοιχείας καὶ βουλεύσεως καὶ ἄλλων.*

Poll. 8, 44: *δωροξενίας δὲ εἴ τις ξενίας κρινόμενος δῶρα δοὺς ἀποφύγοι.*

419.

Synagog. lex. Seguer. ap. Bekk. Anecd. p. 436 *ἀπὸ συμβόλων δικάζει: Ἀθηναῖοι ἀπὸ συμβόλων ἐδίκαζον τοῖς ὑπηκόοις. οὕτως Ἀριστοτέλης.*

420.

Poll. 8, 89: *ὁ δὲ ἄρχων διατίθησι μὲν Διονύσια καὶ Θαργήλια μετὰ τῶν ἐπιμελητῶν, δίκαι δὲ πρὸς αὐτὸν λαγχάνονται κακώσεως, παρανοίας, εἰς δατητῶν αἵρεσιν, ἐπιτροπῆς ὀρφανῶν, ἐπιτρόπων καταστάσεις, κλήρων καὶ ἐπικλήρων ἐπιδικασίαι. ἐπιμελεῖται δὲ καὶ τῶν γυναικῶν αἳ ἂν φῶσιν ἐπ' ἀνδρὸς τελευτῇ κύειν, καὶ τοὺς οἴκους ἐκμισθοῖ τῶν ὀρφανῶν. ἔστι δ' ἐπώνυμος οὗτος καὶ ἀπ' αὐτοῦ ὁ χρόνος ἀριθμεῖται.*

2 *ἀγραφίου*: *ἀργυρίου* codd., *γραφίου* Suid., *φίου* Suid. cod. Pal. et Phot. ‖ 8 *συκοφαντίαν* ex sequentibus errore arreptum pro *ξενίαν* ‖ 18 *ὑπηκόοις*: cf. Poll. 8, 63 *ἀπὸ συμβόλων δὲ (δίκαι) ὅτε οἱ σύμμαχοι ἐδικάζοντο* ‖ 21 *διαιτητῶν* codd. (corr. Iung.) ‖ 22 *ἐπικλήρων*: cf. Poll. 3, 33

(Harp., Phot.,) Lex. rhet. Seg. s. *ἡγεμ. δικ.* p. 310, 1: *πρὸς τὸν ἄρχοντα κακώσεως ἐλαγχάνοντο γραφαὶ καὶ τῶν γονέων εἰ τούτους τις αἰτίαν ἔχοι κακοῦν καὶ τῶν ὀρφανῶν, ἔτι δὲ παρανοίας καὶ ἀργίας, καὶ ἐπιδικασίαι ἐπικλήρων γυναικῶν.*

Lex. rhet. Cantabr. p. 670, 4 (p. 17 Meier) *ἐπώνυμος ἄρχων: ἀφ' οὗ ἡ πόλις χρηματίζει· ἔχει δὲ ἐπιμέλειαν χορηγοὺς καταστῆσαι εἰς Διονύσια καὶ Θαργήλια, ἐπιμελεῖται δὲ καὶ τῶν εἰς Δῆλον καὶ τῶν ἀλλαχόσε πεμπομένων Ἀθήνηθεν χορῶν. λαγχάνονται δὲ πρὸς αὐτὸν καὶ γραφαί, καὶ δίκας εἰς τὸ δικαστήριον εἰσάγει.*

421.

Harpocr. s. *εἰς ἐμφανῶν κατάστασιν: ὄνομα δίκης ἐστὶν ὑπὲρ τοῦ τὰ ἀμφισβητήσιμα εἶναι ἐν φανερῷ . . . ὁ δὲ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ πρὸς τὸν ἄρχοντά φησι λαγχάνεσθαι ταύτην τὴν δίκην, τὸν δὲ ἀνακρίναντα εἰσάγειν εἰς τὸ δικαστήριον.*

Etym. M. Flor. p. 103 Mill. (Lex. rhet. Seg. p. 246, 5): *εἰς ἐμφανῶν κατάστασιν καὶ ἐξ ἀφανῶν καταστάσεως: ὄνομα δίκης ἐστίν, ἣν ἐποιοῦντό τινες ἀπολέσαντές τι τῶν ἰδίων καὶ γνωρίσαντες. ἠνάγκαζον δὲ διὰ τῆς δίκης τὸν ἔχοντα ἐμφανῆ καταστῆσαι τὰ σῦλα καὶ παρὰ τίνος ὠνήσατο ταῦτα. καὶ εἰ μὲν τὸν [πωλήσαντα] πρατῆρα ἐδείκνυεν, ὁ ἀγὼν πρὸς ἐκεῖνον ἐγίνετο, εἰ δὲ μή, πρὸς αὐτὸν τὸν ἔχοντα. ἀπεφέροντο δὲ πρὸς τὸν ἄρχοντα αἱ γραφαὶ καὶ τῆς ἐξ ἀφανῶν καταστάσεως· ἐκλήθη δὲ οὕτως ἡ δίκη διότι ὑπὲρ τοῦ ἐμφανίσαι τὰ σῦλα καὶ τὸν πωλήσαντα ἐγίνετο.*

4 *ἀργίας ἐπιδικασίαι καὶ* cod. ‖ 10 *πρὸς αὐτὸν*: cod. *παρ' αὐτοῖς* ‖ 13 *εἶναι*: *θεῖναι* Grashof (*τὰ ἀμφισβητούμενα ἐν φανερῷ ποιῆσαι* codd. DE et Suid.) ‖ 15 *ἀνακρίναντα* Bekk.: codd. *ἀνακρίνοντα*, praeter N ubi *ἀνακριθέντα*

422.

Harpocr. s. *δατεῖσθαι* τὸ μερίζεσθαι, οἱ δὲ δατηταὶ οἱονεὶ μερισταί. τὸ δὲ *εἰς δατητῶν αἵρεσιν* εἶδός τι δίκης ἐστίν. ὁπότε γὰρ κοινωνοῖέν τινες ἀλλήλοις καὶ οἱ μὲν βούλοιντο διανέμεσθαι τὰ κοινά, οἱ δὲ μή, ἐδικάζοντο οἱ βουλόμενοι τοῖς μὴ βουλομένοις προσκαλούμενοι εἰς δατητῶν αἵρεσιν. Λυσίας ἐν τῷ πρὸς Ἀλεξίδημον εἰ γνήσιος, καὶ *Ἀριστοτέλης* ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ.

Lex. rhet. Cantabr. p. 667, 28 (p. 13 Meier) εἰς δατητῶν ⟨αἵρεσιν⟩: πρόκλησις νεμέσεως ἢ κληρονομίας ἢ κοινοῦ τινος ἀγορασμοῦ· ἐπὶ τῶν διανεμόντων τὰ κοινά τισιν, ὡς *Ἀριστοτέλης* ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ „δίκαι λαγχάνονται πρὸς τὸν ἄρχοντα ἄλλαι τινὲς καὶ εἰς δατητῶν αἵρεσιν, ὅταν μὴ θέλῃ κοινὰ τὰ ὄντα νέμεσθαι“.

Etym. M. p. 249, 43 *δατητής*: παρὰ Ἀττικοῖς ὁ διανεμητής. *Ἀριστοτέλης*.

Lex. rhet. Seg. s. ἡγεμ. δικ. p. 310, 17: οἱ διαιτηταὶ πᾶσαν δίκην δικάζουσι πλὴν τῶν ξενικῶν, οἷον πρόκλησιν νεμήσεως ἐπί τινων ἢ κληρονομίας ἢ κοινὸν ἀγορασμόν. κυρίως μέντοι οἱ διανέμοντες τὰ κοινά τισιν.

423.

Harpocr. s. *σῖτος*: ... σῖτος καλεῖται ἡ διδομένη πρόσοδος εἰς τροφὴν ταῖς γυναιξὶν ἢ τοῖς ὀρφανοῖς, ὡς ἐξ ἄλλων μαθεῖν ἔστι καὶ ἐκ τοῦ Σόλωνος ᾱ ἄξονος καὶ ἐκ τῆς *Ἀριστοτέλους* Ἀθηναίων πολιτείας.

424.

Poll. 8, 90: ὁ δὲ *βασιλεὺς* μυστηρίων προέστηκε μετὰ τῶν ἐπιμελητῶν καὶ Ληναίων καὶ ἀγώνων τῶν ἐπὶ λαμπάδι

12 ἄλλαι τινὲς Meier: cod. ἀλλ' εἴ τις ‖ 13 ὅταν ὁ μὲν θέλῃ ὁ δὲ μὴ θέλῃ τὰ κοινὰ ὄντα νέμεσθαι Meier ‖ 16 διαιτηταί: ita cod. ‖ 22 καὶ ἐκ Σόλωνος ἄξονον codd. AB et Vind. ‖ 25 ἀγώνων τῶν ἐπὶ τ. λ. cf. Lex. Dem. Patm. p. 11

καὶ τὰ περὶ τὰς πατρίους θυσίας διοικεῖ. δίκαι δὲ πρὸς αὐτὸν λαγχάνονται ἀσεβείας καὶ ἱερωσύνης ἀμφισβητήσεως. καὶ τοῖς γένεσι καὶ τοῖς ἱερεῦσι πᾶσιν αὐτὸς δικάζει, καὶ τὰς τοῦ φόνου δίκας εἰς Ἄρειον πάγον εἰσάγει καὶ τὸν στέφανον ἀποθέμενος σὺν αὐτοῖς δικάζει. προαγορεύει δὲ τοῖς ἐν αἰτίᾳ ἀπέχεσθαι μυστηρίων καὶ τῶν ἄλλων νομίμων. δικάζει δὲ καὶ τὰς τῶν ἀψύχων δίκας. τὴν δὲ συνοικοῦσαν αὐτῷ βασίλισσαν καλοῦσιν.

Exc. pol. Heracl. p. 6, 1: ὁ δὲ βασιλεὺς τὰ κατὰ τὰς θυσίας διοικεῖ.

Lex. rhet. Seg. p. 219, 14 s. βασιλεύς: βασιλεύς ἐστιν εἷς τῶν ἐννέα ἀρχόντων. ὁ δὲ βασιλεὺς μυστηρίων ἐπιμελεῖται μετὰ τῶν ἐπιμελητῶν οὓς ὁ δῆμος ἐχειροτόνησε. γραφαὶ δὲ λαγχάνονται πρὸς αὐτὸν ἀσεβείας. καὶ ἄν τις ἱερωσύνης ἀμφισβητήσῃ προστιμᾷ. διαδικάζει δὲ καὶ τοῖς γένεσι καὶ τοῖς ἱερεῦσι τὰς ἀμφισβητήσεις τὰς ὑπὲρ τῶν γερῶν. λαγχάνονται δὲ καὶ αἱ τοῦ φόνου δίκαι πᾶσαι πρὸς τοῦτον.

Phot. (Lex. rhet. Seg. p. 310, 6) s. ἡγεμονία δικαστηρίου: τῷ μέντοι γε βασιλεῖ τάς τε φονικὰς καὶ τὰς τῆς ἀσεβείας καὶ ἄν τις ἱερωσύνης ἠμφισβήτει, πρότερον δὲ καὶ τὰς περὶ τῶν γερῶν τοῖς ἱερεῦσιν ἀμφισβητήσεις. προηγόρευε δὲ καὶ τῶν νομίμων εἴργεσθαι τοὺς ἐν αἰτίᾳ.

425.

Harpocrat. s. ἐπιμελητὴς τῶν μυστηρίων: παρ' Ἀθηναίοις ὁ λεγόμενος βασιλεύς . . . Ἀριστοτέλης ἐν Ἀθηναίων πολιτείᾳ φησὶν οὕτως „ὁ δὲ βασιλεὺς πρῶτον μὲν τῶν μυστηρίων ἐπιμελεῖται μετὰ τῶν ἐπιμελητῶν", οὓς ὁ δῆμος ἐχειροτόνει, δύο μὲν ἐξ Ἀθηναίων ἁπάντων, ἕνα δ' ἐξ Εὐμολπιδῶν, ἕνα δ' ἐκ Κηρύκων.

2 καὶ add. schol. Pl. Euthyphr. p. 325 ‖ 3 ἱερεῦσι ex schol. Pl. Bekk.: ἱεροῖς codd. ‖ 22 γερῶν Meier: ἱερῶν codd. ‖ 28 χει-

426.

Poll. 8, 91: ὁ δὲ πολέμαρχος θύει μὲν Ἀρτέμιδι ἀγροτέρᾳ καὶ τῷ Ἐνυαλίῳ, διατίθησι δὲ τὸν ἐπιτάφιον ἀγῶνα τῶν ἐν πολέμῳ ἀποθανόντων, καὶ τοῖς περὶ Ἁρμόδιον ἐναγίζει. δίκαι δὲ πρὸς αὐτὸν λαγχάνονται μετοίκων, ἰσοτελῶν, ⟨ξένων,⟩ προξένων. καὶ διανέμει τὸ λαχόν, ἑκάστῃ φυλῇ τι μέρος, τὸ μὲν διαιτηταῖς παραδιδούς, εἰσάγων δὲ δίκας ἀποστασίου, ἀπροστασίου, κλήρων μετοίκων.

427.

Harpocr. s. πολέμαρχος: . . . Ἀριστοτέλης δ' ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ διεξελθὼν ὅσα διοικεῖ ὁ πολέμαρχος „πρὸς ταῦτα, φησίν, αὐτός τε εἰσάγει δίκας τάς τε τοῦ ἀποστασίου καὶ ἀπροστασίου (cf. Poll. 8, 35) καὶ κλήρων καὶ ἐπικλήρων τοῖς μετοίκοις, καὶ τἆλλα ὅσα τοῖς πολίταις ὁ ἄρχων, ταῦτα τοῖς μετοίκοις ὁ πολέμαρχος".

Harpocr. s. ἀποστασίου: . . . Ἀριστοτέλης δ' ἐν Ἀθηναίων πολιτείᾳ περὶ τοῦ πολεμάρχου γράφει ταυτί· „οὗτος δὲ εἰσάγει δίκας τάς τε τοῦ ἀποστασίου καὶ ἀπροστασίου καὶ κλήρων καὶ ἐπικλήρων".

Lex. rhet. Seg. p. 310, 9 Bk.: ὁ πολέμαρχος (εἰσάγει δίκας) ἀποστασίου καὶ κλήρων καὶ ἐπικλήρων τοῖς μετοίκοις· καὶ τἆλλα ὅσα τοῖς ἀστοῖς ὁ ἄρχων, οὗτος τοῖς μετοίκοις παρέχεται.

428.

Harpocr. s. πάρεδρος: Ἀριστοτέλης δ' ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ φησὶ „λαμβάνουσι δὲ καὶ παρέδρους ὅ τε ἄρχων καὶ ὁ πολέμαρχος, δύο ἑκάτερος οὓς ἂν βούληται.

ροτονεῖ Bekk. et Müller ‖ δύο μὲν . . . Harp.: τέσσαρες δὲ ἦσαν, δύο μὲν . . . εἷς δὲ . . . Suid. et Et. M.

5 ξένων add. Meier ‖ 23 corr. ὅ τε ἄ. καὶ ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ πολ., δύο ἕκαστος . . . cf. Meier Att. Proc. p. 57. Bull. de corr. hell. VII, 158

καὶ οὗτοι δοκιμάζονται ἐν τῷ δικαστηρίῳ πρὶν παρεδρεύειν καὶ εὐθύνας διδόασιν ἐπὰν παρεδρεύσωσιν."

Poll. 8, 92: *πάρεδροι δ' ὀνομάζονται οὓς αἱροῦνται ἄρχων καὶ βασιλεὺς καὶ πολέμαρχος, δύο ἕκαστος οὓς βούλεται. δοκιμασθῆναι δ' αὐτοὺς ἐχρῆν ἐν τοῖς πεντακοσίοις, εἶτ' ἐν δικαστηρίῳ. προσαιροῦνται δὲ καὶ γραμματέα, ὃς ἐννόμῳ δικαστηρίῳ κρίνεται.*

429.

Lex. rhet. Seg. s. *τίνες ποίων δικ.* (cf. Ar. fr. 427. 453) p. 310, 14: *οἱ ἕνδεκα τοὺς κλέπτας καὶ τοὺς λωποδύτας καὶ ἀνδραποδιστὰς ὁμολογοῦντας μὲν ἀποκτιννύουσιν, ἀντιλέγοντας δὲ εἰσάγουσιν εἰς τὸ δικαστήριον.*

Poll. 8, 102: *οἱ ἕνδεκα εἷς ἀφ' ἑκάστης φυλῆς ἐγίνετο καὶ γραμματεὺς αὐτοῖς συνηριθμεῖτο . . . ἐπεμελοῦντο δὲ τῶν ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ* (cf. Lex. Seg. p. 250, 4. Et. M. p. 338, 31) *καὶ ἀπῆγον κλέπτας ἀνδροποδιστὰς λωποδύτας, εἰ μὲν ὁμολογοῖεν, θανατώσοντες, εἰ δὲ μή, εἰσάξοντες εἰς τὰ δικαστήρια κἂν ἁλῶσιν ἀποκτενοῦντες.*

430.

Harpocr. s. *στρατηγοί*: . . . *οἱ καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν χειροτονούμενοι στρατηγοὶ δέκα ἦσαν, ὡς μαθεῖν ἔστιν ἔκ τε τῶν Ὑπερίδου κατ' Αὐτοκλέους καὶ ἐκ τῆς Ἀθηναίων πολιτείας Ἀριστοτέλους.*

431.

Harpocr. s. *ἵππαρχος* . . . *λέγεται δὲ παρ' Ἀθηναίοις ἵππαρχος καὶ ὁ τῶν ἱππέων ἄρχων· δύο δ' ἦσαν οὗτοι, ὡς Δημοσθένης ἐν δ̄ Φιλιππικῶν φησὶ καὶ Ἀριστοτέλης ἐν Ἀθηναίων πολιτείᾳ.*

Phot. s. *ἵππαρχοι: δύο ἦσαν, οἳ τῶν ἱππέων ἡγοῦντο*

2 *παρεδρεύωσιν* (-*ουσιν*) codd., corr. Alberti et Bekk. ‖ 12 *ἐγίνετο*: *κληρωτοί* p. 250, 4 Et. M.

διελόμενοι τὰς φυλὰς ἑκάτερος ἀνὰ πέντε. ἐπιμεληταὶ δέ εἰσι τῶν ἱππέων ⟨οἱ φύλαρχοι⟩, καθάπερ οἱ ταξίαρχοι δέκα ὄντες, εἷς ἐφ' ἑκάστης φυλῆς, τῶν ὁπλιτῶν.

432.

Harpocr. s. *φύλαρχος*: . . . *φύλαρχός ἐστιν ὁ κατὰ φυλὴν ἑκάστην τοῦ ἱππικοῦ ἄρχων, ὑποτεταγμένος δὲ τῷ ἱππάρχῳ, ὡς Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ φησί.*

Poll. 8, 94: *ἵππαρχοι δὲ δύο ἐξ ἁπάντων Ἀθηναίων αἱρεθέντες ἐπιμελοῦνται τῶν πολέμων. οἱ δὲ φύλαρχοι δέκα, εἷς ἀπὸ φυλῆς ἑκάστης, τῶν ἱππέων προΐστανται, καθάπερ οἱ ταξίαρχοι τῶν ὁπλιτῶν.*

433.

Harpocr. s. *πρυτανείας*: . . . *ἔστι δὲ ἀριθμὸς ἡμερῶν ἡ πρυτανεία ἤτοι λϛ̄ ἢ λε̄ ἃς ἑκάστη φυλὴ πρυτανεύει. διείλεκται δὲ περὶ τούτων Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ.*

Harpocr. (Lex. Seg., Lex. Dem. Patm., Schol. Plat. p. 459) s. *πρυτάνεις*: *τὸ δέκατον μέρος τῆς βουλῆς τῶν πεντακοσίων, πεντήκοντα ἄνδρες ἀπὸ μιᾶς φυλῆς, οἱ διοικοῦντες ἅπαντα τὰ ὑπὸ τῆς βουλῆς πραττόμενα πρυτάνεις ἐκαλοῦντο. ἐπρυτάνευον δὲ ⟨κατὰ πρυτανείαν⟩ ἐκ διαδοχῆς ἀλλήλαις αἱ δέκα φυλαὶ κλήρῳ λαχοῦσαι ⟨κατὰ ἐνιαυτόν⟩.*

Schol. in Plat. leg. p. 459 Bekk. *πρυτανεία δέ ἐστιν ἀριθμός τις ἡμερῶν ἤτοι λϛ̄ ἢ λε̄, ἃς ἑκάστη φυλὴ πρυτανεύειν λέγεται. ιβ̄ μὲν γὰρ οἱ μῆνες, ι̅ δέ εἰσι πρυτανεῖαι καὶ φυλαὶ ι̅. καὶ διῄρηνται εἰς ταύτας αἱ ἡμέραι τοῦ ἐνιαυτοῦ· κατὰ γὰρ σελήνην ἄγουσι τοῦτον, ὡς ἑκάστῃ φυλῇ*

2 *οἱ φύλαρχοι* addendum ex Poll. 8, 94 ‖ 12 *λϛ̄*: *λη̄* A. cf. schol. Pl. ‖ *ἃς*: *καὶ* codd. ‖ 19 *κατὰ πρυτανείαν* Lex. Seg. et schol. Pl.: om. Harp. ‖ 20 *κατὰ ἐνιαυτὸν* add. Etym. M. (. . . *αἱ φυλαὶ διὰ τούτων τῶν ἀνδρῶν κλήρῳ λαχόντων* Lex. Seg.) ‖ 22 *ἢ λε̄*: *ἢ λη̄ ἢ λε̄* codd. ‖ 23 *λέγεται*: hucusque eadem etiam Leg. Seg.

τῶν δέκα ἐπιβάλλειν λε̅ ἡμέρας, πλεονάζειν δὲ ὀλίγας. διὸ καὶ τὰς λοιπὰς ἀπέδωκαν οἱ Ἀθηναῖοι ταῖς πρώταις λαχούσαις τέσσαρσι φυλαῖς, ἵνα ἐκείνων μὲν ἑκάστη τὰς λϛ̅ ἡμέρας πρυτανεύῃ, αἱ δὲ λοιπαὶ ἓξ ἀνὰ λε̅.

Photius s. πρυτανεία . . . πρυτανεῖαι δὲ ὁ τῶν ἡμερῶν ἀριθμός. δέκα ἐγίνοντο κατ' ἐνιαυτόν, ὅτι καὶ δέκα αἱ φυλαί· ἐνιαυτὸν δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τὸν σεληνιακὸν ἦγον· ἐπέβαλλον δὲ ἑκάστῃ φυλῇ τῶν δέκα λε̅ ἡμέραι καὶ ἐπερίττευον ἐκ τοῦ σεληνιακοῦ ἐνιαυτοῦ ἡμέραι τέσσαρες, ἃς ἐπεμέριζον ταῖς πρώταις λαχούσαις πρυτανεύειν τέσσαρσι φυλαῖς· καὶ τῶν μὲν τεσσάρων πρῶτον ἑκάστη εἶχε τὴν πρυτανείαν ἀπαρτιζομένην εἰς λϛ̅ ἡμέρας, αἱ δὲ λοιπαὶ ἓξ ἀνὰ λε̅.

434.

Poll. 8, 95—96: *πρυτάνεις.* οὗτοι τὴν βουλὴν συνάγουσιν ὁσημέραι, πλὴν ἄν τις ᾖ ἄφετος, τὸν δὲ δῆμον τετράκις ἑκάστης πρυτανείας· καὶ προγράφουσι πρὸ τῆς βουλῆς καὶ πρὸ τῆς ἐκκλησίας ὑπὲρ ὧν δεῖ χρηματίζειν. τῶν δ' ἐκκλησιῶν ἡ μὲν κυρία, ἐν ᾗ τὰς ἀρχὰς ἐπιχειροτονοῦσιν εἴπερ καλῶς ἄρχουσιν, ἢ ἀποχειροτονοῦσιν· ἐν ᾗ καὶ τὰς εἰσαγγελίας ὁ βουλόμενος εἰσαγγέλλει, καὶ τὰς ἀπογραφὰς τῶν δημευομένων ἀναγινώσκουσιν οἱ πρὸς ταῖς δίκαις καὶ τὰς λήξεις τῶν κλήρων. ἡ δὲ δευτέρα ἐκκλησία ἀνεῖται τοῖς βουλομένοις, ἱκετηρίαν θεμένοις, λέγειν ἀδεῶς περί τε τῶν ἰδίων καὶ τῶν δημοσίων. ἡ δὲ τρίτη κήρυξι καὶ πρεσβείαις ἀξιοῖ χρηματίζειν, οὓς δεῖ πρότερον τοῖς πρυτάνεσιν ἀποδοῦναι τὰ γράμματα. ἡ δὲ τετάρτη περὶ ἱερῶν καὶ ὁσίων. *ἐπιστάτης* δ' ἐστὶν εἷς τῶν πρυτάνεων, ὁ κλήρῳ λαχών, δὶς δ' οὐκ ἔξεστι γενέσθαι τὸν αὐτὸν ἐπιστάτην. ἔχει δὲ οὗτος τῶν ἱερῶν τὰς κλεῖς ἐν οἷς τὰ χρήματα καὶ τὰ γράμματα. καὶ ὅταν οἱ πρυτάνεις τὸν δῆμον ἢ τὴν βουλὴν

7—8 ἐπέβαλλον . . . ἡμέραι: ἐπέβαλεν . . . ἡμέρας cod. (et Suid.)

συνάγωσιν, οὗτος ἐξ ἑκάστης φυλῆς πρόεδρον ἕνα κληροῖ, μόνην τὴν πρυτανεύουσαν ἀφιείς.

435.

Harpocr. s. *κυρία ἐκκλησία: . . . τίνες δὲ αἱ κύριαι ἐκκλησίαι Ἀριστοτέλης δεδήλωκεν ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ λέγων τοὺς πρυτάνεις συνάγειν τὴν βουλὴν καὶ τὸν δῆμον, τὴν μὲν βουλὴν ὁσημέραι, πλὴν ἐάν τις ἀφέσιμος ᾖ, τὸν δὲ δῆμον τετράκις τῆς πρυτανείας ἑκάστης. προγράφουσι δέ, φησί, καὶ κυρίαν ἐκκλησίαν, ἐν ᾗ δεῖ τὰς ἀρχὰς ἀποχειροτονεῖν οἳ δοκοῦσι μὴ καλῶς ἄρχειν· καὶ περὶ φυλακῆς δὲ τῆς χώρας. καὶ τὰς εἰσαγγελίας ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ τοὺς βουλομένους ποιεῖσθαί φησι καὶ τὰ ἑξῆς.*

436.

Lex. rhet. Cantabrig. p. 672, 3 (p. 21 Meier) *κυρία ἐκκλησία: . . . ἄμεινον οὖν Ἀριστοτέλει ⟨πείθεσθαι⟩· τὰς γὰρ ἀρχὰς ἐν ταῖς κυρίαις ἐκκλησίαις φησὶν ἐπιχειροτονεῖσθαι καὶ τὰς εἰσαγγελίας ⟨τὸν βουλόμενον εἰσαγγέλλειν⟩ καὶ τὰ ἄλλα τῶν ἀναγκαίων χρηματίζειν καὶ περὶ σίτου ⟨καὶ⟩ φυλακῆς τῆς χώρας, καὶ τὰς ἀπογραφὰς τῶν δημευομένων ἀναγινώσκειν καὶ τὰς λήξεις τῶν κλήρων. ἐπὶ δὲ τῆς ἕκτης πρυτανείας πρὸς τοῖς εἰρημένοις καὶ περὶ τῆς ὀστρακοφορίας προχειροτονίαν δίδοσθαι εἰ δοκεῖ ἢ μή.*

437.

Harpocr. s. *ἐπιστάτης: . . . δύο εἰσὶν οἱ καθιστάμενοι ἐπιστάται, ὧν ὁ μὲν ἐκ πρυτάνεων κληρούμενος, ὁ δὲ ἐκ τῶν προέδρων, ὧν ἑκάτερος τίνα διοίκησιν διοικεῖ δεδήλωκεν Ἀριστοτέλης ἐν Ἀθηναίων πολιτείᾳ.*

7 *προγράφουσι* Bekk. (Poll.): *προσγράφουσι* codd. ‖ 13 *πείθεσθαι* om. cod. ‖ 14 cod. *ἔφησεν χειρ.* ‖ 15 *τὸν βουλ. εἰσαγγέλλειν* add. Meier ‖ 16 cod. *τὰς ἄλλας* ‖ 17 *καὶ* om. cod. ‖ 18 *λήξεις*: cod. *δείξεις* ‖ 20 cod. *ἐπιχειρ.*

Lex. Demosth. Patm. p. 13 Sakk. *ἐπιστάτης*: οὗτος ἐκ τῶν πρυτάνεων ἐκληροῦτο. καὶ ἐπεστάτει νύκτα καὶ ἡμέραν μόνον, καὶ οὐκ ἐξῆν δεύτερον τὸν αὐτὸν γίνεσθαι. τὰς δὲ κλεῖς τῶν ἱερῶν ἐν οἷς ἀπέκειτο τὰ χρήματα καὶ τὰ γράμματα τῆς πόλεως . . .

Suidas (ex Photio) s. *ἐπιστάτης*: τῶν πρυτάνεων εἷς ὁ λαχὼν ἐπιστάτης ἐλέγετο. δὶς δὲ τὸν αὐτὸν ἐπιστατῆσαι οὐκ ἐξῆν. φυλάσσει δὲ τοῦ ἱεροῦ τὰς κλεῖς ἐν ᾧ τὰ δημόσια χρήματα, ἔτι μὴν καὶ τὴν δημοσίαν σφραγῖδα. ἐπειδὰν δὲ οἱ πρυτάνεις συναγάγωσι τὴν βουλὴν ἢ τὸν δῆμον, ὁ ἐπιστάτης κληροῖ προέδρους ἐννέα, ἀπὸ φυλῆς ἑκάστης ἕνα πλὴν τῆς πρυτανευούσης. καὶ πάλιν ἐκ τῶν ἐννέα τούτων ἐπιστάτην ἕνα κληροῖ καὶ τὸ πρᾶγμα παραδίδωσιν, αὐτὸς δὲ εἰσάγει τὴν δίκην καὶ ἐπιμελεῖται κατὰ νόμον πάντα γενέσθαι καὶ μηδὲν παραλειφθῆναι πρὸς τὸ διδαχθῆναι τοὺς δικαστάς.

Eustath. in Odyss. ρ, 455 (p. 1827 Rom.): προσενθυμητέον δὲ καὶ Τηλέφου τοῦ ὡς ἱστορεῖται Περγαμηνοῦ, ὅτι κατὰ τὴν ἐκείνου παράδοσιν νομική τις ἦν λέξις ἢ τεχνικὴ ἐν τοῖς μεθ' Ὅμηρον ὁ ἐπιστάτης· γίνεται γάρ φησιν Ἀθήνησιν ἐκ τῶν πρυτάνεων εἷς ὃς ἐπιστατεῖ νύκτα καὶ ἡμέραν μίαν, καὶ πλείω χρόνον οὐκ ἔξεστιν οὐδὲ δὶς τὸν αὐτὸν γενέσθαι, τάς τε κλεῖς ⟨τῶν ἱερῶν⟩ ἐν οἷς τὰ χρήματά εἰσι φυλάττει καὶ τὰ γράμματα τῆς πόλεως καὶ τὴν δημοσίαν σφραγῖδα. κληροῖ δὲ καὶ προέδρους ἐξ ἑκάστης φυλῆς ἕνα πλὴν τῆς πρυτανευούσης καὶ πάλιν ἐκ τούτων ἐπιστάτην ἕνα.

438.

Harpocr. s. *πρόεδροι* ἐκληροῦντο τῶν πρυτάνεων καθ'

1 ἐπιστάτης τῶν πρυτάνεων in inscr. ol. 118, 3 (U. Koehler) Mitth. d. d. arch. Inst. V, 269 ‖ 5 πόλεως . . . reliqua desunt cod. Patmio ‖ 8 φυλάσσει . . . σφραγῖδα: haec etiam Etym. M. p. 364, 41 ‖ 23 τῶν ἱερῶν om. Eust.

ἑκάστην πρυτανείαν εἷς ἐξ ἑκάστης φυλῆς πλὴν τῆς πρυτανευούσης, οἵτινες τὰ περὶ τὰς ἐκκλησίας διῴκουν. ἐκαλοῦντο δὲ πρόεδροι, ἐπειδήπερ προήδρευον τῶν ἄλλων ἁπάντων. . . . ὅτι δ' ὁ καλούμενους ἐπιστάτης κληροῖ αὐτούς, εἴρηκεν Ἀριστοτέλης ἐν Ἀθηναίων πολιτείᾳ.

Photius (Lex. Seg.) s. πρόεδροι: οἱ τὰ περὶ τὰς ἐκκλησίας Ἀθήνησι διοικοῦντες. εἷς ἐκληροῦτο ὑπὸ τῶν πρυτάνεων καθ' ἑκάστην ἐκκλησίαν ἐξ ἑκάστης φυλῆς· πρόεδροι δὲ ὅτι προεδρίαν εἶχον ἐν ταῖς ἐκκλησίαις.

439.

Harpocr. s. γραμματεύς: . . . ὁ γραμματεὺς πῶς τε καθίστατο καὶ τί ἔπραττεν, ὡς τῶν γραμμάτων τ' ἐστὶ κύριος καὶ τὰ ψηφίσματα τὰ γενόμενα φυλάττει καὶ τὰ ἄλλα πάντα ἀντιγράφεται καὶ παρακάθηται τῇ βουλῇ, δεδήλωκεν Ἀριστοτέλης ἐν Ἀθηναίων πολιτείᾳ.

Pollux 8, 98: γραμματεὺς ὁ κατὰ πρυτανείαν κληρωθεὶς ὑπὸ τῆς βουλῆς ἐπὶ τῷ τὰ γράμματα φυλάττειν καὶ τὰ ψηφίσματα, καὶ ἕτερος ἐπὶ τοὺς νόμους ὑπὸ τῆς βουλῆς χειροτονούμενος. ὁ δ' ὑπὸ τοῦ δήμου αἱρεθεὶς γραμματεὺς ἀναγινώσκει τῷ τε δήμῳ καὶ τῇ βουλῇ. ἀντιγραφεὺς πρότερον μὲν αἱρετός, αὖθις δὲ κληρωτὸς ἦν καὶ πάντα ἀντεγράφετο παρακαθήμενος τῇ βουλῇ. [δύο δ' ἦσαν, ὁ μὲν τῆς βουλῆς, ὁ δὲ τῆς διοικήσεως.]

Harpocr. s. ἀντιγραφεύς: ὁ καθιστάμενος ἐπὶ τῶν καταβαλλόντων τινὰ τῇ πόλει χρήματα ὥστε ἀντιγράφεσθαι ταῦτα . . . [διττοὶ δὲ ἦσαν ἀντιγραφεῖς, ὁ μὲν τῆς διοικήσεως, ὥς φησι Φιλόχορος,] ὁ δὲ τῆς βουλῆς, ὡς Ἀριστοτέλης ἐν Ἀθηναίων πολιτείᾳ.

Suidas (Lex. Seg.) s. γραμματεύς: οὗτος πράξεως μὲν

7 διοικοῦντες ⟨καὶ τῆς εὐταξίας ἐπιμελούμενοι add. Lex. Dem. Patm.⟩

οὐδεμιᾶς ἦν κύριος, ὑπανεγίνωσκε δὲ τῇ βουλῇ καὶ τῷ δήμῳ τὰ πραττόμενα. ὁ δ' ἀντιγραφεὺς καὶ οὗτος ἀπὸ τοῦ γράφειν τὰ παρὰ τῇ βουλῇ ὠνόμασται.

440.

Harpocr. s. *ἀποδέκται: ἀρχή τίς ἐστι παρ' Ἀθηναίοις οἱ ἀποδέκται . . . Ἀριστοτέλης δ' ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ δεδήλωκεν ὡς δέκα τε εἴησαν καὶ ὡς παραλαβόντες τὰ γραμματεῖα ἀπαλείφουσι τὰ καταβαλλόμενα χρήματα τῆς βουλῆς ἐναντίον ἐν τῷ βουλευτηρίῳ καὶ πάλιν ἀποδιδόασι τὰ γραμματεῖα τῷ δημοσίῳ. καὶ ἁπλῶς ἃ πράττουσι διασαφεῖ.*

Lex. rhet. Seg. p. 198, 1 (Etym. M. p. 124, 41. Zonaras p. 234. Synag. lex. Seg. p. 427, 13) *ἀποδέκται: ἄρχοντες κληρωτοί, δέκα τὸν ἀριθμὸν κατὰ φυλήν εἰσιν, οἵτινες παρελάμβανον καὶ ἀπεδέχοντο τὰ γραμματεῖα τῶν ὀφειλόντων τῷ δημοσίῳ· διὰ τοῦτο γὰρ καὶ ἀποδέκται ἐκαλοῦντο. εἶτα ἐξήταζον τά τε ὀφειλόμενα καὶ τὰ ἀποδιδόμενα χρήματα σὺν τῇ βουλῇ καὶ ἐμέριζον εἰς ἃ χρὴ ἀναλίσκειν.*

Hesych. s. *ἀποδέκται: ἀρχὴ Ἀθήνησι τῶν ὑποδεχομένων τὰ χρήματα.*

Poll. 8, 97: *ἀποδέκται δὲ ἦσαν δέκα οἳ τοὺς φόρους καὶ τὰς εἰσφορὰς καὶ τὰ τέλη ὑπεδέχοντο, καὶ τὰ περὶ τούτων ἀμφισβητούμενα ἐδίκαζον· εἰ δέ τι μεῖζον εἴη, εἰσῆγον εἰς δικαστήριον.*

441.

(Lex. Seg.) Harpocr. s. *πωληταὶ καὶ πωλητήριον: οἱ μὲν πωληταὶ ἀρχή τίς ἐστιν Ἀθήνησι, δέκα τὸν ἀριθμὸν ἄνδρες, εἷς ἐκ φυλῆς ἑκάστης. διοικοῦσι δὲ τὰ πιπρασκόμενα ὑπὸ τῆς πόλεως πάντα, τέλη καὶ μέταλλα καὶ μισθώσεις καὶ τὰ δημευόμενα ⟨καὶ φροντίζουσιν ὅπως ἡ τιμὴ τῶν πιπρα-*

25 *διοικοῦσι: πωλοῦσι* Lex Seg., Et. M. cf. Lex. Dem. Patm. p. 14 S. (*ἀρχὴ*) *πάντα τὰ δημόσια τέλη πωλοῦσα· ἐπώλει δὲ καὶ τὰ κτήματα τὰ δημευόμενα*

σκομένων ἀποδοθῇ τῇ πόλει⟩. Ὑπερίδης ἐν τῷ κατ' Ἀρισταγόρας β̄. διείλεκται δὲ περὶ αὐτῶν καὶ *Ἀριστοτέλης* ἐν Ἀθηναίων πολιτείᾳ.

Photius s. *πωληταί*: οὗτοι τῶν ὀφειλόντων τῷ δημοσίῳ κατὰ προθεσμίαν καὶ μὴ ἀποδιδόντων ἐπίπρασκον τὰς οὐσίας. ὑπέκειντο δὲ τοῖς πωληταῖς καὶ ὅσοι τὸ διαγραφὲν ἀργύριον ἐν πολέμῳ μὴ εἰσέφερον, ἔτι καὶ οἱ ξενίας ἁλόντες, καὶ ὁ μέτοικος προστάτην οὐκ ἔχων, καὶ ὁ ἀποστασίου γραφείς· τούτων γὰρ τὰς οὐσίας πωλοῦντες παρακατέβαλλον εἰς τὸ δημόσιον.

Pollux 8, 99: πωληταὶ τὰ τέλη πιπράσκουσι μετὰ τῶν ἐπὶ τὸ θεωρικὸν ᾑρημένων, καὶ τὰς τῶν ἐξ Ἀρείου πάγου μετὰ τὸν πρότερον λόγον φυγόντων οὐσίας καὶ τὰ δεδημευμένα. πρυτανεύει δ' ἐξ αὐτῶν εἷς ὃς τὰ πωλούμενα βεβαιοῖ.

442.

Harpocr. s. *ταμίαι*: . . . ἀρχή τις παρ' Ἀθηναίοις ἦν οἱ ταμίαι, δέκα τὸν ἀριθμόν. παραλαμβάνουσι δ' οὗτοι τό τε ἄγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς καὶ τὰς νίκας καὶ τὸν ἄλλον κόσμον καὶ τὰ χρήματα ἐναντίον τῆς βουλῆς, ὥς φησιν *Ἀριστοτέλης* ἐν Ἀθηναίων πολιτείᾳ. εἰσὶ δέ τινες καὶ τῶν (ἱερῶν) τριήρων ταμίαι, ὡς ὁ *αὐτὸς φιλόσοφός* φησιν.

Photius (Lex. rhet. Seg. p. 306, 7) s. *ταμίαι*: ἄρχοντές εἰσιν Ἀθήνησι κληρωτοὶ ἀπὸ τῶν πεντακοσιομεδίμνων, οἳ τὰ ἐν τῷ ἱερῷ τῆς Ἀθηνᾶς ἐν ἀκροπόλει χρήματα ἱερά τε καὶ δημόσια φυλάττουσιν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ ἄγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς ⟨καὶ τὸν κόσμον⟩. εἰσὶ δὲ καὶ *ἄλλοι ταμίαι*, ἄρχοντες χειροτονητοὶ ἐπὶ τὰς ἱερὰς καὶ δημοσίας τριήρεις, ὁ μὲν ἐπὶ τὴν Πάραλον, ὁ δὲ ἐπὶ τὴν τοῦ Ἄμμωνος.

Pollux 8, 97: ταμίαι τῆς θεοῦ κληρωτοὶ μὲν ἐκ πεντακοσιομεδίμνων ἦσαν, τὰ δὲ χρήματα παρελάμβανον τῆς βου-

1 quae uncis inclusa add. Lex. Seg. (cf. Et. M.) ‖ 25 καὶ τὸν κόσμον add. Lex. Seg.

λῆς παρούσης. — 8, 116: *ταμίας ἐκάλουν τοὺς ταῖς ἱεραῖς τριήρεσι λειτουργοῦντας.*

443.

Lex. rhet. Cantabrig. p. 675, 28 (p. 30 Meier) *Πάραλος καὶ Σαλαμινία: ταύτας τὰς τριήρεις εἶχον διὰ παντὸς πρὸς τὰς ἐπειγούσας ὑπηρεσίας, ἐφ᾽ αἷς καὶ ταμίαι τινὲς ἐχειροτονοῦντο· ἐχρῶντο δὲ αὐταῖς εἰ δέοι στρατηγὸν μεταπέμψασθαι κριθησόμενον, ὥσπερ Ἀλκιβιάδην. ἡ δὲ Πάραλος καὶ ἀπό τινος ἥρωος ἐπιχωρίου ἐκλήθη. τῆς μὲν Παράλου καὶ Σαλαμινίας ἐν τρίτῃ μνημονεύει Θουκυδίδης καὶ Ἀριστοφάνης ἐν Ὄρνισιν, Ἀριστοτέλης δὲ Ἀμμωνιάδα καὶ Πάραλον οἶδε* (cf. fr. 442) *καὶ Δείναρχος ἐν τῷ κατὰ Τιμοκράτους. Φιλόχορος δὲ ἐν τῇ ϛ̄ τέτταρας αὐτὰς οἶδε, πρώτας μὲν δύο Ἀμμωνιάδα καὶ Πάραλον, προσγενομένας δὲ Δημητριάδα καὶ Ἀντιγονίδα.*

Photius s. *Πάραλοι: . . . Πάραλος δὲ τριήρης ἱερὰ καλεῖται, ἥτις διηνεκῶς ταῖς ἐπειγούσαις χρείαις ὑπηρετεῖ. ὁπότε δὲ ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς μεταπέμψασθαι στρατηγὸν ἐβούλοντο, ὥσπερ Ἀλκιβιάδην ἀπὸ Σικελίας, τῇ Σαλαμινίᾳ ἐχρῶντο. λέγεται δὲ ἡ αὐτὴ καὶ Ἀμμωνιάς. ὕστερον δὲ ἄλλαι δύο προσεγένοντο αὐταῖς, Ἀντιγονίς τε καὶ Δημητριάς* (sic quattuor etiam ap. Etym. M. p. 469, 19. 699, 14).

Photius s. *Πάραλος: ἱερὰ τριήρης ὥσπερ καὶ ἡ Σαλαμινία. ἦσαν δὲ καὶ ἄλλαι τριήρεις δύο Ἀντιγονὶς καὶ Δημητριάς, ἔτι δὲ καὶ Ἀμμωνιάς· ἀλλ᾽ ἡ μὲν Πάραλος ἐπέμπετο πρὸς τὰς θεωρίας, εἴς τε Δῆλόν φημι καὶ Ὀλυμπίαν, ἡ δὲ Σαλαμινία πρὸς τὸ μεταπέμπεσθαι τοὺς ἐξ ἀλλοδαπῆς Ἀττικοὺς ἀδικεῖν δοκοῦντας. ἐπολέμουν δὲ ὅμως καὶ αὗται αἱ τριήρεις.*

10 cod. *ἀμοριάδα* ‖ 12 cod. *στησίχορος* ‖ 13 cod. *ἀμοριάδα* ‖ 18 *τῇ Σαλαμινίᾳ* ego (Thuc. 6, 61): *τῇ παράλῳ* iterum (manifesto errore) cod. ‖ 19 *Ἀμμωνιάς* ego: *Σαλαμινία* cod. ‖ 26 *ἀλλοδαπῆς*: *αὐτῆς* cod. ‖ 27 *ἐπολέμουν*: hoc ex Thuc. 3, 77

Harpocr. s. *Ἀμμωνίς*: *ἡ τοῦ Ἄμμωνος ἱερὰ τριήρης· Δείναρχος ἐν τῷ κατὰ Ἱμεραίου.*

Lex. Demosth. Patm. p. 150 S.: *Ἄμμωνος τριήρης, ἱερά τις ναῦς ἡ ἀπάγουσα τὰς θυσίας Ἄμμωνι Διΐ.*

Schol. in Demosth. p. 636, 16 Dind. . . . *καὶ Ἀμμωνιὰς ἐπειδὴ τῷ Ἄμμωνι δι' αὐτῆς τὰς θυσίας ἔπεμπον.*

444.

(Phot., Lex. Seg.) Etymolog. Magn. p. 468, 56 *ἱεροποιοί*: *κληρωτοὶ ἄρχοντές εἰσι δέκα τὸν ἀριθμόν, οἳ τά τε μαντεύματα ἱεροθετοῦσι κἄν τι καλλιερῆσαι δέῃ καλλιεροῦσι μετὰ τῶν μάντεων καὶ θυσίας τὰς νομιζομένας ἐπιτελοῦσι καὶ τὰς πενταετηρίδας ἁπάσας διοικοῦσι πλὴν Παναθηναίων. ταῦτα δὲ Ἀριστοτέλης ἱστορεῖ ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ.*

Pollux 8, 107: *ἱεροποιοί. δέκα ὄντες οὗτοι ἔθυον θυσίας τὰς ⟨νομιζομένας καὶ⟩ πεντετηρίδας ⟨διοικοῦσι⟩ τὴν εἰς Δῆλον, τὴν ἐν Βραυρῶνι, τὴν τῶν Ἡρακλείων, τὴν Ἐλευσῖνι.*

445.

Harpocr. s. *εὔθυναι*: . . . *εὐθύνης ὄνομα ἀρχῆς παρ' Ἀθηναίοις. δέκα τὸν ἀριθμὸν ἦσαν ἄνδρες, παρ' οἷς ἐδίδοσαν οἱ πρεσβεύσαντες ἢ ἄρξαντες ἢ διοικήσαντές τι τῶν δημοσίων τὰς εὐθύνας. διείλεκται περὶ αὐτῶν Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ.*

Phot. s. *εὔθυνος*: *ἀρχὴ ἦν τις. ἐξ ἑκάστης δὲ φυλῆς ἕνα κληροῦσι· τούτῳ δὲ δύο παρέδρους.*

9 *ἱεροθυτοῦσι* cod. D (*-θύτουν* V), Lex. Seg. et Phot. cf. Lex. Demosth. Patm. *οἱ τὰ μεμαντευμένα ἱερὰ θύουσιν* (p. 11 Sakk.) ‖ *κἄν τις καλλιερήσῃ συγκαλλιεροῦσι τοῖς μαντεύμασι* Phot. ‖ 13 *θυσίας τὰς πεντετηρίδας, τὴν εἰς* . . . vulgo ‖ 15 *Ἡρακλειδῶν* vulgo (corr. Iungerm.) ‖ *Ἐλευσῖνι*: cf. Bull. de corr. hell. V, 371

446.

Harpocr. s. *λογισταὶ καὶ λογιστήρια*: *ἀρχή τις παρ' Ἀθηναίοις οὕτω καλουμένη· εἰσὶ δὲ τὸν ἀριθμὸν δέκα, οἳ τὰς εὐθύνας τῶν διῳκημένων ἐκλογίζονται ἐν ἡμέραις λ̄, ὅταν τὰς ἀρχὰς ἀποθῶνται οἱ ἄρχοντες. Δημοσθένης ἐν τῷ ὑπὲρ Κτησιφῶντος. διείλεκται περὶ τούτων Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ, ἔνθα δείκνυται ὅτι διαφέρουσι τῶν εὐθυνῶν.*

Lex. Seg. (Etym. M.) p. 276, 17 *λογισταί*: *ἄρχοντές εἰσι κληρωτοί, δέκα τὸν ἀριθμόν, ἐφ' ὧν πάντες οἱ ἄρξαντες ἀρχὴν ἡντινοῦν λόγον ἀπέφερον τῶν διῳκημένων.*

Pollux 8, 99: *λογισταί. καὶ τούτους ἡ βουλὴ κληροῖ κατ' ἀρχὴν ὡς παρακολουθεῖν τοῖς διοικοῦσιν.*

Phot. (Lex. Seg., Lex. Patm.) s. *εὐθύνας*: *κυρίως ἃς εἰσάγουσιν οἱ λογισταὶ πρὸς τοὺς δόξαντας μὴ ὀρθῶς ἄρξαι τῆς πόλεως ἢ πρεσβεῦσαι κακῶς· καὶ τὰ δικαστήρια μὲν οἱ λογισταὶ κληροῦσι, κατηγορεῖ δὲ ὁ βουλόμενος· καὶ τοῖς δικασταῖς ἐφεῖται τιμᾶσθαι τοῖς ἁλοῦσιν.*

Lex. Seg. (Phot. s. *ἡγ. δικ.*) p. 310, 6: *οἱ λογισταὶ τὰς εὐθύνας ἁπάσας εἰσῆγον.*

447.

Lex. rhet. Cantabr. p. 672, 20 (p. 22 Meier) s. *λογισταὶ καὶ συνήγοροι*: *Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ οὕτως λέγει „λογισταὶ δὲ αἱροῦνται δέκα, παρ' οἷς διαλογίζονται πᾶσαι αἱ ἀρχαὶ τά τε λήμματα καὶ τὰς γεγενημένας δαπάνας. καὶ ἄλλοι δέκα συνήγοροι, οἵτινες συνανακρίνουσι τούτοις. καὶ οἱ τὰς εὐθύνας διδόντες παρὰ τούτοις ἀνακρίνονται πρῶτον, εἶτα ἐφίενται εἰς τὸ δικαστήριον, εἰς ἕνα καὶ φ̄.*

2 *δέκα*: cf. schol. Aesch. p. 82, 11 *ἑκάστης φυλῆς εἷς* || 10 *ἀρχήν τινα* Et. M. || 13 *εὐθύνα . . . ἣν* Phot. || 24 *ἄλλοις . . . συνηγόροις* cod. || 26 *ἀνακρίνοντες* cod.

Schol. in Aristophan. vesp. 691: *κληρωτοὺς δὲ γενομένους δέκα συνηγόρους Ἀριστοτέλης φησίν.*

Phot. s. *εὔθυναι: οἱ ἀπολογισμοὶ τῶν ἀρξάντων· καὶ εὔθυνοι οἱ τούτους ἀνακρίνοντες.*

448.

Harpocr. s. *ἀστυνόμος: . . . δέκα φησὶν εἶναι τοὺς ἀστυνόμους Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ, πέντε μὲν ἐν Πειραιεῖ, πέντε δ' ἐν ἄστει. τούτοις δέ φησι μέλειν περί τε τῶν αὐλητρίδων καὶ ψαλτριῶν καὶ τῶν κοπρολόγων καὶ τῶν τοιούτων.*

449.

Harpocr. s. *ἀγορανόμοι: οἱ τὰ κατὰ τὴν ἀγορὰν ὤνια διοικοῦντες ἄρχοντες . . . Ἀριστοτέλης δ' ἐν Ἀθηναίων πολιτείᾳ κληροῦσθαί φησι πέντε μὲν εἰς Πειραιᾶ, πέντε δὲ εἰς ἄστυ.*

450.

Harpocr. s. *ἐπιμελητὴς ἐμπορίου: . . . Ἀριστοτέλης „ἐμπορίου δ' ἐπιμελητὰς δέκα κληροῦσιν· τούτοις δὲ προστέτακται τῶν τε ἐμπορίων ἐπιμελεῖσθαι καὶ τοῦ σίτου τοῦ καταπλέοντος εἰς τὸ Ἀττικὸν ἐμπόριον τὰ δύο μέρη τοὺς ἐμπόρους ἀναγκάζειν εἰς τὸ ἄστυ κομίζειν“.*

451.

Harpocr. s. *σιτοφύλακες: ἀρχή τις ἦν Ἀθήνησιν, ἥτις ἐπεμελεῖτο ὅπως ὁ σῖτος δικαίως πραθήσεται καὶ τὰ ἄλφιτα καὶ οἱ ἄρτοι. ἦσαν δὲ τὸν ἀριθμὸν ιε̅, ι̅ μὲν ἐν ἄστει, ε̅ δ' ἐν Πειραιεῖ, ὡς Ἀριστοτέλης ἐν Ἀθηναίων πολιτείᾳ.*

Photius s. *σιτοφύλακες: ἀρχή τις . . . ἄρτοι. ἦσαν δὲ τὸν ἀριθμὸν πάλαι μὲν πεντεκαίδεκα, ι̅ ἐν ἄστει, πέντε δὲ ἐν Πειραιεῖ· ὕστερον δὲ λ̅ μὲν ἐν ἄστει, ι̅ δὲ ἐν Πειραιεῖ.*

17 *ἀστικὸν* Lex. Seg. ‖ 21 ι̅ add. Valesius ‖ 24 ι̅ om. cod. ‖ 25 ι̅: cod. ε̅

Lex. rhet. Seg. p. 300, 19 *σιτοφύλακες: ἄρχοντες Ἀθήνησι κληρωτοί. οὗτοι δ' ἐπεμελοῦντο ὅπως ὁ σῖτος δικαίως πραθήσεται καὶ τὰ ἄλφιτα καὶ οἱ ἄρτοι κατὰ τὰς ὡρισμένας τιμὰς καὶ τὸν σταθμόν.*

452.

Harpocrat. s. *μετρονόμοι: ἀρχή τις Ἀθήνησίν ἐστιν ἡ τῶν μετρονόμων ... ἦσαν δὲ τὸν ἀριθμὸν ιε, εἰς μὲν τὸν Πειραιᾶ ε, ι δ' εἰς ἄστυ· εἶχον δὲ τὴν ἐπιμέλειαν ὅπως δίκαια εἴη τὰ μέτρα τῶν πωλούντων, ὡς καὶ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ δηλοῖ.*

Photius (Lex. Seg.) s. *μετρονόμοι: ἄρχοντες ἦσαν δέκα τὸν ἀριθμόν, ὧν πέντε μὲν ἐν ἄστει, πέντε δ' ἐν Πειραιεῖ· καὶ εἶχον τὴν ἐπιμέλειαν ὅπως δίκαια ᾖ τὰ μέτρα τῶν πωλούντων.*

453.

Harpocr. s. *κατὰ δήμους δικαστάς: ... περὶ τῶν κατὰ δήμους δικαστῶν, ὡς πρότερον μὲν ἦσαν τριάκοντα καὶ κατὰ δήμους περιιόντες ἐδίκαζον, εἶτα ἐγένοντο τετταράκοντα, εἴρηκεν Ἀριστοτέλης ἐν τῇ ⟨Ἀθηναίων⟩ πολιτείᾳ.*

Pollux 8, 100: *οἱ δὲ τετταράκοντα πρότερον μὲν ἦσαν τριάκοντα, οἳ περιιόντες κατὰ δήμους τὰ μέχρι δραχμῶν δέκα ἐδίκαζον, τὰ δὲ ὑπὲρ ταῦτα διαιτηταῖς παρεδίδοσαν· μετὰ δὲ τὴν τῶν τριάκοντα ὀλιγαρχίαν μίσει τοῦ ἀριθμοῦ τοῦ τριάκοντα τετταράκοντα ἐγένοντο.*

Phot. s. *τετταράκοντα: κληρωτή τις ἦν Ἀθήνησιν ἀρχὴ μ τὸν ἀριθμόν, οἳ τὰς ἰδιωτικὰς δίκας ἐδίκαζον· ἀλλὰ τὰς μὲν ἄχρι δέκα δραχμῶν αὐτοτελεῖς ἦσαν δικάζειν, τὰς δὲ ὑπὲρ ταύτας τοῖς διαιτηταῖς παρεδίδουν.*

Lex. rhet. Seg. p. 306, 15: *ἀρχή τίς ἐστι κληρωτὴ τεσσαράκοντα τὸν ἀριθμὸν πρὸς οὓς αἱ ἴδιαι δίκαι ἐλαγχάνοντο*

7 ε, ι Boeckh: ι, ε codd. ‖ 17 *Ἀθηναίων* add. Meier ‖ 24 μ: cod. *μετὰ*

καὶ τὰ μέχρι δέκα δραχμῶν. τὰ δ' ὑπὲρ τοῦτο τὸ τίμημα τοῖς διαιτηταῖς παραδιδόασιν.

Lex. rhet. Seg. (*ἡγ. δικ.*) p. 310, 22: *οἱ τεσσαράκοντα . . . οὗτοι, ἕως ἦσαν οἱ τριάκοντα, ἕως δέκα δραχμῶν ἐδίκαζον κατὰ δήμους.*

454.

Harpocr. s. *διαιτηταί*: . . . *εἰσὶ δὲ οἱ διαιτηταὶ ἕτεροι τῶν δικαστῶν· οὗτοι μὲν γὰρ ἐν δικαστηρίοις ἐδίκαζον ἀποδεδειγμένοις καὶ τὰς ἀπὸ τῶν διαιτητῶν ἐφεσίμους ἔκρινον, οἱ δὲ διαιτηταὶ πρότερον κλήρῳ λαχόντες ἢ ἐπιτρεψάντων αὐτοῖς τῶν κρινομένων τοῖς κρινομένοις διήτων. καὶ εἰ μὲν ἤρεσκε τοῖς ἀντιδίκοις, τέλος εἶχεν ἡ δίκη· εἰ δὲ μή, τὰ ἐγκλήματα καὶ τὰς προκλήσεις καὶ τὰς μαρτυρίας, ἔτι δὲ καὶ τοὺς νόμους καὶ τὰς ἄλλας πίστεις ἑκατέρων ἐμβαλόντες εἰς καδίσκους καὶ σημηνάμενοι παρεδίδοσαν τοῖς εἰσαγωγεῦσι τῶν δικῶν. λέγει δὲ περὶ αὐτῶν Ἀριστοτέλης ἐν Ἀθηναίων πολιτείᾳ.*

Pollux 8, 126: *διαιτηταὶ δ' ἐκ τῶν ὑπὲρ ἑξήκοντα ἔτη γεγονότων ἐκληροῦντο, καὶ ἐπεκληροῦντο αὐτοῖς αἱ δίαιται, καὶ ἀτιμία ἀφώριστο τῷ μὴ διαιτήσαντι τὴν ἐπικληρωθεῖσαν δίαιταν. διήτων δ' ἐν ἱεροῖς. πάλαι δ' οὐδεμία δίκη πρὶν ἐπὶ διαιτητὰς ἐλθεῖν εἰσήγετο. ἔλεγον δὲ ἐπιτρέψαι δίαιταν καὶ ἡ δίαιτα ἐκαλεῖτο ἐπιτροπή. ἡ δ' ἔφεσις αὐτῶν εἰ εἰς δικαστήριον γένοιτο, εἰς ἐχῖνον τὰς ψήφους ἐμβαλόντες ἰδίᾳ ἑκατέρας τὰς τοῦ φεύγοντος καὶ διώκοντος κατεσημαίνοντο.*

Hesych. s. *διαιτηταί*: *Ἀθήνησιν ἕτεροί τινες τῶν δικαστῶν, οἷς ἐπέτρεπον οἱ ἀμφισβητοῦντες τὰ ἐγκλήματα, καὶ αὐτοὶ διήτων· εἰ δὲ μή, ἀνέπεμπον ἐπὶ τοὺς δικαστάς. οἱ δὲ περὶ ἑξήκοντα ἔτη γεγονότες διήτων.*

Lex. rhet. Seg. (Lex. Demosth. Patm. p. 13 S., Schol.

2 *διαιτηταῖς*: *δικασταῖς* cod. ‖ 20 *διήτων*: ita Kühne pro *τῶν* ‖ 23 *τὰς ψήφους* sic; cf. fr. 455. 466

Plat. p. 457 Bk.) p. 235, 20: *διαιτηταὶ τίνες εἰσί: κριταί. ἦσαν γὰρ διαιτηταί τινες τῶν ἰδιωτικῶν κριταί. εἰ δέ τινες μὴ ἐπείθοντο τοῖς διαιτηθεῖσιν αὐτοῖς, εἰσῆγον αὐτοὺς εἰς δικαστήριον. ἐγίνοντο δὲ διαιτηταὶ πάντες Ἀθηναῖοι οἷς ἑξηκοστὸν ἔτος ἦν. τὸν δὲ ἀδικοῦντα διαιτητὴν ἐξῆν εἰσαγγέλλειν, καὶ εἴ τις ἑάλω ἀτιμία ἦν τὸ ἐπιτίμιον.*

455.

Harpocr. s. *ἐχῖνος: ἔστι μὲν ἄγγος τι εἰς ὃ τὰ γραμματεῖα τὰ πρὸς τὰς δίκας ἐτίθεντο. . . . μνημονεύει τοῦ ἄγγους τούτου καὶ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ καὶ Ἀριστοφάνης Δαναΐσιν.*

Photius (I, 240 Naber: Schol. Aristoph. vesp. 1436) s. *ἐχῖνοι: οἱ μὲν χαλκοῖ, οἱ δὲ ἐκ κεράμου· εἰς οὓς καθιᾶσιν οἱ διαιτηταὶ τὰ γραμματεῖα τῶν μαρτυριῶν ἅ τινες ἐμαρτύρησαν, καὶ κατασημηνάμενοι μετὰ ταῦτα εἰ ἐγκληθείη ἡ δίαιτα τοῖς δικασταῖς ἐπεδίδουν.*

Photius (Lex. Seg., Etym. M.) s. *ἐχῖνος: καδίσκος τίς ἐστι χαλκοῦς, εἰς ὃν αἵ τε μαρτυρίαι καὶ αἱ προκλήσεις ἔγγραφοι ἐνεβάλλοντο ὑπὸ τῶν δικαζομένων· καὶ κατεσημαίνοντο ἵνα μηδεὶς κακουργήσῃ περὶ τὰ ἐμβαλλόμενα.*

456.

Pollux 8, 62: *ἔφεσις δέ ἐστιν ὅταν τις ἀπὸ διαιτητῶν ἢ ἀρχόντων ἢ δημοτῶν ἐπὶ δικαστὴν ἐφῇ, ἢ ἀπὸ βουλῆς ἐπὶ δῆμον, ἢ ἀπὸ δήμου ἐπὶ δικαστήριον, ἢ ἀπὸ δικαστῶν ἐπὶ ξενικὸν δικαστήριον· ἐφέσιμος δ' ὠνομάζετο ἡ δίκη. αὗται δὲ καὶ ἔκκλητοι δίκαι ἐκαλοῦντο. τὸ δὲ παρακαταβαλλόμενον ἐπὶ τῶν ἐφέσεων, ὅπερ οἱ νῦν παραβόλιον καλοῦσι, παράβολον Ἀριστοτέλης λέγει.*

19 *κακουργήσῃ μετὰ τὸ ἅπαξ ἐμβάλλεσθαι* Lex. Seg.

457.

Harpocr. s. *ἐπὶ Παλλαδίῳ*: *Δημοσθένης ἐν τῷ κατ' Ἀριστοκράτους, ὡς καὶ Ἀριστοτέλης ἐν Ἀθηναίων πολιτείᾳ, ἐν ᾧ δικάζουσιν ἀκουσίου φόνου καὶ βουλεύσεως οἱ ἐφέται.*

Hesych. *ἐπὶ Παλλαδίῳ*: *δικαστήριον ἔνθα ἐδίκαζον οἱ ἐφέται τοῖς ἀκουσίων φόνων δικαζομένοις.*

Eust. in Od. p. 1419, 53 (Suid. ex Photio, Lex. Seg. p. 311, 8) *ἐδίκαζον δὲ κατὰ Παυσανίαν ἐκεῖ ἀκουσίου φόνου οἱ ἐφέται.*

458.

Harpocr. s. *βουλεύσεως*: *ἐγκλήματος ὄνομα ... ὅταν ἐξ ἐπιβουλῆς τίς τινι κατασκευάσῃ θάνατον, ἐάν τε ἀποθάνῃ ὁ ἐπιβουλευθεὶς ἐάν τε μή. ... μάρτυς Ἰσαῖος ἐν τῷ πρὸς Εὐκλείδην ἐπὶ Πολλαδίῳ λέγων εἶναι τὰς δίκας, Δείναρχος δὲ ἐν τῷ κατὰ Πιστίου ἐν Ἀρείῳ πάγῳ. Ἀριστοτέλης δ' ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ τῷ Ἰσαίῳ συμφωνεῖ.*

459.

Harpocr. s. *ἐπὶ Δελφινίῳ*: *δικαστήριόν ἐστιν οὕτω καλούμενον Ἀθήνησι. δικάζονται δὲ ἐνταῦθα οἱ ὁμολογοῦντες μὲν ἀπεκτονέναι δικαίως δὲ πεποιηκέναι τοῦτο λέγοντες, ὡς Δημοσθένης ἐν τῷ κατ' Ἀριστοκράτους δηλοῖ καὶ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ.*

Pollux 8, 119: ... *οὓς ὡμολόγει μὲν ἀποκτεῖναι, δικαίως δ' ἔφη τοῦτο δεδρακέναι.*

(Suid. ex Phot. *ἐπὶ Δ.*, Hesych. et Lex. Seg. p. 311, 13 s. *δικαστήρια*) Eustath. in Il. p. 1221, 30: *δικαστήριον Ἀθήνησιν ἐπὶ τῶν ὁμολογούντων φασὶ δεδρακέναι μὲν φόνον, κατὰ νόμους δέ.*

460.

Schol. in Aristoph. Plut. 278 (cf. Suid. s. *βακτηρία*) *ὁ δὲ Χάρων τὸ ξύμβολον*: *περὶ τοῦ παραδιδομένου τοῖς*

εἰσιοῦσιν εἰς τὸ δικαστήριον συμβόλου Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ οὕτω γράφει „τοῖς γὰρ δικαστηρίοις χρῶμα ἐπιγέγραπται ἐφ᾽ ἑκάστῳ ἐπὶ τῷ σφηκίσκῳ τῆς εἰσόδου. ὁ δὲ λαβὼν τὴν βακτηρίαν βαδίζει εἰς δικαστήριον τὸ ὁμόχρουν μὲν τῇ βακτηρίᾳ, ἔχον δὲ τὸ αὐτὸ γράμμα ὅπερ ἐν τῇ βαλάνῳ. ἐπειδὰν δὲ εἰσέλθῃ, παραλαμβάνει σύμβολον δημοσίᾳ παρὰ τοῦ εἰληχότος ταύτην τὴν ἀρχήν“.

461.

Schol. in Aristoph. vesp. 684 τοὺς τρεῖς ὀβολούς: τὸν φόρον λέγει, ἀφ᾽ ὧν ἐδίδοτο τὸ τριώβολον. τοῦτο δὲ ἄλλοτε ἄλλως ἐδίδοτο, τῶν δημαγωγῶν τὰ πλήθη κολακευόντων, ὥς φησιν Ἀριστοτέλης ἐν πολιτείας (add. Schol. in Ar. vesp. 300 ἦν μὲν γὰρ ἄστατον τὸ τοῦ μισθοῦ· ποτὲ γὰρ διωβόλου ἦν, ἐγίνετο δὲ ἐπὶ Κλέωνος τριώβολον. cf. ad vesp. 88. — Phot. p. 581, 17 τετρωβολίζων: τὸ δικαστικὸν τετρώβολον λαμβάνων· ἐγένετο γὰρ καὶ τοσοῦτόν ποτε. A. P. p. 452).

Hesych. s. δικαστικόν: Ἀριστοφάνης ἐν Ὥραις τριώβολόν φησιν εἶναι· οὐ μέντοι ἕστηκεν, ἀλλ᾽ ἄλλοτε ἄλλως ἐδίδοτο.

Pollux 8, 113: τὸ δικαστικόν, ὅπερ καὶ τριώβολον καὶ δύ᾽ ὀβολὼ καὶ ὀβολὸς ἦν Ἀττικός.

462.

Zenob. 6, 29 (Phot.) s. ὑπὲρ τὰ Καλλικράτους: ... Ἀριστοτέλης δέ φησιν ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ Καλλικράτην τινὰ πρῶτον τῶν δικαστῶν τοὺς μισθοὺς εἰς ὑπερβολὴν αὐξῆσαι, ὅθεν καὶ τὴν παροιμίαν εἰρῆσθαι.

3 lacunam ind. Dobraeus, sic explet Dindorf: τέ ἐστιν ἴδιον ἑκάστῳ καὶ γράμμαι ‖ 6 τὸ σύμβολον: διάδοσις τῶν συμβόλων in eccl. per συλλογεῖς τοῦ δήμου in inscr. ol. 109, 4 (Mitth. d. arch. Inst. VII, 103) ‖ 24 μισθούς: δικαστικοὺς μισθοὺς Phot.

463.

Harpocr. s. *διαμεμετρημένη ἡμέρα*: *μέτρον τί ἐστιν ὕδατος πρὸς μεμετρημένον ἡμέρας διάστημα ῥέον. ἐμετρεῖτο δὲ τῷ Ποσειδεῶνι μηνί. πρὸς δὴ τοῦτο ἠγωνίζοντο οἱ μέγιστοι καὶ περὶ τῶν μεγίστων ἀγῶνες. διενέμετο δὲ εἰς τρία μέρη τὸ ὕδωρ, τὸ μὲν τῷ διώκοντι τὸ δὲ τῷ φεύγοντι, τὸ δὲ τρίτον τοῖς δικάζουσι. ταῦτα δὲ σαφέστατα αὐτοὶ οἱ ῥήτορες δεδηλώκασιν . . . Ἀριστοτέλης δ' ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ διδάσκει περὶ τούτων.*

464.

Harpocr. s. *τετρυπημένη*: . . . *Ἀριστοτέλης ἐν Ἀθηναίων πολιτείᾳ γράφει ταυτί „ψῆφοι δέ εἰσι χαλκαῖ αὐλίσκον ἔχουσαι ἐν τῷ μέσῳ, αἱ μὲν ἡμίσειαι τετρυπημέναι, αἱ δὲ ἡμίσειαι πλήρεις. οἱ δὲ λαχόντες ἐπὶ τὰς ψήφους, ἐπειδὰν εἰρημένοι ὦσιν οἱ λόγοι, παραδιδόασιν ἑκάστῳ τῶν δικαστῶν δύο ψήφους, τετρυπημένην καὶ πλήρη, φανερὰς ὁρᾶν τοῖς ἀντιδίκοις ἵνα μήτε πλήρεις μήτε τετρυπημένας λαμβάνωσιν".*

Photius (Lex. Seg.) *τετρυπημένη ψῆφος*: *τῶν ψήφων οὐσῶν χαλκῶν καὶ αὐλίσκον ἐχουσῶν αἱ μὲν ἦσαν τετρυπημέναι ὅσαι καὶ κατεψηφίσαντο, αἱ δὲ πλήρεις ἀτρύπητοι ὅσαι ἠφίεσαν τοὺς κρινομένους.*

465.

Lex. rhet. Cantabrig. p. 670, 30 (p. 18 Meier) s. *ἴσαι αἱ ψῆφοι αὐτῶν*: *ἐγένοντο δὲ ἴσαι ψῆφοι, ὡς Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ· „καὶ ἦσαν τοῦ μὲν διώκοντος*

12 post *πλήρεις* add. ABCD *μήτε ταύτη* (*ταῦτα* A) *ὑπομείνας* || 15 *μήτε τετρυπημένας*: ita ex Harp. Phot., *μήτε ταύτη* (*ταύτας* C) ABC et Suid. i. e. *μὴ τετρυπη* (. . .) ut supra || 20 haec, coll. Harp. et Photio, qui eodem fonte utuntur, sic fere sunt redintegranda: *ἴσαι αἱ ψῆφοι αὐτῷ ἐγένοντο*: *Αἰσχίνης κατὰ Κτησιφῶντος* . . . *ἐπὶ τῶν παρ' ὀλίγον ἐν τοῖς δικαστηρίοις ἁλισκομένων. ἀπολύονται γὰρ οἱ διωκόμενοι ἀπὸ τῶν δικαζομένων κἂν ἴσαι γένωνται ψῆφοι, ὡς Ἀριστοτέλης* . . .

αἱ τετρυπημέναι, τοῦ δὲ φεύγοντος αἱ πλήρεις· ὁποτέρῳ δ' ἂν πλείους γένωνται, οὗτος ἐνίκα· ὅτε δὲ ἴσαι, ὁ φεύγων ἀπέφυγεν", ὡς καὶ Θεοδέκτης ἐν τῇ Σωκράτους ἀπολογίᾳ.

466.

Schol. Aristoph. equit. 1150 *κημόν*: . . . *κημὸς ὁ ἐπὶ τοῦ καδίσκου εἰς ὃν τὰς ψήφους καθίεσαν ἐν τοῖς δικαστηρίοις. Κρατῖνος δὲ αὐτὸν ἐν νόμοις σχοίνινον ἠθμὸν καλεῖ. τοιοῦτος γὰρ ἐγίνετο καὶ ἦν παρόμοιος χώνῃ, ὡς καὶ Σοφοκλῆς ἐν Ἰνάχῳ. ὕστερον δὲ ἀμφορεῖς δύο ἵσταντο ἐν τοῖς δικαστηρίοις, ὁ μὲν χαλκοῦς, ὁ δὲ ξύλινος· καὶ ὁ μὲν κύριος ἦν, ὁ δὲ ἄκυρος. ἔχει δὲ καὶ ὁ χαλκοῦς, ὥς φησιν Ἀριστοτέλης, διερρινημένον ἐπίθημα εἰς τὸ αὐτὴν μόνην τὴν ψῆφον καθίεσθαι· πρὸς τοῦτο οὖν ὁ κημός.*

Pollux 8, 123: *ψήφους δ' εἶχον χαλκᾶς δύο, τετρυπημένην καὶ ἀτρύπητον, καὶ κάδον ᾧ κημὸς ἐπέκειτο δι' οὗ καθίετο ἡ ψῆφος. αὖθις δὲ δύο ἀμφορεῖς, ὁ μὲν χαλκοῦς ὁ δὲ ξύλινος, ὁ μὲν κύριος ὁ δὲ ἄκυρος· τῷ δὲ χαλκῷ ἐπῆν ἐπίθημα μιᾷ ψήφῳ χώραν ἔχον.*

467.

Schol. in Aristoph. vesp. 578 *παίδων τοίνυν δοκιμαζομένων*: *πρὸς τὸ ἔθος. Ἀριστοτέλης δέ φησιν ὅτι ψήφῳ οἱ ἐγγραφόμενοι δοκιμάζονται, νεώτεροι μὴ ἐτῶν ιη εἶεν.*

468.

Harpocr. s. *περίπολος*: . . . *Ἀριστοτέλης ἐν Ἀθηναίων πολιτείᾳ περὶ τῶν ἐφήβων λέγων φησὶν οὕτως „τὸν δεύτερον ἐνιαυτὸν ἐκκλησίας ἐν τῷ θεάτρῳ γενομένης ἀποδειξάμενοι τῷ δήμῳ περὶ τὰς τάξεις καὶ λαβόντες ἀσπίδα*

20 *ἐγγρ.* scil. *εἰς τὸ ληξιαρχικὸν γραμματεῖον* (cf. Poll. 8, 105) || *νεώτεροι*: *οἱ νεώτεροι* codd. || 23 *ἀποδεξάμενοι* codd. (scil. *παρὰ τοῦ δήμου τὰς τ.* Valesius), corr. Dittenberger

καὶ δόρυ παρὰ τοῦ δήμου περιπολοῦσι τὴν χώραν καὶ διατρίβουσιν ἐν τοῖς φυλακτηρίοις".

469.

Harpocr. s. *στρατεία ἐν τοῖς ἐπωνύμοις*: . . . *τίς ἦν ἡ ἐν τοῖς ἐπωνύμοις στρατεία δεδήλωκεν Ἀριστοτέλης ἐν Ἀθηναίων πολιτείᾳ λέγων „εἰσὶ γὰρ ἐπώνυμοι δέκα μὲν οἱ τῶν φυλῶν, δύο δὲ καὶ τεσσαράκοντα οἱ τῶν ἡλικιῶν. οἱ δὲ ἔφηβοι ἐγγραφόμενοι πρότερον μὲν εἰς λελευκωμένα γραμματεῖα ἐνεγράφοντο, καὶ ἐπεγράφοντο αὐτοῖς ὅ τε ἄρχων ἐφ' οὗ ἐνεγράφησαν ὁ ἐπώνυμος καὶ ὁ τῷ προτέρῳ ἔτει δεδιῳκηκώς· νῦν δὲ εἰς τὴν βουλὴν ἀναγράφονται". καὶ μετ' ὀλίγα „χρῶνται δὲ τοῖς ἐπωνύμοις καὶ πρὸς τὰς στρατείας, καὶ ὅταν ἡλικίαν ἐκπέμπωσι, προγράφουσιν ἀπὸ τίνος ἄρχοντος ἐπωνύμου μέχρι τίνος δεῖ στρατεύεσθαι*".

Harpocr. s. *ἐπώνυμοι*: . . . *διττοί εἰσιν οἱ ἐπώνυμοι, οἱ μὲν ῑ τὸν ἀριθμὸν ἀφ' ὧν αἱ φυλαί, ἕτεροι δὲ β̄ καὶ μ̄ ἀφ' ὧν αἱ ἡλικίαι προσαγορεύονται τῶν πολιτῶν καθ' ἕκαστον ἔτος ἀπὸ ῑη̄ ἐτῶν μέχρις ξ̄.*

Etym. M. p. 369, 16 (Lex. Seg. p. 245, 17) s. *ἐπώνυμοι: διττοί εἰσιν οὗτοι, οἱ μὲν λεγόμενοι τῶν ἡλικιῶν· καὶ εἰσὶ δύο καὶ τεσσαράκοντα οἳ καλοῦνται καὶ λήξεων ἐπώνυμοι· οἱ δὲ δέκα ἀφ' ὧν αἱ φυλαὶ προσηγορεύθησαν, οἷον Ἐρεχθεύς, Αἰγεύς, Πανδίων, Λεώς, Ἀκάμας, Οἰνεύς, Κέκροψ, Ἱπποθόων, Αἴας, Ἀντίοχος. ταῦτα δὲ τὰ δέκα ὀνόματα ἀπόροις ὁ Πύθιος εἵλετο, Κλεισθένους οὕτω δια-*

5 *εἰσὶ γάρ φησιν* Phot. Suid., om. v. *λέγων* ‖ 9 *ἐπεγράφησαν* codd. item Phot. Suid., corr. Bekk. ‖ *ὁ ἐπ. καὶ ὁ*: *καὶ ἐπ. ὁ* codd. ‖ 10 *δεδιῳκηκώς* (A. P. p. 456): *δεδεικτικῶς* codd. BD, *δεδεικτικώς* G, *δὲ δεικτικῶς* AC (*καὶ ἐπώνυμος ὁ τῷ προτέρῳ ἐπιδεδημηκώς* Phot. et Suid.) ‖ 22 *Ἀκάμας*: *ἀλμᾶς* codd. ‖ 24 *ἀπόροις*: *ἄπορα* codd. cf. Phot. (Et. M. v. 9—11) s. *ἐπώνυμοι* (*ἀπορούντων γὰρ αὐτῶν ὄνομα ταῖς φυλαῖς θέσθαι, ἀπὸ τῶν ἐνδοξοτάτων τοῦτο ποιῆσαι*) ‖ *Κλεισθένης . . . διαταξάμενος* codd.

ταξαμένου τὸ πᾶν πλῆθος εἰς δέκα φυλάς. cf. Lex. Demosth. (Patm. p. 15 Sakk.): *ἐπώνυμοι δέκα ἀφ' ὧν ἐκλήθησαν αἱ φυλαί, τοῦ θεοῦ τοῦτο χρήσαντος· ἦσαν δὲ οὗτοι Ἐρεχθεύς, Αἰγεύς, Ἀργώδων* (sic), *Λεώς . . . Ἀντίοχος, Αἴας. τούτους γὰρ ἐξ ὀνομάτων ἑκατὸν ὁ θεὸς ἐξελέξατο.*

470.

Harpocr. s. *ἀδύνατοι: . . . οἱ ἐντὸς τριῶν μνῶν κεκτημένοι τὸ σῶμα πεπηρωμένοι. ἐλάμβανον δὲ οὗτοι δοκιμασθέντες ὑπὸ τῆς βουλῆς δύο ὀβολοὺς τῆς ἡμέρας ἑκάστης ἢ ὀβολόν, ὥς φησιν Ἀριστοτέλης ἐν Ἀθηναίων πολιτείᾳ. . . . ἔστι δὲ καὶ λόγος τις ὡς Λυσίου περὶ τοῦ ἀδυνάτου ἐν ᾧ ὡς ὀβολὸν λαμβάνοντος μέμνηται.*

Synag. lex. Seg. (Lex. Seg. p. 200, 3) p. 345, 15 *ἀδύνατοι: οἱ μέρος τι βεβλαμμένοι τοῦ σώματος ὡς μηδὲ ἐργάζεσθαι· οἳ καὶ ἐχορηγοῦντο τὰ πρὸς τὸ ζῆν παρὰ τῆς πόλεως, μισθοφορούντων αὐτῶν ὡς ἐντὸς τριῶν μνῶν περιουσίαν κεκτημένων. ἐδοκιμάζοντο δὲ οἱ ἀδύνατοι ὑπὸ τῆς τῶν πεντακοσίων βουλῆς καὶ ἐλάμβανον τῆς ἡμέρας, ὡς μὲν Λυσίας ὀβολὸν ἕνα . . . Ἀριστοτέλης δὲ δύο ἔφη.*

Hesych. *ἀδύνατοι: οἱ ἐντὸς κεκτημένοι τριῶν μνῶν παρὰ Ἀττικοῖς. ἐλάμβανον δὲ παρὰ τῆς βουλῆς δύο ὀβολούς.*

471.

Harpocr. p. 140, 17: *Ὅτι νόμος ἐστὶν ὑπὲρ τεσσαράκοντα ἔτη γενόμενον χορηγεῖν παισὶν Αἰσχίνης τε ἐν τῷ κατὰ Τιμάρχου φησὶ καὶ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἀθηναίων πολιτείᾳ.*

Αἰγινητῶν.

472.

Athen. VI p. 272^d: *Ἀριστοτέλης δ' ἐν Αἰγινητῶν*

7 codd. *πεπηρωμένον*, praeter E (Suid.), ubi *οἱ πεπηρωμένοι τὸ σῶμα* ‖ 15 *αὐτῶν* Müll.: *αὐτοῖς* cod. ‖ *ὡς*: *τῶν* cod. ‖ 19 *τριῶν περὶ* (om. *μνῶν*) cod.

πολιτείᾳ καὶ παρὰ τούτοις φησὶ γενέσθαι ἑπτὰ καὶ τεσσαράκοντα μυριάδας δούλων.

Schol. (Vrat. A) Pindari Olymp. 8, 30: *οὕτω γὰρ ἐπλήθυναν οἱ Αἰγινῆται, ὡς τεσσαράκοντα ἑπτὰ μυριάδας οἰκετῶν κτήσασθαι, ὥς φησιν Ἀριστοτέλης.*

Αἰτωλῶν.

473.

Strabo VII p. 321: *ὅτι δὲ πλάνητες (οἱ Λέλεγες) καὶ μετ' ἐκείνων (τῶν Καρῶν) καὶ χωρὶς καὶ ἐκ παλαιοῦ καὶ αἱ Ἀριστοτέλους πολιτεῖαι δηλοῦσιν. ἐν μὲν γὰρ τῇ Ἀκαρνάνων φησὶ τὸ μὲν ἔχειν αὐτῆς Κουρῆτας, τὸ δὲ προσεσπέριον Λέλεγας, εἶτα Τηλεβόας. ἐν δὲ τῇ τῶν Αἰτωλῶν τοὺς νῦν Λοκροὺς Λέλεγας καλεῖ, κατασχεῖν δὲ καὶ τὴν Βοιωτίαν αὐτούς φησιν. ὁμοίως δὲ καὶ ἐν τῇ Ὀπουντίων καὶ Μεγαρέων. ἐν δὲ τῇ Λευκαδίων καὶ αὐτόχθονά τινα Λέλεγα ὀνομάζει, τούτου δὲ θυγατριδοῦν Τηλεβόαν, τοῦ δὲ παῖδας δύο καὶ εἴκοσι Τηλεβόας, ὧν τινας οἰκῆσαι τὴν Λευκάδα.*

Ἀκαρνάνων.

474.

Strabo VII p. 321: *ἐν μὲν γὰρ τῇ Ἀκαρνάνων (πολιτείᾳ Ἀριστοτέλης) φησὶ τὸ μὲν ἔχειν αὐτῆς Κουρῆτας, τὸ δὲ προσεσπέριον Λέλεγας, εἶτα Τηλεβόας.*

475.

Schol. in Pind. Nem. 3, 27 *παγκρατίου στόλῳ*: . . . *Ἀριστοτέλης δὲ Λεύκαρόν φησι τὸν Ἀκαρνᾶνα πρῶτον ἔντεχνον τὸ παγκράτιον ποιῆσαι.*

Ἀκραγαντίνων.

476.

Pollux 4, 174: *Ἀριστοτέλης δὲ ἐν μὲν Ἀκραγαντίνων πολιτείᾳ προειπὼν ὡς ἐζημίουν πεντήκοντα λίτρας, ἐπάγει „ἡ δὲ λίτρα δύναται ὀβολὸν Αἰγιναῖον“.*

Pollux 9, 80: *καὶ μὴν ἐν Ἀκραγαντίνων πολιτείᾳ φησὶν Ἀριστοτέλης ζημιοῦσθαί τινας τριάκοντα λίτρας, δύνασθαι δὲ τὴν λίτραν ὀβολὸν Αἰγιναῖον.*

(Etymol. Gud. p. 371, 22) Hesych. s. *λίτρα: ὀβολός.*

Ἀμβρακιωτῶν.

477.

Stephani Byz. epit. s. *Δεξαμεναί: μέρος τῆς Ἀμβρακίας, ἀπὸ Δεξαμενοῦ τοῦ Μεσόλου παιδὸς καὶ Ἀμβρακίας τῆς θυγατρὸς Φόρβαντος τοῦ Ἡλίου. τὸ ἐθνικὸν Δεξαμεναῖος, ὡς Ἀριστοτέλης φησὶν ἐν τῇ Ἀμβρακιωτῶν πολιτείᾳ.*

(*Ἀντανδρίων.*)

478.

Steph. Byz. s. *Ἄντανδρος: πόλις ὑπὸ τὴν Ἴδην πρὸς τῇ Μυσίᾳ τῆς Αἰολίδος, ἀπὸ Ἀντάνδρου τοῦ στρατηγοῦ Αἰολέων. τὸ ἐθνικὸν Ἀντάνδριος. Ἀριστοτέλης φησὶ ταύτην ὠνομάσθαι Ἠδωνίδα διὰ τὸ Θρᾷκας Ἠδωνοὺς ὄντας οἰκῆσαι, καὶ Κιμμερίδα Κιμμερίων ἐνοικούντων ἑκατὸν ἔτη.*

Plin. n. h. 5, 123: *rursus in litore Antandros Edonis prius vocata, dein Cimmeris.*

Ἀργείων.

479.

Plin. 7, 195: *turres, ut Aristoteles, Cyclopes (invenerunt), Tirynthii, ut Theophrastus.*

480.

Pollux 10, 179: *εἴη δ' ἂν καὶ φείδων τι ἀγγεῖον ἐλαιηρὸν ἀπὸ τῶν Φειδωνίων μέτρων ὠνομασμένων, ὑπὲρ ὧν ἐν Ἀργείων πολιτείᾳ Ἀριστοτέλης λέγει.*

20 *Tirynthii* sc. *διὰ Κυκλώπων* Strab. VIII p. 372 extr.

481.

Pollux 9, 77: *τὸ μέντοι τῶν ὀβολῶν ὄνομα οἱ μὲν ὅτι πάλαι βουπόροις ὀβελοῖς ἐχρῶντο πρὸς τὰς ἀμοιβάς, ὧν τὸ ὑπὸ τῇ δρακὶ πλῆθος ἐδόκει καλεῖσθαι δραχμή, τὰ δ' ὀνόματα καὶ τοῦ νομίσματος μεταπεσόντος εἰς τὴν νῦν χρείαν ἐνέμεινον ἐκ τῆς μνήμης τῆς παλαιᾶς· Ἀριστοτέλης δὲ ταὐτὸν λέγων [ἐν Σικυωνίων πολιτείᾳ σμικρόν τι καινοτομεῖ . . .] . . . σιδηρῷ δὲ νομίσματι καὶ Λακεδαιμόνιοι χρῶνται, ἐκ πολλοῦ ὄγκου ὀλίγον δυναμένῳ· ὄξει δ' αὐτοῦ τὴν ἀκμὴν εἰς τὸ ἄστομον κατασβεννύουσιν.*

Plut. Lysand. 17: *τοῦτο δ' ἦν σιδηροῦν (τὸ πάτριον τῶν Σπαρτιατῶν νόμισμα), πρῶτον μὲν ὄξει καταβαπτόμενον ἐκ πυρός, ὅπως μὴ καταχαλκεύοιτο ἀλλὰ διὰ τὴν βαφὴν ἄστομον καὶ ἀδρανὲς γένοιτο, ἔπειτα βαρύσταθμον καὶ δυσπαρακόμιστον καὶ ἀπὸ πολλοῦ τινος πλήθους καὶ ὄγκου μικράν τινα ἀξίαν δυνάμενον. κινδυνεύει δὲ καὶ τὸ πάμπαν ἀρχαῖον οὕτως ἔχειν ὀβελίσκοις χρωμένων νομίσματι σιδηροῖς, ἐνίων δὲ χαλκοῖς· ἀφ' ὧν παραμένει πλῆθος ἔτι καὶ νῦν τῶν κερμάτων ὀβολοὺς καλεῖσθαι, δραχμὴν δὲ τοὺς ἓξ ὀβολούς· τοσούτων γὰρ ἡ χεὶρ περιεδράττετο.*

Orionis etym. p. 118, 19 Sturz. s. *ὀβολός* (Etym. M. p. 613, 13 s. *ὀβελίσκος*): *πρῶτος δὲ πάντων Φείδων Ἀργεῖος νόμισμα ἔκοψεν* (Poll. 9, 83) *ἐν Αἰγίνῃ καὶ διαδιδοὺς τὸ νόμισμα καὶ ἀναλαβὼν τοὺς ὀβελίσκους ἀνέθηκε τῇ ἐν Ἄργει Ἥρᾳ. ἐπειδὴ δὲ τότε οἱ ὀβελίσκοι τὴν χεῖρα ἐπλήρουν τουτέστι τὴν δράκα, ἡμεῖς καίπερ μὴ πληροῦντες τὴν χεῖρα τοῖς ἓξ ὀβολοῖς δραχμὴν αὐτὴν λέγομεν παρὰ τὸ δράξασθαι. [ὅθεν ἔτι καὶ νῦν ὀβολοστάτην καλοῦμεν τὸν τοκιστήν, ἐπειδὴ*

7 *χρῶνται*: cf. (U. Koehler) Mitth. d. d. arch. Inst. in Athen VII, 4 ‖ 9 *ἄστομον* (Plut.): *ἄτομον* vulgo. cf. Poll. 2, 101 ‖ 16 *ὀβελίσκοις σιδηροῖς*: cf. Plut. Fab. 27 (de Epaminonda) *οὐδὲν γὰρ οἴκοι τελευτήσαντος εὑρεθῆναι πλὴν ὀβελίσκον σιδηροῦν λέγουσι* ‖ 22 *διαδιδούς*: *διδοὺς τὸ* Or., *διὰ τὸ* Et. M.

σταθμοῖς τοὺς ὀβελίσκους παρεδίδουν οἱ ἀρχαῖοι. οὕτως Ἡρακλείδης ὁ Ποντικός.

482.

Strabo VIII p. 373: *Δρυόπων δ' οἰκητήριόν φασι καὶ τὴν Ἀσίνην . . . ἐκ τῶν περὶ Σπερχειὸν τόπων ὄντας αὐτοὺς Δρύοπος τοῦ Ἀρκάδος κατοικίσαντος ἐνταῦθα, ὡς Ἀριστοτέλης φησίν.*

Ἀρκάδων.

483.

Harpocr. p. 280: *μύριοι ἐν Μεγάλῃ πόλει . . . συνέδριόν ἐστι κοινὸν Ἀρκάδων ἁπάντων, οὗ πολλάκις μνημονεύουσιν οἱ ἱστορικοί. διείλεκται δὲ περὶ αὐτῶν καὶ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ κοινῇ Ἀρκάδων πολιτείᾳ ἀρχόμενος τοῦ βιβλίου.*

Photius s. *μυρίων* (Lex. Dem. Patm. p. 146 S.): *συνέδριον ἦν μυρίων ἐν Μεγάλῃ πόλει τῆς Ἀρκαδίας.*

Lex. Seg. p. 280, 4 *μύριοι: οὓς Θηβαῖοι συνῴκισαν πάλαι διῳκισμένους διὰ τὴν πρὸς Λακεδαιμονίους ἔχθραν.*

(*Ἀτραμυτηνῶν.*)

484.

Stephan. Byz. (Herodian. 373, 13 L.) ep. s. *Ἀδραμύτειον: πόλις τῆς κατὰ Κάικον Μυσίας . . . κέκληται ἀπὸ Ἀδραμύτου κτιστοῦ, παιδὸς μὲν Ἀλυάττου Κροίσου δὲ ἀδελφοῦ, ὡς Ἀριστοτέλης ἐν πολιτείαις καὶ ἄλλοι.*

2 *Ἡρακλ. ὁ Ποντικός* (Didymi disc. *π. ἐτυμολογιῶν* A. P. p. 521). cf. Etym. M. Flor. ad p. 613, 19 (p. 223 Miller) „*οὕτως Ἡρακλείδης*“. ‖ 5 *τοῦ Ἀρκάδος*: scil. *υἱοῦ Ἀπόλλωνος καὶ Δίας τῆς Λυκάονος* Et. M. p. 288, 34. Schol. Apoll. Rh. 1, 1212. 1218. Paus. 4, 34, 11 ‖ 8 *μύριοι*: cf. Diodor. 15, 59 ‖ 17 cf. *Ἀδραμυτηνός* (Riemann: Revue de phil. 1881 p. 151) ‖ 20 *Ἀδραμύτου*: qui al. *Ἄδραμυς* Steph. ib., *Ἀτράμους*, *Ἀδράμυστις* Schol. ad Il. ζ, 396 ‖ 21 *καὶ νῦν πύλαι Λύδιαι καλοῦνται ἐν Ἀδραμυττίῳ, Λυδῶν ὥς φασι τὴν πόλιν ἐκτικότων* Strab. XIII p. 613

Ἀχαιῶν.

Testatur Sopater (Phot. bibl. cod. 161).

Βοττιαίων.

485.

Plutarch. Thes. 16: *ὅτι μὲν οὖν Ἀνδρόγεω περὶ τὴν Ἀττικὴν ἀποθανεῖν δόλῳ δόξαντος ὅ τε Μίνως πολλὰ κακὰ πολεμῶν εἰργάζετο τοὺς ἀνθρώπους καὶ τὸ δαιμόνιον ἔφθειρε τὴν χώραν· ἀφορία τε γὰρ καὶ νόσος ἐπέσκηψε πολλὴ καὶ ἀνέδυσαν οἱ ποταμοί· καὶ τοῦ θεοῦ προστάξαντος ἱλασαμένοις τὸν Μίνω καὶ διαλλαγεῖσι λωφήσειν τὸ μήνιμα καὶ τῶν κακῶν ἔσεσθαι παῦλαν ἐπικηρυκευσάμενοι καὶ δεηθέντες ἐποιήσαντο συνθήκας, ὥστε πέμπειν δι' ἐννέα ἐτῶν δασμὸν ἠϊθέους ἑπτὰ καὶ παρθένους τοσαύτας, ὁμολογοῦσιν οἱ πλεῖστοι τῶν συγγραφέων. τοὺς δὲ παῖδας εἰς Κρήτην κομιζομένους ὁ μὲν τραγικώτατος μῦθος ἀποφαίνει τὸν Μινώταυρον ἐν τῷ Λαβυρίνθῳ διαφθείρειν . . . Φιλόχορος δέ φησιν οὐ ταῦτα συγχωρεῖν Κρῆτας, ἀλλὰ λέγειν . . . Ἀριστοτέλης δὲ καὶ αὐτὸς ἐν τῇ Βοττιαίων πολιτείᾳ δῆλός ἐστιν οὐ νομίζων ἀναιρεῖσθαι τοὺς παῖδας ὑπὸ τοῦ Μίνω ἀλλὰ θητεύοντας ἐν τῇ Κρήτῃ καταγηράσκειν. καί ποτε Κρῆτας εὐχὴν παλαιὰν ἀποδιδόντας ἀνθρώπων ἀπαρχὴν εἰς Δελφοὺς ἀποστέλλειν, τοῖς δὲ πεμπομένοις ἀναμιχθέντας ἐκγόνους ἐκείνων συνεξελθεῖν. ὡς δὲ οὐκ ἦσαν ἱκανοὶ τρέφειν ἑαυτοὺς αὐτόθι πρῶτον μὲν εἰς Ἰταλίαν διαπερᾶσαι κἀκεῖ κατοικεῖν περὶ τὴν Ἰαπυγίαν, ἐκεῖθεν δὲ αὖθις εἰς Θρᾴκην κομισθῆναι καὶ κληθῆναι Βοττιαίους· διὸ τὰς κόρας τῶν Βοττιαίων θυσίαν τινὰ τελούσας ἐπᾴδειν „ἴωμεν εἰς Ἀθήνας“.*

Plutarch. quaest. Graec. 35: *Τί δή ποτε ταῖς κόραις τῶν Βοττιαίων ἔθος ἦν λέγειν χορευούσαις „ἴωμεν εἰς Ἀθήνας“; Κρῆτάς φασιν εὐξαμένους ἀνθρώπων ἀπαρχὴν εἰς Δελφοὺς ἀποστεῖλαι, τοὺς δὲ πεμφθέντας ὡς ἑώρων οὐδεμίαν οὖσαν εὐπορίαν, αὐτόθεν εἰς ἀποικίαν ὁρμῆσαι· καὶ*

πρῶτον μὲν ἐν Ἰαπυγίᾳ κατοικεῖν, ἔπειτα τῆς Θρᾴκης τοῦτον τὸν τόπον κατασχεῖν ἀναμεμιγμένων αὐτοῖς Ἀθηναίων. ἔοικε γὰρ μὴ διαφθείρειν ὁ Μίνως οὓς ἔπεμπον Ἀθηναῖοι κατὰ τὸν δασμὸν ἠϊθέους, ἀλλὰ κατέχειν παρ' ἑαυτῷ λατρεύοντας. ἐξ ἐκείνων οὖν τινες γεγονότες καὶ νομιζόμενοι Κρῆτες εἰς Δελφοὺς συναπεστάλησαν· ὅθεν αἱ θυγατέρες τῶν Βοττιαίων ἀπομνημονεύουσαι τοῦ γένους ᾖδον ἐν ταῖς ἑορταῖς „ἴωμεν εἰς Ἀθήνας".

Γελῴων.

486.

Schol. in Pind. Pyth. 1, 89 *καμάτων δ' ἐπίλασιν παράσχοι: καμάτων φησὶ τῶν συνεχόντων τὸν Ἱέρωνα ἐκ τοῦ νοσήματος τῆς λιθουρίας. φησὶ γάρ που καὶ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ τῶν Γελῴων πολιτείᾳ Γέλωνα τὸν τοῦ Ἱέρωνος ἀδελφὸν ὑδέρῳ νοσήματι τὸν βίον τελευτῆσαι, αὐτὸν δὲ τὸν Ἱέρωνα ἐν τῇ τῶν Συρακουσίων πολιτείᾳ δυσουρίᾳ δυστυχῆσαι.*

Plutarchus de Pyth. orac. 19: *ἴστε τοίνυν ὅτι Γέλων μὲν ὑδρωπιῶν, Ἱέρων δὲ λιθιῶν ἐτυράννησεν.*

Δελφῶν.

487.

Zenob. proverb. (coll. Milleri 2, 106: Mél. p. 369) s. *τὸ Αἰσώπειον αἷμα: αὕτη λέγεται κατὰ τῶν δυσαποτρίπτοις ὀνείδεσι περιπεπτωκότων· τοῖς γὰρ Δελφοῖς ἀνελοῦσι τὸν Αἴσωπον συνέβη τὸ δαιμόνιον χαλεπῆναι, ὡς μέμνηται καὶ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Δελφῶν πολιτείᾳ.*

Zenob. (vulg.) 1, 47 (Diog. 1, 46) s. *Αἰσώπειον αἷμα: ἐπὶ τῶν δυσαπονίπτοις ὀνείδεσι καὶ κακοῖς συνεχομένων. ἐπειδὴ τοῖς ⟨Δελφοῖς⟩ ἀδίκως τὸν Αἴσωπον ἀνελοῦσιν ὀρ-*

21 *περιπεπτηκότων* cod. (*περιπεπτωκότων* Miller, ut *ἐμπεπτωκότων* prov. Bodl. et Vat. II, 187 ed. Gotting.) ‖ 26 *Δελφοῖς* ex Diogeniano etc. addidit Schottus

γίσθη τὸ δαιμόνιον. καὶ διὰ τοῦτο τὴν Πυθίαν φασὶν ἀνῃρηκέναι αὐτοῖς ἱλάσκεσθαι τὸ ἐπὶ Αἰσώπῳ μύσος.

Plutarch. de sera num. vind. 12: *οἷον ἐνταῦθα δήπουθεν λέγεται ἐλθεῖν Αἴσωπον ἔχοντα παρὰ Κροίσου χρυσίον ὅπως τε θύσηται τῷ θεῷ μεγαλοπρεπῶς καὶ Δελφῶν ἑκάστῳ διανείμῃ μνᾶς τέσσαρας. ὀργῆς δέ τινος, ὡς ἔοικε, καὶ διαφορᾶς αὐτῷ γενομένης πρὸς τοὺς αὐτόθι, τὴν μὲν θυσίαν ἐποιήσατο, τὰ δὲ χρήματα ἀνέπεμψεν εἰς Σάρδεις ὡς οὐκ ἀξίων ὄντων ὠφεληθῆναι τῶν ἀνθρώπων. οἱ δὲ συνθέντες αἰτίαν ἐπ' αὐτὸν ἱεροσυλίας ἀπέκτειναν ὤσαντες ἀπὸ τῆς πέτρας ἐκείνης ἣν Ὑάμπειαν καλοῦσιν. ἐκ δὲ τούτου λέγεται μηνῖσαν τὸ θεῖον αὐτοῖς ἀφορίαν τε γῆς ἐπαγαγεῖν καὶ νόσων ἀτόπων ἰδέαν πᾶσαν, ὥστε περιιόντας ἐν ταῖς Ἑλληνικαῖς πανηγύρεσι κηρύσσειν καὶ καλεῖν ἀεὶ τὸν βουλόμενον ὑπὲρ Αἰσώπου δίκην λαβεῖν παρ' αὐτῶν. τρίτῃ δὲ γενεᾷ Σάμιος Ἴδμων ἀφίκετο, γένει μὲν οὐδὲν Αἰσώπῳ προσήκων, ἀπόγονος δὲ τῶν πριαμένων αὐτὸν ἐν Σάμῳ γεγονώς· καὶ τούτῳ τινὰς δίκας δόντες οἱ Δελφοὶ τῶν κακῶν ἀπηλλάγησαν. ἐξ ἐκείνου δέ φασι καὶ τὴν τιμωρίαν τῶν ἱεροσύλων ἐπὶ τὴν Ναυπλίαν ἀπὸ τῆς Ὑαμπείας μετατεθῆναι.*

Δηλίων.

488.

Plinius n. h. 4, 66: *hanc (Delum) Aristoteles ita appellatam tradidit, quoniam repente apparuerit enata, Aglaosthenes Cynthiam, alii Ortygiam, Asteriam, Lagiam, Chlamydiam, Cynethum, Pyrpilen igne ibi primum reperto.*

Schol. Apoll. Rh. 1, 308: *Δῆλος μία τῶν Κυκλάδων*

4 *λέγεται*: cf. Plut. sept. sap. 4 ‖ 11 *πέτρας*: cf. Ael. v. h. 11, 5 ‖ 12 *μηνίσαι* vulgo (corr. Reiske) ‖ 14 *κηρύσσειν* = Herod. 2, 134 ‖ 17 *ἐν Σάμῳ*: cf. exc. Her. pol. p. 15, 11 (fr. 573) ‖ 24 *a venatibus Lagia vel Cynetho* Solinus, *Πελασγία* Steph. ‖ 25 *Chlamydiam* vulgo: *cheran muidian* (A), *cerani mydyan, ceranymidyam* codd. ‖ *cynetum* codd.

νήσων, ἱερὰ Ἀπόλλωνος, ἣ πρὶν μὲν ἄδηλος, ὕστερον δὲ Ἀστερία . . . πάλιν δὲ Ὀρτυγία . . .

Etym. M. p. 264, 22: Δῆλος: ἡ ἱερὰ τοῦ Ἀπόλλωνος. εἴρηται ὅτι κρυπτομένην αὐτὴν ἐν τῇ θαλάσσῃ ὁ Ζεὺς δήλην ἐποίησε καὶ ἀνέδωκε.

489.

Diogenes Laert. 8, 13: ἀμέλει καὶ βωμὸν προσκυνῆσαι (Πυθαγόραν φασὶν) μόνον ἐν Δήλῳ τὸν Ἀπόλλωνος τοῦ γενέτορος, ὅς ἐστιν ὄπισθεν τοῦ κερατίνου, διὰ τὸ πυροὺς καὶ κριθὰς καὶ πόπανα μόνα τίθεσθαι ἐπ' αὐτοῦ ἄνευ πυρός, ἱερεῖον δὲ μηδέν, ὥς Ἀριστοτέλης ἐν Δηλίων πολιτείᾳ.

Iamblichus de vita Pythag. s. 25: λέγεται δὲ περὶ τὸν αὐτὸν χρόνον θαυμασθῆναι αὐτὸν περὶ τὴν Δῆλον προσελθόντα μόνον πρὸς τὸν ἀναίμακτον λεγόμενον τὸν τοῦ γενέτορος Ἀπόλλωνος βωμὸν καὶ τοῦτον θεραπεύσαντα.

ibid. 35: καθάπερ καὶ πρότερον ὅτε εἰς Δῆλον κατέπλευσεν· ἐκεῖ τε γὰρ πρὸς μόνον τὸν βωμὸν τὸν τοῦ γενέτορος Ἀπόλλωνος προσευξάμενος, ὃς μόνος ἀναίμακτός ἐστιν, ἐθαυμάσθη παρὰ τοῖς ἐν τῇ νήσῳ.

490.

Athen. VII p. 296ᶜ: Ἀριστοτέλης δ' ἐν τῇ Δηλίων πολιτείᾳ (Γλαῦκόν φησι τὸν θαλάττιον δαίμονα) ἐν Δήλῳ κατοικήσαντα μετὰ τῶν Νηρηΐδων τοῖς θέλουσι μαντεύεσθαι.

(Ἐπιδαυρίων.)

491.

Strabo VIII p. 374: ἡ Ἐπίδαυρος δ' ἐκαλεῖτο Ἐπίκαρος. φησὶ γὰρ Ἀριστοτέλης κατασχεῖν αὐτὴν Κᾶρας, ὥσπερ καὶ

13 μόνον: αὐτὸν codd. ‖ τὸν: καὶ codd. ‖ 21 θέλουσι: θεοῖς cod. Marc. ‖ 23 ἐπίκαρος Str. epit. Vat. (A. P. p. 465): ἐπίταυρος codd. (Mein) et Stephanus Byz.

Ἑρμιόνα, τῶν δ' Ἡρακλειδῶν κατελθόντων Ἴωνας αὐτοῖς συνοικῆσαι τοὺς ἐκ τῆς Ἀττικῆς Τετραπόλεως συνεπομένους εἰς Ἄργος.

Steph. s. *Ἐπίδαυρος: πόλις πρὸς τῷ Ἄργει θηλυκῶς λεγομένη . . . ἐκαλεῖτο καὶ Μειλισσία, καὶ Αἱμηρὰ διὰ τὸ συνεχῶς αἱμάσσεσθαι τὸν βωμὸν τοῦ Ἀσκληπιοῦ ὑπὸ τῶν θυσιῶν· εἶτα Ἐπίταυρος καὶ Ἐπίδαυρος.*

Ἠλείων.

492.

Harpocr. (Lex. Seg., Etym. M.) s. *ἑλλανοδίκαι: . . . Ἀριστοτέλης Ἠλείων πολιτείᾳ τὸ μὲν πρῶτόν φησιν ἕνα καταστῆσαι τοὺς Ἠλείους ἑλλανοδίκην, χρόνου δὲ διελθόντος β̄, τὸ δὲ τελευταῖον θ̄. Ἀριστόδημος δ' ὁ Ἠλεῖός φησι τοὺς τελευταίους τιθέντας τὸν ἀγῶνα ἑλλανοδίκας εἶναι ῑ, ἀφ' ἑκάστης φυλῆς ἕνα.*

Schol. in Pind. Olymp. 3, 22: *περὶ δὲ τοῦ τῶν ἑλλανοδικῶν ἀριθμοῦ Ἑλλάνικός φησι καὶ Ἀριστόδημος, ὅτι τὸ μὲν πρῶτον β̄, τὸ δὲ τελευταῖον ῑ· τοσαῦται γὰρ αἱ τῶν Ἠλείων φυλαὶ καὶ ἀφ' ἑκάστης εἷς ἦν ἑλλανοδίκης* (cf. Paus. 5, 9, 5).

493.

Strabo VIII p. 345: *τινὲς δὲ ὅλην μὲν (τὴν νῦν Ἠλείαν) μὴ κατασχεῖν αὐτούς (τοὺς Καύκωνας), δίχα δὲ μεμερισμένους οἰκεῖν, τοὺς μὲν πρὸς τῇ Μεσσηνίᾳ κατὰ τὴν Τριφυλίαν, τοὺς δὲ πρὸς τῇ Δύμῃ κατὰ τὴν Βουπρασίδα καὶ τὴν κοίλην Ἦλιν· Ἀριστοτέλης δ' ἐνταῦθα (περὶ Δύμην καὶ Ἦλιν καὶ τὸν Καύκωνα* cf. p. 342) *μάλιστα οἶδεν ἱδρυμένους αὐτούς.*

7 *Ἐπίταυρος*: sic ex Stephano etiam Eustathius ‖ hic inserendum fort. fr. 491ª Plut. qu. Gr. 1: *τίνες οἱ ἐν Ἐπιδαύρῳ κονίποδες καὶ ἄρτυνοι*; = Hesych. s. *ἄρτυνος: ἄρχων.*

Ἠπειρωτῶν.

494.

Steph. Byz. ep. s. (Herodian. 57, 12 L.) *Ἀμύνται: ἔθνος Θεσπρωτικόν. „μένος πνείοντες Ἀμύνται". καὶ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ τῶν Ἠπειρωτῶν πολιτείᾳ.*

Θετταλῶν.

Testis Sopater (Phot. bibl. cod. 161).

495.

Iunius Philargyrius (Iunilius Flagrius) in Virgil. georg. II, 97 *sunt et Aminaeae (vites): Aminaeos Aristoteles in politiis hoc scribit Thessalos fuisse, qui suae regionis vites in Italiam transtulerint, atque illis inde nomen impositum.*

Hesychius s. *Ἀμιναῖον: δι' ἑνὸς ν, τὸν οἶνον λέγει· ἡ γὰρ Πευκετία Ἀμιναία λέγεται.*

Macrobius saturn. 3, 20, 6: *uvarum ista sunt genera, Aminaea, scilicet a regione, nam Aminaei fuerunt ubi nunc Salernum est.*

Plinius n. h. 3, 70: *a Surrento ad Silarum amnem triginta milia passuum ager Picentinus fuit Tuscorum, templo Iunonis Argivae ab Iasone condito insignis. intus oppidum Salerni, Picentia.*

496.

Eustath. in Odyss. *ν*, 408 p. 1746 Rom. (de proverbio *ἐς κόρακας*): *Παυσανίας δέ φησιν ὅτι Βοιωτοῖς (ἀναστάτοις ὑπὸ Θρᾳκῶν γενομένοις καὶ περὶ ἀποικίας μαντευομένοις) ἔχρησεν ὁ θεός, ἔνθα λευκοὶ κόρακες αὐτοῖς ὀφθῶσιν, ἐκεῖ κατοικεῖν. ἰδόντες οὖν φησὶ κόρακας πετομένους περὶ*

9 *politiis: politicis* vulgo (*polypticis* cod. Guelph.) ‖ 12 *Πικεντία* Voss ‖ 15 *Falernum* codd. (rec., uno excepto, saec. XV) ‖ 21 (item p. 314, l. 2) quae uncis inclusa sunt supplevi ex schol. in Aristoph. nub. 133

τὸν Παγασητικὸν κόλπον (τοὺς τοῦ Ἀπόλλωνος ἱεροὺς), οὓς ἄκακοι παῖδες ἐγύψωσαν, καὶ (τελεῖσθαι τὸν χρησμὸν φήσαντες) ᾤκησαν ἐκεῖ καλέσαντες τὸ χωρίον Κόρακας. ὕστερον δὲ Αἰολεῖς ἐκβαλόντες αὐτοὺς ἔπεμπον ἐκεῖ τοὺς φυγαδευομένους. ὁ δ' αὐτὸς λέγει καὶ ὅτι Ἀριστοτέλης ἱστορεῖ λοιμοῦ κατασχόντος καὶ κοράκων πολλῶν γενομένων τοὺς ἀνθρώπους θηρεύοντας αὐτοὺς καὶ περικαθαίροντας ἐπαοιδαῖς ἀφιέναι ζῶντας καὶ ἐπιλέγειν τῷ λοιμῷ φεῦγ' εἰς κόρακας.

Photius lex. s. ἐς κόρακας: Βοιωτοῖς ὁ θεὸς ἔχρησεν ὅπου ἂν λευκοὶ κόρακες ὀφθῶσιν, ἐκεῖ κατοικεῖν· περὶ δὲ τὸν Παγασητικὸν κόλπον ὑπὸ παίδων ἀκάκων γυψωθέντας κόρακας ἰδόντες περιπετομένους τοὺς Ἀπόλλωνος ᾤκησαν χωρίον Κόρακας. ὕστερον δὲ Αἰολεῖς ἐκβαλόντες αὐτοὺς τοὺς φυγαδευομένους ἐς αὐτὸ ἔπεμπον. οἱ δὲ ὡς τοῦ ζῴου ἀναιδοῦς καὶ δυτικοῦ τῶν ἀνθρώπων ὄντος. Ἀριστοτέλης δέ φησι λοιμοῦ κατασχόντος καὶ κοράκων πολλῶν γενομένων τοὺς ἀνθρώπους θηρεύοντας αὐτοὺς καὶ περικαθαίροντας ἐᾶν ζῶντας, καὶ ἐπιλέγειν τῷ λοιμῷ φεῦγ' ἐς κόρακας.

[Eustath. in Il. α, 359 p. 117 ὅθεν καὶ ζῷα δυτικὰ παρ' Ἀριστοτέλει τὰ καθ' ὕδατος δυόμενα.]

497.

Harpocr. s. τετραρχία: τεττάρων μερῶν ὄντων τῆς Θετταλίας ἕκαστον μέρος τετρὰς ἐκαλεῖτο, καθά φησιν Ἑλλάνικος ἐν τοῖς Θετταλικοῖς. ὄνομα δέ φησιν εἶναι ταῖς τετράσι Θετταλιῶτιν Φθιῶτιν Πελασγιῶτιν Ἑστιαιῶτιν. καὶ Ἀριστοτέλης δὲ ἐν τῇ κοινῇ Θετταλῶν πολιτείᾳ ἐπὶ Ἀλεύα τοῦ πυρροῦ διῃρῆσθαί φησιν εἰς δ̄ μοίρας τὴν Θετταλίαν.

1 ὑπὸ μέθης scil. ut in schol. ‖ 12 τοῦ Ἀπόλλωνος cod. (i. e. τοὺς τοῦ Ἀπόλλωνος ἱεροὺς, ut habet schol. Aristoph.) ‖ 15 δυτικοῦ (δυντικοῦ): δυνατικοῦ cod. (δυσοιωνιστικοῦ Suid.) ‖ 25 κοινῇ: τὸ κοινὸν τῶν Θετταλῶν (inscr.) Mitth. d. arch. Inst. II, 202 (U. Koehler)

498.

Schol. (Vat.) ad Eurip. Rhes. v. 307 (p. 296 Cobet, p. 29 t. I Dind.) *πολλὰ πελταστῶν τέλη*: *πέλτη ἀσπίς ἐστιν ἴτυν οὐκ ἔχουσα, καθάπερ φησὶν Ἀριστοτέλης ἐν Θεσσαλῶν πολιτείᾳ γράφων οὕτως „διελὼν δὲ τὰς πόλεις Ἀλεύας ἔταξε κατὰ τὸν κλῆρον παρέχειν ἑκάστους, ἱππέας μὲν τεσσαράκοντα, ὁπλίτας δὲ ὀγδοήκοντα . . . ἦν δὲ ἡ πέλτη ἀσπὶς ἴτυν οὐκ ἔχουσα (οὐδ') ἐπίχαλκος (οὐδὲ βοὸς ἀλλ') αἰγὸς (ἢ οἰὸς) δέρματι περιτεταμένη. καὶ τριάκοντα ἢ μικρὸν δόρυ πάντες ἐφόρουν ὃ σχέδιον ἐκαλεῖτο.*

(Phot., Lex. Seg. s. *πελτασταί*) Eustath. in Il. *μ*, 295 p. 905, 59: *τὸ δὲ χαλκείη δέδωκε τοῖς μεθ' Ὅμηρον ἐπίχαλκον ἀσπίδα εἰπεῖν πρὸς διαστολήν, φασί, τῆς πέλτης. ἡ γὰρ πέλτη οὔτε ἴτυν ἔχει, καὶ αἰγὸς ἢ οἰὸς περιέσταλται δέρματι.* — p. 911, 63: *ὅτι δὲ καὶ ἡ πέλτη ἀσπὶς ἦν δέρματι κεκαλυμμένη αἰγὸς ἢ οἰὸς προείρηται.*

Hesych. s. *πέλτη*: *ἀσπὶς ἴτυν οὐκ ἔχουσα.*

Schol. in Plat. legg. VII p. 453 Bk.: *πέλτη ἐστὶν εἶδος ἀσπίδος, ὥς φησιν Ἀριστοτέλης, ἥτις ἴτυν οὐκ ἔχει οὐδ' ἔστιν ἐπίχαλκος οὐδὲ βοὸς ἀλλ' αἰγὸς δέρματι περιτεταμένη.*

499.

Athen. XI p. 499: *λάγυνον δὲ μέτρου λέγουσιν εἶναι ὄνομα παρὰ τοῖς Ἕλλησιν, ὡς χοὸς καὶ κοτύλης, χωρεῖν δ' αὐτὸ κοτύλας Ἀττικὰς δώδεκα. . . . Ἀριστοτέλης δ' ἐν τῇ Θετταλῶν πολιτείᾳ θηλυκῶς λέγεσθαί φησιν ὑπὸ Θετταλῶν τὴν λάγυνον.*

4 *τὰς πόλεις*: *τὴν πόλιν* cod. ‖ 5 *Ἀλεύας*: *ἀλόας* cod. (cf. Plut. de frat. am. 21) ‖ *κατὰ*: *καὶ* cod. ‖ 6 *ὁπλίτας* cod. (cf. Xen. hell. 6, 1, 19): *πελταστὰς* Cobet ‖ lacunam ind. Preller ‖ 7 (8) quae uncis inclusa sunt, addidi ex Eust. et lexicis ‖ 8 *τριάκοντα* (sic): *τρί' ἀκόντια* Preller ‖ *μικρόν* Pflugk: *μακρόν* cod.

500.

Ammonius de diff. voc. p. 147 Valck. s. *χλαμὺς καὶ χλαῖνα διαφέρει, καθὸ διὰ πολλῶν ἀπέδειξε Δίδυμος ἐν ὑπομνήματι δευτέρου Ἰλιάδος· ἡ μὲν χλαῖνα ἡρωικὸν φόρημα, χλαμὺς δὲ Μακεδονικόν, . . . διαφέρειν φησὶ καὶ τῷ σχήματι· ἡ μὲν γὰρ χλαῖνα τετράγωνον, φησίν, ἱμάτιον, ἡ δὲ χλαμὺς εἰς κύκλον περὶ τὰ κάτω συνῆκται. καὶ τοὺς χρησαμένους πολὺ καὶ ἀπ' ἀλλήλων διεστάναι. προσάγεται Ἀριστοτέλην Φύλαρχον Πολέμωνα ὅτι πολὺ διαφέρουσιν.*

Schol. ad Il. *β*, 183 *χλαῖναν: χλαῖνα ἡ τετράγωνος, χλαμὺς ἡ εἰς ὀξὺ λήγουσα* (Et. M. s. *χλαῖνα . . . χλαμὺς δὲ τὸ περιφερὲς καὶ κυκλοειδές*).

(*Θηβαίων*.)

501.

Schol. in Dionys. Thrac. gramm. (in Bekkeri An. Gr. t. II) p. 783, 1 (Clem. Al. str. I p. 132 S.): *τῶν στοιχείων εὑρετὴν ἄλλοι τε καὶ Ἔφορος ἐν δευτέρῳ Κάδμον φασί. τινὲς δὲ τῆς Φοινίκων εὑρέσεως πρὸς ἡμᾶς διάκτορον γεγενῆσθαι, ὡς καὶ Ἡρόδοτος ἐν ταῖς ἱστορίαις καὶ Ἀριστοτέλης λέγει. φασὶ γὰρ ὅτι Φοίνικες μὲν εὗρον τὰ στοιχεῖα, Κάδμος δὲ ἤγαγεν αὐτὰ εἰς τὴν Ἑλλάδα.*

ibid. schol. p. 786, 1: *τῶν στοιχείων ὁ Κάδμος εὑρετής ἐστιν, ὥς φησιν Ἔφορος καὶ Ἀριστοτέλης. ἄλλοι δὲ λέγουσιν ὅτι Φοινίκων εἰσὶν εὑρήματα, Κάδμος δὲ ταῦτα διεπόρθμευσεν εἰς τὴν Ἑλλάδα.*

Plinius 7, 192 (cf. Hygin. fab. 277 p. 153 M. Schmidt): *litteras semper arbitror Assyriis fuisse, sed alii apud Aegyp-*

4 *Μακεδονικόν*: *Θετταλῶν* Poll. 10, 124 (*Θετταλικὰ πτερὰ* id. 7, 46) ‖ 6 *κύκλον* A. P. p. 471 (cf. Ptol. Asc. et Cyrill. gl. *χλαῖνα*): *τέλειον* vulgo (*στενόν* = *ὀξύ* scr. Condos) ‖ *καὶ τοὺς*: *ὥστε τοὺς* Scal. ‖ 16 *τινὲς δὲ τῆς* C. Müller: *τῆς δὲ* cod. ‖ *διάκτορον*: *διόσκορον* cod.

tios a Mercurio, ut Gellius, alii apud Syros repertas volunt. utique in Graeciam intulisse e Phoenice Cadmum sedecim numero, quibus Troiano bello Palamedem adiecisse quattuor figura ΖΘΦΧ, *totidem post Simonidem melicum* ΗΞΨΩ, *quarum omnium vis in nostris recognoscitur. Aristoteles decem et octo priscas fuisse* ΑΒΓΔΕΖΙΚΛΜΝΟΠΡΣΤΥΦ *et duas ab Epicharmo additas* ΘΧ *quam a Palamede mavolt.*

502.

Zenob. prov. 6, 17 *τί οὐκ ἀπήγξω ἵνα Θήβησιν ἥρως γένῃ: ταύτης Πλάτων ἐν Μενέλεῳ μέμνηται. φασὶ δὲ ὅτι ἐν Θήβαις οἱ ἑαυτοὺς ἀναιροῦντες οὐδεμιᾶς τιμῆς μετεῖχον. καὶ Ἀριστοτέλης δέ φησι περὶ Θηβαίων τὸ αὐτὸ τοῦτο, ὅτι τοὺς αὐτόχειρας ἑαυτῶν γινομένους οὐκ ἐτίμων. τὸ οὖν „ἵνα ἥρως γένῃ“ κατ' εὐφημισμὸν εἴρηται.*

Phot. lex. s. *τί οὐκ ἀπήγξω ἵνα Θήβησιν ἥρως γένῃ: κέχρηται αὐτῇ Πλάτων ἐν Μενελάῳ, παρὰ δὲ τὴν ἱστορίαν· οἱ γὰρ ἐν Θήβαις ἑαυτοὺς διαχειρισάμενοι οὐδ' ἡστινοσοῦν τιμῆς ἠξιοῦντο.*

(*Ἰασέων.*)

503.

Schol. B in Iliad. *β*, 126 *ἐς δεκάδας διακοσμηθεῖμεν: ἔθος πλείονας τῶν δέκα μὴ συνεσθίειν, ὡς καὶ Ἀριστοτέλης ἐν πολιτείαις φησίν.*

Exc. polit. Heraclid. (p. 28 Schn.) ⟨*Ἰασέων:*⟩ *τούτοις οὐκ ἐξῆν ἐν γάμοις πλείους ἑστιᾶν δέκα καὶ γυναικῶν ἴσων, οὐδὲ γάμους ποιεῖν πλεῖον ἡμερῶν δύο.*

4 *ΖΘΦΧ* (cf. Bekk. Anecd. II p. 782): *ΘΞΦΧ* Sillig ‖ *ΗΞΨΩ*: *ΖΗΨΩ* Sillig. cf. var. lect. ed. Sillig. et Franz elem. epigr. p. 12 ‖ 7 cf. infra *Ex Peplo* fragm. ‖ 24 *δύο*: *η̄* (octo) cod.

Ἰθακησίων $\overline{\mu\beta}$.

504.

Etymol. Magn. p. 144, 22 s. *Ἀρκείσιος*: ὁ ἥρως, ὁ πάππος Ὀδυσσέως . . . *Ἀριστοτέλης* δὲ ἐν τῇ Ἰθακησίων πολιτείᾳ, τὸν Κέφαλον οἰκοῦντα ἐν ταῖς ἀπ' αὐτοῦ κληθείσαις Κεφαλληνίαις νήσοις, ἄπαιδα ἐπιπολὺ ὄντα, ἐρόμενον τὸν θεὸν κελευσθῆναι ᾧ ἂν ἐπιτύχῃ θήλει συγγενέσθαι· παραγενόμενον δὲ εἰς τὴν πατρίδα καὶ δὴ ἐντυχόντα ἄρκτῳ κατὰ χρησμὸν συγγενέσθαι, τὴν δὲ ἐγκύμονα γενομένην μεταβαλεῖν εἰς γυναῖκα καὶ τεκεῖν παῖδα, Ἀρκείσιον ἀπὸ ἄρκτου.

Io. Tzetzes in Antehomerica sua 479 (p. 34 Schirach) *Κεφαλλῆνες*: Κεφαλλῆνες λέγονται ἀπὸ Κεφάλου τοῦ Δηιονέως, τοῦ Ἀρκεισίου πατρός· κυριεύσας γὰρ τῆς χώρας οὕτως αὐτὴν ὠνόμασε. τούτῳ τῷ Κεφάλῳ ἄπαιδι ὄντι ἐδόθη χρησμὸς παιδοποιῆσαι μιγέντα τῷ ἐντυχόντι θήλει· ὃς ἄρκτῳ μιγεὶς τὸν Ἀρκείσιον ἔτεκεν, ὥς φησιν *Ἀριστοτέλης* ἐν τῇ Ἰθακησίων πολιτείᾳ.

Exc. pol. Heracl. (p. 27 Schn.): Κέφαλος μαντευσάμενος περὶ παίδων. ὁ θεὸς εἶπεν, ᾧ ἂν ⟨ἐν⟩τύχῃ πρῶτον συγγενέσθαι· τὸν δὲ περιτυχεῖν ἄρκῳ καὶ πλησιάσαντα γεννῆσαι γυναῖκα, ἐξ ἧς γενόμενος Ἀρκείσιος φερωνύμως ὀνομασθῆναι λέγεται.

505.

Exc. pol. Heracl. (p. 27, 14): πορθμεὺς Πυρίας ὄνομα λῃστὰς διεπόρθμευσε, πρεσβύτην αἰχμάλωτον καὶ πίτταν· καὶ ὠνεῖται ταῦτα παρὰ τῶν λῃστῶν δεηθέντος τοῦ πρεσβύτου. ἦν δὲ ἐν τῇ πίττῃ κεκρυμμένον χρυσίον. πλουτήσας οὖν θῦσαι λέγεται τῷ πρεσβύτῃ βοῦν· διὸ καὶ εἰς παροιμίαν ἦλθεν „οὐδεὶς πώποτε εὐεργέτῃ βοῦν ἔθυσεν ἀλλ' ἢ Πυρίας“.

21 γενόμενος Ἀρκείσιος: τεναρκείσιος cod.

Plutarch. quaest. Graec. 34: *Τίς ὁ βοῦν εὐεργέτῃ θύσας; πλοῖον ὥρμει περὶ τὴν Ἰθακησίαν λῃστρικόν, ἐν ᾧ πρεσβύτης ἐτύγχανε μετὰ κεραμίων ἐχόντων πίτταν. τούτῳ οὖν κατὰ τύχην προσέσχε πορθμεὺς Ἰθακήσιος ὄνομα Πυρρίας, καὶ τὸν πρεσβύτην ἐρρύσατο μηδὲν δεόμενος ἀλλὰ πεισθεὶς ὑπ' αὐτοῦ καὶ οἰκτείρας, προσέλαβε δὲ καὶ τῶν κεραμίων τοῦ πρεσβύτου κελεύσαντος, ἀπαλλαγέντων δὲ τῶν λῃστῶν καὶ γενομένης ἀδείας ὁ πρεσβύτης τοῖς κεραμίοις τὸν Πυρρίαν προσαγαγὼν χρυσίον ἐδείκνυεν ἐν αὐτοῖς πολὺ καὶ ἀργύριον τῇ πίττῃ καταμεμιγμένον. ἐξαίφνης οὖν ὁ Πυρρίας πλούσιος γενόμενος τά τε ἄλλα εὖ περιεῖπε τὸν γέροντα καὶ βοῦν ἔθυσεν αὐτῷ· ὃ καὶ παροιμιαζόμενοι λέγουσιν „οὐδεὶς εὐεργέτῃ βοῦν ἔθυσεν ἀλλ' ἢ Πυρρίας“.*

506.

Eustath. in Odyss. *π*, 118 p. 1796 Rom.: *Ἀριστοτέλης δὲ ἐν Ἰθακησίων πολιτείᾳ καὶ Ἑλλάνικος δὲ Τηλέμαχόν φασι Ναυσικάαν γῆμαι τὴν Ἀλκινόου καὶ γεννῆσαι τὸν Περσέπτολιν.*

507.

Plutarch. quaest. Graec. 14: *Τίνες οἱ παρ' Ἰθακησίοις Κολιάδαι καὶ τίς ὁ φάγιλος; τῷ Ὀδυσσεῖ μετὰ τὴν μνηστηροφονίαν οἱ ἐπιτήδειοι τῶν τεθνηκότων ἐπανέστησαν, μεταπεμφθεὶς δ' ὑπ' ἀμφοτέρων διαιτητὴς Νεοπτόλεμος ἐδικαίωσε τὸν μὲν Ὀδυσσέα μεταναστῆναι καὶ φεύγειν ἐκ τῆς Κεφαλληνίας καὶ Ζακύνθου καὶ Ἰθάκης ἐφ' αἵματι, τοὺς δὲ τῶν μνηστήρων ἑταίρους καὶ οἰκείους ἀποφέρειν ποινὴν Ὀδυσσεῖ τῶν εἰς τὸν οἶκον ἀδικημάτων καθ' ἕκαστον ἐνιαυτόν. αὐτὸς μὲν οὖν εἰς Ἰταλίαν μετέστη, τὴν δὲ ποινὴν τῷ υἱῷ καθιερώσας ἀποφέρειν ἐκέλευσε τοὺς Ἰθακησίους· ἦν δ' ἄλφιτα, οἶνος, κηρία, ἔλαιον, ἅλες, ἱερεῖα πρεσβύτερα φαγίλων. φάγιλον δέ φησιν Ἀριστοτέλης τὸν ἀμνὸν εἶναι. τοὺς δὲ περὶ Εὔμαιον ἐλευθερώσας ὁ Τηλέμαχος κατέμιξεν*

εἰς τοὺς πολίτας καὶ τὸ γένος ἐστὶ Κολιαδῶν ἀπ' Εὐμαίου καὶ Βουκολιδῶν ἀπὸ Φιλοιτίου.

Hesych. *φάγιλος: ἀμνός.*

508.

Schol. vet. (cod. Marc. 476) ad Lycophr. Alex. 799 (p. 143 Kinkel) *μάντιν δὲ νεκρὸν Εὐρυτὰν (στέψει λεώς): Ἀριστοτέλης φησὶν ἐν Ἰθακησίων πολιτείᾳ Εὐρυτᾶνας ἔθνος εἶναι τῆς Αἰτωλίας ὀνομασθὲν ἀπὸ Εὐρύτονος* (*Εὐρύτου* Tzetz. ad Lyc. p. 790 Müller), *παρ' οἷς εἶναι μαντεῖον Ὀδυσσέως.*

509.

Phot. lex. s. *σκυτάλη* (Schol. Aristoph. av. 1283. Gell. 17, 9): *ἐπιστολὴ Λακωνική. ἦν δὲ ἡ σκυτάλη ξύλον ἐξεσμένον ἐπίμηκες. δύο δὲ παρὰ Λακεδαιμονίοις ὑπῆρχον σκυτάλαι, καὶ τὴν μὲν μίαν κατεῖχον οἱ ἔφοροι τῶν Λακεδαιμονίων, τὴν δὲ ἑτέραν τῷ ἐκπεμπομένῳ παρ' αὐτῶν στρατηγῷ παρεῖχον. καὶ ὁπότε ἐβούλοντό τι ἐπιστεῖλαι αὐτῷ, φέροντες ἱμάντα λευκὸν περιεῖλλον τὴν σκυτάλην καὶ ἐπὶ τοῦ ἱμάντος ἔγραφον, καὶ ἀνελίττοντες παρεῖχον τὸν ἱμάντα τῷ ἀποφέροντι. τοῦτο δὲ ἐποίουν ἵνα μὴ μανθάνωσιν οἱ ἀποφέροντες τὸ δηλούμενον ἐν αὐτῷ. ὁ δὲ στρατηγὸς δεχόμενος τὸν ἱμάντα τῇ ἑαυτοῦ σκυτάλῃ περιείλιττεν καὶ ἀνεγίνωσκεν οὕτω τὰ γεγραμμένα. λέγεται οὖν καὶ ἡ ἐπιστολὴ σκυτάλη καὶ αὐτὸ τὸ ξύλον ἀφ' οὗ καὶ ἡ ἐπιστολή. Διοσκουρίδης δὲ ἐν τοῖς περὶ νομίμων τοὺς δανείζοντας ἐν Σπάρτῃ διαιρεῖν σκυτάλην δύο παρόντων μαρτύρων καὶ γράφειν τὸ συμβόλαιον ἐν ἑκατέρῳ τμήματι, καὶ τὸ μὲν ἑνὶ τῶν μαρτύρων διδόναι, τὸ δὲ δι' ἑαυτοῦ ἔχειν. ἐχρῶντο δ' αὐτῇ καὶ ἀλλοίως, ὡς Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἰθακησίων πολιτείᾳ μβ̄.*

2 vulgo *Βουκολιῶν.* cf. Eust. ad Il. *ο*, 338 p. 1018 ‖ 16 *περιεῖλον* cod. (*περιείλουν* Suid.) ‖ 26 *αὐτῇ: αὐτὸ* cod. (*αὐτῷ* Suid.) ‖ 27 *ἀλλοίως* Suid.: *ἄλλοι* Phot. ‖ *μβ̄* (sic) Phot. et Suid.: *μαρτυρεῖ* corr. Bergk

Schol. Pind. Olymp. 6, 154: . . . ἄλλοι δὲ ὅτι ἐχρῶντο πλατείαις σκυτάλαις οἱ Λάκωνες ἐγγράφοντες αὐτῶν τὰς ἐπιστολὰς καὶ ἐγκλείοντες εἰς σκύτινα ἀγγεῖα καὶ οὕτω σφραγίζοντες.

Ἱμεραίων.

510.

Pollux 4, 174: ἐν δὲ Ἱμεραίων πολιτείᾳ φησὶν (Ἀριστοτέλης) ὡς οἱ Σικελιῶται τοὺς μὲν δύο χαλκοῦς ἑξᾶντα καλοῦσι, τὸν δὲ ἕνα οὐγκίαν, τοὺς δὲ τέτταρας τριᾶντα, τοὺς δὲ ἓξ ἡμίλιτρον, τὸν δὲ ὀβολὸν λίτραν, τὸν δὲ Κορίνθιον στατῆρα δεκάλιτρον ὅτι δέκα ὀβολοὺς δύναται.

Poll. 9, 80: ἀλλὰ μέντοι παρ' αὐτῷ τις ἂν ἐν τῇ Ἱμεραίων πολιτείᾳ καὶ ἄλλα εὕροι Σικελικῶν νομισμάτων ὀνόματα, οἷον οὐγκίαν, ὅπερ δύναται χαλκοῦν ἕνα, καὶ ἑξᾶντα, ὅπερ ἐστὶ δύο χαλκοῖ, καὶ τριᾶντα, ὅπερ τέτταρες, καὶ ἡμίλιτρον, ὅπερ ἕξ, καὶ λίτραν, ἣν εἶναι ὀβολόν· τὸ μέντοι δεκάλιτρον δύνασθαι μὲν δέκα ὀβολούς, εἶναι δὲ στατῆρα Κορίνθιον.

Κείων.

Testis Sopater (Phot. bibl. cod. 161).

511.

Schol. in Theocrit. id. 5, 53 (p. 194 Ahrens) στασῶ (δὲ κρατῆρα μέγαν λευκοῖο γάλακτος ταῖς νύμφαις, στασῶ δὲ καὶ ἁδέος ἄλλον ἐλαίω): πάρισον. ἔλαιον ἐκτίθησι ταῖς νύμφαις· αὗται γὰρ ἐκθρέψασαι τὸν Ἀρισταῖον ἐδίδαξαν τὴν τοῦ ἐλαίου ἐργασίαν καὶ μέλιτος, ὥς φησιν Ἀριστοτέλης.

Exc. pol. (Κείων) Heraclid. (p. 13, 16 Schn.): Ἀρισταῖον δέ φασι μαθεῖν παρὰ μὲν νυμφῶν τὴν προβάτων καὶ βοῶν ἐπιστήμην, παρὰ δὲ βρισῶν τὴν μελιττουργίαν.

8 τέτταρας Boeckh: τρεῖς vulgo ‖ 13 ἑξᾶντα . . . τριᾶντα Bentley: ἓξ τάλαντα . . . τρία τάλαντα codd. ‖ 14 τέτταρες Boeckh: τρεῖς codd. ‖ 22 πάρισον Ahrens: παρόσον codd. ‖ 23 de var. lect. cf. Dübner in adnot. p. 137

(Hes.) Etym. M. p. 213, 55 *βρίσαι: νύμφαι οὕτω καλούμεναι, ἢ ὅτι βλίσαι· καὶ γὰρ μελισσουργίαν αὗται τὸν Ἀρισταῖον ἐδίδαξαν· τροπῇ τοῦ λ εἰς ρ. ἢ παρὰ τὸ βρύειν, ὅ ἐστιν ἀνθεῖν, τὴν ἐλαίαν, ἧς τὴν ἐργασίαν καὶ αὐτὴν ὑπέδειξαν Ἀρισταίῳ τὴν διὰ τῆς ἀμβροσίας. ἢ ἀπὸ τοῦ βρίξαι καὶ κατακοιμίσαι αὐτὸν καὶ καταβαυκαλίσαι, ὅτι ἐτιθήνουν αὐτόν.*

cf. (Tim. ap.) Diodor. 4, 81: *Ἀπόλλω . . . ἐκ Κυρήνης γεννήσαντα υἱὸν Ἀρισταῖον τοῦτον μὲν νήπιον ὄντα παραδοῦναι ταῖς νύμφαις τρέφειν . . . τοῦτον δὲ παρὰ τῶν νυμφῶν μαθόντα τήν τε τοῦ γάλακτος πῆξιν καὶ τὴν κατασκευὴν τῶν σμηνῶν, ἔτι δὲ τῶν ἐλαιῶν τὴν κατεργασίαν διδάξαι πρῶτον τοὺς ἀνθρώπους. διὰ δὲ τὴν εὐχρηστίαν τὴν ἐκ τούτων τῶν εὑρημάτων τοὺς εὐεργετηθέντας ἀνθρώπους τιμῆσαι τὸν Ἀρισταῖον ἰσοθέοις τιμαῖς, καθὰ καὶ τὸν Διόνυσον.*

Κερκυραίων.

512.

Schol. Laurent. in Apollon. Rhod. 4, 983 (p. 512, 20 Keil) *ἔ ὕπο δὴ κεῖσθαι δρέπανον: ἡ νῆσος ἡ Κέρκυρα. αὕτη πρότερον Σχερία ἐκαλεῖτο. ἀποδίδωσι δὲ τὴν αἰτίαν Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Κερκυραίων πολιτείᾳ. φησὶ γὰρ τὴν Δήμητρα φοβουμένην μὴ οἱ ἐκ τῆς ἠπείρου ἐρχόμενοι ποταμοὶ ἤπειρον αὐτὴν ποιήσωσι, δεηθῆναι τοῦ Ποσειδῶνος ἀποστρέψαι τὰ τῶν ποταμῶν ῥεύματα· ἐπισχεθέντων οὖν τούτων ἀντὶ Δρεπάνης Σχερίαν ὀνομασθῆναι.*

Eadem Stephanus Byz. s. *Σχερία: ἡ Φαιακία. κέκληται, ὡς Ἀριστοτέλης φησίν, ἀπὸ τοῦ τὴν Δήμητρα φοβουμένην . . . Σχερίαν αὐτὴν κληθῆναι.*

4 *ὑπέδειξεν Ἀρισταῖος* vulgo, corr. Sylb. ‖ 21 *ἐπιχέομενοι* Steph. Byz.

513.

Schol. in Aristoph. av. 1463 *Κορκυραῖα: λέγεταί τις Κορκυραία μάστιξ. συνεχῶς δὲ παρὰ Κορκυραίοις ἀταξίαι γίνονται· διὰ τὸ στασιάζειν οὖν ἐπεπόλασε παρ' αὐτοῖς ἡ μάστιξ, ὥστε διπλαῖς κεχρῆσθαι μεγάλαις καὶ ἐλεφαντοκώποις. ἄλλως. λέγεταί τις Κορκυραία μάστιξ. Φρύνιχος Σατύροις „Κορκυραῖαι δ' οὐδὲν ἐπιβάλλουσι μάστιγες“. ὥστε καὶ εἰς παροιμίαν ἤδη ἐλθεῖν. Ἀριστοτέλης δὲ τὸ Κορκυραία μάστιξ λέγων φησὶν οὕτως· „διὸ καὶ τὰς κώπας αὐτῶν ἐλεφαντίνας ἐποιήσαντο καὶ τῷ μεγέθει περιττάς· ὅθεν ἡ Κορκυραία ἐπεπόλασε μάστιξ καὶ εἰς παροιμίαν ἦλθε“. ταῦτα δὲ λέγων τύπτει αὐτόν.*

Zenobius prov. 4, 49 = Hesychius s. *Κερκυραία μάστιξ: περιττήν τινα τὴν κατασκευὴν εἶχον αἱ Κερκυραῖαι μάστιγες· διὸ καὶ εἰς παροιμίαν παρῆλθον. οἱ δὲ καὶ διπλᾶς αὐτὰς ἔφασαν εἶναι, εἶχον δὲ ἐλεφαντίνους κώπας καὶ τῷ μεγέθει περιτταὶ ἦσαν. ὑπερηφάνους γὰρ εὐπραγοῦντας τοὺς Κερκυραίους φησὶν Ἀριστοτέλης γενέσθαι.*

Zenob. prov. (coll. Milleri 3, 14: Mél. p. 370 = Ps.-Plut. prov. 1, 12) s. *ὁ Κερκυραῖος μαστιγούμενος ἅμα αὐτὸν ἠργολάβησεν: αἱ μάστιγες αἱ Κερκυραῖαι λέγονται διάφοροι εἶναι παρὰ τὰς ἄλλας, ὡς καὶ Ἀριστοτέλης ἱστορεῖ ἐν τῇ Κερκυραίων πολιτείᾳ.*

Κιανῶν.

514.

Schol. in Apollon. Rhod. 1, 1177 (p. 375, 15 Keil) *Κιανίδος: περιφραστικῶς τὴν Κίον· ἔστι δὲ πόλις Μυσίας ἀπὸ Κίου τοῦ ἀφηγησαμένου τῆς Μιλησίων ἀποικίας, ὡς*

7 *Ἀριστοφάνης* codd. ‖ 14 *διὸ . . . παρῆλθον* om. Hes. ‖ 16 *γὰρ: δὲ καὶ* cod. Hes. ‖ 17 *γενέσθαι: ποιεῖσθαι ἢ γενέσθαι* cod. Hesych. ‖ 20 *ἠργολάβησεν* Wyttenbach: *ἐργολάβησεν* (non *-κεν*) cod. Milleri, *ἠργολάβησαι* Plut. ‖ 21 *ὡς . . . πολιτείᾳ* om. Plut.

ἱστορεῖ Ἀριστοτέλης ἐν Κιανῶν πολιτείᾳ. κατῴκησαν δὲ αὐτὴν πρῶτον Μυσοί, ἔπειτα Κᾶρες, τρίτον Μιλήσιοι.

Κολοφωνίων.

515.

Athenaeus XIV p. 618[e]: *ἦν δὲ καὶ ἐπὶ ταῖς αἰώραις τις ἐπ' Ἠριγόνῃ ἣν καὶ ἀλῆτιν λέγουσιν ᾠδήν. Ἀριστοτέλης γοῦν ἐν τῇ Κολοφωνίων πολιτείᾳ φησίν· „ἀπέθανε δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Θεόδωρος ὕστερον βιαίῳ θανάτῳ. λέγεται δὲ γενέσθαι τρυφῶν τις, ὡς ἐκ τῆς ποιήσεως δῆλόν ἐστιν· ἔτι γὰρ καὶ νῦν αἱ γυναῖκες ᾄδουσιν αὐτοῦ μέλη περὶ τὰς αἰώρας.“*

Pollux 4, 55: *ἦν δέ τι καὶ ἀλῆτις ᾆσμα ταῖς αἰώραις προσᾳδόμενον, Θεοδώρου ποίημα τοῦ Κολοφωνίου.*

Κορινθίων.

Habebat Cicero (ep. ad Att. 2, 2).

516.

Diogenes Laertius 1, 98: *οὗτος (ὁ Περίανδρος) πρῶτος δορυφόρους ἔσχε καὶ τὴν ἀρχὴν εἰς τυραννίδα μετέστησε. καὶ οὐκ εἴα ἐν ἄστει ζῆν τοὺς βουλομένους, καθά φησιν Ἔφορος καὶ Ἀριστοτέλης.*

Exc. pol. Heracl. (p. 11, 8 Schn.): *Περίανδρος δὲ πρῶτος μετέστησε τὴν ἀρχὴν δορυφόρους ἔχων καὶ οὐκ ἐπιτρέπων ἐν ἄστει ζῆν.*

517.

Diogenes Laertius 1, 99: *Σωτίων δὲ καὶ Ἡρακλείδης καὶ Παμφίλη ἐν τῷ πέμπτῳ τῶν ὑπομνημάτων δύο φασὶ Περιάνδρους γεγονέναι τὸν μὲν τύραννον τὸν δὲ σοφὸν καὶ Ἀμβρακιώτην . . . καὶ Ἀριστοτέλης μὲν τὸν Κορίνθιόν φησιν εἶναι τὸν σοφόν, Πλάτων δὲ οὔ φησι.*

2 hic inserendum fort. fr. 514[a] (*Κνιδίων*) Plutarch. qu. Gr. 4 *Τίνες ἐν Κνίδῳ οἱ ἀμνήμονες καὶ τίς ὁ ἀφεστήρ* || 26 Plato Protag. p. 343 (D. L. 1, 108)

(*Κρητῶν.*)

518.

Schol. in Theocrit. 13, 9 (p. 355 Ahrens) *ὅσσα μαθὼν ἀγαθός*: *Ἀριστοτέλης φησὶν ὑπὸ Ῥαδαμάνθυος παιδευθῆναι τὸν Ἡρακλέα.*

519.

Schol. in Pind. Pyth. 2, 127 (p. 322 Boeckh): . . . *Ἀριστοτέλης δὲ πρῶτον Ἀχιλλέα ἐπὶ τῇ τοῦ Πατρόκλου πυρᾷ τῇ πυρρίχῃ φησὶ κεχρῆσθαι, ἣν παρὰ Κρησί φησι πρύλιν λέγεσθαι, ὥστε παρὰ τὴν πυρὰν τῆς πυρρίχης τὸ ὄνομα θέσθαι.*

Hesych. s. *πρύλιν*: *πυρρίχην, ἢ ὁπλίτην* (Schol. V ad Il. *μ*, 77 *πρυλέες*: *οὕτως Γορτύνιοι*).

Schol. Victor. (p. 608, 11 Bekk.) ad. Il. *ψ*, 130 *χαλκὸν ζώννυσθαι*: *Ἀριστοτέλης φησὶ τοὺς πρυλεῖς Ἀχιλλέως. τοὺς δὲ Ἀχαιοὺς τὸν νόμον εἰς Κρήτην κομίσαι· τῶν γὰρ βασιλέων κηδευομένων αὐτὸς προηγεῖται πυρριχίζων ὁ στρατός.*

Marius Plotius Sacerdos (art. gramm. lib. III) de metris p. 497 Keil (Gr. Lat. VI): *Aristoteles autem Achillen ait huius lusus (pyrrichae) inventorem fuisse.*

(*Κροτωνιατῶν.*)

520.

Schol. in Theocrit. 4, 6 (p. 156, 1 Ahrens) *Μίλων*: *τὸν Κροτωνιάτην Μίλωνά φησιν, ὃν καὶ Ἀριστοτέλης πολυφάγον φησί. λέγουσι δὲ αὐτὸν εἶναι καὶ ἀνδρεῖον. κατεβρώθη δὲ οὗτος ὑπὸ θηρίων ἢ κυνῶν· ἐλθὼν γὰρ εἰς ὄρος καὶ εὑρών τινας δένδρον σχίζοντας, σφῆνα δὲ βαλόντας ἐν μέσῳ τοῦ ξύλου, θέλων αὐτὸς ἐκβαλεῖν τὸν σφῆνα ἐκρατήθη ἐκεῖ, καὶ οὕτως ἐτελεύτησε.*

7 *Κρησί*: *Κυπρίοις* codd.

(*Κυθηρίων.*)

521.

Steph. Byz. ep. s. *Κύθηρα: νῆσος πόλιν ὁμώνυμον ἔχουσα πρὸς τῇ Κρήτῃ, ἀπὸ Κυθήρου τοῦ Φοίνικος. ἐκαλεῖτο δὲ Πορφυροῦσσα διὰ τὸ κάλλος τῶν περὶ αὐτὴν πορφυρῶν, ὡς Ἀριστοτέλης.*

Plin. 4, 56: *Cythera cum oppido, antea Porphyris appellata.*

Κυθνίων.

522.

Harpocr. s. *Κύθνιοι: ... Κύθνος μία τῶν Κυκλάδων νήσων, ὡς Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Κυθνίων πολιτείᾳ.*

Steph. Byz. s. *Κύθνος: νῆσος πρὸς τῇ Δρυοπίδι τῶν Κυκλάδων, ἀπὸ Κύθνου κτίσαντος. ἐκαλεῖτο δὲ καὶ Ὀφιοῦσσα καὶ Δρυοπίς.*

523.

Zenob. prov. 4, 83 *κυθνώλεις συμφοραί: τοῦτο εἰς παροιμίαν ἦλθε διὰ τὰ Κυθνίοις συμβάντα. φησὶ γὰρ Ἀριστοτέλης οὕτω κακῶς αὐτοὺς διατεθῆναι ὑπὸ Ἀμφιτρύωνος ὥστε τὰς μεγάλας συμφορὰς κυθνώλεις καλεῖσθαι.*

Hesych. s. *κυθνώλης: ἐξώλης. ἔνιοι δὲ πεποιῆσθαι τὴν λέξιν φασὶν ἀπὸ Κύθνου τῆς νήσου· ἀπολέσθαι γὰρ αὐτὴν ὑπὸ Ἀμφιτρύωνος.*

Helladius chrestom. (Phot. bibl. cod. 279 p. 533, 14): *ὅτι τὸ κυθνώλης διὰ τοῦ λ̄ γράφουσιν, ἀλλ' οὐ διὰ τοῦ δ̄. Ἄργους γὰρ ἦν χωρίον τι καλούμενον Κύθνιον, οὗ τοὺς ἄνδρας ποτὲ Ἀμφιτρύων ἀνεῖλε πάντας πλὴν ὀλίγων πάνυ.*

Κυμαίων.

524.

Argum. Sophoclis Oed. tyr. (cf. A. P. p. 484): *ὁ δὲ*

4 *τῶν περὶ αὐτὴν* Meineke: *τὸ περὶ* (vel *παρὰ*) *τῶν* codd., *τῶν ἐν αὐτῇ πορφυρῶν* (e Steph.) Eustath. ‖ 22 ita *κυθνώδης* codd. Zenob.

Ἀριστοτέλης ἐν Κυμαίων πολιτείᾳ τοὺς τυράννους φησὶ τὸ πρότερον αἰσυμνήτας προσαγορεύεσθαι.

Schol. in Eurip. Med. 19 p. 8 t. IV Dind. (Etym. M.) *αἰσυμνᾷ: ἡγεῖται καὶ ἄρχει· ἰδίως δέ φησιν Ἀριστοτέλης ὑπὸ Κυμαίων αἰσυμνήτην τὸν ἄρχοντα λέγεσθαι. „αἰσυμνῆται δὲ κριτοὶ ἐννέα πάντες ἀνέσταν"* (Od. ϑ, 258) *τοὺς ἄρχοντας τῶν ἀγώνων.*

525.

Etymol M. p. 199, 9 (= Suid. ex Photio) s. *βλάξ . . . οἱ δὲ ἀπὸ τοῦ πρὸς τῇ Κύμῃ χωρίου, τῆς Βλακείας, οὗ μέμνηται καὶ Ἀριστοτέλης.*

Schol. in Plat. polit. p. 373 *βλακικά: . . . οἱ δὲ ἀπὸ τοῦ ἐν Κύμῃ χωρίου, τῆς Βλακείας.*

Κυπρίων.

526.

Harpocr. s. *ἄνακτες καὶ ἄνασσαι: οἱ μὲν υἱοὶ τοῦ βασιλέως καὶ οἱ ἀδελφοὶ καλοῦνται ἄνακτες, αἱ δὲ ἀδελφαὶ καὶ γυναῖκες ἄνασσαι· Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Κυπρίων πολιτείᾳ.*

527.

Pollux onom. 2, 95: *ὁ δὲ Νικοκλέους τοῦ Κυπρίου πατήρ, ᾧ τὰς παραινέσεις ὁ Ἀθηναῖος σοφιστὴς ἔγραψεν, τὸ μὲν ὄνομα αὐτῷ Τίμαρχος ἦν, διστοίχους δ' εἶχεν ἄρα τῷ Ἀριστοτέλους λόγῳ τοὺς ὀδόντας.*

Plinius n. h. 11, 167: *Timarchus Nicoclis filius Paphii duos ordines habuit maxillarum. frater eius non mutavit primores ideoque praetrivit.*

2 *αἰσυμνήτας*: cf. *αἰσιμνᾶται* Megarensium etc. (Dittenberger ad Syll. inscr. Gr. p. 325. Hermes t. XVI p. 167) Gilbert, Griech. Staatsalt. II, 280 ‖ 12 hic inserendum fort. fr. 525[a] Plut. qu. Gr. 2 = Hes. s. *ὀνοβάτιδες* (et fr. 525[b] Plut. l. c. *ἦν δὲ καὶ φυλάκτου τις ἀρχὴ παρ' αὐτοῖς*) ‖ 15 *τοὺς καλ. ἄνακτας . . . ἀνάσσας* Clearchus Sol. ap. Athen. VI p. 256[a] et 256[c]

Κυρηναίων.

528.

Schol. in Aristoph. Plut. 925 *καὶ τὸ Βάττου σίλφιον*: *Βάττος Κυρήνην ἔκτισεν ἐλθὼν ἀπὸ Θήρας τῆς κατὰ Κρήτην νήσου· ὃν τιμήσαντες Λίβυες ἐχαρίσαντο αὐτῷ τὸ κάλλιστον τῶν λαχάνων τὸ σίλφιον καὶ ἐν νομίσματι αὐτὸν ἐχάραξαν, τῇ μὲν βασιλέα, τῇ δὲ σίλφιον παρὰ τῆς πόλεως δεχόμενον, ὡς Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Κυρηναίων πολιτείᾳ. ἔνθεν καὶ ἡ παροιμία ἐπὶ τῶν διαφόρους καὶ ἐξόχους τιμὰς δεχομένων.*

Suidas s. *Βάττου σίλφιον*: *ἐπὶ τῶν σπανίους τιμὰς λαμβανόντων· οἱ γὰρ Κυρηναῖοι ἑνὶ τῶν Βάττων ἐξαίρετον ἔδοσαν τὸ σίλφιον καὶ τοῦ νομίσματος ἐπὶ μὲν θατέρου Ἄμμωνα ἐπὶ δὲ θατέρου σίλφιον ἐτύπωσαν.*

Hesych. s. *Βάττου σίλφιον*: *παροιμία ἐπὶ τῶν τὰς ὑπερβαλλούσας τιμὰς εὑρισκομένων. μετενήνεκται δὲ ἀπὸ τοῦ Κυρηναίους ἑνὶ τῶν Βαττιαδῶν μεταδοῦναι ἐξαίρετον τὸ σίλφιον, ὃ ἐκτετίμηται παρ' αὐτοῖς, ὥστε καὶ ἐν τῷ νομίσματι ὅπου μὲν Ἄμμωνα ὅπου δὲ σίλφιον ἐγκεχαράχθαι.*

529.

Pollux 9, 62: *ἦν δὲ οὐ δραχμὴ νόμισμα μόνον, ἀλλὰ καὶ πεντηκοντάδραχμον καὶ πεντάδραχμον παρὰ Κυρηναίοις, καὶ τετράδραχμον ἐκαλεῖτο καὶ τρίδραχμον καὶ δίδραχμον . . . ἦν μέντοι, ὡς Ἀριστοτέλης φησίν, ἐν Κυρήνῃ καὶ τετραστάτηρον καὶ στατὴρ καὶ ἡμιστάτηρον χρυσᾶ νομίσματα.*

530.

Hesych. s. *Ἀμμούς*: *ὁ Ζεύς. Ἀριστοτέλης.*

6 *βασιλέα* R: *βασιλεία* V, *βασιλείαν* Ald. ‖ *παρὰ κ. τ. λ.* absunt a cod. Rav. ‖ 11 *ὡς ἐξαίρετον* lex. q. f. Eudemi ‖ 15 *ἀπὸ τοῦ Κυρηναίους* Mus.: *ἐπὶ τοῦ Κυρηναίου* cod. (Schow.) ‖ 17 *ἐκτετίμηται* Pearson: *ἐκτέτμηται* cod. ‖ 24 (p. 329, 8) cf. fr. 443

531.

Antigon. mirab. 144: *τῶν δ' ἐν Ἄμμωνι κρηνῶν λέγειν (φησὶ Καλλίμαχος) Ἀριστοτέλη ὅτι τὴν μὲν Ἡλίου γε νομιζομένην μέσων μὲν νυκτῶν καὶ μεσημβρίας γίγνεσθαι θερμήν, ἕωθεν δὲ καὶ δείλης καθαπερεὶ κρύσταλλον, ἡ δ' ἄλλη διότι καταβαίνοντος μὲν ἡλίου πηγνύει, ἐπὶ δυσμαῖς δ' ἰόντος ἵσταται.*

Exc. Florent. (ex Isigono) de mirabilibus 19: *Ἀριστοτέλης Ἄμμωνος κρήνην εἶναί φησιν, ἧς τὸ μὲν ὕδωρ μεσημβρίας καὶ μεσονυκτίου γίνεσθαι θερμόν, ὂν φύσει ψυχρότατον.*

Plinius ita n. h. 2, 228: *Iovis Hammonis stagnum interdiu frigidum noctibus fervet.*

Λακεδαιμονίων.

532.

Schol. in Pindar. Isthm. 6 (7), 18 (p. 551 Boeckh) *ἢ Δωρίδ' ἀποικίαν (ἀνίκα . . . ἕλον Ἀμύκλας Αἰγεῖδαι σέθεν ἔκγονοι): . . . καὶ εἰσὶν Αἰγεῖδαι φατρία Θηβαίων, ἀφ' ἧς ἧκόν τινες εἰς Σπάρτην Λακεδαιμονίοις βοηθήσοντες ἐν τῷ πρὸς Ἀμυκλαεῖς πολέμῳ, ἡγεμόνι χρησάμενοι Τιμομάχῳ, ὃς πρῶτος μὲν πάντα τὰ πρὸς πόλεμον διέταξε Λακεδαιμονίοις, μεγάλων δὲ παρ' αὐτοῖς ἠξιώθη τιμῶν. καὶ τοῖς Ὑακινθίοις δὲ ὁ χάλκεος αὐτοῦ θώραξ προτίθεται· τοῦτον δὲ Θηβαῖοι ὅπλον ἐκάλουν. ταῦτα ἱστορεῖ καὶ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Λακώνων πολιτείᾳ. . . . Ἀριστοτέλης γάρ φησιν ὅτι πολεμοῦντες οἱ Λάκωνες Ἀμυκλαεῦσιν, ὡς ἐπύθοντο παρὰ θεοῦ τοὺς Αἰγείδας συμμάχους λαβεῖν, εἰς Ἀθήνας ἐπορεύοντο, καταλύσαντες δ' ἐν Θήβαις εὐωχουμένης τῆς τῶν Αἰγειδῶν φατρίας ἐβλήθησαν ἀκούσαντες μετὰ δεῖπνον εὐχομένου τοῦ*

5 *ἀναβαίνοντος* Voss., Bentl. ‖ *πηγνύειν* cod. (*πιδύει* Voss.) ‖ 27 *ἐβλήθησαν*: *ἐκλήθησαν* codd.

ἱερέως διδόναι τοῖς Αἰγείδαις τοὺς θεοὺς τὰ ἀγαθά· καὶ συμβαλόντες τὸν χρησμὸν ἐντεῦθεν ἔλαβον τὴν συμμαχίαν.

533.

Plutarch. Lycurg. 1: ἥκιστα δὲ οἱ χρόνοι καθ' οὓς γέγονεν ὁ ἀνὴρ (ὁ Λυκοῦργος) ὁμολογοῦνται. οἱ μὲν γὰρ Ἰφίτῳ συνακμάσαι καὶ συνδιαθεῖναι τὴν Ὀλυμπιακὴν ἐκεχειρίαν λέγουσιν αὐτόν, ὧν ἐστι καὶ Ἀριστοτέλης ὁ φιλόσοφος τεκμήριον προσφέρων τὸν Ὀλυμπίασι δίσκον, ἐν ᾧ τοὔνομα τοῦ Λυκούργου διασώζεται καταγεγραμμένον.

Exc. pol. Heraclid. (p. 6, 12): καὶ κοινὸν ἀγαθὸν τὰς ἐκεχειρίας κατέστησε (Λυκ.).

534.

Plutarch. Lycurg. 31: ὁ δὲ (Λυκοῦργος) . . . ὑπερῆρε τῇ δόξῃ τοὺς πώποτε πολιτευσαμένους ἐν τοῖς Ἕλλησι. δι' ὅπερ καὶ Ἀριστοτέλης ἐλάττονας σχεῖν φησι τιμὰς ἢ προσῆκον ἦν αὐτὸν ἔχειν ἐν Λακεδαίμονι, καίπερ ἔχοντα τὰς μεγίστας. ἱερόν τε γάρ ἐστιν αὐτοῦ καὶ θύουσι καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν ὡς θεῷ.

Exc. pol. Heraclid. (p. 6, 4): τὴν Λακεδαιμονίων πολιτείαν τινὲς Λυκούργῳ προσάπτουσι πᾶσαν.

535.

Clemens Alex. strom. I p. 152 Sylb.: τόν τε αὖ Λυκοῦργον τὰ νομοθετικὰ εἰς Δελφοὺς πρὸς τὸν Ἀπόλλωνα συνεχὲς ἀπιόντα παιδεύεσθαι γράφουσι Πλάτων τε καὶ Ἀριστοτέλης καὶ Ἔφορος.

536.

Plutarch. Lyc. 6: οὕτω δὲ περὶ ταύτην (τῶν γερόντων) ἐσπούδασε τὴν ἀρχὴν ὁ Λυκοῦργος, ὥστε μαντείαν ἐκ Δελ-

7 προφέρων Steph. e cod. Par. ‖ 18 τινές: sc. Ἔφορός τε (Strabo VIII p. 366) καὶ Ἀριστοτέλης

φῶν κομίσαι περὶ αὐτῆς ἣν ῥήτραν καλοῦσιν. ἔχει δὲ οὕτως· „Διὸς Ἑλλανίου καὶ Ἀθανᾶς Ἑλλανίας ἱερὸν ἱδρυσάμενον, φυλὰς φυλάξαντα καὶ ὠβὰς ὠβάξαντα, τριάκοντα γερουσίαν σὺν ἀρχαγέταις καταστήσαντα, ὥρας ἐξ ὥρας ἀπελλάζειν μεταξὺ Βαβύκας τε καὶ Κνακιῶνος, οὕτως εἰσφέρειν τε καὶ ἀφίστασθαι· δάμῳ δὲ τὰν κυρίαν ἦμεν καὶ κράτος.“ ἐν τούτοις τὸ μὲν φυλὰς φυλάξαι καὶ ὠβὰς ὠβάξαι διελεῖν ἐστι καὶ κατανεῖμαι τὸ πλῆθος εἰς μερίδας, ὧν τὰς μὲν φυλὰς τὰς δὲ ὠβὰς προσηγόρευκεν. ἀρχαγέται δὲ οἱ βασιλεῖς λέγονται, τὸ δὲ ἀπελλάζειν ἐκκλησιάζειν ὅτι τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν αἰτίαν τῆς πολιτείας εἰς τὸν Πύθιον ἀνῆψε. τὴν δὲ Βαβύκαν καὶ τὸν Κνακιῶνα νῦν Οἰνοῦντα προσαγορεύουσιν· Ἀριστοτέλης δὲ τὸν μὲν Κνακιῶνα ποταμόν, τὴν δὲ Βαβύκαν γέφυραν. ἐν μέσῳ δὲ τούτων τὰς ἐκκλησίας ἦγον οὔτε παστάδων οὐσῶν οὔτε ἄλλης τινὸς κατασκευῆς . . . τοῦ δὲ πλήθους ἀθροισθέντος εἰπεῖν μὲν οὐδενὶ γνώμην τῶν ἄλλων ἐφεῖτο, τὴν δ' ὑπὸ τῶν γερόντων καὶ τῶν βασιλέων προτεθεῖσαν ἐπικρῖναι κύριος ἦν δῆμος.

537.

Plutarch. Lyc. 5: . . . τοσούτους δέ (τριάκοντα) φησι κατασταθῆναι τοὺς γέροντας Ἀριστοτέλης, ὅτι τριάκοντα τῶν πρώτων μετὰ Λυκούργου γενομένων δύο τὴν πρᾶξιν ἐγκατέλιπον ἀποδειλιάσαντες.

Lex. Patm. p. 152 Sakk. γερουσία: ἡ μεγίστη ἀρχὴ παρὰ Λακεδαιμονίοις μετὰ τοὺς ἐφόρους. ἦν δὲ ἀνδρῶν κη̄. ὁ γὰρ Λυκοῦργος ἐκέλευσεν ἐλθεῖν τριάκοντα γέρουσιν, ἀπολειφθέντων δὲ δύο κατὰ τὸν ἀριθμόν, εἰς τοὺς κη̄ συνήγαγε τὴν ἀρχήν.

5 al. βεβύκας ‖ κνακίωνος codd. ‖ οὕτως: αὐτὼς Sauppe, καὶ οὕτως Döhner ‖ 6 codd. apud Sintenis γαμωδᾶν γυριανήμην (γηριανίμην, γοριανίμην sim.), emend. O. Müller (τὰν κυρίαν Sint.) ‖ 7 διελεῖν Steph.: διέχειν codd. ‖ 17 ἐφεῖτο Bryanus: ὑφεῖτο codd.

538.

Plutarch. Lyc. 28: ἡ δὲ καλουμένη κρυπτεία παρ' αὐτοῖς, εἴγε δὴ τοῦτο τῶν Λυκούργου πολιτευμάτων ἕν ἐστιν, ὡς Ἀριστοτέλης ἱστόρηκε, ταύτην ἂν εἴη καὶ τῷ Πλάτωνι περὶ τῆς πολιτείας καὶ τοῦ ἀνδρὸς ἐνειργασμένη δόξαν. ἦν δὲ τοιαύτη. τῶν νέων οἱ ἄρχοντες διὰ χρόνου τοὺς μάλιστα νοῦν ἔχειν δοκοῦντας εἰς τὴν χώραν ἄλλως ἐξέπεμπον ἔχοντας ἐγχειρίδια καὶ τροφὴν ἀναγκαίαν, ἄλλο δὲ οὐδέν. οἱ δὲ μεθ' ἡμέραν μὲν εἰς ἀσυνδήλους διασπειρόμενοι τόπους ἀπέκρυπτον ἑαυτοὺς καὶ ἀνεπαύοντο, νύκτωρ δὲ κατιόντες εἰς τὰς ὁδοὺς τῶν εἱλώτων τὸν ἁλισκόμενον ἀπέσφαττον . . . Ἀριστοτέλης δὲ μάλιστά φησι καὶ τοὺς ἐφόρους ὅταν εἰς τὴν ἀρχὴν καταστῶσι πρῶτον, τοῖς εἵλωσι καταγγέλλειν πόλεμον, ὅπως εὐαγὲς ᾖ τὸ ἀνελεῖν.

Exc. pol. Heraclid. (p. 6, 13): λέγεται δὲ καὶ τὴν κρυπτὴν εἰσηγήσασθαι, καθ' ἣν ἔτι καὶ νῦν ἐξιόντες μεθ' ὅπλων κρύπτονται ἡμέρας, τὰς δὲ νύκτας . . . καὶ ἀναιροῦσι τῶν εἱλώτων ὅσους ἂν ἐπιτήδειον ᾖ.

539.

Plutarch. Cleomen. 9: προεκήρυττον οἱ ἔφοροι τοῖς πολίταις εἰς τὴν ἀρχὴν εἰσιόντες, ὡς Ἀριστοτέλης φησί, κείρεσθαι τὸν μύστακα καὶ προσέχειν τοῖς νόμοις, ἵνα μὴ χαλεποὶ ὦσιν αὐτοῖς· τὸ τοῦ μύστακος οἶμαι προτείνοντες, ὅπως καὶ περὶ τὰ μικρότατα τοὺς νέους πειθαρχεῖν ἐθίζωσι.

Plut. de sera num. vind. 4: ἐν Λακεδαίμονι κηρύττουσιν οἱ ἔφοροι παριόντες εὐθὺς εἰς τὴν ἀρχὴν μὴ τρέφειν μύστακα καὶ πείθεσθαι τοῖς νόμοις ὡς μὴ χαλεποὶ ὦσιν αὐτοῖς.

Procl. in Hes. opp. v. 722 (p. 323 Gaisf.): ἐν μὲν οὖν Σπάρτῃ τοῖς εἰς ἀρχὴν καθισταμένοις οἱ ἔφοροι προεκήρυτ-

15 ἐξιόντες ἡμέρας κρύπτονται, τὰς δὲ νύκτας μεθ' ὅπλων κρύπτονται καὶ ἀναιροῦσι . . . cod. (quae transposui) ‖ 27 forte εὐθὺς εἰς ἀρχὴν καθιστάμενοι Wytt.

τον μὴ τρέφειν μύστακας, ἵνα τοὺς τὸ φαῦλον τοῦτο καὶ εὐτελὲς παραβάντας μειζόνως κολάζωσιν.

540.

Harpocr. s. *μόραν* (eadem uberius in fr. papyr. lexici Demosth. ap. Blass: Hermes XVII, 150): . . . *συντάγματά τινα Λακωνικὰ οὕτω καλεῖται. διείλεκται δὲ περὶ τούτων Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Λακεδαιμονίων πολιτείᾳ. φησὶ δὲ ὡς εἰσὶ μόραι ἓξ ὠνομασμέναι, καὶ διῄρηνται εἰς τὰς μόρας Λακεδαιμόνιοι πάντες.*

541.

Hesych. s. *λόχοι*: *Λακεδαιμονίων φησὶν Ἀριστοφάνης τέτταρας πέντε γάρ εἰσιν, ὥς φησιν Ἀριστοτέλης.*

Phot. s. *λόχοι*: *Λακεδαιμονίων δ̄, ὡς Ἀριστοφάνης. Θουκυδίδης δὲ ε̄, Ἀριστοτέλης ζ̄.*

Schol. Aristoph. Lysistr. 453 *ὅτι καὶ παρ' ἡμῖν εἰσὶ* (*τέτταρες λόχοι μαχίμων γυναικῶν*): *παρὰ ταῖς γυναιξὶν ὑπάρχουσι δ̄ λόχοι. τοῦτο δέ φησιν, ὅτι καὶ παρὰ Λακεδαιμονίοις τέσσαρες ὑπάρχουσι λόχοι οἷς κέχρηται ὁ βασιλεύς. — τέτταρες λόχοι: ἀργότερον τὰ Λακώνων ἔοικεν ἐξειργάσθαι ὁ ποιητής. λόχοι γὰρ οὐκ εἰσὶ τέτταρες ἐν Λακεδαιμονίᾳ ἀλλὰ ε̄, Ἔδωλος, Σίνις, Ἀρίμας, Πλοάς, Μεσσοάγης. ὁ δὲ Θουκυδίδης ζ̄ φησὶ χωρὶς τῶν Σκιριτῶν.*

Schol. in Thucyd. 4, 8: *λόχοι Λακεδαιμονίων πέντε, Αἰδώλιος, Σίνις, Σαρίμας, Πλόας, Μεσοάτης.*

Hesych. s. *Ἐδωλός*: *λόχος Λακεδαιμονίων οὕτως ἐκαλεῖτο.*

542.

Schol. in Aristoph. Acharn. 320 *μὴ οὐ καταξαίνειν* (*τὸν ἄνδρα τοῦτον ἐς φοινικίδα*): . . . *Ἀριστοτέλης δέ*

3 *μόρων* codd. ‖ 7 *μοῖραι* codd. ‖ *ἑπτὰ* Phot. ‖ *μοίρας* codd. ‖ 12 dicere debebat *Ἀριστοτέλης δὲ ε̄, Θουκυδίδης* (5, 68) *ζ̄* ‖ 19 *Μεσοάτης* O. Müller ‖ 22 *sic*

φησιν ἐν τῇ *Λακεδαιμονίων πολιτείᾳ* χρῆσθαι Λακεδαιμονίους φοινικίδι πρὸς τοὺς πολέμους, τοῦτο μὲν ὅτι τὸ τῆς χρόας ἀνδρικόν, τοῦτο δὲ ὅτι τὸ τοῦ χρώματος αἱματῶδες τῆς τοῦ αἵματος ῥύσεως ἐθίζει καταφρονεῖν.

Moeris attic. s. **φοινικίς**: ἔνδυμα Λακωνικὸν ὁπότε εἰς πόλεμον ἴοιεν, διὰ τὸ ὁμοχροεῖν τῷ αἵματι. Ἀριστοτέλης ἐν πολιτείᾳ Λακεδαιμονίων.

Plutarch. instit. Lacon. 24: ἐν τοῖς πολέμοις φοινικίσιν ἐχρῶντο. ἅμα μὲν γὰρ ἡ χρόα ἐδόκει αὐτοῖς ἀνδρικὴ εἶναι, ἅμα δὲ τὸ αἱματῶδες τοῦ χρώματος πλείονα τοῖς ἀπείροις φόβον παρέχειν. καὶ τὸ μὴ εὐπερίφωρον δὲ τοῖς πολεμίοις εἶναι ἐάν τις αὐτῶν πληγῇ ἀλλὰ διαλανθάνειν διὰ τὸ ὁμόχρουν, χρήσιμον.

Aelian. var. hist. 6, 6: φοινικίδα δὲ ἀμπέχεσθαι κατὰ τὰς μάχας ἀνάγκη ἦν. ἔχειν δὲ τὴν χρόαν καὶ σεμνότητός τι· πρὸς ταύτῃ γε μὴν καὶ τὴν ῥύσιν τοῦ ἐπιγενομένου αἵματος ἐκ τῶν τραυμάτων ἔτι μᾶλλον ἐκπλήττειν τοὺς ἀντιπάλους, βαθυτέρας τῆς ὄψεως γινομένης καὶ φοβερωτέρας μᾶλλον.

Valer. Max. 2, 6, 2: *idem ad dissimulandum et occultandum vulnerum suorum cruorem punicis in proelio tunicis utebantur, non ne ipsis aspectus eorum terrorem, sed ne hostibus fiduciae aliquid adferret.*

543.

Harpocr. s. **καὶ γὰρ τὸ μηδένα τῶν μαχίμων ἄνευ τῆς τῶν ἀρχόντων γνώμης ἀποδημεῖν**: Ἰσοκράτους ἐν Βουσίριδι περὶ Λακεδαιμονίων ταῦτα λέγοντος ῥητέον ὅτι καὶ οἱ τὰς Λακεδαιμονίων πολιτείας γεγραφότες τὰ ὅμοια εἰρήκασιν· ὁ δὲ Ἀριστοτέλης οὐκ ἐξεῖναί φησιν ἀποδημεῖν τοῖς Λακεδαιμονίοις ὅπως μὴ ἐθίζωνται ἄλλων νόμων εἶναι φίλοι. τοῦ μέντοι Ἰσοκράτους τοὺς μαχίμους μόνους λέγοντος

7 λέγει cod. pro λακεδαιμονίων

κωλύεσθαι ἀποδημεῖν οἵ περὶ Ἀριστοτέλην τοὺς πάντας Λακεδαιμονίους φασίν.

Plutarch. inst. Lacon. 19: *ἀποδημεῖν δὲ οὐκ ἐξῆν αὐτοῖς ἵνα μὴ ξενικῶν ἐθῶν καὶ βίων ἀπαιδεύτων μετάσχωσι.*

544.

Zenob. prov. 2, 24 (Ps.-Diogen. prov. 2, 36, Plutarch. prov. 43): *ἁ φιλοχρηματία Σπάρταν ὀλεῖ, ἄλλο δὲ οὐδέν: αὕτη λέλεκται ἐπὶ τῶν ἐξ ἅπαντος κερδαίνειν βουλομένων. μετενήνεκται δὲ ἀπὸ χρησμοῦ δοθέντος Λακεδαιμονίοις, ἐν ᾧ ἔχρησε τότε ὁ θεὸς ἀπολεῖσθαι τοὺς Λακεδαιμονίους ὅταν ἀργύριον καὶ χρυσίον τιμήσωσι. μέμνηται τοῦ χρησμοῦ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Λακεδαιμονίων πολιτείᾳ.*

Schol. ad Eurip. Androm. 446 (p. 165 t. IV Dind.): *ὦ πᾶσιν ἀνθρώποισιν ἔχθιστοι βροτῶν (Σπάρτης ἔνοικοι ... αἰσχροκερδεῖς): ... ἑξῆς δὲ αὐτοὺς εἴς τε τὰ ἄλλα καὶ φιλοχρηματίαν κακῶς λέγει. καὶ Ἀριστοτέλης δὲ τοῦτο ἱστορεῖ ἐν τῇ τῶν Λακώνων πολιτείᾳ καὶ τὸ ὑπὸ τοῦ θεοῦ αὐτοματισθὲν προστίθησιν ἔπος· ἁ φιλοχρηματία Σπάρταν ὀλεῖ· ἄλλο γὰρ οὐδέν.*

545.

Eustath. ad Il. *ι*, 129 (p. 741, 16 Rom.): ... *κατὰ Αἴλιον Διονύσιον, ὃς καὶ τὸν τῆς παροιμίας Λέσβιον ᾠδὸν τὸν Τέρπανδρόν φησιν ἢ Εὐαινετίδην ἢ Ἀριστοκλείδην. καὶ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Λακεδαιμονίων πολιτείᾳ τὸ μετὰ Λέσβιον ᾠδὸν τὸν Τέρπανδρόν φησι δηλοῦν. ἐκαλοῦντο δέ, φησί, καὶ ὕστερον εἰς τὴν ἐκείνου τιμὴν πρῶτον μὲν ἀπό-*

6 *ὀλεῖ* Diod. Plut. Olympiod. Cic.: *ἕλοι* codd. Zen. et ceterorum paroemiogr. ‖ 16 *τοῦ* om. codd. ‖ 17 *ἁφιλοχρηματίας σπάρταν τις ἕλοι* A (Vat.) ‖ 21 *Εὐαινετίδην* Eust. Hes. s. *Λέσβιος ᾠδός*: *Εὐαίνετον* Phot. ‖ 24 *φησί* C. Müller: *φασί* codd. ‖ *τιμὴν* (cf. p. 336, 11): *ἐν Σπάρτῃ κήρυγμα ... τὸ μετὰ Λέσβιον ᾠδὸν ἐπὶ τιμῇ καὶ μνήμῃ Τερπάνδρου τοῦ παλαιοῦ κηρυττόμενον* (Plut. de sera num. vind. 13)

γονοι αὐτοῦ, εἶτα εἴ τις ἄλλος παρείη Λέσβιος, εἶθ' οὕτως οἱ λοιποὶ μετὰ Λέσβιον ᾠδόν, τὸν ἁπλῶς δηλαδὴ Λέσβιον.

Zenob. prov. 5, 9 *μετὰ Λέσβιον ᾠδόν: παροιμία ταττομένη ἐπὶ τῶν τὰ δεύτερα φερομένων ἐξ αἰτίας τοιᾶσδε. Λακεδαιμόνιοι στασιάζοντες μετεπέμψαντο κατὰ χρησμὸν τοῦ θεοῦ ἐκ Λέσβου τὸν μουσικὸν Τέρπανδρον· ἐλθὼν δὲ ἐκεῖνος καὶ τῇ μουσικῇ χρώμενος ἥρμοσεν αὐτῶν τὰς ψυχὰς καὶ τὴν στάσιν ἔπαυσεν. εἴποτε οὖν μετὰ ταῦτα μουσικοῦ τινος ἤκουον οἱ Λακεδαιμόνιοι, ἐπεφώνουν μετὰ Λέσβιον ᾠδόν.*

Hesych. s. *μετὰ Λέσβιον ᾠδόν: τοὺς ἀπογόνους τοῦ Τερπάνδρου ἀγαθοὺς ἡγουμένους εἶναι κιθαρῳδοὺς πρώτους εἰς τὸν ἀγῶνα προσκαλεῖσθαι, εἶτ' εἴ τις εἴη Λέσβιος ᾠδός.*

Photius s. *μετὰ Λέσβιον ᾠδόν: . . . ἐπὶ τῶν τὰ δεύτερα φερομένων· οἱ γὰρ Λακεδαιμόνιοι τοὺς Λεσβίους κιθαρῳδοὺς πρώτους προσεκαλοῦντο. ἀκαταστατούσης γάρ ποτε τῆς πόλεως αὐτῶν χρησμὸς ἐγένετο τὸν Λέσβιον ᾠδὸν μεταπέμπεσθαι. οἱ δ' ἐξ Ἀντίσσης Τέρπανδρον ἐφ' αἵματι φεύγοντα μεταπεμψάμενοι ἤκουον αὐτοῦ ἐν τοῖς συσσιτίοις καὶ κατεστάλησαν.*

Exc. pol. Heraclid. (p. 7, 5): *Λακεδαιμόνιοι τὸν Λέσβιον ᾠδὸν ἐτίμησαν· τούτου γὰρ ἀκούειν ὁ θεὸς χρησμῳδουμένοις ἐκέλευεν.*

Λευκαδίων.

546.

Strabo VII p. 322 in.: *ἐν δὲ τῇ Λευκαδίων (πολιτείᾳ Ἀριστοτέλης) καὶ αὐτόχθονά τινα Λέλεγα ὀνομάζει, τούτου δὲ θυγατριδοῦν Τηλεβόαν, τοῦ δὲ παῖδας δύο καὶ εἴκοσι Τηλεβόας, ὧν τινας οἰκῆσαι τὴν Λευκάδα.*

4 *τῶν*: *τοῖς* codd. ‖ 12 *εἶτ'* add. Schmidt ‖ 22 *χρησμῳδουμένου* cod.

Λοκρῶν.

547.

Polyb. exc. l. 12, 5: . . . *οὐκ ὤκνησα καὶ λέγειν καὶ γράφειν ὅτι τὴν ὑπ' Ἀριστοτέλους παραδιδομένην ἱστορίαν περὶ τῆς ἀποικίας ἀληθινωτέραν εἶναι συμβαίνει τῆς ὑπὸ Τιμαίου λεγομένης. σύνοιδα γὰρ τοῖς ἀνθρώποις ὁμολογοῦσιν ὅτι παραδόσιμος αὐτοῖς ἐστιν αὕτη περὶ τῆς ἀποικίας ἡ φήμη παρὰ πατέρων, ἣν Ἀριστοτέλης εἴρηκεν, οὐ Τίμαιος. καὶ τούτων γε τοιαύτας ἔφερον ἀποδείξεις. πρῶτον μὲν ὅτι πάντα τὰ διὰ προγόνων ἔνδοξα παρ' αὐτοῖς ἀπὸ τῶν γυναικῶν, οὐκ ἀπὸ τῶν ἀνδρῶν* . . . (6) *ἐκ τούτων ἄν τις συλλογιζόμενος Ἀριστοτέλει πρόσσχοι μᾶλλον ἢ Τιμαίῳ. καὶ μὴν τὸ συνεχὲς τούτῳ τελέως ἄτοπον· τὸ γὰρ ὑπολαμβάνειν, καθάπερ ἐκεῖνος ὑποδείκνυσιν, ὡς οὐκ εἰκὸς ἦν τοὺς οἰκέτας τῶν Λακεδαιμονίοις συμμαχησάντων τὴν τῶν κυρίων εὔνοιαν ἀναφέρειν πρὸς τοὺς ἐκείνων φίλους εὔηθες· οὐ γὰρ μόνον τὰς ἐννοίας ἀλλὰ καὶ τὰς ξενίας καὶ τὰς συγγενείας τῶν δεσποτῶν οἱ δουλεύσαντες, ὅταν ἐντυχήσωσι παραδόξως καὶ χρόνος ἐπιγένηται, πειρῶνται προσποιεῖσθαι* . . . *διὸ καὶ τὴν ὀνομασίαν τῇ πόλει τὴν ἀπὸ τῶν γυναικῶν εἰκότως ἐπέθεσαν καὶ τὴν οἰκειότητα τὴν κατὰ τὰς γυναῖκας προσεποιήθησαν, ἔτι δὲ τὰς φιλίας καὶ τὰς συμμαχίας τὰς προγονικὰς τὰς ἀπὸ τῶν γυναικῶν ἀνενεοῦντο. ἢ καὶ τὸ τοὺς Ἀθηναίους πορθῆσαι τὴν χώραν αὐτῶν οὐδέν ἐστι σημεῖον ψευδῆ λέγειν τὸν Ἀριστοτέλη· εὐλόγου γὰρ ὄντος ἐκ τῶν προειρημένων, εἰ καὶ δεκάκις ἦσαν οἰκέται, τοῦ προσπεποιῆσθαι τὴν τῶν Λακεδαιμονίων φιλίαν τοὺς ἐξάραντας ἐκ τῶν Λοκρῶν καὶ κατασχόντας εἰς τὴν Ἰταλίαν, εὔλογος γίνεται καὶ ἡ τῶν Ἀθηναίων ἀλλοτριότης* . . . *ἀλλὰ πῶς αὐτοὶ μὲν ἐξαπέστελλον οἱ Λακε-*

14 *συμμαχησάντων*: cf. A. P. p. 497 (Diod. 8, 42. Paus. 3, 3. O. Müller, Dorer II, 228) ‖ 29 *ἐξαπέστελλον*: cf. Strabo VI p. 279

δαιμόνιοι τοὺς ἀκμάζοντας εἰς τὴν πατρίδα τεκνοποιίας χάριν, τοὺς δὲ Λοκροὺς τὸ παραπλήσιον οὐκ εἴων ποιεῖν; ἕκαστα δὲ τούτων οὐ μόνον κατὰ τὸ πιθανὸν ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν ἀλήθειαν μεγάλην ἔχει διαφοράν . . . διόπερ οἱ Λοκροὶ μήτε ταῖς ἀραῖς ὄντες ἔνοχοι μήτε τοῖς ὅρκοις οἷς ὤμοσαν οἱ Λακεδαιμόνιοι μὴ πρότερον εἰς τὴν οἰκείαν ἐπανήξειν πρὶν ἢ τὴν Μεσσήνην κατὰ κράτος ἑλεῖν, τῆς μὲν κατὰ τὸ κοινὸν ἐξαποστολῆς εὐκόλως οὐ μετέσχον, κατὰ δὲ μέρος τὰς ἐπανόδους ποιούμενοι καὶ σπανίως ἔδοσαν ἀναστροφὴν ταῖς γυναιξὶ πρὸς οἰκέτας γενέσθαι συνήθειαν ἢ πρὸς τοὺς ἐξ ἀρχῆς ἄνδρας, ταῖς δὲ παρθένοις καὶ μᾶλλον· ὃ καὶ τῆς ἐξαναστάσεως αἴτιον γέγονεν. . . . (8) ἢ δεικτέον οὖν τὸν Ἀριστοτέλη κατὰ τὸν ἄρτι λόγον τὰ περὶ Λοκρῶν εἰρηκότα χάριτος ἢ κέρδους ἢ διαφορᾶς ἕνεκεν, ἢ μηδὲ τολμῶντας τοῦτο λέγειν ὁμολογητέον ἀγνοεῖν καὶ παραπαίειν τοὺς τοιαύτῃ χρωμένους ἀπεχθείᾳ καὶ πικρίᾳ κατὰ τῶν πέλας, οἵᾳ κέχρηται Τίμαιος κατὰ Ἀριστοτέλους. φησὶ γὰρ αὐτὸν εἶναι θρασὺν εὐχερῆ προπετῆ, πρὸς δὲ τούτοις κατατετολμηκέναι τῆς τῶν Λοκρῶν πόλεως εἰπόντα τὴν ἀποικίαν αὐτῶν εἶναι δραπετῶν, μοιχῶν, ἀνδραποδιστῶν.

ibid. 11: *μεταβὰς ἐπὶ τοὺς ἐν Ἰταλίᾳ Λοκροὺς πρῶτον μέν φησι (Τίμαιος) τήν τε πολιτείαν καὶ τὰ λοιπὰ φιλάνθρωπα τοῖς Λοκροῖς ἀμφοτέροις ⟨ὑπάρχειν ὅμοια, τὸν δ'⟩ Ἀριστοτέλη καὶ Θεόφραστον κατεψεῦσθαι τῆς πόλεως.*

Athen. VI p. 264 (cf. 272): *Τίμαιος δ' ὁ Ταυρομενίτης ἐν τῇ ἐνάτῃ τῶν ἱστοριῶν „οὐκ ἦν, φησί, πάτριον τοῖς*

8 *εὐκόλως*: *εἰκότως* Cobet, *εὐλόγως* Hultsch ‖ 9 cf. Dionys. perieg. 365: *σφετέρῃς μιχθέντες ἀνάσσαις* ‖ 10 *ἢ*: *μὴ* Hultsch. ‖ 20 *οἰκετῶν* (post *δραπετῶν*) codd. (del. Bekk.) ‖ 24 *ἀμφοτέροις Ἀριστοτέλη* codd. (suppl. Hultsch: *ἀμφοτέρους* Heyne) ‖ 25 *καὶ Θεόφραστον*: cf. infra 12, 23 *περὶ μὲν οὖν Ἀριστοτέλους καὶ Θεοφράστου* . . . *ἱκανὰ* etc.

Ἕλλησιν ὑπὸ ἀργυρωνήτων τὸ παλαιὸν διακονεῖσθαι", γράφων οὕτως „καθόλου δὲ ᾐτιῶντο τὸν Ἀριστοτέλη διημαρτηκέναι τῶν Λοκρικῶν ἐθῶν. οὐδὲ γὰρ κεκτῆσθαι νόμον εἶναι τοῖς Λοκροῖς, ὁμοίως δὲ οὐδὲ Φωκεῦσιν, οὔτε θεραπαίνας οὔτε οἰκέτας, πλὴν ἐγγὺς τῶν χρόνων."

548.

Schol. in Pindar. Olymp. 11, 17 (p. 241 Boeckh) νέμει γὰρ ἀτρέκεια πόλιν (al. l. ἁ τραχεῖα πόλις) Λοκρῶν . . . ὃ βούλεται λέγειν ἐστὶ τοιοῦτον· καίπερ τραχεῖα οὖσα εὐνομεῖται. διὰ τί δέ, φησὶν Ἀριστοτέλης. ἐπειδὴ γὰρ ἐχρῶντο τῷ θεῷ πῶς ἂν πολλῆς ταραχῆς ἀπαλλαγεῖεν, ἐξέπεσεν αὐτοῖς χρησμός, ἑαυτοῖς νόμους τίθεσθαι, ὅτε καί τις ποιμήν, ὄνομα δ' ἦν Ζάλευκος, πολλοὺς νόμους δυνηθείη τοῖς πολίταις εἰσενεγκεῖν δοκίμους. γνωσθεὶς δὲ καὶ ἐρωτηθεὶς πόθεν εὕροι, ἔφησεν ἐνύπνιον αὐτῷ τὴν Ἀθηνᾶν παρίστασθαι. διὸ αὐτός τε ἠλευθέρωται καὶ νομοθέτης κατέστη.

Clemens Alex. strom. 1, 26 p. 152 Sylb.: Χαμαιλέων τε ὁ Ἡρακλεώτης ἐν τῷ περὶ μέθης καὶ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Λοκρῶν πολιτείᾳ Ζάλευκον τὸν Λοκρὸν παρὰ τῆς Ἀθηνᾶς τοὺς νόμους λαμβάνειν ἀπομνημονεύουσιν.

Λυκίων.

Testis Sopater (Phot. bibl. cod. 161).

Μασσαλιωτῶν.

549.

Athen. XIII p. 576: τὸ ὅμοιον ἱστορεῖ γενέσθαι καὶ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Μασσαλιωτῶν πολιτείᾳ γράφων οὕτως· „Φωκαεῖς οἱ ἐν Ἰωνίᾳ ἐμπορίᾳ χρώμενοι ἔκτισαν Μασσαλίαν. Εὔξενος δ' ὁ Φωκαεὺς Νάνῳ τῷ βασιλεῖ, τοῦτο δ' ἦν αὐτῷ ὄνομα, ἦν ξένος. οὗτος ὁ Νάνος ἐπιτελῶν γάμους τῆς θυ-

18 τὴν Ἀθηνᾶν ἔφασκεν αὐτῷ φοιτῶσαν τοὺς νόμους ὑφηγεῖσθαι καὶ διδάσκειν (Plut. de sui laude 11) ‖ 20 Λυκίων: cf. G. Gilbert, Griech. Staatsalterthümer II, 183

γατρὸς κατὰ τύχην παραγενόμενον τὸν Εὔξενον παρακέκληκεν ἐπὶ τὴν θοίνην. ὁ δὲ γάμος ἐγίγνετο τόνδε τὸν τρόπον· ἔδει μετὰ τὸ δεῖπνον εἰσελθοῦσαν τὴν παῖδα φιάλην κεκερασμένην ᾧ βούλοιτο δοῦναι τῶν παρόντων μνηστήρων, ᾧ δὲ δοίη τοῦτον εἶναι νυμφίον. ἡ δὲ παῖς εἰσελθοῦσα δίδωσιν εἴτε ἀπὸ τύχης εἴτε καὶ δι' ἄλλην τινὰ αἰτίαν τῷ Εὐξένῳ· ὄνομα δ' ἦν τῇ παιδὶ Πέττα. τούτου δὲ συμπεσόντος καὶ τοῦ πατρὸς ἀξιοῦντος ὡς κατὰ θεὸν γενομένης τῆς δόσεως, ἔλαβεν ὁ Εὔξενος γυναῖκα καὶ συνῴκει μεταθέμενος τοὔνομα Ἀριστοξένην. καὶ ἔστι γένος ἐν Μασσαλίᾳ ἀπὸ τῆς ἀνθρώπου μέχρι νῦν Πρωτιάδαι καλούμενον· Πρῶτος γὰρ ἐγένετο υἱὸς Εὐξένου καὶ τῆς Ἀριστοξένης."

Harpocr. s. *Μασσαλία*: ... *ὅτι δὲ ... ὑπὸ Φωκαέων ᾤκιστο ἡ Μασσαλία καὶ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Μασσαλιωτῶν πολιτείᾳ δηλοῖ.*

Μεγαρέων.

550.

Strabo VII p. 322 in.: *ἐν δὲ τῇ Αἰτωλῶν* (*πολιτείᾳ Ἀριστοτέλης*) *τοὺς νῦν Λοκροὺς Λέλεγας καλεῖ, κατασχεῖν δὲ καὶ τὴν Βοιωτίαν αὐτούς φησιν. ὁμοίως δὲ καὶ ἐν τῇ Ὀπουντίων καὶ Μεγαρέων.*

Μεθωναίων.

551.

Athen. VI p. 235: *Ἀριστοτέλης δὲ ἐν τῇ Μεθωναίων πολιτείᾳ* „*παράσιτοι, φησί, τοῖς μὲν ἄρχουσι δύο καθ' ἕκαστον ἦσαν, τοῖς δὲ πολεμάρχοις εἷς. τεταγμένα δ' ἐλάμβανον παρ' ἄλλων τέ τινων καὶ τῶν ἁλιέων ὄψον.*"

552.

Zenob. prov. (coll. Milleri 3, 1: Mél. p. 369) s. *ἀμουσότερος Λειβηθρίων*: *Λειβήθριοι ἔθνος ἐστὶ Πιερικόν, οὗ*

27 **λειβήθριον** cod. (item DV. etc.) ‖ **περσικόν** cod. (quae eadem est v. l. in codd. Zen. et Diog.)

καὶ Ἀριστοτέλης μέμνηται ἐν τῇ Μεθωναίων πολιτείᾳ. λέγονται δὲ ἀμουσότατοι εἶναι οἱ Λειβήθριοι, ἐπειδὴ παρ' αὐτοῖς ἐγένετο ὁ τοῦ Ὀρφέως θάνατος.

Zenob. prov. (coll. vulg. alphabet.) 1, 79 (Ps.-Diog. 2, 26. DV. 1, 37) s. *ἀμουσότερος Λειβηθρίων: ἐπὶ τῶν ἀμούσων καὶ ἀπαιδεύτων. Λειβήθριοι γὰρ ἔθνος Πιερικόν ἐστιν οὔτε μέλους ἁπλῶς οὔτε ποιήματος ἔννοιαν λαμβάνον. λέγονται δὲ ἀμουσότατοι εἶναι, ἐπειδὴ παρ' αὐτοῖς ὁ τοῦ Ὀρφέως ἐγένετο θάνατος.*

Μηλιέων.

553.

Suid. s. *τῶν φιλτάτων τὰ φίλτατα: φησὶν Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Μηλιέων πολιτείᾳ τοὺς παῖδας γυμνοὺς ἐκφέρειν μέχρις ἐτῶν ιϛ καὶ καταφιλεῖν αὐτοὺς ἐν τοῖς συμποσίοις.*

Proverb. codd. Vatic. et Bodl. (App. ed. Gott. 5, 3): *τῶν φιλτάτων τὰ φίλτατα: Μηλίοις ἀνεῖλεν ὁ θεὸς φιλεῖν τῶν φιλτάτων τὰ φίλτατα· μέχρις οὖν ἐτῶν δέκα ἓξ γυμνοὺς περιέφερον τοὺς παῖδας καὶ κατεφίλουν ἐν Ὀλυμπίᾳ.*

554.

Phot. lex. (Proverb. Vat. et Bodl. ed. Gott. I p. 310) s. *τὸ Μηλιακὸν πλοῖον: τοῦτο ἐπὶ τῶν ἄγαν ῥεόντων πλοίων ἀπὸ ἱστορίας τινὸς εἴρηται. φησὶ γὰρ Ἀριστοτέλης Ἱππότην εἰς ἀποικίαν στελλόμενον τοῖς μὴ βουληθεῖσιν αὐτῷ συμπλεῖν καταράσασθαι· ἐπειδὴ γὰρ προφασιζόμενοι οἱ μὲν τὰς γυναῖκας αὐτοῖς ἀρρωστεῖν οἱ δὲ τὰ πλοῖα ῥεῖν κατέμενον, κατηράσατο μήτε πλοῖα στεγανὰ αὐτοῖς γενέσθαι ποτὲ καὶ ὑπὸ τῶν γυναικῶν κρατεῖσθαι ἀεί.*

Ps.-Diogenian. prov. 8, 31 *τὸ Μηλιακὸν πλοῖον: ἐπὶ τῶν ἄγαν ῥεόντων πλοίων. κατηράσαντο γὰρ Λακεδαιμόνιοι μηδέποτε στεγνὰ τὰ πλοῖα Μηλιέων γενέσθαι· παραβάται γάρ.*

(*Μηλίων.*)

555.

Plinius n. h. 4, 70: *Melos cum oppido, quam . . . Aristoteles Zephyriam (appellat).*

Steph. Byz. s. *Μῆλος*: *νῆσος μία τῶν Κυκλάδων, ὁμώνυμον ἔχουσα πόλιν . . . ἐκλήθη . . . καὶ Ζεφυρία.*

(*Μιλησίων.*)

556.

Parthenius erot. 14 *περὶ Ἀνθέως. ἱστορεῖ Ἀριστοτέλης καὶ οἱ τὰ Μιλησιακά. — Ἐκ δὲ Ἁλικαρνασσοῦ παῖς Ἀνθεὺς ἐκ βασιλείου γένους ὡμήρευσε παρὰ Φοβίῳ ἑνὶ τῶν Νηλειδῶν τότε κρατοῦντι Μιλησίων. τούτου Κλεόβοια, ἣν τινες Φιλαίχμην ἐκάλεσαν, τοῦ Φοβίου γυνὴ ἐρασθεῖσα πολλὰ ἐμηχανᾶτο εἰς τὸ προσαγαγέσθαι τὸν παῖδα. ὡς δὲ ἐκεῖνος ἀπεωθεῖτο ποτὲ μὲν φάσκων ὀρρωδεῖν μὴ κατάδηλος γένοιτο, ποτὲ δὲ Δία ξένιον καὶ κοινὴν τράπεζαν προισχόμενος, ἡ Κλεόβοια κακῶς φερομένη ἐν νῷ εἶχε τίσασθαι αὐτὸν ἀνηλεῆ τε καὶ ὑπέραυχον ἀποκαλουμένη. ἔνθα δὴ χρόνου προιόντος τοῦ μὲν ἔρωτος ἀπηλλάχθαι προσεποιήθη, πέρδικα δὲ τιθασὸν εἰς βαθὺ φρέαρ κατασοβήσασα ἐδεῖτο τοῦ Ἀνθέως ὅπως κατελθὼν ἀνέλοιτο αὐτόν· τοῦ δὲ ἑτοίμως ὑπακούσαντος διὰ τὸ μηδὲν ὑφορᾶσθαι, ἡ Κλεόβοια ἐπισείει στιβαρὸν αὐτῷ πέτρον. καὶ ὁ μὲν παραχρῆμα ἐτεθνήκει, ἡ δ' ἄρ' ἐννοηθεῖσα ὡς δεινὸν ἔργον δεδράκοι καὶ ἄλλως δὲ καομένη σφοδρῷ ἔρωτι τοῦ παιδὸς ἀναρτᾷ ἑαυτήν. Φοβίος μέντοι διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν ὡς ἐναγὴς παρεχώρησε Φρυγίῳ τῆς ἀρχῆς.*

557.

Athen. XII p. 523[e]: *Μιλήσιοι δὲ ἕως μὲν οὐκ ἐτρύφων,*

10 *Νηλειδῶν*: cf. Strabo XIV p. 633 *Μίλητον δ' ἔκτισεν Νηλεύς* ‖ 25 hic inserendum fort. fr. 556[a] Hes. s. *ἀειναῦται*: *ἀρχῆς ὄνομα παρὰ Μιλησίοις* = Plut. qu. Gr. 32

ἐνίκων Σκύθας, ὥς φησιν Ἔφορος, καὶ τάς τε ἐφ' Ἑλλησπόντῳ πόλεις ἔκτισαν καὶ τὸν Εὔξεινον πόντον κατῴκισαν πόλεσι λαμπραῖς καὶ πάντες ἐπὶ τὸν Μίλητον ἔθεον· ὡς δ' ὑπήχθησαν ἡδονῇ καὶ τρυφῇ κατερρύη τὸ τῆς πόλεως ἀνδρεῖον, φησὶν Ἀριστοτέλης, καὶ παροιμία τις ἐγεννήθη ἐπ' αὐτῶν „πάλαι ποτ' ἦσαν ἄλκιμοι Μιλήσιοι".

Ναξίων.

558.

Athen. VIII p. 348: Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ναξίων πολιτείᾳ περὶ τῆς παροιμίας (ὅτι οὐδεὶς κακὸς μέγας ἰχθύς) οὕτω γράφει· „τῶν παρὰ Ναξίοις εὐπόρων οἱ μὲν πολλοὶ τὸ ἄστυ ᾤκουν, οἱ δὲ ἄλλοι διεσπαρμένοι κατὰ κώμας. ἐν οὖν δή τινι τῶν κωμῶν, ᾗ ὄνομα ἦν Ληστάδαι, Τελεσταγόρας ᾤκει πλούσιός τε σφόδρα καὶ εὐδοκιμῶν καὶ τιμώμενος παρὰ τῷ δήμῳ τοῖς τ' ἄλλοις ἅπασι καὶ τοῖς καθ' ἡμέραν πεμπομένοις. καὶ ὅτε καταβάντες ἐκ τῆς πόλεως δυσωνοῖντό τι τῶν πωλουμένων, ἔθος ἦν τοῖς πωλοῦσι λέγειν ὅτι μᾶλλον ἂν προέλοιντο Τελεσταγόρᾳ δοῦναι ἢ τοσούτου ἀναδόσθαι. νεανίσκοι οὖν τινες ὠνούμενοι μέγαν ἰχθύν, εἰπόντος τοῦ ἁλιέως τὰ αὐτά, λυπηθέντες τῷ πολλάκις ἀκούειν, ὑποπιόντες ἐκώμασαν πρὸς αὐτόν. δεξαμένου δὲ τοῦ Τελεσταγόρου φιλοφρόνως αὐτούς, οἱ νεανίσκοι αὐτόν τε ὕβρισαν καὶ δύο θυγατέρας αὐτοῦ ἐπιγάμους. ἐφ' οἷς ἀγανακτήσαντες οἱ Νάξιοι καὶ τὰ ὅπλα ἀναλαβόντες ἐπῆλθον τοῖς νεανίσκοις· καὶ μεγίστη τότε στάσις ἐγένετο, προστατοῦντος τῶν Ναξίων Λυγδάμιδος, ὃς ἀπὸ ταύτης τῆς στρατηγίας τύραννος ἀνεφάνη τῆς πατρίδος."

559.

Plutarch. de mul. virtut. 17 (postquam Naxiorum belli contra Milesios et Erythraeos causa explicata, Polycritae historiam Diognetique Erythraeorum ducis amorem ex ipsis, ut ait, Naxiorum scriptoribus enarravit, haec addit): ὁ δ' Ἀριστο-

τέλης (cf. Parthen. erot. 9) φησὶν οὐδ' ἁλούσης τῆς Πολυκρίτης, ἄλλως δέ πως ἰδόντα τὸν Διόγνητον ἐρασθῆναι καὶ πάντα διδόναι καὶ ποιεῖν ἕτοιμον εἶναι· τὴν δὲ ὁμολογεῖν ἀφίξεσθαι πρὸς αὐτὸν ἑνὸς μόνου τυχοῦσαν, περὶ οὗ τὸν Διόγνητον, ὥς φησιν ὁ φιλόσοφος, ὅρκον ᾔτησεν. ἐπεὶ δ' ὤμοσεν, ἠξίου τὸ Δήλιον αὐτῇ δοθῆναι, Δήλιον γὰρ ἐκαλεῖτο τὸ χωρίον, ἄλλως δ' οὐκ ἂν ἔφη συνελθεῖν. ὁ δὲ καὶ διὰ τὴν ἐπιθυμίαν καὶ διὰ τὸν ὅρκον ἐξέστη καὶ παρέδωκε τῇ Πολυκρίτῃ τὸν τόπον, ἐκείνη δὲ τοῖς πολίταις. ἐκ δὲ τούτου πάλιν εἰς ἴσον καταστάντες ἐφ' οἷς ἠβούλοντο πρὸς τοὺς Μιλησίους διελύθησαν.

Gellius 3, 15: *cognito repente insperato gaudio exspirasse animam refert Aristoteles philosophus Polycritam nobilem feminam Naxo insula* (cf. Plut. l. c. αὐτὴ δὲ πρὸς ταῖς πύλαις γενομένη τοὺς πολίτας ἀπαντῶντας αὐτῇ, μετὰ χαρᾶς καὶ στεφάνων ὑποδεχομένους καὶ θαυμάζοντας, οὐκ ἤνεγκε τὸ μέγεθος τῆς χαρᾶς, ἀλλ' ἀπέθανεν αὐτοῦ πεσοῦσα περὶ τὴν πύλην· ὅπου τέθαπται, καὶ καλεῖται βασκάνου τάφος).

Νεοπολιτῶν.

In fragmento papyraceo saec. III quo librorum catalogus continetur praeter librum αριστοτελους αθηναιων πολιτειας aliis interiectis memoratur ⟨αρ⟩ιστοτελους πολιτεια νεοπο .... (tab. no. 13 apud E. de Muralt, Catalogue des manuscrits Grecs de la bibl. imp. St. Pétersb. 1864. cf. Zündel: Rhein. Mus. 1866 p. 432).

Ὀπουντίων.

560.

Strabo VII p. 321 fin.: ἐν δὲ τῇ Αἰτωλῶν (πολιτείᾳ Ἀριστοτέλης) τοὺς νῦν Λοκροὺς Λέλεγας καλεῖ, κατασχεῖν δὲ καὶ τὴν Βοιωτίαν αὐτούς φησιν· ὁμοίως δὲ καὶ ἐν τῇ Ὀπουντίων καὶ Μεγαρέων.

Steph. Byz. s. Φύσκος: πόλις Λοκρίδος, ἀπὸ Φύσκου τοῦ Αἰτωλοῦ Ἀμφικτύονος τοῦ Δευκαλίωνος . . . λέγεται

καὶ ἀρσενικῶς ὁ **Φύσκος**· *„**Φύσκος** δὲ ἀφ' οὗ οἱ Λέλεγες οἱ νῦν Λοκροί."*

561.

Schol. in Pindar. Ol. 9, 86 *ἀπὸ γᾶς Ἐπειῶν: Ἐπειῶν τῶν Ἠλείων . . . Ὀποῦντος ἦν θυγάτηρ (ἡ Πρωτογένεια) Ἠλείων βασιλέως, ἣν* Ἀριστοτέλης *Καμβύσην καλεῖ.*

Plutarch. qu. Gr. 15: *Τίς ἡ ξυλίνη κύων παρὰ Λοκροῖς;* **Φύσκου** *τοῦ Ἀμφικτύονος υἱὸς ἦν Λοκρός, ἐκ δὲ τούτου καὶ Καβύης Ὀποῦς. πρὸς ὃν ὁ πατὴρ διενεχθεὶς καὶ συχνοὺς τῶν πολιτῶν ἀναλαβὼν περὶ ἀποικίας ἐμαντεύετο· τοῦ δὲ θεοῦ φήσαντος κτίζειν πόλιν ὅπουπερ ἂν τύχῃ δηχθεὶς ὑπὸ κυνὸς ξυλίνης, ὑπερβαίνων εἰς τὴν ἑτέραν θάλασσαν ἐπάτησε κυνόσβατον, ἐνοχληθεὶς δὲ τῇ πληγῇ διέτριψεν ἡμέρας αὐτόθι πλείονας, ἐν αἷς καταμαθὼν τὸ χωρίον ἔκτισε πόλεις* **Φυσκεῖς** *καὶ Ὑάντειαν καὶ τὰς ἄλλας ὅσας οἱ κληθέντες Ὀζόλαι Λοκροὶ κατῴκησαν.*

Eustathius in Il. p. 277: *οἱ δὲ παλαιοί φασι καὶ ταῦτα· Ἀμφικτύονος καὶ Χθονοπάτρας ἀπόγονος* **Φύσκος**, *οὗ Λοκρός, ὧν ἀπὸ μὲν* **Φύσκου Φύσκοι** *πρώην, ἀπὸ δὲ Λοκροῦ Λοκροὶ οἱ αὐτοὶ ὠνομάσθησαν· Λοκροῦ δὲ Ὀποῦς, πρὸς ὃν διενεχθεὶς ὁ πατὴρ Λοκρὸς ἐᾷ μὲν ἄρχειν ἐκεῖνον, αὐτὸς δὲ οἰκεῖ τὰ πρὸς ἑσπέραν τοῦ Παρνασσοῦ ἔχων ὑφ' ἑαυτὸν τοὺς ἐκεῖ οἳ Ἑσπέριοί τε καὶ Ὀζόλαι ἐκαλοῦντο.*

Athen. II p. 70c: *Δίδυμος δ' ὁ γραμματικὸς ἐξηγούμενος παρὰ τῷ Σοφοκλεῖ τὸ* κύναρος ἄκανθα, *μήποτε, φησί, τὴν κυνόσβατον λέγει διὰ τὸ ἀκανθῶδες καὶ τραχὺ εἶναι τὸ φυτόν· καὶ γὰρ ἡ Πυθία ξυλίνην κύνα αὐτὸ εἶπε καὶ ὁ Λοκρὸς χρησμὸν λαβὼν ἐκεῖ πόλιν οἰκίζειν ὅπου ἂν ὑπὸ ξυλίνης κυνὸς δηχθῇ, καταμυχθεὶς τὴν κνήμην ὑπὸ κυνοσβάτου, ἔκτισε τὴν πόλιν.*

Hesych. s. κύναρος: *φυτόν τι, καὶ μήποτε ἡ κυνόσβα-*

8 *Ὀποῦς*: *Λοκρός* vulgo ‖ 14 *Ὑάνθειαν* vulgo (*Ὑαντία* Steph. B.)

τος, διὰ τὸ τραχὺ καὶ ἀκανθῶδες· κύνα γὰρ ξυλίνην τὴν κυνόσβατον ὁ θεὸς λέγει.

562.

Harpocr. s. *Ἄμφισσα*: πόλις τῆς Λοκρίδος. *Ἀριστοτέλης* ἐν τῇ Ὀπουντίων πολιτείᾳ οὕτω λέγει· „Ἀνδραίμων δὲ ἦν οἰκιστής, Ἄμφισσαν δ' ὠνόμασαν διὰ τὸ περιέχεσθαι τὸν τόπον ὄρεσιν.“

563.

Hesych. s. *Ἄσπετος*: ὁ Ἀχιλλεὺς ἐν Ἠπείρῳ, ὥς φησιν ὁ *Ἀριστοτέλης* ἐν Ὀπουντίων πολιτείᾳ.

Plutarch. Pyrrh. 1: καὶ Ἀχιλλεὺς ἐν Ἠπείρῳ τιμὰς ἰσοθέους ἔσχεν Ἄσπετος ἐπιχωρίῳ φωνῇ προσαγορευόμενος.

564.

Choeroboscus ad Theodosii canones p. 75 (t. I Gaisford): τὸ Μέδων, ἔστι δὲ κύριον ὄνομα, ὁ μὲν ποιητὴς Ὅμηρος διὰ τοῦ $\overline{\nu\tau}$ κλίνει, οἷον Μέδοντος, τῷ λόγῳ τῶν μετοχικῶν, Ἰσαῖος δὲ ὁ ῥήτωρ καὶ *Ἀριστοτέλης* ἐν Ὀπουντίων πολιτείᾳ Μέδωνος φασὶν ἀναλόγως.

Ὀρχομενίων.

565.

Coll. proverb. cod. Vat. et Bodl. (App. 4, 92 ed. Gott. I p. 456) s. τὸ Ἡσιόδειον γῆρας: *Ἀριστοτέλης* ἐν Ὀρχομενίων πολιτείᾳ δὶς τεθάφθαι φησὶ τὸν Ἡσίοδον καὶ ἐπιγράμματος τοῦδε τυχεῖν·

χαῖρε δὶς ἡβήσας καὶ δὶς τάφου ἀντιβολήσας,
Ἡσίοδ', ἀνθρώποις μέτρον ἔχων σοφίης.

παρόσον τό τε γῆρας ὑπερέβη καὶ δὶς ἐτάφη.

Suidas (Macar. pr. 8, 49) s. τὸ Ἡσιόδειον γῆρας: ἐπὶ τῶν ὑπεργήρων. φέρεται γὰρ καὶ ἐπίγραμμα Πινδάρου τοιοῦτο· χαῖρε κ. τ. λ.

23 ὑπερέβη: ἀπέβη vulgo

Io. Tzetzes (cf. A. P. p. 505 sqq.) prolegg. comm. in Hesiodi opp. p. 15 Gf. *Ἀριστοτέλης γὰρ ὁ φιλόσοφος, μᾶλλον δ' οἶμαι ὁ τοὺς Πέπλους συντάξας, ἐν τῇ Ὀρχομενίων πολιτείᾳ Στησίχορον τὸν μελοποιὸν εἶναί φησι υἱὸν Ἡσιόδου ἐκ τῆς Κλυμένης αὐτῷ γεννηθέντα τῆς Ἀμφιφάνους καὶ Γανύκτορος ἀδελφῆς, θυγατρὸς δὲ Φηγέως* (cf. Schol. in Hes. opp. 268 *Φιλόχορος δὲ Στησίχορόν φησι τὸν ἀπὸ Κλυμένης* sc. *υἱὸν εἶναι Ἡσιόδου*). — p. 17: *ἐπέγραψε δὲ καὶ Πίνδαρος· χαῖρε κ. τ. λ.*

Schol. (Procl.) in Hesiodi opp. 631 (p. 298 Gaisf.): *ἀοίκητον δὲ αὐτὸ (τὸ πολίχνιον τὴν Ἄσκραν) ὁ Πλούταρχος ἱστορεῖ καὶ τότε εἶναι, Θεσπιέων ἀνελόντων τοὺς οἰκοῦντας, Ὀρχομενίων δὲ τοὺς σωθέντας δεξαμένων. ὅθεν καὶ τὸν θεὸν Ὀρχομενίοις προστάξαι τὰ Ἡσιόδου λείψανα λαβεῖν καὶ θάψαι παρ' αὐτοῖς, ὡς καὶ Ἀριστοτέλης φησὶ γράφων τὴν Ὀρχομενίων πολιτείαν.*

Plutarchi sept. sap. conv. 19 (Hercher): *ἀνθρώπινον δὲ καὶ πρὸς ἡμᾶς τὸ τοῦ Ἡσιόδου πάθος· ἀκήκοας γὰρ ἴσως τὸν λόγον. Οὐκ ἔγωγε, εἶπον. Ἀλλὰ μὴν ἄξιον πυθέσθαι. Μιλησίου γὰρ ὡς ἔοικεν ἀνδρός, ᾧ ξενίας ἐκοινώνει ὁ Ἡσίοδος καὶ διαίτης ἐν Λοκροῖς, τῇ τοῦ ξένου θυγατρὶ κρύφα συγγενομένου καὶ φωραθέντος, ὑποψίαν ἔσχεν ὡς γνοὺς ἀπ' ἀρχῆς καὶ συνεπικρύψας τὸ ἀδίκημα, μηδενὸς ὢν αἴτιος, ὀργῇ δ' ἀκαίρῳ καὶ διαβολῇ περιπεσὼν ἀδίκως. ἀπέκτειναν γὰρ αὐτὸν οἱ τῆς παιδίσκης ἀδελφοὶ περὶ τὸ Λοκρικὸν Νέμειον ἐνεδρεύσαντες καὶ μετ' αὐτοῦ τὸν ἀκόλουθον ᾧ Τρωίλος ἦν ὄνομα. τῶν δὲ σωμάτων εἰς τὸν Δάφνον ποταμὸν ὠσθέντων τὸ μὲν τοῦ Τρωίλου εἰς τὴν θάλασσαν ἔξω φορούμενον ἐπεσχέθη περικλύστῳ χοιράδι*

24 *ὀργῆς δὲ καιρῷ* vulgo (corr. Hercher) ‖ 27 *εἰς τὸν δάφνον ποταμὸν* ego: *εἰς τὴν θάλασσαν* codd. ‖ 28 *εἰς τὴν θάλασσαν*: *εἰς τὸν δάφνον ποταμὸν* codd. (quae delevit Hercher, ego transposui)

μικρὸν ὑπὲρ τὴν θάλασσαν ἀνεχούσῃ· καὶ μέχρι νῦν Τρωΐλος ἡ χοιρὰς καλεῖται. τοῦ δ' Ἡσιόδου τὸν νεκρὸν εὐθὺς ἀπὸ γῆς ὑπολαβοῦσα δελφίνων ἀγέλη πρὸς τὸ Ῥίον ἐκόμιζε καὶ τὴν Μολυκρίαν. ἐτύγχανε δὲ Λοκροῖς ἡ τῶν Ῥίων καθεστῶσα θυσία καὶ πανήγυρις, ἣν ἄγουσιν ἔτι νῦν περιφανῶς περὶ τὸν τόπον ἐκεῖνον. ὡς δ' ὤφθη προσφερόμενον τὸ σῶμα, θαυμάσαντες ὡς εἰκὸς ἐπὶ τὴν ἀκτὴν κατέδραμον καὶ γνωρίσαντες ἔτι πρόσφατον τὸν νεκρόν, ἅπαντα δεύτερα τοῦ ζητεῖν τὸν φόνον ἐποιοῦντο διὰ τὴν δόξαν τοῦ Ἡσιόδου. καὶ τοῦτο μὲν ταχέως ἔπραξαν εὑρόντες τοὺς φονέας (add. Plut. de soll. an. 36: τοῦ κυνὸς ὑλακτοῦντος καὶ μετὰ βοῆς ἐπιφερομένου τοῖς φονεῦσιν)· αὐτούς τε γὰρ κατεπόντισαν ζῶντας καὶ τὴν οἰκίαν κατέσκαψαν. ἐτάφη δ' ὁ Ἡσίοδος πρὸς τῷ Νεμείῳ· τὸν δὲ τάφον οἱ πολλοὶ τῶν ξένων οὐκ ἴσασιν, ἀλλ' ἀποκέκρυπται, ζητούμενος ὑπ' Ὀρχομενίων, ὥς φασι, βουλομένων κατὰ χρησμὸν ἀνελέσθαι τὰ λείψανα καὶ θάψαι παρ' αὐτοῖς.

cf. Cert. Hom. et Hes. v. 214 West. (unde eadem Tzetzes l. c.): τοῦ δὲ ἀγῶνος διαλυθέντος διέπλευσεν ὁ Ἡσίοδος εἰς Δελφοὺς χρησόμενος καὶ τῆς νίκης ἀπαρχὰς τῷ θεῷ ἀναθήσων. προσερχομένου δὲ αὐτοῦ τῷ ναῷ ἔνθεον γενομένην τὴν προφῆτίν φασιν εἰπεῖν

ὄλβιος οὗτος ἀνήρ, ὃς ἐμὸν δόμον ἀμφιπολεύει,
Ἡσίοδος Μούσῃσι τετιμένος ἀθανάτῃσι·
τοῦ δή τοι κλέος ἔσται ὅσην τ' ἐπικίδναται ἠώς.
ἀλλὰ Διὸς πεφύλαξο Νεμείου κάλλιμον ἄλσος·
κεῖθι δέ τοι θανάτοιο τέλος πεπρωμένον ἐστίν.

ὁ δὲ Ἡσίοδος ἀκούσας τοῦ χρησμοῦ τῆς Πελοποννήσου μὲν ἀνεχώρει νομίσας τὴν ἐκεῖ Νεμέαν τὸν θεὸν λέγειν, εἰς δὲ

1 ἀνεχούσῃ Reiske: al. ἀπεχούσῃ, ὑπ(ερ)εχούσῃ ‖ 3 καὶ τὴν μολυκρίαν del. Hercher (fort. τὸ κατὰ τὴν Μ. vel τὸ καὶ Μολύκριον cf. Strabo p. 336. 427) ‖ 11 τοῦ κυνός: cf. (O. Friedel) Jahrb. f. Philol. Suppl. X Lpz. 1878—79 p. 241 sqq. ‖ 18 de hoc diff. Friedel l. c. p. 245. 262 sqq. ‖ 26 κάλλιστον cod.

Οἰνόην τῆς Λοκρίδος ἐλθὼν καταλύει παρὰ Ἀμφιφάνει καὶ Γανύκτορι, τοῖς Φηγέως παισίν, ἀγνοήσας τὸ μαντεῖον· ὁ γὰρ τόπος οὗτος ἐκαλεῖτο Διὸς Νεμείου ἱερόν. διατριβῆς δ' αὐτῷ πλείονος γενομένης ἐν τοῖς Οἰνεῶσιν, ὑπονοήσαντες οἱ νεανίσκοι τὴν ἀδελφὴν αὐτῶν μοιχεύειν τὸν Ἡσίοδον, ἀποκτείναντες εἰς τὸ μεταξὺ τῆς Εὐβοίας καὶ τῆς Λοκρίδος πέλαγος κατεπόντισαν. τοῦ δὲ νεκροῦ τριταίου πρὸς τὴν γῆν ὑπὸ δελφίνων προσενεχθέντος, ἑορτῆς τινὸς ἐπιχωρίου παρ' αὐτοῖς οὔσης ἀριαδνείας πάντες ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν ἔδραμον καὶ τὸ σῶμα γνωρίσαντες ἐκεῖνο μὲν πενθήσαντες ἔθαψαν, τοὺς δὲ φονεῖς ἀνεζήτουν. οἱ δὲ φοβηθέντες τὴν τῶν πολιτῶν ὀργήν, κατασπάσαντες ἁλιευτικὸν σκάφος διέπλευσαν εἰς Κρήτην. οὓς κατὰ μέσον τὸν πλοῦν ὁ Ζεὺς κεραυνωθεὶς κατεπόντωσεν, ὥς φησιν Ἀλκιδάμας ἐν μουσείῳ . . . ὕστερον δὲ Ὀρχομένιοι κατὰ χρησμὸν μετενέγκαντες αὐτὸν παρ' αὐτοῖς ἔθαψαν καὶ ἐπέγραψαν ἐπὶ τῷ τάφῳ·

Ἄσκρη μὲν πατρὶς πολυλήιος· ἀλλὰ θανόντος
ὀστέα πληξίππων γῆ Μινύων κατέχει
Ἡσιόδου, τοῦ πλεῖστον ἐν ἀνθρώποις κλέος ἐστὶν
ἀνδρῶν κρινομένων ἐν βασάνῳ σοφίης.

566.

Pollux 10, 165: *ἐν δὲ Ἀριστοτέλους Ὀρχομενίων πολιτείᾳ (ἀχάνη) μέτρον ἐστὶν Ὀρχομένιον τετταράκοντα πέντε μεδίμνους χωροῦν Ἀττικούς.*

Schol. ad Aristoph. Acharn. 108 *οὐκ, ἀλλ' ἀχάνας: ἀχάνη μέτρον ἐστὶν . . . ἐχώρει δὲ μεδίμνους Ἀττικοὺς μ̄ε̄, ὡς μαρτυρεῖ Ἀριστοτέλης.*

Synag. lex. Seg. p. 473, 32 *ἀχάνη: μέτρον Βοιώτιον πολλῶν τινων μεδίμνων. οὕτως Ἀριστοτέλης.*

1 *Οἰνεῶνα* Thuc. ‖ 4 *οἰνῶσιν* cod. ‖ 6 *εὐβοίας*: sic etiam Tzetzes (qui Cert. auctore utitur). cf. A. P. p. 508 ‖ 9 *ἀριαδνείας* (sic cod.): fort. leg. *οἱ Ῥιανοὶ (-νεῖς?)* ‖ 18 *μιννὰς* cod. ‖ 23 *πέντε* add. Salmasius ‖ 28 *ἀριστοφάνης* cod.

Hesych. s. *ἀχάνη: μέτρον σίτου, ἐν Βοιωτίᾳ χωροῦν μεδίμνους μ̅ε̅.*

Παρίων.

Testis Sopater (Phot. bibl. cod. 161).

Πελληνέων.

Habebat Cicero in bibliotheca (ep. ad Att. 2, 2).

567.

Harpocr. s. *μαστῆρες: . . . ἔοικεν ἀρχή τις εἶναι ἀποδεδειγμένη ἐπὶ τὸ ζητεῖν τὰ κοινὰ τοῦ δήμου, ὡς οἱ ζητηταὶ καὶ οἱ ἐν Πελλήνῃ μαστροί, ὡς Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Πελληνέων πολιτείᾳ.*

Photius (Lex. Seg.) s. *μαστῆρες: οἱ τὰ φυγαδευτικὰ χρήματα εἰσπράττοντες, οἱονεὶ ζητηταὶ τῶν φυγαδευτικῶν χρημάτων τῶν ἀειφυγίαν φυγαδευθέντων· ἐκλήθησαν δὲ μαστῆρες ἀπὸ τῶν κυνηγῶν τῶν ἐν τοῖς μαστοῖς τῶν ὀρῶν ζητούντων τὰ θηρία.*

(*Ῥηγίνων.*)

568.

Pollux 5, 75: *καὶ μὴν Ἀναξίλας ὁ Ῥηγῖνος οὔσης, ὡς Ἀριστοτέλης φησίν, τῆς Σικελίας τέως ἀγόνου λαγῶν, ὁ δὲ εἰσαγαγών τε καὶ θρέψας, ὁμοῦ δὲ καὶ Ὀλύμπια νικήσας ἀπήνῃ, τῷ νομίσματι τῶν Ῥηγίνων ἐνετύπωσεν ἀπήνην καὶ λαγών.*

Exc. pol. Heraclid. (p. 21, 15): *ἐτυράννησε δὲ αὐτῶν Ἀναξίλας Μεσσήνιος. καὶ νικήσας Ὀλύμπια ἡμιόνοις εἱστίασε τοὺς Ἕλληνας, καί τις αὐτὸν ἐπέσκωψεν εἰπών· οὗτος τί ἂν ἐποίει νικήσας ἵπποις; ἐποίησε δὲ καὶ ἐπινίκιον Σιμωνίδης* (Ar. p. 1405^b 26).

2 *μέδιμνον ἓν* cod. || 9 *πελληνίων* codd. ceterum *μαστροὶ* etiam in Delph. pol. Bull. de corr. hellén. V, 169 et civ. insulae Rhodi Dittenberger Syll. (ind. p. 764) || 20 *ἀπήνῃ: ἡμιόνοις* exc. Heracl. p. 21, 16 (*ὀρεῦσιν* Ar. p. 1405^b 25) || 21 *λαγών*: cf. Poll. 9, 84

(Ῥοδίων.)

569.

Schol. vet. vulg. ad Pindar. Olymp. 7 inscr. *Διαγόρᾳ Ῥοδίῳ πύκτῃ: περὶ δὲ τούτου τοῦ Διαγόρου ἱστόρηται τοιαῦτα. κατὰ γὰρ τὴν Ὀλυμπίαν ἕστηκεν ὁ Διαγόρας μετὰ τὴν Λυσάνδρου εἰκόνα, πηχῶν τεσσάρων δακτύλων πέντε, τὴν δεξιὰν ἀνατείνων χεῖρα, τὴν δὲ ἀριστερὰν εἰς ἑαυτὸν ἐπικλίνων. μετὰ δὲ τοῦτον ἵσταται καὶ ὁ Δαμάγητος ὁ πρεσβύτατος τῶν παίδων αὐτοῦ, ὃς ἦν καὶ ὁμώνυμος τῷ πάππῳ, παγκράτιον προβεβλημένος, καὶ αὐτὸς πηχῶν τεσσάρων, ἐλάττων δὲ τοῦ πατρὸς δακτύλων δ̄. ἐχόμενος δὲ τούτου ἕστηκε Δωριεὺς ἀδελφός, πύκτης καὶ αὐτὸς προβεβλημένος. τρίτος δὲ μετ' ἐκεῖνον Ἀκουσίλαος, τῇ μὲν ἀριστερᾷ ἱμάντα ἔχων πυκτικόν, τὴν δὲ δεξιὰν ὥσπερ πρὸς εὐχὴν ἀνατείνων. καὶ οὗτοι μὲν οἱ τοῦ νικηφόρου παῖδες ἐν στήλαις ἵστανται σὺν τῷ πατρί, μετ' ἐκείνους δὲ καὶ θυγατέρων αὐτοῦ νικηφόροι υἱοὶ δύο, Εὐκλῆς πυγμῇ νικήσας ἀνδρῶν καὶ μετ' ἐκεῖνον Πεισίρροδος. καὶ λέγεται κατὰ τὴν Ὀλυμπίαν νικήσαντας τοὺς παῖδας κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν τῷ πατρί, περιλαβόντας οὖν τὸν Διαγόραν περιϊέναι τὸ στάδιον μακαριζομένους ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων. χρόνῳ δὲ ὕστερόν φασι καὶ τὴν τούτου θυγατέρα Καλλιπάτειραν ἐλθεῖν εἰς τὴν Ὀλυμπίαν καὶ αἰτεῖν παρὰ τῶν ἑλλανοδικῶν ἐπι-*

2 Ed. pr. Rom. 1515 (cum seqq.) = e, cod. Vindob. gr. hist. 130 (a me collatus) = v, cod. Vratislav. A = A ‖ 8 *πρεσβύτατος* Boeckh: *πρεσβύτερος* ev ‖ 9 *τεσσάρων* e (*δ̄* v): *πέντε* Boeckh ex A (ε̄) ‖ 11 *Δωριεὺς* Beck (e Paus. etc.): *διώρευς* ev ‖ 13 *ὥσπερ πρὸς εὐχὴν* ego ex v: *ὡς πρὸς προσευχὴν* e ‖ 16 *Εὐκλῆς* Heyne (e Paus.): *εὔκλων* ev ‖ 17 *ἀνδρῶν* ego: *ἄνδρωνα* (vulgo *Ἄνδρωνα*) ev ‖ *Πεισίρροδος* ego (*Πεισίροδος* Paus., *Πεισίρροθος* Boeckh ex A): *πεισιρρόθιος* ev ‖ *καὶ λέγεται* Boeckh: *καὶ λελεγέ|της* e, *καὶ λελεγέ τῆς* v ‖ 18 *νικήσαντες* (*τοὺς παῖδας* om) e ‖ 19 *περιλαβόντας* e: *παραλαβόντας* v (*περιβαλόντας* secundum A) ‖ 21 *Καλλιπάτειραν* Boeckh ex A et Paus.: *ἀριστοπάτειραν* ev (item infra)

τρέψαι τὴν θέαν αὐτῇ, τοὺς δὲ κωλύειν φάσκοντας κατὰ νόμον γυναῖκα μὴ θεωρεῖν τὸν γυμνικὸν ἀγῶνα· τὴν δὲ φῆσαι πρὸς αὐτοὺς οὐκ ἴσην εἶναι ταῖς ἄλλαις γυναιξίν, ἀλλὰ φέρειν πλέον τι ταῖς προγονικαῖς ἀρεταῖς ἐπερειδομένην· καὶ δεῖξαι τάς τε τοῦ πατρὸς καὶ τῶν ἀδελφῶν στήλας, καὶ οὕτω νικηθέντας τοὺς ἑλλανοδίκας ἐπιχωρῆσαι καὶ συνήθειαν νόμου διαλῦσαι καὶ τῇ Καλλιπατείρᾳ τὴν θέαν ἐπιτρέψαι. καὶ τὰ μὲν περὶ αὐτῶν τοσαῦτα. ἱστόρηται δὲ ὁ Διαγόρας Ἑρμοῦ παῖς γεγενῆσθαι· φασὶ γὰρ αὐτοῦ τὴν μητέρα εἰς ἀγρόν που πορευομένην, εἶτα καύματος σφοδροῦ ἐπισχόντος ἐπικλιθῆναί τινι Ἑρμαίῳ τεμένει καὶ οὕτω τὸν θεὸν αὐτῇ συνελθεῖν, τὸν δὲ Διαγόραν οὕτω τεκεῖν αὐτήν, ὃς πρῶτος ἀφ' Ἡρακλέους λέγεται τοιοῦτος γενέσθαι.

Schol. cod. Vrat. A: *Διαγόρα νικήσαντι τὴν οθ̄ ὀλυμπιάδα. τοῦτον δὲ τὸν διαγόραν οἱ ῥόδιοι ἑρμοῦ παῖδα φασί. πορευομένην γὰρ τὴν μητρὶ αὐτοῦ εἰς ἀγρὸν καὶ ἀναπαυομένην πρὸς ἑρμαίῳ τινὶ μιγῆναι τὸν θεὸν   ἐκ τούτου γενέσθαι τὸν διαγόραν. περὶ τοῦ διαγόρου εἶπε μὲν καὶ ἀ ρ ι σ τ ο τ έ λ η ς. καὶ ἀπόλλας μαρτυροῦσιν ὅτι δυῶν πηχῶν καὶ γ̄ ἦσαν δακτύλων ἠνέωχε δὲ καὶ δαμάχητον υἱὸν πρεσβύτατον τῶν παίδων. τετράπηχυν τὸ μέγεθος. τοῦ πατρὸς ἐλάττονα ε̄ δακτύλων. ἔσχε δὲ καὶ ἄλλον ἀδελφὸν ἀκουσίλαον. θυγατέρων δὲ υἱοὺς εὐκλεέστατον· καλλιάνακτα καὶ πεισίρροθον. οὗτοι δὲ πολλὰς ͵νίκας ἐν τῶν ὀλυμπίων ἔσχον δέκα. ἐκ πυθίων δὲ ἔφη ὅτι παῖδες τούτων διαφόρους ἀγῶνας νικήσαντες καὶ περιβαλόντες τὸν ἀδελφὸν διεξῆλθον μακαριζόμενοι. ἀφ' οὗ ἡρακλῆς συνέθηκε τὸν ἀγῶνα μηδενί πω τοιαῦτα συμβῆναι. ὥστε καὶ τὸν πατέρα καὶ τοὺς υἱοὺς ὀλυμπιονίκας γενέσθαι ἡ θυγατὴρ καὶ τούτου ἦλθεν εἰς τὰ ὀλύμπια ᾗ ὄνομα καλλιπάτρει. ἐκωλύετο δὲ ὑπὸ τῶν ἑλλα-*

3 *οὐκ ἴσην* ev (*οὐχ ὁμοίαν* A) ‖ 6 *ἐπιχωρῆσαι* Heyne (*συγχωρῆσαι* A): *ἐπιχειρῆσαι* ev ‖ 14 exscripsit Eduardus Lübbert ‖ 23 corr. (e Paus.) *Εὐκλέα τὸν Καλλιάνακτος*

νοδίκων γυνὴ οὖσα θεωρῆσαι τὰ ὀλύμπια. ἡδὲ ἡδὲ οὐχ ὁμοῖα ἔφη εἶναι ταῖ ἄλλαις γυναιξίν. ἔσχε γὰρ καὶ τὸν πατέρα διαγόραν καὶ τοὺς τρεῖς ἀδελφοὺς ὀλυμπιονίκας. δαμάγητον. δωρέα. ἀκουσίλαον. καὶ ε̄ ἀ δλ[a)] παῖδας εὐκλεα. καὶ αὐτῆς υἱὸν πεισίρροθον. καὶ τούτων εἰκόνα εἶναι ἐν ὀλυμπία οἱ ἑλλανοδίκαι. αἱ δὲ ἡσθέντες συνεχώρησαν αὐτῇ θεωρεῖν (sic).

Σαμίων.

570.

Plin. n. h. 5, 135: *Samon . . . Partheniam primum appellatam* *Aristoteles* *tradit, postea Dryussam, deinde Anthemussam.*

Steph. Byz. s. *Σάμος*: *ἐπιφανὴς πρὸς τῇ Καρίᾳ νῆσος. ἐκλήθη δὲ πρότερον Παρθενία καὶ Δρυοῦσσα καὶ Ἀνθεμοῦσσα . . .*

Strabo XIV p. 637: *ἐκαλεῖτο δὲ Παρθενία πρότερον οἰκούντων Καρῶν, εἶτα Ἀνθεμοῦς.*

Schol. in Apoll. Rh. 2, 867: *Παρθενία δὲ ἡ Σάμος ἐκαλεῖτο. ἐκέχρητο γὰρ πολλοῖς ὀνόμασι. καὶ γὰρ . . . Παρθενία καὶ Ἀνθεμοῦσσα ἐκαλεῖτο.*

Exc. pol. Heracl. (p. 15, 1): *ἡ δὲ νῆσος Παρθενία, ὕστερον δὲ Δρυοῦσα.*

Hesych. s. *Δρυοῦσσα*: *ἡ Σάμος τὸ παλαιόν.*

id. s. *Δόρυσσα*: *οὕτως ἐκαλεῖτο ἡ Σάμος.*

571.

Schol. in Apollon. Rh. 1, 188 p. 315, 16 (Keil) *Παρθενίης Ἀγκαῖος*: *Ἀριστοτέλης* *φησί, τιθεὶς ἐπὶ Ἀγκαίου τὴν παροιμίαν, ὅτι γέγονε φιλογέωργος Ἀγκαῖος καὶ πολλὰς ἐφύτευσεν ἀμπέλους. εἰπόντος δὲ αὐτῷ τοῦ θεράποντος ὅτι θᾶττον ἀποθανεῖται ἢ πίεται ἐκ τοῦ καρποῦ τοῦ ἀμπέλου, Ἀγκαῖος ὡρίμου γενομένου τοῦ καρποῦ τρίψας βότρυν ἐκά-*

16 corr. *Ἀνθεμοῦσσα* ‖ 21 *δρύουσα* cod.

λεσε τὸν θεράποντα καὶ εἶπεν ὡς ἔζησεν μέχρις οὗ καρποφορήσῃ ἡ ἄμπελος, καὶ ἔμελλε πίνειν. τοῦ δὲ θεράποντος εἰπόντος „πολλὰ μεταξὺ πέλει κύλικος καὶ χείλεος ἄκρου", διηγγέλη αὐτῷ τις σῦς διαλυμαινόμενος τὴν χώραν, ἐφ' ὃν ἐκδραμὼν πρὶν πίῃ ἀνῃρέθη ὑπ' αὐτοῦ. διὸ ἐπεκράτησεν ἡ παροιμία ἐπὶ τῶν παρὰ προσδοκίαν τι πραττόντων.

Zenob. prov. (coll. Milleri 2, 96: Mél. p. 368) πολλὰ μεταξὺ πέλει κύλικος: . . . Ἀριστοτέλης δέ φησιν Ἀγκαῖόν τινα Σαμίων βασιλέα μέλλοντα πίνειν ἀκοῦσαι κραυγὴν περὶ θήραν γενομένην καὶ ἐξελθόντα συμπλακῆναι τῷ συὶ καὶ ἀποθανεῖν· ὅθεν εἰρῆσθαι τὴν παροιμίαν οὕτως, πολλὰ μεταξὺ πέλει κύλικος καὶ χείλεος ἄκρου.

Zenob. prov. (vulg.) 5, 71 (Ps.-Diogen. 7, 46) πολλὰ μεταξὺ πέλει κύλικος καὶ χείλεος ἄκρου: παροιμία λεχθεῖσα ἐξ αἰτίας τοιαύτης· Ἀγκαῖος παῖς Ποσειδῶνος φυτεύων ἀμπελῶνα βαρέως ἐπέκειτο τοῖς οἰκέταις. εἷς δὲ τῶν οἰκετῶν ἔφη μὴ μεταλήψεσθαι τὸν δεσπότην τοῦ καρποῦ. ὁ δὲ Ἀγκαῖος ἐπειδὴ ὁ καρπὸς ἐφθάκει, χαίρων ἐτρύφα καὶ τὸν οἰκέτην ἐκέλευσε κεράσαι αὐτῷ. μέλλων δὲ τὴν κύλικα προσφέρειν τῷ στόματι ὑπεμίμνησκεν αὐτὸν τοῦ λόγου, ὁ δὲ ἔφη τὸν εἰρημένον στίχον. τούτων ἔτι λεγομένων <ἄλλος> οἰκέτης ἦλθεν ἀπαγγέλλων ὡς ὑπερμεγέθης σῦς τὸν ὄρχατον λυμαίνεται. ὁ δὲ Ἀγκαῖος ἀποβαλὼν τὴν πόσιν ἐπὶ τὸν σῦν ὥρμησε καὶ πληγεὶς ὑπ' αὐτοῦ ἐτελεύτησεν· ὅθεν ἡ παροιμία.

Schol. ad Odyss. χ, 9 (p. 706, 14 Dind. cf. A. P. p. 519) λέγει δὲ Ἀριστοτέλης περὶ τῆς παροιμίας (πολλὰ μεταξὺ κ. τ. λ.) οὕτως· Ἀγκαῖος ὁ Ποσειδῶνος καὶ Ἀστυπαλαίας Σάμιος ὢν τὸ γένος, ἔχων οἰκέτην ἀπὸ Κρήτης ἐκέλευσεν αὐτὸν προσφέρειν ποτὸν πίνειν ὅθεν ἐντεῦθεν αἱ ἄμπελοι τυγχάνουσιν. εἰπόντος δὲ αὐτοῦ ὡς οὐ δυνήσεται πιεῖν, αὐτὸς ὁ Ἀγκαῖος κατακερτομήσας τοὺς θεράποντας ἔλαβε

21 ἄλλος add. cod. Bodl. et Diog.

τὴν κύλικα καὶ προσέθετο. λέξαντος δὲ ἐκείνου „πολλὰ μεταξὺ πέλει κύλικος καὶ χείλεος ἄκρου“, ἄφνω συνέβη χρῆμα συὸς μεγάλου ἐπιβαρῆσαι τοῖς Ἀγκαίου χωρίοις· ἀκούσαντα δὲ αὐτὸν ἀπὸ τῶν χειλέων τὴν κύλικα καταθεῖναι καὶ διαδραμεῖν πρὸς τὸν ἄγριον, συμβαλόντα δὲ τῷ κάπρῳ τελευτῆσαι. ἔνθεν φασὶ καταρρυῆναι τὴν παροιμίαν.

Exc. pol. Heracl. p. 15, 2 Σαμίων ... ἐβασίλευσε δ' αὐτῶν Ἀγκαῖος, ἀφ' οὗ τὰς ἀμπέλους ὁ θεράπων φυτεύων φησί „πολλὰ μεταξὺ κ. τ. λ.

572.

Aelian. de nat. an. 12, 40: Σάμιοι δὲ πρόβατον (τιμῶσι) ... Σαμίοις δὲ καὶ αὐτοῖς τοιοῦτο χρυσίον (ἱερὸν) κλαπὲν πρόβατον ἀνεῦρε καὶ ἐντεῦθεν Μανδρόβουλος ὁ Σάμιος τῇ Ἥρᾳ πρόβατον ἀνάθημα ἀνῆψε ... τὸ δὲ Ἀριστοτέλης (λέγει).

573.

Schol. in Aristoph. av. 471 οὐδ' Αἴσωπον πεπάτηκας: ὅτι τὸν λογοποιὸν Αἴσωπον διὰ σπουδῆς εἶχον. [ἦν δὲ ὁ Αἴσωπος Θρᾷξ, ἠλευθερώθη δὲ ὑπὸ Ἴδμονος τοῦ κωφοῦ. ἐγένετο δὲ πρῶτον Ξάνθου δοῦλος ... διὰ σπουδῆς δὲ εἶχον τὸν Αἴσωπον.] καὶ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Σαμίων πολιτείᾳ εἰπόντα φησὶν αὐτὸν μῦθον ηὐδοκιμηκέναι.

Exc. pol. Heracl. (p. 15, 10): Αἴσωπος δὲ ὁ λογοποιὸς εὐδοκίμει τότε. [ἦν δὲ Θρᾷξ τὸ γένος, ἠλευθερώθη δὲ ὑπὸ Ἴδμονος τοῦ κωφοῦ, ἐγένετο δὲ πρῶτον Ξάνθου δοῦλος.

5 διαδραμεῖν Vind. Marc.: δραμεῖν vulgo || ἄγριον Vind.: ἄγριον ὗν Marc. c. vulg. || 6 φασὶ Vind.: φησὶ Marc. c. vulg. || καταρρυῆναι Vind.: κατανοῆσαι Marc. c. vulg. || 17 Ἴδμονος (Ἰάδμονος Herod. 2, 134): cf. fr. 487 || 20 μῦθον scil. ὑπὲρ τοῦ δημαγωγοῦ ad Samios (Ar. rhet. p. 1393 b 9. 23 sqq.): cf. Schneidewin ad Heracl. p. 74 || 22 (= 14) ἦν δὲ ... Didymea haec nihil ad h. l. Ar. (A. P. p. 521). Didymum scil. qui citaverat Aristotelem, excerpsit Heraclides omisso testis nomine Aristotelis

574.

Exc. pol. Heracl. p. 15, 13: *τὴν δὲ πολιτείαν τῶν Σαμίων Συλοσῶν ἠρήμωσεν, ἀφ' οὗ καὶ ἡ παροιμία „ἕκητι Συλοσῶντος εὐρυχωρίη“.*

Zenob. prov. (vulg.) 3, 90 . . . *ἐπεὶ δὲ πικρῶς καὶ χαλεπῶς ἦρχεν, ἐκλιπόντες τὴν νῆσον οἱ πλείους μετῴκησαν.*

Strabo XIV p. 638 *πικρῶς δ' ἦρξεν (ὁ Σ.) ὥστε καὶ ἐλειπάνδρησεν ἡ πόλις. κἀκεῖθεν ἐκπεσεῖν συνέβη τὴν παροιμίαν „ἕκητι Συλοσῶντος εὐρυχωρίη“.*

575.

Photius *Σαμίων ὁ δῆμός (ἐστιν) ὡς πολυγράμματος: Ἀριστοφάνης Βαβυλωνίοις, ἐπισκώπτων τοὺς ἐστιγμένους· οἱ γὰρ Σάμιοι καταπονηθέντες ὑπὸ τῶν τυράννων σπάνει τῶν πολιτευομένων ἐπέγραψαν τοῖς δούλοις ἐκ πέντε στατήρων τὴν ἰσοπολιτείαν, ὡς Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Σαμίων πολιτείᾳ.*

576.

Zenob. prov. 6, 12 *τὸ περὶ Δρῦν σκότος: Ἀριστοτέλης φησὶν ἐν τῇ Σαμίων πολιτείᾳ Πριηνέων πολλοὺς ὑπὸ Μιλησίων ἀναιρεθῆναι περὶ τὴν καλουμένην Δρῦν· ὅθεν καὶ τὰς Πριηνείας γυναῖκας ὀμνύναι τὸ περὶ Δρῦν σκότος.*

Plutarch. quaest. Graec. 20: *Τίς ὁ λεγόμενος ἐν Πριήνῃ παρὰ Δρυὶ σκότος; Σάμιοι καὶ Πριηνεῖς πολεμοῦντες ἀλλήλοις τὰ μὲν ἄλλα μετρίως ἐβλάπτοντο καὶ ἔβλαπτον, μάχης δὲ μεγάλης γενομένης χιλίους Σαμίων οἱ Πριηνεῖς ἀπέκτειναν. ἑβδόμῳ τε ὕστερον ἔτει Μιλησίοις συμβαλόντες παρὰ τὴν καλουμένην Δρῦν, τοὺς ἀρίστους ὁμοῦ τε καὶ πρώτους ἀπέβαλον τῶν πολιτῶν· ὅτε καὶ Βίας ὁ σοφὸς εἰς Σάμον*

2 *ἠρήμωσεν*: cf. Herod. 2, 149 *τὴν δὲ Σάμον σαγηνεύσαντες οἱ Πέρσαι παρέδοσαν Συλοσῶντι ἐρήμην ἐοῦσαν ἀνδρῶν* ‖ 23 *τε* (*ὕστερον*) Xyl.: *τὸ* vulgo, *δὲ* ed. Par. ‖ 25 *ὅτε . . . εὐδοκίμησε*: cf. supra fr. 573 (*Αἴσωπος . . . εὐδοκίμει τότε*)

ἐκ Πριήνης πρεσβεύσας εὐδοκίμησε. ταῖς δὲ Πριηνέων γυναιξίν, ὁμοῦ τοῦ πάθους τούτου καὶ τῆς συμφορᾶς ἐλεεινῆς γενομένης, ἀρὰ κατέστη καὶ ὅρκος περὶ τῶν μεγίστων ὁ παρὰ τῇ Δρυὶ σκότος, διὰ τὸ παῖδας αὐτῶν καὶ πατέρας καὶ ἄνδρας ἐκεῖ φονευθῆναι.

577.

Plutarch. Pericl. 26: ὑπὸ δὲ τοῦ Μελίσσου καὶ Περικλέα φησὶν αὐτὸν Ἀριστοτέλης ἡττηθῆναι ναυμαχοῦντα πρότερον.

578.

Plutarch. Pericl. 28: ἐνάτῳ δὲ μηνὶ τῶν Σαμίων παραστάντων ὁ Περικλῆς τὰ τείχη καθεῖλε . . . Δοῦρις δ' ὁ Σάμιος τούτοις ἐπιτραγῳδεῖ πολλὴν ὠμότητα τῶν Ἀθηναίων καὶ τοῦ Περικλέους κατηγορῶν, ἣν οὔτε Θουκυδίδης ἱστόρηκεν οὔτ' Ἔφορος οὔτ' Ἀριστοτέλης.

Σαμοθρᾴκων.

579.

Schol. in Apollon. Rhod. 1, 917 p. 355 (Keil) ἀρρήκτους ἀγανῇσι: . . . ἡ δὲ Σαμοθρᾴκη ἐκαλεῖτο πρότερον Λευκωσία, ὡς ἱστορεῖ Ἀριστοτέλης ἐν Σαμοθρᾴκης πολιτείᾳ.

Schol. B ad Hom. Il. ω, 78 Σάμου: τῆς νῦν Σαμοθρᾴκης . . . ἐκαλεῖτο δὲ Λευκωνία.

Exc. pol. Heracl. p. 19, 13 (cf. A. P. p. 524): Σαμοθρᾴκη τὸ μὲν ἐξ ἀρχῆς ἐκαλεῖτο Λευκανία διὰ τὸ λευκὴ εἶναι.

Σικυωνίων.

580.

Pollux 9, 77: τὸ μέντοι τῶν ὀβολῶν ὄνομα οἱ μὲν ὅτι πάλαι βουπόροις ὀβελοῖς ἐχρῶντο πρὸς τὰς ἀμοιβάς, ὧν τὸ ὑπὸ τῇ δρακὶ πλῆθος ἐδόκει καλεῖσθαι δραχμή, τὰ δ' ὀνό-

19 λευκωνία: sic cod. ‖ 21 λευκανία: sic cod.

ματα καὶ τοῦ νομίσματος μεταπεσόντος εἰς τὴν νῦν χρείαν ἐνέμεινεν ἐκ τῆς μνήμης τῆς παλαιᾶς· Ἀριστοτέλης δὲ ταὐτὸν λέγων] ἐν Σικυωνίων πολιτείᾳ σμικρόν τι καινοτομεῖ, ὀφελοὺς αὐτοὺς τέως ὠνομάσθαι λέγων, τοῦ μὲν ὀφέλλειν δηλοῦντος τὸ αὔξειν, αὐτῶν δὲ διὰ τὸ εἰς μῆκος ηὐξῆσθαι ὧδε κληθέντων. ὅθεν καὶ τὸ ὀφείλειν ὠνομάσθαι φησὶν οὐκ οἶδ' ὅπως· ἐπὶ μέντοι τῶν ὀβελῶν ὑπηλλάχθαι τὸ φ εἰς τὸ β κατὰ συγγένειαν.

Et. M. p. 613, 1 s. ὀβελίσκος: οἱονεὶ ὀφελίσκος τὶς ὢν ὁ εἰς μῆκος ὀφελλόμενος· ὀφέλλειν γὰρ τὸ αὔξειν (Orion p. 114, 25).

Et. Gud. s. ὀβελίσκος: παρὰ τὸ ὀφέλλειν καὶ εἰς μῆκος αὔξεσθαι.

(Σινωπέων.)

581.

Schol. in Apollon. Rhod. 2, 946 p. 436, 15 (Keil) ἔνθα Σινώπη: ... κατ' Εὔμηλον καὶ Ἀριστοτέλη Ἀσωποῦ (ἡ Σινώπη).

(Σολέων.)

582.

Vita Arati cod. Par. 2403 (Westerm. in Biogr. Gr. p. 60, 3 not.) et Par. 2726 (Diels) ... ἐκ Σόλων τῆς Κιλικίας. ὠνόμασται δὲ ἡ πόλις ἀπὸ Σόλωνος τοῦ Λινδίου, ὥς φησιν Ἀριστοτέλης. ἔστι δὲ ἡ νῦν Πομπηιούπολις.

(Συβαριτῶν.)

583.

Athen. XII p. 520: εἰς τηλικοῦτον δ' ἦσαν τρυφῆς ἐλη-

3 ταὐτὸν λέγων <scil. ἐν τῇ Ἀργείων πολιτείᾳ>, ἐν Σικ. πολ. καινοτομεῖ (cf. fr. 481) ‖ 19 de hoc fragmento gratiose monuit Herm. Diels in epist. ad me data 27. 10. 1885 ‖ 21 ἡ πόλις ἀπὸ 2726: ἡ πόλις αὐτοῦ σόλους 2403 (Diels). cf. Steph. Byz. s. v. (fem. Σολουντίς) ‖ λινδίου 2403, λυδίου 2726

λακότες (*οἱ Συβαρῖται*) *ὡς καὶ παρὰ τὰς εὐωχίας τοὺς ἵππους ἐθίσαι πρὸς αὐλὸν ὀρχεῖσθαι. τοῦτ' οὖν εἰδότες οἱ Κροτωνιᾶται ὅτε αὐτοῖς ἐπολέμουν, ὡς καὶ Ἀριστοτέλης ἱστορεῖ διὰ τῆς πολιτείας αὐτῶν, ἐνέδοσαν τοῖς ἵπποις τὸ ὀρχηστικὸν μέλος· συμπαρῆσαν γὰρ αὐτοῖς καὶ αὐληταὶ ἐν στρατιωτικῇ σκευῇ. καὶ ἅμα αὐλούντων ἀκούοντες οἱ ἵπποι οὐ μόνον ἐξωρχήσαντο ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀναβάτας ἔχοντες ηὐτομόλησαν πρὸς τοὺς Κροτωνιάτας.*

Iulius Africanus cest. 14 p. 293 (ed. Par. 1693 post Mathemat. vet.): *εἰς τοῦτό ποτε ἐλάσαι τρυφῆς Συβαρίτας λόγος ὡς παρὰ δεῖπνον εἰς τὸ συμπόσιον αὐτοὺς* (*τοὺς ἵππους*) *εἰσάγειν, τοὺς δ' ἀκούσαντας αὐλήματος ἀνίστασθαι ἐπὶ τὼ πόδε καὶ τοῖς προσθίοις ὥσπερ χειρονομοῦντας ὀρχεῖσθαι. ὑβρισθέντα δὲ αὐλητὴν εἰς Κροτωνιάτας αὐτομολῆσαι προσφάτως ἱππομαχίᾳ νενικημένους, μέγιστα δὲ ὠφελήσειν τὸ κοινὸν ἐπαγγείλασθαι· παραδώσεν γὰρ πᾶν τὸ Συβαριτικὸν ἱππικὸν αἰχμάλωτον. πιστεῦσαι τοὺς Κροτωνιάτας αὐτῷ καὶ ἐπιτρέψαι στρατηγεῖν, τὸν δὲ αὐλήσαντα τοῖς τῆς πόλεως αὐληταῖς δεῖξαι τὸ μέλος καὶ ὅτε καιρὸς ἦν παρεγγυῆσαι τὴν ἐπὶ τοὺς πολεμίους ἔξοδον. ὡς δὲ οἱ Συβαρῖται ἐπῆλθον πανδημεὶ πολύ τι φρυαττόμενοι τῇ τῆς ἵππου περιουσίᾳ καὶ ἀνεμίγησαν αἱ φάλαγγες, ὑπὸ σημεῖον ἓν ηὔλησαν οἱ πάντες, συνήθους δὲ ἤχου ἀκούσαντες οἱ ἵπποι ὥσπερ οἴκοι ἐδιδάσκετο ἀποσεισάμενοι τοὺς ἀναβάτας ὑπωρχοῦντο πάντες. τότε οὖν οἱ ἱππόται ἑάλωσαν κείμενοι καὶ οἱ ἵπποι ἐλήφθησαν ὀρχούμενοι, ἀναστησάντων αὐτοὺς συνήθων μελῶν.*

584.

Athen. XII p. 523: *καὶ οἱ τὴν Σῖριν δὲ κατοικοῦντες, ἣν πρῶτοι κατέσχον οἱ ἀπὸ Τροίας ἐλθόντες, ὕστερον δ' ὑπὸ Κολοφωνίων* ... *ὥς φησι Τίμαιος καὶ Ἀριστοτέλης,*

30 lacunam vidit Casaubonus. epitome Athenaei simpliciter habet *ὕστερον δ' οἱ Κολοφώνιοι*

εἰς τρυφὴν ἐξώκειλαν οὐχ ἧσσον Συβαριτῶν. καὶ γὰρ ἰδίως παρ' αὐτοῖς ἐπεχωρίασε φορεῖν ἀνθινοὺς χιτῶνας, οὓς ἐζώννυντο μίτραις πολυτελέσι· καὶ ἐκαλοῦντο διὰ τοῦτο ὑπὸ τῶν περιοίκων μιτροχίτωνες, ἐπεὶ Ὅμηρος τοὺς ἀζώστους ἀμιτροχίτωνας καλεῖ.

Συρακοσίων.

585.

Poll. 6, 16: καί που καὶ (οἶνος) γλυκὺς Πόλλιος. ἔστι μὲν ἐκ Συρακουσῶν, Πόλλις δ' αὐτὸν ὁ Ἀργεῖος πρῶτος ἐπεσκεύασεν, ἀφ' οὗ καὶ τοὔνομα, ἢ ἀπὸ τοῦ Συρακοσίων βασιλέως Πόλλιδος, ὡς Ἀριστοτέλης λέγει.

Athen. epit. I p. 31ᵇ ... ἣν (ἄμπελον Βιβλίαν) Πόλλιν τὸν Ἀργεῖον, ὃς ἐβασίλευσε Συρακοσίων, πρῶτον εἰς Συρακούσας κομίσαι (φασὶν) ἐξ Ἰταλίας. εἴη ἂν οὖν ὁ παρὰ Σικελιώταις γλυκὺς καλούμενος Πόλλιος ὁ Βίβλινος οἶνος.

Etym. M. p. 197, 32 (Lex. Seg.) s. Βίβλινος οἶνος: ... ἀπὸ Βιβλίνης οὕτω καλουμένης Θρᾳκίας ἀμπέλου, ἥτις διὰ τὸ εὐθαλὴς εἶναι ἐν Ἑλλάδι, μετετέθη καὶ ἐν Σικελίᾳ ὑπὸ Πόλλιδος τοῦ Συρακουσίου τυράννου· ἔνθεν αὐτήν τινες καὶ Πόλλιον καλοῦσιν.

Aelianus var. hist. 12, 31: καὶ ἐν Συρακούσαις Πόλλιος· ἐκλήθη δὲ ἀπό τινος ἐγχωρίου βασιλέως.

586.

Phot. s. καλλικύριοι: οἱ ἀντὶ τῶν γεωμόρων ἐν Συρακούσαις γενόμενοι, πολλοί τινες τὸ πλῆθος. δοῦλοι δ' ἦσαν οὗτοι τῶν φυγάδων, ὡς Τίμαιος ἐν ϛ· ὅθεν τοὺς ὑπερβολῇ πολλοὺς καλλικυρίους ἔλεγον. ὠνομάσθησαν δ' ἀπὸ τοῦ εἰς ταὐτὸ συνελθεῖν παντοδαποὶ ὄντες, ὡς Ἀρι-

17 εὔφορος cod. V et Gaisf., εὔθυνος D. P. ‖ 18 σικυωνίου codd. (σικαωνίου cod. Flor. Mill.) ‖ 22 = κιλλικύριοι Phot. s. v. ‖ 26 ἀριστο͞υ Suid. cod. E

στοτέλης ἐν Συρακουσίων πολιτείᾳ, ὅμοιοι τοῖς παρὰ Λακεδαιμονίοις εἵλωσι καὶ παρὰ Θεσσαλοῖς πενέσταις καὶ παρὰ Κρησὶ κλαρώταις.

Zenob. prov. 4, 54 (Hesych. s. v.) καλλικυρίων πλείους: οὕτως ἐν Συρακούσαις ἐκλήθησαν οἱ ἐπεισελθόντες γεωμόροις καλλικύριοι. ἔνθεν παροιμιωδῶς ἔλεγον, εἴ ποτε πλῆθος ἤθελον ἐμφῆναι, ὅτι πλείους ἦσαν τῶν καλλικυρίων. δοῦλοι δὲ ἦσαν οὗτοι καὶ τοὺς κυρίους ἐξέβαλον. ἡ δὲ αἰτία τῆς κλήσεως αὐτῶν διὰ τὸ παντοδαποὺς εἰς ταὐτὸ συνελθεῖν ὥστε τοῖς κυρίοις ἐγκεῖσθαι.

587.

Schol. in Pind. Pyth. 1, 89 (cf. fr. 486): αὐτὸν δὲ τὸν Ἱέρωνα ἐν τῇ τῶν Συρακουσίων πολιτείᾳ (φησὶν Ἀριστοτέλης) δυσουρίᾳ δυστυχῆσαι.

588.

Athen. X p. 435e: Ἀριστοτέλης δ' ἐν τῇ Συρακουσίων πολιτείᾳ καὶ συνεχῶς φησιν αὐτὸν (Διονύσιον τὸν νεώτερον) ἔσθ' ὅτε ἐπὶ ἡμέρας ἐνενήκοντα μεθύειν· διὸ καὶ ἀμβλυωπότερον γενέσθαι τὰς ὄψεις.

Plutarch. Dion. 7: ἡμέρας γάρ, ὥς φασιν, ἐνενήκοντα συνεχῶς ἔπινεν ἀρξάμενος καὶ τὴν αὐλὴν ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ . . . μέθαι καὶ σκώμματα . . . κατεῖχον.

589.

Pollux 9, 87: . . . τὸ μέντοι Σικελικὸν τάλαντον ἐλάχιστον ἴσχυεν, τὸ μὲν ἀρχαῖον, ὡς Ἀριστοτέλης λέγει, τέτταρας καὶ εἴκοσι τοὺς νούμμους, τὸ δὲ ὕστερον δυοκαίδεκα· [δύνασθαι δὲ τὸν νοῦμμον τρία ἡμιωβόλια.

Diogeniani lex. ap. Schol. B ad Il. ε, 576: παρὰ δὲ Σικελιώταις τὸ μὲν ἀρχαῖον ἦν νούμμων κδ, νῦν δὲ ιβ.

1 ὅμοιοι: cf. A. P. p. 528 ‖ 8 δοῦλοι: cf. Herod. 7, 155 ‖ 16 (18) ἐννέα Meineke ‖ 26 νούμμων: μνῶν codd. (A. P. p. 529)

[*δύναται δὲ ὁ νοῦμμος τρία ἡμιοβόλια, ὡς ἐν τοῖς περὶ Σώφρονος Ἀπολλόδωρος.*

Ταραντίνων.

590.

Poll. 9, 80: *καὶ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ταραντίνων πολιτείᾳ καλεῖσθαί φησι νόμισμα παρ' αὐτοῖς νοῦμμον, ἐφ' οὗ ἐντετυπῶσθαι Τάραντα τὸν Ποσειδῶνος δελφῖνι ἐποχούμενον.*

Τεγεατῶν.

591.

Schol. in Apollon. Rh. 4, 264 p. 494 *Ἀρκάδες οἳ καὶ πρόσθεν: . . . Ἀριστοτέλης δὲ ἐν τῇ Τεγεατῶν πολιτείᾳ φησὶν ὅτι βάρβαροι τὴν Ἀρκαδίαν ᾤκησαν, οἵτινες ἐξεβλήθησαν ὑπὸ τῶν Ἀρκάδων ἐπιθεμένων αὐτοῖς πρὸ τοῦ ἐπιτεῖλαι τὴν σελήνην, διὸ κατωνομάσθησαν προσέληνοι.*

592.

Plutarch. quaest. Graec. 5: *Τίνες οἱ παρὰ Ἀρκάσι καὶ Λακεδαιμονίοις χρηστοί; Λακεδαιμόνιοι Τεγεάταις διαλλαγέντες ἐποιήσαντο συνθήκας καὶ στήλην ἐπ' Ἀλφειῷ κοινὴν ἀνέστησαν, ἐν ᾗ μετὰ τῶν ἄλλων γέγραπται Μεσσηνίους ἐκβαλεῖν ἐκ τῆς χώρας καὶ μὴ ἐξεῖναι χρηστοὺς ποιεῖν. ἐξηγούμενος οὖν ὁ Ἀριστοτέλης τοῦτό φησι δύνασθαι τὸ μὴ ἀποκτιννύναι βοηθείας χάριν τοῖς λακωνίζουσι τῶν Τεγεατῶν.*

Plutarch. quaest. Rom. 52: *καὶ γὰρ Ἀριστοτέλης ἐν ταῖς Ἀρκάδων πρὸς Λακεδαιμονίους συνθήκαις γεγράφθαι φησὶ μηδένα χρηστὸν ποιεῖν βοηθείας χάριν τοῖς λακωνίζουσι τῶν Τεγεατῶν, ὅπερ εἶναι μηδένα ἀποκτιννύναι.*

Τενεδίων.

593.

Stephan. Byz. ethn. ep. s. *Τένεδος . . . ἔστι καὶ ἑτέρα*

παροιμία *Τενέδιος πέλεκυς*, ἐπὶ τῶν ἤτοι πικρῶς ἢ καὶ μᾶλλον συντόμως ἀποκοπτόντων τὰ ζητήματα καὶ τὰ ἄλλα πράγματα. . . . φησὶν *Ἀριστοτέλης* ἐν τῇ Τενεδίων πολιτείᾳ ὅτι βασιλεύς τις ἐν Τενέδῳ νόμον ἔθηκε τὸν καταλαμβάνοντα μοιχοὺς ἀναιρεῖν πελέκει ἀμφοτέρους. ἐπειδὴ δὲ συνέβη τὸν υἱὸν αὐτοῦ καταληφθῆναι μοιχόν, ἐκύρωσε καὶ περὶ τοῦ ἰδίου παιδὸς τηρηθῆναι τὸν νόμον καὶ ἀναιρεθέντος εἰς παροιμίαν παρῆλθε τὸ πρᾶγμα ἐπὶ τῶν ὠμῶς πραττομένων. διὰ τοῦτό φησι καὶ ἐπὶ τοῦ νομίσματος τῶν Τενεδίων κεχαράχθαι ἐν μὲν τῷ ἑτέρῳ μέρει πέλεκυν, ἐπὶ δὲ τοῦ ἑτέρου δύο κεφαλὰς εἰς ὑπόμνησιν τοῦ περὶ τὸν παῖδα παθήματος.

(Diogenian. prov. 8, 58. Hesych. s. Τενέδιον βέλος) Photius s. Τενέδιος ξυνήγορος: . . . καὶ παροιμία· Τενέδιος πέλεκυς· *Ἀριστοτέλης* μέντοι ὅτι βασιλεὺς Τενέδιος [μετὰ πελέκεως δικάζων τὸν ἀδικοῦντα εὐθέως ἀνῄρει . . . ἢ ὅτι βασιλεύς τις] νόμον θεὶς πελέκει τοὺς μοιχοὺς ἄμφω καρατομεῖν καὶ ἐπὶ τοῦ υἱοῦ ἐτήρησεν τοῦτο· καθ' ὃ καὶ ἐν τῷ νομίσματι ἐφ' οὗ μὲν πέλεκυς ἐφ' οὗ δὲ δύο πρόσωπα ἐξ ἑνὸς αὐχένος.

Exc. pol. Heracl. p. 12, 13 (A. P. p. 531 sq.): νόμον δέ τινά φασι τῶν βασιλέων Τενεδίοις θέσθαι, εἴ τις λάβοι μοιχόν, ἀποκτεῖναι τοῦτον πελέκει. ἁλόντος δὲ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ καὶ τοῦ λαβόντος ἐρομένου τὸν βασιλέα τί χρὴ ποιεῖν, ἀποκρίνασθαι τῷ νόμῳ χρῆσθαι. καὶ διὰ τοῦτο τοῦ νομίσματος αὐτοῦ ἐπὶ θάτερα πέλεκυς κεχάρακται, ἐπὶ θάτερα δὲ ἐξ ἑνὸς αὐχένος πρόσωπον ἀνδρὸς καὶ γυναικός. καὶ ἐκ τούτου λέγεται ἐπὶ τῶν ἀποτόμων τὸ ἀποκεκόφθαι Τενεδίῳ πελέκει.

594.

Strabo VIII p. 380: καὶ ἡ Τενέα δ' ἐστὶ κώμη τῆς

26 κεχάρακται: χαρακτός cod.

Κορινθίας, ἐν ᾗ τοῦ Τενεάτου Ἀπόλλωνος ἱερόν ... δοκεῖ δὲ καὶ συγγένειά τις εἶναι Τενεδίοις πρὸς τούτους ἀπὸ Τέννου τοῦ Κύκνου, καθάπερ εἴρηκεν Ἀριστοτέλης· καὶ ἡ τοῦ Ἀπόλλωνος δὲ τιμὴ παρ' ἀμφοτέροις ὁμοία οὖσα δίδωσιν οὐ μικρὰ σημεῖα.

Pausan. 2, 5: ... *ἡ καλουμένη Τενέα. οἱ δὲ ἄνθρωποί φασιν οἱ ταύτῃ Τρῶες εἶναι, αἰχμάλωτοι δὲ ὑπὸ Ἑλλήνων ἐκ Τενέδου γενόμενοι ἐνταῦθα Ἀγαμέμνονος δόντος οἰκῆσαι· καὶ διὰ τοῦτο θεῶν μάλιστα Ἀπόλλωνα τιμῶσιν.*

(*Τηνίων.*)

595.

Plin. n. h. 4, 65: *Tenos ... quam propter aquarum abundantiam Aristoteles Hydrussam appellatam ait.*

Stephan. Byz. s. *Τῆνος: νῆσος Κυκλάς, ἀπὸ οἰκιστοῦ Τήνου. ἐκλήθη καὶ Ὑδροῦσσα διὰ τὸ κατάρρυτον εἶναι.*

Τροιζηνίων.

596.

Athen. epit. I p. 31c: *ἐν τῷ χρησμῷ, φησίν, ὁ θεὸς ηὐτομάτισε·*

πῖν' οἶνον τρυγίαν, ἐπεὶ οὐκ Ἀνθηδόνα ναίεις
οὐδ' ἱερὰν Ὑπέραν, ὅθι γ' ἄτρυγον οἶνον ἔπινες.

ὠνομάζετο δὲ παρὰ Τροιζηνίοις, ὥς φησιν Ἀριστότελης ἐν τῇ αὐτῶν πολιτείᾳ, ἄμπελος Ἀνθηδονιὰς καὶ Ὑπερειάς, ἀπὸ Ἄνθου τινὸς καὶ Ὑπέρου, ὡς καὶ Ἀλθηφιὰς ἀπὸ Ἀλθηφίου τινὸς ἑνὸς τῶν Ἀλφειοῦ ἀπογόνων.

597.

Plutarch. quaest. Graec. 19: *Τίς ἡ Ἀνθηδὼν περὶ ἧς ἡ Πυθιὰς εἶπε· πῖν' οἶνον τρυγίαν, ἐπεὶ οὐκ Ἀνθηδόνα*

2 cf. *Τένου ἱερόν* Plut. qu. Gr. 28 ‖ 19 *γ'*: *κ'* Schweigh. et Mein. ‖ 21 *Ὑπεριάς* vulgo, corr. Meineke

ναίεις; ἡ γὰρ ἐν Βοιωτοῖς οὐκ ἔστι πολύοινος. τὴν Καλαυρίαν Εἰρήνην τὸ παλαιὸν ὠνόμαζον ἀπὸ γυναικὸς Εἰρήνης, ἣν ἐκ Ποσειδῶνος καὶ Μελανθείας τῆς Ἀλφειοῦ γενέσθαι μυθολογοῦσιν. ὕστερον δὲ τῶν περὶ Ἄνθην καὶ Ὑπέρην αὐτόθι κατοικούντων Ἀνθηδονίαν καὶ Ὑπέρειαν ἐκάλουν τὴν νῆσον. εἶχε δὲ ὁ χρησμὸς οὕτως, ὡς Ἀριστοτέλης φησί·

πῖν' οἶνον τρυγίαν, ἐπεὶ οὐκ Ἀνθηδόνα ναίεις
οὐδ' ἱερὰν Ὑπέραν, ὅθι γ' ἄτρυγον οἶνον ἔπινες.

ταῦτα μὲν ὁ Ἀριστοτέλης.

598.

Plutarch. Thes. 3: Πιτθεὺς ὁ Θησέως πάππος πόλιν μὲν οὐ μεγάλην τὴν Τροιζηνίων ᾤκισε, δόξαν δὲ μάλιστα πάντων ὡς ἀνὴρ λόγιος ἐν τοῖς τότε καὶ σοφώτατος ἔσχεν. ἦν δὲ τῆς σοφίας ἐκείνης τοιαύτη τις ὡς ἔοικεν ἰδέα καὶ δύναμις, οἵᾳ χρησάμενος Ἡσίοδος εὐδοκίμει μάλιστα περὶ τὰς ἐν τοῖς Ἔργοις γνωμολογίας. καὶ μίαν γε τούτων ἐκείνην λέγουσι Πιτθέως εἶναι „μισθὸς δ' ἀνδρὶ φίλῳ εἰρημένος ἄρκιος ἔστω". τοῦτο μὲν οὖν καὶ Ἀριστοτέλης ὁ φιλόσοφος εἴρηκεν.

Φωκαιέων.

599.

Clemens Alex. strom. I p. 144 Sylb.: Ἐξήκεστός τε ὁ Φωκαιέων τύραννος δύο δακτυλίους φορῶν γεγοητευμένους τῷ ψόφῳ τῷ πρὸς ἀλλήλους διῃσθάνετο τοὺς καιροὺς τῶν πράξεων, ἀπέθανεν δὲ ὅμως δολοφονηθεὶς καίτοι προσημήναντος τοῦ ψόφου, ὥς φησιν Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Φωκαιέων πολιτείᾳ.

21 (item 24) Φωκέων vulgo

(*Χαλκηδονίων.*)

600.

Plinius n. h. 7, 207: *quadriremem Aristoteles (auctor est fecisse) Carthaginienses.*

Clemens Alex. strom. I p. 132 Sylb.: *Καρχηδόνιοι δὲ πρῶτοι τετρήρη κατεσκεύασαν, ἐναυπήγησε δὲ αὐτὴν Βόσπορος αὐτοσχέδιον.*

(*Χαλκιδέων.*)

601.

Strabo X p. 445: *Εὔβοιαν γοῦν εἰπὼν ὁ ποιητὴς τοὺς ἀπ' αὐτῆς Εὐβοέας οὐδέποτε εἴρηκεν, ἀλλ' Ἄβαντας ἀεί . . . φησὶ δ' Ἀριστοτέλης ἐξ Ἄβας τῆς Φωκικῆς Θρᾷκας ὁρμηθέντας ἐποικῆσαι τὴν νῆσον καὶ ἐπονομάσαι Ἄβαντας τοὺς ἔχοντας αὐτήν.*

602.

Plin. 7, 197: *aes conflare et temperare Aristoteles Lydum Scythen monstrasse, Theophrastus Delan Phrygem putant.*

Clemens Alex. strom. 1, 16 p. 132: *Δέλας δὲ ἄλλος Ἰδαῖος εὗρε χαλκοῦ κρᾶσιν, ὡς δὲ Ἡσίοδος, Σκύθης.*

603.

Strabo X p. 447: *αἱ δ' οὖν πόλεις αὗται (Ἐρέτρια καὶ ἡ Χαλκὶς) διαφερόντως αὐξηθεῖσαι καὶ ἀποικίας ἔστειλαν ἀξιολόγους εἰς Μακεδονίαν. Ἐρέτρια μὲν γὰρ συνῴκισε τὰς περὶ Παλλήνην καὶ τὸν Ἄθω πόλεις, ἡ δὲ Χαλκὶς τὰς ὑπὸ Ὀλύνθῳ, ἃς Φίλιππος διελυμήνατο. καὶ τῆς Ἰταλίας δὲ καὶ*

3 Carthaginienses pro Chalcedoniis (vel ipsius vel fontis) errore infert Plinius ‖ 4 immo *Καλχηδόνιοι* (Riemann: Rev. d. phil. 1881 p. 150) ‖ 6 *αὐτοσχέδιον*: *αὐτόχθων* Euseb. ex Clem. et exc. Palat. ‖ 14 *Phrygem* i. e. Idaeum (Strabo X, 473) ‖ 17 *Ἡσίοδος*: immo *Ἀριστοτέλης*. cf. Strabo X, 472 (473). 447. Steph. s. *Χαλκίς*

Σικελίας πολλὰ χωρία Χαλκιδέων ἐστίν. ἐστάλησαν δὲ αἱ ἀποικίαι αὗται, καθάπερ εἴρηκεν Ἀριστοτέλης, ἡνίκα ἡ τῶν ἱπποβοτῶν ἐπεκράτει πολιτεία· προέστησαν γὰρ αὐτῆς ἀπὸ τιμημάτων ἄνδρες ἀριστοκρατικῶς ἄρχοντες.

XLV. NOMIMA.

604.

Varro de ling. Lat. 7, 70 (p. 147 O. Müller): *praefica dicta, ut Aurelius scribit, mulier ad luctum quae conduceretur, quae ante domum mortui laudes eius caneret. hoc factitatum Aristoteles scribit in libro qui inscribitur νόμιμα βαρβαρικά.*

Hesych. s. *Καρῖναι: θρηνῳδοὶ μουσικαί, αἱ τοὺς νεκροὺς τῷ θρήνῳ παραπέμπουσαι πρὸς τὰς ταφὰς καὶ τὰ κήδη. παρελαμβάνοντο δὲ αἱ ἀπὸ Καρίας γυναῖκες.*

605.

Apollon. hist. mirab. 11: *Ἀριστοτέλης δὲ ἐν νομίμοις βαρβαρικοῖς· ⟨ἐν Λάτμῳ⟩ τῆς Καρίας σκορπίοι γίνονται οἳ τοὺς μὲν ξένους πατάξαντες οὐ λίαν ἀδικοῦσι, τοὺς δὲ ἐπιχωρίους παραυτὰ ἀποκτείνουσιν.*

Antig. hist. mir. 16 (unde Ael. 5, 14): *ἐν Λάτμῳ δὲ τῆς Καρίας φησὶν Ἀριστοτέλης τοὺς σκορπίους ἐὰν μὲν τῶν ξένων τινὰ πατάξωσιν, μετρίως λυπεῖν, ἐὰν δὲ τῶν ἐγχωρίων, ἕως θανάτου κατατείνειν.*

Plinius n. h. 8, 229: *in Latmo Cariae monte Aristoteles tradit a scorpionibus hospites non laedi, indigenas interimi.*

7 *ad luctum* Turnebus: codd. *ab luco* vel *a luco* ‖ 9 *nomina barbarica* codd., corr. Turnebus ‖ 15 *ἐν Λάτμῳ* additur ex Antig. ‖ 17 *παρ' αὐτὰ* cod., *παραυτίκα* Leopardi

606.

Plinius 7, 15: *supra Nasamonas confinesque illis Machlyas Androgynos esse utriusque naturae inter se vicibus coeuntes Calliphanes tradit.* Aristoteles *adicit dextram mammam iis virilem, laevam muliebrem esse.*

607.

Athen. epit. I p. 23[d]: *Ἀριστοτέλης ἐν Τυρρηνῶν νομίμοις „οἱ δὲ Τυρρηνοὶ δειπνοῦσι μετὰ τῶν γυναικῶν ἀνακείμενοι ὑπὸ τῷ αὐτῷ ἱματίῳ".*

Exc. pol. Heracl. p. 18, 6 *Τυρρηνῶν: ... πάντες δὲ ὑπὸ τῷ αὐτῷ ἱματίῳ μετὰ τῶν γυναικῶν κατάκεινται κἂν παρῶσί τινες.*

608.

Pollux 4, 56: *Τυρρηνοὶ δὲ τῷ Ἀριστοτέλους λόγῳ οὐ πυκτεύουσιν ὑπ' αὐλῷ μόνον, ἀλλὰ καὶ μαστιγοῦσι καὶ ὀψοποιοῦσιν.*

Plutarch. de cohib. ira 11: *οὐ γάρ, ὡς Ἀριστοτέλης ἱστορεῖ κατ' αὐτὸν ἐν Τυρρηνίᾳ μαστιγοῦσθαι τοὺς οἰκέτας πρὸς αὐλόν, οὕτω πρὸς ἡδονὴν δεῖ . . . τῆς τιμωρίας ἐμφορεῖσθαι.*

Athen. XII p. 518[b]: *ὑπὸ δὲ τῆς τρυφῆς οἱ Τυρρηνοί, ὡς Ἄλκιμος ἱστορεῖ, πρὸς αὐλὸν καὶ μάττουσι καὶ πυκτεύουσι καὶ μαστιγοῦσιν.*

609.

Dion. Halic. ant. Rom. 1, 72: *Ἀριστοτέλης δὲ ὁ φιλόσοφος Ἀχαιῶν τινας ἱστορεῖ τῶν ἀπὸ Τροίας ἀνακομισαμένων περιπλέοντας Μαλέαν, ἔπειτα χειμῶνι βιαίῳ καταληφθέντας, τέως μὲν ὑπὸ τῶν πνευμάτων φερομένους πολλαχῇ τοῦ πελάγους πλανᾶσθαι, τελευτῶντας δ' ἐλθεῖν εἰς τὸν τόπον τοῦτον τῆς Ὀπικῆς, ὃς καλεῖται Λάτιον ἐπὶ τῷ Τυρ-*

25 *Λάτιον*: *Λατίνιον* Iacoby ed. 1885 (*Λαυίνιον* c. Kiessling)

ρηνικῷ πελάγει κείμενος. ἀσμένους δὲ τὴν γῆν ἰδόντας ἀνελκύσαι τε τὰς ναῦς αὐτόθι καὶ διατρῖψαι τὴν χειμερινὴν ὥραν παρασκευαζομένους ἔαρος ἀρχομένου πλεῖν. ἐμπρησθεισῶν δὲ αὐτοῖς ὑπὸ νύκτα τῶν νεῶν οὐκ ἔχοντας ὅπως ποιήσονται τὴν ἄπαρσιν, ἀβουλήτῳ ἀνάγκῃ τοὺς βίους ἐν ᾧ κατήχθησαν χωρίῳ ἱδρύσασθαι. συμβῆναι δὲ αὐτοῖς τοῦτο διὰ γυναῖκας αἰχμαλώτους, ἃς ἔτυχον ἄγοντες ἐξ Ἰλίου· ταύτας δὲ κατακαῦσαι τὰ πλοῖα φοβουμένας τὴν οἴκαδε τῶν Ἀχαιῶν ἄπαρσιν ὡς εἰς δουλείαν ἀφιξομένας.

Plutarch. quaest. Rom. 6: *Διὰ τί τοὺς συγγενεῖς τῷ στόματι φιλοῦσιν αἱ γυναῖκες; ... ἢ δι' ἣν Ἀριστοτέλης ὁ φιλόσοφος αἰτίαν ἱστόρηκε; τὸ γὰρ πολυθρύλλητον ἐκεῖνο καὶ πολλαχοῦ γενέσθαι λεγόμενον, ὡς ἔοικεν, ἐτολμήθη καὶ ταῖς Τρῳάσι περὶ τὴν Ἰταλίαν. τῶν γὰρ ἀνδρῶν ὡς προσέπλευσαν ἀποβάντων, ἐνέπρησαν τὰ πλοῖα, πάντως ἀπαλλαγῆναι τῆς πλάνης δεόμεναι καὶ τῆς θαλάττης, φοβηθεῖσαι δὲ τοὺς ἄνδρας ἠσπάζοντο τῶν συγγενῶν καὶ οἰκείων μετὰ τοῦ καταφιλεῖν καὶ περιπλέκεσθαι τοὺς προστυγχάνοντας· παυσαμένων δὲ τῆς ὀργῆς καὶ διαλλαγέντων, ἐχρῶντο καὶ τὸ λοιπὸν ταύτῃ τῇ φιλοφροσύνῃ πρὸς αὐτούς.*

(Serv. in Aen. 1, 273. Solin. 1) Festus s. *Roma* (p. 269 O. Müll.): *Lembos qui appellatur Heraclides existimat, revertentibus ab Ilio Achivis, quosdam tempestate deiectos in Italiae regiones, secutos Tiberis decursum, pervenisse ubi nunc sit Roma ibique propter taedium navigationis impulsas captivas auctoritate virginis cuiusdam tempestivae nomine Rhomes incendisse classem atque ab ea necessitate ibi manendi urbem conditam ab eis et potissimum eius nomine eam appellatam, a cuius consilio eas sedes sibi firmavissent.*

14 *τῶν γὰρ ἀνδρῶν* . . . miscentur diversae narrationes, sicut apud eundem Plut. Romul. 1 et de mul. virt. 1. cf. Dionys.

610.

Plutarch. Camill. 22: *Ἀριστοτέλης δὲ ὁ φιλόσοφος τὸ μὲν ἁλῶναι τὴν πόλιν* (*Ῥώμην*) *ὑπὸ Κελτῶν ἀκριβῶς δῆλός ἐστιν ἀκηκοώς, τὸν δὲ σώσαντα Λεύκιον εἶναί φησιν· ἦν δὲ Μάρκος, οὐ Λεύκιος, ὁ Κάμιλλος.*

611

(cf. supra ad tit. XLIV).

Eundem hominem qui sibi excerpta Aelianea scripsit in cod. Vaticano 997 (bombyc. s. XIII) tradita, eundem recte intellexit Rudolphus Hercher illis excerptis addidisse Heraclidea (Prolegg. ad. Ael. ed. Paris. p. VIII. cf. Schneidewin p. LXIII), quae hoc uno quidem codice servata sunt, non quidem eo autographo, sed ut vitia scripturae demonstrant (*τενεδία, τεναρκείσιος, ἰόμων* etc.) libri cuiusdam litteris minusculis scripti apographo (ex Heraclideo sc. textu maiusculis scripto: cf. *Βακαῖος, Διώλου*). ex Vaticano codice sua repetierunt libri „meliores" (Schneidewini) C (Vat. 998) et A (Par. 1657) = B (Leid.), ex eodem ut editionem (Romanam anni 1545) pararet apographum suum etiam nunc servatum (cod. Vat. 1375 = p Schn.) confecit Camillus Peruscus, ex quo descripti sunt recentiores reliqui. nomina civitatium sibi invenit idem Peruscus (sed unde *Πεπαρηθίων, Ἰασέων*?): Vaticanus enim nulla habet lemmata praeter ipsum excerptorum initium *Ἐκ τῶν Ἡρακλείδου περὶ πολιτείας Ἀθηναίων*. horum igitur nulla est auctoritas nisi ea quae sit docti viri coniecturae probabili.

Codicem Vaticanum (perditum Schneidewino p. LX) 997, qui nunc etiam tenetur Parisiis suppl. gr. 352, in Aeliani editione et Epistolographis iam olim adhibuit Hercher, sed ita notavit ut rem simul et significaret scientibus et artificiose legentibus occultaret.

Ex cod. Vatic. 997 bombyc. s. XIII.

1. *Ἐκ τῶν Ἡρακλείδου περὶ πολιτείας Ἀθηναίων:* ∼ *Ἀθηναῖοι τὸ μὲν ἐξ ἀρχῆς ἐχρῶντο βασιλείᾳ, συνοικήσαντος δὲ Ἴωνος αὐτοῖς, τότε πρῶτον Ἴωνες ἐκλή-*

θησαν. Πάνδων δὲ βασιλεύσας μετὰ Ἐρεχθέα διένειμε τὴν ἀρχὴν τοῖς υἱοῖς. καὶ διετέλουν οὗτοι στασιάζοντες. Θησεὺς δὲ ἐκήρυξε καὶ συνεβίβασε τούτους ἐπ' ἴσῃ καὶ ὁμοίᾳ μοίρᾳ. οὗτος ἐλθὼν εἰς Σκῦρον ἐτελεύτησεν ὠσθεὶς κατὰ πετρῶν ὑπὸ Λυκομήδους, φοβηθέντος μὴ σφετερίσηται τὴν νῆσον. Ἀθηναῖοι δὲ ὕστερον περὶ τὰ Μηδικὰ μετεκόμισαν αὐτοῦ τὰ ὀστᾶ. ἀπὸ δὲ Κοδριδῶν οὐκέτι βασιλεῖς ᾑροῦντο διὰ τὸ δοκεῖν τρυφᾶν καὶ μαλακοὺς γεγονέναι. Ἱππομένης δὲ εἷς τῶν Κοδριδῶν βουλόμενος ἀπώσασθαι τὴν διαβολήν, λαβὼν ἐπὶ τῇ θυγατρὶ Λειμώνῃ μοιχόν, ἐκεῖνον μὲν ἀνεῖλεν ὑποζεύξας μετὰ τῆς θυγατρὸς τῷ ἅρματι, τὴν δὲ ἵππῳ συνέκλεισεν ἕως ἀπόληται: ∼

2. *τοὺς μετὰ Κύκλωπος διὰ τὴν τυραννίδα ἐπὶ τὸν βωμὸν τῆς θεοῦ πεφευγότας οἱ περὶ Μεγακλέα ἀπέκτειναν. καὶ τοὺς δράσαντας ὡς ἐναγεῖς ἤλαυνον: ∼*

3. *Σόλων νομοθετῶν Ἀθηναίοις καὶ χρεῶν ἀποκοπὰς ἐποίησε, τὴν σεισάχθειαν λεγομένην. ὡς δὲ διώχλουν αὐτῷ τινὲς περὶ τῶν νόμων, ἀπεδήμησεν εἰς Αἴγυπτον: ∼*

4. *Πεισίστρατος λγ̄ ἔτη τυραννήσας γηράσας ἀπέθανεν. Ἵππαρχος ὁ υἱὸς Πεισιστράτου παιδιώδης ἦν καὶ ἐρωτικὸς καὶ φιλόμουσος, Θεσσαλὸς δὲ νεώτερος καὶ θρασύς. τοῦτον τυραννοῦντα μὴ δυνηθέντα ἀνελεῖν Ἵππαρχον ἀπέκτεινε τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. Ἱππίας δὲ πικρότατα ἐτυράννει. καὶ τὸν περὶ ὀστρακισμοῦ νόμον εἰσηγήσατο, ὃς ἐτέθη διὰ τοὺς τυραν-*

1 *πάνδ̃* (l. *Πανδίων*) ‖ 3 *δὲ ἐκήρυξε* (sic) ‖ *μοίρα* (del. Schn.) ‖ 4 *εἰσκῦρον* (σ supra κ adscr. man. post.) ‖ 8 *γεγονέναι*: ∼ (sic) ‖ 11 *μετὰ τῆς θυγατρὸς* (del. Koeler) ‖ 12 *ἀπόληται* (sed λη ips. corr. in ras.) ‖ 13 *κύκλω*^{π} (sic, l. *Κύλωνος*) ‖ 18 *τινὲς* (sic) ‖ 21 *νεω*^{τρ} (... add. Schn.) ‖ *τοῦτον τυρ.* (sic) ‖ 22 *δυνη*$^{θτ'}$ (quod *δυνηθέντα* legit C, l. *-θέντες* rec.) ‖ *ἀπέκτειν*^{ε} | (sic, l. *ἀπέκτειναν* rec.) ‖ 23 *αὐτοῦ*: ∼ (sic) ‖ *πικρο*$^{ττ''}$ (= *πικρότατα*) ‖ 24 *εἰσηγήσατο* (l. *-σαντο* Coraes)

νιῶντας. καὶ ἄλλοι τὲ ὠστρακίσθησαν καὶ Ξάνθιππος καὶ Ἀριστείδης: ∾

5. Ἐφιάλτης τοὺς ἰδίους ἀγροὺς ὀπωρίζειν παρεῖχε τοῖς βουλομένοις, ἐξ ὧν πολλοὺς ἐδείπνιζε: ∾

6. Κλέων παραλαβὼν διέφθειρε τὸ πολίτευμα, καὶ ἔτι μᾶλλον οἱ μετ' αὐτὸν, οἳ πάντας ἀνομίας ἐνέπλησαν, καὶ ἀνεῖλον οὐκ ἐλάσσους χιλίων $\overline{φ}$. τούτων δὲ καταλυθέντων Θρασύβουλος καὶ Ῥίνων προειστήκεισαν, ὃς ἦν ἀνὴρ καλὸς καὶ ἀγαθός: ∾

7. Θεμιστοκλῆς καὶ Ἀριστείδης. καὶ ἡ ἐξ Ἀρείου πάγου βουλὴ πολλὰ ἐδύνατο.

8. καὶ τῶν ὁδῶν ἐπιμελοῦνται, ὅπως μή τινες ἀνοικοδομῶσιν αὐτὰς ἢ δρυφάκτους ὑπερτείνωσιν. ὁμοίως δὲ καθιστᾶσι καὶ τοὺς ἕνδεκα, τοὺς ἐπιμελησομένους τῶν ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ. εἰσὶ δὲ καὶ ἐννέα ἄρχοντες θεσμοθέται, οἳ δοκιμασθέντες ὀμνύουσι δικαίως ἄρξειν καὶ δῶρα μὴ λήψεσθαι ἢ ἀνδρίαντα χρυσοῦν ἀναθήσειν. ὁ δὲ βασιλεὺς τὰ κατὰ τὰς θυσίας διοικεῖ καὶ τὰ πολέμια: ∾

9. τὴν Λακεδαίμονα πολιτείαν || (f. 132ᵇ) τινὲς Λυκούργῳ προσάπτουσι πᾶσαν. ὁ δὲ Ἀλκμὰν οἰκέτης ἦν Ἀγησίδου, εὐφυὴς δὲ ὢν ἠλευθερώθη, καὶ ποιητὴς ἀπέβη: ∾

10. Λυκοῦργος ἐν Σάμῳ ἐτελεύτησε. καὶ τὴν Ὁμήρου ποίησιν παρὰ τῶν ἀπογόνων Κρεοφύλου λαβὼν πρῶτος διεκόμισεν εἰς Πελοπόννησον. καταλαβὼν δὲ πολλὴν ἀνομίαν, καὶ τὸν Χάριλλον τυραννικῶς ἄρχοντα, μετέστησε. καὶ κοινὸν

1 τὲ ὠστρακίθησαν (l. -ίσθησαν) || 9 καὶ (sic) || 10 punctum addidi || 15 θεσμοθέται sic (scr. quasi sit -θητικοί, quod tamen non est: nam quod η videtur, est pro parte ε et parte τ, τ͵ vero est pro -ται, non -τικοι) || 17 $\overset{λ'}{υ}$͵ (= βασιλεύς) || 19 λακεδαίμονα (l. -νίων) || 21 $ἀγησ\overset{δ'}{ι}$ (i. e. -ίδου) || 22 ἐτελεύτησε (corr. ἐγένετο rec.) || 24 ἀνομίαν (sc. ἐν τῇ πατρίδι, ut addunt rec.)

ἀγαθὸν τὰς ἐκεχειρίας κατέστησε. λέγεται δὲ καὶ τὴν κρυπτὴν εἰσηγήσασθαι, καθ' ἣν ἔτι καὶ νῦν ἐξιόντες ἡμέρας κρύπτονται, τὰς δὲ νύκτας μεθ' ὅπλων κρύπτονται καὶ ἀναιροῦσι τῶν εἱλώτων ὅσους ἂν ἐπιτήδειον ᾖ. καθιστᾶσι δὲ καὶ ἐφόρους, καὶ μέγιστον οὗτοι δύνανται. οὐδενὶ γὰρ ἐπανίστανται πλὴν βασιλεῖ καὶ ἐφόρῳ. ὅταν δὲ τελευτήσῃ βασιλεὺς, τρεῖς ἡμέρας οὐδὲν πωλεῖται, καὶ ἀχύρῳ ἡ ἀγορὰ καταπάσσεται: ~

11. *Λακεδαιμόνιοι τὸν Λέσβιον ᾠδὸν ἐτίμησαν. τούτου γὰρ ἀκούειν ὁ θεὸς χρησμῳδουμένου ἐκέλευε:* ~

12. *πωλεῖν δὲ γῆν Λακεδαιμονίοις αἰσχρὸν νενόμισται. τῆς ἀρχαίας μοίρας οὐδὲ ἔξεστι:* ~

13. *τῶν ἐν Λακεδαίμονι γυναικῶν κόσμος ἀφήρηται, οὐδὲ κομᾶν ἔξεστιν, οὐδὲ χρυσοφορεῖν. τρέφουσι δὲ τὰ τέκνα ὥστε μηδέποτε πληροῦν, ἵνα ἐθίζωνται δύνασθαι πίνειν. ἐθίζουσι δὲ αὐτοὺς καὶ κλέπτειν, καὶ τὸν ἁλόντα κολάζουσι πληγαῖς, ἵν' ἐκ τούτου πονεῖν καὶ ἀγρυπνεῖν δύνωνται ἐν τοῖς πολεμίοις. μελετῶσι δὲ εὐθὺς ἐκ παίδων βραχυλογεῖν, εἶτα ἐμμελῶς καὶ σκώπτειν καὶ σκώπτεσθαι. εὐτελεῖς δὲ ταφαὶ καὶ ἶσαι πᾶσιν εἰσί. πέττει δ' ἐν αὐτοῖς σῖτον οὐδείς. οὐδὲ γὰρ ἄλευρα κομίζουσι, σιτοῦνται δ' ἄλφιτα:* ~

14. *τὴν Κρητικὴν πολιτείαν λέγεται πρῶτος καταστῆσαι Μίνως, πρακτικός τε ἄρα καὶ νομοθέτης σπουδαῖος γενόμενος. ἐποιεῖτο δὲ δι' ἐννάτου ἔτους τὴν ἐπανόρθωσιν τῶν νόμων. ὅτι δὲ ἀρχαιοτάτη τῶν πολιτειῶν ἡ Κρητική, ἐμφαίνει καὶ Ὅμηρος λέγων τὰς πόλεις αὐτῶν εὖ ναιετώσας.*

1 *κρυπτὴν* (sic *κρυπτ̂ὶ*) ‖ 3 *κρύπτονται* (hic del. rec.) ‖ 5 *ἐπανίστανται* (l. *ὑπανίστανται* rec.) ‖ 7 *ἀχύρω* (*ἀχύροις* rec.) ‖ 9 *χρησμωδουμ*ʹ (i. e. *μένου*, l. *-μένοις* rec.) ‖ *ἐκέλευε:* ~ ‖ 11 *τῆς* (*δὲ* add. Schn.) ‖ *ἔξεστι:* ~ ‖ 15 *πίνειν* (sic, *πινᾶν* corr. C, *πεινῆν* Schn.) ‖ 17 *πολεμιʹ* (*πολέμοις* rec.) ‖ 19 *ἶσαι* (sic) ‖ *εἰσί* (sic) ‖ 23 *ἄρα* (sic, *ἅμα* rec.) ‖ 26 *ναιετώσας* (sic)

καὶ Ἀρχίλοχος ἐν οἷς ἐπισκώπτων τίνας φησὶ νόμος δὲ κρητικὸς διδάσκεται: ～

15. *οἱ παῖδες οἱ ἐν Κρήτῃ μετ' ἀλλήλων διαιτῶνται ἐν ἱματίῳ θέρους καὶ χειμῶνος. ἀθροίζονται δὲ ἀγέλαι τούτων, καὶ ἀφ' ἑκάστης ἄρχων γίνεται, ὃν καλοῦσιν ἀγελάτην, καὶ ἀθροίζει αὐτοὺς ὅπου θέλει καὶ ἐπὶ θήραν ἐξάγει. καὶ τὰ πολλὰ κοιμῶνται μετ' ἀλλήλων. ποιοῦνται δὲ καὶ μάχας κατὰ νόμον πὺξ τὲ καὶ ξύλοις, καὶ ὅταν συμβάλλωνται, αὐλοῦσι τινὲς αὐτοῖς καὶ κιθαρίζουσι. καὶ πρὸς ἀνδρείαν καὶ καρτερίαν ἐθίζονται. γράμματα δὲ μόνον παιδεύονται, καὶ ταῦτα μετρίως. ταῖς δὲ πρὸς τοὺς ἄρρενας ἐρωτικαῖς ὁμιλίαις ἐοίκασι πρῶτον κεχρῆσθαι, καὶ οὐκ αἰσχρὸν παρ' αὐτοῖς τοῦτο. ὅταν δὲ κρατήσωσιν, ἀπάγουσιν εἰς ὄρος ἢ τοὺς ἑαυτῶν χώρους κἀκεῖ ἑστιῶνται ἡμέρας ξ̄. πλείους γὰρ οὐκ ἔξεστι. καὶ δίδωσιν ὁ φιλήτωρ ἐσθῆτα καὶ ἄλλα δῶρα καὶ βοῦν. διαιτῶνται δὲ Κρῆτες πάντες καθήμενοι θρόνοις. ἄρχονται δὲ τῶν παρατιθεμένων ἀπὸ τῶν ξένων, μετὰ δὲ τοὺς ξένους τῷ ἄρχοντι διδόασι δ̄ μοίρας, μίαν μὲν ἣν καὶ τοῖς ἄλλοις, δευτέραν δὲ ἀρχικήν, τρίτην δὲ τοῦ οἴκου, τετάρτην δὲ τῶν σκευῶν. καθόλου δὲ πολλὴ φιλανθρωπία τοῖς ξένοις ἐστὶν ἐν Κρήτῃ, καὶ εἰς προεδρίαν καλοῦνται:* ～

16. *Κυρήνην ᾤκισε Βάττος, ὃς ἐκαλεῖτο πρότερον Ἀριστοτέλης. τῆς δὲ Πυθίας Βάττον αὐτὸν εἰπούσης ὄνομα τοῦτο ἔσχηκεν. οὗτος ἦλθεν εἰς Δελφοὺς περὶ τῆς φωνῆς πευσόμενος. ἦν γὰρ ἰσχνόφωνος. τοῦ δὲ θεοῦ κελεύοντος*

1 *τίνας* (sic *τῖν*, non *τινά*) *φησὶ* ‖ 3 *ἐν ἱματίῳ* (sic, *ἐν φαύλοις τριβωνίοις* ex Ephoro Strabo) ‖ 6 *θήραν* (sic) ‖ 8 *πὺξ τὲ* (sic) ‖ *συμβάλωνται* (l. *-βάλλωνται* rec.) ‖ 9 *τινὲς* (sic) ‖ 10 *καρτερίαν* (sic) ‖ 14 *ἐσθιῶνται* (l. *ἑστιῶνται* rec.) ‖ 15 *δίδωσιν ὁ φιλη* (superscr. *το*) (sic) ‖ 21 post *καλοῦνται* in rec. a docto quodam viro male interpolata leguntur verba *ὅτι τοὺς εἵλωτας . . . πενέστας* ‖ 24 *ἔσχη* (superscr. *κ*)

κτίζειν Λιβύην, τὸ μὲν πρῶτον ὁρμήσας ἠδυνάτησε. φερετίμη δὲ ἡ μήτηρ Ἀρκεσιλάου ἐβασίλευσε χαλεπὴ καὶ περίεργος. καὶ πολεμοῦσα πρὸς Βαρκαίους, λαβοῦσα δὲ τὴν Βάρκην τοὺς μὲν ἄνδρας ἀνεσκολόπισε, τῶν δὲ γυναικῶν τοὺς μαστοὺς ἐξέτεμε. μετ' οὐ πολὺ δὲ ζῶσα κατεσάπη: ~

17. *Βάττος δὲ ἐβασίλευσεν ὁ καλὸς καλούμενος ἕβδομος ὢν ἀπὸ τοῦ πρώτου. Ἀρκεσιλάου δὲ βασιλεύοντος λευκὸς κόραξ ἐφάνη, περὶ οὗ λόγιον ἦν χαλεπόν. δημοκρατίας δὲ γενομένης Βάττος εἰς Ἑσπερίδας ἐλθὼν ἀπέθανε, καὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ λαβόντες κατεπόντισαν:* ~

18. *νόμος ἦν τοὺς πολυδίκους καὶ κακοπράγμονας ὑπὸ τῶν ἐφόρων προάγεσθαι, καὶ ζημιοῦν τούτους καὶ ἀτίμους ποιεῖν:* ~

19. *Κόρινθος Ἐφύρα πρότερον ἐκαλεῖτο μέχρι Κορίνθου, ἀφ' οὗ τὸ ὄνομα ἔσχεν. ἐβασίλευσε δὲ καὶ Βακαῖος τρίτος χωλὸς καὶ εὐτελὴς τὴν ὄψιν, καλῶς δὲ ἄρχων καὶ πολιτικῶς. ᾧ θυγατέρες μὲν τρεῖς, υἱοὶ δὲ ἑπτά, οἳ τὸ γένος οὕτως ηὔξησαν ὥστε Βακχίδας ἀντὶ Ἡρακλειδῶν καλεῖσθαι τοὺς ἀπ' αὐτῶν:* ~

20. *Περίανδρος δὲ πρῶτον μετέστησε τὴν ἀρχὴν δορυφόρους ἔχων καὶ οὐκ ἐκτρέπων ἐν ἄστει ζῆν, ἔτι δὲ δούλων κτήσεις καὶ τρυφὴν ὅλως περιαιρῶν. μέτριος δὲ ἦν ἐν ἄλλοις, τῷ τε μηδ⟨ένα⟩ τέλος πράσσεσθαι ἀρκεῖσθαι τὲ τοῖς ἀπὸ τῆς ἀγορᾶς καὶ τῶν λιμένων. καὶ τῷ μήτε ἄδικος μήτε*

1 *ἠδυνα* (with *τ''* above) (quasi sit *ἠδονάτης*, quod legit A, cum voluerit *ἠδυνάτησε*: *ἠδυνάτης* C) scriptum cum *υ* confuso in *ο* et suprascripto *της* pro *τησε*) ‖ *φερετίμη* (sic) ‖ 3 *καὶ . . . βάρκην* sic ‖ 6 *βῆττος* sic (l. *βάττος*) ‖ 8 *δημοκρατ* (with *ς* above) (sic quasi -*κράτης*, l. *δημοκρατίας*) ‖ 9 *βαττὸς* (sic) ‖ 15 *τὸ ὄνομα* (sic) ‖ *βακαῖος* (l. *βάκχις*, -*χιος*) *τρίτος* (sic, *ὁ τρίτος* rec.) ‖ 16 *εὐτ* (with *ε\`* above) ‖ 18 *βακχῖδ* (*βακχιάδας* rec.) ‖ 20 *πρῶτον* (sic, -*τος* rec.) ‖ 21 *ἐκτρέπων* (l. *ἐπιτρέπων* rec.) ‖ 23 *τῶ τε μὴδ   τέλ*° (sic, cum albo trium fere litterarum — l. *μηδένα* rec.) ‖ *τὲ*

ὑβριστὴς εἶναι, μισοπόνηρος δὲ, τὰς δὲ προαγωγὰς πάσας κατεπόντισε. βουλὴν δὲ ἐπ' ἐσχάτων κατέστησεν, οἳ οὐκ ἐφίεσαν δαπανᾶν πλέον ἢ κατὰ τὰς προσόδους: ~

21. *Παντολέων* ἐβασίλευσεν ἐν τούτοις, ὑβριστὴς καὶ χαλεπός. οὗτος πρέσβεις πρὸς αὐτὸν ἐλθόντας ἐκτεμὼν ἠνάγκασε καταφαγεῖν τοὺς ὄρχεις: ~

22. *Τένεδος* ἡ νῆσος τὸ μὲν ἐξ ἀρχῆς Λευκόφρυς ἐκαλεῖτο, χρόνῳ δ' ὕστερον πρὸ τῶν ἰατρικῶν τέχνης διενεχθεὶς πρὸς τὸν πατέρα συνῴκισεν αὐτῇ. λέγεται δὲ ὡς || (f. 133ᵃ) καταψευσαμένης αὐτοῦ τῆς μητρυιᾶς καὶ μαρτυρήσαντος αὐλητοῦ τινὸς βιάζεσθαι ταύτην, εἰς λάρνακα ἐμβληθεὶς ὑπὸ τοῦ Κύκνου καὶ εἰς θάλασσαν ῥιφεὶς διασωθῆναι πρὸς τὴν νῆσον. διὰ δὲ τὸ καταψεύσασθαι τὸν αὐλητὴν οὐ νόμιμον εἰς τὸ ἱερὸν αὐλητὴν εἰσιέναι: ~

23. ὅτι ἀμαυρὸς χωλὸς τοὺς πόδας ἐβασίλευσε ταύτης: ~

24. νόμον δέ τινα φασὶ τῶν βασιλέων Τενεδίοις θέσθαι, εἴ τις λάβοι μοιχὸν, ἀποκτείνειν τοῦτον πελέκει. ἁλόντος δὲ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ καὶ τοῦ λαβόντος ἐρομένου τὸν βασιλέα τί χρὴ ποιεῖν, ἀποκρίνασθαι τῷ νόμῳ χρῆσθαι. καὶ διὰ τοῦτο τοῦ νομίσματος αὐτοῦ ἐπὶ θάτερα πέλεκυς χαρακτὸς, ἐπὶ θάτερα δὲ ἐξ ἑνὸς αὐχένος πρόσωπον ἀνδρὸς καὶ γυναικός. καὶ ἐκ τούτου λέγεται ἐπὶ τῶν ἀποτόμων τὸ ἀποκεκόφθαι τενεδίῳ πελέκει: ~

25. *Πάρον* τὴν νῆσον ᾤκισε Πάρος ἐξ Ἀρκαδίας λαὸν

1 *τὰς δὲ προαγωγ*ῦ (sic, l. *προαγωγοὺς* rec.) || 4 *παντολέων* (sic) || *ἐν τούτοις* sc. Pisatis (Strab. p. 362) || 7 *λευκόφρυς* (sic) || 8 *δ' ὕστερον* (sic, *δὲ ὕστ.* rec.) || *ἰατρικῶν τέχνης* (l. *τρωϊκῶν Τέννης* rec.) || 9 *αὐτῇ* (l. -*τὴν* rec.) || 10 *μαρτυρήσαντος* (sic, *καταμαρτ.* rec.) || 12 *πατρὸς* ante *κύκνου* add. rec. || 16 *τενεδία θέσθαι* (sic, l. *τενεδίοις θέσθαι* Schn., *τέννην διαθέσθαι* male rec.) || 17 *ἀποκτείνειν* (sic, *ἀποκτεῖναι* Schn.) || *πέλεκι* ante corr. vet. || 20 et 21 *ϑα*^τε (sic, *θάτερον* rec.) || 20 *χαρακτὸς* (sic, *κεχάρακται* rec.)

ἄγων. ὃν φασὶν εἰπεῖν τὴν Πυθίαν, ἔξιθι νηοῦ, τοῦτον δ' εἰπεῖν, ἀλλὰ καθαρός εἰμι, ἄναξ, ἐν χειρῶν γὰρ νόμῳ ἔκτεινα: ∼

26. *Ἐκαλεῖτο μὲν Ὑδροῦσα ἡ νῆσος, λέγονται δὲ οἰκίσαι νύμφαι πρότερον αὐτήν, φοβήσαντος δ' αὐτὰς λέοντος εἰς Κάρυστον διαβῆναι, διὸ καὶ ἀκρωτήριον τῆς Κίας Λέων καλεῖται. Κέως δ' ἐκ Ναυπάκτου διαβὰς ᾤκισε, καὶ ἀπ' αὐτοῦ ταύτην ὠνόμασαν:* ∼

27. *Ἀρισταῖον δὲ φασὶ μαθεῖν παρὰ μὲν νυμφῶν τὴν προβάτων καὶ βοῶν ἐπιστήμην, παρὰ δὲ βρισῶν τὴν μελιτουργίαν. φθορᾶς δὲ οὔσης φυτῶν καὶ ζώων διὰ τὸ πνεῖν ἐτησίας:* ∼

28. *Ἀριστείδης ἐπιμελεῖται γυναικῶν εὐκοσμίας. καὶ τὸ παλαιὸν ὕδωρ ἔπινον οἱ παῖδες καὶ αἱ κόραι μέχρι γάμου. ἐπὶ δὲ τοῖς τελευτῶσιν οὐδέν ἐστι πένθος ἐν ἀνδράσι περὶ ἐσθῆτα ἢ κουρὰν, μητρὶ δὲ νέου τελευτήσαντος ἐνιαυτός:* ∼

29. *οὔσης δὲ ὑγιεινῆς τῆς νήσου καὶ εὐγήρων τῶν ἀνθρώπων, μάλιστα δὲ τῶν γυναικῶν, οὐ περιμένουσι γηραιοὶ τελευτᾶν, ἀλλὰ πρὶν ἀσθενῆσαι ἢ πηρωθῆναι τί, οἱ μὲν μήκωνι οἱ δὲ κωνείῳ ἑαυτοὺς ἐξάγουσι:* ∼

30. *Σάμον τὸ μὲν ἐξ ἀρχῆς ἐρήμην οὖσαν λέγεται κατέχειν πλῆθος θηρίων μεγάλην φωνὴν ἀφιέντων. ἐκαλοῦντο δὲ τὰ θηρία νηίδες, ἡ δὲ νῆσος Παρθενία, ὕστερον Δρύουσα. ἐβασίλευσε δ' αὐτῶν Ἀγκαῖος, περὶ οὗ τὰς ἀμ-*

1 *ἄγων ὃν φασὶν* (φ[αι]) *εἰπεῖν* (*ἄγων. Ἀρχίλοχον τὸν ποιητὴν Κόραξ ὄνομα ἔκτεινε, πρὸς ὃν φασιν εἰπεῖν* rec.) ‖ 2 *δ' εἰπεῖν* (sic) ‖ *ἐκ* (l. *ἐν* Schn.) ‖ *ἰόμ͂* (sic *ἰόμων*, l. *νόμωι* rec.) ‖ 4 *οἰκῖσαι* (*οἰκῆσαι* rec.) ‖ 6 (*κί*) *κίας* (*κῶ* rec., l. *Κέω*) ‖ 7 *καὶ ὡς* (l. *κέως* rec.) ‖ 9 φ[ά] ‖ *μὲν* (sic) ‖ 10 *μελι τουργίαν* (*μελιττουργίαν* Schn.) ‖ 11 *διὰ τὸ πνεῖν ἐτησίας* (om. rec., *διὰ τὸ λείπειν ἐτ.* Schn.) ‖ 18 *περι(π̃)μένουσι* (*περιμένουσι* rec.). confunduntur in codice π̃ (*περί*) et π̃ (*παρά*) ‖ 19 *τί* (sic) ‖ 20 *ἐξάγουσι:* ∼ (sic) ‖ 23 *παρθν'* ‖ *ὕστερον* (*δὲ* add. rec.) ‖ 24 *δρύουσα*

πέλους ὁ θέραπων φυτεύων φησὶ πολλὰ μεταξὺ πέλει κύλικος καὶ χείλεος ἄκρου: ~

31. ὅτι ἐν τοῖς Σαμίοις ἐφάνη λευκὴ χελιδὼν οὐκ ἐλάττων πέρδικος: ~

32. Φερεκύδης ὁ Σύριος ὑπὸ φθειρῶν καταβρωθεὶς ἐν Σάμῳ ἐτελεύτησεν, ὅτε καὶ ἐλθόντι Πυθαγόρᾳ τὸν δάκτυλον διὰ τῆς ὀπῆς ἔδειξε περιεψιλωμένον: ~

33. Αἴσωπος δὲ ὁ λογοποιὸς εὐδοκίμει τότε. ἦν δὲ Θρᾷξ τὸ γένος, ἠλευθερώθη δὲ ὑπὸ Ἴδμονος τοῦ κωφοῦ, ἐγένετο δὲ πρῶτον Ξάνθου δοῦλος: ~

34. τὴν δὲ πολιτείαν τῶν Σαμίων Συλοσῶν ἠρήμωσεν, ἀφ' οὗ καὶ ἡ παροιμία ἕκητι Συλοσῶντος εὐρυχωρίη: ~

35. Θεογένης δὲ τῶν Σαμίων τις εὐφυὴς μὲν, ἄλλως δὲ ἄσωτος καὶ πονηρὸς, φεύγων τὴν πατρίδα, διατρίβων δὲ Ἀθήνησι παρ' Εὐρυπίδῃ καὶ τὸ γύναιον αὐτοῦ διαφθείρων, συνεργὸν αὐτὸν λαβὼν πείθει τοὺς Ἀθηναίους δισχιλίους εἰς Σάμον ἀποστεῖλαι. οἱ δὲ ἐλθόντες πάντας ἐξέβαλον: ~

36. Τηλεφάνης ἐβασίλευσε ταύτης, ὃς ἐξεφύτευσε τὴν Κυμαίων χώραν. Λυδοὶ δὲ χαλεπῶς δεσποζόμενοι πρός τινος πυθόμενοι ἐν Κύμῃ εἶναι τινὰ, ἔπεμψαν εἰς βασιλείαν καλοῦντες. οὗτος δὲ ἐν ἁμαξοποιῷ ἐτύγχανε δουλεύων. δόντες οὖν οἱ Λυδοὶ λύτρα τούτῳ παρέλαβον αὐτόν. τῶν δὲ ἐν Κύμῃ τις ἐκδεδωκὼς ἅμαξαν αὐτῷ κατεῖχεν αὐτόν. παρακαλούντων δὲ πολλῶν μὴ κωλύειν οὐκ εἴα προσεπικερτομῶν καὶ λέγων περὶ πολλοῦ ποιεῖσθαι ὑπὸ τοῦ Λυδῶν βασιλέως εἰργασμένην ἔχειν ἅμαξαν: ~

1 φ^η || 2 ἄκρου ὅτι (sic, sine interp.: : ~ om.) || 11 ἠρίμωσεν || 12 συλόσοντος (-λόσον^τ) || 13 σαμίων τίς (sic) || 14 τὴν (om. Schn.) || 20 λοιδοὶ || 21 τινὰ || 22 οὗτος δὲ ἐν ἁμαξοπο^ῶι ἐτύγχανε (sic, οὗτος δὲ ἐτύγχανε ἐν ἁμαξοπηγοῦ rec.) || 23 λοιδοὶ || 24 τίς (sic) || 26 λοιδῶν

37. Ἑρμοδίκην δὲ γυναῖκα τοῦ Φρυγῶν βασιλέως Μίδα φασὶ κάλλει διαφέρειν, ἀλλὰ καὶ σοφὴν καὶ τεχνικὴν καὶ πρώτην νόμισμα κόψαι Κυμαίοις: ∼

38. ἔθος δὲ ἦν αὐτοῖς εἰς τὰ κλοπιμαῖα συμβάλλεσθαι τοὺς γείτονας, διὸ καὶ ὀλίγα ἀπόλλυνται. πάντες γὰρ ὁμοίως ἐτήρουν. καὶ Ἡσίοδος ἐντεῦθεν δοκεῖ λέγειν οὐκ ἂν βοῦς ἀπόλοιτ' εἰ μὴ γείτων κακὸς εἴη. Κῦρος δὲ καταλύσας τὴν πολιτείαν μοναρχεῖσθαι αὐτοὺς ἐποίησε: ∼

39. Φείδων ἀνὴρ δόκιμος πλείοσι μετέδωκε τῆς πολιτείας νόμον θεὶς ἕκαστον ἐπάναγκες τρέφειν ἵππον. Προμηθεὺς δέ τις ἀνὴρ δραστήριος καὶ ἱκανὸς εἰπεῖν χιλίοις παρέδωκε τὴν πολιτείαν: ∼

40. Διαγόρᾳ εἰς Σπάρτην πορευομένῳ καὶ ἐν Κορίνθῳ τελευτήσαντι Ἐρετριεῖς εἰκόνα ἔστησαν: ∼

41. αὕτη ἡ νῆσος εὔοινός ἐστι καὶ εὔδενδρος καὶ σῖτον φέρει: ∼

42. Λεπρεεῖς οὓς ἂν λάβωσι μοιχοὺς περιάγουσι τρεῖς ἡμέρας τὴν πόλιν δεδεμένους καὶ ἀτιμοῦσι διὰ βίου, τὴν δὲ γυναῖκα ιᾶ ἐπ' ἀγορᾶς ἄζωστον ἐν χιτῶνι διαφανεῖ ἱστᾶσι καὶ ἀτιμοῦσι: ∼

43. Λύκιοι διῆγον ληστεύοντες. νόμοις δὲ οὐ χρῶνται ἀλλ' ἔθεσι, καὶ ἐκ παλαιοῦ γυναικοκρατοῦνται. πωλοῦσι δὲ τοὺς ψευδομάρτυρας καὶ τὰς οὐσίας αὐτῶν δημεύουσι: ∼

44. Τυρρηνοὶ τέχνας ἔχουσι πλείστας. πάντες δὲ ὑπὸ τῷ αὐτῷ ἱματίῳ μετὰ τῶν γυναικῶν κατάκεινται κἂν παρῶσι τινὲς, καὶ τοὺς καταλύοντας ξένους φιλοῦσιν. ὅταν δέ τις

1 μίδ[α] (sic) ‖ 2 σοφὴν (sic, εἶναι add. rec.) ‖ 5 ολϊ[γ'] ἀπόλυνται (l. ἀπόλλυνται rec.) ‖ 8 αὐτ[ῆς] (sic αὐτῆς, l. αὐτοὺς rec.) ἐποίησε: ∼ ‖ 15 cf. Plin. 4, 72 *(Peparethum cum oppido quondam Euoenum dictam)* ‖ εὔενδρος (sic, l. εὔδενδρος rec.) ‖ 19 ϊᾶ (sic) ‖ 20 ἀτιμοῦσι (sic): ∼ ‖ 21 δὲ (sic, om. rec.) ‖ 23 δημεύουσι (sic): ∼ ‖ 24 τυρηνοὶ ‖ 26 τινὲς

ὀφείλων χρέος μὴ ἀποδῷ, περιακολουθοῦσιν οἱ παῖδες ἔχοντες κενὸν θυλάκιον εἰς δυσωπίαν: ∼ || (f. 133[b])

45 Μολοττοὶ δὲ τῆς Ἀρτέμιδος συλήσαντες τὸ ἱερὸν καὶ τοῦ ξοάνου χρυσοῦν ἀφελόμενοι στέφανον θυσίαν ἐτίθεσαν ἀντ' αὐτοῦ. τῶν δὲ Κεφαλλήνων ἄλλον ἐπιθέντων, τοῦτον ἀπέβαλεν ἡ θεὸς καὶ χαμαὶ κείμενος εὑρέθη. Κεφαλλῆνες δὲ ἀπὸ Κεφάλου ἐκλήθησαν: ∼

46. φασὶν ὡς τὸ ἐξ ἀρχῆς Ἡνίοχοι κατῴκουν, φῦλον ἀνθρωποφάγον καὶ ἐκδεῖρον τοὺς ἀνθρώπους, ἔπειτα Μιλήσιοι. φιλόξενοι δ' εἰσὶν ὥστε τοὺς ναυαγοὺς ἐφοδιάζειν καὶ τρεῖς μνᾶς διδόντας ἀποπλεῖν: ∼

47. Ἀμοργὸς οἶνον φέρει πολὺν καὶ ἔλαιον καὶ ὀπώρας: ∼

48. Οἱ δὲ Λευκανοὶ φιλόξενοι καὶ δίκαιοι. ἐβασίλευε δὲ τούτων Λαμίσκος, ὃς εἶχε λύκου τὸν τρίτον δάκτυλον τοῦ ποδὸς ἀπὸ τοῦ μεγάλου: ∼

49. Σαμοθράκη τὸ μὲν ἐξ ἀρχῆς ἐκαλεῖτο Λευκανία διὰ τὸ λευκὴν εἶναι, ὕστερον δὲ Θρᾳκῶν κατασχόντων Θρᾳκία. τούτων δὲ ἐκλιπόντων ὕστερον ἔτεσι ψ̄ Σάμιοι κατῴκισαν αὐτὴν ἐκπεσόντες τῆς οἰκείας καὶ Σαμοθρᾴκην ἐκάλεσαν: ∼

50. Μάγνητες δι' ὑπερβολὴν ἀτυχημάτων πολλὰ ἐκακώθησαν. καί που καὶ Ἀρχίλοχός φησι κλαίω θαλασσῶν, οὐ τὰ Μαγνήτων κακά: ∼

51. ἱπποτρόφοι δ' εἰσὶν ὃν τρόπον καὶ Κολοφώνιοι, πεδιάδα χώραν ἔχοντες: ∼

1 ἀποδῶ (sic, ἀποδιδῷ rec.) ‖ περϊακολου (θθ supra) ‖ 3 δὲ (sic, om. rec.) ‖ 4 ξόανα (ξόαν with α supra) sic ‖ 5 κεφαλήνων ‖ 8 φ with α supra ὡς (l. Φᾶσιν Schn.) ‖ φύλον ‖ 11 μῆν with ᵕ supra (sic, l. μνᾶς rec.) ‖ 12 ἄμοργος (sic) ‖ ὀπώρας, οἱ δὲ . . . (sic) ‖ 14 ἐβασίλευε (-λευσε rec.) ‖ 18 λευκὴν (-κὴ rec.) ‖ 19 ἔτεσῑ ψ̂ (sic) ‖ 20 οἰκείας (ips. corr. pro -ίας) ‖ 22 δ' ὑπερβολὴν (sic, l. δι' ὑπ. rec.) ἀτυχη (μτ supra) ‖ 23 φ with η supra ‖ 25 ἱππότροφοι (sic)

52. *Φάμις ἄρχων ἦν καὶ τούτου τοὺς υἱοὺς ὡς ἱεροσύλους συνέλαβον θύοντας. ὅπερ φασὶ καὶ περὶ Ἀσωπὸν γενέσθαι. καὶ γὰρ ἐκεῖνος ἐπὶ ἱεροσυλίᾳ διεφθάρη, φιάλης χρυσῆς φωραθείσης ἐν τοῖς στρώμασιν αὐτοῦ:* ∼

53. *ἐν τῇ Ἀθαμάνων χώρᾳ γεωργοῦσι μὲν αἱ γυναῖκες, νέμουσι δὲ οἱ ἄνδρες:* ∼

54. *Κυθήριοι δὲ ὄψῳ τυρῷ χρῶνται καὶ σύκοις. φέρει γὰρ ἡ νῆσος πολλὰ καὶ μέλι καὶ οἶνον. φιλάργυροι δὲ εἰσὶ καὶ φιλόπονοι:* ∼

55. *Ῥήγιον ᾤκισαν Χαλκιδεῖς οἱ ἀπ' Εὐρίπου διὰ λιμὸν ἀναστάντες, παρέλαβον δὲ καὶ ἐκ Πελοποννήσου τοὺς Μεσσηνίους τοὺς ἐν Μακίστῳ τυχόντας διὰ τὴν ὕβριν τὴν Σπαρτιάδων παρθένων. καὶ συνῴκισαν πρῶτον παρὰ τὸν Ἰοκάστου τάφον, ἑνὸς τῶν Αἰόλου παίδων, ὃν φασὶν ἀποθανεῖν πληγέντα ὑπὸ δράκοντος. καὶ χρησμὸν ἐποίησεν ὅπου ἂν ἡ θήλεια τὸν ἄρρενα. καὶ ἰδόντες πρίνῳ περιπεφυκυῖαν ἄμπελον τοῦτον εἶναι τὸν τόπον. τὸ δὲ χωρίον, ἐν ᾧ τὴν πόλιν ᾤκισαν, Ῥήγιον ἐκαλεῖτο ἀπό τινος ἐγχωρίου ἥρωος. πολιτείαν δὲ κατεστήσαντο ἀριστοκρατικήν. χίλιοι γὰρ πάντες διοικοῦσιν αἱρετοὶ ἀπὸ τιμημάτων. νόμοις δὲ ἐχρῶντο τοῖς Χαρώνδου τοῦ Καταναίου. ἐτυράννησε δὲ αὐτῶν Ἀναξίλας Μεσσήνιος. καὶ νικήσας Ὀλύμπια ἡμιόνοις εἱστίασε τοὺς Ἕλληνας. καί τις αὐτὸν ἐπέσκωψεν εἰπών, οὗτος τί ἂν ἐποίει νικήσας ἵπποις. ἐποίησε δὲ καὶ ἐπινίκιον*

1 $φάμ^{ς}$ ‖ 2 $π^{ἐ}$ $ἀσῶ^{π}$ $γεν^{ε}$ (sic, l. *Αἴσωπον* rec.) ‖ 3 *διεφθάρη*: ∼ *φιάλης* . . . (sic) ‖ 4 *αὐτοῦ ἐν τῇ* etc. (sine interp.) ‖ 5 *ἀθαμανῶν* (l. *-μάνων* rec.) ‖ $γεῶρ^{γσ}$ (sic) ‖ 8 *δὲ εἰσὶ* (sic) *καὶ φιλόπονοι*: ∼ ‖ 11 *πελοπονήσου* (*-νή*) ‖ $μεσ^{σ}ηνίους$ ‖ 13 *σπαρτιαδ͡* (*σπαρτιαδῶν*, l. *-τιατίδων* rec.) ‖ 14 *διώλου* (l. *αἰόλου*) ‖ $φ^{ᾱ}$ (sic) ‖ 15 *ἐποίησεν* (l. *ἔλαβον* rec.) ‖ 17 *τόπον* (*συνῆκαν* add. rec.) ‖ 20 $παντ^{ς}$ (*πάντες*, l. *πάντα* rec.) ‖ 22 *μεσήνιος*

Σιμωνίδης, χαίρετ' ἀελλοπόδων θύγατρες ἵππων ἐγένοντο. ἦσαν δὲ καὶ ἄλλοι δυναστικοὶ παρὰ τοῖς Ῥηγίνοις: ~

56. **Κορκυραῖοι** *Διομήδην ἐπεκαλέσαντο. καὶ τὸν παρ' αὐτοῖς δράκοντα ἀπέκτεινεν. οἷς καὶ συνεμάχησε στόλῳ πολλῷ εἰς Ἰαπυγίαν ἐλθὼν πολεμοῦσι πρὸς Βρεντεσίους, καὶ τιμῶν ἔτυχεν: ~*

57. *ὅτε δὲ Λακεδαιμόνιοι Μεσσηνίους ἐπολέμουν, γυναῖκες ἀπόντων τούτων παῖδας τινὰς ἐγέννησαν, οὓς ἐν ὑποψίαις εἶχον οἱ πατέρες ὡς οὐκ ὄντας αὐτῶν καὶ παρθενίους ἐκάλουν. οἱ δ' ἠγανάκτουν: ~*

58. **Θρᾳκῶν** *γαμεῖ ἕκαστος γ̄ καὶ δ̄, εἰσὶ δὲ οἳ καὶ λ̄, καὶ ὡς θεραπαίναις χρῶνται. καὶ ἐκ περιουσίας οἱ γάμοι, καὶ ἐκ περιόδου σύνεισιν αὐταῖς, καὶ λούει καὶ διακονεῖ. καὶ πλεῖσται μετὰ τὴν χρῆσιν χαμαὶ κοιμῶνται. κἂν δυσχεραίνῃ τις, οἱ γονεῖς ἀποδόντες ὃ ἔλαβον ἀπεκομίσαντο τὴν θυγατέρα. τιμὴν γὰρ λαμβάνοντες συνάπτουσιν αὐτάς. καὶ ἀποθανόντος τοῦ ἀνδρός, ὥσπερ τἆλλα, οὕτω καὶ τὰς γυναῖκας κληρονομοῦσι: ~*

59. **Μινώαν** *τὴν ἐν Σικελίᾳ Μακάραν ἐκάλουν πρότερον. ἔπειτα Μίνως ἀκούων Δαίδαλον ἐνταῦθα, μετὰ στόλου παρεγένετο καὶ ἀναβὰς ἐπὶ τὸν Κύκον ποταμὸν τῆς πόλεως ταύτης ἐκυρίευσε καὶ νικήσας τοὺς βαρβάρους ἐφ' ἑαυτῷ προσωνόμασεν αὐτὴν νόμους Κρητικοὺς θεὶς αὐτοῖς: ~*

1 *ἀελλῶ*$^{\pi'}$ (quasi *ἀελλώπων*) ‖ *θυγα*$^{\tau\acute{\upsilon}'}$ (= *τέρες*) ‖ *ἵππων ἐγένοντο* (sic: *ἐγένοντο* om. rec.) ‖ 2 *δυν*$^{\alpha}$|*ςϊκοὶ* (sic, *δυναστευτικοὶ* Schn.) ‖ 5 *πολεμοῦ*$^{\sigma}$ ‖ *βρεντεσίους* (sic) ‖ 7 *μεσηνίους* (sic, *-νίοις* rec.) ‖ 8 *τινὰς* ‖ 9 *παρ*$^{\vartheta'\nu}$ (quasi *παρθένους*, l. *-θενίους* rec.) ‖ 10 *ἠγανάκτουν.* | *θρακῶν γαμεῖ* . . . (sic) ‖ 17 *τἆλλα* (sic) ‖ 18 *κληρονομοῦ*$^{\sigma}$: ~ ‖ 19 *μακάραν* (sic) ‖ 21 *στο*$^{\lambda'}$ *παρεγένετο* (sic) ‖ *κύκον πο*$^{\tau}$ (sic, *λύκον* Schn.) ‖ 22 *ἐφ' ἑαυτῶ* (*ἀφ' ἑαυτοῦ* rec.) ‖ 23 *αὐτοῖς* (*αὐτῇ* rec.)

60. *ἐγένετο Λοκρὸς Ξενόκριτος, τυφλὸς ἐκ γενετῆς ποιητὴς καὶ Ἐράσιππος. παρ' αὐτοῖς ὀδύρεσθαι οὐκ ἔστιν ἐπὶ τοῖς τελευτήσασιν, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐκκομίσωσιν, εὐωχοῦνται. καπηλεῖον οὐκ ἔστι μεταμελικὸν ἐν αὐτοῖς, ἀλλ' ὁ γεωργὸς πωλεῖ τὰ ἴδια*: ∼

61. *ἐὰν ἁλῷ τις κλέπτων, τὸν ὀφθαλμὸν ἐξορύσσεται. Ζαλεύκου υἱὸς ἑάλω καὶ τῶν Λοκρῶν αὐτὸν ἀφιέντων, οὐχ ὑπέμειναν, αὐτοῦ δὲ ἕνα καὶ τοῦ υἱοῦ ἕνα ἐξεῖλεν*: ∼

62. *Πολέμαρχος ἐπιορκήσας τὸν τῶν Κορινθίων ἀπέφυγε στόλον. καὶ μυθολογοῦσιν, ὅτε καθεύδοι νύκτωρ, τὰς γαλᾶς δάκνειν αὐτὸν καὶ πέρας ἀποροῦντα ἑαυτὸν ἀνελεῖν. κατῴκισαν δὲ καὶ Κλεωνὰς Χαλκιδεῖς ἐν τῷ Ἄθῳ ἐξαναστάντας ἐξ Ἐλυμνίου, ὡς μὲν μυθολογοῦσιν ὑπὸ μυῶν, οἷον τὰ ἄλλα κατήσθιον αὐτῶν καὶ τὸν σίδηρον*: ∼

63. *νόμος δὲ ἦν Χαλκιδεῦσι μὴ ἄρξαι μηδὲ πρεσβεῦσαι νεώτερον ἐτῶν ν̄*: ∼

64. *ἐν Κεφαλληνίᾳ Προμνήσου υἱὸς ἐκράτησε, καὶ χαλεπὸς ἦν, καὶ ἑορτὰς* ‖ (f. 134[a]) *πλέον δυοῖν οὐκ ἐπέτρεπεν οὐδὲ ἐν πόλει διαιτᾶσθαι πλέον ἡμέρας δέκα τοῦ μηνός. τάς τε κόρας πρὸ τοῦ γαμίσκεσθαι αὐτὰς ἐγίνωσκεν. Ἀντήνωρ δὲ λαβὼν ξιφίδιον καὶ γυναικείαν ἐσθῆτα, ἐνδυσάμενος εἰς τὴν κοίτην ἀπέκτεινε, καὶ ὁ δῆμος αὐτὸν ἐτίμησε καὶ ἡγεμόνα κατέστησε, καὶ ἡ κόρη ὑπὲρ ἧς αὐτὸς*

1 *γενητ̂ς* (*γενητῆς*) ‖ 2 *ἔστιν* (sic) ‖ 3 *ἐπειδὴ* (sic, *ἐπειδάν* Schn.) ‖ 4 *ἔστι* (sic) ‖ *μεταμελικὸν* (l. *μεταβολικὸν* rec.). ‖ 6 *κλέπτων* sic (et rec.) ‖ *τ̀* *ὀφθαλμ̀* *ἐξορύσσεται* (sic, *τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξορύττεται* rec.) ‖ 8 *ὑπέμειναν* (l. *-νεν* rec.) ‖ *αὐτοῦ* (sic, pro *αὐτοῦ*) ‖ 11 *γάλας* (sic) ‖ *πέρας* (*τέλος* rec.) ‖ | *ἀποροῦντα* (sic, *διαποροῦντα* rec.). ‖ *ἀνελεῖν. κατώκισαν* (sic: cf. Schn. p. 100) ‖ 12 *κλέων̆* (*κλέωνας*) ‖ *ἐξαναστάντας* (l. *-στάντες* rec.) ‖ 13 *οἷον τὰ ἄλλα* (sic, *οἳ τά τ' ἄλλα* rec.) ‖ 14 *κτήσθιον* (sic) ‖ 15 *μὴ δὲ* ‖ 16. *ν̄*. *ἐν*...(sic) ‖ 17 *κεφαληνία* ‖ 19 *οὐδὲ ἐν* ‖ 20 *αὐτ̆* (*αὐτὰς*, l. *αὐτὸς* rec.)

εἰσήει ἐπικλέως ἐγένετο. μαρτυρεῖται δὲ καὶ ἐκ Τυρρηνίας Ὅμηρος παραβαλεῖν εἰς Κεφαλληνίαν καὶ Ἰθάκην, ὅτε τοὺς ὀφθαλμοὺς λέγεται διαφθαρῆναι νοσήσας: ∼

65. *Ῥόδον τὴν νῆσον τὸ παλαιὸν κεκρύφθαι λέγουσιν ὑπὸ τῆς θαλάσσης, ἀναφανῆναι δὲ ὕστερον ξηρανθεῖσαν. ἐκαλεῖτο δὲ Ὀφιοῦσα διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἐνόντων ὄφεων:* ∼

66. *Ἔφεσον κληθῆναι φασὶν ἀπὸ μιᾶς τῶν Ἀμαζόνων. οἱ δὲ ἀπὸ τοῦ τὸν Ἡρακλέα ταῖς Ἀμαζόσιν ἐφεῖναι τὰ ἀπὸ Μυκάλης ἕως Πιτάνης:* ∼

67. *Φώκαιαν οἱ μὲν ἀπὸ Φώκου ἡγεμόνος ὠνόμασαν, οἱ δὲ ὅτ' εἰς τὸ ξηρὸν εἶδον ἐκβαίνουσαν:* ∼

68. *Κρότωνα ἐξ ἀρχῆς Κρότων ᾤκισεν:* ∼

69. *Ἀκραγαντίνων Φάλαρις ἐτυράννευσε παρανομίᾳ πάντας ἐκβαλών. οὐ γὰρ μόνον ἐφόνευε πολλούς, ἀλλὰ καὶ τιμωρίαις παρανόμοις ἐχρήσατο. καὶ τοὺς μὲν εἰς λέβητας ζέοντας, τοὺς δὲ εἰς τοὺς κρατῆρας τοῦ πυρὸς ἀπέστελλε, τοὺς δὲ καὶ εἰς χαλκοῦν ταῦρον ἐνέβαλλε καὶ κατέκαιεν. ὅνπερ ὁ δῆμος ἐτιμωρήσατο. ἐνέπρησε δὲ καὶ τὴν μητέρα καὶ τοὺς φίλους. μεθ' ὃν Ἀλκάμενος παρέλαβε τὰ πράγματα, καὶ μετὰ τοῦτον Ἄλκανδρος προέστη, ἀνὴρ ἐπιεικής. καὶ εὐσθένησαν οὕτως ὡς περιπόρφυρα ἔχειν ἱμάτια:* ∼

70. *Κέφαλος μαντευσάμενος περὶ παίδων, ὁ θεὸς εἶπεν,*

1 *ἐπικλε' ἐγὲ.* (l. *ἐπίκληρος ἐγένετο* Schn.) ‖ 2 *κεφαληνίαν* ‖ *ὅτε τοὺς* (*ὅτε καὶ τοὺς* rec.) ‖ 6 *ὀφιοῦσα* (sic) ‖ 8 *ἠ£* [ᾱ] ‖ 9 *πυτάνης* (sic) ‖ 10 *ὠνόμ* [ᾱ] (sic, *ὠνομάσθαι* C = Schn., *ὠνόμασαν* rec. ‖ 11 *ὅτ' εἰς τὸ ξ.* (sic, *οἱ δὲ ὅτι φώκην εἰς τὸ ξ.* rec.) ‖ *ἐκβαίνου* [σ]: ∼ ‖ 12 *ὤκισεν ἀκραγαν* [τν']: ∼ *φάλαρις* (sic) ‖ 14 *πάντας ἐκβαλὼν* (sic, *ὑπερβαλὼν, -βάλλων* rec.) ‖ 15 *τουσμὲν ... τουσδὲ ... τουσδὲ* (sic) ‖ 17 *ἐνέβα* [λ] (*ἐνέβαλε*) ‖ 19 *ἀλκα* [μν] [ο'] (*ἀλκάμενος, Ἀλκαμένης* Schn.) ‖ 21 *εὐσθένησ* [6] (*εὐθένησαν* Schn.) ‖ 22 *κέφαλ* [o] *μαντευσάμ* [o] (*-σάμενος, -νῳ* rec.)

ᾧ ἂν τύχῃ πρῶτον συγγενέσθαι, τὸν δὲ περιτυχεῖν ἄρκῳ, καὶ πλησιάσαντα γεννῆσαι γυναῖκα, ἐξ ἧς γεν⟨όμενος⟩ Ἀρκείσιος φερωνύμως ὀνομασθῆναι λέγεται: ∼

71. *πορθμεὺς Πυρίας ὄνομα λῃστὰς διεπόρθμευσε, πρεσβύτην αἰχμάλωτον καὶ πίτταν. καὶ ὠνεῖται ταῦτα παρὰ τῶν λῃστῶν, δεηθέντος τοῦ πρεσβύτου. ἦν δὲ ἐν τῇ πίττῃ κεκρυμμένον χρυσίον. πλουτήσας οὖν θῦσαι λέγεται τῷ πρεσβύτῃ βοῦν. διὸ καὶ εἰς παροιμίαν ἦλθεν, οὐδεὶς πώποτε εὐεργέτῃ βοῦν ἔθυσεν ἀλλ' ἢ Πυρίας:* ∼

72. *Ἀφυταῖοι δικαίως καὶ σωφρόνως βιοῦσι, καὶ ἀλλοτρίων οὐ θιγγάνουσιν ἀνεῳγμένων τῶν θυρῶν. φασὶ δέ ποτε ξένον πριάμενον οἶνον ⟨μὴ⟩ ἀναλαβεῖν ἐπείξαντος αὐτὸν τοῦ πλοῦ, καταλιπεῖν δὲ αὐτὸν ἐν τῇ ἀποστάσει οὐδενὶ παραδόντα, ὕστερον δὲ κατ' ἄλλην ἐμπορίαν ἐλθόντα εὑρεῖν τοῦτον ἄθικτον:* ∼

73. *τούτοις οὐκ ἐξῆν ἐν γάμῳ πλείους ἑστιᾶν δέκα καὶ γυναικῶν ἴσων, οὐδὲ γάμον ποιεῖν πλεῖον ἡμερῶν η̄. ἐπεσκόπουν δὲ καὶ τοὺς ὀρφανοὺς ὅπως παιδεύωνται καὶ τὰς οὐσίας αὐτοῖς ἀπεδίδοσαν κ̄ ἐτῶν γενομένοις:* ∼

74. *Ἴκαρος ἡ νῆσος Ἰχθυοῦσα ἐκαλεῖτο διὰ τὸ κάλλος τῶν ἐν αὐτῇ ἰχθύων. πρὸς ἣν Ἴκαρος παρέβαλεν, ἀφ' οὗ καὶ τοὔνομα ἔσχεν. ὅμως πτεροῖς αὐτὸν ἀπὸ Κρήτης φασὶν*

1 *ἂν* | *τύχῃ* (sic, *ἂν ἐντύχῃ* rec.) ‖ 2 *πλησιάσαν γεννῆσαι* (*πλησιάσαντος γενέσθαι* Schn.) ‖ *ἐξ ἧς τεναρκείσιος* (sic) ‖ 4 *πυρίας* (*Παρίας*, *-είας* rec.) ‖ 9 *εὐεργέ* (sic, *-γέτης* rec.) ‖ 12 *οἶνον* | *ἀναλαβεῖν* (sic, *μὴ* add. rec.) ‖ *αὐτὸν* (om. Schn.) ‖ 16 unde Iasenses accepit Peruscus? ‖ *γά* (*γάμοις* rec.) ‖ 17 *γά* | (sic, *γαμους* rec.) ‖ *ἡμερῶν* ū (= η, fort. pro *u* = β, sicut *δύο* rec.) ‖ 19 *κ̄* (sic) *ἔτων* ‖ *γενομένοις* (sic, *γινομένοις* rec.) ‖ 20 *ἰχθύουσα* (sic) ‖ 21 *αὐτῇ ἰχθύων* (sic) ‖ *παρέλαβεν* (l. *παρέβαλεν* rec.) ‖ 22 *τοὔνομα* (sic) ‖ *ὅμ'* (*ὅμως* sic, *ὁ δὲ μῦθος* rec. a Perusco) ‖ φ

ἐλθεῖν. οἱ δὲ ἀποδράντα μετὰ τοῦ πατρὸς ἐπὶ τριήρων διὰ τὸ δεῖξαι τὴν εἰς τὸν λαβύρινθον εἴσοδον τῷ Θησεῖ: ∼

75. *ἄργειλον τὸν μῦν καλοῦσι Θρᾶκες, οὗ ὀφθέντος πόλιν κατὰ χρησμὸν ἔκτισαν καὶ Ἄργειλον ὠνόμασαν:* ∼

76. *παρὰ Θεσπιεῦσιν αἰσχρὸν ἦν τέχνην μαθεῖν καὶ περὶ γεωγίας διατρίβειν. καὶ διὰ τοῦτο πένητες οἱ πλείους ἦσαν καὶ Θηβαίοις οὖσι φειδωλοῖς πολλὰ ὤφειλον* + + +

XLVI. ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

(collectanea historica post Alexandri Molossi — ol. 112, 3? — mortem edita).

Vita Arist. Marc. (f. 276): *καὶ τὰ γεγραμμένα αὐτῷ δικαιώματα Ἑλληνίδων πόλεων ἐξ ὧν Φίλιππος τὰς φιλονεικίας τῶν Ἑλλήνων διέλυσεν, ὡς μεγαλορρημον⟨ήσαντά π⟩οτε καὶ εἰπεῖν „ὥρισα γῆν Πέλοπος"*.

612.

Harpocr. s. *Δρυμός: πόλις μεταξὺ Βοιωτίας καὶ τῆς Ἀττικῆς . . . Ἀριστοτέλης δ' ἐν τοῖς δικαιώμασί φησιν οὕτως „ἔπειτα Δρυμὸν ἓν Ἀττικὸν καὶ ἕτερον Βοιώτιον"*.

613.

Steph. Byz. ep. s. *Ὠρωπός . . . Ἀριστοτέλης γοῦν τὴν Ὠρωπὸν Γραῖάν φησι λέγεσθαι· ἡ δὲ Γραῖα τόπος τῆς*

1 *τριήρων* (*τριήρ̂* sic) ‖ 4 *ἄργειλον* (*Ἄργιλον* rec.) ‖ 6 *γεωρ̊ς'* (*γεωργίας* sic, *-γίαν* rec.) ‖ 7 *φειδω̂* (sic) ‖ post *ὤφειλον* quod reliquum est folii 134^a album est cum tota pagina altera (134^b) ‖ 13 explevi lacunam codicis *μεγαλορημ⟨ον . . ΄ . .⟩οτε*: *μεγαλορρημονεῖν ποτε* Robbe (male: nam servatum in codice repperi acutum proximae ante *ποτε* litterae impositum) | 15 *Δρυμός*: cf. A. P. p. 543. Bull. de corr. hellén. VIII, 208 ‖ 18 *Ὠρωπός*: cf. Strabo IX p. 399. Preller p. 180 sqq. (Ber. d. Sächs. Ges. d. W. IV) ‖ 19 *τῆς Ὠρωπίας*: cf. Strabo IX p. 404.

'Ωρωπίας πρὸς τῇ θαλάσσῃ κατ' 'Ερέτριαν τῆς Εὐβοίας κειμένη.

idem s. *Τάναγρα: . . . 'Αριστοτέλης δὲ Γραῖαν καλεῖ τὴν νῦν 'Ωρωπόν· ἔστι δὲ τόπος τῆς τῶν 'Ωρωπίων πόλεως πρὸς τῇ θαλάττῃ.*

614.

Ammonius de diff. voc. p. 98 (Valck.) s. *νῆες: Δίδυμος ἐν δεκάτῳ ῥητορικῶν ὑπομνημάτων φησὶν οὕτως ὅτι διαφέρουσιν αἱ νῆες τῶν πλοίων. τὰ μὲν γάρ ἐστι στρογγύλα, αἱ δὲ κωπήρεις καὶ στρατιώτιδες. 'Αριστοτέλης δὲ ἱστορεῖ ἐν δικαιώμασι τῶν πόλεων οὕτως „'Αλέξανδρος ὁ Μολοττὸς ὑπὸ τὸν αὐτὸν χρόνον, Ταραντίνων αὐτὸν μεταπεμψαμένων ἐπὶ τὸν πρὸς τοὺς βαρβάρους πόλεμον, ἐξέπλευσε ναυσὶ μὲν πεντεκαίδεκα πλοίοις δὲ συχνοῖς ἱππαγωγοῖς καὶ στρατηγικοῖς.“*

Eustathius in Hom. p. (684 et 1408 et) 1727: *'Ερέννιος οὖν Φίλων διαφέρειν φησὶ νῆας πλοίων κατὰ Δίδυμον· τὰ μὲν γὰρ στρογγύλα, αἱ δὲ στρατιώτιδες. εἰς ὃ φέρει καὶ χρῆσιν 'Αριστοτέλους ταύτην „'Αλέξανδρος ὁ Μολοττὸς κτλ.*

XLVII. ΠΥΘΙΟΝΙΚΑΙ.

615.

Plutarch. Solon. 11: *ἤδη μὲν οὖν καὶ ἀπὸ τούτων ἔνδοξος ἦν ὁ Σόλων καὶ μέγας, ἐθαυμάσθη δὲ καὶ διεβοήθη μᾶλλον ἐν τοῖς Ἕλλησιν εἰπὼν ὑπὲρ τοῦ ἱεροῦ τοῦ ἐν Δελφοῖς ὡς χρὴ βοηθεῖν καὶ μὴ περιορᾶν Κιρραίους ὑβρίζοντας εἰς τὸ μαντεῖον, ἀλλὰ προσαμύνειν ὑπὲρ τοῦ θεοῦ Δελφοῖς. πεισθέντες γὰρ ὑπ' ἐκείνου πρὸς τὸν πόλεμον ὥρμησαν οἱ 'Αμφικτύονες, ὡς ἄλλοι τε μαρτυροῦσι καὶ 'Αριστοτέλης*

1 *κατ' 'Ερετρίας καὶ Εὐβοίας* vulgo: corr. Lentz (Herodian. 271, 25) ‖ 10 *πόλεων* Eustath. p. 684: *πολέμων* codd.

ἐν τῇ τῶν πυθιονικῶν ἀναγραφῇ Σόλωνι τὴν γνώμην ἀνατιθείς.

616.

Hesych. lex. s. *Βοῦθος περιφοιτᾷ: παροιμία ἐπὶ τῶν εὐήθων καὶ παχυφρόνων, ἀπὸ Βούθου τινὸς μετενεχθεῖσα τοῦ Πύθια νικήσαντος, ὃν ἀναγράφει καὶ Ἀριστοτέλης νενικηκότα.*

Zenob. proverb. 2, 66 (Plut. prov. 1, 33): *Βοῦθος περιφοιτᾷ: ταύτης μέμνηται Κρατῖνος ἐν Χείρωσι. τέτακται δὲ ἐπὶ τῶν εὐήθων καὶ παχυφρόνων ἀπό τινος πυθιονίκου Βούθου μετενεχθεῖσα.*

Herodian. π. μον. λέξ. p. 42, 9: *Βοῦθος Πύθια νικήσας· παροιμία Βοῦθος περιφοιτᾷ.*

617.

Schol. in Pindar. (cf. A. P. p. 549) Isthm. 2 inscr. *Ξενοκράτει Ἀκραγαντίνῳ: . . . οὗτος δὲ ὁ Ξενοκράτης οὐ μόνον Ἴσθμια νενίκηκεν ἵπποις, ἀλλὰ καὶ Πύθια τὴν εἰκοστὴν τετάρτην πυθιάδα, ὡς Ἀριστοτέλης ἀναγράφει.*

Schol. in Pind. olymp. 2, 87 (Vrat. D, Gott., Vindob.): *Ὀλύμπια μὲν γὰρ αὐτὸς (ὁ Θήρων) γέρας ἔδεκτο, ἀντὶ τοῦ μόνος· Πύθια δὲ καὶ Ἴσθμια Ξενοκράτης. κατὰ δὲ τὴν τοῦ Ἀριστοτέλους (ἀναγραφὴν) πυθιονίκης μόνος Θήρων ἀναγέγραπται. ἤτοι οὖν συλληπτικῶς εἴρηκεν ἢ ἐπεὶ Θήρωνος ἵπποις ὁ Ξενοκράτης ἐνίκησε· διὸ καὶ συνανεκήρυξε Θήρωνα.*

Schol. in Pind. Pyth. 6 inscr. (p. 387) *Ξενοκράτει Ἀκραγαντίνῳ: γέγραπται Ξενοκράτει Ἀκραγαντίνῳ νενικηκότι κατὰ τὴν κδ̄ πυθιάδα.*

XLVIII. ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΙ.

Schol. Aristoph. Plut. 385: *ἐν μέντοι ταῖς διδασκαλίαις πρὸ τούτων τῶν χρόνων Πάμφιλος οὐδεὶς φέρεται τραγικός.*

19 scr. *Ξενοκράτης*

Schol. in Eurip. Androm. 446 (p. 288 Cobet): *εἰλικρινῶς δὲ τοὺς τοῦ δράματος χρόνους οὐκ ἔστι λαβεῖν· οὐ δεδίδακται γὰρ Ἀθήνησιν.*

cf. Schol. vesp. 1031. av. 1242. A. P. p. 551 sq. (U. Koehler: Mitth. d. d. arch. Inst. zu Athen III, 111. 131).

618.

Schol. Aristoph. ran. 1124 (1155 Dind.) *ἐξ Ὀρεστείας: τετραλογίαν φέρουσι τὴν Ὀρέστειαν αἱ διδασκαλίαι Ἀγαμέμνονα, Χοηφόρους, Εὐμενίδας, Πρωτέα σατυρικόν.*

Argum. Aesch. Agam.: *ἐδιδάχθη τὸ δρᾶμα ἐπὶ ἄρχοντος Φιλοκλέους ὀλυμπιάδι ὀγδοηκοστῇ ἔτει δευτέρῳ. πρῶτος Αἰσχύλος Ἀγαμέμνονι, Χοηφόροις, Εὐμενίσι, Πρωτεῖ σατυρικῷ. ἐχορήγει Ξενοκλῆς Ἀφιδνεύς.*

619.

Schol. Aristoph. av. 281 (282 Dind.) *οὗτος μέν ἐστι Φιλοκλέους: οὗτος ὁ Φιλοκλῆς ἔποπα ἐσκεύασεν ἐν τῇ Πανδιονίδι τετραλογίᾳ, οὗ ἡ ἀρχή „σὲ τῶν ἁπάντων ⟨Ἥλιε⟩ δεσπότην λέγω" . . . ἄλλως. ὁ Σοφοκλῆς πρῶτον τὸν Τηρέα ἐποίησεν, εἶτα Φιλοκλῆς . . . ἄλλως . . . εἴη ἂν οὖν τὸν ἔποπα ἐσκευοποιηκὼς τῇ Πανδιονίδι τετραλογίᾳ, ἣν καὶ Ἀριστοτέλης ἐν ταῖς διδασκαλίαις ἀναγράφει. ἔστι δὲ ὁ Φιλοκλῆς τραγῳδίας ποιητὴς καὶ Φιλοπείθους υἱὸς ἐξ Αἰσχύλου ἀδελφῆς.*

620.

Harpocrat. s. *Σθένελος: . . . καὶ ἐν ταῖς διδασκαλίαις εὑρίσκεται ὁ Σθένελος τραγῳδίας ποιητής.*

621.

Schol. Aristoph. nub. 552: . . . *δῆλον δὲ ὅτι πρότερος ὁ Μαρικᾶς ἐδιδάχθη τῶν δευτέρων Νεφελῶν. Ἐρατοσθένης*

15 *τῶν ἁπάντων* Wagner: *τῶν (τὸν) πάντων* codd. RV || 20 codd. *κωμῳδίας*

δέ φησι Καλλίμαχον ἐγκαλεῖν ταῖς διδασκαλίαις ὅτι φέρουσιν ὕστερον τρίτῳ ἔτει τὸν Μαρικᾶν τῶν Νεφελῶν, σαφῶς ἐνταῦθα εἰρημένου ὅτι πρότερον καθεῖται. λανθάνει δ' αὐτόν, φησίν, ὅτι ἐν μὲν ταῖς διδαχθείσαις οὐδὲν τοιοῦτον εἴρηκεν, ἐν δὲ ταῖς ὕστερον διασκευασθείσαις εἰ λέγεται, οὐδὲν ἄτοπον· αἱ διδασκαλίαι δὲ δῆλον ὅτι τὰς διδαχθείσας φέρουσι. πῶς δ' οὐ συνεῖδεν ὅτι καὶ ἐν τῷ Μαρικᾷ προτετελεύτηκε Κλέων, ἐν δὲ ταῖς Νεφέλαις λέγεται „εἶτα τὸν θεοῖσιν ἐχθρὸν βυρσοδέψην".

Arg. nub. (5): *αἱ πρῶται Νεφέλαι ἐδιδάχθησαν ἐν ἄστει ἐπὶ ἄρχοντος Ἰσάρχου, ὅτε Κρατῖνος μὲν ἐνίκα Πυτίνῃ. Ἀμειψίας δὲ Κόννῳ.*

622.

Arg. (3) Aristoph. pac. (schol. ed. Dind. t. III p. 5): *ἄλλως. φέρεται ἐν ταῖς διδασκαλίαις δεδιδαχὼς Εἰρήνην ὁμωνύμως ὁ Ἀριστοφάνης. ἄδηλον οὖν, φησὶν Ἐρατοσθένης, πότερον τὴν αὐτὴν ἀνεδίδαξεν ἢ ἑτέραν καθῆκεν ἥτις οὐ σώζεται. Κράτης μέντοι δύο εἶδε δράματα γράφων οὕτως „ἀλλ' οὖν γε ἐν τοῖς Ἀχαρνεῦσιν ἢ Βαβυλωνίοις ἢ ἐν τῇ ἑτέρᾳ Εἰρήνῃ". καὶ σποράδην δέ τινα ποιήματα παρατίθεται, ἅπερ ἐν τῇ νῦν φερομένῃ οὐκ ἔστιν.*

Arg. (1) pac. (p. 4 Dind.) . . . *ἐνίκησε δὲ τῷ δράματι ὁ ποιητὴς ἐπὶ ἄρχοντος Ἀλκαίου ἐν ἄστει. πρῶτος Εὔπολις Κόλαξι, δεύτερος Ἀριστοφάνης Εἰρήνῃ, τρίτος Λεύκων Φράτορσι. τὸ δὲ δρᾶμα ὑπεκρίνετο Ἀπολλόδωρος, ἐνίκα Ἕρμων ὁ ὑποκριτής.*

623.

Arg. Sophocl. Aiac.: *ὅθεν καὶ τῇ ἐπιγραφῇ πρόσκειται*

14. *φαίνεται* V ‖ 15 *ὁμωνύμως* Dind.: codd. RV *ὁμοίως*, ed. Ald. sic: *φέρεται ἐν ταῖς διδ. ὅτι καὶ ἑτέραν ἐδίδαχεν ὁμοίως Ἀρ. εἰρήνην* ‖ 17 *εἶπε* Ald. ‖ 24 *ἐνίκα Ἕρμων* . . . cf. Poll. 4, 88 *Ἕρμων ἦν κωμῳδίας ὑποκριτής*: codd. *ἡνίκα ἑρμῆν λοιοκρότης*

ὁ μαστιγοφόρος, ἢ πρὸς ἀντιδιαστολὴν τοῦ Λοκροῦ . . . ἐν δὲ ταῖς διδασκαλίαις ψιλῶς Αἴας ἀναγέγραπται.

624.

Harpocrat. s. διδάσκαλος: ἰδίως διδασκάλους λέγουσι τοὺς ποιητὰς τῶν διθυράμβων ἢ τῶν κωμῳδιῶν ἢ τῶν τραγῳδιῶν. Ἀντιφῶν ἐν τῷ περὶ τοῦ χορευτοῦ „ἔλαχον, φησί, Παντακλέα διδάσκαλον". ὅτι γὰρ ὁ Παντακλῆς ποιητής, δεδήλωκεν Ἀριστοτέλης ἐν ταῖς διδασκαλίαις.

cf. Steph. Byz. s. Ἀτήνη . . . ὁ δημότης Ἀτηνεύς. „Πατροκλῆς Ἀτηνεὺς ἐχορήγει καὶ Παντακλῆς <ἐδίδασκεν>".

625.

Phot. lex. s. ὄνου σκιά . . . Ἀριστοτέλης δὲ ἐν διδασκαλίαις καὶ δράματός τινος φέρει ἐπιγραφὴν Ὄνου σκιάν.

Zenob. 6, 28 ὑπὲρ ὄνου σκιᾶς: . . . καὶ Ἀρχίππῳ δὲ κωμῳδία γέγονεν Ὄνου σκιά.

626.

Arg. Eurip. Rhes. (t. I p. 339 et 549 Kirchhoff): τοῦτο τὸ δρᾶμα ἔνιοι νόθον ὑπενόησαν, Εὐριπίδου δὲ μὴ εἶναι· τὸν γὰρ Σοφόκλειον μᾶλλον ὑποφαίνει χαρακτῆρα. ἐν μέντοι ταῖς διδασκαλίαις ὡς γνήσιον ἀναγέγραπται.

627.

Schol. Aristoph. ran. 67 καὶ ταῦτα τοῦ τεθνηκότος (τοῦ Εὐριπίδου): . . . οὕτω γὰρ καὶ αἱ διδασκαλίαι φέρουσι τελευτήσαντος Εὐριπίδου τὸν υἱὸν αὐτοῦ δεδιδαχέναι ὁμώνυμον ἐν ἄστει Ἰφιγένειαν τὴν ἐν Αὐλίδι, Ἀλκμαίωνα, Βάκχας.

9 ἐδίδασκεν suppl. Th. Bergk Gr. LG. II, 503 not. 17 || 15 al. ὡς οὐκ ὂν Εὐριπίδου || 20 ὁμώνυμον cod. G: ὁμωνύμως V, item Mediol., Ald. || 21 ὁμ. ἐν τῷ πρώτῳ ἑτεριφιγένεια (-γένειαν G) VG. || 21 ἀλκμαίω διονα V

Suid. s. *Εὐριπίδης* . . . *νίκας δ' ἀνείλετο ε̄, τὰς μὲν δ̄ περιών, τὴν δὲ μίαν μετὰ τὴν τελευτὴν ἐπιδειξαμένου τὸ δρᾶμα τοῦ ἀδελφιδοῦ αὐτοῦ Εὐριπίδου.*

628.

Schol. in Plat. apolog. p. 330 Bekk. . . . *Μέλητος δὲ τραγῳδίας φαῦλος ποιητὴς Θρᾷξ γένος, ὡς Ἀριστοφάνης Βατράχοις, Πελαργοῖς Λαΐου υἱὸν αὐτὸν λέγων, ἐπεὶ ᾧ ἔτει οἱ Πελαργοὶ ἐδιδάσκοντο καὶ ὁ Μέλητος Οἰδιπόδειαν ἔθηκεν, ὡς Ἀριστοτέλης διδασκαλίαις.*

629.

Schol. Aristoph. av. 1379 *τί δεῦρο πόδα σὺ κυλλὸν (ἀνὰ κύκλον κυκλεῖς)*: . . . *Δίδυμος μὲν κύκλον ἐπεὶ κυκλίων ᾀσμάτων ποιητής ἐστι, κυλλὸν δέ, ἐπεὶ χωλός ἐστιν (ὁ Κινησίας). εἴρηται δὲ περὶ αὐτοῦ ἐν Βατράχοις. ὁ δὲ Ἀριστοτέλης ἐν ταῖς διδασκαλίαις δύο φησὶ γεγονέναι.*

630.

Schol. Aristoph. ran. 404: *ἐπὶ γοῦν τοῦ Καλλίου τούτου φησὶν Ἀριστοτέλης ὅτι σύνδυο ἔδοξε χορηγεῖν τὰ Διονύσια τοῖς τραγῳδοῖς καὶ κωμῳδοῖς.*

XLIX. ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΑ ΙΣΤΟΡΙΚΑ
(*Ἀριστοτέλους ἢ Θεοφράστου*).

631.

Athen. IV p. 173ᵉ: *Ἀριστοτέλης δ' ἢ Θεόφραστος ἐν τοῖς ὑπομνήμασι περὶ Μαγνήτων λέγων τῶν ἐπὶ τοῦ Μαιάνδρου ποταμοῦ ὅτι Δελφῶν εἰσιν ἄποικοι, τοσαύτας ἐπιτελοῦντας αὐτοὺς ποιεῖ χρείας τοῖς παραγιγνομένοις τῶν ξένων*

7 *καθῆκεν* Meineke

λέγων οὕτως „Μάγνητες οἱ ἐπὶ τῷ Μαιάνδρῳ ποταμῷ κατοικοῦντες ἱεροὶ τοῦ θεοῦ, Δελφῶν ἄποικοι, παρέχουσι τοῖς ἐπιδημοῦσι στέγην, ἅλας, ἔλαιον, ὄξος, ἔτι λύχνον, κλίνας, στρώματα, τραπέζας".

632.

Athen. XIV p. 654[d]: Ἀριστοτέλης δὲ ἢ Θεόφραστος ἐν τοῖς ὑπομνήμασι „τῶν φασιανῶν, φησί, οὐ κατὰ λόγον ἡ ὑπεροχὴ τῶν ἀρρένων ἀλλὰ πολλῷ μείζων".

633.

Athen. epit. II p. 44[c]: Ἀριστοτέλης δ' ἢ Θεόφραστος Φιλῖνόν τινα ἱστορεῖ μήτε ποτῷ χρήσασθαί ποτε μήτε ἐδέσματι ἄλλῳ ἢ μόνῳ γάλακτι πάντα τὸν βίον.

634.

Schol. Laur. in Apollon. Rhod. 4, 834 (p. 508, 20 Keil) εἰ μὲν δὴ μαλεροῖο πυρός: περὶ τὸν πορθμὸν ἐν τῇ θαλάσσῃ πυρὸς ἀναφυσήματα γίνεται ὥστε καὶ τὴν θάλασσαν θερμαίνεσθαι, ὥς φησι καὶ Μητρόδωρος ἐν πρώτῳ περὶ ἱστορίας καὶ Θεόφραστος ἐν ἱστορικοῖς ὑπομνήμασιν. καί φησι τὸν βρόμον τὸν ἀπὸ τῶν Αἰόλου νήσων ἀκούεσθαι ἕως ͵α σταδίων· περὶ Ταυρομένιον γοῦν ἀκούεσθαι βροντῇ παραπλήσιον ψόφον.

635.

Argum. Eurip. Medeae (p. 143 cf. 454 Kirchhoff): τὸ δρᾶμα δοκεῖ ὑποβαλέσθαι παρὰ Νεόφρονος διασκευάσας, ὡς Δικαίαρχος ἐν τῷ περὶ Ἑλλάδος βίου καὶ Ἀριστοτέλης ἐν ὑπομνήμασι.

636.

Erotian. gloss. Hippocr. p. 312 (Franz): βουτύρῳ, ὡς

16 ἀκούεσθαι ἕως χίλια στάδια sch. rec. Flor., καίεσθαι ἕως ἑνὸς σταδίου Laur., corr. Keil

καὶ Ἀριστοτέλης ἐν τοῖς ὑπομνήμασί φησιν ὅτι Θόας ὁ Ἰθακήσιος ἱστορεῖ παρὰ Φρυξὶ πικέριον καλεῖσθαι τὸ βούτυρον.

L. ΠΕΠΛΟΣ

(*περιέχει δὲ ἱστορίαν σύμμικτον* Hesych. ind.).

Io. Tzetzes proleg. comm. in Hesiodi opp. p. 15 Gf.: *Ἀριστοτέλης δ' ὁ φιλόσοφος, μᾶλλον δὲ οἶμαι ὁ τοὺς πέπλους συντάξας* . . . (cf. A. P. p. 505 sqq.).

Tzetz. in Lycophr. 488 . . . *κατὰ Ἀριστοτέλην τὸν τοὺς πέπλους συντάξαντα* (= Schol. in Aristid. *ὁ τοὺς πέπλους συνθεὶς Ἀριστοτέλης*).

Socrates hist. eccl. 3, 23: *διὸ οὐκ αἰσχύνονται πολλοὺς ἀνθρώπους ἀποθεώσαντες καὶ εἴθε γε κἂν χρηστοὺς τὸν τρόπον ἢ δικαίους ἢ σώφρονας, ἀλλὰ ἀνάγνους ἀδίκους μέθῃ δεδουλωμένους, Ἡρακλέας φημὶ καὶ Διονύσους καὶ Ἀσκληπιούς, καθ' ὧν συνεχῶς ἐν τοῖς αὐτοῦ λόγοις ὀμνύων Λιβάνιος οὐκ αἰσχύνεται· ὧν τοὺς ἀρσενικοὺς καὶ θηλυκοὺς ἔρωτας εἰ ἀπαριθμησαίμην, μακρὸς ἡμῖν ἔσται ὁ τῆς παρεκβάσεως λόγος. ἀρκέσει δὲ τοῖς ταῦτα γνῶναι ἐθέλουσιν ὁ Ἀριστοτέλους πέπλος καὶ ὁ Διονυσίου στέφανος καὶ Ῥηγίνου ὁ πολυμνήμων καὶ τῶν ποιητῶν τὸ πλῆθος, οἳ περὶ αὐτῶν γράψαντες γέλωτα ὄντως καὶ φλήναφον παρὰ πᾶσι τὴν Ἑλλήνων θεολογίαν δεικνύουσιν.*

Eustathius in Hom. Il. (β, 557) p. 285: *ἰστέον δὲ καὶ ὅτι Πορφύριος εἰς Αἴαντα ἐπίγραμμα παλαιὸν φέρει τόδε . . . ἱστορεῖ δὲ ὁ αὐτὸς Πορφύριος καὶ ὅτι Ἀριστοτέλης σύγγραμμα πραγματευσάμενος, ὅπερ ἐκλήθη πέπλος, γενεαλογίας ἡγεμόνων ἐξέθετο καὶ νεῶν ἑκάστων ἀριθμὸν καὶ ἐπιγράμματα εἰς αὐτούς, ἃ καὶ ἀναγράφεται ὁ Πορφύριος ἐν τοῖς εἰς τὸν Ὅμηρον ἁπλᾶ ὄντα καὶ οὐδέν τι παχὺ καὶ φλεγμαῖνον ἔχοντα. δίστιχα δὲ τὰ ὅλα ἐκεῖνα δίχα τοῦ ῥηθέντος εἰς τὸν Αἴαντα* (7)· *ἴσως γὰρ ὁ ἐπιγραμματοποιὸς ἐφιλοτεχνήσατο ἀπεναντίας ἐλθὼν τῷ ποιητῇ ἐπὶ μὲν τῷ λαμπρῷ Αἴαντι πολυλογῆσαι, τοὺς δὲ ἄλλους ἧττον σεμνῦναι.*

637.

Schol. in Aristidis Panathen. (*ἐνδοξότατοι πάντων οἱ*

1 *Ἀριστοτέλης*: *Ἀριστοφάνης* codd.

κατὰ τὴν Ἑλλάδα ἀγῶνες· καὶ μὴν τούτων πρεσβύτατος ὁ τῶν Παναθηναίων, εἰ δὲ βούλει ὁ τῶν Ἐλευσινίων) p. 323 Dind.: ἡ τάξις τῶν ἀγώνων καθὰ Ἀριστοτέλης ἀναγράφεται· πρῶτα μὲν τὰ Ἐλευσίνια διὰ τὸν καρπὸν τῆς Δήμητρος· δεύτερα δὲ τὰ Παναθήναια ἐπὶ Ἀστέρι τῷ γίγαντι ὑπὸ Ἀθηνᾶς ἀναιρεθέντι· τρίτος ὃν ἐν Ἄργει Δαναὸς ἔθηκε διὰ τὸν γάμον τῶν θυγατέρων αὐτοῦ· τέταρτος ὁ ἐν Ἀρκαδίᾳ τεθεὶς ὑπὸ Λυκάονος, ὃς ἐκλήθη Λύκαια· πέμπτος ὁ ἐν Ἰωλκῷ Ἀκάστου καθηγησαμένου ἐπὶ Πελίᾳ τῷ πατρί· ἕκτος ὁ ἐν Ἰσθμῷ Σισύφου νομοθετήσαντος ἐπὶ Μελικέρτῃ· ἕβδομος ὁ Ὀλυμπιακὸς Ἡρακλέους νομοθετήσαντος ἐπὶ Πέλοπι· ὄγδοος ὁ ἐν Νεμέᾳ, ὃν ἔθηκαν οἱ ἑπτὰ ἐπὶ Θήβας ἐπὶ Ἀρχεμόρῳ· ἔνατος ὁ ἐν Τροίᾳ, ὃν Ἀχιλλεὺς ἐπὶ Πατρόκλῳ ἐποίησεν· δέκατος ὁ Πυθικός, ὃν οἱ Ἀμφικτύονες ἐπὶ τῷ Πύθωνος φόνῳ ἔθηκαν. ταύτην τὴν τάξιν ὁ τοὺς πέπλους συνθεὶς Ἀριστοτέλης ἐξέθετο τῶν ἀρχαίων καὶ παλαιῶν ἀγώνων.

Schol. alt. ibid. ὁ τῶν Παναθηναίων: τῶν μικρῶν λέγει· ταῦτα γὰρ ἐπὶ Ἐριχθονίου τοῦ Ἀμφικτύονος γενόμενα ἐπὶ τῷ φόνῳ τοῦ Ἀστερίου τοῦ γίγαντος· τὰ δὲ μεγάλα Πεισίστρατος ἐποίησε. τὰ δὲ Ἐλευσίνια ἐπὶ Πανδίονος ἐγένετο, ὃς πέμπτος ἦν βασιλεὺς ἀπὸ Ἐριχθονίου· διὰ δὲ τὸν καρπὸν ἐτέθησαν.

Schol. cod. C. ibid. (εἰ δὲ βούλει ὁ τῶν Ἐλευσινίων): ὡς καὶ Ἀριστοτέλης τάττει.

Helladius chrestomath. apud. Phot. (bibl. cod. 279 p. 533[b] 29 Bekk.): ὅτι πρῶτα μὲν τὰ Παναθήναια συνέστη·

3 καθὰ Ἀ. ἀναγράφεται cod. Marc.: κατὰ Ἀριστοτέλην γράφεται vulgo ‖ 6 Ἀθηνᾶς Marc. (Schneidewin): Ἀθηναίων vulgo ‖ 7 ὁ ἐν αργει Marc., ὃν ἄργει vulgo ‖ 9 Ἀκάστου cod. Vind. ex corr. (Schneid.): ιακαστῶ (sic) Marc., Ἰοκάστου vulgo ‖ 11 ὀλυμπικὸς Vind. Marc. ‖ 13 Ἀργεμόρῳ codd., ἀρχεγόρ̄ Marc., om. Vind. ‖ 15 ὁ τοὺς πέπλους συνθεὶς Ἀρ. cod. Marc. (Bergk): εἰς πέπλους συνθεὶς ὁ Ἀρ. vulgo

εἶτα τὰ Ἐλευσίνια ⟨. . .⟩ ἐπὶ Πελίᾳ τεθνηκότι προὔθηκαν ἆθλα Θετταλοί· εἶτα τὰ Ἴσθμια ἐπὶ Μελικέρτῃ· ἔπειτα ὁ τῶν Ὀλυμπίων ἀγὼν ἀρχὴν λαμβάνει ὑφ' Ἡρακλέους· εἶτα τὰ Νέμεα ἐπ' Ἀρχεμόρῳ τεθέντα ⟨. . .⟩ εἶτα μετὰ τὸ τὴν Κίρραν πεσεῖν τὰ Πύθια.

638.

Gloss. gr. lat. Laudun. (cod. 444 s. IX) habet post *Greca Prisciani* collecta varia gr. lat. rei grammaticae *Item greca de membris hominum. Item de inventione litterarum* etc. (ut legitur in indice vet.). locus *de inventione litterarum* sic extat f. 289ᵇ (ed. E. Miller: Not. et extr. XXIX, 2. Par. 1880. p. 181):

ЄΧ ΠЄΠΛΟ ΤЄΟΦΡΑCΤΙ proprium et interpellatur deum intelligens.

Primi quidem invenerunt (sup. *s. apud quosdam Caldei*) *litteras Aegiptii. Secundi Foenices* (sup. *i. Afri*), *unde foeniceae* (sup. *i. rubicundae*) *litterae dicuntur. In Graeciam autem Cathmos Sidonius, Agenoris filius, detulit litteras. Sunt autem hae numero* XVI: *Α Β Γ Δ Є Ι Κ Λ Μ Ν Ο Π Ρ C Τ Υ. Post vero Cathmum Palamidis filius Naucli grecus* (sup. *proprium*) *invenit Ζ Θ Χ Φ. Deinde Simonidis filius Leopreppi Η Ξ Ψ Ω. Fiunt omnes* XXIIII. *De inventione litterarum sic accepimus.*

639.

Schol. (A) in Il. λ, 688 (Etym. M.): Ἐπειοὶ οἱ Ἠλεῖοι ἀπὸ Ἐπειοῦ βασιλέως, οὕτως· Ποσειδῶνος καὶ Εὐρυπύλης τῆς Ἐνδυμίωνος παῖς Ἠλεῖος ὁ κτίσας Ἦλιδα, Ἠλείου δὲ Ἄλεξις καὶ Ἐπειός, ἀφ' οὗ Ἐπειοί, ὥς φησιν Ἀριστοτέλης ἐν τῷ πέπλῳ.

4 Κίρραν: cf. fr. 615 ‖ 6 cf. fr. 501

640.

Veterum heroum epitaphia (ex cod. Laurent. 56, 1 bombyc. saec. XIII fol. 20: vid. A. P. p. 568 et Anecd. Gr. I p. 7. 17) edita ab Henrico Stephano in Florilegio diversorum epigrammatum 1566 p. 497—502, nunc autem recognita collato apographo quod meum in usum (m. Febr. 1866) confecit Petrus del Furia bibliothecarius Laurentianus.

cf. Ausonius p. 189: *ad rem pertinere existimavi ut . . . epitaphia subnecterem, sc. titulos sepulcrales heroum qui bello Troico interfuerunt: quae antiqua cum apud philologum quendam reperissem, latino sermone converti.*

Ποῦ ἕκαστος τῶν Ἑλλήνων τέθαπται καὶ τί ἐπιγέγραπται ἐπὶ τῷ τάφῳ.

1. *ἐπὶ Ἀγαμέμνονος κειμένου ἐν Μυκήναις.*

λεύσσεις Ἀτρείδεω Ἀγαμέμνονος, ὦ ξένε, τύμβον,
ὃς θάν' ὑπ' Αἰγίσθου κούλομένης ἀλόχου.

2. *ἕτερον.*

μνῆμα τόδ' Ἀτρείδεω Ἀγαμέμνονος, ὅν ῥα κατέκτα
δῖα Κλυταιμνήστρη Τυνδαρὶς οὐχ ὁσίως.

3. *ἐπὶ Μενελάου.*

ὄλβιος ὦ Μενέλαε, σύ τ' ἀθάνατος καὶ ἀγήρως
ἐν μακάρων νήσοις, γαμβρὲ Διὸς μεγάλου.

4. *ἐπὶ Ἀχιλλέως κειμένου ἐν Τροίᾳ, τιμωμένου δὲ καὶ ἐν Λεύκῃ τῇ νήσῳ.*

παῖδα θεᾶς Θέτιδος Πηληιάδην Ἀχιλῆα
ἧδ' ἱερὰ νῆσος ποντιὰς ἀμφὶς ἔχει.

21 *σύ γ'* Schneid., *σὺ δ'* Herm. ‖ 23 *τροίη* cod. — epigr. 4 habet Tzetzes (cod. Lond. reg.) ad posthom. sua 462, ubi sic *ἧδ' ἱερὰ νῆσος ποντιὰς ἀμφὶς ἔχει*: *ἡδ' ἱερὰ προποντὶς ἀμφὶς ἔχει πεδίῳ* cod. Laur.

5. *ἕτερον.*

Θεσσαλὸς οὗτος ἀνὴρ Ἀχιλεὺς ἐν τῷδε τέθαπται
τύμβῳ, ἐθρήνησαν δ' ἐννέα Πιερίδες.

6. *ἐπὶ Πατρόκλου κειμένου μετ' Ἀχιλλέως.*

Πατρόκλου τάφος οὗτος, ὁμοῦ δ' Ἀχιλῆι τέθαπται,
ὃν κτάνεν ὠκὺς Ἄρης Ἕκτορος ἐν παλάμαις.

7. *ἐπ' Αἴαντος τοῦ Τελαμωνίου.*

ἅδ' ἐγὼ ἁ τλάμων Ἀρετὰ παρὰ τῷδε κάθημαι
Αἴαντος τύμβῳ κειραμένα πλοκάμους,
θυμὸν ἄχει μεγάλῳ βεβολημένα, ὡς παρ' Ἀχαιοῖς
ἁ δολόφρων Ἀπάτα κρέσσον ἐμεῦ κέκριται.

8. *ἐπὶ Τεύκρου κειμένου ἐν Σαλαμῖνι τῆς Κύπρου.*

Ἰῶν ὠκυμόρων ταμίην Τελαμώνιον ἥδε
Τεῦκρον ἀποφθίμενον γῆ Σαλαμὶς κατέχει.

9. *ἐπὶ Νέστορος κειμένου ἐν Πύλῳ.*

τὸν βαθύνουν ψυχήν τε νόημά τε θεῖον ἔχοντα
ἄνδρ' ἀγαθὸν κατέχω Νέστορα τὸν Πύλιον.

10. *ἕτερον.*

Νέστορα τὸν Πυλίων ἡγήτορα ἥδε θανόντα
γῆ κατέχει βουλῇ φέρτατον ἡμιθέων.

4 ep.6 habet Tzetzes ad homerica 220. ‖ 6 *ἐκ παλάμαις* Lond. ‖ 9 *κειρομένα* cod., corr. Steph. ‖ 10 *ὡς παρ'* cod.: *εἴπερ* Bergk. — ep. 7 habet Eust. Il. p. 285 (*ἰστέον δὲ καὶ ὅτι Πορφύριος εἰς Αἴαντα ἐπίγραμμα παλαιὸν προφέρει τόδε*...) et Tzetzes posthom. 489 ubi *παρὰ τόδε* (marg. *τῷδε*)...*βεβαρημένον* et *ὅτ' ἀρ' Ἀχαιοῖς* (in marg. *γρ. ὡς παρ'*) ... *κρέσσων* (ο supra ω) Lond. extat etiam in Anth. Pal. VII, 145 inscr. *εἰς Αἴαντα Ἀσκληπιάδου* (ubi *κειρομένα* ... *εἰ παρ'*... *δύναται* pro *κέκριται*) ‖ 15 et 18 ep. 9 et 10 tangit Eustath. Il. p. 296: *δηλοῖ τὴν τοῦ γέροντος ἀρετὴν καὶ τὸ εἰς αὐτὸν παλαιὸν ἐπίγραμμα, ὅπερ καὶ φέρτατον ἡμερίων λέγει αὐτὸν καὶ βαθύνουν καὶ ψυχὴν ἐν σώματι θείαν ἔχοντα καὶ ἄνδρα ἀγαθόν* ‖ 20 *ἡμιθέων*: sic. cod., *ἡμερίων* Eust.

11. *ἐπὶ Ἀντιλόχου κειμένου ἐν Τροίᾳ.*

μνῆμ' ἀρετῆς υἱοῦ τόδε Νέστορος Ἀντιλόχοιο,
ὃς θάνεν ἐν Τροίῃ ῥυσάμενος πατέρα.

12. *ἐπὶ Ὀδυσσέως κειμένου ἐν Τυρρηνίᾳ.*

ἀνέρα τὸν πολύμητιν ἐπὶ χθονὶ τῇδε θανόντα
κλεινότατον θνητῶν τύμβος ἐπεσκίασεν.

13. *ἕτερον.*

οὗτος Ὀδυσσῆος κείνου τάφος, ὃν διὰ πολλὰ
Ἕλληνες πολέμῳ Τρωικῷ εὐτύχεσαν.

14. *ἐπὶ Διομήδους κειμένου ἐν τῇ ὁμωνύμῳ νήσῳ.*

αἰνητὸν πάντεσσιν ἐπιχθονίοις Διομήδην
ἥδ' ἱερὰ κατέχει νῆσος ὁμωνυμίη.

15. *ἐπὶ Ἰδομενέως καὶ Μηριόνου κειμένων ἐν Κνωσσῷ.*

Κνωσσίου Ἰδομενῆος ὁρᾷς τάφον, αὐτὰρ ἐγὼ τοῦ
πλησίον ἵδρυμαι Μηριόνης ὁ Μόλου.

16. *ἐπ' Αἴαντος τοῦ Οἰλέως κειμένου ἐν Μυκόνῳ τῇ νήσῳ.*

ἐνθάδε τὸν Λοκρῶν ἡγήτορα γαῖα κατέσχεν
Αἴαντ' Οἰλιάδην ἐν πελάγει φθίμενον.

17. *ἐπὶ Νιρέως κειμένου ἐν Τροίᾳ.*

ἐνθάδε τὸν κάλλιστον ἐπιχθονίων ἔχε γαῖα
Νιρέα τὸν Χαρόπου παῖδα καὶ Ἀγλαίης.

1 *τροίη* cod. in tit. ut v. 2 ‖ 2 *τόδε* scripsi: *τοῦ* cod. ‖ 10 *ὁμωνύμω* cod. in tit., *ὁμωνυμίη* scr. Steph. ‖ ep. 14 habet Tzetzes hom. 113, ubi sic: *τὸν πάντεσσι κράτιστον ἐπιχθονίοις*... ‖ 13 ep. 15 *ἀδέσποτον* idem reperitur in Anth. Pal. VII, 322. citat etiam Diodorus 5, 79: *τούτους δὲ ναυσὶν ὀγδοήκοντα στρατεῦσαι μετ' Ἀγαμέμνονος εἰς Ἴλιον καὶ διασωθέντας εἰς τὴν πατρίδα τελευτῆσαι καὶ ταφῆς ἐπιφανοῦς ἀξιωθῆναι καὶ τιμῶν ἀθανάτων. καὶ τὸν τάφον αὐτῶν ἐν τῇ Κνωσῷ δεικνύουσιν ἐπιγραφὴν ἔχοντα τοιάνδε· Κνωσίου Ἰδομενῆος ὅρα* (*ὅραι* cod. Anth.) *τάφον, αὐτὰρ ἐγώ τοι* (*τοι* etiam Anth. *τοῦ* cod. Laur.) ... ‖ 16 ep. 16 habet Tzetzes antehom. 300 ‖ 19 ep. 17 habet Tzetzes antehom. 278 (*ἀγλαίας* Lond.)

18. *ἐπὶ Τληπολέμου κειμένου ἐν Ῥόδῳ.*

ἅδ' Ἡρακλείδην ῥηξήνορα θυμολέοντα
Τληπόλεμον κατέχει κυματόεσσα Ῥόδος.

19. *ἐπὶ Ἀσκαλάφου καὶ Ἰαλμένου.*

Ἀσκαλάφου Τροίῃ φθιμένου καὶ Ἰαλμένου ἥδε
ὀστέα πληξίππων γῆ Μινυὰς κατέχει.

20. *ἐν Τρίκκῃ ἐπὶ κενοταφίου Ποδαλειρίου καὶ Μαχάονος.*

οἵδ' Ἀσκληπιάδαι Ποδαλείριος ἠδὲ Μαχάων
πρόσθεν μὲν θνητοί, νῦν δὲ θεῶν μέτοχοι.

21. *ἐπὶ Πηνέλεω κειμένου ἐν Βοιωτίᾳ.*

τόνδ' ἐπὶ Κηφισσῷ ποταμῷ θέσαν ὠκὺ ῥέοντι
παῖδες Βοιωτῶν σώφρονα Πηνέλεων.

22. *ἐπὶ Εὐρυπύλου κειμένου ἐν Ὀρμενίῳ.*

πάτρῃ ἐν Ὀρμενίῳ Εὐαίμονος ἀγλαὸν υἱὸν
Εὐρύπυλον κρύπτει δακρυόεσσα κόνις.

23. *ἐπὶ Θόαντος.*

υἱὸν ὑπερθύμου Ἀνδραίμονος ἠδὲ θυγατρὸς
Γόργης τῆς Οἰνέως ἥδε κόνις κατέχει.

24. *ἐπὶ Φιλοκτήτου.*

τόξων Ἡρακλέους ταμίην Ποιάντιον υἱὸν
ἥδε Φιλοκτήτην γῆ Μινυὰς κατέχει.

25. *ἐπὶ Μέγητος ἀπολομένου ἐν θαλάσσῃ, ἔχοντος δὲ τάφον ἐν Δουλιχίῳ.*

μνῆμα Μέγητι θοῷ μεγαθύμου Φυλέος υἱῷ
Δουλίχιοι τεῦξαν, σῶμα δὲ πόντος ἔχει.

2 *ἅδ' ἡρακλείδην*: sic cod. — ep. 18 habet Tzetzes hom. 91 una cum altero in eundem (55) ‖ 6 l. *Μινύων* (cf. fr. 565) ‖ 9 *πρόσθε* cod. (corr. Steph.) ‖ 13 *ὀρχομενῷ* bis cod. (et Steph.) pro *Ὀρμενίῳ* (Il. *β*, 734) ‖ 16 ep. 23 habet Tzetzes hom. 42, ubi *Ἀνδραίμονος* (*εὐαίμονος* cod. Laur. et Steph.) . . . *κατέσχεν* (marg. *κατέχει*) Lond. ‖ 22 *ἀπολλυμένου* cod. (corr. Steph.) ‖ 24 *φυλέως* cod. (corr. Steph.) — ep 25 habet Tzetzes hom. 59

26. *ἐπὶ Πρωτεσιλάου ἀδελφῷ Ποδάρκει κειμένῳ ἐν Σικυῶνι.*

γῆ μὲν Ἀχαιὶς ἔθρεψε Ποδάρκην Ἄκτορος υἱόν,
ὀστέα δ' αὖ Σικυὼν γῆ κατέχει φθιμένου.

27. *ἐπὶ Πολυποίτου καὶ Λεοντέως.*

ἄρχοντες Λαπιθῶν Πολυποίτης ἠδὲ Λεοντεὺς
ἐν γαίῃ Μήδων τέρμ' ἀφίκοντο βίου.

28. *ἐπὶ Προθόου κενοταφίῳ.*

σῶμα μὲν ἐν πόντῳ Προθόου Τενθρηδόνος υἱοῦ
κεῖται ἀνοίκτιστον, τοὔνομα τύμβος ἔχει.

29. *ἐπὶ Εὐμήλου.*

υἱὸς ὅδ' Ἀδμήτοιο Φερητιάδης Εὔμηλος
νέρθ' ὑπ' ἐμοὶ κεῖται, μοῖραν ἔχων θανάτου.

30. *ἐπὶ Ἀγαπήνορος.*

ἀρχὸς ὅδ' ἐκ Τεγέης Ἀγαπήνωρ Ἀγκαίου υἱὸς
κεῖθ' ὑπ' ἐμοὶ Παφίων πελτοφόρων βασιλεύς.

31. *ἐπὶ Ἀμφιμάχου καὶ Διώρου.*

ἀρχός τ' Ἀμφίμαχος Κτεάτου παῖς ἠδὲ Διώρης
ἐνθάδ' ἐνὶ Τροίῃ μοῖραν ἔχουσι βίου.

32. *ἐπὶ Γουνέως.*

σῆμα τὸ μὲν Γουνῆος ὁρᾷς, ψυχὴ δὲ θανόντος
ἀέρ' ἐς ὑγρὸν ἔβη, σῶμα δὲ πόντος ἔχει.

33. *ἐπὶ Ἐλεφήνορος κειμένου ἐν Τροίᾳ.*

νήσου ἀπ' Εὐβοίης Ἐλεφήνορα ἀρχὸν Ἀβάντων
ἐνθάδ' ἐνὶ Τροίῃ μοῖρα κατέσχε βίου.

1 [*ἐπὶ Πρωτεσιλάου* ... ep. 49]. *ἐπὶ Ποδάρκους κειμένου ἐν Σ.* Canter ‖ 4 *ἐπὶ πολυπύτου* cod. (corr. St.) ‖ 9 sic corr. Burgess, Stephanus cum codice *κεῖται, ἀνοίκτιστον δ' οὔνομα τ. ε.* ‖ 15 *Ταφίων* cum cod. Steph., quod corrigunt ex Paus. 8, 5, 2 ‖ 16 ep. 31 habet Tzetzes hom. 42, ubi sic: *ἄρχων Ἀμφίμαχος* ... (*ἄρχοντ'* Schn.) ‖ 20 *σῆμα μὲν γ. ὅρα* cod., corr. Steph. ‖ 22 *τροίη* cod. etiam in tit. — ep. 33 habet Tzetzes hom. 38

34. ἐπὶ Μενεσθέως κειμένου ἐν Ἀθήναις.
ταξίλοχος λαῶν υἱὸς Πετεῶο Μενεσθεὺς
ἐνθάδ' ἐνὶ κλεινῇ πατρίδι μοῖραν ἔχει.

35. ἐπὶ Σθενέλου καὶ Εὐρυάλου κειμένων ἐν Ἄργει.
Ἀργεῖος Σθένελος Καπανήιος ὧδε τέθαπται
τύμβῳ καὶ τούτου πλησίον Εὐρύαλος.

36. ἐπὶ Θαλπίου καὶ Πολυξένου κειμένων ἐν Ἤλιδι.
οἵδε Πολύξεινος καὶ Θάλπιος Ἤλιδι δίῃ
δμηθέντες κρυεροῦ δῶμ' Ἀίδαο ἔβαν.

37. ἐπὶ Ταλθυβίου κειμένου ἐν Μυκήναις.
Ταλθύβιον θεράποντα θεῶν κήρυκα καὶ ἀνδρῶν
ὧδε Μυκηναίων δῆμος ἔθαψεν ἅπας.

38. ἐπὶ Αὐτομέδοντος ἐν Τροίᾳ.
Αὐτομέδοντ' Ἀχιλῆι ἐὺν καὶ πιστὸν ἑταῖρον
ἥδε κατεσκίασε Τρῳὰς ἄρουρα τάφῳ.

39. ἐπὶ Φειδίππου καὶ Ἀντίφου.
Φείδιππον Τροίην πέρσαντ' ἠδ' Ἄντιφον ἥρω
γαῖα πατρὶς Κῴων ἥδ' Ἐφύρα κατέχει.

40. ἐπὶ Δηιπύλου.
Δηιπύλου κόρσης εὐειδέος Ὀρμενίοιο
μνῆμα τόδ' εὔκλεινον· γείνατο Τληπόλεμος.

41. ἐπὶ Ζήθου ἐν Θήβαις.
ἑπταπυλῶν Θηβῶν βασιλεὺς ὅδε κεῖται ὑπ' ὄχθῳ
Ζῆθος, ὃν Ἀντιόπη γείνατο παῖδ' ἀγαθόν.

42. ἐπὶ Πυλάδου ἐν Φωκίδι.
υἱὸς ὅδε Στροφίου Πυλάδης ἐν Φωκίδι γαίῃ
κεῖται, ἐπεὶ παντὸς μοῖραν ἔπλησε βίου.

4 ep. 35 habet Tzetzes hom. 113 || 18 κώων revera cod., sicut scribendum esse vidit Schneidewin Philol. I p. 36 (κώμη de suo Steph.) || ἐφύρα cod. || 21 εὖ κλεινὸν cod. (εὐκλεινόν Steph. || 23 ὑπόχθων cod. (corr. Herm.)

43. ἐπὶ Αἰήτου ἐν Κολχίδι.

Αἰήτην Κόλχοισι πολυχρύσοισιν ἄνακτα
ἐνθάδε πανδαμάτωρ μοῖρα θεῶν κτέρισεν.

44. ἐπὶ Ἀταλάντης ἐν Ἀρκαδίᾳ.

κούρης Ἰασίοιο πολυκλείτης Ἀταλάντης
σῆμα πέλας στείχων ἀτρεκές ἐστι τόδε.

Ἐπὶ δὲ τῶν Τρώων·

45. ἐπὶ Λαομέδοντος.

ἐνθάδε Περγαμίδαν κεύθει χθὼν Λαομέδοντα
ἵππων ὠκυπόδων εἵνεκ' ἀποφθίμενον.

46. ἐπὶ Ἕκτορος κειμένου ἐν Θήβαις.

Ἕκτορι τόνδε μέγαν Βοιώτιοι ἄνδρες ἔτευξαν
τύμβον ὑπὲρ γαίης, σῆμ' ἐπιγιγνομένοις.

47. ἐπὶ Πυραίχμου ἐν Τροίᾳ.

ἐλθὼν ἐξ Ἀμυδῶνος ἀπ' Ἀξίου ὧδε Πυραίχμης
ὠκύμορος πάντων νόσφι φίλων ἔθανεν.

48. ἐπὶ Ὀρφέως κειμένου ἐν Κικονίᾳ.

Θρήικα χρυσολύραν Οἰάγρου παῖδα θανόντα
Ὀρφέα ἐν χώρῳ τῷδε θέσαν Κίκονες.

641.

Praeter ea quae cum eclogis Florentinis communia habet (ep. Fl. 4. 5. 6. 7. 14. 16. 17. 18. 23. 25. 31. 33. 35. 46), haec etiam epitaphia praebet Ioannes Tzetzes in scholiis ad carmina sua Homerica.

4 ἐν ἀρκάδι cod. (corr. St.) ‖ 6 ἴσθι Schn. ‖ 7 δὲ cod. ‖ 9 περγαμίδαν cod. ‖ 11 ep. 46 habet cum altero in eundem (60) Tzetzes hom. 489 ubi ἐπιγενομένων cod. Lond., ἐπειγομένοις Ir. ‖ 14 τροία sic cod. (τροίῃ Steph.) ‖ 18 χρυσόλυραν cod. (-λύραν Steph.) ‖ 20 Codicem Lond. reg. 16 C. IV, qui Burgessii errore dicitur Harleianus, et ipse contuli a. 1862 (cf. A. P. p. 569). a Petro Morello qui eum scripsit Parisiis a. 1565, in margine est correctus. habet epigrammata Tzetzica omnia numero 29

49. antehom. 247: *ὁ Πρωτεσίλαος ἐν Χερρονήσῳ ἀναιρεθεὶς ἐτάφη. φέρεται δὲ αὐτοῦ καὶ ἐπίγραμμα τόδε·*

τόνδ' ὄχθον μνήμην ἀρετῆς χάριν ἐξετέλεσσαν
Ἑλλήνων παῖδες Πρωτεσίλᾳ φθιμένῳ.

50. antehom. 257: *ἀναιρεῖται ὑπ' Ἀχιλλέως, φέρεται δὲ ἐπ' αὐτῷ ἐπίγραμμα τόδε·*

θυμὸν δὴ Κύκνου καὶ ὑπερφιάλους ἐπινοίας
αἰθὴρ λαμπρὸς ἔχει, σῶμα δὲ τύμβος ὅδε.

51. hom. 42: *φέρονται δὲ καὶ τούτων ἐπιγράμματα, ἐπὶ μὲν Διώρου . . . ἐπὶ δὲ Πείρωος καὶ Ἀκάμαντος ὑπ' Αἴαντος ὕστερον ἀνῃρημένων τόδε·*

πελτοφόρου Θρήκης Ἀκάμας καὶ Πείροος ἥρως
ἕδραν ναίοντες τήνδ' ἔλαχον φθίμενοι.

52. hom. 69: *ἀνῃρέθη δὲ ὑπὸ Διομήδους καὶ ἐτάφη ἐν Τροίᾳ. ἐπιγέγραπται δὲ αὐτῷ ἐπίγραμμα τόδε·*

τηλεβόλου ῥυτῆρα Λυκάονος ἀγλαὸν υἱὸν
ἐκ Ζελέας κατέχει Πάνδαρον ἥδε κόνις.

53. hom. 71 (cod. Lond.):

Αἰνείαν Κυπρίδος τε καὶ Ἀγχίσου φίλον υἱὸν
ἐνθάδε μοῖρα θεῶν ἤγαγεν εἰς Ἀίδην.

54. hom. 85: *ἀνῃρέθη δὲ ὑπὸ Μενελάου καὶ ἐτάφη ἐν Τροίᾳ. φέρεται δὲ καὶ ἐπ' αὐτῷ ἐπίγραμμα τόδε·*

Ἑρμῆ παῖ, στερεᾶς πέτρας τέκος, ἔννεπε πᾶσι
Παφλαγόνος μοῖραν τοῦδε Πυλαιμενέος.

3 *μνήμης* Ir., *μνήμηι* Lond. ‖ *ἐξετέλεσσαν* Lond., *ἐξετέλεσαν* cett. ‖ 4 *Πρωτεσιλάῳ* codd., corr. Jacobs ‖ 7 *δὴ*: *δὲ* Lond. cf. inscr. Att. in Archäol. Zeit. Anz. 1856 p. 139: *Εὐρυμάχου ψυχὴν καὶ ὑπερφιάλους διανοίας | αἰθὴρ ὑγρὸς ἔχει, σῶμα δὲ τύμβος ὅδε* ‖ 12 *πείρως* Ir. Lond. (marg. Lond. *γρ. ροος*) ‖ 13 *ἕδραν* codd. ‖ 16 *τηλεβόλον* Lasc. in cod. altero ‖ 17 *ζελείας* (*ζέλε . . .* Schir.) codd. ‖ 19 *τε* add. Schneidewin ‖ 23 *παῖ*: *καὶ* Ir. (*Ἑρμεία, στ. π. τ.* Bergk) ‖ *σπερεᾶς* codd. ‖ *πέτρας* Schir. (*πέτρης* Ir. et Lond.) ‖ 24 *παμφλαγόνων* Lond.

55. hom. 91: οὗτος ἐν Τροίᾳ μὲν ἀνῃρέθη ὑπὸ Σαρπηδόνος, ἀπηνέχθη δὲ εἰς Ῥόδον τῇ γυναικὶ Φιλοξώῃ. φέρονται δὲ αὐτοῦ δύο ἐπιγράμματα τὸ πρὸ τῆς ἀνακομιδῆς ἐν Τροίᾳ καὶ τὸ ἐν Ῥόδῳ·

τόνδ' Ἡρακλείδην εὐήνορα τηλόθι πάτρης
  Τληπόλεμον κρύπτει χῶρος ὅδ' ἀνθεμόεις.

καὶ τοῦτο μὲν τὸ ἐν Τροίᾳ, τὸ δὲ τῆς ἐν Ῥόδῳ ἀνακομιδῆς τόδε . . . (18).

56. hom. 190: ἐπιγέγραπται δὲ ἐπ' αὐτῷ τόδε·

πατρὶς μὲν κρύπτει με Δόλων' Εὐμήδεος υἱόν·
  πᾶσιν ἀπαγγέλλω τοῖς παριοῦσι μαθεῖν.

57. hom. 190: ἐπίγραμμα δὲ τούτου·

ὕπνῳ καὶ καμάτῳ δεδμημένον ἐνθάδε Ῥῆσον
  Τρῶες δὴ θάψαν Τευκρίδος αἰγιαλῷ.

58. hom. 220: ἀναιρεθεὶς ὑπὸ Πατρόκλου, ἀνακομισθεὶς ἐν Λυκίᾳ τῇ πατρίδι ἐτάφη. ἐπεγράφη δὲ αὐτῷ·

Κᾶρες καὶ Λύκιοι βασιλεῖς Σαρπηδόνα δῖον
  Ξάνθου ἐπὶ προχοαῖς ἀενάου ἔθεσαν.

59. (pergit ibid.) καὶ Γλαῦκος ὁμοίως ἐν Λυκίᾳ ἐτάφη. ἐπεγράφη δὲ αὐτῷ·

εὐώδης κυπάρισσος ὁμοῦ καὶ λάινος ὄχθος
  ἐνθάδε τὸν Λύκιον Γλαῦκον ἔχει φθίμενον.

60. hom. 489: ὁ Ἕκτωρ ἐν Ὀφρυνίῳ λόφῳ τῆς Τροίας ἐτάφη καὶ ἐπεγράφη τόδε·

Ἕκτορι τόνδε τάφον Πρίαμος μέγας ἐξετέλεσσεν
  ὄχθον ὑπὲρ γαίης, μνῆμ' ἐπιγιγνομένοις.

11 περιοῦσι Lond. ‖ 14 τρῶες δὴ Lond. (δὲ Schir.), τρῶες θάψαντο Lasc. ‖ 17 (βασιλῆ Schn.) ‖ 21 θυώδης Ir. ‖ λάιος Ir. ‖ 22 τὸν * γλαθκον Lond. ‖ 23 ὀφρυνῷ codd. ‖ 24 ἐπέγραφεν αὐτῷ τάδε Lond. ‖ 25 (μέγαν Schn.) ‖ 26 ἐπιγινομένων Lond., μνήμη ἐπειγομένοις Ir.

61. posthom. 207: *οὕτως ὑπ' Ἀχιλλέως ἀνῃρέθη ἡ Πενθεσίλεια καὶ ἐγράφη αὐτῇ·*

στήσω σε σπεύδοντα, δορύσσοε, Πενθεσιλείας
αἰπὺν ἐσαθρῆσαι τύμβον Ἀμαζονίδος.

62. posthom. 331: *οὕτως ὁ Μέμνων ἀνῃρημένος ἀποκομισθεὶς οἴκαδε ἐτάφη παρὰ Βήλαιον ποταμὸν Συρίας. καὶ ἐπιγέγραπται αὐτῷ τόδε·*

Μέμνων Τιθωνοῦ τε καὶ Ἠοῦς ἐνθάδε κεῖμαι
ἐν Συρίῃ Βήλου πὰρ ποταμοῦ προχοαῖς.

63. posthom. 598 (Lond. A. P. p. 578 cf. 569): *ἐπ' Ἀλεξάνδρῳ τὸ ἐπίγραμμα τόδε·*

ἐνθάδε πῦρ Τρῳόν τε τό θ' Ἑλλάδος ἄλγος ἁπάσης
ὁ Πριάμοιο Πάρις ψύχομαι ἀκρολόφοις.

642.

64. Eustath. in Il. p. 17: *οἱ δὲ ἀπὸ τοῦ ἀέρος (τοὺς ἥρωας εἶπον καλεῖσθαι), ὡς δηλοῦται καὶ ἔν τινι τῶν παρὰ Πορφυρίῳ ἐπιγραμμάτων, ἐν ᾧ κεῖται τὸ σῶμα μὲν ἐν πόντῳ κεῖται, ⟨...⟩ πνεῦμα δ' ἀὴρ ὅδ' ἔχει.*

643.

65. Eustath. in Il. β, 837 p. 356: *οὐ μάτην δὲ οὐδὲ τῶν ἵππων αὐτοῦ ἐμνήσθη, ἀλλ' ὅτι αὐτοῖς πεποιθὼς ὁ Ἄσιος ἐν τοῖς ἑξῆς ὡς καλοῖς ἀφρονεύσεται καὶ πεσεῖται ἵππων ὠκυπόδων ἐλατὴρ θρασυκάρδιος κατὰ τὸ εἰς αὐτὸν ἐπίγραμμα.*

3 *στήσω* Lond. Lasc., *στάσω* Jac. || *δορυσσόον* corr. Bergk || *Πενθεσιλείας* Lond., *Πενθεσίλεια* Jac. Ir. || 4 *ἐσαθρῆσαι* Ir.: *εἰσαθρεῖς* Jac., *καὶ ἐξαθρήσω* Lond. (et in marg. Morellus *αἰπὺν ἀθρήσοντα*) || 9 *βηλοῦ παρὰ* Lond. (*πὰρ* in marg. Mor., *παρ'* cett.) || 12 (hoc ep. omiserunt Schneidewin et Bergk) *πῦρ τὸ τρώιον, ἑλλάδος ἁ. ἁ.* cod. || 16 *σῶμα*: *σῆμα* codd., cet. cf. ep. 28. 32. 50

644.

66. Eustath. in Od. λ, 538 p. 1698: *διὸ καὶ ὁ ἀσφόδελος ᾠκείωται νεκροῖς διὰ τὸ πρὸς τὴν σποδὸν ὁμοιόφωνον καὶ ἐφυτεύετο ἐν τοῖς τάφοις τὸ τοιοῦτον φυτόν, ὡς δηλοῖ καί τι τῶν παρὰ τῷ Πορφυρίῳ ἐπιγραμμάτων λέγον ὡς ἀπό τινος τάφου ὅτι „νώτῳ μὲν μαλάχην ⟨τε⟩ καὶ ἀσφόδελον πολύριζον, κόλπῳ δὲ τὸν δεῖνα ἔχω".*

Ausonius (ep. 21):

Hippothoum Pyleumque tenet gremio infima tellus,
caulibus et malvis terga superna virent.

IX. ORATIONES ET EPISTOLAE.

LI. ΑΠΟΛΟΓΙΑ ΑΣΕΒΕΙΑΣ ΠΡΟΣ ΕΥΡΥΜΕΔΟΝΤΑ.

Diog. L. 5, 5: *ὁ δ' οὖν Ἀριστοτέλης . . . ὑπεξῆλθεν εἰς Χαλκίδα, Εὐρυμέδοντος αὐτὸν τοῦ ἱεροφάντου δίκην ἀσεβείας γραψαμένου ἢ Δημοφίλου, ὥς φησι Φαβωρῖνος ἐν παντοδαπῇ ἱστορίᾳ, ἐπειδήπερ τὸν ὕμνον ἐποίησεν εἰς τὸν προειρημένον Ἑρμείαν* . . . (9:) *τοῦτον (τὸν Ἀριστοτέλην) πρῶτον Φαβωρῖνος ἐν παντοδαπῇ ἱστορίᾳ λόγον φησὶ δικανικὸν ὑπὲρ ἑαυτοῦ συγγράψαι ἐπ' αὐτῇ ταύτῃ τῇ δίκῃ.*

Athen. XV p. 696ᵃ: *ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ ὑπὸ τοῦ πολυμαθεστάτου γραφὲν Ἀριστοτέλους εἰς Ἑρμείαν τὸν Ἀταρνέα οὐ παιάν ἐστιν, ὡς ὁ τὴν τῆς ἀσεβείας κατὰ τοῦ φιλοσόφου γραφὴν ἀπενεγκάμενος Δημόφιλος ἐδίωκε παρασκευασθεὶς ὑπ' Εὐρυμέδοντος, ὡς ἀσεβοῦντος καὶ ᾄδοντος ἐν τοῖς συσσιτίοις ὁσημέραι εἰς τὸν Ἑρμείαν παιᾶνα, ἀλλὰ τῶν σκολίων ἕν τι καὶ αὐτὸ εἶδός ἐστιν.*

7 perditum epigr. vertisse Ausonium vidit E. Curtius C. I. G. IV, 8429. mutato nomine (*κόλπῳ δ' Οἰδιπόδαν Λαίου υἱὸν ἔχω*) idem epigramma ex vase picto in Magna Graecia reperto protulit I. Millingen (Anc. uned. mon. p. 86 pl. 36) cippo Oedipi inscriptum

645.

Athen. XV p. 697^{a}: *ἀλλὰ μὴν καὶ αὐτὸς Ἀριστοτέλης ἐν τῇ ἀπολογίᾳ τῆς ἀσεβείας, εἰ μὴ κατέψευσται ὁ λόγος, φησίν „οὐ γὰρ ἄν ποτε Ἑρμείᾳ θύειν ὡς ἀθανάτῳ προαιρούμενος ὡς θνητῷ μνῆμα κατεσκεύαζον καὶ ἀθανατίζειν τὴν φύσιν βουλόμενος ἐπιταφίοις ἂν τιμαῖς ἐκόσμησα“.*

Lucian. eunuch. 9: *ὁ Ἀριστοτέλης ... εἰς ὑπερβολὴν θαυμάσας Ἑρμείαν τὸν εὐνοῦχον τὸν ἐκ τοῦ Ἀταρνέως τύραννον ἄχρι τοῦ καὶ θύειν αὐτῷ κατὰ ταὐτὰ τοῖς θεοῖς.*

LII. ΠΕΡΙ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ.

Pseudo-Ammonius introd. in categorias (Ven. 1545 f. 9^{b}): *μερικὰ μὲν οὖν ἐστιν ὅσα πρός τινα ἰδίᾳ γέγραπται, ὡς ἐπιστολαὶ ἢ ὅσα ἐρωτηθεὶς ὑπὸ Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνος περί τε βασιλείας καὶ ὅπως δεῖ τὰς ἀποικίας ποιεῖσθαι γεγράφηκε* (cf. Sch. Br. p. 35^{b} 14).

Cicero ep. ad Att. 12, 40: *συμβουλευτικὸν (ad Caesarem) saepe conor, nihil reperio. et quidem mecum habeo et Ἀριστοτέλους et Θεοπόμπου πρὸς Ἀλέξανδρον. sed quid simile? illi et quae ipsis honesta essent scribebant et grata Alexandro. ecquid tu eius modi reperis?*

idem ad Att. 13, 28: *sed in mentem nihil venit. nam quae sunt ad Alexandrum hominum eloquentium et doctorum suasiones vides quibus in rebus versentur. adolescentem incensum cupiditate verissimae gloriae, cupientem sibi aliquid consilii dari quod ad laudem sempiternam valeret, cohortantur.*

oratio haec ipsa pseudaristotelica ad Alexandrum in Persis victorem de regno arabice etiam nunc extat in codice Vaticano (Dressel: Philol. 16, 353 cf. A. P. p. 583. Bernays, Dial. p. 155). eam ex arabico nuper in ling. germ. vertit qui propediem editurus est Eduardus Sachau.

646.

Pseudo-Ammonii vita Arist. (ante comm. in categ. Ven. 1545 f. 5^{b}): *τῷ δ' Ἀλεξάνδρῳ καὶ περὶ βασιλείας ἔγραψεν ἐν ἑνὶ μονοβίβλῳ, παιδεύων αὐτὸν ὅπως δεῖ βασιλεύειν.*

Vit. Arist. Marc. f. 276^{a} extr. (p. 5, 2 Robbe): *ἵνα δὲ καὶ πάντας ἀνθρώπους εὐεργετήσῃ, γράφει τῷ Ἀλεξάνδρῳ βιβλίον περὶ βασιλείας, διδάσκων ὅπως βασιλευτέον. ὅπερ οὕτως ἔδρασεν εἰς τὴν Ἀλεξάνδρου ψυχὴν ὡς λέγειν ὅτε μὴ ὠφέλησέ τινα „σήμερον οὐκ ἐβασίλευσα· οὐδένα γὰρ εὖ ἐποίησα“.*

647.

Themistius orat. 8 p. 128 Dind.: *Πλάτων μὲν οὖν, εἰ καὶ τὰ ἄλλα πάντα θεῖος καὶ αἰδοῖος, ἀλλὰ τοῦτόν γε ἀτεχνῶς ἀποκεκινδυνευμένως προήκατο λόγον, ὅτι μὴ πρότερον τὰ κακὰ λήξει τοῖς ἀνθρώποις πρὶν ἂν ἢ φιλόσοφοι βασιλεύσωσιν ἢ βασιλεῖς φιλοσοφήσωσιν. ἐλήλεγκται δὲ ὁ λόγος καὶ δέδωκεν εὐθύνας τῷ χρόνῳ. ἄγασθαι δὲ ἄξιον Ἀ ρ ι σ τ ο τ έ λ η ν, ὅτι μικρὸν τὰ Πλάτωνος ῥήματα μεταθεὶς τὸν λόγον πεποίηκεν ἀληθέστερον, φιλοσοφεῖν μὲν τῷ βασιλεῖ οὐχ ὅπως ἀναγκαῖον εἶναι φάσκων ἀλλὰ καὶ ἐμποδών, τὸ δὲ φιλοσοφοῦσιν ἀληθινῶς ἐντυγχάνειν εὐπειθῆ καὶ εὐήκοον· ἔργων γὰρ ἀγαθῶν τὴν βασιλείαν ἐνέπλησεν, οὐχὶ ῥημάτων.*

LIII. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ Η ΥΠΕΡ ΑΠΟΙΚΩΝ.

648.

Ps.-Ammon. in cat. f. 9^{b}: *ὅπως δεῖ τὰς ἀποικίας ποιεῖσθαι γεγράφηκε.*

LIV. (ΕΓΚΩΜΙΟΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ.)

Themistius orat. 3 p. 55 Dind.: *οἱ δὲ τὰ ἄλλα ἐπαινοῦντες οὐ σὲ ἀλλὰ τὰ σὰ τεθαυμάκασι . . . ὃν δὲ οὐδὲν ἐκπλήττει καὶ ἐπιστρέφει τῶν ἔξωθεν, οὗτός ἐστιν ὁ δυνάμενος διιδεῖν τὸν ἀληθινὸν βασιλέα. διὰ ταῦτα οὐ κρύβδην φέρει τὸν ψῆφον*

3 *διδάσκον* cod., sed supra *-κον* est *ὼν* (sic) ‖ 5 cod. sec. meum apogr. *ὠφέλησ⟨.⟩, τιν⟨.⟩, σήμερον, οὐκ* etc.

οὐδὲ προστησάμενος ἕτερον σχῆμα τῷ λόγῳ οὐδὲ βασιλείαν μὲν ἐπαινῶν, τὸν βασιλεύοντα δὲ οὐ θαρσῶν, ἀλλ' ἀναβὰς ἐπὶ τὸ ὑψηλὸν τοῦτο βῆμα καὶ στὰς ἐν μέσῳ τῶν ἀνθρώπων ἀνακηρύττειν σε οὐκ ἀναίνεται μετὰ πλείονος τῆς παρρησίας ἢ Ξενοφῶν Ἀγησίλαον καὶ Ἀλέξανδρον Ἀριστοτέλης καὶ τὰ τελευταῖα δὴ ταῦτα ὁ Ζήνωνος ἐραστὴς τὸν καθ' ἑαυτὸν βασιλέα. οὐ γὰρ ἔπαινον αἰσχύνεται φιλόσοφος ἀλλὰ κολακείαν.

Iulianus orat. 3 p. 193 Pet.: *καὶ ἐπήνει γε Ἰσοκράτης πολλοὺς καὶ Πλάτων καὶ Ἀριστοτέλης, Ξενοφῶν δὲ καὶ Ἀγησίλαον τὸν βασιλέα καὶ Κῦρον τὸν Πέρσην . . . καὶ τοὺς ἐπαίνους ξυγγράφων οὐκ ἀπεκρύπτετο. ἐμοὶ δὲ θαυμαστὸν εἶναι δοκεῖ, εἰ τοὺς ἄνδρας γε τοὺς καλοὺς προθύμως ἐπαινεσόμεθα, γυναῖκα δὲ ἀγαθὴν τῆς εὐφημίας οὐκ ἀξιώσομεν.*

649.

P. Rutilius Lupus de figuris sententiarum 1, 18: *Μερισμός. hoc schema singulas res separatim disponendo et suum cuique proprium tribuendo magnam efficere utilitatem et illustrem consuevit. Lycurgi . . . item Aristotelis: Alexandro enim Macedoni neque in deliberando consilium neque in proeliando virtus neque in beneficio benignitas deerat, sed dumtaxat in supplicio crudelitas. nam cum aliqua res dubia accidisset apparebat sapientissimus, cum autem confligendum esset cum hostibus fortissimus, cum vero praemium dignis tribuendum liberalissimus, at cum animadvertendum clementissimus.*

LV. (ΕΓΚΩΜΙΟΝ ΠΛΑΤΩΝΟΣ.)

650.

Olymp. in Gorg. pr. 41 p. 395 Jahn: *ὅτι δὲ καὶ Ἀριστοτέλης σέβει αὐτὸν (τὸν Πλάτωνα) ὡς διδάσκαλον, δῆλός ἐστι γράψας ὅλον λόγον ἐγκωμιαστικόν. ἐκτίθεται γὰρ τὸν βίον αὐτοῦ καὶ ὑπερεπαινεῖ . . . οὐ μόνον δὲ ἐγκώμιον ποίησας ἐπαινεῖ αὐτὸν ἀλλὰ καὶ . . .*

LVI. ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

(*Ἐπιστολαὶ πρὸς Φίλιππον. Σηλυβρίων ἐπιστολαί. πρὸς Ἀλέξανδρον ἐπιστολαὶ δ̄. πρὸς Ἀντίπατρον θ̄. πρὸς Μέντορα ᾱ. πρὸς Ἀρίστωνα ᾱ. πρὸς Ὀλυμπιάδα ᾱ. πρὸς Ἡφαιστίωνα ᾱ. πρὸς Θεμισταγόραν ᾱ. πρὸς Φιλόξενον ᾱ. πρὸς Δημόκριτον ᾱ*).

Simplicius in categ. f. 2 γ ed. Bas. 1551: *τὸ δὲ δύνασθαι σαφῶς εἰπεῖν δηλοῖ μάλιστα ὁ τῶν ἐπιστολῶν αὐτοῦ χαρακτὴρ τὸν ἀνὰ χεῖρας διάλογον ὃς ἐπιστολαῖς προσήκει μετ' εὐπρεπείας ἀποτυπούμενος. καὶ οὐδέ ἐστί τις τῶν συνεγνωσμένων Ἀριστοτέλει περὶ τὸν ἐπιστολικὸν χαρακτῆρα προσόμοιος.*

Ammonius proleg. in Ar. cat. (p. 36ᵇ 32 Br.): *ἐν δὲ ταῖς ἐπιστολαῖς φαίνεται κατωρθωκὼς τὸν ἐπιστολιμαῖον χαρακτῆρα, ὃν καὶ σύντομον εἶναι δεῖ καὶ σαφῆ καὶ ἀπηλλαγμένον πάσης περισκελοῦς συνδέσεώς τε καὶ φράσεως.*

Elias in cat. p. 26ᵇ 20 Br. *ἐν . . . δὲ ταῖς ἐπιστολαῖς ἐστι σύντομος . . . ἀλλὰ καὶ δριμύς ἐστιν . . .* (fr. 617).

Gregor. Naz. epist. 165: *τὸ πτυκτίον ὅπερ εἴληφας παρ' ἡμῶν, τὰς Ἀριστοτέλους ἐπιστολάς, ἐδυνάμην μὲν μὴ ἀνακομίσασθαι ἀλλὰ παρά σοι μένειν ἐάσαι, λογίῳ τε δῶρον οἰκεῖον καὶ φιλίας ἀπόμνημα δεξιόν.*

Photius epist. 207: *αἱ δὲ τούτου (τοῦ Πλάτωνος) ἐπιστολαὶ ἴσον τε τῆς ἐκείνου λογιότητος καὶ τοῦ ἐπιστολιμαίου τύπου ἀπολείπονται. αἱ δέ γε τοῦ Ἀριστοτέλους τῶν μὲν ἄλλων αὐτοῦ γραμμάτων λογοειδέστεραι, πλὴν οὐδὲ ταῖς Πλατωνικαῖς ἐξισάζουσι.*

Demetrius *π. ἑρμην.* 234: *ἐπεὶ δὲ καὶ πόλεσί ποτε καὶ βασιλεῦσι γράφομεν, ἔστωσαν τοιαῦται ἐπιστολαὶ μικρὸν ἐξηρμέναι πως· στοχαστέον γὰρ καὶ τοῦ προσώπου ᾧ γράφεται· ἐξηρμέναι μέντοι καὶ οὐχ ὥστε σύγγραμμα εἶναι ἀντ' ἐπιστολῆς, ὥσπερ αἱ Ἀριστοτέλους πρὸς Ἀλέξανδρον καὶ πρὸς τοὺς Δίωνος οἰκείους ἢ Πλάτωνος.*

Elias in cat. p. 24, 27 Br. (ex Ptolemaeo cf. supra p. 22. A. P. p. 1472): *ὥσπερ αἱ ἐπιστολαὶ αὐτοῦ . . . ἃς ἐν ὀκτὼ βίβλοις συνήγαγεν Ἀρτέμων τις μετὰ Ἀριστοτέλην γενόμενος.*

Demetr. *π. ἑρμ.* 223: *Ἀρτέμων ὁ τὰς Ἀριστοτέλους ἀναγράψας ἐπιστολάς.*

cf. de Andronico Gellius 20, 5 et Ptolemaeus in indice.

Ἐπιστολαὶ πρὸς Φίλιππον.

651.

Harpocr. s. *Ὅτι ξένους τινὰς ἑαυτοῦ αἰχμαλώτους σκάπτοντας ἐν τῷ Φιλίππου ἀμπελουργείῳ καὶ δεδεμένους παρὰ πότον ἐξῃτήσατο παρὰ Φιλίππου Σάτυρος, Αἰσχίνης μὲν ἐν τῷ περὶ τῆς πρεσβείας φησί. Δημοσθένης δ' ἐν τῷ κατ' Αἰσχίνου φησὶν ὅτι Ἀπολλοφάνους θυγατέρας ἐξῃτήσατο καὶ ἔοικε μᾶλλον ἀληθεύειν· καὶ γὰρ Ἀριστοτέλης ἔν τινι τῶν πρὸς Φίλιππον ἐπιστολῶν λέγει ὡς Σατύρῳ τῷ ὑποκριτῇ τὰς Ἀπολλοφάνους θυγατέρας ἀφῆκεν.*

652.

Vita Aristot. cod. Marc. 257 f. 276ᵃ: *ἐτῶν δὲ γενόμενος ⟨ἑπτα⟩καίδεκα τοῦ Πυθοῖ θεοῦ χρήσαντος αὐτῷ φιλοσοφεῖν Ἀθήνησι φοιτᾷ Σωκράτει καὶ συνῆν αὐτῷ τὸν μέχρι τελευτῆς αὐτοῦ χρόνον πλὴν ὀλίγον ὄντα. μετὰ δὲ τοῦτον φοιτᾷ Πλάτωνι καὶ συνῆν ⟨τούτῳ τὸν⟩ μέχρι τελευτῆς αὐτοῦ χρόνον εἰκοσαετῆ τυγχάνοντα, ὡς αὐτὸς ἐπιστέλλων Φιλίππῳ λέγει.*

Vita Aristot. vulg.: *ἑπτακαίδεκα δὲ ἐτῶν γενόμενος καὶ τῆς Πυθίας κελευούσης αὐτῷ φιλοσοφεῖν στέλλεται ἐν Ἀθήναις, ἔνθα φοιτᾷ Σωκράτει καὶ σύνεστι τούτῳ ἔτη τρία. τελευτήσαντος δὲ τοῦ Σωκράτους φοιτᾷ Πλάτωνι καὶ τούτῳ σύνεστιν ἔτη εἴκοσι.*

653.

Iulian. or. 7 p. 442 Pet.: . . . *ὁ τῷ Πυθίῳ πεισθεὶς (Διογένης) καὶ φιλοσοφήσας ὥσπερ Σωκράτης ὕστερον, ὡς Ἀριστοτέλης· φησὶ γὰρ καὶ αὐτὸς (ὁ Ἀριστοτέλης) εἶναι Πύθιον οἴκοι παρ' ἑαυτῷ, ὅθεν αὐτῷ καὶ ἡ ὁρμὴ πρὸς φιλοσοφίαν ἐγένετο.*

654.

Vita Arist. Marc. f. 276ᵇ: *καὶ φαίνεται (ὁ Ἀριστοτέ-*

λης) ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς θαυμάζων Πλάτωνα καὶ συνιστὰς ταῖς βασιλεῦσι τοὺς Πλάτωνι κατὰ γένος κοινωνοῦντας.

655.

Vita Arist. Marc. f. 276ª fin.: *ὁ δὲ φιλόσοφος μέγα μέρος ὢν τῆς φιλοσοφίας ὀργάνῳ τῇ δυνάμει πρὸς εὐποιίαν ἐχρήσατο, ἕνα τε ἕκαστον εὐεργετῶν καὶ πόλεις ὅλας καὶ πάντας ἅμα. ὅσα μὲν γὰρ ἕκαστον εὐεργέτησεν αἱ γεγραμμέναι αὐτῷ κατὰ τοὺς βασιλέας περί τινων ἐπιστολαὶ δηλοῦσιν. ὅσα δὲ πόλεις ὅλας τὰ Στάγειρα δηλοῖ καὶ Ἐρεσσὸς ἡ Θεοφράστου καὶ Φανίου τῶν αὐτοῦ μαθητῶν πατρίς· τήν τε γὰρ ἑαυτοῦ πατρίδα Στάγειρα κατασκαφεῖσαν ὑπὸ Φιλίππου πείθει τὸν Ἀλέξανδρον δεύτερον κτίσαι καὶ χώρας ἑτέρας αὐτῇ καταδιδόναι . . . καὶ Ἐρεσσὸν μέλλουσαν ὑπὸ Φιλίππου πολιορκηθῆναι ἔπεισεν ἀφεθῆναι. πολλὰ δὲ καὶ Ἀθηναίους εὐεργέτησεν ἐν τοῖς κατὰ Φίλιππον γράμμασιν.*

Vita Arist. vulg.: *καὶ μέγα μέρος γέγονε τῆς τούτου βασιλείας· πολλὰ γὰρ ἐδυνήθη παρὰ τῷ βασιλεῖ καὶ τῇ δυνάμει δεόντως ἐχρήσατο εὖ ποιῶν καὶ ἑκάστῳ ἰδίᾳ καὶ πᾶσι κοινῇ. καὶ ὅτι μὲν πολλοὺς ἰδίᾳ, δηλώσουσιν αἱ φερόμεναι αὐτοῦ συστατικαὶ ἐπιστολαὶ καὶ περί τινων πρὸς τὸν βασιλέα· ὅτι δὲ καὶ κοινῇ πολλοὺς εὖ ἐποίησε δηλοῖ καὶ τὸ τὴν τῶν Σταγείρων πόλιν κατασκαφεῖσαν πείθειν τὸν Ἀλέξανδρον αὖθις κτίζειν . . . καὶ τὴν Ἔρεσον δὲ τὴν τοῦ Θεοφράστου πόλιν μέλλουσαν ἀδικηθῆναι ὑπὸ τοῦ βασιλέως Ἀλεξάνδρου ἐλύτρωσε τῆς ἀδικίας.*

Ἐπιστολαὶ πρὸς Ἀλέξανδρον.

(add. fr. 654—655)

656.

Demetrius π. ἑρμ. 233 (p. 99 Walz): *Ἀριστοτέλης μέντοι καὶ ἀποδείξεσί που χρῆται ἐπιστολικαῖς. οἷον διδάξαι*

βουλόμενος ὅτι ὁμοίως χρὴ εὐεργετεῖν τὰς μεγάλας πόλεις καὶ τὰς μικράς φησίν „οἱ γὰρ θεοὶ ἐπ' ἀμφοτέραις ἴσοι· ὥστ' ἐπεὶ αἱ χάριτες θεαί, ἴσαι ἀποκείσονταί σοι παρ' ἀμφοτέραις". καὶ γὰρ τὸ ἀποδεικνύμενον αὐτὸ ἐπιστολικὸν καὶ ἡ ἀπόδειξις αὐτή.

657.

Dio Chrysost. or. 47 p. 601 Emper.: καὶ τὸν Ἀριστοτέλην ἐνίοτε ἐμακάριζον, ὅστις Σταγειρίτης ὤν· τὰ δὲ Στάγειρα κώμη τῆς Ὀλυνθίας ἦν· ἁλούσης δὲ Ὀλύνθου συγγενόμενος Ἀλεξάνδρῳ καὶ Φιλίππῳ διεπράξατο οἰκισθῆναι πάλιν τὸ χωρίον καὶ μόνον αὐτὸν ἔφασκον εὐτυχῆσαι τὴν εὐτυχίαν ταύτην ὥστε τῆς πατρίδος οἰκιστὴν γενέσθαι. μεταξὺ δὲ πρῴην ἐνέτυχον ἐπιστολῇ τινι, ἐν ᾗ ἐστι μετανοῶν καὶ ὀδυρόμενος καὶ λέγων ὅτι τούτων τινὲς καὶ τὸν βασιλέα καὶ τοὺς ἀφικνουμένους σατράπας διαφθείρουσιν, ὥστε μηδὲν ἀγαθὸν γενέσθαι μηδὲ ὅλως κατοικισθῆναι τὴν πόλιν. ὅπου δὲ τὸ κατοικισθῆναι τοῖς ἐκπεσοῦσι καὶ τοῦτο ἐλύπει τινάς, εἰ φυγάδες καὶ ἀπόλιδες πατρίδα ἕξουσι καὶ πολιτεύσονται κατὰ νόμους ἐν ἐλευθερίᾳ, μᾶλλον δ' ᾑροῦντο διῳκίσθαι κατὰ κώμας τοῖς βαρβάροις ὁμοίως ἢ σχῆμα πόλεως καὶ ὄνομα ἔχειν· ἦ που προσήκει θαυμάζειν καὶ εἰ ἄλλο τι λυπεῖ τινας; ὁ δ' οὖν Ἀριστοτέλης ἐπιστέλλων γράφει ὡς τοῖς πράγμασιν ἀπειρηκώς· φησὶ γὰρ αἴρειν τοὺς δακτύλους τοὺς Ἰδαίους· κἀμὲ νομίζετε καὶ εἴ τινές εἰσιν ἕτεροι. καὶ γὰρ δὴ πλεῖον ἴσχυσεν ἡ τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων κακοδαιμονία τῆς τοῦ Ἀριστοτέλους σπουδῆς, ὥστε οὐκ εἴασαν προβῆναι τὸ κωμίον εἰς ἀξίωμα πόλεως καὶ νῦν ἔτι ἀοίκητόν ἐστιν.

658.

Plutarch de fortuna Alex. 1, 6: οὐ γὰρ ὡς Ἀριστο-

9 cf. or. 2 p. 40. Plut. Alex. 7 ‖ 15 fort. ὥστε μηδὲν ἂν κακὸν γ. τὸ μηδ' ὅλως etc.

τέλης συνεβούλευεν αὐτῷ (τῷ Ἀλεξάνδρῳ), τοῖς μὲν Ἕλλησιν ἡγεμονικῶς, τοῖς δὲ βαρβάροις δεσποτικῶς χρώμενος καὶ τῶν μὲν ὡς φίλων καὶ οἰκείων ἐπιμελούμενος, τοῖς δὲ ὡς ζῴοις ἢ φυτοῖς προσφερόμενος, πολεμοποιῶν φυγῶν ἐνέπλησε καὶ στάσεων ὑπούλων τὴν ἡγεμονίαν, ἀλλὰ κοινός . . .

Strabo I p. 66: ἐπὶ τέλει δὲ τοῦ ὑπομνήματος οὐκ ἐπαινέσας (ὁ Ἐρατοσθένης) τοὺς δίχα διαιροῦντας ἅπαν τὸ τῶν ἀνθρώπων πλῆθος εἴς τε Ἕλληνας καὶ βαρβάρους καὶ τῷ Ἀλεξάνδρῳ παραινοῦντας τοῖς μὲν Ἕλλησιν ὡς φίλοις χρῆσθαι τοῖς δὲ βαρβάροις ὡς πολεμίοις, βέλτιον εἶναί φησιν ἀρετῇ καὶ κακίᾳ διαιρεῖν ταῦτα . . . καὶ ὁ Ἀλέξανδρος οὖν οὐκ ἀμελήσας τῶν παραινούντων ἀλλ' ἀποδεξάμενος τὴν γνώμην, τὰ ἀκόλουθα, οὐ τὰ ἐναντία ἐποίει, πρὸς τὴν διάνοιαν σκοπῶν τὴν τῶν ἐπεσταλκότων.

659.

Aelian. var. hist. 12, 54: Ἀλέξανδρον Ἀριστοτέλης ὀργιζόμενον πραΰναι βουλόμενος καὶ παῦσαι χαλεπαίνοντα πολλοῖς ταυτὶ πρὸς αὐτὸν γέγραφεν· „ὁ θυμὸς καὶ ἡ ὀργὴ οὐ πρὸς ἥσσους ἀλλὰ πρὸς τοὺς κρείττονας γίνεται· σοὶ δὲ οὐδεὶς ἴσος.“

660.

Stob. flor. 20, 55 (Maxim. serm. c. 19): Ἀριστοτέλους. ὥσπερ ὁ καπνὸς ἐπιδάκνων τὰς ὄψεις οὐκ ἐᾷ βλέπειν τὸ κείμενον ἐν τοῖς ποσίν, οὕτως ὁ θυμὸς ἐπαιρόμενος τῷ λογισμῷ ἐπισκοτεῖ καὶ τὸ συμβησόμενον ἐξ αὐτοῦ ἄτοπον οὐκ ἀφίησι τῇ διανοίᾳ προλαβεῖν.

10 haec tangit etiam liber arab. Ar. de regno ‖ 19 codd. ἴσους, corr. Rutgers. ‖ 22 προβλέπειν Max. ‖ 23 ἐπερχόμενος M. ‖ 24 ἐπισκοτοῖ La. ‖ ἄτοπον Max. et cod. Brux. Stob., ἄπονον vulgo Stob. ‖ 25 ἐφίησι Mein. ‖ sic cod. Brux., προσλαβεῖν vulgo Stob., προβλέπειν Max., προσβλέπειν La.

Philodemus περὶ ὀργῆς (Ox. f. 74 = Coll. alt. I f. 61 cf. A. P. p. 114) . . . οὕτως κακὸν ἐροῦμεν τὸ μὴ τὴν φυσικὴν ὀργὴν ἀναδέχεσθαι· κακῶς γὰρ ἀκούων καὶ πάσχων ὅστις οὐκ ὀργίζεται, πονηρίας πλεῖστον τεκμήριον φέρει κατὰ τὸν Μένανδρον· ἐνίοτε δὲ ⟨καὶ ἡ εὐ⟩κινησία ⟨τῆς⟩ λύττης περισσοτέρα, διὸ φανερός ἐστιν ἐπὶ τοῖς ἐλαχίστοις παρὰ πόδας εὐθέως ἐκστησόμενος — ἀγαθὸν δὲ τὸ ἀναδέχεσθαι. παρὰ δ' ἑνὶ Πασικράτει λέγετα⟨ι τ⟩ὸ τὴν φυσικὴν ὀργὴν μὴ μόνον κατὰ τὴν ἰδίαν φύσιν λυπεῖν, ἀλλὰ καὶ ἐπισκοτεῖν τοῖς λογισμοῖς ὅσον ἐφ' ἑαυτῇ . . . .

661.

Stob. flor. 20, 47 (Maxim. serm. c. 19): Ἀριστοτέλους. ἢ οὐχ ὁρᾷς ὅτι τῶν ἐν ὀργῇ διαπραττομένων ἁπάντων ὁ λογισμὸς ἀποδημεῖ φεύγων τὸν θυμὸν ὡς πικρὸν τύραννον;

662.

Gellius 20, 5: *(acroaticos libros) cum in vulgus ab eo (Aristotele) editos rex Alexander cognovisset . . . litteras ad Aristotelem misit, non eum recte fecisse quod disciplinas acroaticas, quibus ab eo ipso eruditus foret, libris foras editis invulgasset . . . exemplum utrarumque litterarum sumpta ex Andronici philosophi libro subdidi. en autem prorsus in utriusque epistola brevitatis elegantissimae filum tenuissimum . . .*

(omitto Alexandri epistolam)

Ἀριστοτέλης βασιλεῖ Ἀλεξάνδρῳ εὖ πράττειν. Ἔγρα-

5 δὲ . . . κινησια cod., suppl. Spengel ‖ περισσοτέρα (olim περιεργοτέρα) ego: περιετερα cod. ‖ 7 εξιστησομενος Ox., εγεστησομενος Neap., ubi erat sine dubio εξστησομενος, ut εξστρατευσας (Lepsius, Dekret von Canopus Taf. I, 11) et similia ‖ ita lego: παραδενι | κασικρατει cod. (ἑνὶ scil. τῶν Περιπατητικῶν?); sed νικασικρατης citari videtur (?) etiam in fr. 65 Philodemi περὶ (θεῶν διαγωγῆς) ap. W. Scott, Fragm. Herculan. Oxf. 1885 p. 129 ‖ 12 ἢ om. M., La. ‖ 19 en: *an* codd., *amavi* vulgo (Gronov.)

ψάς μοι περὶ τῶν ἀκροατικῶν λόγων οἰόμενος δεῖν αὐτοὺς φυλάττειν ἐν ἀπορρήτοις. ἴσθι οὖν αὐτοὺς καὶ ἐκδεδομένους καὶ μὴ ἐκδεδομένους· ξυνετοὶ γάρ εἰσι μόνοις τοῖς ἡμῶν ἀκούσασιν. ἔρρωσο.

Plutarchus Alex. 7 . . . Ἀριστοτέλης ἀπολογεῖται περὶ τῶν λόγων ἐκείνων ὡς καὶ ἐκδεδομένων καὶ μὴ ἐκδεδομένων.

Ἐπιστολαὶ πρὸς Ἀντίπατρον.

663.

Aristocles libro VII περὶ φιλοσοφίας apud. Euseb. praep. ev. 15, 2 (opp. t. II ed. Lips. 1867 p. 341, 10 Dind.): τὰ μὲν οὖν ἄλλα προδήλως πέπλασται, δύο δὲ ταῦτα δοκεῖ πιστεύεσθαι δι' ἃ ψέγουσί τινες αὐτόν· ἓν μὲν ὅτι τὴν Ἑρμείου γήμειε φύσει μὲν ἀδελφήν, θετὴν δὲ θυγατέρα Πυθιάδα, κολακεύων αὐτόν . . . περὶ δὲ τοῦ γάμου τοῦ Πυθιάδος ἀποχρώντως αὐτὸς ἐν ταῖς πρὸς Ἀντίπατρον ἐπιστολαῖς ἀπολελόγηται· τεθνεῶτος γὰρ Ἑρμείου διὰ τὴν πρὸς ἐκεῖνον εὔνοιαν ἔγημεν αὐτήν, ἄλλως μὲν σώφρονα καὶ ἀγαθὴν οὖσαν, ἀτυχοῦσαν μέντοι διὰ τὰς καταλαβούσας συμφορὰς τὸν ἀδελφὸν αὐτῆς.

664.

Plutarch. περὶ εὐθυμίας 13: Ἀριστοτέλης δὲ πρὸς Ἀντίπατρον γράφων „οὐκ Ἀλεξάνδρῳ μόνον, ἔφη, προσήκει μέγα φρονεῖν ὅτι κρατεῖ πολλῶν ἀνθρώπων, ἀλλ' οὐχ ἧττον οἷς ὑπάρχει περὶ θεῶν ἃ δεῖ δοξάζειν“.

idem in l. περὶ τοῦ ἑαυτὸν ἐπαινεῖν ἀνεπιφθόνως 16: οὕτω δὲ καὶ πρὸς Ἀλέξανδρον ὁ Ἀριστοτέλης οὐ μόνον ἔφη τοῖς πολλῶν κρατοῦσιν ἐξεῖναι μέγα φρονεῖν ἀλλὰ καὶ τοῖς περὶ θεῶν δόξας ἀληθεῖς ἔχουσι.

idem de prof. in virt. 6: ὁ δ' Ἀριστοτέλης πρὸς Ἀντίπατρον περὶ Ἀλεξάνδρου γράφων ἔφη μὴ μόνον ἐκείνῳ

προσήκειν ὅτι πολλῶν κρατεῖ μέγα φρονεῖν, ἀλλ' οὐδὲν ἧττον εἴ τις ὀρθῶς γιγνώσκει περὶ θεῶν.

Iulianus in ep. ad Themistium (p. 487 Pet.): ἐγὼ μὲν οὖν Ἀλεξάνδρου φημὶ μείζονα τὸν Σωφρονίσκου κατεργάσασθαι . . . καὶ τοῦτο οὐκ ἐγὼ μόνος, Ἀριστοτέλης δὲ πρότερον ἔοικεν ἐννοήσας εἰπεῖν, ὅτι μὴ μεῖον αὐτῷ προσήκει φρονεῖν ἐπὶ τῇ θεολογικῇ συγγραφῇ τοῦ καθελόντος τὴν Περσῶν δύναμιν.

665.

Demetrius περὶ ἑρμηνείας 223 (p. 96 Walz): ἐπεὶ δὲ ἐπιστολικὸς χαρακτὴρ δεῖται ἰσχνότητος, καὶ περὶ αὐτοῦ λέξομεν. Ἀρτέμων μὲν οὖν ὁ τὰς Ἀριστοτέλους ἀναγράψας ἐπιστολάς φησιν, ὅτι δεῖ ἐν τῷ αὐτῷ τρόπῳ διάλογόν τε γράφειν καὶ ἐπιστολάς· εἶναι γὰρ τὴν ἐπιστολὴν οἷον τὸ ἕτερον μέρος τοῦ διαλόγου. (224) καὶ λέγει μέν τι ἴσως, οὐ μὴν ἅπαν· δεῖ γὰρ ὑποκατεσκευάσθαι πως μᾶλλον τοῦ διαλόγου τὴν ἐπιστολήν· ὁ μὲν γὰρ μιμεῖται αὐτοσχεδιάζοντα, ἡ δὲ γράφεται καὶ δῶρον πέμπεται τρόπον τινά. (225) τίς γοῦν οὕτως ἂν διαλεχθείη πρὸς φίλον ὥσπερ ὁ Ἀριστοτέλης πρὸς Ἀντίπατρον ὑπὲρ τοῦ φυγάδος γράφων τοῦ γέροντός, φησιν· „εἰ δὲ πρὸς ἁπάσας οἴχεται φυγὰς οὕτως ὥστε μὴ κατάγειν, δῆλον ὡς τοῖσγε εἰς Ἅιδου κατελθεῖν βουλομένοις οὐδεὶς φθόνος.“ ὁ γὰρ οὕτω διαλεγόμενος ἐπιδεικνυμένῳ ἔοικε μᾶλλον, οὐ λαλοῦντι.

666.

Aelian. var. hist. 14, 1: Ἀριστοτέλης ὁ Νικομάχου σοφὸς ἀνὴρ καὶ ὢν καὶ εἶναι δοκῶν, ἐπεί τις αὐτοῦ ἀφείλετο τὰς ψηφισθείσας αὐτῷ ἐν Δελφοῖς τιμάς, ἐπιστέλλων πρὸς Ἀντίπατρον περὶ τούτων φησίν· „ὑπὲρ τῶν ἐν Δελφοῖς

20 τὰς φυγὰς οὗτος codd. (γᾶς φυγὰς οὗτος Valck.), τὰς φυγὰς οὕτως Victorius

ψηφισθέντων μοι καὶ ὧν ἀφῄρημαι νῦν οὕτως ἔχω, ὡς μήτε μοι σφόδρα μέλλειν ὑπὲρ αὐτῶν μήτε μοι μηδὲν μέλλειν."

667.

Vita Ar. Marc. f. 276[b]: ἐπαναστάντων δὲ αὐτῷ τῶν Ἀθηναίων, ὑπεχώρησεν εἰς Χαλκίδα τοσοῦτον ὑπειπὼν ὡς „οὐ συγχωρήσω Ἀθηναίοις δὶς ἁμαρτεῖν εἰς φιλοσοφίαν". ἐπεὶ δὲ τὰ ⟨αὐτὰ⟩ καθήκοντα ⟨οὐκ⟩ ἦν πολίτῃ καὶ ξένῳ περὶ τὴν τῶν Ἀθηναίων πόλιν, ἐπιστέλλων Ἀντιπάτρῳ γράφει „τὸ Ἀθήνησι διατρίβειν ἐργῶδες· (277[a]) ὄγχνη γὰρ ἐπ' ὄγχνῃ γηράσκει, σῦκον δ' ἐπὶ σύκῳ", τὴν διαδοχὴν τῶν συκοφαντούντων αἰνιττόμενος.

Vita Ar. vulg.: μετέπειτα δὲ ἀνταρσίας γενομένης ἐν τοῖς Ἀθηναίοις ἦλθεν ὁ Ἀριστοτέλης ἐν Χαλκίδι εἰρηκὼς τοῖς Ἀθηναίοις ὅτι „οὐκ ἐάσω ὑμᾶς δὶς εἰς φιλοσοφίαν ἁμαρτεῖν". καὶ γὰρ ἤδη ἦσαν τὸν Σωκράτην φονεύσαντες οἱ Ἀθηναῖοι. ἐδήλωσε δὲ καὶ Ἀντιπάτρῳ τῷ βασιλεῖ ὅτι „τὸ Ἀθήνησι διατρίβειν ἐργῶδες". εἶπε δὲ καὶ τὸ Ὁμηρικὸν ἐκεῖνο ἔπος· „ὄγχνη ἐπ' ὄγχνῃ γηράσκει, σῦκον δ' ἐπὶ σύκῳ", ὡς ἐκ τούτων ἐλέγχων τὰς τῶν Ἀθηναίων συκοφαντίας.

Elias in Arist. categ. p. 26[b] 25 Br.: ὅτι γὰρ δριμύς (ἐστιν ὁ Ἀριστοτέλης ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς), δηλοῖ αὐτοῦ μία ἐπιστολή. μετὰ γὰρ θάνατον Σωκράτους ὑπεξελθὼν Ἀθηνῶν καὶ διατρίβων ἐν Χαλκίδι ἀνεκαλεῖτο ὑπὸ Ἀθηναίων ἐπανελθεῖν, καὶ μὴ πεισθεὶς ἀντέγραψεν οὕτως „οὐ μὴ ἐάσω Ἀθηναίους δὶς ἁμαρτεῖν εἰς φιλοσοφίαν, παρ' οἷς ὄγχνη ἐπ' ὄγχνῃ γηράσκει, σῦκον δ' ἐπὶ σύκῳ". διὰ δὲ τοῦ σῦκον δ' ἐπὶ σύκῳ ᾐνίξατο τοὺς συκοφάντας πολλοὺς ὄντας Ἀθήνησι καὶ ἀεὶ δεχομένους αὐτοὺς καὶ μηδέποτε λήγοντας.

7 αὐτὰ et οὐκ add. Robbe ‖ 17 Ἀθήνησι: ἐν ἀθήνησι codd. ‖ διατρίβειν Marc.: ἐνδιατρίβειν vulgo ‖ 24 πείσω cod. Br.

668.

Demetr. π. ἑρμ. 144 (p. 66 W.): *καὶ ἐξ ἰδιωτικοῦ δὲ ὀνόματος γίγνεται (χάρις), ὡς ὁ Ἀριστοτέλης „ὅσῳ γάρ, φησί, μονώτης εἰμί, φιλομυθότερος γέγονα“· καὶ ἐκ πεποιημένου, ὡς ὁ αὐτὸς ἐν τῷ αὐτῷ „ὅσῳ γὰρ αὐτίτης καὶ μονώτης εἰμί, φιλομυθότερος γέγονα“. τὸ μὲν γὰρ μονώτης ἰδιωτικωτέρου ἔθους ἤδη ἐστί, τὸ δὲ αὐτίτης πεποιημένον ἐκ τοῦ αὐτός.*

669.

Demetrius π. ἑρμ. 29 (p. 18 W.): *γίνεται μέντοι γε χρήσιμά ποτε (τὰ ὁμοιοτέλευτα), ὡς Ἀριστοτέλης φησίν „ἐγὼ ἐκ μὲν Ἀθηνῶν εἰς Στάγειρα ἦλθον διὰ τὸν βασιλέα τὸν μέγαν, ἐκ δὲ Σταγείρων εἰς Ἀθήνας διὰ τὸν χειμῶνα τὸν μέγαν“. εἰ γοῦν ἀφέλοις τὸ ἕτερον μέγαν, συναφαιρήσῃ καὶ τὴν χάριν· τῇ γὰρ μεγαληγορίᾳ συνεργεῖ τὰ τοιαῦτα κῶλα, ὁποῖα τῶν Γοργίου τὰ πολλὰ ἀντίθετα καὶ τῶν Ἰσοκράτους.*

Demetr. 154 (p. 72): *πολλάκις δὲ καὶ κῶλα ὅμοια ἐποίησε χάριν, ὡς ὁ Ἀριστοτέλης „ἐκ μὲν Ἀθηνῶν φησὶν ἐγὼ εἰς Στάγειρα ἦλθον διὰ . . . μέγαν“. καταλήξας γὰρ ἐν ἀμφοτέροις τοῖς κώλοις εἰς τὸ αὐτὸ ὄνομα ἐποίησε τὴν χάριν. ἐὰν δ' οὖν ἀποκόψῃς τοῦ ἑτέρου κώλου τὸ μέγαν, συναφαιρεῖται καὶ ἡ χάρις.*

(Ex incerta epistola.)

670.

Demetr. π. ἑρμ. 230: *εἰδέναι δὲ χρὴ ὅτι οὐχ ἑρμηνεία μόνον ἀλλὰ καὶ πράγματά τινα ἐπιστολικά ἐστιν. Ἀριστοτέλης γοῦν, ὃς μάλιστα ἐπιτετευχέναι δοκεῖ τοῦ τύπου ἐπιστολικοῦ „τοῦτο δὲ οὐ γράφω σοί φησιν· οὐ γὰρ ἦν ἐπιστολικόν“. (231) εἰ μὲν γάρ τις ἐν ἐπιστολῇ σοφίσματα*

25 *τοῦ τύπου* Victorius pro *αὐτοῦ*

γράφει καὶ φυσιολογίας, γράφει μέν, οὐ μὴν ἐπιστολὴν γράφει. φιλοφρόνησις γὰρ βούλεται εἶναι ἡ ἐπιστολὴ σύντομος καὶ περὶ ἁπλοῦ πράγματος ἔκθεσις καὶ ἐν ὀνόμασιν ἁπλοῖς.

X. CARMINA.

671. 672.

Diogenes Laert. 5, 27: *ἔπη, ὧν ἀρχή „ἁγνὲ θεῶν πρέσβισθ' ἑκατηβόλε". ἐλεγεῖα, ὧν ἀρχή „καλλιτέκνου μητρὸς θύγατερ".*

673.

Olympiodor. in Gorg. pr. 41 (p. 395 Jahn): *ὅτι δὲ καὶ Ἀριστοτέλης σέβει αὐτὸν ὡς διδάσκαλον δῆλός ἐστι γράψας ὅλον λόγον ἐγκωμιαστικόν ... οὐ μόνον δὲ ἐγκώμιον ποιήσας αὐτοῦ ἐπαινεῖ αὐτόν, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς ἐλεγείοις τοῖς πρὸς Εὔδημον αὐτὸν ἐπαινῶν Πλάτωνα ἐγκωμιάζει, γράφων οὕτως·*

ἐλθὼν δ' ἐς κλεινὸν Κεκροπίης δάπεδον
εὐσεβέως σεμνῆς φιλίης ἱδρύσατο βωμὸν
ἀνδρὸς ὃν οὐδ' αἰνεῖν τοῖσι κακοῖσι θέμις·
ὃς μόνος ἢ πρῶτος θνητῶν κατέδειξεν ἐναργῶς
οἰκείῳ τε βίῳ καὶ μεθόδοισι λόγων,
ὡς ἀγαθός τε καὶ εὐδαίμων ἅμα γίνεται ἀνήρ·
οὐ νῦν δ' ἔστι λαβεῖν οὐδενὶ ταῦτα ποτέ.

6 *πρέσβις θ' ἑκατιβόλε* cod. Laur. 69, 13. *πρέσβις θ' ἑκαταβόλε* Laur 69, 28 et Marc. 393, *πρέσβις δ' ἑκατάβολε* Laur. 69, 35 et Marc. 394 || 20 cf. Vit. Ar. Marc. et vulg., David. p. 20^{b} 21 Br. etc. *οὐ νῦν*: *μοῦναξ* Bernays, *οὐ δίχα* Gomperz || *λαβεῖν οὐδενί*: fort. *λαθεῖν οὐδένα*

674.

Diog. Laert. 5, 6: *ὁ δ' οὖν Ἀριστοτέλης . . . ὑπεξῆλθεν εἰς Χαλκίδα, Εὐρυμέδοντος αὐτὸν τοῦ ἱεροφάντου δίκην ἀσεβείας γραψαμένου — ἢ Δημοφίλου, ὥς φησι Φαβωρῖνος ἐν παντοδαπῇ ἱστορίᾳ —, ἐπειδή περ τὸν ὕμνον ἐποίησεν εἰς τὸν προειρημένον Ἑρμείαν· ἀλλὰ καὶ ἐπίγραμμα ἐπὶ τοῦ ἐν Δελφοῖς ἀνδριάντος τοιοῦτον·*

τόνδε ποτ' οὐχ ὁσίως παραβὰς μακάρων θέμιν ἁγνὴν,
ἔκτεινεν Περσῶν τοξοφόρων βασιλεύς,
οὐ φανερῶς λόγχῃ φονίοις ἐν ἀγῶσι κρατήσας,
ἀλλ' ἀνδρὸς πίστει χρησάμενος δολίου.

Himerius or. 6, 6: *πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα τῶν ἐπ' αὐτῷ πόθων ἐπεδείξατο Ἀριστοτέλης ὡς ἐστὶν ἀκούειν γνωρίσματα· καὶ γὰρ λόγους αὐτὸν ἐξήσκησε καὶ ἀρετὴν ἐξεπαίδευσε καὶ ἐλεγείῳ τὸν θάλαμον μόνῳ τῶν γνωρίμων ἐκόσμησεν.*

675.

Diog. Laert. 5, 7 (*ὁ δὲ ὕμνος ἔχει τοῦτον τὸν τρόπον*) et Athenaeus XV p. 696 (*ὅτι δὲ παιᾶνος οὐδεμίαν ἔμφασιν παρέχει τὸ ᾆσμα . . . ἐξ αὐτῆς τῆς λέξεως φανερὸν ὑμῖν ποιήσω*):

Ἀρετά, πολύμοχθε γένει βροτείῳ,
θήραμα κάλλιστον βίῳ,
σᾶς πέρι, παρθένε, μορφᾶς
καὶ θανεῖν ζαλωτὸς ἐν Ἑλλάδι πότμος
καὶ πόνους τλῆναι μαλεροὺς ἀκάμαντας·
τοῖον ἐπὶ φρένα βάλλεις

14 *τὸν θάλαμον*: immo *τὸ μνῆμα, τὸν τάφον* (v. fr. 645) || 16 Laertii codd. rec. duo Marc. 393 et 394 (= v), Athenaei Marcianus (Schweigh.) = M, Athenaei epitomae cod. ant. = E 21—22 *βιώσας τε περὶ* M || 23 *ζηλωτός* codd. || *ἐν* om. M, add. E || 24 *ἀκαμάτους* ME

καρπόν τ' ἀθάνατον χρυσοῦ τε κρείσσω
καὶ γονέων μαλακαυγήτοιό θ' ὕπνου·
σεῦ δ' ἕνεχ' οὑ 'κ Διὸς Ἡρακλέης Λήδας τε κοῦροι
πόλλ' ἀνέτλασαν ἔργοις
σὰν ἀγρεύοντες δύναμιν.
σοῖς δὲ πόθοις Ἀχιλεὺς Αἴας τ' Ἀίδαο δόμους ἦλθον·
σᾶς δ' ἕνεκεν φιλίου μορφᾶς καὶ Ἀταρνέος ἔντροφος ἀελίου χήρωσεν αὐγᾶς·
τοιγὰρ ἀοίδιμος ἔργοις, ἀθάνατόν τέ μιν αὐξήσουσι Μοῦσαι
Μναμοσύνας θύγατρες, Διὸς ξενίου σέβας αὔξουσαι φιλίας τε γέρας βεβαίου.

Himerius or. 6, 7: ἀτὰρ δὴ καὶ τόδε οὐχ ἥκιστα τῆς περὶ ἐκεῖνον σπουδῆς ὁ Σταγειρίτης ἐπεδείξατο τεκμήριον. ἔτυχε μὲν γὰρ εἰς τὴν Ἀσίαν ὑπ' Ἀλεξάνδρου καλούμενος ἵνα κῆρυξ ὁμοῦ καὶ θεατὴς τῶν Περσικῶν τροπαίων γένηται. ἐπεὶ δὲ πορευόμενος κατὰ τὸν Ἀταρνέα ἐγένετο, ἰδὼν πόλιν Ἑλληνικῆς ἀρετῆς καὶ σοφίας διψῶσαν ἅπασαν οὐ παρῆλθε σιγῇ, βραχεῖ δὲ βιβλίῳ τήν τε πόλιν καὶ τὸν Ἑρμείαν ἠσπάζετο.

1 inter καρπόν et σεῦ δ' ἕνεχ' media om. E ‖ καρπὸν εἰς ἀθ. (v) ‖ κρεῖσσον (v) ‖ 2 γονέων i. e. εὐγενείας ‖ μαλακαυγῆ τοῖο v et Ath. fort. μάλα γ' αὐχήταο θ' ὕμνου ‖ 3 σοῦ δ' ἕνεκ' ἐκ διὸς v, (σεῦ δ') ἕνεχ' ὁ διὸς E ‖ ἡρακλῆς vulgo Ath. ‖ 4 πολλὰ M ‖ 5 ἔργοις ἀναγορεύοντες v ‖ 6 σοῖς τε et ἀχιλλεύς v ‖ ἤλυθον scr. Boeckh ‖ 7 ἕνεκα E ‖ μορφαῖς ἀταρνέως ἔντροφον v (αταρνέος pr. m. in Marc. 394, ἀταρνέως etiam ME) ‖ ἡελίου ME ‖ 9 ποῖ γὰρ v ‖ ἀθάνατοί τέ μιν v ‖ 10 μνημοσύνης ME ‖ θυγατέρες M ‖ ἄξουσαι Schaefer, fort. ἀχοῦσαι ‖ 11 γάρας M ‖ βεβαίας M ‖ 16 πόλιν ὅλην ἀρετῆς...legit cod. Vatic. 997 (f 11[a])

APPENDIX DUBIORUM
(cf. A. P. p. 615—622).

676.

Schol. Bobiens. in Cicer. or. pro Archia p. 358 Orelli: *alternos igitur versus dicit elegiacos, metris scilicet dissentientibus varios. primus autem videtur elegiarum carmen scripsisse Callinos. adicit* A r i s t o t e l e s *praeterea hoc genus poetas Antimachum Colophonium, Archilochum Parium, Mimnermum 'Colophonium. quorum numero additur etiam Solon Atheniensis legum scriptor nobilissimus.*

Cf. Etym. Gud. p. 180, 8. Et. Orionis p. 58, 10. Marius Victorin. de metris p. 146 Gf. (Terent. Maurus p. 2421 Putsch).

677.

Proclus in chrestom. gramm. apud Phot. bibl. cod. 239 p. 320, 30 Bk.: *εὑρεθῆναι δὲ τὸν διθύραμβον Πίνδαρος ἐν Κορίνθῳ λέγει· τὸν δὲ ἀρξάμενον τῆς ᾠδῆς* Ἀ ρ ι σ τ ο τ έ λ η ς *Ἀρίωνά φησιν εἶναι ὃς πρῶτος τὸν κύκλιον ἤγαγε χορόν.*

Cf. schol. Pind. Olymp. 13, 25 et Suidas s. *Ἀρίων*, praeterea Schol. Aristoph. av. 1403.

678.

Aelian. v. h. 5, 3: Ἀ ρ ι σ τ ο τ έ λ η ς *τὰς νῦν Ἡρακλείους στήλας καλουμένας πρὶν ἢ κληθῆναι τοῦτό φησι Βριάρεω καλεῖσθαι αὐτάς.*

Hesych. (cf. Schol. Pind. Nem. 3, 38 et Euphorion. in Schol. ad Dionys. per. 64) s. *Βριάρεω στῆλαι: αἱ Ἡράκλειοι λεγόμεναι.*

6 cod. *Aliinos* ‖ corr. *Aristocles*. vid. A. P. p. 619, ubi del. fr. 10: etenim in Schol. Ap. Rh. 4, 973 pro *Ἀρ. ἐν τελεταῖς* legendum est *Ἀρ. ἐν τοῖς ἀναλυτικοῖς* (Analyt. post. 92^b 22 cf. schol.) ‖ 19 cf. Strato phys. ap. Strabonem I p. 49 *καὶ γὰρ . . . τὸν κατὰ τὰς στήλας ἐκραγῆναι πόρον*

679.

Serv. ad Aen. I, 372: *nam et moriuntur (nymphae) secundum Aristotelem, ut fauni panesque.* — id. ad Aen. 10, 551: *quamquam haec numina* (sc. *nymphae et fauni*) *secundum Aristotelem aliquando moriantur.*

Plac. Lact. ad Stat. Theb. 376 (semidei): *quia dicit Aristoteles post annorum millia et nymphas et faunos perire* (cf. Philop. = Mich. Eph. de gen. an. Ven. 1526 f. 78[a] inf. *αἰθέρια ζῷα . . . ζῇ ἕκαστον αὐτῶν καὶ ὑπὲρ τὰ τρισχίλια ἔτη, θνήσκει δ' ὅμως*).

680.

Strabo III p. 153: *ᾗ δὴ καὶ τὸν Ἀριστοτέλη φησὶν ὁ Ποσειδώνιος οὐκ ὀρθῶς αἰτιᾶσθαι τὴν παραλίαν* (Lusitaniae) *καὶ τὴν Μαυρουσίαν τῶν πλημμυρίδων καὶ τῶν ἀμπώτεων· παλιρροεῖν γὰρ φάναι τὴν θάλατταν διὰ τὸ τὰς ἀκτὰς ὑψηλάς τε καὶ τραχείας εἶναι δεχομένας τε τὸ κῦμα σκληρῶς καὶ ἀνταποδιδούσας τῇ Ἰβηρίᾳ· τἀναντία γὰρ θινώδεις εἶναι καὶ ταπεινὰς τὰς πλείστας, ὀρθῶς λέγων* (cf. ib. p. 143 *αἱ δ' ἐπιβάσεις μείζους εἰσὶν ἐνταῦθα* [Turdetaniae] *ἢ ἐν τοῖς ἄλλοις τόποις ὅτι εἰς πόρον συνωθουμένη στενὸν ἡ θάλαττα ἐκ μεγάλου πελάγους, ὃν ἡ Μαυρουσία ποιεῖ πρὸς τὴν Ἰβηρίαν, ἀνακοπὰς λαμβάνει καὶ φέρεται πρὸς τὰ εἴκοντα μέρη τῆς γῆς εὐπετῶς*). cf. Prisciani qu. ad Chosr. p. 570: *observata . . . eadem passio . . . et adhuc apud Gadiros* (Str. p. 174).

12 *καὶ τὴν Μ.* om. Coraes, Meineke || 14 *ἀκτάς* Meineke: vulgo *ἄκρας* || 15 *τῇ Ἰβηρίᾳ* post *τάν. γὰρ* Mein. (cf. Groskurd Obs. p. 115)

DE VITA ARISTOTELIS

ex codice Marciano 257 (bomb. saec. XIV. f. 276, post anonymi comm. in Ar. *περὶ ἑρμηνείας* f. 255—275, de quo Th. Waitz Ar. Org. I, 12. exscripsit olim Cobet, ex cuius apographo parum accurato pessime edidit L. Robbe L. B. 1861. ego et ipse Venetiis a. 1857 eodem codice usus, „in diem“ et quo quis modo utitur prae atramenti acore chartas denigrante magis comminuto et lacero, nunc schedas meas sequor:

Ἀριστοτέλης ὁ φιλόσοφος πόλεως μὲν ἦν Σταγείρων, τὰ δὲ Στάγειρα πόλις Θρᾴκης πλησίον Ὀλύνθου καὶ Μεθώνης, υἱὸς δὲ Νικομάχου καὶ Φαιστίδος, ἀμφοῖν ἀπὸ Μαχάονος τοῦ Ἀσκληπιοῦ καταγομένων, ὡς δηλοῖ τὸ εἰς αὐτὸν ἐπίγραμμα

Φαιστίδος ἦν μητρὸς καὶ Νικομάχου γενετῆρος
τῶν Ἀσκληπιαδῶν δῖος Ἀριστοτέλης.

γέγονε δὲ αὐτῶν οὐ μόνον Ἀριστοτέλης ἀλλὰ καὶ Ἀρίμνηστος καὶ Ἀριμνήστη. ὁ δέ γε Νικόμαχος ἰατρὸς ἦν Ἀμύντου τοῦ Μακεδόνων βασιλέως τοῦ Φιλίππου πατρὸς καὶ κατὰ μνήμην τοῦ οἰκείου πατρὸς Ἀριστοτέλης τὸν ἑαυτοῦ παῖδα Νικόμαχον προσηγόρευσεν, ᾧ καὶ τὰ νικομάχεια ἠθικὰ ἔγραψε. πατρόθεν ἄρα τῷ Ἀριστοτέλει καὶ ἐκ τῆς ἀνέκαθεν γενεᾶς ἡ περὶ φυσιολογίαν καὶ ἰατρικὴν ἕξις. ὀρφανὸς δὲ γενόμενος ἀνάγεται παρὰ Προξένῳ τῷ Ἀταρνεῖ, οὗ τῆς φήμης μνημονεύων τὸν αὐτοῦ υἱὸν Νικάνορα ἔθρεψε καὶ ἐπαίδευσε καὶ υἱὸν ἐποιήσατο καὶ τελευτῶν ἐκέλευσεν ἐν

11 *Φαιστίδος*: *θεστίας* cod. (*φαιστιάδος* D. L.) || *ἀπὸ . . . Ἀσκληπιοῦ*: *καθά φησιν Ἕρμιππος ἐν τῷ περὶ βίων* (D. L. 5, 1) || 14 *θεστίδος* cod. || 15 *ἀσκληπίδων* cod. || 25 *καὶ* (ante *τελευτῶν*) om. cod. (ubi *ἐποιήσατο τελευτῶν, ἐκέλευσεν*) || *ἐν διαθήκαις* quas refert D. L. 5, 11—16

διαθήκαις τὴν ἑαυτοῦ θυγατέρα Πυθιάδα γενομένην αὐτῷ ἀπὸ Πυθιάδος ⟨δοῦναι⟩ αὐτῷ πρὸς γάμον.

ἕως μὲν οὖν ἔτι νέος ἦν, τὴν τῶν ἐλευθέρων ἐπαιδεύετο παιδείαν, ὡς δηλοῖ τὰ γεγραμμένα αὐτῷ ὁμηρικὰ ζητήματα, καὶ ἡ τῆς Ἰλιάδος ἔκδοσις ἣν δέδωκε τῷ Ἀλεξάνδρῳ, καὶ ὁ περὶ ποιητῶν διάλογος, καὶ τὸ περὶ ποιητικῆς σύγγραμμα, καὶ αἱ ῥητορικαὶ τέχναι, καὶ τὰ ἰατρικὰ προβλήματα, καὶ τὰ φυσικὰ προβλήματα ἐν ἑβδομήκοντα βιβλίοις ὄντα, καὶ τὰ ὀπτικὰ προβλήματα, καὶ τὰ μηχανικὰ προβλήματα, καὶ τὰ γεγραμμένα αὐτῷ δικαιώματα ἑλληνίδων πόλεων ἐξ ὧν Φίλιππος τὰς φιλονεικίας τῶν Ἑλλήνων διέλυσεν, ὡς μεγαλορημονήσαντά ποτε καὶ εἰπεῖν „ὥρισα γῆν Πέλοπος". γέγραπται δὲ αὐτῷ καὶ ἡ τῶν πολιτειῶν ἱστορία ὕστερον.

ἐτῶν δὲ γενόμενος ἑπτακαίδεκα τοῦ Πυθοῖ θεοῦ χρήσαντος αὐτῷ φιλοσοφεῖν, Ἀθήνησι φοιτᾷ Σωκράτει καὶ συνῆν αὐτῷ τὸν μέχρι τελευτῆς αὐτοῦ χρόνον πλὴν ὀλίγον ὄντα· μετὰ δὲ τοῦτον φοιτᾷ Πλάτωνι καὶ συνῆν τούτῳ τὸν μέχρι τελευτῆς αὐτοῦ χρόνον εἰκοσαετῆ τυγχάνοντα, ὡς αὐτὸς

1 et 2 πυθαΐδα et πυθαΐδος cod. ‖ 2 καὶ ὅταν ὥρα ᾗ τῇ ́παιδί, ἐκδίδοσθαι αὐτὴν Νικάνορι test. ap. D. L. 5, 12 ‖ πυθαΐδος ἀ⟨υτῶ⟩ πρὸς γάμον cod. (om. δίδοσθαι vel δοῦναι) ‖ 4 δ⟨ηλοῖ τὰ⟩ γεγραμμένα ⟨αὐτῶ⟩ ὁμ. cod. ‖ 6 ποι⟨ητῶν δι⟩άλογος cod. ‖ 8 cf. Elias in cat. p. 24[b] 8 Br.: τὰ δὲ (τῶν ὑπομνηματικῶν αὐτοῦ συγγραμμάτων) ποικίλα, ὡς τὰ πρὸς εὐκαιρίαν (Εὐκαίριον Br.) αὐτῷ γεγραμμένα ἑ β δ ο μ ή κ ο ν τ α β ι β λ ί α περὶ συμμίκτων ζητημάτων χωρὶς προοιμίων καὶ ἐπιλόγων καὶ τῆς διαιρέσεως ‖ 9 cf. Elias in cat. p. 25, 35: τὰ δὲ μαθηματικὰ αὐτοῦ, ὡς τὰ ὀπτικὰ καὶ μηχανικὰ αὐτῷ βιβλία γεγραμμένα ‖ 11 μεγαλορημον ́ ποτε (cum servato acuto ante ποτε) cod. ‖ 12 γῆν (sic) cod. ‖ 14 γενόμενος καίδεκα cod. ‖ 15 φιλοσοφεῖν παρ' ἀθήνησι (sic) φοιτᾶ σ. cod. (cf. in vit. alt. τὸ ἐν Ἀθήνησιν ἐνδιατρίβειν ἐργῶδες) ‖ συνῆν ⟨αὐτῶ τὸν⟩ μέχρι cod. ‖ 17 φοιτᾶν sic saepissime etiam apud Anon. prolegg. phil. Plat. (t. VI Herm. p. 196 sqq.) ‖ 18 εἰκοσαετὴς τυγχάνων (sic) cod., sed. corr. in marg. εἰκοσαετοῦς τυγχάνοντος. cf. (D. L. 5, 9) Dionys. Hal. opp. rhet. p. 728 χρόνον εἰκοσαετῆ διέτριψε σὺν αὐτῷ. Philop. c. Procl. 6, 27 ὃς εἴκοσι μέν που ἐνιαυτοὺς μεμαθητευκέναι

ἐπιστέλλων Φιλίππῳ λέγει, καὶ οὕτω φιλοπόνως συνῆν Πλάτωνι ὡς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ἀναγνώστου οἰκίαν προσαγορευθῆναι. θαμὰ γὰρ Πλάτων ἔλεγεν „ἀπίωμεν εἰς τὴν τοῦ ἀναγνώστου οἰκίαν“ καὶ ἀπόντος τῆς ἀκροάσεως ἀνεβόα

ὁ νοῦς ἄπεστι, κωφὸν τἀκρωτήριον.

ἐπέζησε δὲ Πλάτωνι ἔτη κγ̄, πῇ μὲν παιδεύων Φιλίππου παῖδα Ἀλέξανδρον πῇ δὲ συμπεριιὼν αὐτῷ πολλὴν γῆν, πῇ δὲ συγγράφων, πῇ δὲ διδασκαλείου προεστώς. οὐκ ἄρα ἀντῳκοδόμησεν Ἀριστοτέλης Πλάτωνι τὸ Λύκειον, ὡς Ἀριστόξενος πρῶτος ἐσυκοφάντησε καὶ Ἀριστείδης ὕστερον ἠκολούθησεν, εἴ μέχρι τελευτῆς συνῆν Πλάτωνι. καὶ ὅτι Πλάτων μὲν ἐτέχθη ἐπὶ Διοτίμου ἄρχοντος Ἀθήνησι καὶ βιοὺς ἔτη πβ̄ μετήλλαξε τὸν βίον ἐπὶ Θεοφίλου, Ἀριστοτέλης δὲ τεχθεὶς ἐπὶ Διοτρέφους καὶ βιοὺς ἔτη ξγ̄ τελευτᾷ ἐπὶ Φιλοκλέους, φοιτᾷ δὲ Πλάτωνι Ἀριστοτέλης ἐπὶ Ναυσιγένους καὶ ἀπὸ Θεοφίλου ἐφ' οὗ τελευτᾷ Πλάτων ἕως Φιλοκλέους ἐφ' οὗ τελευτᾷ Ἀριστοτέλης ἔτη κγ̄ ἐπέζησε Πλάτωνι — οὐκ ἄρα οὖν, ὡς αὐτοὶ συκοφαντοῦντές φασιν, τεσσαρακοντούτης Ἀριστοτέλης

λεγέται Πλάτωνι . . . καὶ ὑπὸ Πλάτωνος τοσοῦτον τῆς ἀγχινοίας ἠγάσθη ὡς νοῦς τῆς διατριβῆς ὑπ' αὐτοῦ προσαγορεύεσθαι ‖ 1 ⟨*πλάτ*⟩*ωνι* cod. ‖ 3 *ἔλεγεν* ' *ωμεν* cod. ‖ 5 hoc dictum (in vita Ar.) citat Abulfarag. hist. dyn. p. 59 Poc. (cf. ex Arab. Steinschneider Alfarabi p. 188. 204) ‖ *ἄπεστι ὀτ ητήριον* cod. ‖ 7 *ἀλ.* ⟨*πῇ δὲ*⟩ *συμπεριων* (sic) ⟨*αὐτ*⟩*ῶ* ⟨*πολλ*⟩*ὴν γῆν* cod. ‖ 9 *πλ*⟨*άτωνι*⟩ *τὸ* cod. ‖ 10 *τίς δ' ἂν πεισθείη τοῖς ὑπ' Ἀριστοξένου τοῦ μουσικοῦ λεγομένοις ἐν τῷ βίῳ τοῦ Πλάτωνος; ἐν γὰρ τῇ πλάνῃ καὶ τῇ ἀποδημίᾳ φησὶν ἐπανίστασθαι καὶ ἀντοικοδομεῖν αὐτῷ τινας περίπατον ξένους ὄντας. οἴονται οὖν ἔνιοι ταῦτα περὶ Ἀριστοτέλους λέγειν αὐτὸν, Ἀριστοξένου διὰ παντὸς εὐφημοῦντος· Ἀριστοτέλην.* Euseb. (ex Aristocle) pr. ev. 15, 2. cet. cf. dialogi *π. φιλοσοφ.* fr. 8 ‖ 11 *εἴ* (sic) cod. ‖ charta perforata excidit *ὅτι*, cuius nihil restabat nisi qui supra spiritus asper ‖ 12 *ἄρχ βιουσ̄* (sic) cod. ‖ 14 *διοτ βιοὺς* cod. ‖ 15 *ἐπὶ να ἀπὸ θ.* cod. ‖ 17 *κγ̄ τωνι* cod. (immo *κϛ̄*) = *et fuerunt . . . anni 23 quibus ar. supervixit platoni* vit. lat. ‖ 18 *αὐτοὶ* (sic) ipsi sc. Aristox. et Aristides ‖ *φασὶν, σαρακοντούτης* (sic sine lac.) cod.

φοιτᾷ Πλάτωνι ἐπὶ Εὐδόξου. τοῦ γὰρ Ἀριστοτέλους ξγ̄ ἔτη βιώσαντος, τρία ἔτη ἐστὶν ἀπὸ θανάτου Πλάτωνος ἀφῃρημένων τὸν κ̄ ἐτῶν ἃ ἐσχόλασε Πλάτωνι, ἐν δὲ τοῖς τρισὶν ἔτεσιν οὐ μόνον οὐκ ἦν τοσαῦτα ἐκθέσθαι ἀλλ' οὐδὲ ῥᾴδιον ἀναγνῶναι — οὕτω Φιλόχορος ἱστόρησε καὶ ὅτι οὐδὲ εἰκὸς ἦν Ἀριστοτέλη ξένον ὄντα τοῦτο δύνασθαι ποιεῖν κατὰ Πλάτωνος πολίτου τυγχάνοντος καὶ μέγα δυναμένου διὰ Χαβρίαν καὶ Τιμόθεον τοὺς Ἀθήνησι στρατηγήσαντας καὶ κατὰ γένος αὐτῷ προσήκοντας.

μετὰ δὲ τὴν Πλάτωνος τελευτὴν Σπεύσιππος μὲν ὁ Πλάτωνος ἀδελφιδοῦς, ἐτύγχανε γὰρ υἱὸς ὢν Ποντόνης τῆς ἀδελφῆς Πλάτωνος, διαδέχεται τὴν σχολήν, Ἀριστοτέλης δὲ στέλλεται εἰς Μακεδονίαν μεταπεμφθεὶς ὑπὸ Φιλίππου ἐφ' ᾧ τὸν υἱὸν αὐτοῦ παιδεῦσαι. καὶ οὕτως ἦν τίμιος Φιλίππῳ καὶ Ὀλυμπιάδι ὡς ἀναθεῖναι αὐτῷ μεθ' ἑαυτῶν ἀνδριάντα. ὁ δὲ φιλόσοφος μέγα μέρος ὢν τῆς βασιλείας, ὀργάνῳ τῇ δυνάμει πρὸς εὐποιίαν ἐχρήσατο ἕνα τε ἕκαστον εὐεργετῶν

1 *φ   όξου* cod. ‖ 2 *ἀπὸ   πλάτωνος* cod. sec. Robbe (qui suppl. ex vita lat.), sed 1857 haec tantum legebantur *ἔτη ἐ   άτωνος* ‖ 3 *κ̂(Γ̄)* ut videbatur, cod. ‖ 5 *ἱστόρησε* (sic) cod. ‖ 7 *διὰ τοὺς χαβρίαν κ. τιμ. ἀθήνησι* cod. (*τοὺς* transposuit Robbe) ‖ 10 cf. Elias in cat. p. 23b 45 Br. *καὶ* (*τοῦ Πλάτωνος*) *τῶν ἀνθρωπίνων ἀναχωρήσαντος διαδέχεται τὴν σχολὴν αὐτοῦ Σπεύσιππος ὁ υἱὸς τῆς Πρωτώνης ἀδελφῆς τοῦ Πλάτωνος· οὐκ ἐτύγχανε γὰρ τηνικαῦτα παρὼν ὁ Ἀρ. μετασταλεὶς γὰρ ἦν ὑπὸ Φιλίππου ἐν Μακεδονίᾳ ἐπὶ τὸ παιδεῦσαι τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἀλέξανδρον* (reliqua vide ad seq. pag. v. 16). Anon. (Ps.-Dav.) in is. Porph. cod. Par. 1939 f. 67b: *δεῖ δὲ εἰδέναι ὅτι μετὰ τὴν τοῦ Πλάτωνος τελευτήν, μὴ ὄντος ἐκεῖ τοῦ Ἀρ., μετὰ Ἀλεξάνδρου γὰρ ἦν τότε ὁ Ἀρ., διεδέξατο τὴν τοῦ Πλ. διατριβὴν Σπεύσιππος ὁ τούτου ἀδελφιδοῦς, ὁ ἀπὸ Ποτώνης τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ. εἶτα τελευτήσαντος τούτου, μετεστήσαντο οἱ Ἀθηναῖοι τὸν Ἀρ. καὶ ἐπαίδευσε μετὰ Ξενοκράτους. καὶ ὁ μὲν Ἀρ. ἐν τῷ Λυκείῳ ἐδίδασκεν, ὁ δὲ Ξενοκράτης ἐν Ἀκαδημίᾳ* ‖ 11 *ποτώνης* (superscr. *πον ο*) (sic) cod., sc. *ποντόνης* (ut in altera etiam vita habet Marc., ubi *ποτώνης* vulgo, ut D. L. 3, 4) ‖ 16 *βασιλείας* (*regni* vit. lat.): *φιλοσοφίας* cod.

καὶ πόλεις ὅλας καὶ πάντας ἅμα. ὅσα μὲν γὰρ ἕκαστον εὐηργέτησεν, αἱ γεγραμμέναι αὐτῷ κατὰ τοὺς βασιλέας περί τινων ἐπιστολαὶ δηλοῦσιν. ὅσα δὲ πόλεις ὅλας, τὰ Στάγειρα δηλοῖ καὶ Ἐρεσσὸς ἡ Θεοφράστου καὶ Φανίου τῶν αὐτοῦ μαθητῶν πατρίς. τήν τε γὰρ ἑαυτοῦ πατρίδα Στάγειρα κατασκαφεῖσαν ὑπὸ Φιλίππου πείθει τὸν Ἀλέξανδρον δεύτερον κτίσαι καὶ χώρας ἑτέρας αὐτῇ καταδιδόναι. ἀνθ' ὧν οἱ Σταγειρῖται μῆνα προσηγόρευσαν Σταγειρίτην καὶ ἑορτὴν ἦγον Ἀριστοτέλεια, καὶ ἐν Χαλκίδι τελευτήσαντος μετεπέμψαντο τὸ σῶμα καὶ βωμὸν ἐπέστησαν τῷ τάφῳ καὶ ἀριστοτέλειον τὸν τόπον ἐκάλεσαν καὶ ἐκεῖ τὴν βουλὴν ἤθροιζον. καὶ Ἐρεσσὸν μέλλουσαν ὑπὸ Φιλίππου πολιορκηθῆναι ἔπεισεν ἀφεθῆναι. πολλὰ δὲ καὶ Ἀθηναίους εὐηργέτησεν ἐν τοῖς κατὰ Φίλιππον γράμμασιν, ὡς Ἀθηναίους ἐν τῇ ἀκροπόλει ἀνδριάντα αὐτῷ ἀναθεῖναι. ἵνα δὲ καὶ πάντας ἀνθρώπους εὐεργετήσῃ, γράφει τῷ Ἀλεξάνδρῳ βιβλίον περὶ βασιλείας διδάσκων ὅπως βασιλευτέον. (f. 276^{b}) ὅπερ οὕτως ἔδρασεν

2 εὐεργέτησεν cod. (sed infra εὐηργ.) ‖ κατὰ (sic.) = *ad* (vit. lat.), ut infra ‖ 4 ἐρεσσὸς (sic et infra) cod. ‖ 7 κτίσαι κ. χώρας ἑτέρας ἀ. καταδ. (sic) cod. ‖ 8 κατηγόρευσαν cod. (corr. Robbe) ‖ σταγειρίτην (vit. lat. et alt. gr.): ἀριστοτέλῃν (sic cum puncto supra et in *H* corr. vestigio sc. ο ante ῃ ut sit ην pro ο..) ‖ in cod. Par. gr. 2020 (ch. rec.) post vitam Ar. vulg. (contractam quidem in brevius) et quae sequi solet introductionem in comm. Categ. Ἐπειδὴ δὲ λογ. πραγμ. τὸ προκ. βιβλίον sequitur, hoc scholion separatum f. 3^{b}: ἀναγκαῖον πρότερον ἀριστοτέλους ζητῆσαι πατρίδα, τί γένος ἐκθέσθαι. καὶ τὰ λοιπὰ συνεπισκέψασθαι. σταγειρίτης μὲν ὁ ἀριστοτέλης ...μετεπέμψαντο δὲ οἱ σταγειρῖται τὰ ὀστᾶ αὐτοῦ ἀπὸ χαλκίδος. καὶ λαβόντες ἀπέθεντο αὐτὰ ἐν τόπῳ, ὃς ἀριστοτελικὸς ἐκαλεῖτο, ἐν ᾧ καὶ τὴν βουλὴν ἤθροιζον (cf. ap. Steinschn. Alfarabi p. 205) ‖ 16 pergit (qui supra) Elias in cat. p. 24, 1 ὃν (Ἀλ.) παραλαβὼν οὕτως ἐπαίδευσε τὴν βασιλικὴν ἐπιστήμην ὡς ἐπιλέγειν τὸν Ἀλέξανδρον, ἡνίκα μηδὲν ὠφέλησεν (cf. p. 24^{b} 14 πάντας γὰρ ἀνθρώπους ὠφελεῖν βουλόμενος ὁ Ἀρ. ἔγραψε...), ὅτι σήμερον οὐκ ἐβασίλευσα, οὐδένα γὰρ εὐεργέτησα ‖ 17 διδάσκον (ων supra) (sic) cod.

εἰς τὴν Ἀλεξάνδρου ψυχὴν ὡς λέγειν ὅτε μὴ ὠφέλησέ τινα „σήμερον οὐκ ἐβασίλευσα, οὐδένα γὰρ εὖ ἐποιήσα“. ὅπερ ἴσον ἐστὶ τῷ ἐπιχωρίως λεγομένῳ ἐπὶ τῶν ἐπ' ὀλίγον ἀρρωστούντων τουτέστιν ἐφήμερον νόσον, παρὰ μίαν. διὰ γὰρ τὸ μὴ ποιῆσαι τὴν ἡμέραν ἐκείνην τὰς ὑγιαινόντων ἐνεργείας.

ἀκμάσαντι δὲ Ἀλεξάνδρῳ καὶ ἐπιστρατεύσαντι κατὰ Περσῶν συνεξῆλθεν οὐδὲ τότε τοῦ φιλοσοφεῖν ἀποσχόμενος. τὴν γὰρ ἱστορίαν τῶν <*σν̄*> *πολιτειῶν τότε συνέλεξε. καὶ μέλλοντι συμβάλλειν τῷ περσικῷ πολέμῳ* <*οὐκ*> *ἔφη τὰ ἱερεῖα τὰ αἴσια γενέσθαι. ὁ δὲ μὴ πεισθεὶς συνέβαλε καὶ ἐτελεύτησεν. καὶ οὐχ ἧττον δὲ τῶν φθασάντων βασιλέων, Ἀμύντου Φιλίππου Ὀλυμπιάδος Ἀλεξάνδρου, Ἀντίπατρος ὁ διαδεξάμενος τὴν Ἀλεξάνδρου βασιλείαν διὰ τιμῆς εἶχε τὸν Ἀριστοτέλη.*

τοῦ δὲ Σπευσίππου τελευτήσαντος οἱ ἀπὸ τῆς σχολῆς μεταπέμπονται τὸν Ἀριστοτέλη, καὶ διαδέχονται αὐτὴν αὐτός τε καὶ Ξενοκράτης σωφρονέστατα. καὶ Ἀριστοτέλης μὲν ἐν Λυκείῳ, Ξενοκράτης δὲ ἐν Ἀκαδημίᾳ, ἔνθα καὶ Πλάτων, ἐπαίδευσεν. οὐ γὰρ ὡς Ἀριστόξενος, καὶ Ἀριστείδης ὕστερον,

1 *ὠφέλησ*<*ε*>, *τιν*<*α*>, cod. ‖ 3 *τῷ ἐπιχ. λ.*: in marg. (quasi rubr.) adscr. *παροιμία* ‖ 4 *παρὰ μίαν*: sic cod. (corruptus) ‖ 5 *ἐνεργείας* (sic) cod. ‖ 8 *τοῦ* om. cod. (add. Robbe) ‖ 9 *σν̄* addidi (cf. lat.) ‖ 10 *οὐκ* addidi: om. cod. ‖ *τὰ ἱερεῖα τὰ ἀ*<?·>*σια* cod. (*αἴσια* Cob.) ‖ 16 Elias in cat. p. 24, 6: *ἐκεῖθεν δὲ ὑποστρέψας ὁ Ἀρ. διαδέχεται τὴν σχολὴν τοῦ Σπευσίππου σὺν Ξενοκράτει...τοῖς τόποις διαφέροντες.* (Ammon.) in cat. p. 35b 2: *διεδέξαντο δὲ ὁ Ξενοκράτης καὶ ὁ Ἀρ., ὧν ἐν Λυκείῳ μὲν ἐπαίδευσεν Ἀρ., ὁ δὲ Ξενοκράτης ἐν Ἀκαδημίᾳ.* cf. supra c. anon. ad Porphyr. (p. 1, 15 Br. *οἱ ἐκ τοῦ περιπάτου*, ad quem l. David p. 20b 10 Br.) cod. Par. 1939 f. 67b ‖ 20 *ἐπαίδευσεν* (sic) cod. ‖ *καὶ ἀριστείδης* (sic) cod.: om. Cob. cf. supra et Olympiodor. in Gorg. p. 391 Jahn: *καὶ περὶ Ἀρ. λέγουσιν ὅτι καὶ αὐτὸς διεφώνησε πρὸς Πλάτωνα, ὅθεν ἐβουλήθη, ὥς φησιν Ἀριστείδης, καὶ ἐπιτειχίσαι τὸ Λύκειον καὶ ἕτερα δόγματα εἰσαγαγεῖν*

Πλάτωνος ζῶντος καὶ ἐν Ἀκαδημίᾳ παιδεύοντος ἀντῳκοδόμησεν ὁ Ἀριστοτέλης τὸ Λύκειον. εἴπερ γάρ τις ἄλλος φαίνεται ὁ Ἀριστοτέλης ἀποπτοηθεὶς Πλάτωνα. ἐπιγράφει γὰρ εἰς αὐτόν

βωμὸν Ἀριστοτέλης ἱδρύσατο τόνδε Πλάτωνι

καὶ ἀλλαχοῦ περὶ αὐτοῦ φησιν

ἀνδρὸς ὃν οὐδ' αἰνεῖν τοῖσι κακοῖσι θέμις.

καὶ φαίνεται ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς θαυμάζων Πλάτωνα καὶ συνιστὰς τοῖς βασιλεῦσι τοὺς Πλάτωνι κατὰ γένος κοινωνοῦντας. ἤδη δὲ καὶ ἐν οἷς ἀντιλέγει Πλάτωνι πλατωνίζειν αὐτὸν φήσομεν. Πλάτων γάρ ἐστιν ὁ λέγων Σωκράτους μὲν ὀλίγον φροντίζειν, τῆς δὲ ἀληθείας πολύ. καὶ „ἔγωγε οὐδενὶ ἄλλῳ πρόθυμός εἰμι πείθεσθαι ἢ τῷ λόγῳ ὃς ἄν μοι λογιζομένῳ βέλτιστος καταφαίνηται“. καὶ „εἰ μὴ σὺ σαυτοῦ λέγοντος ἀκούῃς, ἄλλου λέγοντος μὴ πιστεύσῃς“. ἴσως δὲ οὐδὲ πρὸς τὰ δοκοῦντα Πλάτωνι μάχεται, ἀλλὰ πρὸς τοὺς κακῶς αὐτὰ ἐκλαβόντας, ὡς καὶ τὸ γεννητὸν τοῦ οὐρανοῦ

1 ⟨*καὶ*⟩ periit in cod. ‖ 3 *ἀποπτοηθείς*(?): *ἀπε*(*ο*?)*πλ* *ίς* cod. (*καταπεπληγμένος* litterarum in cod. vestigia contemnens, male posuit Robbe. cf. vit. alt. *πολλὴν εὔνοιαν ἔσχε πρὸς τ. πλ.*). cf. Elias in Porph. is. p. 396, 24 *τῆς φιλοσοφίας περὶ τὰ ὄντα ἐπτοημένης*. Ol. in Alc. p. 5 *τῆς ψυχῆς...ἐπτοημένης περὶ αὐτὰ διὰ τὸ φιλοσώματον* (Procl. in Eucl. p. 21, 20 Lips. *ἐπτόηται περὶ τὸ ὄν*) ‖ 5 *ἱδρύσατο* (sic) cod. ‖ 9 *κοινωνοῦν* *δὲ καὶ* cod. ‖ 10 *ἐν οἷς* (sic) cod. ‖ 11 Plat. Phaed. p. 91 ‖ *Σωκράτους*: excidit. *κρατ* ‖ 12 Plat. Crit. p. 46 ‖ 13 *ἢ* *όγῳ* cod. ‖ 14 *καταφαίνεται* cod. ‖ Plat. Alc. I p. 114. eadem citat Olymp. in Gorg. p. 394 sq. (*ὅτι...οὐδὲν διαφωνεῖ*). ‖ 15 *ἀκούεις* cod. ‖ 17 *ἐκλα*⟨*βόντ*⟩*ας* cod. cf. qui hunc locum spectat Philop. c. Procl. 2, 2 (de Ar. in metaph. contra ideas Pl. disp.) *ἐξ ὧν ἐστι μάλιστα συνιδεῖν ὡς οἱ κατὰ Πλάτωνος Ἀριστοτέλους ἔλεγχοι οὐ πρὸς τοὺς κακῶς τὰ Πλάτωνος ἐξειληφότας ἐνίστανται, ὥς τινες τῶν νεωτέρων* (Olymp. in Gorg. p. 394—95, Olymp. in Ar. mete. Ven. Ald. 1551 f. 32[sup]) *μᾶλλον δ' οὐ τούτοις* sc. Platoni et Democrito *ἐναντιοῦται ἀλλὰ τοῖς κακῶς τὰ παρ' αὐτῶν λεγόμενα δια-*

ἐν τῇ περὶ τοῦ οὐρανοῦ. τινὲς γὰρ κατὰ χρόνον αὐτὸ ἤκουσαν καὶ οὐ κατ' αἰτίαν εἶναι. καὶ τὰς ἰδέας ἐν τοῖς μετὰ τὰ φυσικά. τινὲς γὰρ ἔξω τοῦ νοῦ αὐτὰς ὑπέθεντο καὶ ἄλλοι ἀίδια αἰσθητὰ ὑπέλαβον αὐτάς, οἷον ἄνθρωπον ἀθάνατον ἢ ἵππον. ὅτι γὰρ οὐ βούλεται αὐτὰς παντάπασι μὴ εἶναι δηλοῖ ἐν τοῖς ἠθικοῖς λέγων διττὴν εἶναι τὴν τάξιν, τὴν μὲν ἐν τῷ στρατηγῷ, τὴν δὲ ἐν τῷ στρατοπέδῳ, καὶ αἰτίας ⟨αὐτῶν εἶναι⟩ ἑτέρας. καὶ ἐν τοῖς περὶ ψυχῆς τὸν κατ' ἐνέργειαν νοῦν εἶναι τὰ πράγματα.

καὶ μάλα δὲ ὁ Ἀριστοτέλης τὸ ἦθος μέτριος γέγονεν, εἰ ἐν μὲν ταῖς κατηγορίαις φησὶ μὴ δεῖν προχείρως ἀποφαίνεσθαι ἀλλὰ πολλάκις ἐπεσκεμμένον, καὶ μὴν οὐδὲ διαπορεῖν μόνον ἄχρηστον εἶναι. καὶ ἐν τοῖς περὶ τοῦ ἀγαθοῦ „δεῖ μεμνῆσθαι ἄνθρωπον ὄντα οὐ μόνον τὸν εὐτυχοῦντα ἀλλὰ καὶ τὸν ἀποδεικνύντα". καὶ ἐν τοῖς ἠθικοῖς νικομαχείοις „φίλος μὲν ὁ ἀνήρ, φίλη δὲ ἡ ἀλήθεια. ἀμφοῖν δὲ φίλοιν ὄντοιν, ὅσιον προτιμᾶν τὴν ἀλήθειαν". καὶ ἐν τοῖς μετεώροις „ὧν τὰ μὲν ἀποροῦμεν, τῶν δὲ ἐφαπτόμεθά τινα

λαμβάνουσιν...οὐ χρὴ οὖν τὰ μυθικῶς λεγόμενα φυσικῶς ἐκλαμβάνειν) ἐμυθολόγησαν τὴν τῶν φιλοσόφων διαφωνίαν αἰδεσθέντες, ἀλλὰ πρὸς τὰς Πλάτωνος αὐτὰς ὑπονοίας τὴν ἀντιλογίαν πεποίηνται. ‖ καὶ τὸ τ̅ τοῦ οὐρ. cod. ‖ 2 ἐν τοῖς periit in cod. ‖ 4 ἀίδια (metaph. λ, 1. 1069, 30. cf. 991, 9): ἴδια (sic) cod., ut legit etiam interpres lat. *(propria sens.)* ‖ αὐτάς. ὁ , ἀ ον. ἵππον. cod. (addidi ἢ) ‖ 6 κοῖς λέγ periit in cod. (non διττὴν) ‖ 8 αἰτίας ∼⁀ ἑτέρας cod. *(et alterum esse causam alterius* vers. lat. ex ipso loco metaphys. Ar.) ‖ ἐν τοῖς periit in cod. (de an. 3, 7 p. 431^{b} 17) ‖ 10 κα ⟨ δὲ⟩ ὁ Ἀρ. cod. ‖ τὸ-ἦ γέγονεν cod. ‖ 12 καὶ μὴ ⟨ἀ ⟩εῖν μόνον ἀχρ. cod. suppl. Robbe ex loco Ar. p. 8^{b} 22, ubi additur μόνον, sicut in Anon. proleg. p. 206 Herm. de Platone legitur: αὐτός φασι λέγει ἐν διαλόγῳ αὐτοῦ (ὁ Πλάτων) ὅτι οὐδὲν οἶδα οὐδὲ διδάσκω τί, ἀλλὰ διαπορῶ μόνον ‖ 14 μόνον τὸν ⟨εὐ ἀλλ⟩ὰ καὶ cod. ‖ 16 cf. Elias in cat. p. 26^{b} 10 (ubi φιλτέρα). citat (ut hic *„amica etiam veritas"*) ex vita et Abulfarag. hist. dyn. p. 60 ‖ ἀ θεια μφοῖν cod. ‖ 18 ὧν οὖ⟨με ⟩ τῶν δὲ

τρόπον“. καὶ ἐν τοῖς αὐτοῖς „οὐχ ἅπαξ οὐδὲ δὶς ἀλλ' ἀπειράκις τὰς αὐτὰς γενέσθαι τοῖς ἀνθρώποις δόξας“, ἵνα μὴ μέγα φρονῶμεν ἐφ' οἷς εὑρίσκειν δοκοῦμεν.

καὶ τοιοῦτος μὲν ὁ φιλόσοφος, προσέθηκε δὲ τῇ φιλοσοφίᾳ πλείω ὧν παρ' αὐτῆς ἀνελέξατο. τῇ γὰρ ἠθικῇ τὸ τὴν εὐδαιμονίαν μήτε ἐν τοῖς ἐκτὸς ἀποτίθεσθαι, ὡς ὁ πολύς, μήτε ἐν τῇ ψυχῇ μόνον, ὡς ὁ Πλάτων, ἀλλ' ἔχειν μὲν τὸ κῦρος ἐν ψυχῇ, ῥυπαίνεσθαι δὲ καὶ θλίβεσθαι μόνον αὐτὴν ὑπὸ τῶν ἐκτὸς μὴ εὖ ἐχόντων, οἰκείως ταῖς λέξεσι χρησάμενος. καὶ γὰρ τὰ ῥυπούμενα ἔνδον αὐτὸ τὸ κάλλος ἔχει, κρύπτεται δὲ κατὰ μόνην τὴν ἐπιφάνειαν, καὶ τὰ θλιβόμενα τὸ αὐτὸ μέγεθος ἔχοντα κατ' ἀλήθειαν, ἐλάττω φαίνεται μόνον. τῇ δὲ φυσιολογίᾳ προσέθηκε τὴν πέμπτην οὐσίαν καὶ τὸ κατ' εἰσδοχὴν ὁρᾶν. τῇ δὲ μαθηματικῇ τὸ ὀξυγώνιον εἶναι τὸν κῶνον τῶν ὄψεων διὰ τὸ ἐπὶ πλέον προϊέναι τὴν ὄψιν οὗ ὁρᾷ μεγέθους, καὶ κατὰ τοῦτο γὰρ οὐδὲν τῶν ὁρωμένων ὅλον ἅμα ὁρᾶται, καὶ ταύτῃ μείζονα γίνεσθαι τὸν ἄξονα τῆς ἐκ τούτου τῆς βάσεως καὶ ὀξυγώνιον

cod. (suppl. Robbe ex Ar.) ‖ 1 ἀλλ' ἀπ⟨ γε⟩νέσθαι cod. ‖ 4 καὶ φιλόσοφος cod. (minore perditorum spatio quam pro vers. lat. verbis) ‖ 5 ἀνελέξατο ⟨ ἠθικῇ⟩ τὸ cod. (ἀνελέξατο = ἀπώνατο Anon. proleg. phil. Plat. c. 7. 8) ‖ 6 ὡς ὁ πολὺς scil. ἄνθρωπος, sicut ait de prima subst. Ps.-Ammon. in cat. p. 58 (ed. 1545) ὁ γὰρ πολὺς ἄνθρωπος ὁμοίως ἕκαστον τούτων ὑπάρχον οἶδε. διὰ τοῦτο καὶ αὐτὸς ὁμοίως ταῦτα οὐσίας ἐκάλεσεν ἀκολουθῶν ταῖς τῶν πολλῶν ἐννοίαις. atque nisi minus bonorum codicum esset in vers. lat. lectio *polienus* (pro *politus*, -*ticus* i. e. *polis*), hic quoque scriptum fuisse crederes non quidem ὁ πολὺς αἶνος (ut voluit Bernays, Dial. d. Ar. p. 136) sed ὁ πολὺς ἄνος (i. e. ἄνθρωπος). cf. Olymp. in Phaed. p. 5, 16 (Finckh) ἐν δὲ τοῖς νόμοις τῷ πολλῷ ἀνθρώπῳ λέγων ... item Olymp. in Gorg. p. 385 Jahn., ib. 386 (ὁ πολὺς ἄνθρ. οἴεται . . .) ‖ 11 θλιβόμενα (sic) cod. ‖ 15 ὀξύγωνον cod. (sed cf. mox v. 18) ‖ κῶνον τῶν ὄψεων: cf. Ar. probl. 15, 6 (p. 911ᵇ 5 ἡ τῶν ὄψεων ἔκπτωσις κῶνός ἐστι etc.) ‖ 18 τῆς (τὸν?) ἐκ τούτου (sic) cod. (τὸν ἄξονα cf Ar. mete. 3, 5 p. 375ᵇ 22)

τὸν κῶνον ἀποτελεῖσθαι. τῇ δὲ θεολογίᾳ τὸ μὴ τὰ πάντα ἐγκόσμια εἶναι, ὡς τὸ εἰκός, ἀλλ' εἶναί τι καὶ ὑπερκόσμιον. ἐν γὰρ τῷ πεμπτῷ τῆς φυσιολογικῆς τὸ πρῶτον μηδὲ κατὰ συμβεβηκός φησι κινεῖσθαι, τοῦ ἐγκοσμίου διὰ τὸ ᾧ συντέτακται κατὰ συμβεβηκὸς κινουμένου. καὶ ἐν τῷ ὀγδόῳ τῆς φυσικῆς τὸ πρώτως κινοῦν ἀκίνητον εἶναι βούλεται. αὐτοῦ δὲ εὕρεμά ἐστιν ἡ λογικὴ τὰς συλλογιστικὰς μεθόδους τῶν πραγμάτων ἀποσυλήσαντος.

ἐπαναστάντων δὲ αὐτῷ τῶν Ἀθηναίων ὑπεχώρησεν εἰς Χαλκίδα, τοσοῦτον ὑπειπὼν ὡς οὐ συγχωρήσω Ἀθηναίοις δὶς ἁμαρτεῖν εἰς φιλοσοφίαν. ἐπεὶ δὲ τὰ αὐτὰ καθήκοντα ⟨οὐκ⟩ ἦν πολίτῃ καὶ ξένῳ περὶ τὴν τῶν Ἀθηναίων πόλιν, ἐπιστέλλων Ἀντιπάτρῳ γράφει τὸ Ἀθήνησι διατρίβειν ἐργῶδες, (f. 277ᵃ) „ὄγχνη γὰρ ἐπ' ὄγχνῃ γηράσκει, σῦκον δ' ἐπὶ σύκῳ", τὴν διαδοχὴν τῶν συκοφαντούντων αἰνιττόμενος. καὶ τελευτᾷ ἐκεῖσε διαθήκην ἔγγραφον καταλιπών, ἣ φέρεται παρά τε Ἀνδρονίκῳ καὶ Πτολεμαίῳ μετὰ τοῦ πίνακος τῶν αὐτοῦ συγγραμμάτων, ⟨ἐπὶ παισὶ μὲν⟩ Νικομάχῳ καὶ Πυθιάδι, γνησίοις δὲ μαθηταῖς Θεοφράστῳ Φανίᾳ Εὐδήμῳ Κλύτῳ Ἀριστοξένῳ Δικαιάρχῳ, συντάγμασι δὲ χιλίοις τὸν

7 εὕρεμα ἐστιν (sic) cod. ‖ 8 ἀπο⟨συλή⟩σαντος cod. (interpres lat. alterius hic vitae verba reddidit). cf. Iambl. de sect. Pyth. l. IV p. 2ᶜ Tenn. τὴν δ' ἐπίνοιαν . . . ὡς φαντάσματά τινα ἀπὸ τῶν αἰσθητῶν ἀποσυλῶσαν ‖ 11 ἐπεὶ δὲ τὰ καθήκοντα ἦν π. καὶ ξ. cod. (qui paulo post verbo ἀθήνησι subscriptum, non in marg., habet αὐτά). corr. Robbe ‖ 15 cf. Elias in cat. p. 26ᵇ26: μετὰ γὰρ θάνατον Σωκράτους ὑπεξελθὼν Ἀθηνῶν καὶ διατρίβων ἐν Χαλκίδι ἀνεκαλεῖτο ὑπὸ Ἀθηναίων ἐπανελθεῖν, καὶ μὴ πεισθεὶς ἀντέγραψεν οὕτως „οὐ μὴ πείσω Ἀθηναίους δὶς ἁμαρτεῖν εἰς φιλοσοφίαν, παρ' οἷς ὄχνη ἐπ' ὄχνῃ γηράσκει, σῦκον δ' ἐπὶ σύκῳ". διὰ δὲ τοῦ σῦκον δ' ἐπὶ σύκῳ ᾐνίξατο τοὺς συκοφάντας πολλοὺς ὄντας Ἀθήνησι καὶ ἀεὶ δεχομένους αὐτοὺς καὶ μηδέποτε λήγοντας ‖ 16 ἐκεῖσε: cf. μεῖναι ἐκεῖσε Anon. proleg. phil. Plat. p. 199 (Herm.), τῆς ἐκεῖσε γερουσίας Elias prol. isag. Porph. 432, 29 Cr. etc. ‖ 18 ἐφ' μὲν νικομ. (sic) cod. (suppl. R., *dimisit quoque fil.* vers. lat.) ‖ πυθαΐδι cod. ‖ 19 εὐ κλυτῶ (sic) cod. ‖ 20 Elias in cat. p. 22, 10: τῶν Ἀρ. συγγραμμάτων πολλῶν

ἀριθμόν, πολλὰ μὲν δυνάμενος παρὰ τοῖς τότε βασιλεῦσι Φιλίππῳ Ὀλυμπιάδι Ἀλεξάνδρῳ Ἀντιπάτρῳ, τῇ δὲ δυνάμει ὀργάνῳ φιλοσοφίας χρησάμενος.

ἴδιον δὲ τῆς Ἀριστοτέλους φιλοσοφίας τὸ μὴ ἀφίστασθαι τῶν ἐναργῶν. μετὰ γὰρ τὰς ἀποδείξεις καὶ τοὺς πολλοὺς μαρτύρεται, καὶ ἐν τοῖς περὶ οὐρανοῦ τοὺς πλάνητας ἀνωμάλως κινεῖσθαι λέγει διὰ τὴν ἐνάργειαν . . . ⟨τῶν σφαιρῶν⟩ τῶν ἀνελιττουσῶν τὴν ὁμαλὴν κίνησιν σωζουσῶν, καὶ ἐν ταῖς κατηγορίαις καταπλήττεται τὰς ἀτόμους οὐσίας καὶ ⟨προτίθησι⟩ τῶν καθόλου διὰ μόνην τὴν ἐνάργειαν. καὶ γὰρ ὅτι τὰ καθόλου οὐκ ἔστιν, καὶ ἐν τοῖς περὶ ψυχῆς φησί „τὸ γὰρ ζῷον τὸ καθόλου ἤτοι οὐδέν ἐστιν ἢ ὕστερον“. ἀσαφὲς γὰρ τὸ ἐν τοῖς πολλοῖς καθόλου, διὸ καὶ καταναγκάζει πάντας ἐκ τῆς ἐναργείας.

ὄντων, χιλίων τὸν ἀριθμόν, ὥς φησι Πτολεμαῖος ὁ φιλόσοφος (φιλάδελφος Br.) ἀναγραφὴν αὐτῶν ποιησάμενος καὶ τὸν βίον αὐτοῦ καὶ τὴν διαθήκην (διάθεσιν Br.). ib. p. 24, 19 τῶν Ἀρ. συγγραμμάτων, χιλίων ὄντων τὸν ἀριθμόν, ὡς Ἀνδρόνικος παραδίδωσιν ὁ ἑνδέκατος γενόμενος διάδοχος ‖ 1 δυν⟨άμενος⟩ ἐν (?) τοῖς τότε βασ. cod. (cf. gr. vit. alt.) ‖ 2 δυνάμει, ἐ   φιλοσοφίας (sic) cod. ‖ 5 ἀπο⟨δείξεις καὶ⟩ τοὺς cod. cet. cf. Simpl. in Ar. phys. f. 310^a (Ven. Ald. 1526) ἔθος ἐστὶν Ἀριστοτέλει μετὰ τὰς ἀποδείξεις καὶ . . μαρτυρίας . . . παράγειν (p. 448^b 6 Br.) ‖ 6 cf. Ar. de caelo 2, 6 (metaph. 11, 8) ‖ 7 τὴν ἐνάργειαν ⟨καὶ τὴν [ὶ]   ⟩ τῶν ἀνελιττουσῶν, τὴν cod. ‖ 9 καὶ π   τῶν cod. (καὶ π   θησι τῶν cod. sec. Cob., unde προτίθησι R.). προτάττει vulgo schol. in cat. p. 50^b 4. 33. cf. Ps.-Amm. in cat. (p. 2^b 26) f. 58^a καὶ ἐντεῦθεν δὲ δῆλός ἐστιν ὁ Ἀρ. πρὸς τὴν τῶν πολλῶν γνῶσιν τὴν διδασκαλίαν ποιούμενος etc. ‖ 11 Ar. de an. 1, 1 p. 402^b 7 (cf. Philop. Ven. 1535 f. B^1 ἐνόμισάν τινες περὶ τῶν ἰδεῶν αὐτὸν τοῦτο λέγειν εἰς Πλάτωνα αἰνιττόμενον. οὐχ οὕτω δὲ ἔχει . . .) ‖ 12 η   οὐδὲν cod. ‖ 14 ἐνεργείας cod.

καὶ ἄλλως.

Ἀριστοτέλης τὸ μὲν γένος ἦν Μακεδών, πόλεως δὲ Σταγείρων, υἱὸς Νικομάχου, ἰατροῦ Ἀμύντου τοῦ τῶν Μακεδόνων βασιλέως. ὅθεν καὶ τὸν ἴδιον υἱὸν Νικόμαχον προσηγόρευσε, μνήμης ἕνεκα τοῦ οἰκείου πατρός, πρὸς ὃν καὶ τὰ νικομάχεια ἔγραψεν. μητρὸς δ' ἦν Φαιστίδος. ἀμφότεροι δὲ οὗτοι ὅ τε Νικόμαχος καὶ ἡ Φαιστὶς τὸ γένος εἶχον ἀπὸ Ἀσκληπιοῦ. μαρτυρεῖ δὲ τούτοις τὸ εἰς τὸν Ἀριστοτέλη εἰρημένον ἐπίγραμμα τοῦτον ἔχον τὸν τρόπον

Φαιστίδος ἦν μητρὸς καὶ Νικομάχου γενετῆρος
τῶν Ἀσκληπιαδῶν δῖος Ἀριστοτέλης·

μετὰ δὲ τὴν τελευτὴν τοῦ Νικομάχου καὶ τῆς Φαιστίδος ἀνάγεται ὁ Ἀριστοτέλης παρά τινι Προξένῳ Ἀταρνεῖ, οὗ καὶ

1 sequitur in cod. Marc. altera vita Ar. (absurdius etiam ab alio commentatore ex communi fonte compilata) quae commentario Pseudo-Ammonii in categorias in scriptis codicibus (et impressis inde ab ed. Ald. prima Ven. 1503 fol., repetita deinde in oct. Ven. 1545 a Melchiore Sessa et apud Aldi filios a. 1546) vulgo praeponitur (item brevius quidem in vers. syr. Jacobi Edesseni de qua Assemani Cat. codd. orient. Vat. III 306 cf. E. Renan de phil. perip. ap. Syr. p. 42. 35). ut in cod. syr. Vat. 158, ita in graecis codicibus omnibus coniungitur haec vita cum brevi quadam praefatione de logica philosophiae non parte sed organo (cf. Amm. proleg. p. 37^b 32 Br., item Amm. prol. in Porph. extr. et ib. David), anteponitur autem partim ei commentario qui respondet impresso (inc. prolegg. *Καθάπερ ἀρχόμενοι* . . . text. *Αἱ ψυχαὶ αἱ ἡμέτεραι γυμναὶ* . . .), qui sine nomine auctoris post Philoponum plerumque fertur recentis originis et interpolatae (Par. 1844, Laur. 72, 1), partim scholiis vel ex Ammonio et Damasceno (Laur. 71, 3) vel ex Ammonio et Philopono (Par. 1928. Vind. 10 cf. etiam Laur. 72, 5) excerptis mixtisque, quibus praemittuntur *Ammonii* (sic semper) *prolegomena philosophiae* (inc. *Ἐπειδὴ ἐντὸς* — text. *Εἰ μὲν αἱ ψυχαὶ ἄνω ἦσαν* . . .), partim etiam sine commentario fertur (in brevius excerpta Par 2020) sicut in syriaco et ubi cum altera vita Marc. 257 ‖ 2 *τῷ μὲν γένει* ed. ‖ 5 *ἕνεκεν* ed. ‖ *οἰκείου*: *ἰδίου* M (sed in marg. *οἰκείου*) ‖ 6 *φευστίδος* (et sic in seq.) M (*φεστίδος* Par. 1928)

τῆς τροφῆς διαμεμνημένος ὁ Ἀριστοτέλης οὐ μόνον τὸν τούτου υἱὸν Νικάνορα ἀνέθρεψε καὶ πᾶσαν παιδείαν ἐπαίδευσεν ἀλλὰ καὶ υἱὸν αὐτὸν ᾠκειοποιήσατο καὶ τελευτῶν ἐν ταῖς οἰκείαις διαθήκαις ἐπέτρεψε τὴν ἑαυτοῦ θυγατέρα Πυθιάδα δοῦναι γαμετὴν τῷ Νικάνορι.

ὁ μὲν οὖν Ἀριστοτέλης ἔτι νέος ὢν τὴν τῶν ἐλευθέρων παιδείαν ἐπαιδεύετο, ὡς δηλοῖ τὰ γεγραμμένα αὐτῷ περὶ ποιητικῶν καὶ πρὸς ποιητάς, ἔτι μέντοι τὰ Ὁμήρου προβλήματα καὶ αἱ ῥητορικαὶ τέχναι.

ἑπτακαίδεκα δὲ ἐτῶν γενόμενος καὶ τῆς Πυθίας κελευούσης αὐτῷ φιλοσοφεῖν στέλλεται ἐν Ἀθήναις, ἔνθα φοιτᾷ Σωκράτει καὶ σύνεστι τούτῳ ἔτη τρία. τελευτήσαντος δὲ τοῦ Σωκράτους φοιτᾷ Πλάτωνι καὶ τούτῳ σύνεστιν ἔτη εἴκοσι. καὶ τοσαύτην ἤσκησεν ἐπιμέλειαν ὥστε τὸν Πλάτωνα τὸν οἶκον τοῦ Ἀριστοτέλους οἶκον ἀναγνώστου καλεῖν. οὐ γὰρ ἔτι ζῶντος τοῦ Πλάτωνος ἀντῳκοδόμησεν αὐτῷ τὸ Λύκειον ὁ Ἀριστοτέλης, ὥς τινες ὑπολαμβάνουσι. πῶς γὰρ ἠδύνατο, μέγα τότε δυναμένων Χαβρίου τε καὶ Τιμοθέου τῶν Ἀθήνησι στρατηγῶν καὶ τῷ γένει προσηκόντων τῷ Πλάτωνι.

πειρῶνται γάρ τινες λέγειν ὅτι ἔτι ζῶντος Πλάτωνος ἀντῳκοδόμησεν αὐτῷ τὸ Λύκειον ὁ Ἀριστοτέλης, ἐκ τοῦ ἐν πολλοῖς ἀντιλέγειν τῷ Πλάτωνι. πρὸς οὓς ῥητέον ὅτι οὐχ ἁπλῶς ἀντιλέγει τῷ Πλάτωνι ἀλλὰ τοῖς μὴ νοήσασι τὰ τοῦ Πλάτωνος. εἰ δὲ καὶ αὐτῷ τῷ Πλάτωνι ἀντιλέγει, οὐδὲν ἄτοπον, καὶ ἐν τούτοις γὰρ τὰ τοῦ Πλάτωνος φρονεῖ. αὐτοῦ γάρ ἐστι λόγος ὅτι μᾶλλον δεῖ τῆς ἀληθείας φροντίζειν ἤπερ ἄλλου τινός. ἀμέλει καὶ ἐπὶ λέξεώς φησι ταυτί „φίλος μὲν Σωκράτης, ἀλλὰ μᾶλλον φιλτάτη ἡ ἀλήθεια“. καὶ ἀλλαχοῦ

5 *πυθαΐδα* etiam M ‖ 7 *τὸ γεγραμμένον αὐτῶ π. ποιητικῆς* cod. Par. 1928 *περὶ ποιητικῶν* etiam Marc., ut vulgo. *πρὸς ποιητάς* vulgo (etiam M. P.) ‖ 8 *ὁμήρου* etiam M ‖ 29 *ἀλλὰ μᾶλλον φιλτάτη* (sic) Marc. (*magis amica* vers. lat.): *ἀλλὰ φιλτάτη* ed.

„Σωκράτους μὲν ἐπ' ὀλίγον φροντιστέον, τῆς δὲ ἀληθείας ἐπὶ πολύ". τοῦτο οὖν καὶ ὁ Ἀριστοτέλης πεποίηκεν. εἰ ⟨γὰρ⟩ καὶ ἀνέτρεψε τὰ ὑπὸ Πλάτωνος εἰρημένα, κἀνταῦθα σύμφωνα αὐτῷ διεπράξατο μὴ βουλόμενος ὑπεριδεῖν τὴν ἀλήθειαν. ἀμέλει γὰρ ὅτι πολλὴν εὔνοιαν ἔσχε πρὸς τὸν Πλάτωνα ὁ Ἀριστοτέλης, δῆλον ἐκ τοῦ καὶ βωμὸν ἀνιερῶσαι τῷ Πλάτωνι, ἐν ᾧ ἐπέγραψεν οὕτω

βωμὸν Ἀριστοτέλης ἐνιδρύσατο τόνδε Πλάτωνος
ἀνδρὸς ὃν οὐδ' αἰνεῖν τοῖσι κακοῖσι θέμις.

συνῆν δὲ τῷ Πλάτωνι ὁ Ἀριστοτέλης ἔτη εἴκοσι. μετὰ δὲ τὴν τοῦ Πλάτωνος τελευτὴν διαδέχεται τὴν τούτου σχολὴν Σπεύσιππος ὁ ἀδελφιδοῦς αὐτοῦ. υἱὸς γὰρ ἦν οὗτος Ποντόνης τῆς τούτου ἀδελφῆς. ὁ δέ γε Ἀριστοτέλης ἔρχεται ἐν τῇ τῶν Μακεδόνων γαίᾳ, ἔνθα παιδεύει Ἀλέξανδρον τὸν Φιλίππου καὶ μέγα μέρος γέγονε τῆς τούτου βασιλείας. πολλὰ γὰρ ἐδυνήθη παρὰ τῷ βασιλεῖ καὶ τῇ δυνάμει δεόντως ἐχρήσατο εὖ ποιῶν καὶ ἑκάστῳ ἰδίᾳ καὶ πᾶσι κοινῇ. καὶ ὅτι μὲν πολλοὺς ἰδίᾳ, δηλώσουσιν αἱ φερόμεναι αὐτοῦ συντατικαὶ ἐπιστολαὶ καὶ περί τινων πρὸς τὸν βασιλέα. ὅτι δὲ καὶ κοινῇ πολλοὺς εὖ ἐποίησε, δηλοῖ καὶ τὸ τὴν τῶν Σταγείρων πόλιν κατασκαφθεῖσαν πείθειν τὸν Ἀλέξανδρον αὖθις κτίζειν, ὅθεν καὶ οἱ Σταγειρῖται ἑορτὴν ἐπιτελοῦσι

2 *εἰ καὶ* M (*fecit et destruxit verba Pl.* vers. lat.), *εἰ καὶ μὴ* ed. ‖ 3 *κἀνταῦθα σύμφωνα* (sic) M (*κ. γὰρ σ.* ed.) ‖ 4 *ὑπεριδεῖν* M: *περιϊδεῖν* ed. ‖ 8 *βωμόν*: *σῶμα* Par. 1928 ‖ 9 *ἀνδρὸς, οὐδ' ἐπαινεῖν τοῖσι κ. θ.* Marc. (*ἀνδρὸς, ὃν οὐ θέμις ἐν τοῖσι χαλεποῖσιν ἀκούειν* Par.) ‖ 12 *ποντόνης* M: *ποτώνης* ed. ‖ 14 *γαίᾳ* M: *πόλει* ed. ‖ *τὸν φιλίππου* M: *τὸν κτίστην* ed. et sic etiam Anon. (Pseudo-David) in Porph. is. (proleg. phil.) cod. Par. 1939 f. 51[a] *ἔγραψε γὰρ . . . καὶ πολιτείας . . . ὁ μὲν γὰρ Ἀρ. συνὼν καὶ Ἀλεξάνδρῳ τῷ κτίστῃ πολιτείας λέγεται μετ' αὐτοῦ περιελθεῖν, ὧν ἀνεγράφετο τὸν βίον κατὰ στοιχεῖον* ‖ 18 *ἰδία, δηλώσουσιν* M: *ἰδίᾳ εὖ ἐποίησε, δηλοῦσιν* ed. (*δηλώσουσιν* etiam Par.) ‖ 19 *καὶ* M: om. vulgo (*καὶ παρά τινων* Par., *et de quibusdam* vers. lat.) ‖ 20 *καὶ τὸ* M: *τὸ καὶ* ed.

τῷ Ἀριστοτέλει ἀριστοτέλειαν αὐτὴν προσαγορεύοντες, καὶ τὸν μῆνα δὲ ἐν ᾧ ἡ ἑορτὴ ἐπιτελεῖται σταγειρίτην προσαγορεύουσι. καὶ τὴν Ἐρεσσὸν δὲ τὴν τοῦ Θεοφράστου πόλιν μέλλουσαν ἀδικηθῆναι ὑπὸ τοῦ βασιλέως Ἀλεξάνδρου, ἐλύτρωσε τῆς ἀδικίας.

μετὰ δὲ ταῦτα τελευτήσαντος τοῦ Σπευσίππου μεταστέλλονται οἱ Ἀθηναῖοι τὸν Ἀριστοτέλη, καὶ ἀμφότεροι οὗτοι ὅ τε Ἀριστοτέλης καὶ ὁ Ξενοκράτης διεδέξαντο τὴν τοῦ Πλάτωνος σχολήν. καὶ ὁ μὲν Ξενοκράτης ἐπαίδευεν ἐν Ἀκαδημίᾳ, ὁ δὲ Ἀριστοτέλης ἐν Λυκείῳ. μετέπειτα δὲ ἀνταρσίας γενομένης ἐν τοῖς Ἀθηναίοις, ἦλθεν ὁ Ἀριστοτέλης ἐν Χαλκίδι, εἰρηκὼς τοῖς Ἀθηναίοις ὅτι οὐκ ἂν ἐάσω ὑμᾶς εἰς φιλοσοφίαν δὶς ἁμαρτεῖν. καὶ γὰρ ἦσαν τὸν Σωκράτη ἤδη φονεύσαντες οἱ Ἀθηναῖοι. ἐδήλωσε δὲ καὶ Ἀντιπάτρῳ τῷ βασιλεῖ ὅτι τὸ ἐν Ἀθήνησι διατρίβειν ἐργῶδες. εἶπε δὲ καὶ τὸ ὁμηρικὸν ἐκεῖνο ἔπος

ὄγχνη ἐπ' ὄγχνῃ γηράσκει, σῦκον δ' ἐπὶ σύκῳ

ὡς ἐκ τούτων ἐλέγχων τὰς τῶν Ἀθηναίων συκοφαντίας.

ἐπανέρχεται δὲ αὖθις ὁ Ἀριστοτέλης ἐν Μακεδονίᾳ. καὶ πολλὰ ἐδυνήθη παρὰ τοῖς τότε βασιλεῦσι, παρὰ τῷ Ἀλεξάνδρῳ καὶ παρὰ τῇ Ὀλυμπιάδι τῇ τούτου μητρὶ καὶ παρ' Ἀντιπάτρῳ τε καὶ Φιλίππῳ. τῷ δ' Ἀλεξάνδρῳ καὶ περὶ βασιλείας ἔγραψεν ἐν ἑνὶ μονοβίβλῳ παιδεύων αὐτὸν ὅπως δεῖ βασιλεύειν. ἀμέλει καὶ συνώδευσεν αὐτῷ μέχρι καὶ ἔσω τῶν Βραχμάνων, ἔνθ' ἱστόρησι τὰς σνε̄ πολιτείας. συνώ-

1 ἀριστοτέλειαν etiam M ‖ 3 τοῦ om. M ‖ 6 μεταστ. M: στέλλονται ed. ‖ 10 δὲ (alt.) om. M ‖ 12 ὅτι οὐκ ἂν ἐά δὶς ἁμαρτεῖν. καὶ γὰρ ἦσαν τὸν σωκράτη ἤδη φ. (sic) cod. (ubi ἂν om. ed., deinde δὶς εἰς φ. et καὶ γὰρ ἤδη ἦσαν ed.) ‖ 15 ἐν ἀθήνησι διατρίβειν M: ἐν ἀθήνησιν ἐνδιατρίβειν ed. ‖ 19 εἰς ἀκαδημίαν (sic) M ‖ 25 ἱστόρησε M (etiam Par. 1928): ἔστησε ed. ‖ τὰς σνε̄ M (τὰς διακοσίας νε̄ P). cf. Elias in categ. p. 24, 34 Br αἱ πολιτεῖαι, ἃς ἱστόρησεν ἐκ τοῦ πολλὴν γῆν περιελθεῖν ἅμα Ἀλεξάνδρῳ βασιλεῖ, ἃς ἐκδέδωκε κατὰ στοιχεῖον διακοσίους πεντήκοντα οὔσας τὸν ἀριθμόν. item Elias in prolegom. phil. (p. 9^b 26

δευσε δ' αὐτῷ καὶ ἐν τῇ Περσίδι, ἔνθα πολέμου γενομένου καὶ τελευτήσαντος τοῦ Ἀλεξάνδρου ὑπέστρεψεν ὁ Ἀριστοτέλης ἐν τῇ ἑαυτοῦ πατρίδι.

μέτριος δὲ γέγονεν ὁ ἀνὴρ οὗτος τοῖς ἤθεσιν εἰς ὑπερβολήν. ἐν φιλοσοφίᾳ δὲ ὑπερβέβηκε τὰ ἀνθρώπινα μέτρα μηδὲν ἐλλιπὲς περὶ αὐτῆς πραγματευσάμενος, ἀλλὰ καὶ πολλὰ αὐτῇ προσθεὶς ἐκ τῆς ἑαυτοῦ ἀγχινοίας τὴν ὅλην κατώρθωσε φιλοσοφίαν. τῇ μὲν γὰρ λογικῇ προσέθηκε διακρίνας τοὺς κανόνας ἀπὸ τῶν πραγμάτων καὶ ποιήσας τὴν ἀποδεικτικὴν μέθοδον. οἱ γὰρ πάλαι ἀποδεῖξαι μὲν ᾔδεσαν, ἀποδείξεις δὲ ποιεῖν οὐκ ἠπίσταντο, ταὐτὸ πάσχοντες τοῖς σκυτοτομεῖν μὲν μὴ δυναμένοις, ὑποδήμασι δὲ χρῆσθαι δυναμένοις. τῇ δέ γε φυσικῇ προσέθηκε τὴν πέμπτην οὐσίαν, τῇ δὲ θεολογίᾳ εἰ καὶ μηδὲν προσέθηκεν, ἀλλ' οὖν οὐδὲν περὶ αὐτῆς ἐλλιπὲς ἐπραγματεύσατο. οὐ γὰρ τὰ ἐγκόσμια μόνα ᾔδει, ὥς τινες ὑπολαμβάνουσιν, ἀλλὰ καὶ τὰ ὑπερκόσμια, ὡς δηλοῖ καὶ ἐν τῷ ὀγδόῳ λόγῳ τῆς φυσικῆς ἀκροάσεως λέγων ὅτι τὸ πρῶτον αἴτιον οὐδὲ καθ' ἑαυτὸ κινητόν ἐστιν οὐδὲ κατὰ συμβεβηκός, ἐκ τούτου ἐνδεικνύμενος ὅτι οὐδὲ σῶμά ἐστι τὸ θεῖον οὐδὲ παθητόν.

ἔζησε δὲ τὸν σύμπαντα χρόνον ὁ Ἀριστοτέλης ἔτη ἑξήκοντα τρία. ἑπτακαιδέκατον γὰρ ἔτος ἄγων φοιτᾷ Σωκράτει καὶ τούτῳ σύνεστιν ἔτη τρία, συνῆν δὲ καὶ τῷ Πλάτωνι ἔτη εἴκοσι, μετὰ δέ γε τὴν τοῦ Πλάτωνος τελευτὴν ἔζησεν ἔτη εἴκοσι τρία, ὁ δὲ σύμπας χρόνος τῆς ζωῆς αὐτοῦ ἀριθμούμενος ἔτη παρεισφέρει ξγ̄. ἑξηκοστὸν ἄρα τρίτον ἔτος ἄγων ὁ Ἀριστοτέλης ἐτελεύτησεν.

ταῦτα λέγειν ἔχομεν περὶ τοῦ βίου τοῦ Ἀριστοτέλους.

Br.) γεγραμμέναι δὲ αὐτῷ εἰσὶ καὶ πολιτεῖαι διακόσιοι πεντήκοντα τὸν ἀριθμόν, ἃς συνεγράψατο ἐκ τοῦ πολλὴν γῆν περιελθεῖν σὺν Ἀλεξάνδρῳ τῷ βασιλεῖ (cf. Philop. in cat. p. 35ᵇ 19 Br.) ‖ 1 τῇ om. Par. ‖ 26 ἑξηκ. ἄρα — ἐτελεύτησε om. ed. (cum cod. Par. 1844 bomb.), add. M (et Par. 1928) ‖ 28 ταῦτα etc. ed. (item Par. 1928): om. M

Vita Ar. latina quae ex graeca utraque dedita confusaque opera conflata est ab interprete anonymo saeculo quidem XIII (cf. De Ar. libr. ord. p. 254) in multis librorum Aristotelicorum codicibus latinis extat atque in Ioannis etiam Walensis Compendiloquium (III, 5) integra olim recepta fuit, impressa primum inter *Opera Aristotelis de naturali philosophia* per mag. Philippum Venetum Ven. 1482 fol., mox in principio ed. Opp. lat. (Ven. Greg. de Greg. 1496, ex qua Lips. 1503 fol. ante Ar. rhetoric. ad Alex. vers. Philelfi) repetita. arbitrarie qui ex uno codice edidit (Barcin. 1594) contaminavit Nunnesius. contuli ego (annis 1854—56), praeter ed. Ven. (v), codicem cum ea fere consentientem Paris. lat. 7695^{a} (p), optimum vero (ubi post Avicennae metaphysica) Norimb. V 21 (x), Erlang. etiam 534 (e), inspexi autem Par. St. Vict. 30 (b), Norimb. IV 1 (q), membranaceos omnes saec. fere XIV.

Aristotiles philosophus. de gente quidem fuit Macedo, de patria vero Stagiritanus. Stagira autem est civitas Tracie vicina Olintho et Mothoni. filius autem fuit Nicomachi et Festie, ambobus a Machaone Asclepiade descendentibus, sicut designat epigramma quod fuit in ipso sic dicens „Festide fuit matre et Nicomacho genitore, qui descenderunt ab Esculapio, insignis Aristotiles". genitus autem est eis non solum Aristotiles sed Arimnistus et Arimniste. Nicomachus autem medicus fuit Aminti regis Macedonum patris Philippi, et ad memoriam proprii patris Aristotiles suum filium Nicomachum appellavit, cui et nicomachia ethica scripsit. itaque habitus fuit quidem ei circa philosophiam et medicinam a patre et propria prima generatione. post mortem autem Nicomachi et Festidos parentum ducitur a quodam nomine Proxeno Atarni, cuius famam et nutrimentum habens in memoriam ipsius filium Nicanora educavit et docuit et sibi

17 *Stagiritanus. Stagira* x (*strag.* rel.) ‖ 18 *mothoni* (sic) codd. ‖ 29 *festidos* hic omnes (ut supra *festie*) ‖ 30 *acarni* v, *ararimʒ* e, *alt'm* x, *at(c)artu* pb, *atratu* q ‖ 31 *nicanora* xeq (*nichanorem* pbv)

filium fecit et in morte sua precepit in testamento suam filiam nomine Pithaida genitam eidem a Pithaida tradi illi Nicanori in uxorem.

Aristotiles autem iuvenis adhuc existens doctrinam eloquentie docebatur, ut declarant homerica commenta scripta ab eo et Yliadis dictamen quod dedit Alexandro et dyalogus de poetis et tractatus de poetica et rethorica.

Factus autem 17 annorum Pithia precipiente ipsum philosophari mittitur Athenas, ubi adhesit Socrati et moratus est cum eo tribus annis. mortuo vero Socrate adhesit Platoni et moratus est cum eo annis 20 usque ad finem vite ipsius Platonis, sicut ipse declarat mittens Philippo, et tantam adeptus est dilectionem Platonis et diligentiam circa studium philosophie quod Plato domum Aristotilis domum lectoris vocabat et frequenter dicebat „eamus ad domum lectoris" et ipso absente a lectione clamabat „intellectus abest, surdum est auditorium".

Vixit autem post mortem Platonis annis 23, partim quidem docens Alexandrum filium Philippi, partim autem circumdans cum ipso multam terram, partim autem componens libros, partim vero loco doctoris eminens. non autem est verum quod edificavit Aristotiles Licium contra Platonem vivum existentem, sicut Aristoxenus accusavit et Aristides postea consecutus est. adhesit autem Platoni usque ad finem suum. Plato autem natus fuit Diotimo dominante Athenien-

2 *pithaida* xe, *phityadam* p (b, *pythiadam* v, *phitidam* q) ‖ *pitaida* xe, *phytyada* p (*phithyada* b, *phitiada* q, *pythiada* v) ‖ 3 *nicanori* x, *nichanori* e (*nichomari* pbqv) ‖ 5 *docebatur* x, *docebant* e: *doctitat* pbqv ‖ 12 *philippo* xe et p^{c}: *ph̄o* pbq i. e. *philosopho* v ‖ 20 *circumdans* codd. omnes etiam Walensis (cuius ed. ex corr. *circumiens*) ‖ 21 *p. vero loco doctoris eminens* (ex corr.?) x: *p. vero doctoris eminens* bv, *p. v. doctrinis iminens* e, *p. v.* (*autem* p) *doctoris vel doctrinis eminens* qp ‖ 23 *aristides* x: *aristodes* q, *aristotides* pbv, *aristoendes* e

sibus et vivens annis 82 finivit vitam suam sub Theophilo. Aristotiles autem natus sub Diotrofo et vivens annis 63 moritur in tempore Philoclei. adhesit autem Aristotiles Platoni tempore Nausigeni, et fuerunt a Theophilo sub quo moritur Plato usque ad Philocleum anni 23, quibus Aristotiles supervixit Platoni. non igitur est, sicut quidam mentiuntur, quod 40 annis moratus est Aristotiles sub Platone tempore Eudoxi. Aristotile enim 63 annis vivente, tres anni tantum restarent a morte Platonis, ablatis 17 annis quibus studuit in trivio et tribus quibus studuit cum Socrate et ablatis 40 quibus studuit cum Platone, ut ipsi aiunt. in tribus autem annis non solum non fuit possibile tanta componere, sed etiam neque facile legendo transcurrere, sicut Philocorus historizavit, et etiam non fuit conveniens Aristotili extraneo existenti posse facere contra Platonem qui erat civis et valde potens propter Cambriam et Timotheum principantes Atheniensibus et genere sibi cognatos.

Post mortem autem Platonis Speusippus quidem suscepit scholas suas. fuerat enim hic filius Pontonis sororis Platonis. Aristotiles autem mittitur in Macedonia, ubi docet Alexandrum filium Philippi, et intantum fuit honoratus a Philippo et Olympiade matre Alexandri quod sibi con-

1 *82* (sic) omnes ‖ 2 *diotrofo* x: *dict(h* v)*orfo* b(v), *diciopho* p, *dyaforo* e ‖ 3 *filoclei* x: *filodei* pbv ‖ 4 *nausigeni* (sic) codd. ‖ 5 *filocleum* x: *philodeum* bev, *philideum* p ‖ *annis* (sic) *viginti tres* x (*anni 23* rel.) ‖ 6 *quidam* om. x ‖ 7 *40* (*80* x) vel *XL* (*XI* e) codd. ‖ *moratus* xe: *immoratus* pbv ‖ 9 *tantum* om. xe ‖ 12 *fuerat* xe ‖ 14 *philocarus* x, *philocolus* pbv (*philoscolus* q, *philicormus* e) ‖ *ystorizavit* pbx (*hyst.* e, *ist.* v) ‖ *fuerit* x ‖ 15 *aristotili e. existenti* x: *-le e. existente* rel. ‖ 16 *fuerat* x ‖ *valde*: *maxime* x ‖ *cambriam* x: *gambriam* pbqv (*gabam* e) ‖ 18 *speusippus* x: *pseusippus* p (etc.) ‖ 19 *suas* xe: *platonis* vb ‖ *potitonis* (sic) x, *porthonis* e, *porc(t)onis* pbv ‖ 20 *mittitur* x: *nutritus est* (pro *nutritur*) pbqv, *morabatur* e (vel *moratur* Wal.) ‖ 22 *constituerunt* pbqv(x): *construxerunt* e

stituerunt cum eis statuam, et in magna parte fuit consors regni ipsius et multum laboravit pro rege. et cum esset magna pars philosophie, ad benefaciendum potentia usus est, benefaciens et singulis proprie et omnibus communiter. et quod multis quidem proprie benefecerit, declarant misse ab eo epistole et de quibusdam ad regem. quod autem et communiter benefecit multis, demonstrat illud quod civitatem suam Stagiram dirutam prius a Philippo induxit Alexandrum regem iterum reedificare et regionem aliam ipsi tradi. propter quod et Stagiritani festivitatem celebrabant Aristotili aristoteliam ipsam appellantes et mensem in quo festivitas celebrabatur stagiritem nominabant. et etiam Eressum urbem Theofrasti et Theophanii sui discipulorum debentem destrui liberavit a destructione. Stagiritani autem deduxerunt corpus Aristotilis mortui in Calcide in Stagiram et altare construxerunt in monumento locum illum Aristotelium nominantes et illuc ad consilium congregabantur. in multis autem et

3 *philosophie* x e et Wal. (ex falsa lect. cod. gr.): *potentie* p v, *possibne* b ‖ *potentia* x e v: *postea* p b ‖ 6 *et* (ante *de*) x: om. rel. ‖ 8 *suam* om. x ‖ *stagiram* x: *stragiram* e, *stragiriam* v, *strangiriam* p b ‖ 9 *sibi* e ‖ 10 *stragiritani* hic etiam x ‖ 11 *aristoteliam* (sic cum *e*) codd., ut infra v. 16 ‖ *vocantes* p b v ‖ 12 *stagiriten* x: *strag.* rel. ‖ *cussum* (sic) x: *ephesum* p b v, *ephesim* q ‖ 13 *theophanii* x p v b, (*-fami* e) ‖ *sui* p b v: *ipsius* x (*suorum* Wal.) ‖ *destruendam* e (Wal.) ‖ 14 *stagrenitani* hic x (*stragir-*, *strager-* rel.) ‖ *detulerunt* x, *duxerunt* rel. (*dedux.* e, *redux.* Wal.) ‖ 15 *calcide: chilchide* x ‖ *ad stagiram* x, *in stragiriam* rec. (*-ram* e) ‖ 16 *nominantes* x: *appellantes* p b q e v ‖ 17 *illuc: ibi* x (Wal.) ‖ haec ex vita Aristotelis subaudierat Iohannes de Mandeville Anglus qui sic in Itinerario (latine verso: extant autem eadem in libro prius lingua vulgari scripto) c. 3: *De predicta terra trachie fuit Arestoteles philosophus oriundus in civitate strageres. et est ibi in loco tumba eius velut altare. ubi et singulis annis certo die celebratur a populo festum illius ac si fuisset sanctus. temporibus quoque magnorum consiliorum conveniunt illic sapientes terre reputantes sibi per inspirationem immitti consilium optimum de agendis* (cit. Lilienthal, Sel. hist. et litt. Regim. et

Atheniensibus benefecit, ut declarant tractatus qui sunt ad Philippum, ita quod Athenienses in acropoli statuam illi construxerunt. ut autem universaliter omnibus benefaceret, scripsit Alexandro librum de regno docens ipsum qualiter oportet regnare, et intantum movit animam Alexandri ad benefaciendum quod dicebat „quia non benefeci aliquibus hodie nec regnavi". quod aequale est egrotanti modice morbo effimero, propter hoc quia illa die non faciunt operationes sanorum.

Iuvene autem existente Alexandro et militante contra Persas, eundo cum eo neque tunc abstinuit philosophari. tunc enim composuit historiam ducentarum et quinquaginta politiarum. et associavit ipsum usque ad Persiam, ubi bello facto rediit ad suam patriam. et nichilominus Antipater suscipiens Alexandri regnum in honore habuit Aristotilem quam Alexander.

Speusippo autem nepote Platonis mortuo, suos discipulos suscipiunt Xenocrates et Aristophanes sapientissimi, et Aristotiles quidem regebat in Licio, Xenocrates autem in Academia, ubi et Plato studebat. non enim, sicut Aristoxenus et Aristides posterius dicunt, Platone vivente et in Academia docente Aristotiles contraedificavit Licium. et hoc temptant quidem dicere propter hoc quod in pluribus contradicit Platoni. contra quos dicendum quod non simpliciter contradicit Platoni sed non intelligentibus ea que sunt Platonis. si autem et Platoni contradicit, non est inconveniens. et in his enim ea quae sunt Platonis sapit. Platonis enim est

Lips. 1715 p. 122). cf. *Dicta philosophorum* ap. Steinschneider, Alfarabi p. 205 ‖ 7 *a morbo* x ‖ 8 *propter hoc quia* (*quod* e) etc. xe: *quia illa die op. san. non facit* pbqv ‖ 16 *quantum* pbv ‖ 18 *Aristophanes* (sic) codd. (*aristosse* e) ‖ 19 *regebat* xe: *legebat* pv ‖ 21 *aristides* x: *aristodes* q, *-totides* pbv (*arestio* e) ‖ 25 *si autem* — (27) *sapit* (sic xe, corrupta in pb) om. v

sermo quod magis oportet de veritate curare quam de aliquo alio. et alibi dicit „amicus quidem Socrates, sed magis amica veritas". et in alio loco „de Socrate quidem parum est curandum, de veritate vero multum". hoc igitur et Aristotiles fecit et destruxit dicta Platonis, quamvis consona sibi fecit, nolens despicere veritatem. habuit autem multam dilectionem erga Platonem Aristotiles, et quod sit verum patet ex eo quod aram consecravit ei in qua scripsit ita „aram Aristotiles fundavit hanc Platonis viri quem non est conveniens malis laudare". forte enim non ad ea que videntur oppugnat Platoni sed ad eos qui ipsa male intelligunt, sicut et genitum esse celum in libro qui est de celo. quidam enim secundum tempus ipsum intellexerunt sed non secundum causam esse. et ideas in metaphisica. quidam enim extra intellectum ipsas posuerunt et alii propria sensibilia arbitrati sunt ipsas, ut hominem immortalem et equum. quod enim non vult ipsas omnino non esse demonstrat in ethicis dicens duplicem esse ordinem, hunc quidem in duce exercitus hunc autem in exercitu, et alterum esse causam alterius. et in libro de anima intellectum qui est secundum animam esse res.

Multum namque Aristotiles moderatus fuit moribus, unde in predicamentis ait „non oportet prompte diffinire sed quidem multociens considerare" et dubitare de singulis non esse inutile. et in hiis que de bono „oportet reminisci hominem non solum bene fortunatum sed et demonstrantem". et in ethicis nicomachiis „amicus quidem vir, amica autem veritas, ambobus vero existentibus amicis sanctum est prehonorare veritatem. et in metheoris „quorum quedam quidem dubi-

10 *fortassis* x ‖ 11 *platonem* x ‖ *intelligunt* epbv: *operantur* (pro *opinantur*?) x ‖ 17 *in ethicis* x: *in ethicis vel metaphisicis* pbv, *in ethicis vel methamaticis* q, *in methamcis* e (unde in cod. ch. Lips. Paul. 1354ª *metaphisicis et ma^cis*) ex glossa corr. (metaph. 11, 10) ‖ 28 *quorum quedam quidem* x: *horum quidem quedam* rel.

tamus, quedam attingimus secundum aliquem modum". et in eisdem „non semel neque bis sed infinite easdem opiniones fieri hominibus" ut non multum superbiamus sapientia in quibus invenire videmur.

Et talis quidem secundum vitam fuit Aristotiles philosophus, addidit autem philosophie plura que ab ipsa elegit. ethice quidem addidit felicitatem neque in exterioribus bonis constare, sicut politicus ait, neque in anima solum, sicut Plato dicebat, sed habere quidem formam in anima, coinquinari autem et contristari solum ipsam ab exterioribus non bene se habentibus, proprie dictionibus utens. etenim que coinquinantur interius ipsam pulchritudinem habent, occultantur autem secundum solam superficiem, et contristata eandem magnitudinem habent secundum veritatem. phisice autem addidit quintam essentiam, mathematice vero oxigonium esse conum visuum propter id quod in plus excedit visus cuius inspicit magnitudinem, et secundum hoc nichil eorum que videntur totum simul videtur, et sic maiorem fieri axem base que est ex hoc, et oxigonium conum perfici. theologie vero et quamvis nichil addidit, tamen de ea nichil deficienter determinavit. non enim solum mundana vidit, sicut quidam putant, sed ea que sunt supra mundum, sicut declarat et in octavo de phisico auditu dicens quod prima causa neque per se mobilis est neque secundum accidens,

2 *non: neque* x ‖ 3 *ut* (ἵνα) x: *quod* rel. ‖ 6 que: ὧν p. 434, 5 ‖ *ab ipsa* xe: *ipse* pv ‖ 7 *in ext. bonis* xe: *in bonis ext.* pv ‖ 8 *politicus* e, *politus* x (sc. ὁ πολὺς): *polienus* pqv (om. b) ‖ 14 *phīce* x: *phīe (philosophie)* rel. ‖ 15 *metaphisicae* v (sol.) ‖ *exigonium* xp, *exigonum* b (Lips. et ed. Ven. 1482), *oxigonum* v ‖ 16 *incedit* codd., etiam x (*intendit* Ven. 1482) praeter e (ubi *excedit* cum Wal.) ‖ 18 *totum simul* xq: *simul totum* epbv ‖ 19 *origonium* (hic) xe, *exigonum* pq (*axigonum* Lips.), *oxigonum* v ‖ *perfici* x: *perficere* rel. ‖ 20 *de ea nichil* codd.: *nichil de ea* e ‖ 21 *deficienter* x: *diminute* epv ‖ 23 *et* xe: om. rel. ‖ 24 *mobilis est* x (et *est* om. rel.): *movetur* e (et Wal.)

ex hoc demonstrans quod divinum neque corpus est neque passibile.

Composuit autem et medicinalia problemata et phisica problemata in 70 libris existentia et aspectiva problemata et mechanica problemata et scriptas ab eo iustificationes grecarum civitatum cum quibus Philippus lites Grecorum determinabat. scripta est autem ab eo historia policiarum posterius.

In philosophia vero transcendit humanam mensuram nichil diminute de ea tractans sed et multa ipsi adiciens ex sui sollertia totam direxit philosophiam. logice enim apposuit distinguens regulas a rebus et faciens demonstrativam scientiam. antiqui enim demonstrare quidem sciebant, demonstrationes vero facere ignorabant, idem patientes coriariis potentibus quidem uti calceis, non potentibus autem rationem assignare.

Insurgentibus autem ipsi Atheniensibus ivit Chalcidam, hoc dicens quod non concedam Atheniensibus bis peccare in philosophiam. et mittens Antipatro scribit „Atheniensibus commorari periculosum" et dixit illud Homeri „pirus namque supra pirum senescit, ficus autem supra ficum", successionem accusatorum enigmatice loquens.

Vixit autem Aristotiles annis 63 et decim et septem annos habens adhesit Socrati et cum hoc stetit tribus annis. adhesit autem et Platoni viginti annis. post mortem autem Platonis vixit annis 23. totum itaque tempus vite sue numeratum fuerunt anni 63.

4 *septuaginta (70* vel *LXX)* codd. praeter x (ubi *80*) *et* Wal. *(LXXX)* ‖ 6 *philippus* xe: *philosophus (phs)* pbqv ‖ 7 *scripta — posterius* xe: *scripta autem ab eo est posterius* pb(v) ‖ 10 *et* x: om. rel. ‖ 17 *calechidā* x, *calcidā* e, *chalci-* (q, *calchi-* b, *calci-* p) *diam* pbq (*chalchidiam* v) ‖ 24 *hoc* x: *eo* rel. ‖ 25 *et* xe: om. rel. ‖ *cum platone* x

Et mortuus est in Chalcide dimittens testamentum scriptum quod fertur ab Andronico et Ptolomeo cum voluminibus suorum tractatuum. dimisit autem filium Nicomachum et filiam Pithaida, proprios autem discipulos Theofrastum, Phaniam, Eudimium, Clitum, Aristoxenum et Dicearchum, tractatus autem mille numero. multa autem potuit cum regibus qui fuerunt tempore suo Philippo Olimpiade Alexandro et Antipatro, potentia autem usus organo philosophiae. proprium autem fuit philosophiae Aristotilis non discedere a manifestis, post demonstrationes enim et multorum testimonia ferre.

1 *calchide* xb, *calcide* e, *chalcide* pq (*chalchide* v) || 4 *pithaida* x: *phi(y* b*)tiadam* pbv || *faniam* x || 5 *eudimium* xpbqv || 8 *usus est* codd. praeter x || 10 *testimonium* qpb (Ven. 1482) (*-niis* e, *-nia* vx) || 11 post *ferre* sic cod. Paris. (p): *Explicit liber de vita aristotilis.* deinde, duarum linearum spatio vacuo intermisso, minoribus litteris manuque recentiori additur (quod ex latina Guilelmi versione sumtum est, cf. de Ar. libr. ord. p. 247): *Fecit autem ar. et librum de oratione. unde simplicius quod enim intelligat et aliquid super intellectum et super substantiam ar. manifestus est apud finem libri de oratione plane dicens quia deus aut intellectus est aut est aliquid ultra intellectum.* haec librarii glossa cum ipso post *ferre* vitae textu coaluit in ev (Erlang. et ed. Ven. 1496), ex parte quadam, sed alio loco (ante *Vixit ar. annis 63* . . .) inserta etiam codici Lips., at omnino non extat in codd. xq (Norimbergensibus) b (Par. alt.) neque in ed. Ven. 1482, ignorat etiam Ioannes Walensis.

INDEX AUCTORUM.